

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	
ΜΕΡΟΣ Α΄ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	
Άρθρο 1	Σκοπός
Άρθρο 2	Αντικείμενο
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ	
Άρθρο 3	Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου - Αντικατάσταση Πέμπτου Βιβλίου Αστικού Κώδικα
ΜΕΡΟΣ Β΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ	
Άρθρο 4	Διεύρυνση της προστασίας της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης - Τροποποίηση άρθρου 57 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 5	Ακυρότητα σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου - Αντικατάσταση άρθρου 368 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 6	Διεύρυνση της προστασίας της οικογενειακής στέγης σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή - Τροποποίηση άρθρου 612 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 7	Επέκταση της προστασίας της οικογενειακής στέγης στον σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης - Τροποποίηση άρθρου 612Α Αστικού Κώδικα
Άρθρο 8	Επέκταση του τίτλου από τον νόμο υπέρ των νόμιμων μεριδούχων - Τροποποίηση άρθρου 1262 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 9	Ελαττωμένη διατροφή - Τροποποίηση άρθρου 1495 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 10	Αποσαφήνιση της βούλησης του κληρονομούμενου ως προς τη διοίκηση περιουσίας ανηλίκου - Τροποποίηση άρθρου 1521 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 11	Διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά - Τροποποίηση άρθρου 1522 Αστικού Κώδικα

Άρθρο 12	Ευθύνη γονέων και προστασία ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 1527 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 13	Λύση με δικαστική απόφαση - Τροποποίηση άρθρου 1571 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 14	Διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά - Τροποποίηση άρθρου 1616 Αστικού Κώδικα
Άρθρο 15	Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο - Τροποποίηση άρθρου 1625 Αστικού Κώδικα
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ	
Άρθρο 16	Περιορισμός της ευθύνης του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 118 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	
Άρθρο 17	Διεύρυνση της επιδίκασης επιχείρησης και θέσπιση ρύθμισης αναβολής καταβολής - Τροποποίηση άρθρου 483 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 18	Αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδióγραφης διαθήκης ως κυρίας - Αντικατάσταση άρθρου 808Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 19	Διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου - Προσθήκη άρθρου 808Β στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 20	Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομίας - Τροποποίηση άρθρου 812 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 21	Διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση - Προσθήκη άρθρου 812Α στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 22	Βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο - Τροποποίηση άρθρου 813 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 23	Αρμοδιότητα και διαδικασία δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας - Τροποποίηση άρθρου 814 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 24	Αναμόρφωση της διαδικασίας ανακοπής κατά την εκκαθάριση κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 817 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 25	Αναδιάρθρωση γενικών προνομίων και καθιέρωση προνομίου υπέρ της νόμιμης μοίρας - Τροποποίηση άρθρου 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ	
Άρθρο 26	Ευθύνη του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομίας - Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 3 Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών
Άρθρο 27	Διατήρηση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου - Τροποποίηση άρθρων 10 και 83 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Άρθρο 28	Σχολάζουσα κληρονομία - Τροποποίηση άρθρου 92 ν. 5259/2025
Άρθρο 29	Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 93 ν. 5259/2025
Άρθρο 30	Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία - Τροποποίηση άρθρου 97 ν. 5259/2025
Άρθρο 31	Αμφισβήτηση του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 98 ν. 5259/2025
ΜΕΡΟΣ Γ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	
Άρθρο 32	Εξουσιοδοτική διάταξη
Άρθρο 33	Μεταβατικές διατάξεις
Άρθρο 34	Καταργούμενες διατάξεις
ΜΕΡΟΣ Δ' ΛΟΙΠΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	
Άρθρο 35	Ορισμός δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής και την κατάθεση της αίτησης - Τροποποίηση άρθρου 626 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 36	Υποβολή αίτησης για έκδοση διαταγής πληρωμής οφειλόμενου μισθού - Τροποποίηση άρθρου 636Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 37	Νομοτεχνικές βελτιώσεις στα άρθρα για τις διαταγές απόδοσης μισθίου - Τροποποίηση άρθρων 637, 640 και 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 38	Συμπλήρωση εξουσιοδοτικής διάταξης για τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odde.gr) - Τροποποίηση άρθρου 985 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
Άρθρο 39	Ανεξάρτητος μηχανισμός παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ελέγχου διαλογής και της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα
ΜΕΡΟΣ Ε' ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ	
Άρθρο 40	Έναρξη ισχύος
Παράρτημα	

**ΜΕΡΟΣ Α΄
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΚΟΠΟΣ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

**Άρθρο 1
Σκοπός**

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι ο εκσυγχρονισμός και η προσαρμογή του Κληρονομικού Δικαίου στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες.

**Άρθρο 2
Αντικείμενο**

Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι:

- α) η αναμόρφωση της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής και της νόμιμης μοίρας,
- β) η αναθεώρηση του συστήματος για την ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς,
- γ) η αναβάθμιση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομιάς,
- δ) η απλοποίηση της διευθέτησης των σχέσεων των συγκληρονόμων,
- ε) η εισαγωγή των νέων θεσμών κληρονομικού δικαίου, ήτοι των κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου και των κληρονομικών συμβάσεων παραίτησης από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία και
- στ) η κατάργηση θεσμών του κληρονομικού δικαίου που έχουν περιπέσει σε αχρησία.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ**

**Άρθρο 3
Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου - Αντικατάσταση Πέμπτου Βιβλίου Αστικού
Κώδικα**

Το Βιβλίο Πέμπτο του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α΄ 164) αντικαθίσταται ως εξής:

**«ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Η κληρονομική διαδοχή γενικά**

**Άρθρο 1710
Έννοια**

Κατά τον θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από τον νόμο ή από διάταξη τελευταίας βούλησης (διαθήκη, κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου) σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι).

Η κληρονομική διαδοχή από τον νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διάταξη τελευταίας βούλησης ή όταν η διαδοχή από αυτή ματαιωθεί ολικά ή μερικά.

**Άρθρο 1711
Ύπαρξη κληρονόμου**

Κληρονόμος μπορεί να γίνει όποιος κατά τον χρόνο της επαγωγής βρίσκεται στη ζωή ή έχει τουλάχιστον συλληφθεί. Κληρονόμος μπορεί να γίνει και το τέκνο που γεννήθηκε ύστερα από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση. Χρόνος της επαγωγής είναι ο χρόνος θανάτου του κληρονομούμενου.

**Άρθρο 1712
Εγκατάσταση κληρονόμου**

Ο κληρονομούμενος μπορεί να εγκαταστήσει κληρονόμο με διάταξη τελευταίας βούλησης.

**Άρθρο 1713
Αποκλεισμός από την εξ αδιαθέτου διαδοχή**

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη, χωρίς να εγκαταστήσει κληρονόμο, να αποκλείσει από την εξ αδιαθέτου διαδοχή ορισμένο συγγενή ή τον σύζυγο, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη νόμιμη μοίρα.

**Άρθρο 1714
Κληροδοσία**

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διάταξη τελευταίας βούλησης να προσπορίσει σε κάποιον περιουσιακή ωφέλεια, χωρίς να τον εγκαταστήσει κληρονόμο (κληροδοσία).

Άρθρο 1715
Τρόπος

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διάταξη τελευταίας βούλησης να υποχρεώσει τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο σε παροχή, χωρίς να προσπορίσει σε άλλον δικαίωμα σε αυτή την παροχή (τρόπος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
Σύνταξη, ανάκληση και δημοσίευση διαθηκών

Άρθρο 1716
Αυτοπρόσωπη σύνταξη

Η διαθήκη συντάσσεται μόνο αυτοπροσώπως και μόνο κατά τις διατυπώσεις που ορίζονται στον νόμο.

Άρθρο 1717
Σύνταξη διαθήκης από περισσότερους

Η σύνταξη διαθήκης από περισσότερους με την ίδια πράξη μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της τελευταίας· διαφορετικά είναι άκυρη.

Άρθρο 1718
Ακυρότητα διαθήκης

Διαθήκη, για τη σύνταξη της οποίας δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 1719 έως 1751, είναι άκυρη εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 1719
Ανίκανοι

Ανίκανοι να συντάσσουν διαθήκη είναι: 1. οι ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος· 2. όσοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας ή με ρητή στέρηση της ικανότητας να συντάσσουν διαθήκη· 3. όσοι κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης δεν έχουν συνείδηση των πράξεών τους ή βρίσκονται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής τους. Η ανικανότητα των συμπαραστατούμενων αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ή συντάχθηκε η πράξη για την αυτεπάγγελτη εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση, με βάση τις οποίες διατάχθηκε η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 1720
Διαθήκη συμπαραστατούμενου

Αν ο συμπαραστατούμενος, από τον οποίον είχε αφαιρεθεί ρητά η ικανότητα να συντάσσει διαθήκη, συνέταξε διαθήκη προτού καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που τον υπέβαλε σε δικαστική συμπαράσταση, η μεταγενέστερη τελεσιδικία της απόφασης δεν επιδρά στο κύρος της διαθήκης, αν ο διαθέτης απεβίωσε πριν από την τελεσιδικία. Αν ο συμπαραστατούμενος συνέταξε διαθήκη μετά την υποβολή της αίτησης για άρση της δικαστικής συμπαράστασης ή την έκδοση της πράξης, με την οποία εισάγεται αυτεπαγγέλτως η υπόθεση της άρσης στο δικαστήριο, και απεβίωσε πριν από την τελεσιδικία της απόφασης με την οποία το δικαστήριο προέβη στην άρση της συμπαράστασης, θεωρείται ότι ήταν ικανός προς σύνταξη διαθήκης.

Άρθρο 1721
Ιδιόγραφη διαθήκη

Η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται από αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτουν η ημέρα, ο μήνας και το έτος.

Η ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο.

Ψευδής, εσφαλμένη ή ελλιπής χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης.

Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από τον διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα περιγράφονται από τον συμβολαιογράφο που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1722
Κατάθεση ιδιόγραφης

Η ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να κατατεθεί από τον διαθέτη αυτοπροσώπως σε συμβολαιογράφο για φύλαξη κατά τις κοινές διατάξεις για την κατάθεση των εγγράφων.

Άρθρο 1723
Ανίκανος για ιδιόγραφη

Ο ανήλικος και όποιος δεν είναι ικανός να διαβάξει χειρόγραφα δεν μπορούν να συντάξουν ιδιόγραφη διαθήκη.

Άρθρο 1724**Ιδιόγραφη διαθήκη από πρόσωπα που περιθάλπονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας**

Ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία καταρτίζεται από πρόσωπα που περιθάλπονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της περίθαλψής τους ή εντός τριών (3) μηνών από τη διακοπή της για οποιονδήποτε λόγο, είναι άκυρη κατά το μέρος που με αυτήν εγκαθίστανται κληρονόμοι νομικά ή φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με τους φορείς αυτούς καθώς και συγγενείς προσώπων αυτών σε ευθεία γραμμή απεριορίστα ή έως τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή ο σύζυγος ή σύντροφος με σύμφωνο συμβίωσης, εκτός αν πρόκειται για πρόσωπα που θα περιλαμβάνονταν στους εξ αδιαθέτου κληρονόμους.

Άρθρο 1725**Δημόσια διαθήκη**

Η δημόσια διαθήκη συντάσσεται με δήλωση από τον διαθέτη της τελευταίας του βούλησης ενώπιον συμβολαιογράφου, ενώ είναι παρόντες δύο (2) μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας (1) μάρτυρας κατά τις διατάξεις των άρθρων 1726 έως 1738.

Άρθρο 1726**Κώλυμα συμμετοχής συζύγου ή συγγενούς ως συμβολαιογράφου ή μάρτυρα**

Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης: 1. ο σύζυγος ή αυτός που διετέλεσε σύζυγος του διαθέτη· 2. ο συγγενής του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.

Άρθρο 1727**Κώλυμα συμμετοχής του τιμωμένου, του εκτελεστή ή συγγενούς τους ως συμβολαιογράφου ή μάρτυρα**

Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης ο τιμώμενος με αυτή ή εκείνος που διορίζεται με αυτή εκτελεστής, ή όποιος βρίσκεται προς κάποιον τιμώμενο ή διοριζόμενο ως εκτελεστή στη διαθήκη σε κάποια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1726.

Η σύμπραξη προσώπου που αποκλείεται κατά την παρ. 1 συνεπάγεται μόνο την ακυρότητα της διάταξης υπέρ του τιμώμενου προσώπου ή υπέρ του εκτελεστή.

Άρθρο 1728**Μη σύμπραξη ως δεύτερου συμβολαιογράφου ή μάρτυρα**

Ως δεύτερος συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει στη σύνταξη της διαθήκης όποιος διατελεί προς τον συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη σε κάποια σχέση από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1726.

Οι μάρτυρες και ο δεύτερος συμβολαιογράφος δεν πρέπει να έχουν μεταξύ τους κάποια σχέση από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1726· η παράβαση όμως της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1729**Αδυναμία σύμπραξης ως μάρτυρα σε διαθήκη**

Ως μάρτυρες για σύνταξη διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν:

1. όποιοι δεν έχουν καθόλου όραση ή ακοή· 2. συνεργάτες ή υπάλληλοι του συμβολαιογράφου· 3. οι ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος· 4. όποιοι δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα.

Άρθρο 1730**Συμβολαιογράφος που αγνοεί τον διαθέτη ή τους μάρτυρες**

Ο διαθέτης και οι μάρτυρες πρέπει να είναι γνωστοί στον συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη.

Αν ο διαθέτης, σύμφωνα με τη βεβαίωση του συμβολαιογράφου, δεν είναι γνωστός σε αυτόν, οι μάρτυρες πρέπει να βεβαιώσουν την ταυτότητα του διαθέτη. Αν για τη σύνταξη της διαθήκης συμπράττει και άλλος συμβολαιογράφος, αρκεί ο διαθέτης να είναι γνωστός σε αυτόν.

Μόνη η απόδειξη ότι ο συμβολαιογράφος αγνοούσε τον διαθέτη ή τους μάρτυρες ή ότι οι μάρτυρες αγνοούσαν τον διαθέτη ή ότι δεν βεβαίωσαν την ταυτότητά του, δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1731**Δήλωση της βούλησης του διαθέτη**

Ο διαθέτης δηλώνει προφορικά την τελευταία του βούληση ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν. Ο διαθέτης μπορεί να υπαγορεύει από σχέδιο ή να κάνει χρήση σημειώσεων. Σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας λόγου, ο διαθέτης μπορεί να χρησιμοποιεί μηχανικά ή ηλεκτρονικά μέσα που επιτρέπουν τη φωνητική απόδοση της τελευταίας του βούλησης ή να προσλαμβάνει διερμηνέα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1738.

Τα πρόσωπα που συμπράττουν κατά τη σύνταξη της διαθήκης πρέπει να είναι παρόντα σε όλη τη διάρκεια της πράξης.

Απαγορεύεται η παρουσία κατά τη σύνταξη της διαθήκης οποιουδήποτε άλλου, πέρα από τον διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν.

Άρθρο 1732
Όρκιση μαρτύρων

Οι μάρτυρες ορκίζονται ενώπιον του συμβολαιογράφου και του διαθέτη ότι θα τηρήσουν μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της. Η παράβαση της διάταξης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1733
Πράξη για τη δημόσια διαθήκη

Για τη διαθήκη συντάσσεται πράξη που πρέπει να περιέχει: 1. την ημέρα, τον μήνα, το έτος και τον τόπο της σύνταξής της· 2. τον προσδιορισμό του διαθέτη, ώστε να μη γεννάται αμφιβολία για την ταυτότητά του· 3. το όνομα και επώνυμο του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν καθώς επίσης, χωρίς ποινή ακυρότητας, την έδρα του συμβολαιογράφου και το επάγγελμα και την κατοικία των λοιπών προσώπων που συμπράττουν· 4. τη δήλωση της τελευταίας βούλησης του διαθέτη και τη μνεία ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στο άρθρο 1731.

Η πράξη πρέπει να μνημονεύει επίσης ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στα άρθρα 1730 και 1732· η παράλειψη της διατύπωσης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1734
Ανάγνωση και υπογραφή της πράξης

Η πράξη πρέπει να διαβασθεί στον διαθέτη, ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν, και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.

Η πράξη πρέπει να υπογραφεί από τον διαθέτη και από τα πρόσωπα που συμπράττουν. Πράξεις με περισσότερα φύλλα πρέπει να υπογράφονται και στο τέλος κάθε φύλλου. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στην πράξη.

Άρθρο 1735
Άλλες διατυπώσεις

Οι γενικές διατάξεις για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα εφαρμόζονται και στη δημόσια διαθήκη, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 1736**Σύνταξη διαθήκης από κωφό**

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σε αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.

Άρθρο 1737**Διαθέτης κωφός που δεν γνωρίζει ανάγνωση**

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός και δεν μπορεί να διαβάσει, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον τριών (3) μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και δύο (2) μαρτύρων.

Άρθρο 1738**Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα**

Αν ο συμβολαιογράφος διαπιστώσει ότι ο διαθέτης αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, προσλαμβάνεται διερμηνέας. Ως προς τον διερμηνέα εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1726 έως 1729 για τους μάρτυρες.

Ο διερμηνέας ορκίζεται ότι θα διερμηνεύσει πιστά τη βούληση του διαθέτη, και μεταφράζει την πράξη, πριν από την υπογραφή της, στη γλώσσα στην οποία εκφράζεται ο διαθέτης, ενώ οι άλλοι ακούουν.

Ο διερμηνέας είναι της εκλογής του διαθέτη και ορκίζεται ότι θα τηρήσει μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της· η παράβαση όμως αυτή δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Η πράξη, πέρα από όσα ορίζονται στα άρθρα 1733 και 1734, περιέχει το όνομα και το επώνυμο του διερμηνέα και τη βεβαίωση ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στις παρ. 1 και 2, και υπογράφεται και από τον διερμηνέα. Περιέχει, επίσης, χωρίς όμως ποινή ακυρότητας της διαθήκης, ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στην παρ. 3.

Άρθρο 1739**Μυστική διαθήκη**

Για την κατάρτιση μυστικής διαθήκης ο διαθέτης εγχειρίζει στον συμβολαιογράφο, ενώ είναι παρόντες δύο (2) μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας (1) μάρτυρας, έγγραφο δηλώνοντας προφορικά ότι περιέχει την τελευταία του βούληση.

Άρθρο 1740**Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στη μυστική διαθήκη**

Τα άρθρα 1726 έως 1730 για τον συμβολαιογράφο και τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται και στη μυστική διαθήκη.

Άρθρο 1741**Το έγγραφο που εγχειρίζεται**

Το έγγραφο που εγχειρίζεται γραμμένο από τον διαθέτη ή από άλλο πρόσωπο ή με μηχανικά μέσα, με την επιφύλαξη της περίπτωσης του άρθρου 1745, φέρει την υπογραφή του διαθέτη. Αν είναι γραμμένο ολικά ή μερικά από άλλον ή με μηχανικά μέσα, φέρει την υπογραφή του διαθέτη και σε κάθε ημίφυλλο. Η παρ. 4 του άρθρου 1721 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 1742**Σφράγιση**

Το έγγραφο που εγχειρίζεται ή το περικάλυμμά του, αν δεν είναι σφραγισμένο έτσι που να μην μπορεί να ανοιχθεί χωρίς ρήξη ή βλάβη του σφραγίσματος, πρέπει να σφραγισθεί με τέτοιο τρόπο μπροστά στον διαθέτη και στα πρόσωπα που συμπράττουν.

Άρθρο 1743**Σημείωση στο έγγραφο**

Στο έγγραφο που είναι σφραγισμένο ή που σφραγίζεται κατά το άρθρο 1742, ή στο περικάλυμμά του, ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώσει το όνομα και το επώνυμο του διαθέτη και τη χρονολογία της εγχείρισης, και η σημείωση αυτή πρέπει να υπογραφεί από τον διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στη σημείωση.

Η παρ. 2 του άρθρου 1731 εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 1744**Πράξη για τη μυστική διαθήκη**

Για την κατάρτιση της μυστικής διαθήκης πρέπει να συνταχθεί πράξη.

Στην πράξη αυτή εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1733 παρ. 1 αριθ. 1, 2, 3, 1734, 1735 και 1736. Στην πράξη πρέπει να βεβαιώνεται επίσης ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στα άρθρα 1731 παρ. 2, 1739, 1742 και 1743.

Ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώνει στο έγγραφο που του εγχειρίσθηκε ή στο περικάλυμμά του τον αριθμό της πράξης και να τα προσαρτά στην πράξη· η παράβαση όμως της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1745**Διαθέτης που δεν μπόρεσε να υπογράψει**

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι μπορεί να διαβάξει χειρόγραφα, αλλά δεν μπορεί να γράψει, ή ότι δεν μπόρεσε να θέσει την υπογραφή του στο έγγραφο που περιέχει την τελευταία του βούληση, πρέπει επιπλέον να δηλώσει ενώπιον του συμβολαιογράφου v
υ και των προσώπων που συμπράττουν ότι το διάβασε και να διευκρινίσει την αιτία που τον εμπόδισε να υπογράψει. Όλα αυτά πρέπει να βεβαιωθούν στην πράξη.

Άρθρο 1746**Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου**

Όποιος, κατά τη διαπίστωση του συμβολαιογράφου, έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή από άλλη αιτία εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή στο περικάλυμμά του, ιδιοχειρώς τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του και, αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, ότι το διάβασε ο διαθέτης.

Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από τον διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.

Άρθρο 1747**Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα**

Αν ο συμβολαιογράφος διαπιστώσει ότι ο διαθέτης αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, εφαρμόζεται αναλόγως και στη μυστική διαθήκη το άρθρο 1738.

Άρθρο 1748**Μυστική που ισχύει ως ιδιόγραφη**

Άκυρη μυστική διαθήκη ισχύει ως ιδιόγραφη, αν είναι έγκυρη ως ιδιόγραφη.

Άρθρο 1749**Ανίκανος για μυστική διαθήκη**

Ο ανήλικος και όποιος δεν είναι ικανός να διαβάσει δεν μπορούν να συντάξουν μυστική διαθήκη.

Άρθρο 1750**Διαθήκη σε έκτακτες περιστάσεις (έκτακτη διαθήκη)**

Όποιος διατρέχει άμεσο κίνδυνο θανάτου και λόγω έκτακτων περιστάσεων, ιδίως αποκλεισμού, επιδημίας, θαλάσσιου ταξιδιού ή πολέμου, είναι αδύνατη ή σημαντικά δυσχερής η κατάρτιση διαθήκης με κάποιον από τους τύπους των άρθρων 1721 έως 1749, μπορεί να συντάξει διαθήκη δηλώνοντας προφορικά την τελευταία του βούληση ενώπιον τριών (3) μαρτύρων.

Η δήλωση του διαθέτη και οι έκτακτες περιστάσεις υπό τις οποίες συντάσσεται η διαθήκη καταγράφονται από έναν (1) μάρτυρα, το έγγραφο χρονολογείται και υπογράφεται από όλους τους μάρτυρες.

Τα άρθρα 1725 έως 1738 εφαρμόζονται αναλόγως.

Παραβάσεις του τύπου δεν επάγονται την ακυρότητα της διαθήκης, αν αποδειχθεί ότι η καταγραφή της περιλαμβάνει την αληθινή δήλωση της τελευταίας βούλησης του διαθέτη.

Άρθρο 1751**Ισχύς των διαθηκών σε έκτακτες περιστάσεις**

Διαθήκη που έχει συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 1750 καθίσταται ανίσχυρη μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από τη σύνταξή της, εφόσον ο διαθέτης είναι ακόμη εν ζωή.

Η προθεσμία αναστέλλεται για όσο διάστημα ο διαθέτης αδυνατεί να συντάξει διαθήκη με κάποιον από τους τύπους των άρθρων 1721 έως 1749.

Αν ο διαθέτης πριν από την παρέλευση της προθεσμίας βρεθεί πάλι κάτω από τις ίδιες περιστάσεις, η προθεσμία διακόπτεται. Η προθεσμία που διακόπηκε αρχίζει και πάλι μετά την παρέλευση των έκτακτων περιστάσεων.

Αν ο διαθέτης κηρυχθεί άφαντος μετά τη λήξη της προθεσμίας, η διαθήκη παραμένει σε ισχύ εφόσον η προθεσμία δεν είχε λήξει κατά τον χρόνο έναρξης της αφάνειας.

Άρθρο 1752**Παράδοση έκτακτης διαθήκης**

Εκείνος που έχει καταγράψει την τελευταία βούληση του διαθέτη οφείλει να παραδώσει την έκτακτη διαθήκη σε συμβολαιογράφο στην Ελλάδα ή σε ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό.

Εκείνος που παραδίδει τη διαθήκη οφείλει συγχρόνως να γνωστοποιήσει στον συμβολαιογράφο ή την προξενική αρχή τον τυχόν θάνατο του διαθέτη και κάθε άλλη γνωστή σε αυτόν πληροφορία για τον τόπο της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη· σχετική μνεία γίνεται στην πράξη της παράδοσης.

Για την παράδοση της διαθήκης συντάσσεται πράξη, η οποία υπογράφεται από αυτόν που παραλαμβάνει και από αυτόν που παραδίδει τη διαθήκη. Ο συμβολαιογράφος ή η προξενική αρχή που παρέλαβε τη διαθήκη έχει υποχρέωση να στείλει αντίγραφο της πράξης αυτής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Η διαθήκη που παραδόθηκε φυλάσσεται από τον συμβολαιογράφο ή την προξενική αρχή και δημοσιεύεται μετά τον θάνατο του διαθέτη.

Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1753**Ανάκληση διαθήκης**

Κάθε διαθήκη μπορεί να ανακληθεί: 1. με σχετική δήλωση σε μεταγενέστερη διαθήκη· αν η μεταγενέστερη ανακληθεί, η προγενέστερη διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί· 2. με δήλωση που γίνεται ενώπιον συμβολαιογράφου με την παρουσία δύο (2) μαρτύρων και με τις λοιπές διατυπώσεις των συμβολαιογραφικών εγγράφων. Αν αυτή η δήλωση ανακληθεί, η διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε ανακληθεί.

Άρθρο 1754**Σιωπηρή ανάκληση**

Μεταγενέστερη διαθήκη καταργεί με το περιεχόμενό της την προγενέστερη, μόνο κατά το μέρος που αντίκειται σε αυτήν.

Αν η μεταγενέστερη ανακληθεί, η προγενέστερη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί.

Άρθρο 1755
Ανάκληση ιδιόγραφης

Ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να ανακληθεί και αν ο διαθέτης με πρόθεση ανάκλησης καταστρέψει το έγγραφό της ή επιχειρήσει σε αυτό μεταβολές, με τις οποίες συνήθως εκφράζεται η βούληση για ανάκληση έγγραφης δήλωσης.

Αν ο διαθέτης κατέστρεψε το έγγραφο της διαθήκης ή το μετέβαλε με τον τρόπο που σημειώθηκε, τεκμαίρεται ότι είχε σκοπό να ανακαλέσει τη διαθήκη.

Άρθρο 1756
Ανάκληση μυστικής

Μυστική διαθήκη θεωρείται ότι έχει ανακληθεί, αν ο διαθέτης αναλάβει το έγγραφο που περιέχει την τελευταία βούλησή του και είχε εγχειρισθεί στον συμβολαιογράφο και σφραγισθεί.

Αν θεωρηθεί ότι το έγγραφο αυτό έχει ισχύ ιδιόγραφης διαθήκης, η ανάληψη δεν θεωρείται ανάκλησή της.

Ο διαθέτης μπορεί να ενεργήσει οποτεδήποτε την ανάληψη. Η απόδοση του εγγράφου μπορεί να γίνει μόνο προσωπικά στον διαθέτη. Για την απόδοση συντάσσεται πράξη κατά τις κοινές διατάξεις, κάτω από την πράξη της κατάρτισης της μυστικής διαθήκης.

Άρθρο 1757
Ανάληψη κατατεθείσας για φύλαξη ιδιόγραφης διαθήκης

Ιδιόγραφη διαθήκη που έχει κατατεθεί στον συμβολαιογράφο για φύλαξη μπορεί να αναληφθεί με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 1756. Η ανάληψη όμως δεν θεωρείται ανάκλησή της.

Άρθρο 1758
Άλλοι όροι για την ανάκληση

Τα άρθρα 1716 έως 1720 εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανάκληση διαθήκης.

Άρθρο 1759
Δημοσίευση διαθήκης

Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να δημοσιεύσει τη διαθήκη στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών «Μητρών Διαθηκών», που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.

Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να την εμφανίσει για δημοσίευση σε συμβολαιογράφο.

Για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη με περιγραφή των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων της. Το κύρος της διαθήκης κρίνεται από το δικαστήριο. Ο συμβολαιογράφος φυλάσσει στο αρχείο του τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσίευσε.

Άρθρο 1760

Δημοσίευση από προξενική αρχή

Προξενική αρχή, στην οποία υπάρχει διαθήκη, οφείλει, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να τη δημοσιεύσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 1759, συντάσσοντας πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη και το οποίο υπογράφεται από τον προϊστάμενο και έναν υπάλληλο της προξενικής αρχής. Το πρωτότυπο της διαθήκης με το τυχόν περικάλυμμα, αφού θεωρηθεί από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής κατά το άρθρο 1759, προσαρτάται στο πρακτικό και φυλάσσεται στα αρχεία της προξενικής αρχής.

Άρθρο 1761

Δημοσίευση ιδιόγραφης διαθήκης επί διαμονής του κατόχου στο εξωτερικό

Αν αυτός που κατέχει την ιδιόγραφη διαθήκη διαμένει στο εξωτερικό, μπορεί να την εμφανίσει για δημοσίευση και στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής, οπότε εφαρμόζεται το άρθρο 1760.

Σχετικά με την παράδοση στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής της διαθήκης για δημοσίευση συντάσσεται πράξη, την οποία υπογράφουν αυτός που έλαβε και αυτός που παρέδωσε τη διαθήκη.

Άρθρο 1762

Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία έχει δημοσιευθεί, μπορεί να κηρυχθεί κυρία από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Άρθρο 1763

Παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ιδιόγραφης διαθήκης

Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά το άρθρο 1722, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας. Αν δεν είχε κατατεθεί προς φύλαξη, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας μόνο αν με αυτήν τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, πρέπει να κηρυχθεί κυρία, για να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της. Το ίδιο ισχύει και αν η διαθήκη δημοσιεύθηκε μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμωμένου.

Άρθρο 1764

Τεκμήριο γνησιότητας κυρίας διαθήκης

Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύθηκε και κηρύχθηκε κυρία τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε (5) έτη από τη δημοσίευσή της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά της σε δίκη ανάμεσα σε πρόσωπα που αντλούν δικαιώματα από αυτήν ή που βλάπτονται από την ύπαρξή της.

Άρθρο 1765
Μη ακυρότητα

Η μη τήρηση των άρθρων 1759 έως 1763 δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
Περιεχόμενο της διαθήκης

Άρθρο 1766
Διάταξη υπέρ αόριστου προσώπου

Είναι άκυρη η διάταξη της διαθήκης υπέρ προσώπου τόσο αορίστου, ώστε ο προσδιορισμός του να είναι αδύνατος.

Άρθρο 1767
Διάταξη εξαιτίας απειλής ή δόλου

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απειλής που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη.

Η διάταξη είναι επίσης ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απάτης, χωρίς την οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.

Άρθρο 1768
Διάταξη από πλάνη περί την ταυτότητα

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης βρισκόταν σε πλάνη περί την ταυτότητα του τιμωμένου ή του αντικειμένου που ήθελε να αφήσει. Η εσφαλμένη ονομασία ή περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου δεν παραβλάπτει το κύρος της διάταξης.

Άρθρο 1769
Διάταξη από πλάνη περί τα αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν υπήρξε αποτέλεσμα πλάνης από αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη και ανάγονται στο παρελθόν, το παρόν ή το μέλλον, χωρίς τα οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.

Άρθρο 1770**Διάταξη υπέρ του συζύγου ή του συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης**

Η διάταξη σε διαθήκη του κληρονομούμενου υπέρ του συζύγου του σε περίπτωση αμφιβολίας είναι ακυρώσιμη, αν ο μεταξύ τους γάμος είναι άκυρος ή λύθηκε όσο ζούσε ο διαθέτης, ή αν ο διαθέτης έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του, ή είχε συναφθεί η συμφωνία για τη συναινετική λύση του γάμου, ή είχε υποβληθεί η κοινή ψηφιακή δήλωση κατά το άρθρο 1441. Το ίδιο ισχύει και αν είχε υπογραφεί η συναινετική ή η μονομερής πράξη για τη λύση του συμφώνου συμβίωσης.

Άρθρο 1771**Παράλειψη μεριδούχου**

Αν ο διαθέτης στη διαθήκη του παρέλειψε τον μεριδούχο που υπήρχε κατά τον θάνατό του και η ύπαρξή του κατά τη σύνταξη της διαθήκης δεν του ήταν γνωστή, ή που γεννήθηκε ή έγινε μεριδούχος μετά τη σύνταξή της, η διαθήκη είναι ακυρώσιμη κατά το μέτρο που περιορίζει την εξ αδιαθέτου μερίδα του παραλειφθέντος μεριδούχου.

Η ακύρωση αποκλείεται όταν αποδεικνύεται ότι ο διαθέτης θα προέβαινε στη σύνταξη της διαθήκης και αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση που υπήρχε ή επήλθε.

Άρθρο 1772**Ποιος ζητεί την ακύρωση**

Την ακύρωση της διάταξης της διαθήκης στις περιπτώσεις των άρθρων 1767 έως 1771 μπορεί να ζητήσει μόνο εκείνος που ωφελείται άμεσα από την ακύρωσή της, και στην περίπτωση του άρθρου 1771 μόνο ο μεριδούχος που παραλείφθηκε. Το άρθρο 145 δεν εφαρμόζεται στην ακύρωση διάταξης της διαθήκης.

Άρθρο 1773**Αποσβεστική προθεσμία**

Το δικαίωμα για ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης αποσβήνεται δύο (2) έτη μετά τη δημοσίευση της διαθήκης.

Άρθρο 1774**Εξάρτηση διάταξης από τη γνώμη άλλου**

Ο διαθέτης δεν μπορεί να εξαρτήσει την ισχύ διάταξης τελευταίας βούλησης από τη γνώμη άλλου. Δεν μπορεί επίσης να αναθέσει σε άλλον τον προσδιορισμό είτε του τιμώμενου προσώπου είτε του πράγματος που καταλείπεται.

Άρθρο 1775**Διάταξη υπέρ «συγγενών»**

Αν ο διαθέτης χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό μνημόνευσε στη διαθήκη τους «εξ αδιαθέτου» ή τους «νόμιμους» κληρονόμους του ή τους «συγγενείς» του, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχουν τιμηθεί εκείνοι που καλούνται εξ αδιαθέτου κατά τον χρόνο της επαγωγής, κατά την αναλογία της μερίδας τους.

Άρθρο 1776

Διάταξη υπέρ κατιόντος

Αν ο διαθέτης μνημόνευσε στη διαθήκη του κατιόντα του, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν αυτός εκπέσει από οποιονδήποτε λόγο, τη θέση του παίρνουν οι δικοί του κατιόντες, εφόσον θα καλούνταν εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1777

Διάταξη για τους φτωχούς ή απόρους

Όσα καταλείπονται στους φτωχούς ή απόρους χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στον δήμο, στον οποίο ο διαθέτης είχε την τελευταία κατοικία ή διαμονή του και, αν αυτή δεν βρισκόταν στην Ελλάδα, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στο Δημόσιο και ξοδεύονται για τους φτωχούς ή απόρους.

Άρθρο 1778

Αμφιβολία ως προς τον τιμώμενο

Αν ο προσδιορισμός του τιμωμένου από τον διαθέτη αρμόζει σε περισσότερα πρόσωπα και δεν μπορεί να εξακριβωθεί σε ποιο από αυτά απέβλεπε, θεωρείται ότι όλα αυτά τα πρόσωπα έχουν τιμηθεί κατά ίσα μέρη.

Άρθρο 1779

Αίρεση ακατάληπτη

Οι ακατάληπτες αιρέσεις που έχουν προστεθεί σε διάταξη τελευταίας βούλησης θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί.

Άρθρο 1780

Παράνομη ή ανήθικη αίρεση, αίρεση αγαμίας ή χηρείας

Παράνομη ή ανήθικη αίρεση που προστίθεται σε διάταξη τελευταίας βούλησης, καθώς και αίρεση αγαμίας ή χηρείας, θεωρείται σαν να μην έχουν γραφεί.

Άρθρο 1781

Διάταξη δελεαστική

Η κατάλειψη με διάταξη τελευταίας βούλησης υπό την αίρεση της αμοιβαίας ελευθεριότητας σε διαθήκη από τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο είναι άκυρη.

Άρθρο 1782
Αίρεση αναβλητική

Η διάταξη διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας, ισχύει μόνο αν ο τιμώμενος με τη διάταξη αυτή ζει όταν πληρωθεί η αίρεση.

Άρθρο 1783
Αίρεση που επιβάλλει παράλειψη

Αν με διάταξη τελευταίας βούλησης έχει καταλειφθεί οτιδήποτε με την αίρεση ότι ο τιμώμενος θα παραλείψει ορισμένη ενέργεια ή θα εξακολουθήσει να την επιχειρεί για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι η διάταξη έχει τεθεί με διαλυτική αίρεση αντίθετου περιεχομένου.

Άρθρο 1784
Αίρεση που θεωρείται ότι έχει πληρωθεί

Αν απαιτείται να συμπράξει τρίτος για να πληρωθεί η αίρεση, με την οποία έχει γραφεί ο τιμώμενος, και ο τρίτος αρνείται να συμπράξει, η αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει πληρωθεί.

Άρθρο 1785
Ιδιότητα του τιμωμένου

Αν ο διαθέτης άφησε στον τιμώμενο ολόκληρη την περιουσία, θεωρείται ότι ο τιμώμενος έχει εγκατασταθεί ως κληρονόμος, ακόμη και αν δεν ονομάστηκε κληρονόμος. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση αμφιβολίας αν ο διαθέτης του άφησε ποσοστό ή ειδικά αντικείμενα τα οποία, λαμβανομένης υπόψη της αξίας της κληρονομίας, αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα αυτής.

Αν έχουν αφαιρεθεί μόνο ειδικά αντικείμενα στον τιμώμενο, σε περίπτωση αμφιβολίας και λαμβανομένης υπόψη της αξίας αυτών σε σχέση με το σύνολο της κληρονομίας, αυτός θεωρείται κληροδόχος, ακόμη και αν ονομάστηκε κληρονόμος.

Άρθρο 1786
Εγκατάσταση σε μέρος της κληρονομίας

Αν έχει εγκατασταθεί ένας μόνο κληρονόμος και έχει περιορισθεί σε μέρος της κληρονομίας, ως προς το υπόλοιπο μέρος επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Το ίδιο ισχύει και όταν έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι κληρονόμοι, καθένας από τους οποίους έχει περιορισθεί σε μέρος της κληρονομίας και το σύνολο των καταλειφθέντων δεν εξαντλεί τον κλήρο.

Άρθρο 1787
Εγκατάστατοι ως μόνοι κληρονόμοι

Αν, σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη, οι εγκατάστατοι γράφηκαν ως οι μόνοι κληρονόμοι, καθένας από αυτούς εγκαταστάθηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη αύξηση των ποσοστών.

Άρθρο 1788

Εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν τον κλήρο

Αν καθένας από τους εγκαταστάτους γράφηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά υπερβαίνουν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωση των ποσοστών.

Άρθρο 1789

Εγκαταστάσεις αορίστως

Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι χωρίς προσδιορισμό των μερίδων, θεωρούνται όλοι εγκατάστατοι σε ίσα μέρη, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1775 και 1776.

Άρθρο 1790

Εγκαταστάσεις με προσδιορισμό και χωρίς προσδιορισμό μερών

Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι, από τους οποίους μερικοί σε ποσοστά και άλλοι χωρίς προσδιορισμό μερίδων, εκείνοι που έχουν εγκατασταθεί αόριστα παίρνουν ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση των ποσοστών.

Αν τα ορισμένα ποσοστά εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωσή τους, έτσι ώστε καθένας από εκείνους που έχουν εγκατασταθεί αόριστα να πάρει όση μερίδα πήρε εκείνος που εγκαταστάθηκε στο μικρότερο ποσοστό.

Άρθρο 1791

Εγκατάσταση σε κοινή μερίδα

Αν ορισμένοι από τους περισσότερους εγκαταστάτους γράφηκαν σε ένα και το ίδιο ποσοστό (κοινή μερίδα), εφαρμόζονται αναλόγως στην κοινή μερίδα τα άρθρα 1787 έως 1790.

Άρθρο 1792

Προσαύξηση

Αν περισσότεροι εγκαταστάθηκαν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, και ένας από αυτούς εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή, η μερίδα του προσαυξάνει στους λοιπούς, ανάλογα με τις μερίδες τους.

Αν μερικοί από τους εγκαταστάτους γράφηκαν σε κοινή μερίδα, η προσαύξηση επέρχεται κατά προτίμηση μεταξύ τους.

Αν με την εγκατάσταση έχει διατεθεί μέρος μόνο της κληρονομίας, και ως προς το υπόλοιπο επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, τότε μόνο γίνεται προσαύξηση μεταξύ των εγκαταστάτων όταν έχουν γραφεί σε κοινή μερίδα.

Ο διαθέτης μπορεί να αποκλείσει την προσαύξηση.

Άρθρο 1793**Μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση**

Η μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση θεωρείται ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν εκείνον που απέκτησε ή εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση της συνεισφοράς, ως ιδιαίτερη μερίδα.

Άρθρο 1794**Υποκατάσταση κοινή**

Ο διαθέτης μπορεί να διορίσει υποκατάστατο κληρονόμο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος εκπέσει πριν ή μετά την επαγωγή.

Άρθρο 1795**Υποκατάστατος σε περίπτωση αμφιβολίας**

Ο υποκατάστατος, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει ταχθεί τόσο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος δεν μπορεί να είναι κληρονόμος όσο και για την περίπτωση που δεν θέλει να είναι κληρονόμος.

Άρθρο 1796**Υποκατάσταση αμοιβαία**

Αν οι εγκατάστατοι έχουν αμοιβαία υποκατασταθεί ή αν για τον έναν από αυτούς ορίστηκαν υποκατάστατοι οι λοιποί, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρούνται ότι έχουν υποκατασταθεί ανάλογα με τη μερίδα τους.

Αν οι εγκατάστατοι υποκαταστάθηκαν αμοιβαία, αλλά μερικοί από αυτούς γράφηκαν σε κοινή μερίδα, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκείνοι που έχουν έτσι γραφεί προηγούνται από τους λοιπούς ως υποκατάστατοι για τη μερίδα αυτή.

Άρθρο 1797**Υποκατάσταση και προσαύξηση**

Το δικαίωμα από την υποκατάσταση προηγείται από το δικαίωμα της προσαύξησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ**Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου****Άρθρο 1798****Έννοια και κατάρτιση**

Ο κληρονομούμενος μπορεί με σύμβαση να εγκαταστήσει κληρονόμο, να συστήσει καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο και να επιλέξει το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική του διαδοχή (κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου). Τιμώμενος μπορεί να είναι ο

αντισυμβαλλόμενος ή τρίτος. Με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου μπορούν να διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι.

Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυτοπρόσωπη παρουσία των συμβαλλομένων. Η ικανότητα του συμβαλλομένου που διαθέτει αιτία θανάτου την περιουσία του κρίνεται κατά τα άρθρα 1719 έως 1720.

Άρθρο 1799

Δεσμευτικότητα της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

Με την επιφύλαξη του άρθρου 1804, διατάξεις της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου με τις οποίες ο συμβαλλόμενος εγκαθιστά κληρονόμο, συνιστά καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο, ή επιλέγει το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική του διαδοχή, δεν ανακαλούνται μονομερώς.

Διατάξεις τελευταίας βούλησης πέραν εκείνων της παρ. 1 μπορούν να περιληφθούν σε κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, αλλά ανακαλούνται ελεύθερα με μεταγενέστερη διάταξη τελευταίας βούλησης.

Ο τιμώμενος με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έχει δικαίωμα να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία ή την κληροδοσία μετά την επαγωγή.

Άρθρο 1800

Επίδραση της κληρονομικής σύμβασης σε άλλες διατάξεις τελευταίας βούλησης

Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου τροποποιείται ή καταργείται με μεταγενέστερη σύμβαση μεταξύ των ίδιων συμβαλλομένων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1798. Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου καταργεί προγενέστερη διαθήκη μόνο κατά το μέρος που αντίκειται σε αυτή.

Διαθήκη ή κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου του κληρονομούμενου με άλλον αντισυμβαλλόμενο δεν ισχύει κατά το μέρος που αντίκειται σε προγενέστερη κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1801

Ελευθερία διάθεσης εν ζωή

Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου δεν περιορίζει την ελευθερία του κληρονομούμενου να διαθέτει την περιουσία του εν ζωή, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά κατά το άρθρο 177. Αν ο κληρονομούμενος διαθέσει εν ζωή την περιουσία του από χαριστική αιτία προς βλάβη του τιμωμένου, ο τιμώμενος έχει δικαίωμα μετά την επαγωγή να ζητήσει με αγωγή την ανατροπή της χαριστικής δικαιοπραξίας. Η αγωγή ασκείται εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της κληρονομικής σύμβασης και πάντως εντός πέντε (5) ετών από τη διάθεση.

Άρθρο 1802

Ανάλογη εφαρμογή άρθρων

Τα άρθρα 1766 έως 1797 εφαρμόζονται αναλόγως και στις κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου. Στην περίπτωση του άρθρου 1771 η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου είναι ακυρώσιμη στο σύνολό της, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει διαφορετικά. Τα άρθρα 1904 έως 1922, 1934 έως 1977 και 1978 έως 1983 εφαρμόζονται και σε καταπίστευμα, κληροδοσία και τρόπο που συνιστάται με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου.

Άρθρο 1803

Ακύρωση κληρονομικής σύμβασης

Την ακύρωση της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου ή διάταξης αυτής λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής μπορεί να ζητήσει ο κληρονομούμενος εντός της προθεσμίας του άρθρου 157.

Ακύρωση δεν χωρεί μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, αν το δικαίωμα ακύρωσης είχε ήδη γεννηθεί στο πρόσωπο αυτού και κατά τον χρόνο της επαγωγής είχε αποσβεσθεί.

Αν με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, η ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης του ενός συμβαλλομένου, σε περίπτωση αμφιβολίας, συνεπιφέρει την ακύρωση ολόκληρης της σύμβασης.

Άρθρο 1804

Ανάκληση λόγω παραπτώματος του τιμωμένου

Ο κληρονομούμενος μπορεί να ανακαλέσει διάταξη της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, αν ο τιμώμενος με αυτή υποπέσει έναντί του σε παράπτωμα που, αν ήταν μεριδούχος, θα δικαιολογούσε τη στέρηση της νόμιμης μοίρας του.

Η ανάκληση γίνεται με αυτοπρόσωπη δήλωση του κληρονομούμενου προς τον αντισυμβαλλόμενο του ή τους κληρονόμους του και προς τον τιμώμενο και υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου.

Άρθρο 1805

Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έναντι ανταλλάγματος εν ζωή

Αν με την κληρονομική σύμβαση ο κληρονομούμενος διαθέτει την περιουσία του αιτία θανάτου έναντι εν ζωή αντιπαροχής του αντισυμβαλλομένου του, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της αντιπαροχής μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.

Δικαίωμα υπαναχώρησης έχει και ο αντισυμβαλλόμενος του κληρονομούμενου, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως αν ο κληρονομούμενος διαθέτει εν ζωή την περιουσία του αντίθετα προς την κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου ή με τη συμπεριφορά του καθιστά αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερή την εκπλήρωση της αντιπαροχής.

Η υπαναχώρηση γίνεται με δήλωση αυτού που έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει προς τον αντισυμβαλλόμενο του και υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Οι γενικές διατάξεις για την υπαναχώρηση εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 1806**Δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου**

Οι διατάξεις για τη δημοσίευση διαθήκης εφαρμόζονται αναλόγως και για τη δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου.

Αν στην ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, οι διατάξεις τελευταίας βούλησης του επιζώντος συμβαλλομένου απαλείφονται από τη δημοσίευση, στο μέτρο που μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του αποβιώσαντος. Μετά τον θάνατο και του τελευταίου συμβαλλομένου η κληρονομική σύμβαση δημοσιεύεται εκ νέου στο σύνολό της.

Άρθρο 1807**Ακυρότητα υποσχετικών συμβάσεων που περιορίζουν την ελευθερία του διατιθέναι**

Σύμβαση, με την οποία ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίσει ή να μην καταρτίσει διάταξη τελευταίας βούλησης ή να ανακαλέσει ή να μην ανακαλέσει υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης, είναι άκυρη.

Σύμβαση, με την οποία ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίσει διάταξη τελευταίας βούλησης υπέρ ορισμένου προσώπου, μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου κατά τα άρθρα 1798 έως 1806, αν συνάγεται ότι τα μέρη θα την ήθελαν σε περίπτωση που γνώριζαν την ακυρότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
Εξ αδιαθέτου διαδοχή**Άρθρο 1808****Πρώτη τάξη**

Ως κληρονόμοι εξ αδιαθέτου στην πρώτη τάξη καλούνται οι κατιόντες του κληρονομούμενου.

Ο πλησιέστερος από αυτούς αποκλείει τον απώτερο της ίδιας ρίζας.

Στη θέση κατιόντος που εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή υπεισέρχονται οι κατιόντες που μέσω αυτού συνδέονται με συγγένεια με τον κληρονομούμενο (διαδοχή κατά ρίζες).

Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία.

Άρθρο 1809
Δεύτερη τάξη

Στη δεύτερη τάξη καλούνται μαζί οι γονείς του κληρονομούμενου, οι αδελφοί, καθώς και τα τέκνα και οι εγγονοί αδελφών που εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή. Οι γονείς και οι αδελφοί κληρονομούν κατ' ισομοιρία. Τα τέκνα ή οι εγγονοί αδελφών που εξέπεσαν κληρονομούν κατά ρίζες. Τα τέκνα αδελφού του κληρονομούμενου, που κληρονομούν κατά ρίζες, αποκλείουν τους εγγονούς της ίδιας ρίζας.

Η μερίδα του γονέα που εξέπεσε προσαυξάνει κατ' ισομοιρία τη μερίδα των αδελφών ή των τέκνων ή εγγονών αδελφών, που κληρονομούν κατά ρίζες. Αν δεν καλούνται στην κληρονομία αδελφοί ή τέκνα ή εγγονοί αδελφών, η μερίδα του γονέα που εξέπεσε προσαυξάνει το μερίδιο του επιζώντος συζύγου.

Ετεροθαλείς αδελφοί, αν συντρέχουν με γονείς ή αμφιθαλείς αδελφούς ή τέκνα ή εγγονούς αμφιθαλών αδελφών, καλούνται στο μισό της μερίδας που περιέρχεται στους αμφιθαλείς. Τα τέκνα ή οι εγγονοί ετεροθαλούς αδελφού, που εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή, κληρονομούν κατά ρίζες.

Άρθρο 1810
Ο επιζών σύζυγος

Ο επιζών σύζυγος καλείται ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο τρίτο της κληρονομίας, αν συντρέχει με ένα τέκνο, και στο τέταρτο της κληρονομίας, αν συντρέχει με δύο ή περισσότερα τέκνα. Με τους συγγενείς της δεύτερης τάξης ο επιζών σύζυγος καλείται στο μισό της κληρονομίας. Επιπλέον, παίρνει ως εξάιρετο, ανεξάρτητα από την τάξη στην οποία καλείται, τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και άλλα τέτοια οικιακά αντικείμενα που τα χρησιμοποίησε είτε μόνος εκείνος που επιζεί είτε μαζί με τον κληρονομούμενο. Αν όμως υπάρχουν τέκνα του κληρονομούμενου, λαμβάνονται υπόψη και οι ανάγκες τους, εφόσον το επιβάλλουν οι ειδικές περιστάσεις για λόγους επιείκειας.

Αν στην κληρονομία περιλαμβάνεται ακίνητο το οποίο χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του συζύγου του, ο σύζυγος δικαιούται την αποκλειστική χρήση του ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Αντί για την κληρονομική μερίδα κατά την παρ. 1, ο επιζών σύζυγος μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο της κληρονομίας, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήξη των προθεσμιών του άρθρου 1845, να λάβει την επικαρπία σε αντικείμενα της κληρονομίας. Η επικαρπία αποσβήνεται με τον θάνατο του συζύγου και δεν μεταβιβάζεται.

Άρθρο 1811
Τρίτη τάξη

Αν δεν υπάρχουν συγγενείς της πρώτης και της δεύτερης τάξης, ο σύζυγος που επιζεί καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος σε ολόκληρη την κληρονομία.

Άρθρο 1812
Αποκλεισμός συζύγου

Το κληρονομικό δικαίωμα καθώς και το δικαίωμα στο εξάιρετο του επιζώντος συζύγου αποκλείονται, αν εκκρεμεί διαδικασία για τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης. Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου πρέπει να έχει καταρτισθεί η συμφωνία για τη λύση του γάμου ή να έχει υποβληθεί η κοινή ψηφιακή δήλωση.

Αν την αγωγή διαζυγίου άσκησε ο κληρονομούμενος, ο επιζών σύζυγος στερείται τη νόμιμη μοίρα, μόνο εφόσον η αγωγή ασκήθηκε για βάσιμο λόγο.

Άρθρο 1813
Τέταρτη τάξη

Στην τέταρτη τάξη καλούνται οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου και από τους κατιόντες τους τα τέκνα και οι εγγονοί.

Αν κατά την επαγωγή ζουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες και των δύο γραμμών, κληρονομούν μόνο αυτοί κατ' ισομοιρία. Αν πριν ή μετά την επαγωγή εξέπεσε ο παππούς ή η γιαγιά από την πατρική ή τη μητρική γραμμή, στη θέση του υπεισέρχονται τα τέκνα και οι εγγονοί του. Αν δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί, η μερίδα αυτού που εξέπεσε περιέρχεται στον παππού ή στη γιαγιά της ίδιας γραμμής και, αν δεν υπάρχει, στα τέκνα και στους εγγονούς του. Αν πριν ή μετά την επαγωγή εξέπεσαν ο παππούς και η γιαγιά, είτε από την πατρική είτε από τη μητρική γραμμή, και δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί αυτών, κληρονομούν μόνο ο παππούς ή η γιαγιά ή τα τέκνα και οι εγγονοί τους από την άλλη γραμμή. Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους εγγονούς της ίδιας ρίζας. Οι εγγονοί κληρονομούν κατά ρίζες.

Άρθρο 1814
Δικαίωμα από περισσότερες ρίζες

Όποιος στην περίπτωση της διαδοχής κατά ρίζες ανήκει σε περισσότερες ρίζες, παίρνει τη μερίδα που ανήκει σε κάθε ρίζα. Κάθε μερίδα θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα.

Άρθρο 1815
Διαδοχή τάξεων - προσαύξηση

Δεν καλείται στην κληρονομία κληρονόμος επόμενης τάξης, εφόσον υπάρχει κληρονόμος προηγούμενης τάξης.

Αν ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή και από την αιτία αυτή αυξήθηκε η μερίδα άλλου εξ αδιαθέτου κληρονόμου, το μέρος κατά το οποίο επήλθε η αύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν τον κληρονόμο αυτόν ή εκείνον που εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση συνεισφοράς.

Άρθρο 1816**Προσαύξηση - Δικαίωμα αναζήτησης δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών**

Αν δεν κληρονομούν κατιόντες, αδελφοί, τέκνα και εγγονοί αδελφών και σύζυγος, καθένας από τους γονείς, τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τα τέκνα ή τους εγγονούς τους, εφόσον καλούνται στην κληρονομία ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, δικαιούται, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήξη των προθεσμιών του άρθρου 1845, να ζητήσει, κατά περίπτωση, από τον άλλο γονέα, τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τα τέκνα ή τους εγγονούς της άλλης συγγενικής γραμμής, που κληρονομούν εξ αδιαθέτου, την απόδοση, εφόσον σώζονται, αντικειμένων που ανήκουν στην κληρονομία και προέρχονται από χαριστική εν ζωή παροχή, κληρονομία ή κληροδοσία προς τον κληρονομούμενο από πρόσωπα της ίδιας συγγενικής γραμμής.

Οι δανειστές της κληρονομίας μπορούν να ικανοποιηθούν από το αντικείμενο της χαριστικής εν ζωή παροχής και μετά την απόδοσή του στον γονέα που το ζήτησε, με την επιφύλαξη του άρθρου 1895.

Άρθρο 1817**Πέμπτη τάξη - Πρόσωπο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο**

Αν στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος, το κατά το άρθρο 1810 εξ αίρετο περιέρχεται στο πρόσωπο με το οποίο ο κληρονομούμενος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό, αν είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με τον κληρονομούμενο .

Αν δεν καλείται σύζυγος και στην κληρονομία περιλαμβάνεται ακίνητο το οποίο χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του προσώπου με το οποίο εκείνος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση, το πρόσωπο αυτό δικαιούται υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 1 την αποκλειστική χρήση του ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Αν στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος ή συγγενής του κληρονομούμενου, αυτή περιέρχεται στο πρόσωπο με το οποίο ο κληρονομούμενος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό αν είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με τον κληρονομούμενο και αυτά εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή. Το πρόσωπο αυτό αποκτά την κληρονομία ήδη κατά τον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου, μόνο εφόσον το δικαστήριο της κληρονομίας, μετά από αίτησή του, που υποβάλλεται εντός των προθεσμιών του άρθρου 1845, βεβαιώσει τις προϋποθέσεις του παρόντος.

Άρθρο 1818**Έκτη τάξη**

Αν δεν κληρονομεί άλλος κληρονόμος από εκείνους που καλούνται κατά τον νόμο, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος καλείται το Δημόσιο.

Άρθρο 1819
Κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που παρείχε φροντίδα στον κληρονομούμενο

Συνιστάται κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που είχε αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου, συμβάλλοντας ουσιωδώς και χωρίς αντάλλαγμα ή αντίστοιχη νόμιμη υποχρέωση στην κάλυψη των αναγκών του, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω άλλου, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) μηνών κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Δικαιούχος της κληροδοσίας μπορεί να είναι και κληρονόμος ή μεριδούχος.

Αντικείμενο της κληροδοσίας είναι χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου προσδιορίζεται με κριτήρια όπως το είδος, η διάρκεια και η έκταση των αναγκών του κληρονομούμενου που καλύφθηκαν από τον δικαιούχο. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να διατάξει αντί χρηματικού ποσού την αυτούσια απόδοση περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας αντίστοιχης αξίας.

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να αποκλείσει την κληροδοσία της παρ. 1. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία συνιστάται και όταν ο δικαιούχος τιμάται με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Η κληροδοσία της παρ. 1 εκπληρώνεται πριν από τις λοιπές κληροδοσίες και τους τρόπους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις κληροδοσίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΝΟΜΙΜΗ ΜΟΙΡΑ

Άρθρο 1820
Χρηματική αξίωση - Ποσοστό

Οι κατιόντες και οι γονείς του κληρονομούμενου, καθώς και ο σύζυγος που επιζεί, οι οποίοι θα είχαν κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, έχουν αξίωση νόμιμης μοίρας κατά του κληρονόμου. Η αξίωση αυτή είναι χρηματική και ανέρχεται στο μισό της αξίας της εξ αδιαθέτου μερίδας. Περισσότεροι κληρονόμοι ευθύνονται έναντι του νόμιμου μεριδούχου σύμφωνα με το άρθρο 1881.

Η αξίωση γεννάται με τον θάνατο του κληρονομούμενου, είναι κληρονομητή και μεταβιβαστή. Ο μεριδούχος μπορεί να παραιτηθεί από την αξίωσή του με μονομερή δήλωσή του προς τον κληρονόμο.

Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να διατάξει την αυτούσια απόδοση ποσοστού ή περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας που αντιστοιχεί στη νόμιμη μοίρα. Την ίδια δυνατότητα έχει το δικαστήριο και σε σχέση με στοιχείο της ατομικής περιουσίας του κληρονόμου, εφόσον αυτός ευθύνεται έναντι των δανειστών της κληρονομίας και με την ατομική του περιουσία.

Η αξίωση παραγράφεται σε μία διετία, η οποία αρχίζει μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου ο μεριδούχος πληροφορήθηκε την ύπαρξη της αξίωσης. Σε κάθε περίπτωση η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο είκοσι (20) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1821
Ερμηνευτικός κανόνας

Αν ο διαθέτης αφήσει σε μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα, σε περίπτωση αμφιβολίας δεν θεωρείται ότι τον εγκαθιστά κληρονόμο.

Άρθρο 1822
Διαδοχή στη νόμιμη μοίρα

Αν κάποιος μεριδούχος στερήθηκε ολικά ή μερικά τη νόμιμη μοίρα ή παραιτήθηκε εκ των προτέρων από το δικαίωμα αυτής ή εξέπεσε λόγω κληρονομικής ανικανότητας ή αναξιοότητας, την αξίωση της νόμιμης μοίρας ασκούν οι μεριδούχοι που έρχονται στη θέση του κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου διαδοχής. Στην αξίωση της νόμιμης μοίρας δεν χωρεί προσαύξηση.

Άρθρο 1823
Συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας

Αν στον μεριδούχο έχει καταλειφθεί λιγότερο από τη νόμιμη μοίρα, η αξίωσή του υπάρχει για το μέρος που λείπει.

Άρθρο 1824
Κληροδοσία στον μεριδούχο

Αν στον μεριδούχο καταλείφθηκε κληροδοσία, μπορεί να την αποποιηθεί και να ασκήσει ολόκληρη την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα. Αν δεν αποποιηθεί την κληροδοσία, ασκεί την αξίωση στη νόμιμη μοίρα για το μέρος που λείπει.

Εκείνος που βαρύνεται με την κληροδοσία δικαιούται να τάξει στον μεριδούχο εύλογη προθεσμία για να την αποποιηθεί. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, το δικαίωμα αποποίησης χάνεται.

Άρθρο 1825
Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας

Αν ο μεριδούχος είναι συγχρόνως και κληρονόμος και η νόμιμη μοίρα του περιορίζεται με την επιβολή καταπιστεύματος ή τον ορισμό εκτελεστή διαθήκης ή βαρύνεται με κληροδοσία ή τρόπο, μπορεί να ζητήσει τη νόμιμη μοίρα, αν αποποιηθεί την κληρονομία. Η προθεσμία αποποίησης αρχίζει μόλις ο μεριδούχος λάβει γνώση του περιορισμού ή του βάρους. Περιορισμός της νόμιμης μοίρας υφίσταται και όταν ο μεριδούχος εγκαθίσταται ως καταπιστευματοδόχος.

Άρθρο 1826
Προσδιορισμός μερίδας

Για τον προσδιορισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας με βάση την οποία υπολογίζεται η νόμιμη μοίρα, συναριθμούνται όσοι έχουν στερηθεί τη νόμιμη μοίρα με τη διαθήκη, όσοι έχουν αποποιηθεί την κληρονομία, όσοι έχουν παραιτηθεί εκ των προτέρων από το κληρονομικό δικαίωμα ή τη νόμιμη μοίρα και όσοι έχουν κηρυχθεί ανάξιοι ή είναι αυτοδικαίως ανίκανοι να κληρονομήσουν.

Άρθρο 1827
Προσδιορισμός της κληρονομίας

Ο υπολογισμός της νόμιμης μοίρας γίνεται με βάση την κατάσταση και την αξία της κληρονομίας κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου, αφού αφαιρεθούν τα χρέη και οι δαπάνες της κηδεύσεώς του. Ο μεριδούχος έχει κατά του κληρονόμου την αξίωση παροχής πληροφοριών του άρθρου 1876.

Στην κληρονομία προστίθενται, με την αξία που είχαν κατά τον χρόνο της παροχής, οτιδήποτε ο κληρονομούμενος παραχώρησε, όσο ζούσε, χωρίς αντάλλαγμα σε μεριδούχο είτε με δωρεά είτε με γονική παροχή ή με άλλο τρόπο, και επίσης οποιαδήποτε δωρεά έκανε ο κληρονομούμενος στα τελευταία πέντε (5) έτη πριν από τον θάνατό του, εκτός αν την επέβαλαν λόγοι ευπρέπειας ή ιδιαίτερο ηθικό καθήκον. Στην κληρονομία προστίθεται και κάθε δωρεά αιτία θανάτου με την αξία που είχε κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου.

Για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας του γονέα δεν συνυπολογίζεται ό,τι περιέρχεται ως εξάιρετο, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 1810, στον σύζυγο που επιζεί. Επίσης, δεν συνυπολογίζονται τα αντικείμενα του άρθρου 1816, τα οποία προέρχονται από την άλλη συγγενική γραμμή.

Άρθρο 1828
Αποτίμηση της κληρονομίας

Η αξία της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση. Η εκτίμηση από τον κληρονομούμενο δεν είναι υποχρεωτική.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κληρονομίας που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση δεν υπολογίζονται κατά την εκτίμηση, και όσα εξαρτώνται από διαλυτική αίρεση υπολογίζονται χωρίς την αίρεση. Αν η αίρεση πληρωθεί, γίνεται η εξίσωση που αρμόζει προς την κατάσταση που άλλαξε.

Για αβέβαια ή επισφαλή δικαιώματα, καθώς και για αμφίβολες υποχρεώσεις της κληρονομίας, ισχύει ό,τι και για αυτά που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση.

Άρθρο 1829**Τι καταλογίζεται στη νόμιμη μοίρα**

Στη νόμιμη μοίρα καταλογίζονται οι παροχές σε μεριδούχο, με την αξία που είχαν όταν έγιναν, εφόσον προστίθενται στην κληρονομία σύμφωνα με το άρθρο 1827, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε διαφορετικά όταν έδωσε την παροχή ή μεταγενέστερα.

Ο καταλογισμός γίνεται και αν στη θέση του κατιόντος, που έλαβε την παροχή, υπεισέρχεται ως μεριδούχος άλλος κατιών του μεριδούχου.

Άρθρο 1830**Αξίωση κατά του λήπτη παροχής χωρίς αντάλλαγμα**

Εφόσον η κληρονομία που υπάρχει κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα, ο μεριδούχος μπορεί να ζητήσει από το πρόσωπο που δέχθηκε από τον κληρονομούμενο δωρεά αιτία θανάτου, δωρεά εν ζωή ή γονική παροχή, η οποία κατά το άρθρο 1827 υπολογίζεται στην κληρονομία, την καταβολή του ποσού που ελλείπει για την ικανοποίηση της νόμιμης μοίρας του. Η ευθύνη του λήπτη δεν υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου που έλαβε, όπως αυτή υπολογίζεται κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου. Ο λήπτης, αντί καταβολής ποσού, μπορεί να ικανοποιήσει τον μεριδούχο και με αυτούσια απόδοση του αντικειμένου που έλαβε. Η αξίωση ασκείται μόνο από τον μεριδούχο κατά του λήπτη ή των κληρονόμων του.

Όταν στην κληρονομία υπολογίζονται κατά το άρθρο 1827 και δωρεές αιτία θανάτου και δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές, η αξίωση του μεριδούχου ασκείται κατά του δωρεοδόχου εν ζωή ή του λήπτη γονικής παροχής, εφόσον αυτή δεν μπορεί να ικανοποιηθεί πλήρως από τον δωρεοδόχο αιτία θανάτου. Αν έγιναν διαδοχικές δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές, η αξίωση του μεριδούχου ασκείται κατά των υποχρέων κατ' αντίστροφη χρονολογική σειρά ωστόσο ικανοποιηθεί πλήρως η νόμιμη μοίρα του. Αν περισσότερες δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές έγιναν συγχρόνως, η αξίωση του μεριδούχου ικανοποιείται σύμμετρα.

Η αξίωση παραγράφεται τρία (3) έτη μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Ο μεριδούχος μπορεί για την ικανοποίηση της αξίωσής του να εναγάγει με το ίδιο δικόγραφο τον κληρονόμο και τους υποχρέους κατά την παρ. 1 υπό την αίρεση της απόρριψης της αγωγής κατά του προηγούμενου εναγομένου.

Άρθρο 1831**Ο μεριδούχος ως λήπτης παροχής χωρίς αντάλλαγμα**

Αν ο λήπτης της παροχής χωρίς αντάλλαγμα είναι μεριδούχος, υποχρεούται να καταβάλει μόνο ό,τι έλαβε επιπλέον της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί.

Άρθρο 1832**Στέρηση της νόμιμης μοίρας**

Ο διαθέτης μπορεί, για ορισμένους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα 1833 έως 1835, να στερήσει από τον μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα. Η στέρηση συντελείται με διαθήκη.

Άρθρο 1833

Λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας

Ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα αν αυτός: 1. επιβουλεύθηκε τη ζωή του διαθέτη, του συζύγου ή συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης ή άλλου μέλους της οικογένειάς του· 2. έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος και ιδίως ενδοοικογενειακής βίας κατά του διαθέτη ή των προσώπων που αναφέρονται στην περίπτωση 1· 3. με βαρύ παράπτωμα φάνηκε αγάριστος απέναντι στον διαθέτη ή στα αναφερόμενα στην περίπτωση 1 πρόσωπα και ιδίως αν αθέτησε κακόβουλα την υποχρέωση που είχε από τον νόμο να διατρέφει τον διαθέτη.

Άρθρο 1834

Στέρηση της νόμιμης μοίρας για λόγους πρόνοιας

Αν ο μεριδούχος ζει βίο άσωτο ή είναι καταχρεωμένος, ο διαθέτης μπορεί είτε να διατάξει με τη διαθήκη να περιέλθει η νόμιμη μοίρα του στους κατιόντες του μεριδούχου, εφόσον αυτοί θα καλούνταν στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, είτε να ορίσει εκτελεστή για να τη διοικεί ή και τα δύο. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά τον θάνατο του διαθέτη έπαυσε να υπάρχει ο λόγος της.

Άρθρο 1835

Λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας του συζύγου

Ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον σύζυγό του τη νόμιμη μοίρα, πέρα από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1833, αν κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης είχε βάσιμο λόγο διαζυγίου. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά τον θάνατο του διαθέτη έπαυσε να υφίσταται βάσιμος λόγος διαζυγίου.

Άρθρο 1836

Πότε πρέπει να υπάρχει ο λόγος

Ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας πρέπει να υπάρχει κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης και να αναφέρεται σε αυτή. Εκείνος που επικαλείται τον λόγο στέρησης της νόμιμης μοίρας οφείλει να τον αποδείξει.

Άρθρο 1837

Συγγνώμη του λόγου

Η διάταξη της διαθήκης, με την οποία ο διαθέτης στέρησε τη νόμιμη μοίρα, παύει να ισχύει, αν ο διαθέτης συγχώρησε μεταγενέστερα τον μεριδούχο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Άρθρο 1838

Έννοια

Με σύμβαση είναι δυνατή η παραίτηση προσώπου από μελλοντικά του δικαιώματα στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του, είτε αυτά απορρέουν από τον νόμο είτε από υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης.

Η παραίτηση μπορεί να είναι ολική ή μερική, με ή χωρίς αντάλλαγμα.

Η παραίτηση μπορεί να περιορίζεται στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας.

Άρθρο 1839

Κατάρτιση της σύμβασης

Η σύμβαση παραίτησης καταρτίζεται με αυτοπρόσωπη δήλωση των μερών ενώπιον συμβολαιογράφου χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Αν το πρόσωπο στην κληρονομία του οποίου αφορά η σύμβαση τελεί υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση, καταρτίζει τη σύμβαση χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, εφόσον από τη σύμβαση αποκτά απλώς και μόνο έννομο όφελος.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για τις δικαιοπραξίες. Ακύρωση της σύμβασης λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής δεν χωρεί μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1840

Αποτελέσματα

Κατά το μέτρο στο οποίο ισχύει η παραίτηση, ο παραιτηθείς θεωρείται σαν να μην ζούσε κατά τον χρόνο της επαγωγής.

Σε περίπτωση αμφιβολίας, τα αποτελέσματα εκτείνονται και στους κατιόντες του παραιτηθέντος.

Το πρόσωπο, στην κληρονομία του οποίου αφορά η σύμβαση, μπορεί να τιμήσει τον παραιτηθέντα με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Άρθρο 1841

Παραίτηση έναντι ανταλλάγματος

Αν η παραίτηση συμφωνήθηκε έναντι ανταλλάγματος εν ζωή, δεν αναπτύσσει τα αποτελέσματά της εφόσον δεν καταβληθεί το αντάλλαγμα εντός έξι (6) μηνών από την

κατάρτισή της. Το ίδιο ισχύει και αν κάποιος από τους συμβαλλομένους αποβιώσει πριν από την καταβολή του ανταλλάγματος.

Η συμφωνία ως προς το ανάλλαγμα που καταβλήθηκε στον παραιτηθέντα θεωρείται δωρεά. Ανάκληση της συμφωνίας χωρεί κατά τις διατάξεις για την ανάκληση δωρεάς που εφαρμόζονται αναλόγως. Η δήλωση για την ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στον παραιτηθέντα. Η ανάκληση καθιστά την παραίτηση ανίσχυρη.

Ο παραιτηθείς έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση, αν υποχρεωθεί στην απόδοση του ανταλλάγματος που έλαβε για την ικανοποίηση δανειστών του αντισυμβαλλομένου του. Η υπαναχώρηση υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και γνωστοποιείται στον αντισυμβαλλόμενο ή τους κληρονόμους του. Η υπαναχώρηση αποκλείεται μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1842 **Αντίθετη σύμβαση**

Τα αποτελέσματα της σύμβασης παραίτησης αναιρούνται με αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1839.

Άρθρο 1843 **Σύμβαση αποποίησης της κληρονομίας**

Σύμβαση, με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος αναλαμβάνει εκ των προτέρων την υποχρέωση να αποποιηθεί τα δικαιώματά του ή να παραιτηθεί από την αξίωση νόμιμης μοίρας στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του μετά την επαγωγή, ισχύει ως σύμβαση παραίτησης από τα μελλοντικά δικαιώματά του στην κληρονομία, αν θα ήταν έγκυρη ως τέτοια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ **ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**

Άρθρο 1844 **Αυτοδίκαιη κτήση**

Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη των άρθρων 1198 και 1817.

Άρθρο 1845 **Προθεσμία αποποίησης**

Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών που αρχίζει από τότε που πληροφορήθηκε την επαγωγή και τον λόγο της. Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος κατά

την έναρξη της προθεσμίας διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός (1) έτους. Στην επαγωγή από διάταξη τελευταίας βούλησης η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευσή της.

Η προθεσμία αναστέλλεται για τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή.

Άρθρο 1846
Δήλωση αποποίησης

Η αποποίηση γίνεται με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας. Για αποποίηση που γίνεται με αντιπρόσωπο απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Το Δημόσιο δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία που του έχει επαχθεί εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1847
Ακυρότητα αποποίησης λόγω αποδοχής

Η αποποίηση είναι άκυρη, αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία. Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας, την καταβολή δαπανών κηδείας και την επιμέλεια για τη δημοσίευση διάταξης τελευταίας βούλησης και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση. Πράξεις διαχείρισης της κληρονομίας κατά την παρ. 2 του άρθρου 1856 τεκμαίρεται ότι δεν συνιστούν τέτοια δήλωση.

Άρθρο 1848
Ακυρότητα αποποίησης μετά την πάροδο της προθεσμίας

Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή.

Άρθρο 1849
Ακυρότητα αποποίησης από άλλους λόγους

Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι άκυρη αν έγινε πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Επίσης είναι άκυρη, αν έγινε από πλάνη ως προς τον λόγο της επαγωγής ή υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος της κληρονομίας.

Άρθρο 1850
Αποποίηση και αποδοχή από άλλο λόγο

Εκείνος που αποποιήθηκε την κληρονομία, η οποία του έχει επαχθεί με διάταξη τελευταίας βούλησης, μπορεί να την αποδεχθεί αν ύστερα του επαχθεί εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1851
Περισσότερες μερίδες

Αν ο κληρονόμος καλείται σε περισσότερες μερίδες από τον ίδιο ή από διάφορους λόγους, μπορεί να τις αποδεχθεί ή να τις αποποιηθεί όλες μαζί ή κάθε μια από αυτές χωριστά, εκτός αν ο διαθέτης διέταξε διαφορετικά.

Η κατά προσαύξηση μερίδα δεν επιδέχεται χωριστή αποδοχή ή αποποίηση, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1793 και 1816.

Άρθρο 1852
Κληρονομητό του δικαιώματος αποδοχής ή αποποίησης

Το δικαίωμα για αποδοχή ή αποποίηση της κληρονομίας μεταβαίνει στους κληρονόμους του κληρονόμου.

Άρθρο 1853
Αποβίωση κληρονόμου πριν από παρέλευση προθεσμίας αποποίησης

Αν αποβίωσει ο κληρονόμος πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση, η προθεσμία αυτή δεν λήγει πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση που τάσσεται για την κληρονομία του κληρονόμου.

Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι του κληρονόμου, ο καθένας μπορεί να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά το μέρος που αντιστοιχεί στη μερίδα του.

Άρθρο 1854
Συνέπειες αποποίησης

Αν ο κληρονόμος αποποιηθεί την κληρονομία, η επαγωγή προς αυτόν που αποποιήθηκε θεωρείται ότι δεν επήλθε. Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο αποποιηθείς δεν ζούσε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου. Η επαγωγή θεωρείται ότι επήλθε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1855
Αμετάκλητο της αποδοχής ή αποποίησης

Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι αμετάκλητη.

Η αποδοχή ή η αποποίηση που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή ή απάτη κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιοπράξεις. Το δικαίωμα για την ακύρωση αποσβήνεται μετά από έξι (6) μήνες.

Η πλάνη σχετικά με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομίας δεν θεωρείται ουσιώδης. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται και σε αποδοχή που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας για αποποίηση.

Η ακύρωση της αποδοχής ισχύει ως αποποίηση. Η ακύρωση της αποποίησης ισχύει ως αποδοχή.

Άρθρο 1856

Η θέση του κληρονόμου πριν από την αποποίηση

Διαχειριστική πράξη που έγινε από εκείνον που αποποιήθηκε, πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, κρίνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

Η διάθεση αντικειμένου πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, από εκείνον που αποποιήθηκε, εφόσον δεν μπορούσε χωρίς ζημία της κληρονομίας να αναβληθεί, καθώς και η μονομερής δικαιοπραξία τρίτου προς αυτόν ως κληρονόμο, παραμένουν ισχυρές και μετά την αποποίηση.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων, όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΞΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 1857

Κληρονομική ανικανότητα

Αυτοδικαίως ανίκανος να κληρονομήσει είναι όποιος καταδικάσθηκε αμετάκλητα για τη θανάτωση, την απόπειρα θανάτωσης του κληρονομουμένου, ή την τέλεση σε βάρος του άλλου κακούργηματος που αφορά στη ζωή, στην υγεία ή στη γενετήσια ελευθερία του.

Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο ανίκανος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου.

Άρθρο 1858

Κληρονομική αναξιότητα

Με δικαστική απόφαση κηρύσσεται ανάξιος να κληρονομήσει: 1. εκείνος που τέλεσε κάποιο από τα κακούργηματα που αναφέρονται στο άρθρο 1857, καθώς και εκείνος που από πρόθεση τέλεσε σε βάρος του κληρονομουμένου κακούργημα κατά της περιουσίας ή της ιδιοκτησίας ή σοβαρό πλημμέλημα· 2. εκείνος που διέπραξε κακούργημα σε βάρος των κατιόντων, των ανιόντων ή του συζύγου του κληρονομουμένου που αφορά στη ζωή, την υγεία ή τη γενετήσια ελευθερία τους· 3. εκείνος που από πρόθεση εμπόδισε τον κληρονομούμενο να συντάξει, ανακαλέσει ή τροποποιήσει διάταξη τελευταίας βούλησης· 4. εκείνος που με απάτη παρακίνησε ή με απειλή ανάγκασε τον κληρονομούμενο να συντάξει, ανακαλέσει ή τροποποιήσει διάταξη τελευταίας βούλησης· 5. εκείνος που από πρόθεση

πλαστογράφησε, αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διάταξη τελευταίας βούλησης του κληρονομούμενου.

Όταν καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που κηρύσσει την αναξίότητα, η επαγωγή προς τον ανάξιο θεωρείται σαν να μην έχει επέλθει. Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο ανάξιος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι επήλθε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1859 **Κήρυξη της αναξιότητας**

Την αγωγή για κήρυξη της αναξιότητας έχει δικαίωμα να ασκήσει όποιος έχει έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του αναξίου είτε μόνο αυτού του ιδίου είτε και άλλου που καλείται ύστερα από αυτόν.

Το δικαίωμα άσκησης αγωγής για την κήρυξη της αναξιότητας αποσβήνεται δύο (2) έτη αφότου ο δικαιούχος έλαβε γνώση του λόγου αναξιότητας και σε κάθε περίπτωση δέκα (10) έτη από την επαγωγή προς τον ανάξιο.

Άρθρο 1860 **Συγγνώμη**

Ο λόγος της ανικανότητας ή της αναξιότητας αίρεται, εφόσον ο κληρονομούμενος γνωρίζοντας το παράπτωμα συγχώρησε τον δράστη με δημόσιο έγγραφο ή με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Άρθρο 1861 **Εφαρμογή των διατάξεων για κληρονομική ανικανότητα και αναξίτητα**

Οι διατάξεις για την κληρονομική ανικανότητα και την κληρονομική αναξίτητα εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τον μεριδούχο, τον κληροδόχο, τον ωφελούμενο με τρόπο και τον αιτία θανάτου δωρεοδόχο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ **ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ**

Άρθρο 1862 **Περιπτώσεις διορισμού κηδεμόνα της κληρονομίας**

Αν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία, αναλαμβάνει την κληρονομία κηδεμόνας, όπως ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1863
Εξουσία του κηδεμόνα

Ο κηδεμόνας αντιπροσωπεύει τον κληρονόμο και διαχειρίζεται την κληρονομία όπως ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1864
Μητέρα κληρονόμου που κυφορείται

Αν ο κληρονόμος κυφορείται κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου, η μητέρα, αν δεν μπορεί να διατρέφει τον εαυτό της, μπορεί να απαιτήσει ανάλογη διατροφή από την κληρονομική μερίδα του κυφορουμένου, έως τον τοκετό. Για να καθορισθεί η κληρονομική μερίδα θεωρείται ότι θα γεννηθεί ένα μόνο τέκνο.

Άρθρο 1865
Όταν δεν βρίσκεται κληρονόμος

Αν δεν βρεθεί κληρονόμος μέσα σε προθεσμία ανάλογη προς τις περιστάσεις, το δικαστήριο της κληρονομίας βεβαιώνει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, εκτός από το Δημόσιο. Η βεβαίωση δημιουργεί τεκμήριο ότι το Δημόσιο είναι εξ αδιαθέτου κληρονόμος.

Άρθρο 1866
Άσκηση δικαιώματος υπέρ ή κατά του Δημοσίου

Πριν από τη δικαστική βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το Δημόσιο ή κατά του Δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ
ΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΟΥ

Άρθρο 1867
Εναγόμενος

Ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομίας (νομέα της κληρονομίας) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομίας ή κάποιου αντικειμένου από αυτή.

Άρθρο 1868
Αντικείμενα της κληρονομιάς

Ως αντικείμενα της κληρονομιάς κατά το άρθρο 1867 θεωρούνται επίσης: 1. εκείνα στα οποία ο κληρονομούμενος κατά τον χρόνο του θανάτου του είχε δικαίωμα νομής ή κατοχής, ακόμη και αν είχε αποβληθεί όταν ζούσε· 2. οτιδήποτε αποκτά ο νομέας κληρονομιάς με δικαιοπραξία χρησιμοποιώντας κληρονομιά μέσα. Όταν ο κληρονόμος λάβει οτιδήποτε προέρχεται από τέτοια δικαιοπραξία, η δικαιοπραξία αυτή, αν ήταν ανίσχυρη, ισχυροποιείται.

Άρθρο 1869
Μη αυτούσια απόδοση

Εφόσον ο νομέας της κληρονομιάς δεν είναι σε θέση να την αποδώσει αυτούσιως, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 1870
Καλόπιστος νομέας. Ωφελήματα

Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς έχει υποχρέωση να αποδώσει τα ωφελήματα που εξήγαγε πριν από την επίδοση της αγωγής και κάθε άλλη επαύξηση των κληρονομιών, αλλά μόνο στο μέτρο που έγινε από αυτά πλουσιότερος. Η υποχρέωση εκτείνεται και στους καρπούς που ο νομέας απέκτησε κατά κυριότητα.

Άρθρο 1871
Δαπάνες

Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς έχει δικαίωμα να απαιτήσει κάθε δαπάνη που έγινε υπέρ της κληρονομιάς ή υπέρ των κληρονομιών αντικειμένων, εφόσον η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται κατά τον υπολογισμό του αδικαιολόγητου πλουτισμού σύμφωνα με το άρθρο 1869. Στις δαπάνες ανήκει και οτιδήποτε κατέβαλε ο νομέας για να αποσβέσει βάρη ή χρέη της κληρονομιάς.

Ο νομέας, για την απαίτηση των δαπανών, έχει δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεση των κληρονομιών ενσωμάτων.

Άρθρο 1872
Επίδοση της αγωγής

Αν μετά την επίδοση της αγωγής τα κληρονομιά χειροτέρευσαν ή καταστράφηκαν ή από άλλον λόγο δεν μπορούν να αποδοθούν, ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς ευθύνεται

κατά τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ευθύνη του νομέα πράγματος μετά την επίδοση της διεκδικητικής αγωγής.

Το ίδιο ισχύει και για τα εξαχθέντα μετά την επίδοση της αγωγής ωφελήματα, ή για την επαύξηση των κληρονομαίων ενσωμάτων, καθώς επίσης και για τις απαιτήσεις του νομέα από δαπάνες που έγιναν μετά την επίδοση της αγωγής.

Άρθρο 1873 **Κακόπιστος νομέας**

Αν ο νομέας της κληρονομιάς ήταν κακόπιστος όταν απέκτησε τη νομή ή αργότερα έμαθε ότι δεν είναι κληρονόμος, ευθύνεται από τον χρόνο αυτό κατά το άρθρο 1872.
Δεν αποκλείεται και περαιτέρω ευθύνη του από υπερημερία.

Άρθρο 1874 **Ευθύνη νομέα της κληρονομιάς σε περίπτωση απόκτησης με κολάσιμη πράξη**

Αν ο νομέας της κληρονομιάς απέκτησε τη νομή κάποιου αντικειμένου της με κολάσιμη πράξη, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.

Άρθρο 1875 **Χρησικτησία κατά κληρονόμου**

Εφόσον δεν έχει παραγραφεί η αγωγή περί κλήρου, ο νομέας της κληρονομιάς δεν μπορεί να επικαλεσθεί κατά του κληρονόμου τη χρησικτησία πράγματος που το νέμεται σαν να ανήκει στην κληρονομία.

Άρθρο 1876 **Υποχρέωση παροχής πληροφοριών**

Ο νομέας της κληρονομιάς έχει υποχρέωση να παράσχει στον κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς, καθώς και για την τύχη των αντικειμένων της. Την ίδια υποχρέωση έχει και: 1. όποιος, χωρίς να είναι νομέας της κληρονομιάς, παίρνει από αυτήν ένα πράγμα στη νομή του πριν καταλάβει τη νομή ο κληρονόμος· 2. όποιος κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου βρισκόταν με αυτόν σε οικιακή κοινωνία.

Άρθρο 1877 **Άσκηση ειδικής αγωγής**

Ο νομέας της κληρονομιάς ευθύνεται κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου, και αν ακόμη ο κληρονόμος ασκήσει εναντίον του τις αρμόζουσες ειδικές αγωγές για τα αντικείμενα της κληρονομιάς.

Άρθρο 1878**Εκείνος που αποκτά από νομέα**

Έναντι του κληρονόμου νομέας της κληρονομιάς θεωρείται και όποιος αποκτά με σύμβαση την κληρονομία ως σύνολο από τον νομέα της.

Άρθρο 1879**Σε περίπτωση αφάντου**

Αν εμφανισθεί ο άφαντος, μπορεί να απαιτήσει την απόδοση της περιουσίας του κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου. Ενώσω ζει ακόμη ο άφαντος, η παραγραφή της απαίτησής του δεν λήγει πριν πληροφορηθεί ότι κηρύχθηκε άφαντος και παρέλθει ένα (1) έτος από την πληροφόρηση.

Το ίδιο ισχύει και αν από πλάνη κάποιος κρίθηκε ότι απεβίωσε, χωρίς να έχει κηρυχθεί άφαντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ**ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ****Άρθρο 1880****Κοινωνία**

Αν οι κληρονόμοι είναι περισσότεροι, η κληρονομία γίνεται κοινή κατά τον λόγο της μερίδας του καθενός. Αν δεν ορίζει διαφορετικά ο νόμος, στη σχέση μεταξύ των συγκληρονόμων εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για την κοινωνία.

Άρθρο 1881**Μερισμός απαιτήσεων και χρεών**

Οι απαιτήσεις και τα χρέη της κληρονομιάς διαιρούνται αυτοδικαίως μεταξύ των συγκληρονόμων ανάλογα με τη μερίδα του καθενός.

Άρθρο 1882**Διάθεση μερίδας**

Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να διαθέσει τη μερίδα του στην κληρονομία ή σε κάθε αντικείμενό της.

Άρθρο 1883**Διανομή**

Κάθε συγκληρονόμος έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να ζητήσει τη διανομή της κληρονομίας. Ο διαθέτης δεν μπορεί να απαγορεύσει τη διανομή. Κάθε συγκληρονόμος δικαιούται να ζητήσει αυτούσια τη μερίδα του στα αντικείμενα της κληρονομίας. Σύμβαση μεταξύ συγκληρονόμων με την οποία διανέμεται η κληρονομία, ολόκληρη ή εν μέρει, ισχύει και ως αποδοχή της κληρονομίας από τους συμβαλλομένους.

Ο κληρονομούμενος μπορεί να ορίσει με διαθήκη τον τρόπο της διανομής και ιδίως μπορεί να αναθέσει τον τρόπο της διανομής στην εύλογη κρίση τρίτου.

Αν η αυτούσια διανομή ορισμένου κληρονομιαίου αντικειμένου είναι ανέφικτη ή ασύμφορη, το δικαστήριο μπορεί κατά την εύλογη κρίση του, κατόπιν αίτησης κάποιου από τους συγκληρονόμους, να επιδικάσει τη μερίδα άλλου συγκληρονόμου σε αυτόν που τη ζητεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού ίσου προς την αγοραία αξία της μερίδας. Αν περισσότεροι ζητήσουν την επιδίκαση του ίδιου αντικειμένου, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την ικανότητα καθενός για την επωφελή αξιοποίηση του αντικειμένου. Η αξία των αντικειμένων της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση από το δικαστήριο.

Άρθρο 1884**Έγγραφα που αφορούν στις προσωπικές σχέσεις**

Έγγραφα που αφορούν στις προσωπικές σχέσεις του κληρονομούμενου ή της οικογένειάς του ή ολόκληρη την κληρονομία παραμένουν κοινά και παραδίδονται για φύλαξη σε έναν συγκληρονόμο που ορίζεται από το δικαστήριο της διανομής.

Άρθρο 1885**Ρύθμιση ως προς την οικογενειακή στέγη**

Αν υπάρχει στη διανεμητέα κληρονομία ακίνητο, το οποίο χρησίμευε ενόσω ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του επιζώντος συζύγου, το δικαστήριο μπορεί κατά τη διανομή της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του τελευταίου, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά σε αυτόν. Αν η αξία του ακινήτου κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου είναι μεγαλύτερη από την αξία της κληρονομικής μερίδας του επιζώντος συζύγου, η επιδίκαση γίνεται αφού ο τελευταίος καταβάλει τη διαφορά. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και σε περίπτωση διανομής μόνο του ακινήτου που χρησίμευε ως οικογενειακή στέγη, αν αυτό περιήλθε σε περισσότερους, ανάμεσα στους οποίους είναι ο επιζών σύζυγος.

Αν ο κληρονομούμενος δεν είχε σύζυγο και το διανεμητέο ακίνητο χρησίμευε ενόσω ζούσε ως ο τόπος της κύριας διαμονής του ίδιου και άλλου προσώπου που καλείται στην κληρονομία, το δικαστήριο μπορεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 1, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά στο πρόσωπο αυτό.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ
ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ**

**Άρθρο 1886
Προϋποθέσεις συνεισφοράς**

Οι κατιόντες, όταν κληρονομούν εξ αδιαθέτου, έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν ο ένας στον άλλο ο,τιδήποτε τους προσπόρισε με δωρεά ή γονική παροχή ή οπωσδήποτε τους παραχώρησε χωρίς αντάλλαγμα ο κληρονομούμενος, όσο ζούσε, καθώς και ό,τι δαπάνησε για την επαγγελματική μόρφωσή τους, εφόσον αυτό υπερέβαινε το μέτρο που θα ανταποκρινόταν στην οικονομική κατάσταση του κληρονομουμένου. Η υποχρέωση συνεισφοράς αποκλείεται, αν ο κληρονομούμενος το όρισε με διαθήκη όταν προέβη στην παροχή ή έκανε τη δαπάνη ή μεταγενέστερα.

Κάθε κατιών δικαιούται να ζητήσει από τους λοιπούς πληροφορίες σχετικά με τις παροχές ή τις δαπάνες που έγιναν προς αυτούς, ως προς τις οποίες υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς.

**Άρθρο 1887
Συνεισφορά στη θέση άλλου**

Ο κατιών που παίρνει τη θέση κατιόντος που εξέπεσε πριν ή μετά τον θάνατο του κληρονομουμένου και ο οποίος ως κληρονόμος θα είχε υποχρέωση συνεισφοράς, έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν στον εκπεσόντα.

Αν ο κληρονομούμενος όρισε υποκατάστατο για τον κατιόντα που έχει εκπέσει, σε περίπτωση αμφιβολίας ο υποκατάστατος έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν στον εκπεσόντα.

**Άρθρο 1888
Συνεισφορά σε περίπτωση διαδοχής από διάταξη τελευταίας βούλησης**

Αν ο κληρονομούμενος εγκατέστησε κληρονόμους τους κατιόντες του με την ίδια αναλογία μερίδων που θα κληρονομούσαν και χωρίς διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς στην έκταση που θα υπήρχε και στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.

**Άρθρο 1889
Παροχή σε απώτερο κατιόντα**

Παροχή που έκανε ο κληρονομούμενος σε απώτερο κατιόντα πριν εκπέσει ο εγγύτερος κατιών που τον αποκλείει, ή σε κατιόντα που υπεισέρχεται ως υποκατάστατος άλλου κατιόντος δεν συνεισφέρεται, εκτός αν ο κληρονομούμενος κατά τον χρόνο της παροχής διέταξε τη συνεισφορά.

Το ίδιο ισχύει και για όποιον έλαβε παροχή από τον κληρονομούμενο πριν αποκτήσει τη νομική θέση κατιόντος.

Άρθρο 1890
Πώς γίνεται η συνεισφορά

Η συνεισφορά γίνεται με τον υπολογισμό της αξίας της παροχής, για την οποία υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, στην αξία της κληρονομίας που πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των κατιόντων και την αφαίρεση κατόπιν της αξίας της από τη μερίδα εκείνου που έχει υποχρέωση συνεισφοράς.

Για τον προσδιορισμό της αξίας της παροχής λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που έγινε η παροχή.

Με τη συνεισφορά δεν μεταβάλλονται οι μερίδες των κατιόντων. Ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει σε χρήμα στους λοιπούς, κατά την αναλογία των μερίδων τους, την αξία της παροχής που έλαβε κατά το μέτρο που υπερβαίνει την αξία της κληρονομικής του μερίδας με συνυπολογισμό και της συνεισφοράς. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να διατάξει αντί χρηματικού ποσού την αυτούσια απόδοση περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας ίσης αξίας. Η αξίωση συνεισφοράς παραγράφεται τρία (3) έτη από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1891
Μεγαλύτερη αξία της παροχής που συνεισφέρεται

Αν η αξία της παροχής που πρέπει να συνεισφέρει ο κατιών είναι μεγαλύτερη από τη μερίδα που του ανήκει, δεν έχει υποχρέωση για το επιπλέον. Σε αυτή την περίπτωση ο κατιών που έλαβε την παροχή υποχρεούται να μεταβιβάσει τη μερίδα του στους λοιπούς κατιόντες, κατά την αναλογία των μερίδων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 1892
Ευθύνη κληρονόμου

Ο κληρονόμος δεν ευθύνεται με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εκτός αν δηλώσει στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας ότι θα τη διαχειρίζεται και θα τη διαθέτει ελεύθερα, ή αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 1895.

Άρθρο 1893**Δικαστική εκκαθάριση κληρονομίας**

Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί οποτεδήποτε, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, να διατάξει την εκκαθάριση της κληρονομίας. Η εκκαθάριση διατάσσεται και αν ακόμα η κληρονομία σχολάζει.

Άρθρο 1894**Η κληρονομία ως χωριστή ομάδα**

Από τη δημοσίευση της απόφασης που διατάσσει την εκκαθάριση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα που διοικείται από τον εκκαθαριστή. Απαγορεύεται μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου η εγγραφή υποθήκης με οποιονδήποτε τίτλο, καθώς και η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης στα κληρονομιαία ακίνητα υπέρ του κληρονόμου ή των δανειστών του.

Άρθρο 1895**Επίταση της ευθύνης του κληρονόμου**

Πριν από την απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση της κληρονομίας, ο κληρονόμος δεν έχει δικαίωμα να διαθέτει αντικείμενα της κληρονομίας χωρίς άδεια του δικαστηρίου, η οποία παρέχεται για σπουδαίο λόγο που αφορά τη ζωή ή την υγεία του κληρονόμου ή του συζύγου, των γονέων ή των τέκνων του, εκτός αν είχε υποβάλει τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892. Έχει όμως δικαίωμα να αποκομίζει τα ωφελήματα της κληρονομίας. Επίσης, έχει δικαίωμα να διαθέτει κεφάλαιο της κληρονομίας προς τον σκοπό της ικανοποίησης των δανειστών της ή της συντήρησης των αντικειμένων της.

Ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, αν διέθεσε αντικείμενα της κληρονομίας κατά παράβαση της παρ. 1. Κάθε διάθεση που έγινε από τον κληρονόμο κατά παράβαση της παρ. 1 είναι άκυρη υπέρ των δανειστών της κληρονομίας, εφόσον ματαιώνει την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.

Αν από υπαιτιότητα του κληρονόμου μειώθηκε η αξία της κληρονομίας, οι αξιώσεις των δανειστών της μπορούν να ικανοποιηθούν και από την ατομική περιουσία του.

Οι αξιώσεις των δανειστών του κληρονομούμενου και των νόμιμων μεριδούχων ικανοποιούνται πριν από την εκπλήρωση των κληροδοσιών, των τρόπων και των δωρεών αιτία θανάτου. Αν δεν τηρήθηκε η σειρά του προηγούμενου εδαφίου, ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για την ικανοποίηση των αξιώσεων των δανειστών του κληρονομούμενου που παραλείφθηκαν.

Άρθρο 1896
Διορισμός εκκαθαριστή

Η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση διορίζει ως εκκαθαριστή της κληρονομίας δικηγόρο, ο οποίος περιλαμβάνεται σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας. Ως εκκαθαριστής δεν μπορεί να διορισθεί ο κληρονόμος ή ο δανειστής του κληρονομούμενου, ο σύζυγός του και κάθε συγγενής του εξ αίματος σε ευθεία ή πλάγια γραμμή μέχρι τον τέταρτο βαθμό.

Η απόφαση για τον διορισμό του εκκαθαριστή καταχωρίζεται σε ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου και επιδίδεται στον εκκαθαριστή με επιμέλεια της γραμματείας.

Ο εκκαθαριστής οφείλει, εντός δέκα (10) ημερών από την επίδοση της απόφασης, να αποδεχθεί τον διορισμό του με δήλωση στη γραμματεία του δικαστηρίου. Αν παρέλθει η προθεσμία, θεωρείται ότι έχει αποποιηθεί. Μετά την αποδοχή του διορισμού του, ο εκκαθαριστής παραλαμβάνει από τον κληρονόμο τα αντικείμενα της κληρονομίας και τα καταγράφει.

Ο εκκαθαριστής μπορεί, οποτεδήποτε μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, να ζητήσει από το δικαστήριο την αντικατάστασή του για σπουδαίο λόγο. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και τα πρόσωπα που δικαιούνται να ζητήσουν τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας.

Άρθρο 1897
Πρόσκληση κληρονομικών δανειστών

Ο εκκαθαριστής, μέσα σε ένα (1) μήνα από την αποδοχή του διορισμού του, δημοσιεύει στον τύπο περίληψη της απόφασης και τη δήλωση αποδοχής του διορισμού του με πρόσκληση των δανειστών της κληρονομίας να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους και να υποβάλλουν τα δικαιολογητικά τους στοιχεία.

Η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση καθορίζει τα σχετικά με τη δημοσίευση. Σε κάθε περίπτωση, η περίληψη με την πρόσκληση των δανειστών δημοσιεύεται σε μία εφημερίδα της πρωτεύουσας και στο δελτίο δικαστικών δημοσιεύσεων.

Εντός της προθεσμίας της παρ. 1 ο εκκαθαριστής γνωστοποιεί με κάθε πρόσφορο μέσο την περίληψη της απόφασης και τη δήλωση αποδοχής του σε κάθε δανειστή που έχει εγγράψει υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης ή έχει επιβάλει κατάσχεση σε ακίνητο της κληρονομίας ή έχει αποκτήσει ενέχυρο που είναι γραμμένο σε δημόσιο βιβλίο.

Άρθρο 1898
Αναγγελία δανειστών και απογραφή

Μέσα σε έξι (6) μήνες από την τελευταία δημοσίευση, που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 1897, όποιος θεωρεί ότι διατηρεί απαίτηση κατά της κληρονομίας οφείλει να την αναγγείλει στον εκκαθαριστή και να υποβάλλει τα δικαιολογητικά στοιχεία. Η αναγγελία περιλαμβάνει την περιγραφή της απαίτησης και υπογράφεται από δικηγόρο, ο οποίος θεωρείται αντίκλητος του δανειστή.

Ο εκκαθαριστής, αφού επαληθεύσει τις απαιτήσεις των δανειστών που αναγγέθηκαν, έχει υποχρέωση, μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας για αναγγελία, να ολοκληρώσει την απογραφή της κληρονομίας και να συντάξει έκθεση. Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί να παρατείνει αυτή την προθεσμία για σπουδαίο λόγο.

Ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση να καταθέσει την έκθεση απογραφής στο δικαστήριο της κληρονομίας και να τη γνωστοποιήσει στον κληρονόμο, τους δανειστές του, εφόσον ζήτησαν την εκκαθάριση, και τους δανειστές της κληρονομίας που αναγγέθηκαν. Καθένας που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει αντιρρήσεις κατά της έκθεσης απογραφής μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη γνωστοποίηση σε αυτόν της έκθεσης απογραφής.

Άρθρο 1899 **Έργο του εκκαθαριστή**

Ο εκκαθαριστής διοικεί την ομάδα της κληρονομίας και εισπράττει τις απαιτήσεις του κληρονομούμενου.

Εφόσον είναι αναγκαίο για την ικανοποίηση των δανειστών της κληρονομίας, ο εκκαθαριστής εκποιεί ορισμένα ή όλα τα αντικείμενα της κληρονομίας. Για την εκποίηση ακινήτων ή επιχείρησης ή δημόσιων χρεογράφων ή μετοχών ή ομολογιών ανώνυμων εταιρειών απαιτείται άδεια του δικαστηρίου της κληρονομίας. Τα ακίνητα εκποιούνται με πλειστηριασμό, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά. Ακίνητο που λειτουργεί ως οικογενειακή στέγη καθώς και η επιχείρηση που περιλαμβάνεται στην κληρονομία εκποιούνται ύστερα από την εκποίηση των λοιπών αντικειμένων της κληρονομίας, εκτός αν πιθανολογείται κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις ότι η αξία αυτών δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των δανειστών της κληρονομίας.

Κάθε χρηματικό ποσό που εισπράττεται κατατίθεται εντόκως σε ασφαλή τράπεζα.

Ο εκκαθαριστής ευθύνεται για κάθε αμέλεια.

Άρθρο 1900 **Αμοιβή εκκαθαριστή**

Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα να λάβει από την κληρονομία ανάλογη αμοιβή, η οποία ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Κάθε δαπάνη, η οποία είναι αναγκαία για την επιχείρηση συγκεκριμένης πράξης εκκαθάρισης, προκαταβάλλεται στον εκκαθαριστή από αυτόν που ζήτησε την εκκαθάριση. Αν η κληρονομία δεν επαρκεί, οι κληρονόμοι ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για την καταβολή της αμοιβής και των δαπανών στον εκκαθαριστή. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τους κληρονόμους, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Άρθρο 1901**Επάρκεια του προϊόντος εκκαθάρισης**

Ο εκκαθαριστής διανέμει το προϊόν της εκκαθάρισης, αν αυτό επαρκεί για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών που αναγγέλθηκαν, αφού προηγουμένως αφαιρέσει τα έξοδα της εκκαθάρισης, περιλαμβανομένης της αμοιβής του.

Άρθρο 1902**Ανεπάρκεια του προϊόντος εκκαθάρισης**

Αν το προϊόν της εκκαθάρισης δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των δανειστών που αναγγέλθηκαν, ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, πριν εξοφλήσει οποιονδήποτε από αυτούς, να συντάξει πίνακα κατάταξης σύμφωνα με τον νόμο. Περισσότεροι δανειστές της ίδιας κατηγορίας κατατάσσονται σύμμετρα, χωρίς να θίγονται τα προνόμια που αποκτήθηκαν κατά τον νόμο ή οι υποθήκες που είχαν εγγραφεί και τα ενέχυρα που είχαν συσταθεί πριν από την απόφαση που διέταξε την εκκαθάριση της κληρονομίας. Απαιτήσεις υπό αίρεση ή αμφίβολες κατατάσσονται τυχαία.

Ο εκκαθαριστής καταθέτει τον πίνακα στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας και τον γνωστοποιεί, μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κατάθεση, με κάθε πρόσφορο μέσο στον κληρονόμο και τους δανειστές που αναγγέλθηκαν. Μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας, κάθε δανειστής, ο οποίος είχε αναγγείλει τις απαιτήσεις του, μπορεί να ανακόψει τον πίνακα ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου.

Αν δεν ασκήθηκε ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης, ο εκκαθαριστής διανέμει αμέσως το προϊόν της εκκαθάρισης. Σε αντίθετη περίπτωση, ο εκκαθαριστής δεν μπορεί να ικανοποιήσει τους δανειστές των οποίων η κατάταξη προσβάλλεται με την ανακοπή.

Άρθρο 1903**Πέρασ εκκαθάρισης**

Μέσα σε έναν (1) μήνα από την πληρωμή των δανειστών που αναγγέλθηκαν, ο εκκαθαριστής οφείλει να δηλώσει στο δικαστήριο της κληρονομίας το πέρας της εκκαθάρισης και, εφόσον έχει απομείνει κληρονομική περιουσία, την αποδίδει στους κληρονόμους ανάλογα με τις κληρονομικές τους μερίδες. Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα επίσχεσης μέχρι την καταβολή της αμοιβής του και των δαπανών.

Μετά το πέρας της εκκαθάρισης ο κληρονόμος και κάθε δανειστής της κληρονομίας που είχε αναγγελθεί δικαιούνται να ζητήσουν από τον εκκαθαριστή λογοδοσία. Η αξίωση παραγράφεται μέσα σε έξι (6) μήνες από το πέρας της εκκαθάρισης.

Δανειστές που δεν αναγγέλθηκαν ικανοποιούνται, μετά το πέρας της εκκαθάρισης, μόνο στις περιπτώσεις που ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ**

**Άρθρο 1904
Έννοια**

Ο διαθέτης μπορεί να υποχρεώσει τον κληρονόμο να παραδώσει έπειτα από ορισμένο γεγονός ή χρονικό σημείο την κληρονομία που απέκτησε ή ποσοστό της σε άλλον (καταπιστευματοδόχο).

Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον καταπιστευματοδόχο.

**Άρθρο 1905
Εγκατάσταση προσώπου που δεν είχε ακόμη συλληφθεί**

Με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 1711, αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συλληφθεί κατά τον θάνατό του, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Το ίδιο ισχύει και αν εγκαταστάθηκε κληρονόμος νομικό πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συσταθεί κατά τον θάνατο του διαθέτη.

**Άρθρο 1906
Εγκατάσταση με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία**

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία που δεν είχε πληρωθεί κατά τον θάνατο του διαθέτη, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Το ίδιο ισχύει και αν ο προσδιορισμός του εγκαταστάτου εξαρτάται από γεγονός που επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη.

**Άρθρο 1907
Εγκατάσταση με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία**

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία, χωρίς να ορίσει τον καταπιστευματοδόχο, θεωρείται καταπιστευματοδόχος το πρόσωπο που θα κληρονομούσε τον διαθέτη εξ αδιαθέτου, αν ο διαθέτης απεβίωσε κατά την πλήρωση της αίρεσης ή προθεσμίας.

Άρθρο 1908**Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης**

Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του κληρονόμου θεωρούνται καταπιστευματοδόχοι.

Άρθρο 1909**Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης με ορισμό του ωφελούμενου προσώπου**

Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης και συγχρόνως προσδιόρισε το πρόσωπο για χάρη του οποίου έταξε την απαγόρευση, σε περίπτωση αμφιβολίας το πρόσωπο που προσδιορίσθηκε με αυτόν τον τρόπο θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Άρθρο 1910**Οικογενειακό καταπίστευμα**

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένειά του, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 1906 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά τον θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου τον διαθέτη, αν απεβίωνε κατά τον θάνατο του εγκαταστάτου.

Για άλλους απώτερους συγγενείς του διαθέτη δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.

Άρθρο 1911**Όρος διατήρησης της κληρονομίας στην οικογένεια του κληρονόμου**

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένεια του κληρονόμου, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 1904 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά τον θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα τον κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου.

Για άλλους απώτερους συγγενείς του κληρονόμου δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.

Άρθρο 1912**Ειδική περίπτωση βεβαρημένου**

Στις περιπτώσεις των άρθρων 1905 και 1919, ωστόσο γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, χωρεί ως προς τη μερίδα του η εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Άρθρο 1913
Σιωπηρή υποκατάσταση

Όποιος εγκαταστάθηκε ως καταπιστευματοδόχος, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει ορισθεί και ως υποκατάστατος του κληρονόμου.

Άρθρο 1914
Άτεκνος κατιών

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε καταπιστευματοδόχο για την περίπτωση θανάτου του κατιόντος του, ο οποίος κατά τη σύνταξη της διαθήκης ήταν άτεκνος, ο καταπιστευματοδόχος θεωρείται ότι εγκαταστάθηκε για την περίπτωση που ο κατιών θα απεβίωνε άτεκνος.

Άρθρο 1915
Έκταση καταπιστεύματος

Το δικαίωμα του καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και στη μερίδα που απέκτησε ο κληρονόμος από την έκπτωση κάποιου συγκληρονόμου. Σε περίπτωση αμφιβολίας δεν περιλαμβάνει και το εξάίρετο που καταλείφθηκε στον κληρονόμο.

Άρθρο 1916
Χρόνος επαγωγής

Η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο επέρχεται μόλις αποβιώσει ο κληρονόμος, αν ο διαθέτης δεν έταξε κάποιο άλλο γεγονός ή χρονικό σημείο. Στις περιπτώσεις του άρθρου 1905, η επαγωγή επέρχεται με τον τοκετό ή τη σύσταση του νομικού προσώπου. Σε κάθε περίπτωση, η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο ματαιώνεται, αν παρέλθουν τριάντα (30) έτη από τον θάνατο του διαθέτη.

Άρθρο 1917
Ύπαρξη του τιμώμενου προσώπου

Καταπιστευματοδόχος μπορεί να είναι μόνο όποιος ζει ή τουλάχιστον έχει συλληφθεί κατά τον χρόνο που επάγεται σε αυτόν η κληρονομία. Αν ο καταπιστευματοδόχος δεν ζει ή δεν έχει συλληφθεί κατά τον χρόνο αυτό, εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, η κληρονομία παραμένει στον κληρονόμο.

Άρθρο 1918
Δικαιώματα βεβαρημένου

Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος ασκεί τις κληρονομικές αγωγές και διαχειρίζεται την κληρονομία· απέναντι στον καταπιστευματοδόχο ευθύνεται για όση επιμέλεια δείχνει στις δικές του υποθέσεις.

Διάθεση των αντικειμένων της κληρονομίας, αν ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, συγχωρείται μόνο όταν επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης ή έδωσε τη συναίνεσή του ο καταπιστευματοδόχος ή στην περίπτωση του άρθρου 1920. Κάθε άλλη διάθεση καθίσταται άκυρη μόλις επέλθει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο.

Άρθρο 1919
Δαπάνες

Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος βαρύνεται μόνο με τις αναγκαίες δαπάνες και με τις δαπάνες για την παραγωγή καρπών, καθώς και με τα τακτικά βάρη των κληρονομαίων αντικειμένων. Κάθε άλλη δαπάνη κρίνεται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

Άρθρο 1920
Αποκατάσταση του υπολοίπου

Αν ο καταπιστευματοδόχος εγκαταστάθηκε σε ό,τι βρεθεί στην κληρονομία κατά τον χρόνο της επαγωγής σε αυτόν, ή αν ο διαθέτης επέτρεψε ελεύθερη διαχείριση στον κληρονόμο, αυτός έχει δικαίωμα να διαθέτει τα κληρονομαία αντικείμενα.

Άρθρο 1921
Αποδοχή ή αποποίηση του καταπιστεύματος

Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, αυτός δικαιούται να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά τις διατάξεις για την αποδοχή ή την αποποίησή της.

Άρθρο 1922
Αποκατάσταση και αποτέλεσμα

Μόλις επέλθει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος παύει να είναι κληρονόμος και έχει υποχρέωση να παραδώσει την κληρονομία στην κατάσταση που

θα βρισκόταν ύστερα από τακτική διαχείριση, εκτός από τους καρπούς που έχουν παραχθεί έως την επαγωγή. Ο καταπιστευματοδόχος έχει δικαίωμα να ζητήσει λογοδοσία. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αποσβέστηκαν με σύγχυση αναβιώνουν αυτοδικαίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ

Άρθρο 1923 Έννοια

Το δικαστήριο της κληρονομιάς, ύστερα από αίτηση του κληρονόμου, του καταπιστευματοδόχου, του κληροδόχου, ή του εκτελεστή διαθήκης, δυνάμει απόφασης ή πράξης του, παρέχει πιστοποιητικό για το κληρονομικό του δικαίωμα και για τη μερίδα που του αναλογεί (κληρονομητήριο).

Άρθρο 1924 Περιεχόμενο της αίτησης

Εκείνος που ζητεί κληρονομητήριο οφείλει να αναφέρει στην αίτηση: 1. τη χρονολογία του θανάτου του κληρονομουμένου· 2. τη διάταξη τελευταίας βούλησης και το περιεχόμενό της ή τη συγγενική σχέση, στην οποία στηρίζεται το κληρονομικό του δικαίωμα· 3. ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα, που να αποκλείουν ή να περιορίζουν το κληρονομικό του δικαίωμα ή ότι εκείνα που υπήρχαν εξέπεσαν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξέπεσαν· 4. αν υπάρχουν άλλες διατάξεις τελευταίας βούλησης και το περιεχόμενό τους· 5. αν εκκρεμεί δίκη για το κληρονομικό δικαίωμα.

Άρθρο 1925 Απόδειξη

Εκείνος που υποβάλλει την αίτηση αποδεικνύει με δημόσια έγγραφα την ακρίβεια όσων αναφέρονται στο άρθρο 1924. Αν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο να προσκομισθεί δημόσιο έγγραφο, ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο μπορεί να αξιολογήσει και κάθε άλλο προσκομισθέν έγγραφο. Όταν το κληρονομητήριο εκδίδεται με βάση απόφαση, ο δικαστής μπορεί στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου να υποχρεώσει συγχρόνως αυτόν που υπέβαλε την αίτηση να βεβαιώσει ενόρκως ότι δεν γνωρίζει κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις του, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζεται και το άρθρο 744 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 1926 **Αυτεπάγγελτη έρευνα**

Ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τις δηλώσεις του αιτούντος το κληρονομητήριο, και ιδίως να διατάξει τη δημοσίευση της αίτησης καθορίζοντας και τον τρόπο δημοσίευσής της. Έχει επίσης δικαίωμα να καλέσει για να ακουστούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διάταξη της τελευταίας βούλησης ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα.

Όταν ζητείται κοινό κληρονομητήριο ή κληρονομητήριο από τον μοναδικό κληρονόμο και στη διάταξη τελευταίας βούλησης διαπιστώνονται επουσιώδεις ασάφειες ή πρόδηλα σφάλματα, που δεν αλλοιώνουν τη βούληση του κληρονομούμενου, εφόσον κανείς τιμώμενος δεν προβάλλει αντιρρήσεις, ο αρμόδιος να εκδώσει κληρονομητήριο μπορεί να το εκδώσει.

Άρθρο 1927 **Περισσότεροι κληρονόμοι**

Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, με αίτηση οποιουδήποτε από αυτούς παρέχεται κοινό κληρονομητήριο. Στην περίπτωση αυτή, εκείνος που το ζητεί πρέπει να αναφέρει τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων, καθώς και ότι αυτοί αποδέχθηκαν την κληρονομία και ακόμη να αποδείξει τις δηλώσεις του αυτές.

Επιτρέπεται η έκδοση ενιαίου κληρονομητηρίου για διαδοχικές κληρονομικές διαδοχές (πολλαπλό κληρονομητήριο).

Άρθρο 1928 **Περιεχόμενο του κληρονομητηρίου**

Το κληρονομητήριο παρέχεται μόνο αν κριθεί ότι έχουν αποδειχθεί όσα αναφέρονται στην αίτηση.

Με την επιφύλαξη του τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763, για την έκδοση κληρονομητηρίου αρκεί η δημοσίευση της ιδιόγραφης διαθήκης.

Το κληρονομητήριο αναγράφει τον κληρονόμο και, αν υπάρχουν περισσότεροι, την κληρονομική μερίδα καθενός, τον καταπιστευματοδόχο, τον εκτελεστή της διαθήκης και τους όρους με τους οποίους αυτός διορίζεται, καθώς και τις κληροδοσίες και τους τρόπους.

Άρθρο 1929 **Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας**

Αυτός που στο κληρονομητήριο κατονομάζεται κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος ή εκτελεστής διαθήκης τεκμαίρεται ότι έχει το κληρονομικό δικαίωμα που αναφέρεται σε αυτό και ότι δεν περιορίζεται από άλλες διατάξεις, εκτός από εκείνες που αναγράφονται στο κληρονομητήριο.

Άρθρο 1930
Ισχύς των δικαιοπραξιών

Κάθε δικαιοπραξία αυτού που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος ή εκτελεστής διαθήκης με τρίτον ή του τρίτου έναντι των προσώπων αυτών ισχύει υπέρ του τρίτου, σε όση έκταση υπάρχει το τεκμήριο του άρθρου 1929, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου, ή την υποβολή αίτησης για αφαίρεση ή κήρυξη ανισχύρου του πιστοποιητικού, ή τη δικαστική του ανάκληση ή τροποποίηση.

Άρθρο 1931
Ανακριβές κληρονομητήριο

Ο πραγματικός κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης μπορεί να απαιτήσει από εκείνον που κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο, να το παραδώσει στο δικαστήριο της κληρονομίας. Όποιος κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο οφείλει να παράσχει στον πραγματικό κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομίας και την τύχη των αντικειμένων της.

Άρθρο 1932
Αφαίρεση ή ακύρωση του κληρονομητηρίου

Αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, το δικαστήριο της κληρονομίας διατάσσει την αφαίρεσή του με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Με την αφαίρεση το κληρονομητήριο παύει να ισχύει.

Αν η αφαίρεση του κληρονομητηρίου δεν είναι αμέσως δυνατή, το δικαστήριο το κηρύσσει με απόφασή του ανίσχυρο. Περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην απόφαση. Η περίληψη καταχωρίζεται σε κάθε περίπτωση σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου. Όταν περάσει ένας (1) μήνας από την τελευταία καταχώριση, η απόφαση που κηρύσσει το κληρονομητήριο ανίσχυρο ισχύει για όλους.

Άρθρο 1933
Ανάκληση ή τροποποίηση ανακριβούς κληρονομητηρίου

Το δικαστήριο της κληρονομίας ερευνά αυτεπαγγέλτως, αν είναι ανακριβές το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε, και το ανακαλεί ή το τροποποιεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΣ

Άρθρο 1934
Ποιος βαρύνεται

Βεβαρημένος με κληροδοσία μπορεί να είναι ο κληρονόμος, ο καταπιστευματοδόχος και ο κληροδόχος.

Εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, βεβαρημένος είναι ο κληρονόμος.

Άρθρο 1935
Περισσότεροι βεβαρημένοι

Αν βαρύνονται περισσότεροι κληρονόμοι ή κληροδόχοι, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κάθε κληρονόμος λογίζεται ότι βαρύνεται ανάλογα με τη μερίδα του και ο κάθε κληροδόχος ανάλογα με την αξία του αντικειμένου που του κληροδοτήθηκε.

Το ίδιο ισχύει και αν περισσότεροι βαρύνονται διαζευκτικά με μια κληροδοσία.

Άρθρο 1936
Εξάίρετο

Η κληροδοσία που αφέθηκε στον κληρονόμο (εξάίρετο) θεωρείται κληροδοσία και ως προς το μέρος της με το οποίο βαρύνεται με αυτήν ο ίδιος.

Άρθρο 1937
Σιωπηρό κληροδότημα

Αν ο διαθέτης διέταξε να μην περιέλθει στον εγκατάστατο με τη διαθήκη αντικείμενο της κληρονομίας, το αντικείμενο αυτό θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε στον εξ αδιαθέτου κληρονόμο.

Άρθρο 1938
Προσδιορισμός από τον βεβαρημένο ή από τρίτο

Αν κληροδόχος ορίσθηκε πρόσωπο από ορισμένο κύκλο, κατ' επιλογήν του βεβαρημένου ή τρίτου, ο καθορισμός του προσώπου γίνεται από τον βεβαρημένο με δήλωσή του προς το πρόσωπο αυτό και από τον τρίτο με δήλωσή του προς τον βεβαρημένο. Σε περίπτωση αμφιβολίας, λογίζεται ότι ο καθορισμός έχει ανατεθεί στον βεβαρημένο.

Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορεί να προβεί στον καθορισμό ή αν η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν πέρασε άπρακτη, όλα τα πρόσωπα θεωρούνται δανειστές εις ολόκληρον και δεν χωρεί αναγωγή εναντίον εκείνου που έλαβε το κληροδότημα.

Άρθρο 1939**Κληροδοσία σε περισσότερους**

Αν ο διαθέτης άφησε κληροδοσία σε περισσότερους και ανέθεσε στον βεβαρημένο ή σε τρίτον να καθορίσει τι θα πάρει ο καθένας από το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, ο καθορισμός γίνεται με τον τρόπο που ορίζει το άρθρο 1938.

Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορεί να προβεί στον καθορισμό ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, όλοι οι τιμώμενοι έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη της κληροδοσίας.

Άρθρο 1940**Επιλογή από τρίτον**

Αν ο διαθέτης όρισε να πάρει ο τιμώμενος ένα από περισσότερα αντικείμενα και η επιλογή έχει ανατεθεί σε τρίτον, αυτή γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει την επιλογή ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτό, το δικαίωμα της επιλογής περιέρχεται στον βεβαρημένο.

Άρθρο 1941**Προσδιορισμός κατά δίκαιη κρίση**

Ο διαθέτης μπορεί να αναθέσει στη δίκαιη κρίση του βεβαρημένου ή τρίτου τον καθορισμό του αντικειμένου της κληροδοσίας, εφόσον όρισε τον σκοπό της κληροδοσίας. Σε τέτοια κληροδοσία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν στις συμβάσεις για παροχή, η οποία πρέπει να προσδιορισθεί από τον έναν συμβαλλόμενο ή από τρίτον.

Άρθρο 1942**Κατάλειψη αντικειμένου σε περισσότερους**

Αν κληροδοτήθηκε σε περισσότερους το ίδιο αντικείμενο, εφαρμόζονται τα άρθρα 1787 έως 1791.

Άρθρο 1943**Προσαύξηση σε περίπτωση κληροδοσίας**

Αν το ίδιο αντικείμενο κληροδοτήθηκε σε περισσότερους και ο ένας εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή, το μέρος του προσαυξάνει τις μερίδες των άλλων ανάλογα με το ποσοστό τους. Το ίδιο ισχύει και αν ο διαθέτης προσδιόρισε τις μερίδες τους. Αν μερικοί από τους κληροδόχους γράφηκαν στην ίδια μερίδα, η προσαύξηση χωρεί κατά προτίμηση μεταξύ τους.

Άρθρο 1944**Μερίδα κληροδόχου από προσαύξηση**

Η μερίδα που ο κληροδόχος αποκτά από προσαύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληροδοσία ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο, με τις οποίες βαρύνεται αυτός ή εκείνος που εξέπεσε.

Άρθρο 1945
Προαποβίωση του κληροδόχου

Η κληροδοσία καθίσταται άκυρη, αν ο κληροδόχος δεν ζει πια κατά τον θάνατο του διαθέτη.

Άρθρο 1946
Έκπτωση βεβαρημένου

Αν ο βεβαρημένος δεν γίνει κληρονόμος ή κληροδόχος, η κληροδοσία σε περίπτωση αμφιβολίας εξακολουθεί να ισχύει, και βαρύνει εκείνον που ωφελείται από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου.

Άρθρο 1947
Αδύνατη κληροδοσία

Είναι άκυρη η κληροδοσία, της οποίας η παροχή κατά τον θάνατο του διαθέτη είναι αδύνατη ή αντιβαίνει στον νόμο.

Άρθρο 1948
Ματαίωση της κληροδοσίας

Κληροδοσία που είναι άκυρη ή που ματαιώνεται ωφελεί τον βεβαρημένο, αν δεν υπάρχει περίπτωση υποκατάστασης ή προσαύξησης.

Άρθρο 1949
Παραρτήματα του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία ενός πράγματος περιλαμβάνει και τα παραρτήματά του, που υπάρχουν κατά τον θάνατο του διαθέτη.

Αν ο διαθέτης έχει απαίτηση αποζημίωσης εξαιτίας βλάβης του πράγματος που προκλήθηκε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε και η απαίτηση αυτή.

Άρθρο 1950
Βάρη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Αν κληροδοτήθηκε αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση να το απαλλάξει από τα βάρη του.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει τέτοια απαλλαγή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει και την απαίτηση αυτή.

Άρθρο 1951
Κληροδοσία ξένου πράγματος

Η κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου που δεν ανήκει στην κληρονομία κατά τον θάνατο του διαθέτη είναι άκυρη, εκτός αν συνάγεται ότι γίνεται και για την περίπτωση που το αντικείμενο αυτό δεν ανήκει στην κληρονομία. Θεωρείται ότι δεν ανήκει στην κληρονομία και εκείνο το αντικείμενο, το οποίο ο διαθέτης έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει σε άλλον.

Αν ο διαθέτης κατά τον θάνατό του είχε μόνο τη νομή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει τη νομή.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τρίτον το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε η απαίτηση αυτή. Το ίδιο ισχύει και όταν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για την απώλεια ή την αφαίρεση που επήλθε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας.

Άρθρο 1952
Κληροδοσία προμηθευτέου αντικειμένου

Εφόσον σύμφωνα με το άρθρο 1951 είναι ισχυρή η κληροδοσία αντικειμένου, που δεν ανήκε στην κληρονομία κατά τον θάνατο του διαθέτη, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να το προμηθεύσει στον κληροδόχο.

Αν ο βεβαρημένος αδυνατεί να το προμηθεύσει ή αν χρειάζεται για αυτό δυσανάλογη δαπάνη, οφείλεται η αξία του.

Άρθρο 1953
Ένωση ή ανάμειξη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας ένωσε ή ανέμειξε το πράγμα που κληροδοτήθηκε με άλλο, έτσι ώστε η κυριότητα πάνω στο άλλο να επεκτείνεται και σε αυτό ή να δημιουργείται συγκυριότητα, και η κατάσταση αυτή υπάρχει κατά τον θάνατο του διαθέτη, η κληροδοσία είναι άκυρη.

Αν η ένωση ή η ανάμειξη έγινε από άλλον και όχι από τον διαθέτη και ο διαθέτης απέκτησε συγκυριότητα, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε η συγκυριότητα.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το πράγμα που ενώθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το δικαίωμα αυτό.

Άρθρο 1954
Επεξεργασία ή μετάπλαση

Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας παρήγαγε νέο πράγμα με επεξεργασία ή μετάπλαση εκείνου που κληροδοτήθηκε, έτσι ώστε σύμφωνα με τον νόμο ο κατασκευαστής να γίνεται κύριός του, η κληροδοσία είναι άκυρη.

Αν η μεταποίηση αυτή έγινε από άλλον και όχι από τον διαθέτη, εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 1951.

Άρθρο 1955

Κληροδοσία απαίτησης που έχει εισπραχθεί

Αν ο διαθέτης κληροδότησε απαίτησή του που εκπληρώθηκε πριν αποβιώσει και το αντικείμενό της υπάρχει ακόμα στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το αντικείμενο αυτό. Αν η απαίτηση ήταν χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε ίσο χρηματικό ποσό.

Άρθρο 1956

Πράγμα κατά γένος ορισμένο

Αν ο διαθέτης κληροδότησε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να λάβει πράγμα που να ανταποκρίνεται στις συνθήκες στις οποίες αυτός βρίσκεται.

Άρθρο 1957

Καθορισμός πράγματος κατά γένος ορισμένου

Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο και ο καθορισμός του ανατέθηκε στον κληροδόχο ή σε τρίτον, ο καθορισμός γίνεται με δήλωσή τους στον βεβαρημένο. Αν αυτοί δεν μπορούν ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν ή αν ο καθορισμός που έγινε δεν είναι σύμφωνος με το άρθρο 1956, ο καθορισμός γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.

Άρθρο 1958

Υποχρεώσεις βεβαρημένου σε πράγμα κατά γένος ορισμένο

Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ως προς τις υποχρεώσεις του βεβαρημένου εξαιτίας νομικών ή πραγματικών ελαττωμάτων εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τις υποχρεώσεις του πωλητή. Το ίδιο ισχύει, σε περίπτωση αμφιβολίας, και σε κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου που δεν ανήκει στην κληρονομία, με την επιφύλαξη του περιορισμού της παρ. 2 του άρθρου 1952.

Αν το αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ακίνητο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν ευθύνεται για δουλείες ή άλλα εμπράγματα βάρη του ακινήτου.

Άρθρο 1959

Κληροδοσία όλων των απαιτήσεων

Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει όλες τις απαιτήσεις του, σε περίπτωση αμφιβολίας περιλαμβάνονται μόνο οι χρηματικές και όχι άλλες απαιτήσεις ή ανώνυμοι τίτλοι ή καταθέσεις σε τράπεζες και ταμειυτήρια.

Άρθρο 1960
Κληροδοσία οφειλής

Αν ο διαθέτης κληροδότησε ότι οφείλει στον κληροδόχο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να καταβάλει το χρέος, χωρίς να έχει το δικαίωμα να αντιτάξει αίρεση ή προθεσμία ή ένσταση.

Άρθρο 1961
Κληροδοσία χρηματικού ποσού σε δανειστή

Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει χρηματικό ποσό στον δανειστή του, αποσιωπώντας την οφειλή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία δεν θεωρείται ότι έγινε για να εξοφληθεί η οφειλή.

Άρθρο 1962
Δικαίωμα από την κληροδοσία

Ο κληροδόχος αποκτά με την κληροδοσία το ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από τον βεβαρημένο την παροχή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε. Η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο διετίας, η οποία αρχίζει μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου ο κληροδόχος πληροφορήθηκε την ύπαρξη της αξίωσης. Σε κάθε περίπτωση, η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη δημοσίευση της διαθήκης. Αν ο διαθέτης συνιστά υπέρ του κληροδόχου δικαίωμα δουλείας σε ορισμένο πράγμα που του ανήκε κατά τον χρόνο του θανάτου του, ο κληροδόχος το αποκτά άμεσα και αυτοδικαίως με την επιφύλαξη του άρθρου 1198.

Άρθρο 1963
Απαλλαγή κληροδόχου

Αν η κληροδοσία συνίσταται σε απαλλαγή από εμπράγματο βάρος ή από υποχρέωση προς τον διαθέτη, ο κληροδόχος απαλλάσσεται αμέσως και αυτοδικαίως.

Άρθρο 1964
Επαγωγή της κληροδοσίας

Το δικαίωμα από την κληροδοσία αποκτάται μόλις αποβιώσει ο διαθέτης (επαγωγή της κληροδοσίας). Ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληροδοσία.

Άρθρο 1965**Επαγωγή σε περίπτωση αίρεσης ή προθεσμίας**

Σε περίπτωση κληροδοσίας με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή η προθεσμία.

Άρθρο 1966**Κληροδόχος που δεν έχει ακόμη συλληφθεί**

Αν ο κληροδόχος δεν έχει ακόμη συλληφθεί όταν αποβιώσει ο διαθέτης ή αν το πρόσωπό του προσδιορίζεται από γεγονός που επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή γίνεται κατά τον χρόνο του τοκετού ή μόλις επέλθει το γεγονός.

Άρθρο 1967**Εφαρμογή των διατάξεων για αναβλητική αίρεση**

Στις περιπτώσεις των άρθρων 1965 και 1966, κατά το χρονικό διάστημα από τον θάνατο του διαθέτη έως την επαγωγή της κληροδοσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναβλητική αίρεση.

Άρθρο 1968**Αποποίηση της κληροδοσίας**

Ο κληροδόχος δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληροδοσία μετά την αποδοχή της. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Η δήλωση γίνεται μόνο μετά την επαγωγή της κληροδοσίας και είναι άκυρη, αν γίνει με αίρεση ή προθεσμία ή μερικώς. Το άρθρο 1852, η παρ. 2 του άρθρου 1853 και το άρθρο 1854 για την αποδοχή ή την αποποίηση της κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και για την κληροδοσία.

Άρθρο 1969**Απαιτητό κληροδοσίας**

Αν ο χρόνος για την εκπλήρωση της κληροδοσίας έχει αφεθεί στη διάκριση του βεβαρημένου, σε περίπτωση αμφιβολίας η παροχή γίνεται απαιτητή μόλις αυτός αποβιώσει.

Άρθρο 1970**Καρποί του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε**

Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον κληροδόχο και τους καρπούς που συλλέχθηκαν από την

επαγωγή της κληροδοσίας, καθώς και οτιδήποτε περιήλθε σε αυτόν με άλλο τρόπο εξαιτίας του δικαιώματος που κληροδοτήθηκε. Ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση σε αποζημίωση για ωφελήματα που δεν είναι καρποί.

Άρθρο 1971

Δαπάνες

Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο πράγμα που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος μπορεί, κατά τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ κυρίου και νομέα, να απαιτήσει αποκατάσταση των δαπανών που έγιναν στο πράγμα μετά τον θάνατο του διαθέτη, καθώς και για όσα καταβλήθηκαν μετά τον θάνατο του διαθέτη για να απαλλαγεί το πράγμα από βάρη.

Άρθρο 1972

Βεβαρημένος κληροδόχος

Κληροδόχος που είναι βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο, έχει υποχρέωση να εκπληρώσει μόνο αφότου έχει και αυτός δικαίωμα να απαιτήσει ό,τι του έχει καταλειφθεί.

Άρθρο 1973

Άρνηση κληροδόχου

Κληροδόχος βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο μπορεί, και μετά την αποδοχή της κληροδοσίας που καταλείφθηκε σε αυτόν, να αρνηθεί να εκπληρώσει, αν αυτό που παίρνει από την κληροδοσία ο ίδιος δεν επαρκεί για την εκπλήρωση.

Αν σύμφωνα με το άρθρο 1946 στη θέση του βεβαρημένου υπεισέλθει άλλος, αυτός δεν ευθύνεται περισσότερο από τον κληροδόχο.

Άρθρο 1974

Ελάττωση της κληροδοσίας

Αν η παροχή από την κληροδοσία μειωθεί κατά τις διατάξεις για τη νόμιμη μοίρα ή σύμφωνα με το άρθρο 1973, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κληροδόχος έχει το δικαίωμα να μειώσει και αυτός ανάλογα τα βάρη που του έχουν επιβληθεί.

Άρθρο 1975

Υποκατάσταση

Αν ο διαθέτης, για την περίπτωση που ο πρώτος τιμώμενος δεν αποκτήσει την κληροδοσία, αφήνει το αντικείμενό της σε άλλον, εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1795 έως 1797 για την υποκατάσταση κληρονόμου.

Άρθρο 1976
Μετακληροδοσία

Ο διαθέτης μπορεί, με διάταξή του, να ορίσει ότι, από ορισμένο χρονικό σημείο ή γεγονός που επέρχεται μετά την απόκτηση της κληροδοσίας, αυτό που κληροδοτήθηκε περιέρχεται σε άλλον (μετακληροδοσία). Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον μετακληροδόχο.

Άρθρο 1977
Οικογενειακό κληροδότημα

Αν κατά τη βούληση του διαθέτη το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε πρέπει να μείνει για πάντα στη δική του οικογένεια, θεωρούνται ότι έχουν τιμηθεί με κληροδοσία κατά υποκατάσταση εκείνοι που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου τον διαθέτη κατά τον χρόνο του θανάτου του βεβαρημένου αρχικού κληροδόχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ
ΤΡΟΠΟΣ

Άρθρο 1978
Σύσταση τρόπου

Αν ο κληρονομούμενος με διάταξη τελευταίας βούλησης υποχρεώνει τον τιμώμενο στην τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει συσταθεί τρόπος.

Αν η τελευταία διάταξη περιέχει τρόπο, εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1774, 1934, 1935, 1940, 1941, 1946, 1947, 1956 και 1969.

Άρθρο 1979
Πρόσωπο στο οποίο γίνεται η παροχή

Ο διαθέτης μπορεί να τάξει τρόπο για ορισμένο σκοπό και να επιτρέψει στον βεβαρημένο ή σε τρίτον τον προσδιορισμό του προσώπου στο οποίο θα γίνει η παροχή.

Άρθρο 1980
Καθορισμός από βεβαρημένο ή από τρίτον

Αν στην περίπτωση του άρθρου 1979 ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε στον βεβαρημένο και πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, ο καθορισμός γίνεται από αυτόν που άσκησε την αγωγή.

Αν ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε σε τρίτον, γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει τον καθορισμό ή αν πέρασε άπρακτη η

δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, ο καθορισμός γίνεται από τον βεβαρημένο. Η δικαστική προθεσμία τάσσεται ύστερα από αίτηση και του βεβαρημένου.

Άρθρο 1981

Ποιος απαιτεί την εκπλήρωση

Την εκτέλεση του τρόπου έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν ο εκτελεστής της διαθήκης, ο κληρονόμος, ο συγκληρονόμος και αυτός που ωφελείται άμεσα από την έκπτωση εκείνου που είναι αρχικά βεβαρημένος με τον τρόπο.

Αν η εκτέλεση του τρόπου αφορά το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να την απαιτήσει και η δημόσια αρχή.

Άρθρο 1982

Ακυρότητα του τρόπου

Αν ο τρόπος είναι άκυρος, τότε μόνο είναι άκυρη και η διάταξη υπέρ του βεβαρημένου, όταν αυτό προκύπτει ως βούληση του διαθέτη.

Άρθρο 1983

Τρόπος αδύνατος

Αν η εκτέλεση του τρόπου γίνει αδύνατη από υπαιτιότητα του βεβαρημένου, εκείνος που θα είχε ωφέλεια από την έκπτωσή του μπορεί να απαιτήσει, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, να του αποδοθεί ό,τι έχει καταλειφθεί κατά το μέρος που έπρεπε να δαπανηθεί για την εκτέλεση του τρόπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Άρθρο 1984

Διορισμός

Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει στη διαθήκη εκτελεστές ένα (1) ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Μπορεί ακόμη να αναθέσει στον εκτελεστή να ορίσει συνεκτελεστές ή διαδόχους του.

Εκτελεστής μπορεί να ορισθεί και με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 1985

Ικανότητα

Ο διορισμός εκτελεστή είναι άκυρος, αν αυτός κατά την αποδοχή του λειτουργήματος είναι ανίκανος ή έχει περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Άρθρο 1986**Έναρξη, αποδοχή, αποποίηση**

Το λειτούργημα του εκτελεστή αρχίζει από την αποδοχή του.

Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η δήλωση είναι άκυρη, αν γίνει πριν από την επαγωγή της κληρονομιάς ή με αίρεση ή με προθεσμία.

Ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει συμφέρον, ο πρόεδρος του δικαστηρίου της κληρονομιάς ορίζει προθεσμία για να προβεί ο εκτελεστής στη δήλωση· αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, ο εκτελεστής θεωρείται ότι αποποιήθηκε το λειτούργημα.

Άρθρο 1987**Εξουσία του εκτελεστή**

Έργο του εκτελεστή είναι η εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης.

Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρήσει κάθε πράξη την οποία ρητά επέτρεψε ο διαθέτης ή είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των διατάξεών του. Ο εκτελεστής διαθήκης έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται ολόκληρη την κληρονομία ή μέρος αυτής, αν τούτο είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης ή και ανεξάρτητα από αυτό, αν τούτο όρισε ο διαθέτης. Εκτελεστής που έχει ορισθεί με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έχει μόνο τις εξουσίες που ορίζονται σε αυτή.

Άρθρο 1988**Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου**

Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 1987 χρειάζεται να εκποιηθούν ακίνητα της κληρονομιάς ή κινητά σημαντικής αξίας σε σχέση με την κληρονομία ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιρειών ή να συνομολογηθεί δάνειο ή συμβιβασμός ή να γίνει δαπάνη που υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου μικροδιαφοράς κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο εκτελεστής διαθήκης ενημερώνει προηγουμένως τον κληρονόμο και του τάσσει προθεσμία δύο (2) μηνών για να δηλώσει αν συναινεί. Εφόσον ο κληρονόμος συναινεί, μετά την επιχείρηση της πράξης ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς.

Αν ο κληρονόμος δεν συναινεί ή παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που του τάχθηκε, ο εκτελεστής διαθήκης μπορεί να επιχειρήσει την πράξη ύστερα από άδεια του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο. Στην περίπτωση αυτή ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς.

Αν ο εκτελεστής διαθήκης επιχειρήσει τις πράξεις της παρ. 1 χωρίς να ειδοποιήσει προηγουμένως τον κληρονόμο ή χωρίς τη συναίνεσή του ή χωρίς την άδεια του δικαστηρίου,

ευθύνεται ο ίδιος για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εις ολόκληρον με τον κληρονόμο. Δικαίωμα αναγωγής του εκτελεστή κατά του κληρονόμου αποκλείεται.

Άρθρο 1989

Περιουσία περιερχόμενη σε επιτροπευόμενο ή σε συμπαραστατούμενο

Αν η περιουσία για την οποία έχει ορισθεί εκτελεστής διαθήκης περιέρχεται σε ανήλικο που τελεί υπό επιτροπεία ή σε ενήλικο που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση, αυτή υπόκειται στη διαχείριση του επιτρόπου ή του δικαστικού συμπαραστάτη, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε με τη διαθήκη του ρητά ότι η περιουσία υπόκειται στη διαχείριση του εκτελεστή διαθήκης. Στην περίπτωση αυτή ο εκτελεστής διαθήκης υπάγεται στις διατυπώσεις και δεσμεύσεις της επιτροπείας ή της δικαστικής συμπαράστασης. Αντίθετη διάταξη της διαθήκης είναι άκυρη.

Άρθρο 1990

Ευθύνη του εκτελεστή

Κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του ο εκτελεστής ευθύνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τους κανόνες της εντολής για κάθε ζημία της κληρονομίας από πταίσμα του. Σε περίπτωση διαχείρισης έχει υποχρέωση και να λογοδοτήσει. Περισσότεροι εκτελεστές ευθύνονται για κοινό πταίσμα τους εις ολόκληρον.

Άρθρο 1991

Περισσότεροι εκτελεστές

Περισσότεροι εκτελεστές ενεργούν όλοι μαζί αν λείπει ένας από αυτούς, ενεργούν οι άλλοι μόνοι τους. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει η πλειοψηφία και σε ισοψηφία κρίνει ελεύθερα το δικαστήριο. Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει διαφορετικά. Καθένας από τους περισσότερους εκτελεστές μπορεί να παίρνει και μόνος του συντηρητικά μέτρα.

Άρθρο 1992

Αγωγές της κληρονομίας

Ο κληρονόμος ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας. Ο εκτελεστής της διαθήκης ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας και ενάγεται για τις υποχρεώσεις της, εφόσον έχει τη διαχείριση της κληρονομίας ή των σχετικών αξιώσεων.

Άρθρο 1993

Αξιώσεις κατά της κληρονομίας

Οι αξιώσεις κατά της κληρονομίας ασκούνται κατά του κληρονόμου. Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να παρέμβει στη δίκη.

Άρθρο 1994**Αμοιβή**

Ο εκτελεστής μπορεί, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, να ζητήσει να του ορίσει το δικαστήριο της κληρονομίας ανάλογη αμοιβή.

Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Άρθρο 1995**Παραίτηση του εκτελεστή διαθήκης**

Ο εκτελεστής διαθήκης μπορεί να παραιτηθεί οποτεδήποτε με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η παραίτηση γίνεται χωρίς αίρεση ή προθεσμία και γνωστοποιείται στον κληρονόμο.

Άρθρο 1996**Παύση του εκτελεστή διαθήκης**

Για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων του ή ανικανότητα για διαχείριση το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να παύσει τον εκτελεστή, αφού προηγουμένως τον ακούσει, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει αν ο κληρονόμος παρέχει επαρκή εγγύηση, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ότι θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης, για τις οποίες ορίσθηκε ο εκτελεστής.

Άρθρο 1997**Παύση του λειτουργήματος του εκτελεστή**

Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει με τον θάνατο ή την επερχόμενη πλήρη ή περιορισμένη ανικανότητά του για δικαιοπραξία. Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει επίσης με την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης, με την παρέλευση του προβλεπόμενου στη διαθήκη χρόνου και, σε κάθε περίπτωση, μετά την παρέλευση τριάντα (30) ετών από τον θάνατο του διαθέτη.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ
ΔΩΡΕΑ ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ****Άρθρο 1998****Έννοια**

Αν δωρεά συμφωνηθεί με την αναβλητική αίρεση της προαποβίωσης του δωρητή ή της συναποβίωσης και των δύο συμβαλλομένων, χωρίς να έχει στο μεταξύ ο δωρεοδόχος την απόλαυση των αντικειμένων της δωρεάς (δωρεά αιτία θανάτου), εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις δωρεές, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 1999
Ανάκληση

Ο δωρητής ανακαλεί ελεύθερα τη δωρεά αιτία θανάτου.
Η δήλωση για την ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στον δωρεοδόχο· εφόσον αφορά δωρεά ακινήτου, απαιτείται και μεταγραφή.
Με την ανάκληση η δωρεά αναιρείται αυτοδικαίως.

Άρθρο 2000
Συμφωνία για το αμετάκλητο

Αν η δωρεά αιτία θανάτου συμφωνήθηκε αμετάκλητη, ανακαλείται μόνο στις περιπτώσεις και με τον τρόπο που ανακαλείται κάθε άλλη δωρεά.»

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 4

Διεύρυνση της προστασίας της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης - Τροποποίηση άρθρου 57 Αστικού Κώδικα

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 57 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α΄ 164), περί δικαιώματος στην προσωπικότητα, η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης» και το άρθρο 57 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 57
Δικαίωμα στην προσωπικότητα

Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην

προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διάταξη τελευταίας βούλησης. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»

Άρθρο 5

Ακυρότητα σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου - Αντικατάσταση άρθρου 368 Αστικού Κώδικα

Το άρθρο 368 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ακυρότητας σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 368

Σύμβαση για την κληρονομία ζώντος τρίτου

Σύμβαση, είτε για ολόκληρη την κληρονομία ζώντος τρίτου προσώπου είτε για ποσοστό της, είναι άκυρη.»

Άρθρο 6

Διεύρυνση της προστασίας της οικογενειακής στέγης σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή - Τροποποίηση άρθρου 612 Αστικού Κώδικα

Στο άρθρο 612 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί θανάτου του μισθωτή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2 μετά τις λέξεις «ο σύζυγός του» προστίθενται οι λέξεις «ή ο σύντροφος με σύμφωνο συμβίωσης» και β) προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο 612, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 612

Θάνατος του μισθωτή

Όταν αποβιώσει ο μισθωτής, οι κληρονόμοι του έχουν δικαίωμα να καταγγείλουν τη μίσθωση. Η καταγγελία γίνεται τουλάχιστον πριν από τρεις (3) μήνες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού μήνα.

Στην περίπτωση που το μίσθιο χρησίμευε, ενόσω ζούσε ο μισθωτής, ως οικογενειακή στέγη με την έννοια του άρθρου 1393 και ζει κατά τον χρόνο του θανάτου του ο σύζυγος του ή ο σύντροφος με σύμφωνο συμβίωσης, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση περιέχονται αποκλειστικά σε αυτόν, ο οποίος δικαιούται τηρώντας την προθεσμία της παρ. 1, να καταγγείλει οποτεδήποτε τη μίσθωση.

Η παρ. 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση που το μίσθιο χρησίμευε, ενόσω ζούσε ο μισθωτής, ως ο κύριος τόπος διαμονής του ιδίου και του προσώπου με το οποίο εκείνος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση, εφόσον συναινέσει ο εκμισθωτής. Αν ο κληρονομούμενος και ο σύντροφος σε ελεύθερη ένωση είχαν αποκτήσει κοινά τέκνα, συναίνεση του εκμισθωτή δεν απαιτείται.»

Άρθρο 7**Επέκταση της προστασίας της οικογενειακής στέγης στον σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης - Τροποποίηση άρθρου 612Α Αστικού Κώδικα**

Στο άρθρο 612Α του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί οικογενειακής στέγης, μετά τη λέξη «σύζυγο» προστίθενται οι λέξεις «ή σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης» και το άρθρο 612Α, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 612Α
Οικογενειακή στέγη

Στην περίπτωση που το μίσθιο χρησιμεύει ως οικογενειακή στέγη και η χρήση αυτή έχει γνωστοποιηθεί στον εκμισθωτή, η καταγγελία της μίσθωσης, στην οποία αυτός προβαίνει, είναι άκυρη, εφόσον δεν την κοινοποιεί και στον σύζυγο ή σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης του μισθωτή, τηρώντας την ίδια προθεσμία που τυχόν απαιτείται για την καταγγελία.»

Άρθρο 8**Επέκταση του τίτλου από τον νόμο υπέρ των νόμιμων μεριδούχων - Τροποποίηση άρθρου 1262 Αστικού Κώδικα**

Στην περ. 6 του άρθρου 1262 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί τίτλου από τον νόμο για απόκτηση υποθήκης, μετά τις λέξεις «που τους έλαχαν» προστίθενται οι λέξεις «, καθώς επίσης και οι νόμιμοι μεριδούχοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 1262 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1262
Τίτλος από τον νόμο

Τίτλο από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης έχουν:

1. το δημόσιο, στα ακίνητα των οφειλετών του, για απαιτήσεις από καθυστερούμενους φόρους·
2. το δημόσιο, οι δήμοι, οι κοινότητες, τα θρησκευτικά ή τα κοινής ωφέλειας ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα ακίνητα των διαχειριστών ή των εγγυητών τους, για τις απαιτήσεις που πηγάζουν από τη διαχείριση·
3. εκείνοι που τελούν υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, στα ακίνητα των γονέων ή του επιτρόπου, για την περιουσία τους που αυτοί διαχειρίζονται και για τις απαιτήσεις τους από αυτή τη διαχείριση·
4. ο κάθε σύζυγος για την απαίτησή του από την επαύξηση τής περιουσίας του άλλου συζύγου κατά το άρθρο 1400·
5. οι κληροδόχοι στα ακίνητα τής κληρονομίας, για τις απαιτήσεις τους·
6. οι κληρονόμοι, στα ακίνητα τής κληρονομίας, για τις απαιτήσεις προς εξίσωση των μερίδων τους ή λόγω νομικών ελαττωμάτων των αντικειμένων της κληρονομίας που τους έλαχαν, καθώς επίσης και οι νόμιμοι μεριδούχοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα·
7. ο ενυπόθηκος δανειστής, στο ενυπόθηκο ακίνητο, για τους καθυστερούμενους τόκους της απαίτησης και για τη δαπάνη της εγγραφής τής υποθήκης ή τη δικαστική δαπάνη, εφόσον το ενυπόθηκο ακίνητο δεν μεταβιβάστηκε σε άλλον.»

Άρθρο 9**Ελαττωμένη διατροφή -Τροποποίηση άρθρου 1495 Αστικού Κώδικα**

Στο άρθρο 1495 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ελαττωμένης διατροφής οι λέξεις «που δικαιολογεί την αποκλήρωσή τους» αντικαθίστανται από τις λέξεις «που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας» και το άρθρο 1495 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1495
Ελαττωμένη διατροφή

Οι κατιόντες και οι ανιόντες δικαιούνται μόνο τη στοιχειώδη διατροφή, που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρηση, αν υπέπεσαν απέναντι στον υπόχρεο διατροφής σε παράπτωμα που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας.»

Άρθρο 10**Αποσαφήνιση της βούλησης του κληρονομούμενου ως προς τη διοίκηση περιουσίας ανηλίκου - Τροποποίηση άρθρου 1521 Αστικού Κώδικα**

Στο άρθρο 1521 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί περιουσίας του τέκνου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στον τίτλο, η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης», β) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 1521 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1521
Περιουσία του τέκνου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά

Η διοίκηση των γονέων δεν εκτείνεται και στα περιουσιακά στοιχεία που περιέρχονται στο τέκνο από διάταξη τελευταίας βούλησης ή από δωρεά, με τον όρο να μην έχουν τη διοίκησή τους οι γονείς. Αν ο κληρονομούμενος ή ο δωρητής δεν ορίσει το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο. Αν στη διάταξη της τελευταίας βούλησης ή στη δωρεά ορίζεται να μην έχει τη διοίκηση ο ένας από τους γονείς, η διοίκηση ανήκει, σε περίπτωση αμφιβολίας, στον άλλο γονέα, ο οποίος και αντιπροσωπεύει το τέκνο μόνος του στις σχετικές δίκες ή δικαιοπραξίες.»

Άρθρο 11**Διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά - Τροποποίηση άρθρου 1522 Αστικού Κώδικα**

Στο άρθρο 1522 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ορισμού τρόπου διοίκησης περιουσίας του τέκνου από κληρονομούμενο ή δωρητή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, αα) η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος», αβ) οι λέξεις «μπορούν να ορίσουν» αντικαθίστανται από τις λέξεις «μπορεί να ορίσει», αγ) οι λέξεις «άφησαν ή έδωσαν» αντικαθίστανται από τις λέξεις

«αφέθηκαν ή δόθηκαν», β) στο δεύτερο εδάφιο η λέξη «αυτήν» αντικαθίσταται από τη λέξη «αυτή» και το άρθρο 1522 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1522

Ο κληρονομούμενος ή ο δωρητής μπορεί να ορίσει τον τρόπο, με τον όποιο θα διοικηθούν τα περιουσιακά στοιχεία που αφέθηκαν ή δόθηκαν στο τέκνο. Παρέκκλιση επιτρέπεται στην περίπτωση της δωρεάς, εφόσον ο δωρητής συναινεί σε αυτή. Αν ο δωρητής δεν ζει ή αρνείται να συναινέσει ή η συναινέσή του δεν είναι εφικτή, καθώς και στις περιπτώσεις των επιδόσεων με διάταξη τελευταίας βούλησης, η παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο με άδεια του δικαστηρίου και εφόσον επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου.»

Άρθρο 12

Ευθύνη γονέων και προστασία ανήλικου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 1527 Αστικού Κώδικα

Το άρθρο 1527 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας που επάγεται σε ανήλικο τέκνο και ευθύνης των γονέων, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1527

Για την κληρονομία που επάγεται σε ανήλικο τέκνο οι γονείς του μπορούν να υποβάλουν τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892 μόνο μετά από άδεια δικαστηρίου. Η άδεια χορηγείται εφόσον: 1. οι γονείς δηλώσουν ότι θα ευθύνονται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εις ολόκληρον με το τέκνο και 2. η αξία της περιουσίας τους ισούται ή υπερβαίνει την αξία της ατομικής περιουσίας του τέκνου κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης. Η υποβολή της δήλωσης δεν επιφέρει επίταση της ευθύνης του τέκνου έναντι των δανειστών της κληρονομίας και με την ατομική του περιουσία. Δικαίωμα αναγωγής των γονέων κατά του τέκνου αποκλείεται.

Αν οι γονείς παραλείψουν να υποβάλουν τη δήλωση ή δεν τους χορηγήθηκε η σχετική άδεια του δικαστηρίου, οι γονείς ευθύνονται με την περιουσία τους έναντι των δανειστών της κληρονομίας για την περίπτωση που διέθεσαν αντικείμενά της. Το ίδιο ισχύει και αν η αξία της κληρονομίας μειώθηκε από την πλημμελή διαχείριση των γονέων, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά τους αμέλεια.»

Άρθρο 13

Λύση με δικαστική απόφαση - Τροποποίηση άρθρου 1571 Αστικού Κώδικα

Στο άρθρο 1571 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί λύσης με δικαστική απόφαση, οι λέξεις «λόγος αποκλήρωσης του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1, 2 και 3 του άρθρου 1840,» αντικαθίστανται από τις λέξεις «λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 1833,» και το άρθρο 1571 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1571

Λύση με δικαστική απόφαση

Αν ο θετός γονέας εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή αν του αφαιρεθεί η άσκησή της για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532, καθώς και αν συντρέχει λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 1833, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακόμη και τη λύση της υιοθεσίας.»

Άρθρο 14**Διοίκηση περιουσίας ανήλικου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά - Τροποποίηση άρθρου 1616 Αστικού Κώδικα**

Στο άρθρο 1616 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί διοίκησης περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1, αα) η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης», αβ) η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και β) στην παρ. 2 η λέξη «δωρητής» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και το άρθρο 1616 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1616

Διοίκηση της περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους

Ο επίτροπος οφείλει να διοικεί την περιουσία που παραχωρήθηκε στον ανήλικο με χαρακτηριστική πράξη εν ζωή ή που περιήλθε σε αυτόν με διάταξη τελευταίας βούλησης, σύμφωνα με τους όρους που έθεσε ο δωρητής ή ο κληρονομούμενος. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει παρέκκλιση από αυτούς τους όρους, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανήλικου.

Αν ο δωρητής ή ο κληρονομούμενος ορίσουν να μην έχει τη διοίκηση της περιουσίας που παραχώρησαν ο επίτροπος και δεν όρισαν το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτής της περιουσίας, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.»

Άρθρο 15**Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο - Τροποποίηση άρθρου 1625 Αστικού Κώδικα**

Η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας ή κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο, αντικαθίσταται και το άρθρο 1625 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1625

Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο

Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανήλικου: 1. να αποποιείται κληρονομία ή

να παραιτείται από τη νόμιμη μοίρα κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο, 2. να αποδέχεται κληροδοσία ή δωρεά που συνεπάγεται βάρη, 3. να αποποιείται κληροδοσία που περιέρχεται στον ανήλικο.

Η διάταξη του άρθρου 1527 εφαρμόζεται αναλόγως.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 16

Περιορισμός της ευθύνης του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 118 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα

1. Το άρθρο 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α΄ 29), περί ευθύνης του Δημοσίου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 118

Το Δημόσιο ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομίας.

Η βεβαίωση του άρθρου 1865 του Αστικού Κώδικα εκδίδεται όπως ο νόμος ορίζει.»

2. Η παρ. 1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, περί του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου, εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που νομικό πρόσωπο κληρονομεί εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 17

Διεύρυνση της επιδίκασης επιχείρησης και θέσπιση ρύθμισης αναβολής καταβολής - Τροποποίηση άρθρου 483 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στο άρθρο 483 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α΄ 182), περί επιδίκασης επιχείρησης ως οικονομικού συνόλου κατά τη διανομή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, μετά τις λέξεις «οικονομικό σύνολο,» προστίθενται οι λέξεις «ακόμη και αν αυτή βρίσκεται στο στάδιο πριν από την έναρξη λειτουργίας ή προσωρινής αναστολής λειτουργίας ή εκκαθάρισης,» β) προστίθενται παρ. 1Α και 1Β, και το άρθρο 483 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 483

1. Αν στην κοινωνία υπάρχει εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική, μεταλλευτική, γεωργική, κτηνοτροφική ή άλλη επιχείρηση που αποτελεί οικονομικό σύνολο, ακόμη και αν αυτή βρίσκεται στο στάδιο πριν από την έναρξη λειτουργίας ή προσωρινής αναστολής λειτουργίας ή εκκαθάρισης, το δικαστήριο μπορεί με αίτηση κάποιου από τους κοινωνούς να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση που πρέπει να διανεμηθεί σε εκείνον που το ζητεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού ίσου προς την αγοραία αξία της επιχείρησης. Για να καθορισθεί η αξία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 482. Αν περισσότεροι κοινωνοί ζητήσουν να επιδικασθεί σε αυτούς η επιχείρηση, το δικαστήριο την επιδικάζει σε εκείνον που κατά την κρίση του είναι πιο ικανός να τη συνεχίσει κατά τρόπο επωφελή.

1Α. Αν ζητείται η διανομή όλων των αντικειμένων κληρονομίας, στην οποία περιλαμβάνεται και επιχείρηση, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση σε εκείνον που το ζητεί έναντι αυτούσιας απόδοσης ποσοστού ή περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας στους λοιπούς κληρονόμους.

1Β. Ο κοινωνός που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν μπορεί να αιτηθεί την αναβολή ικανοποίησης, εν όλω ή εν μέρει, της αξίωσης των λοιπών κοινωνών, αν η άμεση ικανοποίηση θα του προκαλούσε σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Εφόσον γίνει δεκτό το αίτημα του κοινωνού, το δικαστήριο μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις: α) να προσδιορίσει τον χρόνο της αναβολής, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία από την επίδοση της αγωγής των λοιπών κοινωνών, καθώς και την τοκοφορία της αξίωσης των λοιπών κοινωνών, δυνάμενο να διατάξει και την παροχή ασφάλειας από τον κοινωνό που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν, β) να αναστείλει την πρόοδο της δίκης και να διατάξει την επανάληψη της συζήτησης μετά από την παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει την τριετία από την επίδοση της αγωγής των λοιπών κοινωνών, δυνάμενο και πάλι να προσδιορίσει την τοκοφορία της αξίωσης των λοιπών κοινωνών, καθώς και να διατάξει την παροχή ασφάλειας από τον κοινωνό που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν ή γ) να διατάξει την καταβολή της χρηματικής αξίας της επιχείρησης σε δόσεις εντός χρονικού διαστήματος που δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία από την επίδοση της αγωγής.

2. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο.

3. Η αίτηση ενός ή περισσότερων κοινωνών για επιδίκαση ολόκληρης της επιχείρησης ως οικονομικού συνόλου, είτε η επιχείρηση αποτελεί το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της κοινωνίας είτε ένα από τα στοιχεία που την αποτελούν, μπορεί, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για τους οποίους δικαιολογείται να μη γίνει η διανομή της, να υποβληθεί στο δικαστήριο της διανομής και πριν από κάθε εκκαθάριση ή άσκηση της αγωγής για διανομή της κοινής περιουσίας και να δικασθεί από το ίδιο δικαστήριο αυτοτελώς. Το άρθρο 220 εφαρμόζεται και εδώ.»

Άρθρο 18

Αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας - Αντικατάσταση άρθρου 808Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Το άρθρο 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 808Α

1. Η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γίνεται με πράξη πιστοποιημένου συμβολαιογράφου από κατάλογο που καταρτίζεται ανά έτος από τον οικείο Συμβολαιογραφικό Σύλλογο και αν δεν υπάρχει από οποιονδήποτε πιστοποιημένο συμβολαιογράφο, εφόσον πιθανολογηθεί η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη μετά από ένορκη εξέταση δύο (2) μαρτύρων. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου.

2. Στις περιπτώσεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, για την κήρυξη ως κυρίας δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης διατάσσεται από τον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από πραγματογνώμονα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο πραγματογνωμόνων, που τηρείται στο οικείο πρωτοδικείο και, εφόσον τιμώμενος με τη διαθήκη είναι αποκλειστικά εξωτικός, καλείται υποχρεωτικά με επιμέλεια του συμβολαιογράφου τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση το Δημόσιο.

3. Ο ορισθείς συμβολαιογράφος έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τη γνησιότητα της ιδιόγραφης διαθήκης. Επίσης, έχει δικαίωμα να καλέσει για να ακουστούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διαθήκη, ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα. Στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, ο συμβολαιογράφος έχει υποχρέωση να καλέσει τους κατιόντες και τον σύζυγο που παραλείφθηκαν από τη διαθήκη, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατον ή ιδιαίτερα δύσκολο. Σε κάθε περίπτωση, η πράξη του συμβολαιογράφου για την κήρυξη της ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας πρέπει να περιέχει συνοπτική αιτιολογία και να αναφέρει τους μάρτυρες που εξετάστηκαν και τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη που τυχόν διατάχθηκε, καθώς και την άποψη των προσώπων που κλήθηκαν από τον συμβολαιογράφο ή τον λόγο της παράλειψης της κλήτευσής τους.

4. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 όταν η ιδιόγραφη διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή κατά το άρθρο 1761 του Αστικού Κώδικα, αρμόδιος να την κηρύξει κυρία είναι ο συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου.»

Άρθρο 19**Διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου - Προσθήκη άρθρου 808B στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), προστίθεται άρθρο 808B ως εξής:

«Άρθρο 808B

Διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

1. Η δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου γίνεται με καταχώρισή της στο πρακτικό που συντάσσεται και υπογράφεται από τον συμβολαιογράφο, το οποίο καταχωρίζεται στο Μητρώο Διαθηκών. Αν με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου

διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, απαλείφονται από τη δημοσίευση οι διατάξεις τελευταίας βούλησης του επιζώντος συμβαλλομένου, στο μέτρο που μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του αποβιώσαντος. Μετά τον θάνατο και του τελευταίου συμβαλλομένου η κληρονομική σύμβαση δημοσιεύεται εκ νέου στο σύνολό της.

2. Η δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου από προξενική αρχή γίνεται από τον πρόξενο, ο οποίος συντάσσει πρακτικό που υπογράφεται από αυτόν, και αντίγραφο του πρακτικού δημοσίευσης καταχωρίζεται στο Μητρώο Διαθηκών.

3. Το πρακτικό δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου του συμβολαιογράφου ή της προξενικής αρχής, προσβάλλεται με ανακοπή από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας.»

Άρθρο 20

Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομίας - Τροποποίηση άρθρου 812 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 812 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί διαδικασίας δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομίας, διαγράφονται οι λέξεις «και αποδοχής του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας ή παραίτησης από αυτόν» και το άρθρο 812 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 812

Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομίας

Η δήλωση αποποίησης κληρονομίας ή αποδοχής κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, αποδοχής ή αποποίησης του λειτουργήματος του εκτελεστή ή παραίτησης από αυτό γίνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας. Με τη διαδικασία του πρώτου εδαφίου δύναται να υποβληθεί και δήλωση αποδοχής κληρονομίας από τον κληρονόμο. Στην περίπτωση αυτή, ο δηλών έχει υποχρέωση να παρίσταται μετά ή διά πληρεξουσίου δικηγόρου.»

Άρθρο 21

Διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση - Προσθήκη άρθρου 812Α στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) προστίθεται άρθρο 812Α ως εξής:

«Άρθρο 812Α

Διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση

Το δικαστήριο της κληρονομίας βεβαιώνει τις προϋποθέσεις κτήσης του κληρονομικού δικαιώματος του προσώπου που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο, κατόπιν αίτησης του προσώπου, κατά την παρ. 3 του άρθρου 1817 του Αστικού Κώδικα. Στην περίπτωση αυτή καλείται υποχρεωτικά το Δημόσιο τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση.»

Άρθρο 22**Βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο - Τροποποίηση άρθρου 813 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Στο άρθρο 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί της ειδικής διάταξης εκουσίας δικαιοδοσίας για τον διορισμό κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) διαγράφεται το δεύτερο εδάφιο, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 813 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 813

1. Όταν κατά τον νόμο το δικαστήριο μπορεί να διορίσει ειδικό κηδεμόνα για τη διεξαγωγή δίκης, ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση του γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.
2. Όταν ζητείται κατά τον νόμο να βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας του δικαστηρίου της κληρονομίας και, αν δεν υπάρχει κατοικία ή διαμονή του κληρονομούμενου στην Ελλάδα, αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου της πρωτεύουσας του κράτους.»

Άρθρο 23**Αρμοδιότητα και διαδικασία δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας - Τροποποίηση άρθρου 814 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Στο άρθρο 814 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η παρ. 1 αντικαθίσταται, β) προστίθεται παρ. 1Α, γ) στην παρ. 2 οι λέξεις «κατάσταση πτώχευσης» αντικαθίστανται από τη λέξη «πτώχευση» και το άρθρο 814 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 814

1. Το δικαστήριο της κληρονομίας είναι αρμόδιο να διατάσσει τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας, να διορίζει και να αντικαθιστά τον εκκαθαριστή, να παρατείνει την προθεσμία για τη σύνταξη της έκθεσης απογραφής, καθώς και να καθορίζει την αμοιβή του εκκαθαριστή.
- 1Α. Αν την αίτηση για δικαστική εκκαθάριση υποβάλλει δανειστής της κληρονομίας ή δανειστής του κληρονόμου, το δικαστήριο καλεί τους κληρονόμους, εφόσον αυτοί είναι γνωστοί, ή τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας. Το ίδιο ισχύει και όταν την αίτηση υποβάλλει ένας μόνο κληρονόμος.
2. Αν εκείνος που πέθανε έχει κηρυχθεί σε πτώχευση, δεν είναι δυνατό να διαταχθεί δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας του και η εκκαθάριση παύει, αν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης κατά τη διάρκειά της.»

Άρθρο 24**Αναμόρφωση της διαδικασίας ανακοπής κατά την εκκαθάριση κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 817 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Το άρθρο 817 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί αντιρρήσεων κατά της έκθεσης απογραφής και του πίνακα κατάταξης στην εκκαθάριση κληρονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 817

1. Αντιρρήσεις κατά της έκθεσης απογραφής και κατά του πίνακα κατάταξης των δανειστών της κληρονομίας που συντάσσει ο εκκαθαριστής ασκούνται μόνο με ανακοπή που εισάγεται στο δικαστήριο της κληρονομίας και δικάζεται κατά την παρούσα διαδικασία.
2. Αντίγραφο της ανακοπής με την πράξη ορισμού δικασίμου επιδίδεται και στον εκκαθαριστή μέσα σε προθεσμία που ορίζεται από τον δικαστή.
3. Η ανακοπή κατά της έκθεσης απογραφής δεν αναστέλλει τη διαδικασία της εκκαθάρισης. Αν είχε ρευστοποιηθεί αντικείμενο της κληρονομίας από τον εκκαθαριστή και το δικαστήριο δεχθεί την ανακοπή, διατάσσει, αν το ζητήσει ο κληρονόμος ή οι δανειστές του που είχαν ζητήσει την εκκαθάριση, την επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από τη σύνταξη της έκθεσης απογραφής.
4. Κατά της απόφασης που δέχεται ή απορρίπτει την ανακοπή κατά της έκθεσης απογραφής ή κατά του πίνακα κατάταξης επιτρέπεται να ασκηθεί μόνο το ένδικο μέσο της έφεσης.»

Άρθρο 25**Αναδιάρθρωση γενικών προνομίων και καθιέρωση προνομίου υπέρ της νόμιμης μοίρας - Τροποποίηση άρθρου 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Στο άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί γενικών προνομίων και κατάταξης δανειστών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) προστίθεται τίτλος, β) προστίθεται περ. 3Α, γ) η περ. 6 καταργείται και το άρθρο 975 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 975**Γενικά προνόμια**

Η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα γίνεται με την εξής σειρά. Αφού αφαιρεθούν τα έξοδα της εκτέλεσης, που ορίζονται αιτιολογημένα από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, κατατάσσονται:

- 1) Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις αποζημίωσης δανειστών, λόγω αναπηρίας ποσοστού ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, με εξαίρεση την ικανοποίηση για ηθική βλάβη, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.

2) Οι απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.

3) Οι απαιτήσεις, που έχουν ως βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις των δικηγόρων, που αμείβονται με πάγια περιοδική αμοιβή, εφόσον προέκυψαν μέσα στην τελευταία διετία πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Οι αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σχέσης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των δικηγόρων για αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης έμμισθης εντολής κατατάσσονται στην τάξη αυτή ανεξάρτητα από τον χρόνο που προέκυψαν. Στην ίδια τάξη κατατάσσονται απαιτήσεις δικηγόρων από δικηγορικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν κατά υπόθεση στον οφειλέτη, εφόσον προέκυψαν ένα έτος πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού. Οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρο προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας της γενικής γραμματείας κοινωνικών ασφαλίσεων, οι απαιτήσεις αποζημίωσης σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου προς διατροφή, καθώς και οι απαιτήσεις αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ποσοστού εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.

3Α) Οι απαιτήσεις του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα ανεξάρτητα από τον χρόνο που προέκυψαν.

4) Οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων, αν προέκυψαν κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.

5) Οι απαιτήσεις του Δημοσίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία, με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές.

6) [Καταργείται].»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

Άρθρο 26

Ευθύνη του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομίας - Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 3 Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών

Η παρ. 3 του άρθρου 3 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α΄ 185), περί ευθύνης του Δημοσίου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Το δημόσιο ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομίας.»

Άρθρο 27**Διατήρηση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου - Τροποποίηση άρθρων 10 και 83 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας**

1. Στην παρ. 10 του άρθρου 10 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58), περί εγγραφής στο φορολογικό μητρώο και απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«10. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών. Σε περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 1892 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί μη ευθύνης του κληρονόμου με την ατομική περιουσία του, 1894 του Αστικού Κώδικα, περί της κληρονομίας ως χωριστής ομάδας, και 1984 του Αστικού Κώδικα, περί διορισμού εκτελεστή διαθήκης, διατηρείται ο Α.Φ.Μ. του κληρονομούμενου ως Α.Φ.Μ. της κληρονομίας.»

2. Στην παρ. 7 του άρθρου 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, περί εξουσιοδοτικών διατάξεων, προστίθεται περ. δγα) ως εξής:

«δγα) καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη διατήρηση του Α.Φ.Μ του δευτέρου εδαφίου της παρ. 10 του άρθρου 10.»

Άρθρο 28**Σχολάζουσα κληρονομία - Τροποποίηση άρθρου 92 ν. 5259/2025**

Στο άρθρο 92 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί σχολάζουσας κληρονομίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 προστίθενται οι λέξεις «για θανάτους οι οποίοι επήλθαν έως και τη 15η Σεπτεμβρίου 2026,», β) στην παρ. 3 προστίθενται οι λέξεις «της παρ. 2» και οι παρ. 2 και 3 διαμορφώνονται ως εξής:

«2. Κατά παρέκκλιση της διαδικασίας των άρθρων 95 έως 97, για θανάτους οι οποίοι επήλθαν έως και την 15η Σεπτεμβρίου 2026, εφόσον, μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, διαπιστωθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση της τελευταίας κατοικίας του ή από τη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για τους κληρονομούμενους που η τελευταία κατοικία τους ήταν στο εξωτερικό, κατόπιν ελέγχου στα αρμόδια Ληξιαρχεία, στο Μητρώο Πολιτών, στο Μητρώο Διαθηκών και στα Πρωτοδικεία της χώρας και στους φορείς που διαθέτουν στοιχεία για το ενεργητικό και το παθητικό της κληρονομίας, ότι: α) δεν υφίσταται δημοσιευμένη διαθήκη του κληρονομούμενου ή η διαδοχή από διαθήκη έχει ματαιωθεί ολικώς, και β) οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του, μέχρι και την πέμπτη τάξη, έχουν αποποιηθεί την κληρονομία, ή δεν υπάρχουν τέτοιοι κληρονόμοι, η ως άνω αρμόδια αρχή συντάσσει αιτιολογημένη εισήγηση, σχετικά με το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, και την υποβάλλει στην Επιτροπή του άρθρου 93. Κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής επί της εισήγησης, εκδίδεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, πράξη διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου. Η πράξη του προηγούμενου εδαφίου αναρτάται στην ψηφιακή πλατφόρμα «e-diadoxi» για χρονικό διάστημα ενός (1)

μηνός. Κατά της πράξης διαπίστωσης χωρεί αίτηση θεραπείας ενώπιον του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία ασκείται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την εκπνοή του ανωτέρω χρονικού διαστήματος της ανάρτησης. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας για υποβολή αίτησης θεραπείας, τεκμαίρεται ότι μοναδικός εξ αδιαθέτου κληρονόμος έκτης τάξης είναι το Ελληνικό Δημόσιο.

3. Για την αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών, και μέχρι την καταχώριση στο οικείο κτηματολογικό γραφείο της πράξης της παρ. 2, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2, δύναται να ανατίθεται στον Φορέα η διενέργεια των αναγκαίων διαχειριστικών πράξεων επί σχολαζουσών κληρονομιών της παρ. 2.»

Άρθρο 29

Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 93 ν. 5259/2025

Στην παρ. 4 του άρθρου 93 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί της Επιτροπής Σχολαζουσών Κληρονομιών, διαγράφονται οι λέξεις «, καθώς και της παρ. 1 του άρθρου 97», και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Η Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών γνωμοδοτεί, μετά από εισήγηση της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 92, ή του Φορέα, για το κληρονομικό ή μη δικαίωμα του Δημοσίου, πριν από την έκδοση της πράξης διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92.»

Άρθρο 30

Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία - Τροποποίηση άρθρου 97 ν. 5259/2025

Στο άρθρο 97 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί αναγνώρισης κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) στην παρ. 1, αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «αιτιολογημένη εισήγηση στην Επιτροπή του άρθρου 93, περί του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, η οποία γνωμοδοτεί επ' αυτής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 1865 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) και την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου», αβ) το δεύτερο εδάφιο διαγράφεται,

β) η παρ. 2 καταργείται,

γ) στην παρ. 3, γα) προστίθενται οι λέξεις «διαταγή του δικαστή κατά την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθώς και η», γβ) διαγράφονται οι λέξεις «της παρ. 1, καθώς και η αντίστοιχη πράξη», γγ) διαγράφονται οι λέξεις «(π.δ. 456/1984, Α' 164)»,

δ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 οι λέξεις «με το ευεργέτημα της απογραφής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κατά την παρ. 1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) και τον παρόντα νόμο» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 97 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 97

Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία

1. Εάν, μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την ανάρτηση της πρόσκλησης της παρ. 2 του άρθρου 95, δεν έχει δηλωθεί νόμιμος κληρονόμος της σχολάζουσας κληρονομίας, δεν υπάρχει εκκρεμοδικία και δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία ότι υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, ο Φορέας υποβάλλει αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 1865 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) και την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

2. [Καταργείται].

3. Η διαταγή του δικαστή κατά την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και η πράξη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών περί της διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92 επέχουν θέση κληρονομητηρίου υπέρ του Δημοσίου, κατά τα άρθρα 1956, 1962 και 1963 του Αστικού Κώδικα.

4. Με τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου θεωρείται ότι η κληρονομία επάγεται σε αυτό κατά την παρ.1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) και τον παρόντα νόμο χωρίς όρο και χωρίς περιορισμό σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής. Για τη σύνταξη της απογραφής και την εκκαθάριση της κληρονομίας ακολουθείται, κατ' αναλογία, η διαδικασία των άρθρων 80 έως 86.

5. Μετά το πέρας της εκκαθάρισης, τα κληρονομαία ακίνητα καθίστανται ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταχωρίζονται στο όνομά του στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο με ευθύνη του Φορέα, ο οποίος στη συνέχεια αποστέλλει την πράξη καταχώρισης με τον οικείο φάκελο στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία για την καταγραφή τους στα Βιβλία Δημοσίων Κτημάτων.»

Άρθρο 31

Αμφισβήτηση του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 98 ν. 5259/2025

Στην παρ. 2 του άρθρου 98 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί αμφισβήτησης του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου: α) οι λέξεις «έκδοση των πράξεων διαπίστωσης» αντικαθίστανται από τη λέξη «διαπίστωση» και β) οι λέξεις «της παρ. 2 του άρθρου 92 και της παρ. 1 του άρθρου 97,» διαγράφονται και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Πριν από τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το Δημόσιο ή κατά του Δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.»

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 32 **Εξουσιοδοτική διάταξη**

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται:

α) οι προϋποθέσεις εγγραφής των δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο του άρθρου 1896 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164)· β) το ύψος των γραμματίων προείσπραξης των δικηγόρων, ο τρόπος, ο χρόνος και οι λοιποί όροι καταβολής της, εφαρμοζομένης αναλόγως της παρ. 3 του άρθρου 108 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) σχετικά με την αποζημίωση· γ) οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των δικηγόρων, την επιμόρφωσή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

2. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις εγγραφής των συμβολαιογράφων στους ειδικούς καταλόγους του άρθρου 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), καθώς και οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των συμβολαιογράφων, την επιμόρφωσή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 33 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Η σύνταξη ή η ανάκληση διαθήκης πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος διέπεται, ως προς τον τύπο και την ικανότητα του διαθέτη, από το έως τώρα δίκαιο, ακόμα και αν ο διαθέτης αποβιώσει μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Νέμηση ανιόντος που έχει συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος διέπεται από το έως τώρα δίκαιο, ακόμα και αν ο διαθέτης αποβιώσει μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. Το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 162) εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σε όσες ιδιογραφεσ διαθήκες δεν είχαν δημοσιευθεί κατά τον χρόνο δημοσίευσης του παρόντος.

3. Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου και σύμβαση εκ των προτέρων παραίτησης από δικαιώματα στην κληρονομία καταρτίζονται από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026.

4. Μετά τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 η διανομή της κληρονομίας διέπεται από τον παρόντα νόμο, ακόμα και αν ο θάνατος επήλθε πριν από την ημερομηνία αυτή, εφόσον δεν έχει ασκηθεί αγωγή διανομής.

5. Κληρονομητήρια για κληρονομίες προσώπων που αποβίωσαν πριν από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 περιλαμβάνουν στο περιεχόμενό τους και τους νόμιμους μεριδούχους.

6. Αν ο θάνατος του κληρονομουμένου επήλθε πριν από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026, οι εκτελεστές διαθήκης εξακολουθούν να ασκούν το λειτουργημά τους κατά το έως τώρα δίκαιο. Αν, όμως, πριν από την ανωτέρω ημερομηνία τους είχε ανατεθεί η διαχείριση της κληρονομίας, εφαρμόζεται από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 το άρθρο 1989 του Αστικού Κώδικα, ακόμα και αν ο θάνατος του κληρονομουμένου επήλθε πριν από την ημερομηνία αυτή.

7. Για κληρονομίες προσώπων που απεβίωσαν πριν από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 εφαρμόζονται οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 92 του ν. 5259/2025 (Α' 228), εφόσον δεν έχει

υποβληθεί μέχρι τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 αίτηση σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).

8. Κληρονόμος προσώπου, το οποίο έχει αποβιώσει μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, και δεν είχε δηλώσει εμπρόθεσμα κατά το άρθρο 1902 του Αστικού Κώδικα ότι αποδέχεται την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής, μπορεί, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος, να ζητήσει κατά το άρθρο 838 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τον διορισμό δικαστικού επιμελητή και πραγματογνωμόνων για τη διενέργεια απογραφής της κληρονομίας, εφόσον κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης δεν είχε επιχειρηθεί πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της ατομικής περιουσίας του και δεν συνέτρεχε λόγος έκπτωσης από το ευεργέτημα. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα άρθρα 1903 έως 1911 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 34 **Καταργούμενες διατάξεις**

Από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 καταργούνται:

- α) το άρθρο 35 του ν. 4786/2021 (Α' 43), περί ερμηνευτικής διάταξης για κληρονόμους που ενηλικιώνονται,
- β) το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 8 του ν. 4356/2015 (Α' 181), περί του κληρονομικού δικαιώματος των μερών συμφώνου συμβίωσης,
- γ) η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας ή κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο,
- δ) το άρθρο 1 του ν.δ. 472/1974 (Α' 174), περί συμβάσεων παραίτησης αλλοδαπού συζύγου από κληρονομικά δικαιώματα, και
- ε) το άρθρο 7 του ν. 1118/1972 (Α' 29), περί διαθηκών ατόμων που νοσηλεύονται ή φιλοξενούνται σε ιδιωτικές μονάδες περίθαλψης.

ΜΕΡΟΣ Δ' **ΛΟΙΠΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ**

Άρθρο 35

Ορισμός δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής και την κατάθεση της αίτησης - Τροποποίηση άρθρου 626 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

1. Στο άρθρο 626 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί της έκδοσης διαταγής πληρωμής, των στοιχείων αίτησης και των προϋποθέσεων διορισμού δικηγόρων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) στην παρ. 4, προστίθενται οι λέξεις «ο τρόπος λειτουργίας του καταλόγου» και το άρθρο 626 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 626

Έκδοση διαταγής πληρωμής - Στοιχεία αίτησης - Προϋποθέσεις διορισμού δικηγόρων

1. Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου της απαίτησης. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο δωσιδικεί η διαφορά και συντάσσεται, κάτω από αυτήν, έκθεση.
2. Η αίτηση πρέπει να περιέχει: α) όσα ορίζουν τα άρθρα 117 ή 118 και η παρ. 1 του άρθρου 119, β) αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής και γ) την απαίτηση και το ακριβές ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους των οποίων ζητείται η καταβολή.
3. Στην αίτηση πρέπει να αναφέρονται και να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της.
4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις διορισμού των δικηγόρων των άρθρων 625 και 638 τα ειδικά προσόντα τους, ο τρόπος λειτουργίας του καταλόγου, ο τρόπος κατάθεσης των αιτήσεων, το ύψος της αποζημίωσης των δικηγόρων στις ως άνω περιπτώσεις, ο τρόπος, ο χρόνος και οι λοιποί όροι καταβολής της, καθώς και οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των δικηγόρων και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 36

Υποβολή αίτησης για έκδοση διαταγής πληρωμής οφειλόμενου μισθού - Τροποποίηση άρθρου 636Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στην παρ. 2 του άρθρου 636Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί έκδοσης διαταγής πληρωμής για οφειλόμενους μισθούς και διαδικασίας άσκησης ανακοπής κατ' αυτής, οι λέξεις «στον κατά τόπο αρμόδιο δικαστή» αντικαθίστανται από τις λέξεις «στην γραμματεία του κατά τόπο αρμόδιου δικαστηρίου» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:
 «2. Η αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής υποβάλλεται και στην γραμματεία του κατά τόπον αρμόδιου δικαστηρίου της παρ. 1 του άρθρου 621.»

Άρθρο 37

Νομοτεχνικές βελτιώσεις στα άρθρα για τις διαταγές απόδοσης μισθίου - Τροποποίηση άρθρων 637, 640 και 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

1. Στο άρθρο 637 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί έκδοσης διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «ή παρέλευσης του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της» και οι λέξεις «ή η λήξη της» διαγράφονται, β) προστίθεται νέο τέταρτο εδάφιο, γ) στο νέο πέμπτο εδάφιο, γα) οι λέξεις «Όσον αφορά στην έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου λόγω παρέλευσης του χρόνου διάρκειας της μίσθωσης, προϋπόθεση αποτελεί» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, προϋπόθεση της έκδοσης της διαταγής αποτελεί και», γβ) προστίθενται οι λέξεις «ορισμένου χρόνου διάρκειάς της» και γγ) οι λέξεις «επίδοση της διαταγής απόδοσης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «υποβολή της αίτησης για την έκδοση της διαταγής απόδοσης», δ) το νέο έκτο εδάφιο διαγράφεται, και το άρθρο 637, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 637

Έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου

Κατά τις διατάξεις των άρθρων 638 έως 645, στις περιπτώσεις καθυστέρησης του μισθώματος από δυστροπία, αν η έναρξη της μίσθωσης, αποδεικνύεται εγγράφως, και εφόσον έχει επιδοθεί έγγραφη όχληση με δικαστικό επιμελητή δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την κατάθεση της αίτησης, μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου. Η καταβολή των μισθωμάτων εντός του δεκαπενθήμερου, αποδεικνυόμενη εγγράφως, αποκλείει την έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης του μισθίου, εκτός αν υπάρχει επανειλημμένη καθυστέρηση από δυστροπία. Επίδοση έγγραφης όχλησης απαιτείται μόνο την πρώτη φορά. Διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου μπορεί να ζητηθεί και σε περίπτωση παρέλευσης του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της, καθώς και στην περίπτωση λήξης της διάρκειας μίσθωσης ορισμένου χρόνου που κατέστη αορίστου μετά τη λήξη της, αν αποδεικνύονται εγγράφως τόσο η έναρξη, όσο και η λήξη της μίσθωσης. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, προϋπόθεση της έκδοσης της διαταγής αποτελεί και η επίδοση από τον εκμισθωτή εξώδικης πρόσκλησης απόδοσης του μισθίου, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την παρέλευση του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της ή επί μισθώσεως που έχει καταστεί αορίστου χρόνου μετά τη λήξη της, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης για την έκδοση της διαταγής απόδοσης.»

2. Στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 640 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί διαταγής απόδοσης μισθίου, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2, αα) στην περ. ζ) προστίθενται οι λέξεις «ή δύο (2) μηνών στην περίπτωση του τετάρτου εδαφίου του άρθρου 637», αβ) στην παρ. η) η λέξη «δικαστή» αντικαθίσταται από τη λέξη «δικηγόρου», β) στην παρ. 3 προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και οι παρ. 2 και 3, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνονται ως εξής:

«2. Η διαταγή καταρτίζεται εγγράφως και περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του δικηγόρου που την εκδίδει, β) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου που ζήτησε την έκδοση της διαταγής και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του και τον αριθμό φορολογικού μητρώου γ) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου, δ) περιγραφή του μισθίου, ε) την αιτία της απόδοσης με έκθεση των αναγκαίων περιστατικών και μνεία της έκθεσης επίδοσης της όχλησης, στ) διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου, ζ) υπόμνηση στον καθ' ου ότι η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό που μπορεί να εκτελεστεί μετά την πάροδο είκοσι (20) ημερών ή δύο (2) μηνών στην περίπτωση του τετάρτου εδαφίου του άρθρου 637 από την προς αυτόν επίδοση και ότι δικαιούται να ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την επίδοση και η) υπογραφή του δικηγόρου που την εξέδωσε.

3. Η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Η εκτέλεση μπορεί να πραγματοποιηθεί αφού παρέλθουν είκοσι (20) ημέρες από την επίδοση αντιγράφου εξ απογράφου με επιταγή προς εκτέλεση, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη επίδοση αντιγράφου της. Επί έκδοσης διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου κατά το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 637, η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου της παρούσας είναι δύο (2) μήνες. Η διαταγή εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 616.»

3. Στην περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί απόρριψης της αίτησης, οι λέξεις «ή αν, μολοντί έχει κληθεί να βεβαιώσει ενόρκως τα κατά το άρθρο 639 περιστατικά, δεν προβαίνει στη βεβαίωση αυτή» διαγράφονται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Ο ορισθείς δικηγόρος απορρίπτει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την έκδοσή της και β) αν ο αιτών δεν δίνει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν εξηγήσεις ή δεν προβαίνει στις υποδεικνυόμενες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αίτησης ή δεν παρέχει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν βεβαιώσεις της υπογραφής ιδιωτικών εγγράφων.»

Άρθρο 38

Συμπλήρωση εξουσιοδοτικής διάταξης για τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr) - Τροποποίηση άρθρου 985 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 985 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί υποβολής της δήλωσης στην ψηφιακή πλατφόρμα της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), προστίθενται οι λέξεις «και τη διενέργεια της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου που γίνεται μέσω της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Η δήλωση της παρ. 1 συντάσσεται, υπογράφεται και υποβάλλεται ηλεκτρονικά από πληρεξούσιο δικηγόρο ή συμβολαιογράφο στις κατασχέσεις εις χείρας τρίτου στις οποίες, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, φέρει την ιδιότητα του τρίτου, στον δικαστικό επιμελητή που επέβαλε την κατάσχεση, με Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών μέσω της εγκεκριμένης ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), με χρήση του Μοναδικού Κωδικού Δήλωσης που αναφέρεται στην περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 983. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζεται κάθε τεχνική λεπτομέρεια σχετικά με την υποβολή της δήλωσης και τη διενέργεια της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου που γίνεται μέσω της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας. Η καταφατική δήλωση του άρθρου 988 αποτελεί τίτλο εκτελεστό κατά του τρίτου. Τον εκτελεστήριο τύπο δίνει Πρωτοδίκης του κεντρικού Πρωτοδικείου της περιφέρειας όπου ο οφειλέτης έχει, κατά τον χρόνο διενέργειας της κατάσχεσης, την κατοικία, τη διαμονή ή την έδρα του.»

Άρθρο 39

Ανεξάρτητος Μηχανισμός Παρακολούθησης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του ελέγχου διαλογής και της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα

1. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), εφεξής η Αρχή, ορίζεται ως ο Ελληνικός Ανεξάρτητος Μηχανισμός Παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων α) κατά τον έλεγχο διαλογής

υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2024 και β) κατά τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 43 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2024.

2. Ο Ανεξάρτητος Μηχανισμός της παρ. 1 έχει ως κύριες αρμοδιότητες την παρακολούθηση και διασφάλιση της συμμόρφωσης με την εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή νομοθεσία, του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της πρόληψης παραβιάσεών τους, καθώς και την αντιμετώπιση τεκμηριωμένων ισχυρισμών περί μη σεβασμού θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής (screening) των υπηκόων τρίτων χωρών και τη διαδικασία παροχής διεθνούς προστασίας στα σύνορα, ιδίως σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, την αρχή της μη επαναπροώθησης, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τους κανόνες για την κράτηση.

3. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της παρ. 2 από την Αρχή δύναται να αποσπώνται υπάλληλοι σε θέσεις επιθεωρητών-ελεγκτών σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 96 του ν. 4622/2019 (Α' 133). Επιπλέον για την υποστήριξη του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης της παρ. 1, δύναται να αποσπώνται έως δέκα (10) υπάλληλοι, μόνιμοι ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που υπηρετούν σε φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143). Η απόσπαση πραγματοποιείται με απόφαση του Διοικητή και ύστερα από προκήρυξη της Αρχής, κατ' εξαίρεση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης και κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας, μετά από σύμφωνη γνώμη του οργάνου διοίκησης του φορέα προέλευσης, με την ίδια σχέση εργασίας. Η απόσπαση δύναται να αφορά κατά μέγιστον έναν (1) υπάλληλο ανά φορέα προέλευσης. Η χρονική διάρκεια της απόσπασης ορίζεται στα τρία (3) έτη με δυνατότητα άπαξ ισόχρονης ανανέωσης, με την ίδια διαδικασία, για όσο διάστημα η Αρχή διατηρεί τον ρόλο της παρ. 1. Με μόνη αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητή της Αρχής είναι δυνατόν να διακοπεί η απόσπαση της παρούσας περίπτωσης, πριν από τη λήξη της, για σοβαρό λόγο αναγόμενο στην πλημμελή άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων του υπαλλήλου ή μεταβολή των υπηρεσιακών αναγκών ή μετά από αίτηση του υπαλλήλου, αφού συνεκτιμηθούν οι υπηρεσιακές ανάγκες στη βάση των παρ. 1 και 2.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Μετανάστευσης και Ασύλου, Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και κάθε άλλου, κατά περίπτωση, συναρμόδιου Υπουργού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Διοικητή της Αρχής, δύναται να ρυθμίζονται και να εξειδικεύονται ζητήματα που εμπίπτουν στην αποστολή, τις αρμοδιότητες, και τη στελέχωση του Ανεξάρτητου Μηχανισμού της παρ. 1, καθώς και κάθε αναγκασία λεπτομέρεια για την ορθή και αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της παρ. 2 από τον Ανεξάρτητο Μηχανισμό.

ΜΕΡΟΣ Ε' ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 40 Έναρξη ισχύος

1. Τα μέρη Α', Β' και Γ' εφαρμόζονται στις κληρονομικές σχέσεις προσώπων, των οποίων ο θάνατος επέρχεται τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 ή μεταγενέστερα.
2. Το μέρος Δ' ισχύει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παράρτημα

Πίνακας Αντιστοίχισης	
Υφιστάμενες διατάξεις του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164)	Προτεινόμενες διατάξεις
Άρθρο 1710 Έννοια	Άρθρο 1710 Έννοια
Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι). Η κληρονομική διαδοχή από το νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διαθήκη, ή όταν η διαδοχή από διαθήκη ματαιωθεί ολικά ή μερικά.	Κατά τον θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από τον νόμο ή από διάταξη τελευταίας βούλησης (διαθήκη, κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου) σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι). Η κληρονομική διαδοχή από τον νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διάταξη τελευταίας βούλησης ή όταν η διαδοχή από αυτή ματαιωθεί ολικά ή μερικά.
Άρθρο 1711	Άρθρο 1711 Ύπαρξη κληρονόμου
Κληρονόμος μπορεί να γίνει εκείνος που κατά το χρόνο της επαγωγής βρίσκεται στη ζωή ή έχει τουλάχιστον συλληφθεί Κληρονόμος μπορεί να γίνει και το τέκνο που γεννήθηκε ύστερα από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση. Χρόνος της επαγωγής είναι ο χρόνος θανάτου του κληρονομούμενου."	Κληρονόμος μπορεί να γίνει όποιος κατά τον χρόνο της επαγωγής βρίσκεται στη ζωή ή έχει τουλάχιστον συλληφθεί. Κληρονόμος μπορεί να γίνει και το τέκνο που γεννήθηκε ύστερα από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση. Χρόνος της επαγωγής είναι ο χρόνος θανάτου του κληρονομούμενου.
Άρθρο 1712	Άρθρο 1712

Περιεχόμενο διαθήκης	Εγκατάσταση κληρονόμου
<p>Ο κληρονομούμενος μπορεί να εγκαταστήσει κληρονόμο με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p>	<p>Ο κληρονομούμενος μπορεί να εγκαταστήσει κληρονόμο με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p>
<p>Άρθρο 1713</p> <p>Ο κληρονόμος μπορεί με διαθήκη, χωρίς να εγκαταστήσει σ' αυτήν κληρονόμο, να αποκλείσει από την εξ αδιαθέτου διαδοχή ορισμένο συγγενή ή το σύζυγο, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη νόμιμη μοίρα.</p>	<p>Άρθρο 1713 Αποκλεισμός από την εξ αδιαθέτου διαδοχή</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη, χωρίς να εγκαταστήσει κληρονόμο, να αποκλείσει από την εξ αδιαθέτου διαδοχή ορισμένο συγγενή ή τον σύζυγο, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη νόμιμη μοίρα.</p>
<p>Άρθρο 1714</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να προσπορίσει σε κάποιον περιουσιακή ωφέλεια, χωρίς να τον εγκαταστήσει κληρονόμο (κληροδοσία).</p>	<p>Άρθρο 1714 Κληροδοσία</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διάταξη τελευταίας βούλησης να προσπορίσει σε κάποιον περιουσιακή ωφέλεια, χωρίς να τον εγκαταστήσει κληρονόμο (κληροδοσία).</p>
<p>Άρθρο 1715</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να υποχρεώσει τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο σε παροχή, χωρίς να προσπορίσει σε άλλον δικαίωμα σ' αυτή την παροχή (τρόπος).</p>	<p>Άρθρο 1715 Τρόπος</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διάταξη τελευταίας βούλησης να υποχρεώσει τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο σε παροχή, χωρίς να προσπορίσει σε άλλον δικαίωμα σε αυτή την παροχή (τρόπος).</p>
<p>Άρθρο 1716 Αυτοπρόσωπη σύνταξη</p>	<p>Άρθρο 1716 Αυτοπρόσωπη σύνταξη</p>

<p>Η διαθήκη συντάσσεται μόνο αυτοπροσώπως και μόνο κατά τις διατυπώσεις που ορίζονται στο νόμο.</p>	<p>Η διαθήκη συντάσσεται μόνο αυτοπροσώπως και μόνο κατά τις διατυπώσεις που ορίζονται στον νόμο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1717 Συνδιαθήκη</p> <p>Περισσότερα πρόσωπα δεν μπορούν να συντάξουν διαθήκη με την ίδια πράξη</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1717 Σύνταξη διαθήκης από περισσότερους</p> <p>Η σύνταξη διαθήκης από περισσότερους με την ίδια πράξη μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της τελευταίας διαφορετικά είναι άκυρη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1718</p> <p>Διαθήκη, για τη σύνταξη της οποίας δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 1719 έως 1757, είναι άκυρη, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1718 Ακυρότητα διαθήκης</p> <p>Διαθήκη, για τη σύνταξη της οποίας δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 1719 έως 1751, είναι άκυρη εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1719. Ανίκανοι.</p> <p>Ανίκανοι να συντάσσουν διαθήκη είναι: 1. οι ανήλικοι 2. όσοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας ή με ρητή στέρηση της ικανότητας να συντάσσουν διαθήκη 3. Όσοι κατά το χρόνο της σύνταξης της διαθήκης δεν έχουν συνείδηση των πράξεών τους ή βρίσκονται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής τους. Η ανικανότητα των συμπαραστατουμένων αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ή συντάχθηκε η πράξη για την αυτεπάγγελτη εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση, με βάση τις οποίες διατάχθηκε η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση".</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1719 Ανίκανοι</p> <p>Ανίκανοι να συντάσσουν διαθήκη είναι: 1. οι ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος· 2. όσοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας ή με ρητή στέρηση της ικανότητας να συντάσσουν διαθήκη· 3. όσοι κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης δεν έχουν συνείδηση των πράξεών τους ή βρίσκονται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής τους. Η ανικανότητα των συμπαραστατουμένων αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ή συντάχθηκε η πράξη για την αυτεπάγγελτη εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση, με βάση τις οποίες διατάχθηκε η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση.</p>
---	---

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1720.</p> <p>Αν ο συμπαραστατούμενος, από τον οποίο αφαιρέθηκε (ή: έχει αφαιρεθεί) ρητά η ικανότητα να συντάσσει διαθήκη, συνέταξε διαθήκη προτού καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που τον υπέβαλε στη δικαστική συμπαράσταση, η μεταγενέστερη τελεσιδικία της απόφασης δεν επιδρά στο κύρος της διαθήκης, αν ο διαθέτης πεθάνει πριν από την τελεσιδικία. Το ίδιο ισχύει, αν το πρόσωπο του προηγούμενου εδαφίου συνέταξε διαθήκη μετά την υποβολή της αίτησης για άρση της δικαστικής συμπαράστασης ή την έκδοση της πράξης με την οποία εισάγεται αυτεπαγγέλτως η υπόθεση της άρσης στο δικαστήριο και η άρση έγινε σύμφωνα με την αίτηση ή την πράξη".</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1720</p> <p>Διαθήκη συμπαραστατούμενου</p> <p>Αν ο συμπαραστατούμενος, από τον οποίον είχε αφαιρεθεί ρητά η ικανότητα να συντάσσει διαθήκη, συνέταξε διαθήκη προτού καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που τον υπέβαλε σε δικαστική συμπαράσταση, η μεταγενέστερη τελεσιδικία της απόφασης δεν επιδρά στο κύρος της διαθήκης, αν ο διαθέτης απεβίωσε πριν από την τελεσιδικία. Αν ο συμπαραστατούμενος συνέταξε διαθήκη μετά την υποβολή της αίτησης για άρση της δικαστικής συμπαράστασης ή την έκδοση της πράξης, με την οποία εισάγεται αυτεπαγγέλτως η υπόθεση της άρσης στο δικαστήριο, και απεβίωσε πριν από την τελεσιδικία της απόφασης με την οποία το δικαστήριο προέβη στην άρση της συμπαράστασης, θεωρείται ότι ήταν ικανός προς σύνταξη διαθήκης.</p>
---	---

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1721 Ιδιόγραφη διαθήκη</p> <p>Η Ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται απ' αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτει η ημέρα, ο μήνας και το έτος. Η Ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο. Ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης. Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από το διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα βεβαιώνονται από το δικαστήριο που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1721 Ιδιόγραφη διαθήκη</p> <p>Η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται από αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτουν η ημέρα, ο μήνας και το έτος. Η ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο. Ψευδής, εσφαλμένη ή ελλιπής χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητας της ιδιόγραφης διαθήκης. Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από τον διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα περιγράφονται από τον συμβολαιογράφο που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1722 Κατάθεση ιδιόγραφης</p> <p>Η Ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να κατατεθεί από το διαθέτη σε συμβολαιογράφο για φύλαξη κατά τις κοινές διατάξεις για την κατάθεση των εγγράφων.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1722 Κατάθεση ιδιόγραφης</p> <p>Η ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να κατατεθεί από τον διαθέτη αυτοπροσώπως σε συμβολαιογράφο για φύλαξη κατά τις κοινές διατάξεις για την κατάθεση των εγγράφων.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1723 Ανίκανος για ιδιόγραφη</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1723 Ανίκανος για ιδιόγραφη</p>

<p>Όποιος δεν είναι ικανός να διαβάσει χειρόγραφα δεν μπορεί να συντάξει Ιδιόγραφη διαθήκη.</p>	<p>Ο ανήλικος και όποιος δεν είναι ικανός να διαβάσει χειρόγραφα δεν μπορούν να συντάξουν ιδιόγραφη διαθήκη.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1724 Ιδιόγραφη διαθήκη από πρόσωπα που περιθάλπονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία καταρτίζεται από πρόσωπα που περιθάλπονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της περίθαλψής τους ή εντός τριών (3) μηνών από τη διακοπή της για οποιονδήποτε λόγο, είναι άκυρη κατά το μέρος που με αυτήν εγκαθίστανται κληρονόμοι νομικά ή φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με τους φορείς αυτούς καθώς και συγγενείς προσώπων αυτών σε ευθεία γραμμή απεριόριστα ή έως τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή ο σύζυγος, εκτός αν πρόκειται για πρόσωπα που θα περιλαμβάνονταν στους εξ αδιαθέτου κληρονόμους.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1724 Δημόσια διαθήκη</p> <p>Η δημόσια διαθήκη συντάσσεται με δήλωση από το διαθέτη της τελευταίας του βούλησης ενώπιον συμβολαιογράφου ενώ είναι παρόντες τρεις μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας μάρτυρας, και</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1725 Δημόσια διαθήκη</p> <p>Η δημόσια διαθήκη συντάσσεται με δήλωση από τον διαθέτη της τελευταίας του βούλησης ενώπιον συμβολαιογράφου, ενώ</p>

κατά τις διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1737.	είναι παρόντες δύο (2) μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας (1) μάρτυρας κατά τις διατάξεις των άρθρων 1726 έως 1738.
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1725 Πρόσωπα που συμπράτουν</p> <p>Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης: 1. ο σύζυγος ή αυτός που διατέλεσε σύζυγος του διαθέτη, 2. ο συγγενής του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ Αγχιστείας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1726 Κώλυμα συμμετοχής συζύγου ή συγγενούς ως συμβολαιογράφου ή μάρτυρα</p> <p>Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης: 1. ο σύζυγος ή αυτός που διετέλεσε σύζυγος του διαθέτη· 2. ο συγγενής του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1726</p> <p>Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης ο τιμώμενος με αυτήν ή αυτός που διορίζεται με αυτήν εκτελεστής, ή οποίος βρίσκεται προς κάποιο τιμώμενο ή διοριζόμενο ως εκτελεστή στη διαθήκη σε κάποια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο.</p> <p>Η σύμπραξη προσώπου που αποκλείεται κατά την προηγούμενη παράγραφο συνεπάγεται μόνο την ακυρότητα της διάταξης υπέρ του τιμώμενου προσώπου ή υπέρ του εκτελεστή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1727 Κώλυμα συμμετοχής του τιμώμενου, του εκτελεστή ή συγγενούς τους ως συμβολαιογράφου ή μάρτυρα</p> <p>Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης ο τιμώμενος με αυτή ή εκείνος που διορίζεται με αυτή εκτελεστής, ή όποιος βρίσκεται προς κάποιον τιμώμενο ή διοριζόμενο ως εκτελεστή στη διαθήκη σε κάποια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1726.</p> <p>Η σύμπραξη προσώπου που αποκλείεται κατά την παρ. 1 συνεπάγεται μόνο την ακυρότητα της διάταξης υπέρ του τιμώμενου προσώπου ή υπέρ του εκτελεστή.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1727</p> <p>Ως δεύτερος συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει στη σύνταξη της διαθήκης όποιος διατελεί προς το συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη σε κάποια σχέση απ' αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1725.</p> <p>Οι μάρτυρες και ο δεύτερος συμβολαιογράφος δεν πρέπει να έχουν μεταξύ τους κάποια σχέση απ' αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1725, η παράβαση όμως της διάταξης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1728 Μη σύμπραξη ως δεύτερου συμβολαιογράφου ή μάρτυρα</p> <p>Ως δεύτερος συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει στη σύνταξη της διαθήκης όποιος διατελεί προς τον συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη σε κάποια σχέση από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1726.</p> <p>Οι μάρτυρες και ο δεύτερος συμβολαιογράφος δεν πρέπει να έχουν μεταξύ τους κάποια σχέση από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1726· η παράβαση όμως της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1728</p> <p>Ως μάρτυρες για σύνταξη διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν :1. όποιοι δεν έχουν καθόλου όραση ή ακοή 2. οι γραφείς ή οι υπηρέτες του συμβολαιογράφου 3. οι ανήλικοι 4. οι γυναίκες.</p> <p>Δεν πρέπει να προσλαμβάνονται ως μάρτυρες για σύνταξη της διαθήκης οι αλλοδαποί και όσοι δεν έχουν την ικανότητα να μαρτυρούν σε συμβόλαια, εφόσον διαρκεί αυτή η ανικανότητα, η παράβαση όμως της διάταξης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1729 Αδυναμία σύμπραξης ως μάρτυρα σε διαθήκη</p> <p>Ως μάρτυρες για σύνταξη διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν: 1. όποιοι δεν έχουν καθόλου όραση ή ακοή· 2. συνεργάτες ή υπάλληλοι του συμβολαιογράφου· 3. οι ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος · 4. όποιοι δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1729 Συμβολαιογράφος που αγνοεί το διαθέτη ή τους μάρτυρες</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1730 Συμβολαιογράφος που αγνοεί τον διαθέτη ή τους μάρτυρες</p>

<p>Ο διαθέτης και οι μάρτυρες πρέπει να είναι γνωστοί στο συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη.</p> <p>Αν ο διαθέτης, σύμφωνα με τη βεβαίωση του συμβολαιογράφου, δεν είναι γνωστός σ' αυτόν, οι μάρτυρες πρέπει να βεβαιώσουν την ταυτότητα του διαθέτη.</p> <p>Αν για τη σύνταξη της διαθήκης συμπράττει και άλλος συμβολαιογράφος, αρκεί ο διαθέτης να είναι γνωστός σ' αυτόν.</p> <p>Μόνη η απόδειξη ότι ο συμβολαιογράφος αγνοούσε στην πραγματικότητα το διαθέτη ή τους μάρτυρες, ή ότι οι μάρτυρες αγνοούσαν το διαθέτη, ή ότι δεν βεβαίωσαν την ταυτότητα του, δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p>Ο διαθέτης και οι μάρτυρες πρέπει να είναι γνωστοί στον συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη.</p> <p>Αν ο διαθέτης, σύμφωνα με τη βεβαίωση του συμβολαιογράφου, δεν είναι γνωστός σε αυτόν, οι μάρτυρες πρέπει να βεβαιώσουν την ταυτότητα του διαθέτη. Αν για τη σύνταξη της διαθήκης συμπράττει και άλλος συμβολαιογράφος, αρκεί ο διαθέτης να είναι γνωστός σε αυτόν.</p> <p>Μόνη η απόδειξη ότι ο συμβολαιογράφος αγνοούσε τον διαθέτη ή τους μάρτυρες ή ότι οι μάρτυρες αγνοούσαν τον διαθέτη ή ότι δεν βεβαίωσαν την ταυτότητά του, δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1730 Δήλωση της θέλησης του διαθέτη</p> <p>Ο διαθέτης δηλώνει προφορικά την τελευταία του βούληση ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν. Ο διαθέτης μπορεί να υπαγορεύει από σχέδιο ή να κάνει χρήση σημειώσεων.</p> <p>Τα πρόσωπα που συμπράττουν κατά τη σύνταξη της διαθήκης πρέπει να είναι παρόντα σε όλη τη διάρκεια της πράξης.</p> <p>Απαγορεύεται η παρουσία κατά τη σύνταξη της διαθήκης οποιουδήποτε άλλου εκτός από το διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1731 Δήλωση της βούλησης του διαθέτη</p> <p>Ο διαθέτης δηλώνει προφορικά την τελευταία του βούληση ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν. Ο διαθέτης μπορεί να υπαγορεύει από σχέδιο ή να κάνει χρήση σημειώσεων. Σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας λόγου, ο διαθέτης μπορεί να χρησιμοποιεί μηχανικά ή ηλεκτρονικά μέσα που επιτρέπουν τη φωνητική απόδοση της τελευταίας του βούλησης ή να προσλαμβάνει</p>

	<p>διερμηνέα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1738.</p> <p>Τα πρόσωπα που συμπράττουν κατά τη σύνταξη της διαθήκης πρέπει να είναι παρόντα σε όλη τη διάρκεια της πράξης.</p> <p>Απαγορεύεται η παρουσία κατά τη σύνταξη της διαθήκης οποιουδήποτε άλλου, πέρα από τον διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν.</p>
<p>Άρθρο 1731 Όρκιση μαρτύρων</p> <p>Οι μάρτυρες ορκίζονται ενώπιον του συμβολαιογράφου και του διαθέτη ότι θα τηρήσουν μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της. Η παράβαση της διάταξης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p>Άρθρο 1732 Όρκιση μαρτύρων</p> <p>Οι μάρτυρες ορκίζονται ενώπιον του συμβολαιογράφου και του διαθέτη ότι θα τηρήσουν μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της. Η παράβαση της διάταξης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>
<p>Άρθρο 1732 Πράξη για τη δημόσια διαθήκη</p> <p>Για τη διαθήκη συντάσσεται πράξη, που πρέπει να περιέχει: 1. την ημέρα, το μήνα, το έτος και τον τόπο της σύνταξής της. 2. τον προσδιορισμό του διαθέτη, ώστε να μη γεννιέται αμφιβολία για την ταυτότητα του 3. το όνομα και επώνυμο του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν καθώς επίσης, χωρίς όμως</p>	<p>Άρθρο 1733 Πράξη για τη δημόσια διαθήκη</p> <p>Για τη διαθήκη συντάσσεται πράξη που πρέπει να περιέχει: 1. την ημέρα, τον μήνα, το έτος και τον τόπο της σύνταξής της 2. τον προσδιορισμό του διαθέτη, ώστε να μη γεννιέται αμφιβολία για την ταυτότητά του 3. το όνομα και επώνυμο του συμβολαιογράφου</p>

<p>ποινή ακυρότητας, την έδρα του συμβολαιογράφου και το επάγγελμα και την κατοικία των λοιπών προσώπων που συμπράττουν 4. τη δήλωση της τελευταίας βούλησης του διαθέτη και τη μνεία ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στο άρθρο 1730.</p> <p>Η πράξη πρέπει να μνημονεύει ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στα άρθρα 1729 και 1731 η παράλειψη όμως τη διατύπωσης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p>και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν καθώς επίσης, χωρίς ποινή ακυρότητας, την έδρα του συμβολαιογράφου και το επάγγελμα και την κατοικία των λοιπών προσώπων που συμπράττουν· 4. τη δήλωση της τελευταίας βούλησης του διαθέτη και τη μνεία ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στο άρθρο 1731.</p> <p>Η πράξη πρέπει να μνημονεύει επίσης ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στα άρθρα 1730 και 1732· η παράλειψη της διατύπωσης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1733 Ανάγνωση και υπογραφή της πράξης</p> <p>Η πράξη πρέπει να διαβαστεί στο διαθέτη, ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν, και να βεβαιωθεί σ' αυτήν ότι αυτό έγινε.</p> <p>Η πράξη πρέπει να υπογραφεί από το διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν. Πράξεις με περισσότερα φύλλα πρέπει να υπογράφονται και στο τέλος κάθε φύλλου. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στην πράξη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1734 Ανάγνωση και υπογραφή της πράξης</p> <p>Η πράξη πρέπει να διαβασθεί στον διαθέτη, ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν, και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.</p> <p>Η πράξη πρέπει να υπογραφεί από τον διαθέτη και από τα πρόσωπα που συμπράττουν. Πράξεις με περισσότερα φύλλα πρέπει να υπογράφονται και στο τέλος κάθε φύλλου. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στην πράξη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1734 Άλλες διατυπώσεις</p> <p>Οι γενικές διατάξεις για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα εφαρμόζονται και στη</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1735 Άλλες διατυπώσεις</p> <p>Οι γενικές διατάξεις για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα</p>

δημόσια διαθήκη, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά.	εφαρμόζονται και στη δημόσια διαθήκη, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά.
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1735 Διαθέτης κωφός</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σ' αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1736 Σύνταξη διαθήκης από κωφό</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σε αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1736</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός και δεν μπορεί να διαβάσει χειρόγραφα, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον πέντε μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και τριών μαρτύρων.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1737 Διαθέτης κωφός που δεν γνωρίζει ανάγνωση</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός και δεν μπορεί να διαβάσει, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον τριών (3) μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και δύο (2) μαρτύρων.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1737 Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα</p> <p>Αν ο διαθέτης κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, προσλαμβάνεται διερμηνέας. Ως προς το διερμηνέα εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1728 για τους μάρτυρες. Ο διερμηνέας πρέπει να ορκιστεί ότι θα διερμηνεύσει πιστά τη θέληση του διαθέτη και να μεταφράσει την πράξη, πριν από την υπογραφή στη γλώσσα που εκφράζεται ο διαθέτης, ενώ οι άλλοι θα ακούουν. Ο διερμηνέας πρέπει να είναι της εκλογής του διαθέτη και να ορκιστεί ότι θα τηρήσει</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1738 Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα</p> <p>Αν ο συμβολαιογράφος διαπιστώσει ότι ο διαθέτης αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, προσλαμβάνεται διερμηνέας. Ως προς τον διερμηνέα εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1726 έως 1729 για τους μάρτυρες. Ο διερμηνέας ορκίζεται ότι θα διερμηνεύσει πιστά τη βούληση του διαθέτη, και μεταφράζει την πράξη, πριν από την υπογραφή της, στη γλώσσα στην οποία</p>

<p>μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσης της η παράβαση όμως αυτή δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p> <p>Η πράξη πρέπει, εκτός από όσα ορίζονται στα άρθρα 1732 και 1733, να περιέχει το όνομα και το επώνυμο του διερμηνέα και τη βεβαίωση ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού, και να υπογραφεί και από το διερμηνέα.</p> <p>Πρέπει επίσης, χωρίς όμως ποινή ακυρότητας της διαθήκης, να περιέχει ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού.</p>	<p>εκφράζεται ο διαθέτης, ενώ οι άλλοι ακούουν.</p> <p>Ο διερμηνέας είναι της εκλογής του διαθέτη και ορκίζεται ότι θα τηρήσει μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της η παράβαση όμως αυτή δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p> <p>Η πράξη, πέρα από όσα ορίζονται στα άρθρα 1733 και 1734, περιέχει το όνομα και το επώνυμο του διερμηνέα και τη βεβαίωση ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στις παρ. 1 και 2, και υπογράφεται και από τον διερμηνέα. Περιέχει, επίσης, χωρίς όμως ποινή ακυρότητας της διαθήκης, ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στην παρ. 3.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1738 Μυστική διαθήκη</p> <p>Για την κατάρτιση μυστικής διαθήκης, ο διαθέτης εγχειρίζεται στο συμβολαιογράφο, ενώ είναι παρόντες τρεις μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας μάρτυρας, έγγραφο δηλώνοντας προφορικά ότι περιέχει την τελευταία του βούληση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1739 Μυστική διαθήκη</p> <p>Για την κατάρτιση μυστικής διαθήκης ο διαθέτης εγχειρίζεται στον συμβολαιογράφο, ενώ είναι παρόντες δύο (2) μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας (1) μάρτυρας, έγγραφο δηλώνοντας προφορικά ότι περιέχει την τελευταία του βούληση.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1739</p> <p>Οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1729 για το συμβολαιογράφο και τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται και στη μυστική διαθήκη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1740 Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στη μυστική διαθήκη</p> <p>Τα άρθρα 1726 έως 1730 για τον συμβολαιογράφο και τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται και στη μυστική διαθήκη.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1740 Το έγγραφο που εγχειρίζεται</p> <p>Το έγγραφο που εγχειρίζεται, γραμμένο από το διαθέτη ή από άλλο πρόσωπο, πρέπει, με την επιφύλαξη της περίπτωσης του άρθρου 1744, να φέρει την υπογραφή του διαθέτη. Αν είναι γραμμένο ολικά ή μερικά από άλλον, πρέπει να φέρει την υπογραφή του διαθέτη και σε κάθε ημίφυλλο. Η διάταξη του άρθρου 1721 παρ. 4 εφαρμόζεται και εδώ.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1741 Το έγγραφο που εγχειρίζεται</p> <p>Το έγγραφο που εγχειρίζεται γραμμένο από τον διαθέτη ή από άλλο πρόσωπο ή με μηχανικά μέσα, με την επιφύλαξη της περίπτωσης του άρθρου 1745, φέρει την υπογραφή του διαθέτη. Αν είναι γραμμένο ολικά ή μερικά από άλλον ή με μηχανικά μέσα, φέρει την υπογραφή του διαθέτη και σε κάθε ημίφυλλο. Η παρ. 4 του άρθρου 1721 εφαρμόζεται και εδώ.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1741 Σφράγιση</p> <p>Το έγγραφο που εγχειρίζεται ή το περικάλυμμα του, αν δεν είναι σφραγισμένο έτσι που να μην μπορεί να ανοιχθεί χωρίς ρήξη ή βλάβη του σφραγίσματος, πρέπει να σφραγιστεί με τέτοιο τρόπο μπροστά στο διαθέτη και στα πρόσωπα που συμπράττουν.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1742 Σφράγιση</p> <p>Το έγγραφο που εγχειρίζεται ή το περικάλυμμα του, αν δεν είναι σφραγισμένο έτσι που να μην μπορεί να ανοιχθεί χωρίς ρήξη ή βλάβη του σφραγίσματος, πρέπει να σφραγισθεί με τέτοιον τρόπο μπροστά στον διαθέτη και στα πρόσωπα που συμπράττουν.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1742 Σημείωση στο έγγραφο</p> <p>Στο έγγραφο που είναι σφραγισμένο ή που σφραγίζεται κατά το προηγούμενο άρθρο, ή στο περικάλυμμα του, ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώσει το όνομα και το επώνυμο του διαθέτη και τη χρονολογία της εγχείρισης και η σημείωση αυτή πρέπει να υπογραφεί από το διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στη σημείωση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1743 Σημείωση στο έγγραφο</p> <p>Στο έγγραφο που είναι σφραγισμένο ή που σφραγίζεται κατά το άρθρο 1742, ή στο περικάλυμμα του, ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώσει το όνομα και το επώνυμο του διαθέτη και τη χρονολογία της εγχείρισης, και η σημείωση αυτή πρέπει να υπογραφεί από τον διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί</p>

<p>Η διάταξη του άρθρου 1730 παρ. 2 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.</p>	<p>να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στη σημείωση. Η παρ. 2 του άρθρου 1731 εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1743 Πράξη για τη μυστική διαθήκη</p> <p>Για την κατάρτιση της μυστικής διαθήκης πρέπει να συνταχθεί πράξη. Στην πράξη αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1732 παρ. 1 αριθ. 1, 2, 3, 1733, 1734 και 1735. Στην πράξη πρέπει να βεβαιώνεται επίσης ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στα άρθρα 1730 παρ. 2, 1738, 1741 και 1742. Ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώνει στο έγγραφο που του εγχειρίστηκε ή στο περικάλυμα του και στον αριθμό της πράξης και να προσαρτήσει στην πράξη, η παράβαση όμως των διατάξεων της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1744 Πράξη για τη μυστική διαθήκη</p> <p>Για την κατάρτιση της μυστικής διαθήκης πρέπει να συνταχθεί πράξη. Στην πράξη αυτή εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1733 παρ. 1 αριθ. 1, 2, 3, 1734, 1735 και 1736. Στην πράξη πρέπει να βεβαιώνεται επίσης ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στα άρθρα 1731 παρ. 2, 1739, 1742 και 1743. Ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώνει στο έγγραφο που του εγχειρίστηκε ή στο περικάλυμά του τον αριθμό της πράξης και να τα προσαρτά στην πράξη· η παράβαση όμως της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1744 Διαθέτης που δεν μπόρεσε να υπογράψει</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι μπορεί να διαβάσει χειρόγραφα, αλλά δεν μπορεί να γράψει ή ότι δεν μπόρεσε να θέσει την υπογραφή του στο έγγραφο που περιέχει την τελευταία του βούληση, πρέπει επιπλέον να δηλώσει ενώπιον του συμβολαιογράφου και των προσώπων που συμπράττουν ότι το διάβασε και να διευκρινίσει την αιτία που τον εμπόδισε να υπογράψει. Όλα αυτά πρέπει να βεβαιωθούν στην πράξη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1745 Διαθέτης που δεν μπόρεσε να υπογράψει</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι μπορεί να διαβάσει χειρόγραφα, αλλά δεν μπορεί να γράψει, ή ότι δεν μπόρεσε να θέσει την υπογραφή του στο έγγραφο που περιέχει την τελευταία του βούληση, πρέπει επιπλέον να δηλώσει ενώπιον του συμβολαιογράφου και των προσώπων που συμπράττουν ότι το διάβασε και να διευκρινίσει την αιτία που τον εμπόδισε να υπογράψει. Όλα αυτά πρέπει να βεβαιωθούν στην πράξη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1745 Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου</p> <p>Όποιος κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή από άλλο λόγο εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για τον σκοπό αυτόν πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή επάνω στο περικάλυμμα που το περιέχει, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του, και αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, και ότι το διάβασε ο διαθέτης. Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από τον διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1746 Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου</p> <p>Όποιος, κατά τη διαπίστωση του συμβολαιογράφου, έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή από άλλη αιτία εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή στο περικάλυμμα του, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του και, αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, ότι το διάβασε ο διαθέτης. Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από τον διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.</p>

<p align="center">Άρθρο 1746 Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα</p> <p>Αν ο διαθέτης κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, εφαρμόζονται αναλόγως και στη μυστική διαθήκη οι διατάξεις του άρθρου 1737.</p>	<p align="center">Άρθρο 1747 Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα</p> <p>Αν ο συμβολαιογράφος διαπιστώσει ότι ο διαθέτης αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, εφαρμόζεται αναλόγως και στη μυστική διαθήκη το άρθρο 1738.</p>
<p align="center">Άρθρο 1747 Μυστική που ισχύει ως ιδιόγραφο</p> <p>Μυστική διαθήκη άκυρη ισχύει ως ιδιόγραφο, αν είναι έγκυρη ως ιδιόγραφο.</p>	<p align="center">Άρθρο 1748 Μυστική που ισχύει ως ιδιόγραφο</p> <p>Άκυρη μυστική διαθήκη ισχύει ως ιδιόγραφο, αν είναι έγκυρη ως ιδιόγραφο.</p>
<p align="center">Άρθρο 1748 Ανίκανος για μυστική</p> <p>Όποιος δεν είναι ικανός να διαβάζει δεν μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη.</p>	<p align="center">Άρθρο 1749 Ανίκανος για μυστική διαθήκη</p> <p>Ο ανήλικος και όποιος δεν είναι ικανός να διαβάζει δεν μπορούν να συντάξουν μυστική διαθήκη.</p>
<p align="center">Άρθρο 1749 Διαθήκη σε πλοίο</p> <p>Όποιος βρίσκεται σε ελληνικό πλοίο κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού μπορεί να συντάξει διαθήκη με προφορική δήλωση που γίνεται: σε πολεμικά πλοία ενώπιον του προϊσταμένου της οικονομικής υπηρεσίας και αν δεν υπάρχει ή εμποδίζεται ενώπιον του κυβερνήτη ή αυτού που τον αναπληρώνει, στα λοιπά πλοία η δήλωση γίνεται ενώπιον του πλοιάρχου και αν δεν υπάρχει ή εμποδίζεται, ενώπιον του αναπληρωτή του</p>	
<p align="center">Άρθρο 1750</p>	

<p>Στα πολεμικά πλοία η διαθήκη του προϊστάμενου της οικονομικής υπηρεσίας μπορεί να συνταχθεί κατά τις περιστάσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ενώπιον του κυβερνήτη ή αυτού που τον αναπληρώνει, η διαθήκη του κυβερνήτη, αν δεν υπάρχει προϊστάμενος της οικονομικής υπηρεσίας ή αυτός κωλύεται, ενώπιον εκείνου που έρχεται μετά τον κυβερνήτη, κατά την τάξη της υπηρεσίας. Στα εμπορικά πλοία η διαθήκη του πλοιάρχου μπορεί να συνταχθεί κατά τις ίδιες περιστάσεις ενώπιον εκείνου που έρχεται ύστερα από αυτόν στην τάξη της υπηρεσίας.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1751</p> <p>Η διαθήκη, κατά τη διάρκεια του θαλασσινού ταξιδιού συντάσσεται πάντοτε ενώπιον δύο μαρτύρων. Για την κατάργηση της διαθήκης πρέπει να συνταχθεί έγγραφο. Στο έγγραφο γίνεται μνεία της τυχόν έλλειψης ή του κωλύματος εκείνου που είναι αρμόδιος να συντάξει τη διαθήκη πριν από εκείνον που τη συντάσσει, η παράβαση όμως της διατύπωσης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης. Η υπογραφή του ενός από τους μάρτυρες είναι απαραίτητη, αν ο άλλος μάρτυρας δεν μπορεί να υπογράψει από άγνοια ή άλλο κώλυμα, αυτό μνημονεύεται καθώς και η αιτία του.</p> <p>Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως και στην παρούσα διαθήκη οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1737.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1752</p> <p>Οι διατάξεις για διαθήκη κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού δεν εφαρμόζονται, αν το πλοίο βρίσκεται μέσα σε ελληνικό λιμάνι,</p>	

<p>στο οποίο υπάρχει συμβολαιογράφος, εκτός αν σύμφωνα με βεβαίωση στη διαθήκη εκείνου που τη συντάσσει, ο διαθέτης δεν μπορεί να αποβιβαστεί.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1753 Διαθήκη σε εκστρατεία</p> <p>Οι στρατιωτικοί και γενικά όσοι κατά τις διατάξεις της στρατιωτικής ποινικής νομοθεσίας υπάγονται στην αρμοδιότητα των στρατοδικείων σε εκστρατεία μπορούν σε περίπτωση εκστρατείας, αποκλεισμού ή πολιορκίας ή αιχμαλωσίας, να δηλώσουν την τελευταία τους βούληση προφορικά ενώπιον αξιωματικού με την παρουσία άλλου αξιωματικού ή με την παρουσία δύο μαρτύρων. Αν πρόκειται για τραυματίες ή ασθενείς, τον αξιωματικό που συντάσσει τη διαθήκη μπορεί να αντικαταστήσει διευθυντής νοσοκομείου που λειτουργεί με έγκριση του Κράτους.</p> <p>Για τα πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1728.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1754</p> <p>Για την κατάρτιση της διαθήκης κατά το προηγούμενο άρθρο συντάσσεται έγγραφο. Το έγγραφο, που φέρει και τη χρονολογία της σύνταξης του διαβάζεται στο διαθέτη, ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν και βεβαιώνεται ότι αυτό έγινε το έγγραφο υπογράφεται από το διαθέτη, απ' αυτόν που συντάσσει τη διαθήκη και από τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται με τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στο έγγραφο. Η υπογραφή του ενός από τους μάρτυρες</p>	

<p>είναι απαραίτητη αν ο άλλος μάρτυρας δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται με τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στο έγγραφο. Αυτή η διαθήκη δεν υπόκειται σε καμία άλλη διατύπωση.</p>	
<p>Άρθρο 1755</p> <p>Όσοι βρίσκονται σε πολεμικό πλοίο που μετέχει σε εκστρατεία, μπορούν να συντάξουν διαθήκη και κατά τις διατάξεις για διαθήκη σε εκστρατεία.</p>	
<p>Άρθρο 1756 Διατάξεις υπέρ αξιωματικών του πλοίου</p> <p>Διατάξεις υπέρ αξιωματικών του πλοίου που δεν είναι συγγενείς ή αγχιστείες του διαθέτη, είναι άκυρες εφόσον περιέχονται σε διαθήκη που συντάχθηκε κατά τη διάρκεια του θαλασσινού ταξιδιού. Το ίδιο ισχύει και αν τέτοιες διατάξεις περιέχονται σε διαθήκη ιδιόγραφη που συντάχθηκε κάτω από τις ίδιες περιστάσεις.</p>	
<p>Άρθρο 1757 Διαθήκη αυτού που βρίσκεται σε αποκλεισμό</p> <p>Όποιος διαμένει σε τόπο, που εξαιτίας επιδημίας ή άλλων εκτάκτων περιστάσεων είναι αποκλεισμένος με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι αδύνατη ή σημαντικά δύσκολη η σύνταξη διαθήκης δημόσιας ή μυστικής κατά τις συνήθεις διατυπώσεις, μπορεί να συντάξει διαθήκη ενώπιον συμβολαιογράφου, ειρηνοδίκη, δημάρχου, δημαρχικού προέδρου, προϊσταμένου κοινότητας, αστυνομικού, διευθυντή νοσοκομείου ή λοιμοκαθαρητηρίου ή υγειονόμου στη σύνταξη της</p>	

<p>οποίας τηρούνται κατά τα λοιπά οι διατάξεις για τη διαθήκη κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού.</p> <p>Σ' αυτή τη διαθήκη μπορούν να είναι μάρτυρες και γυναίκες ακόμη και ανήλικοι, που έχουν όμως συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1758 Χρονικό όριο ισχύος έκτακτης διαθήκης</p> <p>Διαθήκη που έχει συνταχθεί κατά τα άρθρα 1749 έως 1757 (έκτακτη διαθήκη) θεωρείται ότι δεν έχει συνταχθεί, αν πέρασαν τρεις μήνες, αφότου έπαψαν για το διαθέτη οι περιστάσεις οι οποίες δικαιολογούν τη σύνταξη της και ο διαθέτης ζει ακόμη.</p> <p>Η έναρξη και η διαδρομή της προθεσμίας αναστέλλονται, εφόσον ο διαθέτης δεν είναι σε κατάσταση να συντάξει διαθήκη δημόσια ή μυστική με τις συνήθεις διατυπώσεις.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1751 Ισχύς των διαθηκών σε έκτακτες περιστάσεις</p> <p>Διαθήκη που έχει συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 1750 καθίσταται ανίσχυρη μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από τη σύνταξή της, εφόσον ο διαθέτης είναι ακόμη εν ζωή.</p> <p>Η προθεσμία αναστέλλεται για όσο διάστημα ο διαθέτης αδυνατεί να συντάξει διαθήκη με κάποιον από τους τύπους των άρθρων 1721 έως 1749.</p> <p>Αν ο διαθέτης πριν από την παρέλευση της προθεσμίας βρεθεί πάλι κάτω από τις ίδιες περιστάσεις, η προθεσμία διακόπτεται. Η προθεσμία που διακόπηκε αρχίζει και πάλι μετά την παρέλευση των έκτακτων περιστάσεων.</p> <p>Αν ο διαθέτης κηρυχθεί άφαντος μετά τη λήξη της προθεσμίας, η διαθήκη παραμένει σε ισχύ εφόσον η προθεσμία δεν είχε λήξει κατά τον χρόνο έναρξης της αφάνειας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1759</p> <p>Αν στην περίπτωση της έκτακτης διαθήκης ο διαθέτης, πριν από την παρέλευση της</p>	

<p>προθεσμίας του προηγούμενου άρθρου, βρεθεί πάλι κάτω από τις ίδιες περιστάσεις, η προθεσμία διακόπτεται, έτσι ώστε μετά την παρέλευση τους αρχίζει να τρέχει πάλι ολόκληρη η προθεσμία.</p>	
<p>Άρθρο 1760</p> <p>Εκείνος που συντάσσει έκτακτη διαθήκη υπενθυμίζει στο διαθέτη ότι η ισχύς της διαρκεί τρεις μήνες και γίνεται σχετική μνεία στην πράξη. Η παράλειψη της όμως δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	
<p>Άρθρο 1761 Παράδοση έκτακτης</p> <p>Εκείνος που έχει συντάξει έκτακτη διαθήκη την παραδίδει σε συμβολαιογράφο στην Ελλάδα ή σε ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό.</p> <p>Εκείνος που παραδίδει τη διαθήκη οφείλει συγχρόνως να γνωστοποιήσει στο συμβολαιογράφο ή στην προξενική αρχή τον τυχόν θάνατο του διαθέτη και κάθε άλλη γνωστή σ' αυτόν πληροφορία για τον τόπο της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη σχετική μνεία γίνεται στην πράξη της παράδοσης.</p> <p>Για την παράδοση της διαθήκης συντάσσεται σε απλό χαρτί πράξη που υπογράφεται απ' αυτόν που παραλαμβάνει και απ' αυτόν που παραδίδει τη διαθήκη.</p> <p>Αντίγραφο της πράξης αυτής έχει υποχρέωση ο συμβολαιογράφος ή η προξενική αρχή που παρέλαβε τη διαθήκη να στείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο υπουργείο δικαιοσύνης.</p> <p>Η διαθήκη που παραδόθηκε φυλάσσεται από το συμβολαιογράφο ή την προξενική</p>	<p>Άρθρο 1752 Παράδοση έκτακτης διαθήκης</p> <p>Εκείνος που έχει καταγράψει την τελευταία βούληση του διαθέτη οφείλει να παραδώσει την έκτακτη διαθήκη σε συμβολαιογράφο στην Ελλάδα ή σε ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό.</p> <p>Εκείνος που παραδίδει τη διαθήκη οφείλει συγχρόνως να γνωστοποιήσει στον συμβολαιογράφο ή την προξενική αρχή τον τυχόν θάνατο του διαθέτη και κάθε άλλη γνωστή σε αυτόν πληροφορία για τον τόπο της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη· σχετική μνεία γίνεται στην πράξη της παράδοσης.</p> <p>Για την παράδοση της διαθήκης συντάσσεται πράξη, η οποία υπογράφεται από αυτόν που παραλαμβάνει και από αυτόν που παραδίδει τη διαθήκη. Ο συμβολαιογράφος ή η προξενική αρχή που παρέλαβε τη διαθήκη έχει</p>

<p>αρχή και δημοσιεύεται μετά το θάνατο του διαθέτη. Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	<p>υποχρέωση να στείλει αντίγραφο της πράξης αυτής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η διαθήκη που παραδόθηκε φυλάσσεται από τον συμβολαιογράφο ή την προξενική αρχή και δημοσιεύεται μετά τον θάνατο του διαθέτη. Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης</p>
<p>Άρθρο 1762</p> <p>Εκείνος που έχει συντάξει διαθήκη στις περιπτώσεις εκστρατείας, αποκλεισμού, πολιορκίας ή αιχμαλωσίας οφείλει επιπλέον να γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη σύνταξη της με αναφορά προς την άμεσα προϊστάμενη στρατιωτική αρχή. Για τη σύνταξη διαθήκης κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού γίνεται μνεια στο ημερολόγιο του πλοίου. Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	
<p>Άρθρο 1763 Ανάκληση διαθήκης</p> <p>Κάθε διαθήκη μπορεί να ανακληθεί: 1. με σχετική δήλωση σε μεταγενέστερη διαθήκη αν αυτή η μεταγενέστερη ανακληθεί, η διαθήκη ενεργεί σαν αν μην είχε καταργηθεί 2. με δήλωση που γίνεται ενώπιον συμβολαιογράφου με την παρουσία τριών μαρτύρων και με τις λοιπές διατυπώσεις των συμβολαιογράφων εγγράφων. Αν αυτή η δήλωση ανακληθεί με όμοιο τρόπο, η διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε ανακληθεί.</p>	<p>Άρθρο 1753 Ανάκληση διαθήκης</p> <p>Κάθε διαθήκη μπορεί να ανακληθεί: 1. με σχετική δήλωση σε μεταγενέστερη διαθήκη· αν η μεταγενέστερη ανακληθεί, η προγενέστερη διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί· 2. με δήλωση που γίνεται ενώπιον συμβολαιογράφου με την παρουσία δύο (2) μαρτύρων και με τις λοιπές διατυπώσεις των συμβολαιογραφικών εγγράφων. Αν αυτή η</p>

	<p>δήλωση ανακληθεί, η διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε ανακληθεί.</p>
<p>Άρθρο 1764</p> <p>Μεταγενέστερη διαθήκη καταργεί με το περιεχόμενο της την προηγούμενη μόνο κατά το μέρος του εναντιώνεται σ' αυτήν. Αν η μεταγενέστερη ανακληθεί η προηγούμενη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί.</p>	<p>Άρθρο 1754 Σιωπηρή ανάκληση</p> <p>Μεταγενέστερη διαθήκη καταργεί με το περιεχόμενό της την προγενέστερη, μόνο κατά το μέρος που αντίκειται σε αυτήν. Αν η μεταγενέστερη ανακληθεί, η προγενέστερη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί.</p>
<p>Άρθρο 1765 Ανάκληση ιδιόγραφης</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να ανακληθεί και αν ο διαθέτης με πρόθεση ανάκλησης καταστρέψει το έγγραφο της ή επιχειρήσει σ' αυτό μεταβολές, με τις οποίες συνήθως εκφράζεται η βούληση για ανάκληση έγγραφης δήλωσης. Αν ο διαθέτης κατέστρεψε το έγγραφο της διαθήκης ή το μετέβαλε με τον τρόπο που σημειώθηκε, τεκμαίρεται ότι είχε σκοπό να ανακαλέσει τη διαθήκη.</p>	<p>Άρθρο 1755 Ανάκληση ιδιόγραφης</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να ανακληθεί και αν ο διαθέτης με πρόθεση ανάκλησης καταστρέψει το έγγραφό της ή επιχειρήσει σε αυτό μεταβολές, με τις οποίες συνήθως εκφράζεται η βούληση για ανάκληση έγγραφης δήλωσης. Αν ο διαθέτης κατέστρεψε το έγγραφο της διαθήκης ή το μετέβαλε με τον τρόπο που σημειώθηκε, τεκμαίρεται ότι είχε σκοπό να ανακαλέσει τη διαθήκη.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1766 Ανάκληση μυστικής</p> <p>Διαθήκη μυστική θεωρείται ότι έχει ανακληθεί, αν ο διαθέτης αναλάβει το έγγραφο που περιέχει την τελευταία βούληση του και που είχε εγχειρισθεί στο συμβολαιογράφο και σφραγιστεί.</p> <p>Αυτή η διάταξη εφαρμόζεται και αν το έγγραφο αυτό θεωρηθεί ότι έχει ισχύ ιδιόγραφης διαθήκης.</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να ενεργήσει οποτεδήποτε την ανάληψη. Η απόδοση του εγγράφου μπορεί να γίνει μόνο προσωπικά στο διαθέτη. Για την απόδοση συντάσσεται πράξη κατά τις κοινές διατάξεις κάτω από την πράξη της κατάρτισης της μυστικής διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1756 Ανάκληση μυστικής</p> <p>Μυστική διαθήκη θεωρείται ότι έχει ανακληθεί, αν ο διαθέτης αναλάβει το έγγραφο που περιέχει την τελευταία βούλησή του και είχε εγχειρισθεί στον συμβολαιογράφο και σφραγισθεί.</p> <p>Αν θεωρηθεί ότι το έγγραφο αυτό έχει ισχύ ιδιόγραφης διαθήκης, η ανάληψη δεν θεωρείται ανάκλησή της.</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να ενεργήσει οποτεδήποτε την ανάληψη. Η απόδοση του εγγράφου μπορεί να γίνει μόνο προσωπικά στον διαθέτη. Για την απόδοση συντάσσεται πράξη κατά τις κοινές διατάξεις, κάτω από την πράξη της κατάρτισης της μυστικής διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1767</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη που έχει κατατεθεί στο συμβολαιογράφο για φύλαξη μπορεί να αναληφθεί με τον τρόπο που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο. Η ανάληψη όμως δεν θεωρείται ανάκληση της.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1757 Ανάληψη κατατεθείσας για φύλαξη ιδιόγραφης διαθήκης</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη που έχει κατατεθεί στον συμβολαιογράφο για φύλαξη μπορεί να αναληφθεί με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 1756. Η ανάληψη όμως δεν θεωρείται ανάκλησή της.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1768 Άλλοι όροι για την ανάκληση</p> <p>Οι διατάξεις των άρθρων 1716 έως 1720 εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανάκληση διαθήκης</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1758 Άλλοι όροι για την ανάκληση</p> <p>Τα άρθρα 1716 έως 1720 εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανάκληση διαθήκης.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1769 Δημοσίευση διαθήκης</p> <p>1. Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να δημοσιεύσει τη διαθήκη στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών «Μητρώο Διαθηκών», που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.</p> <p>2. Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να την εμφανίσει για δημοσίευση σε συμβολαιογράφο.</p> <p>3. Για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζονται ολόκληρη η διαθήκη και η βεβαίωση για την ύπαρξη ή ανυπαρξία των εξωτερικών ελαττωμάτων της παρ. 4 του άρθρου 1721.</p> <p>4. Ο συμβολαιογράφος φυλάσσει στο αρχείο του τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσίευσε.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1759 Δημοσίευση διαθήκης</p> <p>Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να δημοσιεύσει τη διαθήκη στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών «Μητρώο Διαθηκών», που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.</p> <p>Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να την εμφανίσει για δημοσίευση σε συμβολαιογράφο.</p> <p>Για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη με περιγραφή των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων της. Το κύρος της διαθήκης κρίνεται από το δικαστήριο. Ο συμβολαιογράφος φυλάσσει στο αρχείο του τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσίευσε.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρα 1770 έως 1772 [Κατηρημένα]</p>	

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1773 Δημοσίευση από προξενική αρχή</p> <p>Προξενική αρχή, στην οποία υπάρχει διαθήκη, οφείλει, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να τη δημοσιεύσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 1769, συντάσσοντας πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη και το οποίο υπογράφεται από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής και τον γραμματέα και σε κάθε άλλη περίπτωση να τη δημοσιεύσει στο προξενικό γραφείο ενώπιον δύο (2) μαρτύρων και του γραμματέα του προξενείου, αν υπάρχει. Το πρακτικό υπογράφεται από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής, τον γραμματέα και τους μάρτυρες. Το πρωτότυπο των διαθηκών με το τυχόν περικάλυμμα, αφού θεωρηθούν από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής κατά το άρθρο 1769, προσαρτώνται στο πρακτικό και φυλάσσονται στα αρχεία του προξενείου. Αντίγραφο του πρακτικού αποστέλλεται από την προξενική αρχή προς καταχώριση στο Μητρώο Διαθηκών.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1760 Δημοσίευση από προξενική αρχή</p> <p>Προξενική αρχή, στην οποία υπάρχει διαθήκη, οφείλει, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να τη δημοσιεύσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 1759, συντάσσοντας πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη και το οποίο υπογράφεται από τον προϊστάμενο και έναν υπάλληλο της προξενικής αρχής. Το πρωτότυπο της διαθήκης με το τυχόν περικάλυμμα, αφού θεωρηθεί από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής κατά το άρθρο 1759, προσαρτάται στο πρακτικό και φυλάσσεται στα αρχεία της προξενικής αρχής.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1774</p> <p style="text-align: center;">[Κατηρηγμένο].</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1775</p> <p>Αν αυτός που κατέχει την ιδιόγραφη διαθήκη διαμένει στο εξωτερικό, μπορεί να την εμφανίσει για δημοσίευση και στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1773. Σχετικά με την παράδοση στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής της διαθήκης για δημοσίευση συντάσσεται πράξη που την</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1761 Δημοσίευση ιδιόγραφης διαθήκης επί διαμονής του κατόχου στο εξωτερικό</p> <p>Αν αυτός που κατέχει την ιδιόγραφη διαθήκη διαμένει στο εξωτερικό, μπορεί να την εμφανίσει για δημοσίευση και στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής, οπότε εφαρμόζεται το άρθρο 1760.</p>

<p>υπογράφουν αυτός που έλαβε και αυτός που παρέδωσε τη διαθήκη.</p>	<p>Σχετικά με την παράδοση στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής της διαθήκης για δημοσίευση συντάσσεται πράξη, την οποία υπογράφουν αυτός που έλαβε και αυτός που παρέδωσε τη διαθήκη.</p>
<p>Άρθρο 1776 Κήρυξη κύριας</p> <p>[Κατηρηγμένο]</p>	<p>Άρθρο 1762 Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία έχει δημοσιευθεί, μπορεί να κηρυχθεί κυρία από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.</p>
<p>Άρθρο 1777</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύτηκε και κηρύχθηκε κύρια τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε χρόνια από τη δημοσίευση της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητα της σε δίκη ανάμεσα σε κάποιον απ' αυτούς που αντλούν δικαιώματα απ' αυτήν και κάποιον απ' αυτούς που βλέπτονται από την ύπαρξη της.</p>	<p>Άρθρο 1763 Παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ιδιόγραφης διαθήκης</p> <p>Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά το άρθρο 1722, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας. Αν δεν είχε κατατεθεί προς φύλαξη, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας μόνο αν με αυτήν τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, πρέπει να κηρυχθεί κυρία, για να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της. Το ίδιο ισχύει και αν η διαθήκη δημοσιεύθηκε μετά την</p>

	<p>πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμωμένου</p>
<p>Άρθρο 1778 Βιβλία δημοσιεύσεων</p> <p>Οι προξενικές αρχές τηρούν βιβλίο των διαθηκών που δημοσιεύονται, το οποίο δύναται να τηρείται και σε ηλεκτρονική μορφή.</p>	<p>Άρθρο 1764 Τεκμήριο γνησιότητας κυρίας διαθήκης</p> <p>Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύθηκε και κηρύχθηκε κυρία τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε (5) έτη από τη δημοσίευσή της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά της σε δίκη ανάμεσα σε πρόσωπα που αντλούν δικαιώματα από αυτήν ή που βλάπτονται από την ύπαρξή της.</p>
<p>Άρθρο 1779</p> <p>Η μη τήρηση των διατάξεων των άρθρων 1769 έως 1778 δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.</p>	
<p>Άρθρο 1781 Διάταξη υπέρ αόριστου προσώπου.</p> <p>Είναι άκυρη η διάταξη της διαθήκης υπέρ προσώπου τόσο αορίστου ώστε ο προσδιορισμός του να είναι αδύνατος.</p>	<p>Άρθρο 1766 Διάταξη υπέρ αόριστου προσώπου</p> <p>Είναι άκυρη η διάταξη της διαθήκης υπέρ προσώπου τόσο αορίστου, ώστε ο προσδιορισμός του να είναι αδύνατος.</p>
<p>Άρθρο 1782 Διάταξη εξαιτίας απειλής ή δόλου</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απειλής που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη. Η διάταξη είναι επίσης ακυρώσιμη, αν είναι</p>	<p>Άρθρο 1767 Διάταξη εξαιτίας απειλής ή δόλου</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απειλής</p>

<p>προϊόν απάτης, χωρίς την οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.</p>	<p>που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη. Η διάταξη είναι επίσης ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απάτης, χωρίς την οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.</p>
<p>Άρθρο 1783 Διάταξη από πλάνη</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης βρισκόταν σε πλάνη ως προς την ταυτότητα είτε που τιμωμένου που ήθελε είτε του αντικειμένου που ήθελε να αφήσει. Η εσφαλμένη ονομασία ή περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου δεν παραβιάζει το κύρος της διάταξης .</p>	<p>Άρθρο 1768 Διάταξη από πλάνη περί την ταυτότητα</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης βρισκόταν σε πλάνη περί την ταυτότητα του τιμωμένου ή του αντικειμένου που ήθελε να αφήσει. Η εσφαλμένη ονομασία ή περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου δεν παραβιάζει το κύρος της διάταξης.</p>
<p>Άρθρο 1784</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν υπήρξε αποτέλεσμα πλάνης από αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη και ανάγονται στο παρελθόν, το παρόν ή το μέλλον, χωρίς τα οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.</p>	<p>Άρθρο 1769 Διάταξη από πλάνη περί τα αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν υπήρξε αποτέλεσμα πλάνης από αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη και ανάγονται στο παρελθόν, το παρόν ή το μέλλον, χωρίς τα οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.</p>
<p>Άρθρο 1785 Διάταξη υπέρ του συζύγου</p> <p>Η διάταξη σε διαθήκη του κληρονομούμενου υπέρ του συζύγου του, σε περίπτωση</p>	<p>Άρθρο 1770 Διάταξη υπέρ του συζύγου ή του συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης</p>

<p>αμφιβολίας είναι ακυρώσιμη, αν ο μεταξύ τους γάμος είναι άκυρος ή λύθηκε όσο ζούσε ο διαθέτης ή αν ο διαθέτης, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου, είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του.</p>	<p>Η διάταξη σε διαθήκη του κληρονομούμενου υπέρ του συζύγου του σε περίπτωση αμφιβολίας είναι ακυρώσιμη, αν ο μεταξύ τους γάμος είναι άκυρος ή λύθηκε όσο ζούσε ο διαθέτης, ή αν ο διαθέτης έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του, ή είχε συναφθεί η συμφωνία για τη συναινετική λύση του γάμου, ή είχε υποβληθεί η κοινή ψηφιακή δήλωση κατά το άρθρο 1441. Το ίδιο ισχύει και αν είχε υπογραφεί η συναινετική ή η μονομερής πράξη για τη λύση του συμφώνου συμβίωσης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1786 Παράλειψη μεριδούχου</p> <p>Η διαθήκη είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης παρέλειψε το μεριδούχο που υπήρχε κατά το θάνατο του και η ύπαρξη του κατά την σύσταση της διαθήκης δεν του είναι γνωστή ή που γεννήθηκε ή έγινε μεριδούχος μετά τη σύσταση της.</p> <p>Η ακύρωση αποκλείεται, όταν αποδεικνύεται ότι ο διαθέτης θα προχωρούσε στη σύσταση της διαθήκης και αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση που υπήρχε ή επήλθε.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1771 Παράλειψη μεριδούχου</p> <p>Αν ο διαθέτης στη διαθήκη του παρέλειψε τον μεριδούχο που υπήρχε κατά τον θάνατό του και η ύπαρξή του κατά τη σύσταση της διαθήκης δεν του ήταν γνωστή, ή που γεννήθηκε ή έγινε μεριδούχος μετά τη σύστασή της, η διαθήκη είναι ακυρώσιμη κατά το μέτρο που περιορίζει την εξ αδιαθέτου μερίδα του παραλειφθέντος μεριδούχου.</p> <p>Η ακύρωση αποκλείεται όταν αποδεικνύεται ότι ο διαθέτης θα προέβαινε στη σύσταση της διαθήκης και αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση που υπήρχε ή επήλθε.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1787 Ποιος ζητεί την ακύρωση</p> <p>Την ακύρωση της διάταξης της διαθήκης στις περιπτώσεις των άρθρων 1782 έως 1785 μπορεί να ζητήσει μόνο εκείνος που ωφελείται άμεσα από την ακύρωση της και στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου μόνο ο μεριδούχος που παραλείφθηκε. Η διάταξη του άρθρου 145 δεν εφαρμόζεται στην ακύρωση διάταξης της διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1772 Ποιος ζητεί την ακύρωση</p> <p>Την ακύρωση της διάταξης της διαθήκης στις περιπτώσεις των άρθρων 1767 έως 1771 μπορεί να ζητήσει μόνο εκείνος που ωφελείται άμεσα από την ακύρωσή της, και στην περίπτωση του άρθρου 1771 μόνο ο μεριδούχος που παραλείφθηκε. Το άρθρο 145 δεν εφαρμόζεται στην ακύρωση διάταξης της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1788 Παραγραφή</p> <p>Το δικαίωμα για ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης παραγράφεται μετά δύο έτη από τη δημοσίευση της διαθήκης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1773 Αποσβεστική προθεσμία</p> <p>Το δικαίωμα για ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης αποσβήνεται δύο (2) έτη μετά τη δημοσίευση της διαθήκης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1789 Εξάρτηση διάταξης από τη γνώμη άλλου</p> <p>Ο διαθέτης δεν μπορεί να εξαρτήσει την ισχύ διάταξης τελευταίας βούλησης από τη γνώμη άλλου. Δεν μπορεί επίσης να αναθέσει σε άλλον τον προσδιορισμό, είτε του τιμώμενου προσώπου, είτε του πράγματος που καταλείπεται.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1774 Εξάρτηση διάταξης από τη γνώμη άλλου</p> <p>Ο διαθέτης δεν μπορεί να εξαρτήσει την ισχύ διάταξης τελευταίας βούλησης από τη γνώμη άλλου. Δεν μπορεί επίσης να αναθέσει σε άλλον τον προσδιορισμό είτε του τιμώμενου προσώπου είτε του πράγματος που καταλείπεται.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1790 Διάταξη υπέρ «συγγενών» κλπ.</p> <p>Αν ο διαθέτης χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό μνημόνευσε στην διαθήκη τους «εξ αδιαθέτου» ή τους «νόμιμους» κληρονόμους του ή τους "συγγενείς" τους σε περίπτωση</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1775 Διάταξη υπέρ «συγγενών»</p> <p>Αν ο διαθέτης χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό μνημόνευσε στη διαθήκη τους «εξ αδιαθέτου» ή τους «νόμιμους» κληρονόμους</p>

<p>αμφιβολίας θεωρείται ότι έχουν τιμηθεί εκείνοι που καλούνται εξ αδιαθέτου κατά το χρόνο της επαγωγής, κατά την αναλογία της μερίδας τους.</p>	<p>του ή τους «συγγενείς» του, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχουν τιμηθεί εκείνοι που καλούνται εξ αδιαθέτου κατά τον χρόνο της επαγωγής, κατά την αναλογία της μερίδας τους.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1791 Διάταξη υπέρ του κατιόντος</p> <p>Αν ο διαθέτης μνημόνευσε στη διαθήκη του τον κατιόντα του, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν αυτός εκπέσει από οποιοδήποτε λόγο, τη θέση του παίρνουν οι δικοί του κατιόντες εφόσον θα καλούνταν εξ αδιαθέτου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1776 Διάταξη υπέρ κατιόντος</p> <p>Αν ο διαθέτης μνημόνευσε στη διαθήκη του κατιόντα του, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν αυτός εκπέσει από οποιονδήποτε λόγο, τη θέση του παίρνουν οι δικοί του κατιόντες, εφόσον θα καλούνταν εξ αδιαθέτου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1792 Διάταξη για τους φτωχούς</p> <p>Όσα καταλείπονται στους φτωχούς χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στο πτωχοκομείο του δήμου ή της κοινότητας, όπου ο διαθέτης είχε την τελευταία κατοικία ή διαμονή του.</p> <p>Αν δεν υπάρχει πτωχοκομείο, περιέρχονται σε άλλο αγαθοεργό κατάστημα που βρίσκεται εκεί. Αν ούτε τέτοιο κατάστημα υπάρχει, περιέρχονται στο ταμείο του δήμου ή της κοινότητας και ξοδεύονται για τους φτωχούς.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1777 Διάταξη για τους φτωχούς ή απόρους</p> <p>Όσα καταλείπονται στους φτωχούς ή απόρους χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στον δήμο, στον οποίο ο διαθέτης είχε την τελευταία κατοικία ή διαμονή του και, αν αυτή δεν βρισκόταν στην Ελλάδα, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στο Δημόσιο και ξοδεύονται για τους φτωχούς ή απόρους.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1793 Αμφιβολία ως προς τον τιμώμενο</p> <p>Αν ο προσδιορισμός του τιμωμένου από το διαθέτη αρμόζει σε περισσότερα πρόσωπα και δεν μπορεί να εξακριβωθεί σε ποιο</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1778 Αμφιβολία ως προς τον τιμώμενο</p>

<p>απ'αυτά απέβλεπε, θεωρείται ότι όλα αυτά τα πρόσωπα έχουν τιμηθεί κατά ίσα μέρη.</p>	<p>Αν ο προσδιορισμός του τιμωμένου από τον διαθέτη αρμόζει σε περισσότερα πρόσωπα και δεν μπορεί να εξακριβωθεί σε ποιο από αυτά απέβλεπε, θεωρείται ότι όλα αυτά τα πρόσωπα έχουν τιμηθεί κατά ίσα μέρη.</p>
<p>Άρθρο 1794 Αίρεση ακατάληπτη</p> <p>Οι ακατάληπτες αιρέσεις που έχουν προστεθεί σε διάταξη τελευταίας βούλησης θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί.</p>	<p>Άρθρο 1779 Αίρεση ακατάληπτη</p> <p>Οι ακατάληπτες αιρέσεις που έχουν προστεθεί σε διάταξη τελευταίας βούλησης θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί.</p>
<p>Άρθρο 1795 Αίρεση αγαμίας</p> <p>Η αίρεση αγαμίας που προστίθεται σε διάταξη, τελευταίας βούλησης, θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί. Είναι όμως ισχυρή η αίρεση της χηρείας σε διάταξη του ενός συζύγου υπέρ του άλλου.</p>	<p>Άρθρο 1780 Παράνομη ή ανήθικη αίρεση, αίρεση αγαμίας ή χηρείας</p> <p>Παράνομη ή ανήθικη αίρεση που προστίθεται σε διάταξη τελευταίας βούλησης, καθώς και αίρεση αγαμίας ή χηρείας, θεωρείται σαν να μην έχουν γραφεί.</p>
<p>Άρθρο 1796 Διάταξη δελεαστική</p> <p>Η κατάλειψη με διάταξη τελευταίας βούλησης υπό την αίρεση της αμοιβαίας ελευθεριότητας σε διαθήκη από τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο είναι άκυρη.</p>	<p>Άρθρο 1781 Διάταξη δελεαστική</p> <p>Η κατάλειψη με διάταξη τελευταίας βούλησης υπό την αίρεση της αμοιβαίας ελευθεριότητας σε διαθήκη από τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο είναι άκυρη.</p>
<p>Άρθρο 1797 Αίρεση αναβλητική</p> <p>Η διάταξη διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας</p>	<p>Άρθρο 1782 Αίρεση αναβλητική</p> <p>Η διάταξη διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, σε</p>

<p>ισχύει μόνο αν ο τιμώμενος με τη διάταξη αυτή ζει όταν πληρωθεί η αίρεση.</p>	<p>περίπτωση αμφιβολίας, ισχύει μόνο αν ο τιμώμενος με τη διάταξη αυτή ζει όταν πληρωθεί η αίρεση.</p>
<p>Άρθρο 1798 Αίρεση που επιβάλλει παράλειψη</p> <p>Αν με διάταξη, τελευταίας βούλησης έχει καταλειφθεί οτιδήποτε με την αίρεση ότι ο τιμώμενος θα παραλείψει κάτι ή θα εξακολουθήσει να κάνει κάτι μέσα σε απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι η διάταξη έχει τεθεί με διαλυτική αίρεση αντίθετου περιεχομένου.</p>	<p>Άρθρο 1783 Αίρεση που επιβάλλει παράλειψη</p> <p>Αν με διάταξη τελευταίας βούλησης έχει καταλειφθεί οτιδήποτε με την αίρεση ότι ο τιμώμενος θα παραλείψει ορισμένη ενέργεια ή θα εξακολουθήσει να την επιχειρεί για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι η διάταξη έχει τεθεί με διαλυτική αίρεση αντίθετου περιεχομένου.</p>
<p>Άρθρο 1799 Αίρεση που θεωρείται ότι έχει πληρωθεί</p> <p>Αν απαιτείται να συμπράξει τρίτος για να πληρωθεί η αίρεση με την οποία έχει γραφεί ο τιμώμενος και ο τρίτος αρνείται να συμπράξει, η αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει πληρωθεί.</p>	<p>Άρθρο 1784 Αίρεση που θεωρείται ότι έχει πληρωθεί</p> <p>Αν απαιτείται να συμπράξει τρίτος για να πληρωθεί η αίρεση, με την οποία έχει γραφεί ο τιμώμενος, και ο τρίτος αρνείται να συμπράξει, η αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει πληρωθεί.</p>
<p>Άρθρο 1800 Ιδιότητα του τιμωμένου</p> <p>Αν ο διαθέτης άφησε στον τιμώμενο ολόκληρη την περιουσία του ή ποσοστό της, ο τιμώμενος θεωρείται ότι έχει εγκατασταθεί</p>	<p>Άρθρο 1785 Ιδιότητα του τιμωμένου</p> <p>Αν ο διαθέτης άφησε στον τιμώμενο ολόκληρη την περιουσία, θεωρείται ότι ο τιμώμενος έχει εγκατασταθεί ως κληρονόμος,</p>

<p>ως κληρονόμος, ακόμη και αν δεν ονομάστηκε κληρονόμος.</p> <p>Αν έχουν αφεθεί μόνο ειδικά αντικείμενα στον τιμώμενο, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται κληροδόχος ακόμη και αν ονομάστηκε κληρονόμος.</p>	<p>ακόμη και αν δεν ονομάστηκε κληρονόμος. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση αμφιβολίας αν ο διαθέτης του άφησε ή ποσοστό ειδικά αντικείμενα τα οποία, λαμβανομένης υπόψη της αξίας της κληρονομίας, αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα αυτής.</p> <p>Αν έχουν αφεθεί μόνο ειδικά αντικείμενα στον τιμώμενο, σε περίπτωση αμφιβολίας και λαμβανομένης υπόψη της αξίας αυτών σε σχέση με το σύνολο της κληρονομίας, αυτός θεωρείται κληροδόχος, ακόμη και αν ονομάστηκε κληρονόμος.</p>
<p>Άρθρο 1801 Εγκατάσταση σε μέρος της κληρονομίας</p> <p>Αν έχει εγκατασταθεί ένας μόνο κληρονόμος και έχει περιοριστεί σε ποσοστό της κληρονομίας, ως προς το υπόλοιπο μέρος επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και όταν έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι κληρονόμοι, καθένας από τους οποίους έχει περιοριστεί σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο.</p>	<p>Άρθρο 1786 Εγκατάσταση σε μέρος της κληρονομίας</p> <p>Αν έχει εγκατασταθεί ένας μόνο κληρονόμος και έχει περιορισθεί σε μέρος της κληρονομίας, ως προς το υπόλοιπο μέρος επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και όταν έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι κληρονόμοι, καθένας από τους οποίους έχει περιορισθεί σε μέρος της κληρονομίας και το σύνολο των καταλειφθέντων δεν εξαντλεί τον κλήρο.</p>
<p>Άρθρο 1802</p> <p>Αν, σύμφωνα με τη θέληση του διαθέτη, οι εγκατάστατοι γράφηκαν ως οι μόνοι κληρονόμοι και καθένας από αυτούς εγκαταστάθηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν</p>	<p>Άρθρο 1787 Εγκατάστατοι ως μόνοι κληρονόμοι</p> <p>Αν, σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη, οι εγκατάστατοι γράφηκαν ως οι μόνοι κληρονόμοι,</p>

<p>εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη αύξηση των ποσοστών.</p>	<p>καθένας από αυτούς εγκαταστάθηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη αύξηση των ποσοστών.</p>
<p>Άρθρο 1803 Εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν τον κλήρο</p> <p>Αν καθένας από τους εγκαταστάτους γράφηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά υπερβαίνουν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωση των ποσοστών.</p>	<p>Άρθρο 1788 Εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν τον κλήρο</p> <p>Αν καθένας από τους εγκαταστάτους γράφηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά υπερβαίνουν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωση των ποσοστών.</p>
<p>Άρθρο 1804 Εγκαταστάσεις αορίστως</p> <p>Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι χωρίς προσδιορισμό των μερίδων, θεωρούνται όλοι εγκατάστατοι σε ίσα μέρη, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1790 και 1791.</p>	<p>Άρθρο 1789 Εγκαταστάσεις αορίστως</p> <p>Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι χωρίς προσδιορισμό των μερίδων, θεωρούνται όλοι εγκατάστατοι σε ίσα μέρη, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1775 και 1776.</p>
<p>Άρθρο 1805 Εγκαταστάσεις με προσδιορισμό και χωρίς προσδιορισμό μερών</p> <p>Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι από τους οποίους μερικοί σε ποσοστά και άλλοι χωρίς προσδιορισμό μερίδων, εκείνοι που έχουν αόριστα εγκατασταθεί παίρνουν ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση των ποσοστών.</p> <p>Αν τα ορισμένα ποσοστά εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωση τους, έτσι ώστε καθένας από εκείνους που έχουν γραφεί αορίστως να πάρει όση μερίδα πήρε</p>	<p>Άρθρο 1790 Εγκαταστάσεις με προσδιορισμό και χωρίς προσδιορισμό μερών</p> <p>Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι, από τους οποίους μερικοί σε ποσοστά και άλλοι χωρίς προσδιορισμό μερίδων, εκείνοι που έχουν εγκατασταθεί αόριστα παίρνουν ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση των ποσοστών.</p> <p>Αν τα ορισμένα ποσοστά εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωσή τους, έτσι ώστε καθένας από εκείνους που έχουν</p>

<p>εκείνος που εγκαταστάθηκε στο μικρότερο ποσοστό.</p>	<p>εγκατασταθεί αόριστα να πάρει όση μερίδα πήρε εκείνος που εγκαταστάθηκε στο μικρότερο ποσοστό.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1806 Εγκατάσταση σε κοινή μερίδα</p> <p>Αν ορισμένοι από τους περισσότερους εγκαταστάτους γράφηκαν σε ένα και το ίδιο ποσοστό (κοινή μερίδα) εφαρμόζονται αναλόγως στην κοινή αυτή μερίδα οι διατάξεις των άρθρων 1802 έως 1805.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1791 Εγκατάσταση σε κοινή μερίδα</p> <p>Αν ορισμένοι από τους περισσότερους εγκαταστάτους γράφηκαν σε ένα και το ίδιο ποσοστό (κοινή μερίδα), εφαρμόζονται αναλόγως στην κοινή μερίδα τα άρθρα 1787 έως 1790.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1807 Προσαύξηση</p> <p>Αν περισσότεροι εγκαταστάθηκαν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή και ένας απ' αυτούς εξέπεσε πριν από την επαγωγή ή μετά την επαγωγή, η μερίδα του προσαυξάνει στους λοιπούς, ανάλογα με τις μερίδες τους.</p> <p>Αν μερικοί από τους εγκαταστάτους γράφηκαν σε κοινή μερίδα, η προσαύξηση επέρχεται κατά προτίμηση μεταξύ τους.</p> <p>Αν με την εγκατάσταση έχει διατεθεί μέρος μόνο της κληρονομίας, και ως προς το υπόλοιπο επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, τότε μόνο γίνεται προσαύξηση μεταξύ των εγκαταστάσεων όταν έχουν γραφεί σε κοινή μερίδα.</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αποκλείσει την προσαύξηση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1792 Προσαύξηση</p> <p>Αν περισσότεροι εγκαταστάθηκαν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, και ένας από αυτούς εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή, η μερίδα του προσαυξάνει στους λοιπούς, ανάλογα με τις μερίδες τους.</p> <p>Αν μερικοί από τους εγκαταστάτους γράφηκαν σε κοινή μερίδα, η προσαύξηση επέρχεται κατά προτίμηση μεταξύ τους.</p> <p>Αν με την εγκατάσταση έχει διατεθεί μέρος μόνο της κληρονομίας, και ως προς το υπόλοιπο επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, τότε μόνο γίνεται προσαύξηση μεταξύ των εγκαταστάτων όταν έχουν γραφεί σε κοινή μερίδα.</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αποκλείσει την προσαύξηση.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1808</p> <p>Η μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση θεωρείται ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν εκείνον που απέκτησε ή εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση της συνεισφοράς, ως ιδιαίτερη μερίδα.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1793 Μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση</p> <p>Η μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση θεωρείται ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν εκείνον που απέκτησε ή εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση της συνεισφοράς, ως ιδιαίτερη μερίδα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1809 Υποκατάσταση κοινή</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να διορίσει υποκατάστατο κληρονόμο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος εκπέσει, είτε πριν από την επαγωγή, είτε μετά την επαγωγή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1794 Υποκατάσταση κοινή</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να διορίσει υποκατάστατο κληρονόμο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος εκπέσει πριν ή μετά την επαγωγή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1810</p> <p>Ο υποκατάστατος σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει ταχθεί τόσο για την περίπτωση που εκείνος που πρώτος καλείται δεν μπορεί να είναι κληρονόμος, όσο και για την περίπτωση που δεν θέλει να είναι κληρονόμος.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1795 Υποκατάστατος σε περίπτωση αμφιβολίας</p> <p>Ο υποκατάστατος, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει ταχθεί τόσο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος δεν μπορεί να είναι κληρονόμος όσο και για την περίπτωση που δεν θέλει να είναι κληρονόμος.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1811 Υποκατάσταση αμοιβαία</p> <p>Αν οι εγκατάστατοι έχουν αμοιβαία υποκατασταθεί ή αν για τον έναν από αυτούς ορίστηκαν υποκατάστατοι οι λοιποί, σε</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1796 Υποκατάσταση αμοιβαία</p> <p>Αν οι εγκατάστατοι έχουν αμοιβαία υποκατασταθεί ή αν για τον έναν από αυτούς ορίστηκαν υποκατάστατοι οι λοιποί, σε</p>

<p>περίπτωση αμφιβολίας, θεωρούνται ότι έχουν υποκατασταθεί ανάλογα με τη μερίδα τους.</p> <p>Αν οι εγκατάστατοι υποκαταστάθηκαν αμοιβαία αλλά μερικοί απ' αυτούς γράφηκαν σε κοινή μερίδα, σε περίπτωση αμφιβολίας εκείνοι που έχουν έτσι γραφεί προηγούνται από τους λοιπούς ως υποκατάστατοι για τη μερίδα αυτή.</p>	<p>περίπτωση αμφιβολίας, θεωρούνται ότι έχουν υποκατασταθεί ανάλογα με τη μερίδα τους.</p> <p>Αν οι εγκατάστατοι υποκαταστάθηκαν αμοιβαία, αλλά μερικοί από αυτούς γράφηκαν σε κοινή μερίδα, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκείνοι που έχουν έτσι γραφεί προηγούνται από τους λοιπούς ως υποκατάστατοι για τη μερίδα αυτή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1812 Υποκατάσταση και προσαύξηση</p> <p>Το δικαίωμα από την υποκατάσταση προηγείται από το δικαίωμα της προσαύξησης</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1797 Υποκατάσταση και προσαύξηση</p> <p>Το δικαίωμα από την υποκατάσταση προηγείται από το δικαίωμα της προσαύξησης.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1798 Έννοια και κατάρτιση</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με σύμβαση να εγκαταστήσει κληρονόμο, να συστήσει καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο και να επιλέξει το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική του διαδοχή (κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου). Τιμώμενος μπορεί να είναι ο αντισυμβαλλόμενος ή τρίτος. Με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου μπορούν να διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι. Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυτοπρόσωπη παρουσία των συμβαλλομένων. Η ικανότητα του συμβαλλομένου που διαθέτει αιτία</p>

	<p>θανάτου την περιουσία του κρίνεται κατά τα άρθρα 1719 έως 1720.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1799 Δεσμευτικότητα της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου</p> <p>Με την επιφύλαξη του άρθρου 1804, διατάξεις της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου με τις οποίες ο συμβαλλόμενος εγκαθιστά κληρονόμο, συνιστά καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο, ή επιλέγει το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική του διαδοχή, δεν ανακαλούνται μονομερώς. Διατάξεις τελευταίας βούλησης πέραν εκείνων της παρ. 1 μπορούν να περιληφθούν σε κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, αλλά ανακαλούνται ελεύθερα με μεταγενέστερη διάταξη τελευταίας βούλησης.</p> <p>Ο τιμώμενος με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έχει δικαίωμα να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία ή την κληροδοσία μετά την επαγωγή.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1800 Επίδραση της κληρονομικής σύμβασης σε άλλες διατάξεις τελευταίας βούλησης</p> <p>Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου τροποποιείται ή καταργείται με μεταγενέστερη σύμβαση μεταξύ των ίδιων συμβαλλομένων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1798.</p>

	<p>Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου καταργεί προγενέστερη διαθήκη μόνο κατά το μέρος που αντίκειται σε αυτή.</p> <p>Διαθήκη ή κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου του κληρονομούμενου με άλλον αντισυμβαλλόμενο δεν ισχύει κατά το μέρος που αντίκειται σε προγενέστερη κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου του κληρονομούμενου.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1801 Ελευθερία διάθεσης εν ζωή</p> <p>Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου δεν περιορίζει την ελευθερία του κληρονομούμενου να διαθέτει την περιουσία του εν ζωή, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά κατά το άρθρο 177. Αν ο κληρονομούμενος διαθέσει εν ζωή την περιουσία του από χαριστική αιτία προς βλάβη του τιμωμένου, ο τιμώμενος έχει δικαίωμα μετά την επαγωγή να ζητήσει με αγωγή την ανατροπή της χαριστικής δικαιοπραξίας. Η αγωγή ασκείται εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της κληρονομικής σύμβασης και πάντως εντός πέντε (5) ετών από τη διάθεση.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1802 Ανάλογη εφαρμογή άρθρων</p> <p>Τα άρθρα 1766 έως 1797 εφαρμόζονται αναλόγως και στις κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου. Στην περίπτωση του άρθρου 1771 η κληρονομική σύμβαση</p>

	<p>αιτία θανάτου είναι ακυρώσιμη στο σύνολό της, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει διαφορετικά.</p> <p>Τα άρθρα 1904 έως 1922, 1934 έως 1977 και 1978 έως 1983 εφαρμόζονται και σε καταπίστευμα, κληροδοσία και τρόπο που συνιστάται με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1803 Ακύρωση κληρονομικής σύμβασης</p> <p>Την ακύρωση της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου ή διάταξης αυτής λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής μπορεί να ζητήσει ο κληρονομούμενος εντός της προθεσμίας του άρθρου 157.</p> <p>Ακύρωση δεν χωρεί μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, αν το δικαίωμα ακύρωσης είχε ήδη γεννηθεί στο πρόσωπο αυτού και κατά τον χρόνο της επαγωγής είχε αποσβεσθεί.</p> <p>Αν με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, η ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης του ενός συμβαλλομένου, σε περίπτωση αμφιβολίας, συνεπιφέρει την ακύρωση ολόκληρης της σύμβασης.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1804 Ανάκληση λόγω παραπτώματος του τιμωμένου</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί να ανακαλέσει διάταξη της</p>

	<p>κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, αν ο τιμώμενος με αυτή υποπέσει έναντί του σε παράπτωμα που, αν ήταν μεριδούχος, θα δικαιολογούσε τη στέρηση της νόμιμης μοίρας του.</p> <p>Η ανάκληση γίνεται με αυτοπρόσωπη δήλωση του κληρονομούμενου προς τον αντισυμβαλλόμενο του ή τους κληρονόμους του και προς τον τιμώμενο και υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1805 Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έναντι ανταλλάγματος εν ζωή</p> <p>Αν με την κληρονομική σύμβαση ο κληρονομούμενος διαθέτει την περιουσία του αιτία θανάτου έναντι εν ζωή αντιπαροχής του αντισυμβαλλομένου του, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της αντιπαροχής μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.</p> <p>Δικαίωμα υπαναχώρησης έχει και ο αντισυμβαλλόμενος του κληρονομούμενου, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως αν ο κληρονομούμενος διαθέτει εν ζωή την περιουσία του αντίθετα προς την κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου ή με τη συμπεριφορά του καθιστά αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερή την εκπλήρωση της αντιπαροχής.</p>

	<p>Η υπαναχώρηση γίνεται με δήλωση αυτού που έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει προς τον αντισυμβαλλόμενο του και υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Οι γενικές διατάξεις για την υπαναχώρηση εφαρμόζονται αναλόγως.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1806 Δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου</p> <p>Οι διατάξεις για τη δημοσίευση διαθήκης εφαρμόζονται αναλόγως και για τη δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου.</p> <p>Αν στην ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, οι διατάξεις τελευταίας βούλησης του επιζώντος συμβαλλομένου απαλείφονται από τη δημοσίευση, στο μέτρο που μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του αποβιώσαντος. Μετά τον θάνατο και του τελευταίου συμβαλλομένου η κληρονομική σύμβαση δημοσιεύεται εκ νέου στο σύνολό της.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1807 Ακυρότητα υποσχετικών συμβάσεων που περιορίζουν την ελευθερία του διατιθέναι</p> <p>Σύμβαση, με την οποία ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίσει ή να μην καταρτίσει διάταξη τελευταίας βούλησης ή να ανακαλέσει ή να</p>

	<p>μην ανακαλέσει υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης, είναι άκυρη.</p> <p>Σύμβαση, με την οποία ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίσει διάταξη τελευταίας βούλησης υπέρ ορισμένου προσώπου, μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου κατά τα άρθρα 1798 έως 1806, αν συνάγεται ότι τα μέρη θα την ήθελαν σε περίπτωση που γνώριζαν την ακυρότητα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1813 Πρώτη τάξη</p> <p>Ως κληρονόμοι εξ αδιαθέτου στην πρώτη τάξη καλούνται οι κατιόντες του κληρονομούμενου. Ο πλησιέστερος απ' αυτούς αποκλείει τον απώτερο της ίδιας ρίζας.</p> <p>Στη θέση κατιόντος που δεν ζει κατά την επαγωγή υπεισέρχονται οι κατιόντες που μέσω αυτού συνδέονται με συγγένεια με τον κληρονομούμενο (διαδοχή κατά ρίζες). Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1808 Πρώτη τάξη</p> <p>Ως κληρονόμοι εξ αδιαθέτου στην πρώτη τάξη καλούνται οι κατιόντες του κληρονομούμενου. Ο πλησιέστερος από αυτούς αποκλείει τον απώτερο της ίδιας ρίζας.</p> <p>Στη θέση κατιόντος που εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή υπεισέρχονται οι κατιόντες που μέσω αυτού συνδέονται με συγγένεια με τον κληρονομούμενο (διαδοχή κατά ρίζες). Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1814 Δεύτερη τάξη</p> <p>Στη δεύτερη τάξη καλούνται μαζί οι γονείς του κληρονομούμενου, οι αδελφοί, καθώς και τέκνα και έγγονοι αδελφών που έχουν πεθάνει πριν από αυτόν. Οι γονείς και οι αδελφοί κληρονομούν κατ' ισομοιρία και τα</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1809 Δεύτερη τάξη</p> <p>Στη δεύτερη τάξη καλούνται μαζί οι γονείς του κληρονομούμενου, οι αδελφοί, καθώς και τα τέκνα και οι έγγονοι αδελφών που εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή.</p>

<p>τέκνα ή οι εγγονοί αδελφών που έχουν πεθάνει πριν από τον κληρονομούμενο κληρονομούν κατά ρίζες. Τα τέκνα αδελφού του κληρονομούμενου που έχει πεθάνει πριν από αυτόν αποκλείουν τους εγγόνους της ίδιας ρίζας.</p>	<p>Οι γονείς και οι αδελφοί κληρονομούν κατ' ισομοιρία. Τα τέκνα ή οι εγγονοί αδελφών που εξέπεσαν κληρονομούν κατά ρίζες. Τα τέκνα αδελφού του κληρονομούμενου, που κληρονομούν κατά ρίζες, αποκλείουν τους εγγονούς της ίδιας ρίζας. Η μερίδα του γονέα που εξέπεσε προσαυξάνει κατ' ισομοιρία τη μερίδα των αδελφών ή των τέκνων ή εγγονών αδελφών, που κληρονομούν κατά ρίζες. Αν δεν καλούνται στην κληρονομία αδελφοί ή τέκνα ή εγγονοί αδελφών, η μερίδα του γονέα που εξέπεσε προσαυξάνει το μερίδιο του επιζώντος συζύγου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1815 Ετεροθαλείς αδελφοί</p> <p>Ετεροθαλείς αδελφοί, αν συντρέχουν με γονείς ή με αμφιθαλείς ή με τέκνα ή εγγόνους αμφιθαλών αδελφών παίρνουν το μισό της μερίδας που ανήκει στους αμφιθαλείς. Το μισό επίσης παίρνουν και τα τέκνα ή οι εγγονοί ετεροθαλών αδελφών που έχουν πεθάνει πριν από τον κληρονομούμενο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1811 Τρίτη τάξη</p> <p>Αν δεν υπάρχουν συγγενείς της πρώτης και της δεύτερης τάξης, ο σύζυγος που επιζεί καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος σε ολόκληρη την κληρονομία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1816 Τρίτη τάξη</p> <p>Στην τρίτη τάξη καλούνται οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου και από τους κατιόντες τους τα τέκνα και οι εγγονοί. Αν κατά την επαγωγή ζουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες και των δύο γραμμών, κληρονομούν μόνο αυτοί κατ' ισομοιρία. Αν κατά την επαγωγή δεν ζει ο παππούς ή η γιαγιά από την πατρική ή τη μητρική γραμμή, στη θέση εκείνου που έχει πεθάνει υπεισέρχονται τα τέκνα και οι εγγονοί του. Αν δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί, η μερίδα αυτού που έχει πεθάνει περιέρχεται στον παππού ή τη γιαγιά της ίδιας γραμμής και αν δεν υπάρχει στα τέκνα και στους εγγονούς του. Αν κατά την επαγωγή δεν ζουν ο παππούς και η γιαγιά, είτε από την πατρική, είτε από τη μητρική γραμμή και δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί αυτών που έχουν πεθάνει,</p>	

<p>κληρονομούν μόνο ο παππούς ή η γιαγιά ή τα τέκνα και οι εγγονοί τους από την άλλη γραμμή.</p> <p>Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους εγγόνους της ίδιας ρίζας. Οι εγγονοί κληρονομούν κατά ρίζες.</p>	
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1812 Αποκλεισμός συζύγου</p> <p>Το κληρονομικό δικαίωμα καθώς και το δικαίωμα στο εξάιρετο του επιζώντος συζύγου αποκλείονται, αν εκκρεμεί διαδικασία για τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης. Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου πρέπει να έχει καταρτισθεί η συμφωνία για τη λύση του γάμου ή να έχει υποβληθεί η κοινή ψηφιακή δήλωση. Αν την αγωγή διαζυγίου άσκησε ο κληρονομούμενος, ο επιζών σύζυγος στερείται τη νόμιμη μοίρα, μόνο εφόσον η αγωγή ασκήθηκε για βάσιμο λόγο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1817 Τέταρτη τάξη</p> <p>Στην τέταρτη τάξη καλούνται οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες του κληρονομούμενου.</p> <p>Οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες, που ζουν κατά το χρόνο της επαγωγής κληρονομούν κατ' ισομοιρία, ανεξάρτητα αν ανήκουν στην ίδια ή σε διάφορες γραμμές.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1813 Τέταρτη τάξη</p> <p>Στην τέταρτη τάξη καλούνται οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου και από τους κατιόντες τους τα τέκνα και οι εγγονοί.</p> <p>Αν κατά την επαγωγή ζουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες και των δύο γραμμών, κληρονομούν μόνο αυτοί κατ' ισομοιρία. Αν πριν ή μετά την επαγωγή εξέπεσε ο παππούς ή η γιαγιά από την πατρική</p>

	<p>ή τη μητρική γραμμή, στη θέση του υπεισέρχονται τα τέκνα και οι εγγονοί του. Αν δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί, η μερίδα αυτού που εξέπεσε περιέρχεται στον παππού ή στη γιαγιά της ίδιας γραμμής και, αν δεν υπάρχει, στα τέκνα και στους εγγονούς του. Αν πριν ή μετά την επαγωγή εξέπεσαν ο παππούς και η γιαγιά, είτε από την πατρική είτε από τη μητρική γραμμή, και δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί αυτών, κληρονομούν μόνο ο παππούς ή η γιαγιά ή τα τέκνα και οι εγγονοί τους από την άλλη γραμμή.</p> <p>Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους εγγονούς της ίδιας ρίζας. Οι εγγονοί κληρονομούν κατά ρίζες.</p>
<p>Άρθρο 1818 Δικαίωμα από περισσότερες ρίζες</p> <p>Όποιος στην περίπτωση της διαδοχής κατά ρίζες ανήκει σε περισσότερες ρίζες παίρνει τη μερίδα που ανήκει σε κάθε ρίζα. Κάθε μερίδα θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα.</p>	<p>Άρθρο 1814 Δικαίωμα από περισσότερες ρίζες</p> <p>Όποιος στην περίπτωση της διαδοχής κατά ρίζες ανήκει σε περισσότερες ρίζες, παίρνει τη μερίδα που ανήκει σε κάθε ρίζα. Κάθε μερίδα θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα.</p>
<p>Άρθρο 1819 Διαδοχή τάξεων</p> <p>Δεν καλείται στην κληρονομία συγγενής, εφόσον υπάρχει άλλος συγγενής προηγούμενης τάξης που καλείται ως κληρονόμος.</p>	<p>Άρθρο 1815 Διαδοχή τάξεων - προσαύξηση</p> <p>Δεν καλείται στην κληρονομία κληρονόμος επόμενης τάξης, εφόσον υπάρχει κληρονόμος προηγούμενης τάξης.</p>

	<p>Αν ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή και από την αιτία αυτή αυξήθηκε η μερίδα άλλου εξ αδιαθέτου κληρονόμου, το μέρος κατά το οποίο επήλθε η αύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν τον κληρονόμο αυτόν ή εκείνον που εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση συνεισφοράς.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1820 Ο σύζυγος που επιζεί</p> <p>Εκείνος από τους συζύγους που επιζεί, καλείται, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο τέταρτο και με τους συγγενείς των άλλων τάξεων στο μισό της κληρονομίας. Επιπλέον παίρνει ως εξάιρετο, ανεξάρτητα από την τάξη με την οποία καλείται, τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και άλλα τέτοια οικιακά αντικείμενα που τα χρησιμοποιούσαν, είτε μόνος εκείνος που επιζεί, είτε και οι δύο σύζυγοι. Αν όμως υπάρχουν τέκνα του συζύγου που πέθανε, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και αυτών, εφόσον το επιβάλλουν οι ειδικές περιστάσεις για λόγους επιείκειας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1810 Ο επιζών σύζυγος</p> <p>Ο επιζών σύζυγος καλείται ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο τρίτο της κληρονομίας, αν συντρέχει με ένα τέκνο, και στο τέταρτο της κληρονομίας, αν συντρέχει με δύο ή περισσότερα τέκνα. Με τους συγγενείς της δεύτερης τάξης ο επιζών σύζυγος καλείται στο μισό της κληρονομίας. Επιπλέον, παίρνει ως εξάιρετο, ανεξάρτητα από την τάξη στην οποία καλείται, τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και άλλα τέτοια οικιακά αντικείμενα που τα χρησιμοποιούσε είτε μόνος εκείνος που επιζεί είτε μαζί με τον κληρονομούμενο. Αν όμως υπάρχουν τέκνα του κληρονομούμενου, λαμβάνονται υπόψη και οι ανάγκες τους, εφόσον το επιβάλλουν οι ειδικές περιστάσεις για λόγους επιείκειας.</p>

	<p>Αν στην κληρονομία περιλαμβάνεται ακίνητο το οποίο χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του συζύγου του, ο σύζυγος δικαιούται την αποκλειστική χρήση του ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Αντί για την κληρονομική μερίδα κατά την παρ. 1, ο επιζών σύζυγος μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο της κληρονομίας, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήξη των προθεσμιών του άρθρου 1845, να λάβει την επικαρπία σε αντικείμενα της κληρονομίας. Η επικαρπία αποσβήνεται με τον θάνατο του συζύγου και δεν μεταβιβάζεται.</p>
<p>Άρθρο 1821 Πέμπτη τάξη</p> <p>Αν δεν υπάρχουν συγγενείς της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης τάξης, ο σύζυγος που επιζεί καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος σε ολόκληρη την κληρονομία.</p>	<p>Άρθρο 1817 Πέμπτη τάξη - Πρόσωπο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο</p> <p>Αν στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος, το κατά το άρθρο 1810 εξαιρετο περιέρχεται στο πρόσωπο με το οποίο ο κληρονομούμενος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών (3) ετών πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό, αν είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με τον κληρονομούμενο .</p> <p>Αν δεν καλείται σύζυγος και στην κληρονομία περιλαμβάνεται</p>

	<p>ακίνητο το οποίο χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του προσώπου με το οποίο εκείνος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση, το πρόσωπο αυτό δικαιούται υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 1 την αποκλειστική χρήση του ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p> <p>Αν στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος ή συγγενής του κληρονομούμενου, αυτή περιέρχεται στο πρόσωπο με το οποίο ο κληρονομούμενος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών (3) ετών πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό αν είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με τον κληρονομούμενο και αυτά εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή. Το πρόσωπο αυτό αποκτά την κληρονομία ήδη κατά τον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου, μόνο εφόσον το δικαστήριο της κληρονομίας, μετά από αίτησή του, που υποβάλλεται εντός των προθεσμιών του άρθρου 1845, βεβαιώσει τις προϋποθέσεις του παρόντος.</p>
<p>Άρθρο 1822 Αποκλεισμός συζύγου</p> <p>Το κληρονομικό δικαίωμα καθώς και το δικαίωμα στο εξαίρετο του συζύγου που επιζεί</p>	

<p>αποκλείονται, αν ο κληρονομούμενος, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου, είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1823 Προσαύξηση</p> <p>Αν ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος εξέπεσε πριν από την επαγωγή ή μετά την επαγωγή και από την αιτία αυτή αυξήθηκε η μερίδα άλλου εξ αδιαθέτου κληρονόμου, το μέρος κατά το οποίο επήλθε η αύξηση αυτή θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν τον κληρονόμο αυτόν ή εκείνον που εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση να της συνεισφοράς.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1816 Προσαύξηση - Δικαίωμα αναζήτησης δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών</p> <p>Αν δεν κληρονομούν κατιόντες, αδελφοί, τέκνα και εγγονοί αδελφών και σύζυγος, καθένας από τους γονείς, τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τα τέκνα ή τους εγγονούς τους, εφόσον καλούνται στην κληρονομία ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, δικαιούται, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήξη των προθεσμιών του άρθρου 1845, να ζητήσει, κατά περίπτωση, από τον άλλο γονέα, τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τα τέκνα ή τους εγγονούς τους της άλλης συγγενικής γραμμής, που κληρονομούν εξ αδιαθέτου, την απόδοση, εφόσον σώζονται, αντικειμένων που ανήκουν στην κληρονομία και προέρχονται από χαριστική εν ζωή παροχή, κληρονομία ή κληροδοσία προς τον κληρονομούμενο από πρόσωπα της ίδιας συγγενικής γραμμής.</p> <p>Οι δανειστές της κληρονομίας μπορούν να ικανοποιηθούν από το αντικείμενο της χαριστικής εν ζωή παροχής και μετά την απόδοσή του στον γονέα που το ζήτησε, με την επιφύλαξη του άρθρου 1895.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1824 Έκτη τάξη</p> <p>Αν κατά την επαγωγή της κληρονομίας δεν υπάρχει, ούτε συγγενής από εκείνους που καλούνται κατά το νόμο, ούτε σύζυγος του κληρονομούμενου, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος καλείται το δημόσιο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1818 Έκτη τάξη</p> <p>Αν δεν κληρονομεί άλλος κληρονόμος από εκείνους που καλούνται κατά τον νόμο, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος καλείται το Δημόσιο.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1819 Κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που παρείχε φροντίδα στον κληρονομούμενο</p> <p>Συνιστάται κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που είχε αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου, συμβάλλοντας ουσιαδώς και χωρίς αντάλλαγμα ή αντίστοιχη νόμιμη υποχρέωση στην κάλυψη των αναγκών του, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω άλλου, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών κατά τα τελευταία τρία έτη πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Δικαιούχος της κληροδοσίας μπορεί να είναι και κληρονόμος ή μεριδούχος.</p> <p>Αντικείμενο της κληροδοσίας είναι χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου προσδιορίζεται με κριτήρια όπως ιδίως το είδος, η διάρκεια και η έκταση των αναγκών του κληρονομούμενου που καλύφθηκαν από τον δικαιούχο. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να διατάξει αντί χρηματικού ποσού την ατούσια απόδοση περιουσιακού</p>

	<p>στοιχείου της κληρονομίας αντίστοιχης αξίας.</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να αποκλείσει την κληροδοσία της πρώτης παραγράφου. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία συνιστάται και όταν ο δικαιούχος τιμάται με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p> <p>Η κληροδοσία της πρώτης παραγράφου εκπληρώνεται πριν από τις λοιπές κληροδοσίες και τους τρόπους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις κληροδοσίες.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1825 Ποσοστό</p> <p>Οι κατιόντες και οι γονείς του κληρονομούμενου, καθώς και ο σύζυγος που επιζεί, οι οποίοι θα είχαν κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομία. Η νόμιμη μοίρα είναι το μισό της εξ αδιαθέτου μερίδας.</p> <p>Ο μεριδούχος κατά το ποσοστό αυτό μετέχει ως κληρονόμος.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1820 Χρηματική αξίωση - Ποσοστό</p> <p>Οι κατιόντες και οι γονείς του κληρονομούμενου, καθώς και ο σύζυγος που επιζεί, οι οποίοι θα είχαν κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, έχουν αξίωση νόμιμης μοίρας κατά του κληρονόμου. Η αξίωση αυτή είναι χρηματική και ανέρχεται στο μισό της αξίας της εξ αδιαθέτου μερίδας. Περισσότεροι κληρονόμοι ευθύνονται έναντι του νόμιμου μεριδούχου σύμφωνα με το άρθρο 1881.</p> <p>Η αξίωση γεννάται με τον θάνατο του κληρονομούμενου, είναι κληρονομητή και μεταβιβαστή. Ο μεριδούχος μπορεί να παραιτηθεί από την αξίωσή του με μονομερή δήλωσή του προς τον κληρονόμο. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να</p>

	<p>διατάζει την αυτούσια απόδοση ποσοστού ή περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας που αντιστοιχεί στη νόμιμη μοίρα. Την ίδια δυνατότητα έχει το δικαστήριο και σε σχέση με στοιχείο της ατομικής περιουσίας του κληρονόμου, εφόσον αυτός ευθύνεται έναντι των δανειστών της κληρονομίας και με την ατομική του περιουσία.</p> <p>Η αξίωση παραγράφεται σε μία διετία, η οποία αρχίζει μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου ο μεριδούχος πληροφορήθηκε την ύπαρξη της αξίωσης. Σε κάθε περίπτωση η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο είκοσι (20) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1821 Ερμηνευτικός κανόνας</p> <p>Αν ο διαθέτης αφήσει σε μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα, σε περίπτωση αμφιβολίας δεν θεωρείται ότι τον εγκαθιστά κληρονόμο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1826 Διαδοχή ή προσαύξηση στη νόμιμη μοίρα</p> <p>Αν κάποιος μεριδούχος ολικά ή μερικά αποκληρώθηκε νόμιμα ή παραιτήθηκε από το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή λόγω αναξιότητας εξέπεσε, το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ασκούν οι μεριδούχοι, που έρχονται στη θέση του κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου διαδοχής.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1822 Διαδοχή στη νόμιμη μοίρα</p> <p>Αν κάποιος μεριδούχος στερήθηκε ολικά ή μερικά τη νόμιμη μοίρα ή παραιτήθηκε εκ των προτέρων από το δικαίωμα αυτής ή εξέπεσε λόγω κληρονομικής ανικανότητας ή αναξιότητας, την αξίωση της νόμιμης μοίρας ασκούν οι μεριδούχοι που έρχονται στη</p>

	<p>θήση του κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου διαδοχής. Στην αξίωση της νόμιμης μοίρας δεν χωρεί προσαύξηση.</p>
<p>Άρθρο 1827 Συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας</p> <p>Αν στο μεριδούχο έχει καταλειφθεί λιγότερο από τη νόμιμη μοίρα, το δικαίωμα του υπάρχει για το μέρος που λείπει.</p>	<p>Άρθρο 1823 Συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας</p> <p>Αν στον μεριδούχο έχει καταλειφθεί λιγότερο από τη νόμιμη μοίρα, η αξίωσή του υπάρχει για το μέρος που λείπει.</p>
<p>Άρθρο 1828 Κληροδοσία στο μεριδούχο</p> <p>Αν στο μεριδούχο καταλείφθηκε κληροδοσία μπορεί να την αποποιηθεί και να ασκήσει ολόκληρο το δικαίωμα του στη νόμιμη μοίρα. Αν δεν αποποιηθεί την κληροδοσία, ασκεί το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας για το μέρος που λείπει.</p> <p>Εκείνος που βαρύνεται με την κληροδοσία δικαιούται να τάξει στο μεριδούχο εύλογη προθεσμία για να την αποποιηθεί. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, το δικαίωμα αποποίησης χάνεται.</p>	<p>Άρθρο 1824 Κληροδοσία στον μεριδούχο</p> <p>Αν στον μεριδούχο καταλείφθηκε κληροδοσία, μπορεί να την αποποιηθεί και να ασκήσει ολόκληρη την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα. Αν δεν αποποιηθεί την κληροδοσία, ασκεί την αξίωση στη νόμιμη μοίρα για το μέρος που λείπει.</p> <p>Εκείνος που βαρύνεται με την κληροδοσία δικαιούται να τάξει στον μεριδούχο εύλογη προθεσμία για να την αποποιηθεί. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, το δικαίωμα αποποίησης χάνεται.</p>
<p>Άρθρο 1829 Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας</p> <p>Κάθε περιορισμός του μεριδούχου από τη διαθήκη, όσο βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί.</p>	<p>Άρθρο 1825 Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας</p> <p>Αν ο μεριδούχος είναι συγχρόνως και κληρονόμος και η νόμιμη μοίρα του περιορίζεται με την επιβολή καταπιστεύματος ή τον</p>

	<p>ορισμό εκτελεστή διαθήκης ή βαρύνεται με κληροδοσία ή τρόπο, μπορεί να ζητήσει τη νόμιμη μοίρα, αν αποποιηθεί την κληρονομία. Η προθεσμία αποποίησης αρχίζει μόλις ο μεριδούχος λάβει γνώση του περιορισμού ή του βά-ρους.</p> <p>Περιορισμός της νόμιμης μοίρας υφίσταται και όταν ο μεριδούχος εγκαθίσταται ως καταπιστευματοδόχος.</p>
<p>Άρθρο 1830 Προσδιορισμός μερίδας</p> <p>Για τον προσδιορισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας με βάση την οποία οφείλεται η νόμιμη μοίρα, συναριθμούνται όσοι έχουν αποκληρωθεί με τη διαθήκη, όσοι έχουν αποποιηθεί την κληρονομία και όσοι έχουν κηρυχθεί ανάξιοι να κληρονομήσουν.</p>	<p>Άρθρο 1826 Προσδιορισμός μερίδας</p> <p>Για τον προσδιορισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας με βάση την οποία υπολογίζεται η νόμιμη μοίρα, συναριθμούνται όσοι έχουν στερηθεί τη νόμιμη μοίρα με τη διαθήκη, όσοι έχουν αποποιηθεί την κληρονομία, όσοι έχουν παραιτηθεί εκ των προτέρων από το κληρονομικό δικαίωμα ή τη νόμιμη μοίρα και όσοι έχουν κηρυχθεί ανάξιοι ή είναι αυτοδικαίως ανάκα-νοι να κληρονομήσουν.</p>
<p>Άρθρο 1831 Προσδιορισμός της κληρονομίας</p> <p>Ο υπολογισμός της νόμιμης μοίρας γίνεται με βάση την κατάσταση και την αξία της κληρονομίας κατά το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου αφού αφαιρεθούν τα χρέη και οι δαπάνες της κηδείας του και της απογραφής της κληρονομίας. Στην κληρονομία προσθέτονται, με την αξία που είχαν κατά το χρόνο της παροχής, οτιδήποτε ο κληρονομούμενος παραχώρησε όσο ζούσε,</p>	<p>Άρθρο 1827 Προσδιορισμός της κληρονομίας</p> <p>Ο υπολογισμός της νόμιμης μοίρας γίνεται με βάση την κατάσταση και την αξία της κληρονομίας κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου, αφού αφαιρεθούν τα χρέη και οι δαπάνες της κηδείας του. Ο μεριδούχος έχει κατά του κληρονόμου την αξίωση παροχής πληροφοριών του άρθρου 1876.</p>

<p>χωρίς αντάλλαγμα σε μεριδούχο, είτε με δωρεά, είτε με άλλο τρόπο και επίσης οποιαδήποτε δωρεά που ο κληρονομούμενος έκανε στα τελευταία δέκα χρόνια πριν από το θάνατο του, εκτός αν την επέβαλαν λόγοι ευπρέπειας ή ιδιαίτερο ηθικό καθήκον .</p> <p>Για το υπολογισμό της νόμιμης μοίρας των γονέων δεν συνυπολογίζεται ότι περιέχεται ως εξαίρετο, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1820, στο σύζυγο που επιζεί.</p>	<p>Στην κληρονομία προστίθενται, με την αξία που είχαν κατά τον χρόνο της παροχής, οτιδήποτε ο κληρονομούμενος παραχώρησε, όσο ζούσε, χωρίς αντάλλαγμα σε μεριδούχο είτε με δωρεά είτε με γονική παροχή ή με άλλο τρόπο, και επίσης οποιαδήποτε δωρεά έκανε ο κληρονομούμενος στα τελευταία πέντε (5) έτη πριν από τον θάνατό του, εκτός αν την επέβαλαν λόγοι ευπρέπειας ή ιδιαίτερο ηθικό καθήκον. Στην κληρονομία προστίθεται και κάθε δωρεά αιτία θανάτου με την αξία που είχε κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου.</p> <p>Για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας του γονέα δεν συνυπολογίζεται ό,τι περιέχεται ως εξαίρετο, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 1810, στον σύζυγο που επιζεί. Επίσης, δεν συνυπολογίζονται τα αντικείμενα του άρθρου 1816, τα οποία προέρχονται από την άλλη συγγενική γραμμή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1832 Αποτίμηση της κληρονομίας</p> <p>Η αξία της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση. Η εκτίμηση από τον κληρονομούμενο δεν είναι υποχρεωτική.</p> <p>Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κληρονομίας που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση δεν υπολογίζονται κατά την εκτίμηση, και όσα εξαρτώνται από διαλυτική αίρεση υπολογίζονται χωρίς την αίρεση. Αν η αίρεση</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1828 Αποτίμηση της κληρονομίας</p> <p>Η αξία της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση. Η εκτίμηση από τον κληρονομούμενο δεν είναι υποχρεωτική.</p> <p>Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κληρονομίας που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση δεν υπολογίζονται κατά την εκτίμηση, και όσα εξαρτώνται από διαλυτική αίρεση</p>

<p>πληρωθεί, γίνεται η εξίσωση που αρμόζει προς την κατάσταση που άλλαξε. Για αβέβαια ή επισφαλή δικαιώματα, καθώς και για αμφίβολες υποχρεώσεις της κληρονομίας, ισχύει ότι και γι' αυτά που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση.</p>	<p>υπολογίζονται χωρίς την αίρεση. Αν η αίρεση πληρωθεί, γίνεται η εξίσωση που αρμόζει προς την κατάσταση που άλλαξε. Για αβέβαια ή επισφαλή δικαιώματα, καθώς και για αμφίβολες υποχρεώσεις της κληρονομίας, ισχύει ό,τι και για αυτά που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1833 Τι καταλογίζεται στη νόμιμη μοίρα</p> <p>Στη νόμιμη μοίρα καταλογίζονται οι παροχές σε μεριδούχο, με την αξία που είχαν όταν έγιναν, εφόσον προσθέτονται στην κληρονομία σύμφωνα με το άρθρο 1831, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε διαφορετικά όταν έδωσε την παροχή. Ο καταλογισμός γίνεται και αν στη θέση του κατιόντος που έλαβε την παροχή, υπεισέρχεται ως μεριδούχος άλλος κατιών.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1829 Τι καταλογίζεται στη νόμιμη μοίρα</p> <p>Στη νόμιμη μοίρα καταλογίζονται οι παροχές σε μεριδούχο, με την αξία που είχαν όταν έγιναν, εφόσον προστίθενται στην κληρονομία σύμφωνα με το άρθρο 1827, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε διαφορετικά όταν έδωσε την παροχή ή μεταγενέστερα. Ο καταλογισμός γίνεται και αν στη θέση του κατιόντος, που έλαβε την παροχή, υπεισέρχεται ως μεριδούχος άλλος κατιών του μεριδούχου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1834 Υπολογισμός σε περίπτωση συνεισφοράς</p> <p>Αν, εφόσον υπάρχουν περισσότεροι κατιόντες, συντρέχει στην εξ αδιαθέτου διαδοχή περίπτωση συνεισφοράς, η νόμιμη μοίρα για τον κάθε κατιόντα προσδιορίζεται με βάση την εξ αδιαθέτου μερίδα, που θα περιερχόταν σ' αυτόν με συνυπολογισμό και της συνεισφοράς. Ο διαθέτης δεν μπορεί να αποκλείσει τον τρόπο αυτόν υπολογισμού για οποιαδήποτε παροχή του άρθρου 1895, ώστε να ζημιωθεί ο μεριδούχος.</p>	

<p>Η παροχή που λαμβάνεται υπόψη κατά την προηγούμενη παράγραφο, όταν πρέπει και να καταλογιστεί στη νόμιμη μοίρα σύμφωνα με το άρθρο 1833, καταλογίζεται σ' αυτήν για τη μισή της μόνο αξία.</p>	
<p>Άρθρο 1835 Μέμψη άστοργης δωρεάς Κάθε δωρεά εν ζωή του κληρονομούμενου, η οποία κατά το άρθρο 1831 υπολογίζεται στην κληρονομία, μπορεί να ανατραπεί, εφόσον η κληρονομία που υπάρχει κατά το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα. Αν έγιναν διαδοχικές δωρεές, η προηγούμενη είναι δυνατόν να προσβληθεί εφόσον δεν επαρκεί η ανατροπή της μεταγενέστερης.</p>	<p>Άρθρο 1830 Αξίωση κατά του λήπτη παροχής χωρίς αντάλλαγμα Εφόσον η κληρονομία που υπάρχει κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα, ο μεριδούχος μπορεί να ζητήσει από το πρόσωπο που δέχθηκε από τον κληρονομούμενο δωρεά αιτία θανάτου, δωρεά εν ζωή ή γονική παροχή, η οποία κατά το άρθρο 1827 υπολογίζεται στην κληρονομία, την καταβολή του ποσού που ελλείπει για την ικανοποίηση της νόμιμης μοίρας του. Η ευθύνη του λήπτη δεν υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου που έλαβε, όπως αυτή υπολογίζεται κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου. Ο λήπτης, αντί καταβολής ποσού, μπορεί να ικανοποιήσει τον μεριδούχο και με αυτούσια απόδοση του αντικειμένου που έλαβε. Η αξίωση ασκείται μόνο από τον μεριδούχο κατά του λήπτη ή των κληρονόμων του. Όταν στην κληρονομία υπολογίζονται κατά το άρθρο 1827 και δωρεές αιτία θανάτου και δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές, η αξίωση του μεριδούχου ασκείται κατά του δωρεοδόχου εν ζωή ή</p>
<p>Άρθρο 1836 Την αγωγή ασκούν ο μεριδούχος ή οι διάδοχοι του μόνο κατά του δωρεοδόχου ή των κληρονόμων του, για να ανατραπεί η δωρεά κατά το μέρος που λείπει από τη νόμιμη μοίρα. Ο δωρεοδόχος μπορεί να αποφύγει την ανατροπή καταβάλλοντας το ισάξιο εκείνου που λείπει. Η αγωγή παραγράφεται δύο χρόνια μετά το θάνατο του κληρονομούμενου.</p>	

	<p>του λήπτη γονικής παροχής, εφόσον αυτή δεν μπορεί να ικανοποιηθεί πλήρως από τον δωρεοδόχο αιτία θανάτου. Αν έγιναν διαδοχικές δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές, η αξίωση του μεριδούχου ασκείται κατά των υποχρέων κατ' αντίστροφη χρονολογική σειρά ωστόσο ικανοποιηθεί πλήρως η νόμιμη μοίρα του. Αν περισσότερες δωρεές εν ζωή ή γονικές παροχές έγιναν συγχρόνως, η αξίωση του μεριδούχου ικανοποιείται σύμμετρα.</p> <p>Η αξίωση παραγράφεται τρία (3) έτη μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p> <p>Ο μεριδούχος μπορεί για την ικανοποίηση της αξίωσής του να εναγάγει με το ίδιο δικόγραφο τον κληρονόμο και τους υποχρέους κατά την παρ. 1 υπό την αίρεση της απόρριψης της αγωγής κατά του προηγούμενου εναγομένου.</p>
<p>Άρθρο 1837</p> <p>Ο δωρεοδόχος ή οι κληρονόμοι του κατά το μέρος που επήλθε ανατροπή της δωρεάς ενέχονται και για τους καρπούς, από το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου.</p>	
<p>Άρθρο 1838</p> <p>Αν ο δωρεοδόχος είναι μεριδούχος η ανατροπή της δωρεάς χωρεί μόνο για ό,τι έλαβε επιπλέον της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί.</p>	<p>Άρθρο 1831</p> <p>Ο μεριδούχος ως δωρεοδόχος</p> <p>Αν ο δωρεοδόχος είναι μεριδούχος, υποχρεούται να καταβάλει μόνο ό,τι έλαβε επιπλέον της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1839 Αποκλήρωση</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί για ορισμένους λόγους, που αναφέρονται στο νόμο, να στερήσει το μεριδούχο από τη νόμιμη μοίρα (αποκλήρωση). Η αποκλήρωση γίνεται με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1832 Στέρηση της νόμιμης μοίρας</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί, για ορισμένους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα 1833 έως 1835, να στερήσει από τον μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα. Η στέρηση συντελείται με διαθήκη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1840 Λόγοι υπέρ του ανιόντος</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει τον κατιόντα αν αυτός: 1. επιβουλεύθηκε τη ζωή του διαθέτη, του συζύγου ή άλλου κατιόντος του διαθέτη 2. προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο διαθέτη ή στο σύζυγο του, από τον οποίο κατάγεται ο κατιών 3. έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος με πρόθεση, κατά του διαθέτη ή του συζύγου του. 4. αθέτησε κακόβουλα την υποχρέωση που είχε από το νόμο να διατρέφει το διαθέτη. 5. ζει βίο άτιμο ή ανήθικο, παρά τη θέληση του διαθέτη. Η αποκλήρωση για το λόγο αυτό είναι άκυρη, αν ο κατιών κατά το θάνατο του διαθέτη είχε οριστικά εγκαταλείψει τον άτιμο ή ανήθικο βίο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1833 Λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα αν αυτός: 1. επιβουλεύθηκε τη ζωή του διαθέτη, του συζύγου ή συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης ή άλλου μέλους της οικογένειάς του· 2. έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος και ιδίως ενδοοικογενειακής βίας κατά του διαθέτη ή των προσώπων που αναφέρονται στην περίπτωση 1· 3. με βαρύ παράπτωμα φάνηκε αχάριστος απέναντι στον διαθέτη ή στα αναφερόμενα στην περίπτωση 1 πρόσωπα και ιδίως αν αθέτησε κακόβουλα την υποχρέωση που είχε από τον νόμο να διατρέφει τον διαθέτη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1841 Λόγοι υπέρ του κατιόντος</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το γονέα του αν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκλήρωσης που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο αριθ. 1, 3 και 4.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1842 Λόγοι υπέρ του συζύγου</p>	

<p>Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το σύζυγο του, αν κατά το χρόνο του θανάτου είχε δικαίωμα να ασκήσει αγωγή διαζυγίου για βάσιμο λόγο αναγόμενο σε υπαιτιότητα του συζύγου του.</p>	<p>Άρθρο 1835 Λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας του συζύγου</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον σύζυγό του τη νόμιμη μοίρα, πέρα από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1833, αν κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης είχε βάσιμο λόγο διαζυγίου. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά τον θάνατο του διαθέτη έπαυσε να υφίσταται βάσιμος λόγος διαζυγίου.</p>
<p>Άρθρο 1843 Πότε πρέπει να υπάρχει ο λόγος</p> <p>Ο λόγος της αποκλήρωσης πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο που συντάσσεται η διαθήκη και να αναφέρεται σ' αυτήν. Εκείνος που επικαλείται την αποκλήρωση οφείλει να αποδείξει το λόγο της.</p>	<p>Άρθρο 1836 Πότε πρέπει να υπάρχει ο λόγος</p> <p>Ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας πρέπει να υπάρχει κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης και να αναφέρεται σε αυτή. Εκείνος που επικαλείται τον λόγο στέρησης της νόμιμης μοίρας οφείλει να τον αποδείξει.</p>
<p>Άρθρο 1844 Συγγνώμη του λόγου</p> <p>Το δικαίωμα της αποκλήρωσης αποσβήνεται με συγγνώμη. Η συγγνώμη που επέρχεται μετά τη διάταξη της αποκλήρωσης καθιστά την αποκλήρωση ανίσχυρη.</p>	<p>Άρθρο 1837 Συγγνώμη του λόγου</p> <p>Η διάταξη της διαθήκης, με την οποία ο διαθέτης στέρησε τη νόμιμη μοίρα, παύει να ισχύει, αν ο διαθέτης συγχώρησε μεταγενέστερα τον μεριδούχο.</p>
<p>Άρθρο 1845 Αποκλήρωση για λόγους πρόνοιας</p> <p>Αν ο μεριδούχος κατιών ζει βίο άσωτο ή είναι καταχρεωμένος, ο διαθέτης μπορεί, είτε να διατάξει με τη διαθήκη να περιέλθει η νόμιμη μοίρα του στους κατιόντες του μεριδούχου κατ' αναλογία προς τις εξ αδιαθέτου μερίδες τους, είτε να ορίσει εκτελεστή για να τη διοικεί, είτε και τα δύο.</p>	<p>Άρθρο 1834 Στέρηση της νόμιμης μοίρας για λόγους πρόνοιας</p> <p>Αν ο μεριδούχος ζει βίο άσωτο ή είναι καταχρεωμένος, ο διαθέτης μπορεί είτε να διατάξει με τη διαθήκη να περιέλθει η νόμιμη μοίρα του στους κατιόντες του μεριδούχου, εφόσον αυτοί θα καλούνταν</p>

<p>Στη διαθήκη πρέπει να αναφέρεται ο λόγος και να λαμβάνεται πρόνοια για τη συντήρηση του μεριδούχου. Εκείνος που επικαλείται τη διάταξη της διαθήκης οφείλει να αποδείξει το λόγο της.</p> <p>Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά το θάνατο του διαθέτη έπαψε να υπάρχει ο λόγος της.</p>	<p>στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, είτε να ορίσει εκτελεστή για να τη διοικεί ή και τα δύο. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά τον θάνατο του διαθέτη έπαυσε να υπάρχει ο λόγος της.</p>
	<p>Άρθρο 1838 Έννοια</p> <p>Με σύμβαση είναι δυνατή η παραίτηση προσώπου από μελλοντικά του δικαιώματα στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του, είτε αυτά απορρέουν από τον νόμο είτε από υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης.</p> <p>Η παραίτηση μπορεί να είναι ολική ή μερική, με ή χωρίς αντάλλαγμα.</p> <p>Η παραίτηση μπορεί να περιορίζεται στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας.</p>
	<p>Άρθρο 1839 Κατάρτιση της σύμβασης</p> <p>Η σύμβαση παραίτησης καταρτίζεται με αυτοπρόσωπη δήλωση των μερών ενώπιον συμβολαιογράφου χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Αν το πρόσωπο στην κληρονομία του οποίου αφορά η σύμβαση τελεί υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση, καταρτίζει τη σύμβαση χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, εφόσον από τη σύμβαση αποκτά απλώς και μόνο έννομο όφελος.</p> <p>Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για τις δικαιπραξίες. Ακύρωση της σύμβασης</p>

	<p>λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής δεν χωρεί μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p>
	<p>Άρθρο 1840 Αποτελέσματα</p> <p>Κατά το μέτρο στο οποίο ισχύει η παραίτηση, ο παραιτηθείς θεωρείται σαν να μην ζούσε κατά τον χρόνο της επαγωγής.</p> <p>Σε περίπτωση αμφιβολίας, τα αποτελέσματα εκτείνονται και στους κατιόντες του παραιτηθέντος.</p> <p>Το πρόσωπο, στην κληρονομία του οποίου αφορά η σύμβαση, μπορεί να τιμήσει τον παραιτηθέντα με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p>
	<p>Άρθρο 1841 Παραίτηση έναντι ανταλλάγματος</p> <p>Αν η παραίτηση συμφωνήθηκε έναντι ανταλλάγματος εν ζωή, δεν αναπτύσσει τα αποτελέσματά της εφόσον δεν καταβληθεί το αντάλλαγμα εντός έξι (6) μηνών από την κατάρτισή της. Το ίδιο ισχύει και αν κάποιος από τους συμβαλλομένους αποβιώσει πριν από την καταβολή του ανταλλάγματος.</p> <p>Η συμφωνία ως προς το αντάλλαγμα που καταβλήθηκε στον παραιτηθέντα θεωρείται δωρεά.</p> <p>Ανάκληση της συμφωνίας χωρεί κατά τις διατάξεις για την ανάκληση δωρεάς που εφαρμόζονται αναλόγως. Η δήλωση για την</p>

	<p>ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στον παραιτηθέντα. Η ανάκληση καθιστά την παραίτηση ανίσχυρη.</p> <p>Ο παραιτηθείς έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση, αν υποχρεωθεί στην απόδοση του ανταλλάγματος που έλαβε για την ικανοποίηση δανειστών του αντισυμβαλλομένου του. Η υπαναχώρηση υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και γνωστοποιείται στον αντισυμβαλλόμενο ή τους κληρονόμους του. Η υπαναχώρηση αποκλείεται μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1842 Αντίθετη σύμβαση</p> <p>Τα αποτελέσματα της σύμβασης παραίτησης αναιρούνται με αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1839.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1843 Σύμβαση αποποίησης της κληρονομίας</p> <p>Σύμβαση, με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος αναλαμβάνει εκ των προτέρων την υποχρέωση να αποποιηθεί τα δικαιώματά του ή να παραιτηθεί από την αξίωση νόμιμης μοίρας στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του μετά την επαγωγή, ισχύει ως σύμβαση</p>

	<p>παραίτησης από τα μελλοντικά δικαιώματά του στην κληρονομία, αν θα ήταν έγκυρη ως τέτοια.</p>
<p>Άρθρο 1846 Αυτοδίκαιη κτήση</p> <p>Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία, μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198.</p>	<p>Άρθρο 1844 Αυτοδίκαιη κτήση</p> <p>Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη των άρθρων 1198 και 1817.</p>
<p>Άρθρο 1847 Αποποίηση</p> <p>Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών που αρχίζει από τότε που έμαθε την επαγωγή και το λόγο της. Στην επαγωγή από διαθήκη η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από την δημοσίευση της διαθήκης.</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή όταν διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός έτους.</p> <p>Η προθεσμία αναστέλλεται από τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή.</p>	<p>Άρθρο 1845 Προθεσμία αποποίησης</p> <p>Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών που αρχίζει από τότε που πληροφορήθηκε την επαγωγή και τον λόγο της. Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος κατά την έναρξη της προθεσμίας διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός (1) έτους. Στην επαγωγή από διάταξη τελευταίας βούλησης η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευσή της. Η προθεσμία αναστέλλεται για τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή.</p>
<p>Άρθρο 1848 Δήλωση αποποίησης</p> <p>Η αποποίηση γίνεται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας. Για αποποίηση που γίνεται με αντιπρόσωπο απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο.</p> <p>Το δημόσιο δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία που του είχε επαχθεί εξ αδιαθέτου.</p>	<p>Άρθρο 1846 Δήλωση αποποίησης</p> <p>Η αποποίηση γίνεται με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας. Για αποποίηση που γίνεται με αντιπρόσωπο απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο.</p>

	<p>Το Δημόσιο δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία που του έχει επαχθεί εξ αδιαθέτου.</p>
<p>Άρθρο 1849</p> <p>Η αποποίηση είναι άκυρη, αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία.</p> <p>Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση.</p>	<p>Άρθρο 1847</p> <p>Ακυρότητα αποποίησης λόγω αποδοχής</p> <p>Η αποποίηση είναι άκυρη, αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία. Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας, την καταβολή δαπανών κηδείας και την επιμέλεια για τη δημοσίευση διατάξης τελευταίας βούλησης και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση. Πράξεις διαχείρισης της κληρονομίας κατά την παρ. 2 του άρθρου 1856 τεκμαίρεται ότι δεν συνιστούν τέτοια δήλωση.</p>
<p>Άρθρο 1850</p> <p>Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή.</p>	<p>Άρθρο 1848</p> <p>Ακυρότητα αποποίησης μετά την πάροδο της προθεσμίας</p> <p>Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή</p>
<p>Άρθρο 1851</p> <p>Αποποίηση χωρίς επαγωγή</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι άκυρη, αν έγινε πριν από την επαγωγή ή από πλάνη ως προς το λόγο της επαγωγής. Επίσης είναι άκυρη, αν έγινε υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος της κληρονομίας.</p>	<p>Άρθρο 1849</p> <p>Ακυρότητα αποποίησης από άλλους λόγους</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι άκυρη αν έγινε πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Επίσης είναι άκυρη, αν έγινε από πλάνη ως προς τον λόγο της επαγωγής ή υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος της κληρονομίας.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1852 Αποποίηση και αποδοχή από άλλο λόγο</p> <p>Εκείνος που αποποιήθηκε την κληρονομία που του έχει επαχθεί από διαθήκη μπορεί να την αποδεχτεί, αν ύστερα του επαχθεί εξ αδιαθέτου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1850 Αποποίηση και αποδοχή από άλλο λόγο</p> <p>Εκείνος που αποποιήθηκε την κληρονομία, η οποία του έχει επαχθεί με διάταξη τελευταίας βούλησης, μπορεί να την αποδεχθεί αν ύστερα του επαχθεί εξ αδιαθέτου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1853 Περισσότερες μερίδες.</p> <p>Αν ο κληρονόμος καλείται σε περισσότερες μερίδες από τον ίδιο ή από διάφορους λόγους, μπορεί να αποδεχτεί ή να αποποιηθεί κάθε μια απ' αυτές χωριστά, εκτός αν ο διαθέτης διέταξε διαφορετικά.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1851 Περισσότερες μερίδες</p> <p>Αν ο κληρονόμος καλείται σε περισσότερες μερίδες από τον ίδιο ή από διάφορους λόγους, μπορεί να τις αποδεχτεί ή να τις αποποιηθεί όλες μαζί ή κάθε μια από αυτές χωριστά, εκτός αν ο διαθέτης διέταξε διαφορετικά.</p> <p>Η κατά προσαύξηση μερίδα δεν επιδέχεται χωριστή αποδοχή ή αποποίηση, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1793 και 1816.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1854 Οι κληρονόμοι του κληρονόμου</p> <p>Το δικαίωμα για αποποίηση της κληρονομίας μεταβαίνει στους κληρονόμους του κληρονόμου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1852 Κληρονομητό του δικαιώματος αποδοχής ή αποποίησης</p> <p>Το δικαίωμα για αποδοχή ή αποποίηση της κληρονομίας μεταβαίνει στους κληρονόμους του κληρονόμου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1855</p> <p>Αν πεθάνει ο κληρονόμος πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση, η προθεσμία αυτή δεν λήγει πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση που τάσσεται για την κληρονομία του κληρονόμου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1853 Αποβίωση κληρονόμου πριν από παρέλευση προθεσμίας αποποίησης</p> <p>Αν αποβιώσει ο κληρονόμος πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση, η προθεσμία αυτή δεν λήγει πριν από την</p>

<p>Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι του κληρονόμου, ο καθένας μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία κατά το μέρος που αντιστοιχεί στη μερίδα του.</p>	<p>παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση που τάσσεται για την κληρονομία του κληρονόμου.</p> <p>Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι του κληρονόμου, ο καθένας μπορεί να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά το μέρος που αντιστοιχεί στη μερίδα του.</p>
--	---

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1856 Συνέπειες της αποποίησης</p> <p>Αν ο κληρονόμος αποποιηθεί την κληρονομιά, η επαγωγή προς εκείνον που αποποιήθηκε θεωρείται ότι δεν έγινε. Η κληρονομία επάγεται σ' εκείνον που θα είχε κληθεί, αν εκείνος που αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1854 Συνέπειες αποποίησης</p> <p>Αν ο κληρονόμος αποποιηθεί την κληρονομία, η επαγωγή προς αυτόν που αποποιήθηκε θεωρείται ότι δεν επήλθε. Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο αποποιηθείς δεν ζούσε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου. Η επαγωγή θεωρείται ότι επήλθε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1857 Αμετάκλητο της αποποίησης</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι αμετάκλητη.</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή ή απάτη κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιопραξίες - η επαγωγή για την ακύρωση τους παραγράφεται μετά ένα εξάμηνο.</p> <p>Η πλάνη σχετικά με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομίας δεν θεωρείται ουσιώδης.</p> <p>Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και σε αποδοχή που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας για αποποίηση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1855 Αμετάκλητο της αποδοχής ή αποποίησης</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι αμετάκλητη.</p> <p>Η αποδοχή ή η αποποίηση που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή ή απάτη κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιопραξίες. Το δικαίωμα για την ακύρωση αποσβήνεται μετά από έξι (6) μήνες.</p> <p>Η πλάνη σχετικά με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομίας δεν θεωρείται ουσιώδης.</p> <p>Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται και σε αποδοχή που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας για αποποίηση.</p> <p>Η ακύρωση της αποδοχής ισχύει ως αποποίηση. Η ακύρωση της αποποίησης ισχύει ως αποδοχή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1858 Αγωγές κατά της κληρονομίας</p>	

Με σχόλια [ΤΓ1]:

<p>Όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας, εκτός αν έχει διορισθεί κηδεμόνας της σχολάζουσας κληρονομίας.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1859 Η διαχείριση πριν από την αποποίηση</p> <p>Διαχειριστική πράξη που έγινε από εκείνον που αποποιήθηκε πριν από την αποποίηση της κληρονομίας κρίνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.</p> <p>Η διάθεση αντικειμένου πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, από εκείνον που αποποιήθηκε, εφόσον δεν μπορούσε χωρίς ζημία της κληρονομίας να αναβληθεί, καθώς και η μονομερής δικαιοπραξία τρίτου προς αυτόν ως κληρονόμο, παραμένουν ισχυρές και μετά την αποποίηση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1856 Η θέση του κληρονόμου πριν από την αποποίηση</p> <p>Διαχειριστική πράξη που έγινε από εκείνον που αποποιήθηκε, πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, κρίνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.</p> <p>Η διάθεση αντικειμένου πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, από εκείνον που αποποιήθηκε, εφόσον δεν μπορούσε χωρίς ζημία της κληρονομίας να αναβληθεί, καθώς και η μονομερής δικαιοπραξία τρίτου προς αυτόν ως κληρονόμο, παραμένουν ισχυρές και μετά την αποποίηση.</p> <p>Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων, όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας, εκτός αν έχει διορισθεί κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1860 Λόγοι</p> <p>Ανάξιος να κληρονομήσει είναι: 1. εκείνος που από πρόθεση θανάτωσε ή</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1857 Κληρονομική ανικανότητα</p> <p>Αυτοδικαίως ανίκανος να κληρονομήσει είναι όποιος</p>

<p>αποπειράθηκε να θανατώσει του κληρονομούμενο, τα τέκνα, τους γονείς ή το σύζυγο του κληρονομούμενου 2. εκείνος που καταδικάστηκε για ψευδή καταμήνυση του κληρονομούμενου για κακούργημα 3. εκείνος που από πρόθεση εμπόδισε παράνομα τον κληρονομούμενο να συντάξει ή να ανακαλέσει διαθήκη 4. εκείνος που με απάτη παρακίνησε ή παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη με απειλή ανάγκασε τον κληρονομούμενο να συντάξει ή να αλλάξει διαθήκη 5. εκείνος που αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διαθήκη του κληρονομούμενου.</p>	<p>καταδικάστηκε αμετάκλητα για τη θανάτωση, την απόπειρα θανάτωσης του κληρονομούμενου, ή την τέλεση σε βάρος του άλλου κακούργηματος που αφορά στη ζωή, στην υγεία ή στη γενετήσια ελευθερία του.</p> <p>Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο ανίκανος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1863 Συνέπειες</p> <p>Άμα γίνει τελεσίδικη η απόφαση που κηρύσσει την αναξιοότητα, η επαγωγή προς το ανάξιο θεωρείται σαν να μην έχει γίνει.</p> <p>Η κληρονομία επάγεται σ' εκείνον που θα είχε σειρά να κληθεί, αν ο ανάξιος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1858 Κληρονομική αναξιοότητα</p> <p>Με δικαστική απόφαση κηρύσσεται ανάξιος να κληρονομήσει: 1. εκείνος που τέλεσε κάποιο από τα κακούργηματα που αναφέρονται στο άρθρο 1857, καθώς και εκείνος που από πρόθεση τέλεσε σε βάρος του κληρονομούμενου κακούργημα κατά της παρουσίας ή της ιδιοκτησίας ή σοβαρό πλημμέλημα· 2. εκείνος που διέπραξε κακούργημα σε βάρος των κατιόντων, των ανιόντων ή του συζύγου του κληρονομούμενου που αφορά στη ζωή, την υγεία ή τη γενετήσια ελευθερία τους· 3. εκείνος που από πρόθεση εμπόδισε τον κληρονομούμενο να συντάξει, ανακαλέσει ή τροποποιήσει διάταξη τελευταίας βούλησης· 4. εκείνος που με απάτη παρακίνησε ή με απειλή ανάγκασε τον κληρονομούμενο να συντάξει, ανακαλέσει ή τροποποιήσει</p>

	<p>διάταξη τελευταίας βούλησης· 5. εκείνος που από πρόθεση πλαστογράφησε, αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διάταξη τελευταίας βούλησης του κληρονομούμενου.</p> <p>Όταν καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που κηρύσσει την αναξιοτήτα, η επαγωγή προς τον ανάξιο θεωρείται σαν να μην έχει επέλθει. Η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν ο ανάξιος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι επήλθε κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου.</p>
<p>Άρθρο 1861 Συγγνώμη</p> <p>Η αναξιοτήτα εκλείπει, αν ο κληρονομούμενος με δημόσιο έγγραφο ή με διαθήκη συγχώρησε τον ανάξιο.</p>	<p>Άρθρο 1860 Συγγνώμη</p> <p>Ο λόγος της ανικανότητας ή της αναξιοτήτας αίρεται, εφόσον ο κληρονομούμενος γνωρίζοντας το παράπτωμα συγχώρησε τον δράστη με δημόσιο έγγραφο ή με διάταξη τελευταίας βούλησης.</p>
<p>Άρθρο 1862 Κήρυξη της αναξιοτήτας</p> <p>Η αναξιοτήτα κηρύσσεται με δικαστική απόφαση, τη σχετική αγωγή έχει δικαίωμα να εγείρει όποιος έχει έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του ανάξιου, είτε μόνο αυτού του ίδιου, είτε και άλλου που καλείται ύστερα από αυτόν .</p> <p>Η αγωγή παραγράφεται δύο χρόνια μετά την επαγωγή της κληρονομίας στον ανάξιο, αν πρόκειται για ανάξιο καταπιστευματοδόχο, η παραγραφή αρχίζει από την επαγωγή στον κληρονόμο.</p>	<p>Άρθρο 1859 Κήρυξη της αναξιοτήτας</p> <p>Την αγωγή για κήρυξη της αναξιοτήτας έχει δικαίωμα να ασκήσει όποιος έχει έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του ανάξιου είτε μόνο αυτού του ίδιου είτε και άλλου που καλείται ύστερα από αυτόν.</p> <p>Το δικαίωμα άσκησης αγωγής για την κήρυξη της αναξιοτήτας αποσβήνεται δύο (2) έτη αφότου ο δικαιούχος έλαβε γνώση του λόγου αναξιοτήτας και σε κάθε</p>

	περίπτωση δέκα (10) έτη από την επαγωγή προς τον ανάξιο.
<p>Άρθρο 1864</p> <p>Οι διατάξεις για την αναξιώτητα εφαρμόζονται και ως προς το μεριδούχο, καθώς επίσης και ως προς τον κληροδόχο.</p>	<p>Άρθρο 1861</p> <p>Εφαρμογή των διατάξεων για κληρονομική ανικανότητα και αναξιώτητα</p> <p>Οι διατάξεις για την κληρονομική ανικανότητα και την κληρονομική αναξιώτητα εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τον μεριδούχο, τον κληροδόχο, τον ωφελούμενο με τρόπο και τον αιτία θανάτου δωρεοδόχο.</p>
<p>Άρθρο 1865</p> <p>[Κατηρηγμένο]</p>	<p>Άρθρο 1862</p> <p>Περιπτώσεις διορισμού κηδεμόνα της κληρονομίας</p> <p>Αν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία, αναλαμβάνει την κληρονομία κηδεμόνας, όπως ορίζει ο νόμος.</p>
<p>Άρθρο 1866</p> <p>Εξουσία του κηδεμόνα</p> <p>Ο κηδεμόνας αντιπροσωπεύει τον κληρονόμο και διαχειρίζεται την κληρονομία έχοντας την υποχρέωση να ενεργήσει τη σφράγιση και την απογραφή της και να λάβει κάθε συντηρητικό μέτρο καθώς και να επισπράξει τις απαιτήσεις και να καταθέσει έντοκα τα χρήματα σε ασφαλή τράπεζα.</p>	<p>Άρθρο 1863</p> <p>Εξουσία του κηδεμόνα</p> <p>Ο κηδεμόνας αντιπροσωπεύει τον κληρονόμο και διαχειρίζεται την κληρονομία όπως ορίζει ο νόμος.</p>
<p>Άρθρο 1867</p> <p>Μητέρα κληρονόμου που κυφορείται</p> <p>Αν ο κληρονόμος κυφορείται κατά το θάνατο του κληρονομούμενου, η μητέρα, αν δεν μπορεί να διαθρέψει τον εαυτό της, μπορεί να απαιτήσει ανάλογη διατροφή</p>	<p>Άρθρο 1864</p> <p>Μητέρα κληρονόμου που κυφορείται</p> <p>Αν ο κληρονόμος κυφορείται κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου, η μητέρα, αν δεν</p>

<p>από την κληρονομική μερίδα του κυοφορουμένου, έως τον τοκετό. Για να καθοριστεί η κληρονομική μερίδα θεωρείται ότι θα γεννηθεί ένα μόνο τέκνο.</p>	<p>μπορεί να διατρέφει τον εαυτό της, μπορεί να απαιτήσει ανάλογη διατροφή από την κληρονομική μερίδα του κυοφορουμένου, έως τον τοκετό. Για να καθορισθεί η κληρονομική μερίδα θεωρείται ότι θα γεννηθεί ένα μόνο τέκνο.</p>
<p>Άρθρο 1868 [Κατηρημένο]</p>	<p>Άρθρο 1865 Όταν δεν βρίσκεται κληρονόμος Αν δεν βρεθεί κληρονόμος μέσα σε προθεσμία ανάλογη προς τις περιστάσεις, το δικαστήριο της κληρονομίας βεβαιώνει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, εκτός από το Δημόσιο. Η βεβαίωση δημιουργεί τεκμήριο ότι το Δημόσιο είναι εξ αδιαθέτου κληρονόμος.</p>
<p>Άρθρο 1869 [Κατηρημένο]</p>	
<p>Άρθρο 1870 [Κατηρημένο]</p>	<p>Άρθρο 1866 Άσκηση δικαιώματος υπέρ ή κατά του Δημοσίου Πριν από τη δικαστική βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το Δημόσιο ή κατά του Δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.</p>
<p>Άρθρο 1871 Εναγόμενος Ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομίας (νομέα της</p>	<p>Άρθρο 1867 Εναγόμενος Ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομίας (νομέα της</p>

<p>κληρονομίας) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομίας ή κάποιου αντικείμενου από αυτήν.</p>	<p>κληρονομίας) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομίας ή κάποιου αντικειμένου από αυτή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1872 Αντικείμενο</p> <p>Ως αντικείμενα της κληρονομίας κατά το προηγούμενο άρθρο θεωρείται επίσης και:</p> <p>1. εκείνα στα οποία ο κληρονομούμενος κατά το χρόνο του θανάτου του είχε δικαίωμα νομής ή κατοχής, ακόμη και αν είχε αποβληθεί όταν ζούσε. 2. καθετί που ο νομέας κληρονομίας αποκτά με δικαιοπραξία χρησιμοποιώντας κληρονομαία μέσα. Όταν ο κληρονόμος λάβει εκείνο που προέρχεται από τέτοια δικαιοπραξία, η δικαιοπραξία αυτή, αν ήταν ανίσχυρη, κυρώνεται.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1868 Αντικείμενα της κληρονομίας</p> <p>Ως αντικείμενα της κληρονομίας κατά το άρθρο 1867 θεωρούνται επίσης: 1. εκείνα στα οποία ο κληρονομούμενος κατά τον χρόνο του θανάτου του είχε δικαίωμα νομής ή κατοχής, ακόμη και αν είχε αποβληθεί όταν ζούσε· 2. οτιδήποτε αποκτά ο νομέας κληρονομίας με δικαιοπραξία χρησιμοποιώντας κληρονομαία μέσα. Όταν ο κληρονόμος λάβει οτιδήποτε προέρχεται από τέτοια δικαιοπραξία, η δικαιοπραξία αυτή, αν ήταν ανίσχυρη, ισχυροποιείται.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1873 Μη αυτούσια απόδοση</p> <p>Εφόσον ο νομέας της κληρονομίας δεν είναι σε θέση να αποδώσει αυτοουσίως, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1869 Μη αυτούσια απόδοση</p> <p>Εφόσον ο νομέας της κληρονομίας δεν είναι σε θέση να την αποδώσει αυτοουσίως, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1874 Καλόπιστος νομέας. Ωφελήματα</p> <p>Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας έχει υποχρέωση να αποδώσει τα ωφελήματα που εξήγαγε πριν από την επίδοση της αγωγής και κάθε άλλη επαύξηση των</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1870 Καλόπιστος νομέας. Ωφελήματα</p> <p>Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας έχει υποχρέωση να αποδώσει τα ωφελήματα που</p>

<p>κληρονομιαίων, αλλά μόνο στο μέτρο που έγινε απ'αυτά πλουσιότερος. Η υποχρέωση εκτείνεται και στους καρπούς που ο τομέας απέκτησε κατά κυριότητα.</p>	<p>εξήγαγε πριν από την επίδοση της αγωγής και κάθε άλλη επαύξηση των κληρονομιαίων, αλλά μόνο στο μέτρο που έγινε από αυτά πλουσιότερος. Η υποχρέωση εκτείνεται και στους καρπούς που ο νομέας απέκτησε κατά κυριότητα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1875 Δαπάνες</p> <p>Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει κάθε δαπάνη που έγινε υπέρ της κληρονομίας ή υπέρ των κληρονομιαίων αντικειμένων, εφόσον η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται κατά τον υπολογισμό του αδικαιολόγητου πλουτισμού σύμφωνα με το άρθρο 1873.</p> <p>Στις δαπάνες ανήκει και οτιδήποτε ο νομέας κατέβαλε για να αποσβέσει βάρη ή χρέη της κληρονομίας.</p> <p>Ο νομέας, για την απαίτηση των δαπανών, έχει δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεση των κληρονομιαίων ενσωμάτων.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1871 Δαπάνες</p> <p>Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει κάθε δαπάνη που έγινε υπέρ της κληρονομίας ή υπέρ των κληρονομιαίων αντικειμένων, εφόσον η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται κατά τον υπολογισμό του αδικαιολόγητου πλουτισμού σύμφωνα με το άρθρο 1869. Στις δαπάνες ανήκει και οτιδήποτε κατέβαλε ο νομέας για να αποσβέσει βάρη ή χρέη της κληρονομίας.</p> <p>Ο νομέας, για την απαίτηση των δαπανών, έχει δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεση των κληρονομιαίων ενσωμάτων.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1876 Επίδοση της αγωγής</p> <p>Αν μετά την επίδοση της αγωγής τα κληρονομιαία χειροτέρευαν ή καταστράφηκαν ή από άλλο λόγο δεν μπορούν να αποδοθούν, ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας ευθύνεται κατά τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ευθύνη του νομέα πράγματος μετά την επίδοση της διεκδικητικής αγωγής.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και για τα μετά την επίδοση της αγωγής ωφελήματα που ο εναγόμενος εξήγαγε ή για την επαύξηση των</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1872 Επίδοση της αγωγής</p> <p>Αν μετά την επίδοση της αγωγής τα κληρονομιαία χειροτέρευαν ή καταστράφηκαν ή από άλλον λόγο δεν μπορούν να αποδοθούν, ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας ευθύνεται κατά τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ευθύνη του νομέα πράγματος μετά την επίδοση της διεκδικητικής αγωγής.</p>

<p>κληρονομιαιών ενσωμάτων, καθώς επίσης και για τις απαιτήσεις του νομέα από δαπάνες που έγιναν μετά την επίδοση της αγωγής.</p>	<p>Το ίδιο ισχύει και για τα εξαχθέντα μετά την επίδοση της αγωγής ωφελήματα, ή για την επαύξηση των κληρονομιαιών ενσωμάτων, καθώς επίσης και για τις απαιτήσεις του νομέα από δαπάνες που έγιναν μετά την επίδοση της αγωγής.</p>
<p>Άρθρο 1877 Κακόπιστος νομέας</p> <p>Αν ο νομέας της κληρονομίας ήταν κακόπιστος όταν απέκτησε τη νομή ή αργότερα έμαθε ότι δεν είναι κληρονόμος, ευθύνεται από το χρόνο αυτό κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου. Δεν αποκλείεται και περαιτέρω ευθύνη του από υπερημερία.</p>	<p>Άρθρο 1873 Κακόπιστος νομέας</p> <p>Αν ο νομέας της κληρονομίας ήταν κακόπιστος όταν απέκτησε τη νομή ή αργότερα έμαθε ότι δεν είναι κληρονόμος, ευθύνεται από τον χρόνο αυτό κατά το άρθρο 1872. Δεν αποκλείεται και περαιτέρω ευθύνη του από υπερημερία.</p>
<p>Άρθρο 1878</p> <p>Αν ο νομέας της κληρονομίας απέκτησε τη νομή κάποιου αντικειμένου της με κολάσιμη πράξη, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.</p>	<p>Άρθρο 1874 Ευθύνη νομέα της κληρονομίας σε περίπτωση απόκτησης με κολάσιμη πράξη</p> <p>Αν ο νομέας της κληρονομίας απέκτησε τη νομή κάποιου αντικειμένου της με κολάσιμη πράξη, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.</p>
<p>Άρθρο 1879 Χρησικτησία κατά κληρονόμου</p> <p>Εφόσον δεν έχει παραγραφεί η αγωγή περί κλήρου, ο νομέας της κληρονομίας δεν μπορεί να επικαλεστεί κατά του κληρονόμου τη χρησικτησία πράγματος που το νέμεται σαν να ανήκει στην κληρονομία.</p>	<p>Άρθρο 1875 Χρησικτησία κατά κληρονόμου</p> <p>Εφόσον δεν έχει παραγραφεί η αγωγή περί κλήρου, ο νομέας της κληρονομίας δεν μπορεί να επικαλεσθεί κατά του κληρονόμου τη χρησικτησία πράγματος που το</p>

	νέμεται σαν να ανήκει στην κληρονομία.
<p>Άρθρο 1880 Υποχρέωση παροχής πληροφοριών</p> <p>Ο νομέας της κληρονομίας έχει υποχρέωση να δώσει στον κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομίας, καθώς και για την τύχη των αντικειμένων της. Την ίδια υποχρέωση έχει και: 1. όποιος, χωρίς να είναι νομέας της κληρονομίας, παίρνει απ' αυτήν ένα πράγμα στη νομή του πριν καταλάβει τη νομή ο κληρονόμος 2. όποιος κατά το θάνατο του κληρονομούμενου βρισκόταν μ' αυτό σε οικιακή κοινωνία.</p>	<p>Άρθρο 1876 Υποχρέωση παροχής πληροφοριών</p> <p>Ο νομέας της κληρονομίας έχει υποχρέωση να παράσχει στον κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομίας, καθώς και για την τύχη των αντικειμένων της. Την ίδια υποχρέωση έχει και: 1. όποιος, χωρίς να είναι νομέας της κληρονομίας, παίρνει από αυτήν ένα πράγμα στη νομή του πριν καταλάβει τη νομή ο κληρονόμος· 2. όποιος κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου βρισκόταν με αυτόν σε οικιακή κοινωνία.</p>
<p>Άρθρο 1881 Έγερση ειδικής αγωγής</p> <p>Ο νομέας της κληρονομίας ευθύνεται κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου και αν ακόμη ο κληρονόμος εγείρει εναντίον του τις αρμόζουσες ειδικές αγωγές για τα αντικείμενα της κληρονομίας.</p>	<p>Άρθρο 1877 Άσκηση ειδικής αγωγής</p> <p>Ο νομέας της κληρονομίας ευθύνεται κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου, και αν ακόμη ο κληρονόμος ασκήσει εναντίον του τις αρμόζουσες ειδικές αγωγές για τα αντικείμενα της κληρονομίας.</p>
<p>Άρθρο 1882 Εκείνος που αποκτά από το νομέα</p> <p>Έναντι του κληρονόμου ο νομέας της κληρονομίας θεωρείται επίσης και όποιος αποκτά με σύμβαση την κληρονομία από το νομέα της.</p>	<p>Άρθρο 1878 Εκείνος που αποκτά από νομέα</p> <p>Έναντι του κληρονόμου νομέας της κληρονομίας θεωρείται και όποιος αποκτά με σύμβαση την κληρονομία ως σύνολο από τον νομέα της</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1883 Σε περίπτωση αφάντου</p> <p>Αν εμφανισθεί εκείνος που κηρύχθηκε άφαντος, μπορεί να απαιτήσει την απόδοση της περιουσίας του κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου.</p> <p>Όσο ζει ακόμη εκείνος που κηρύχθηκε άφαντος, η παραγραφή της απαίτησής του δεν λήγει πριν μάθει ότι κηρύχθηκε άφαντος και περάσει από τότε ένα έτος.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και αν από πλάνη κάποιος κρίθηκε ότι πέθανε, χωρίς να έχει κηρυχθεί άφαντος.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1879 Σε περίπτωση αφάντου</p> <p>Αν εμφανισθεί ο άφαντος, μπορεί να απαιτήσει την απόδοση της περιουσίας του κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου. Ενώσως ζει ακόμη ο άφαντος, η παραγραφή της απαίτησής του δεν λήγει πριν πληροφορηθεί ότι κηρύχθηκε άφαντος και παρέλθει ένα (1) έτος από την πληροφόρηση.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και αν από πλάνη κάποιος κρίθηκε ότι απεβίωσε, χωρίς να έχει κηρυχθεί άφαντος.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1884 Κοινωνία</p> <p>Αν οι κληρονόμοι είναι περισσότεροι, η κληρονομία γίνεται κοινή κατά το λόγο της μερίδας του καθενός. Αν δεν ορίζει διαφορετικά ο νόμος, στην κοινωνία μεταξύ των συγκληρονόμων εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για την κοινωνία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1880 Κοινωνία</p> <p>Αν οι κληρονόμοι είναι περισσότεροι, η κληρονομία γίνεται κοινή κατά τον λόγο της μερίδας του καθενός. Αν δεν ορίζει διαφορετικά ο νόμος, στη σχέση μεταξύ των συγκληρονόμων εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για την κοινωνία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1885 Μερισμός απαιτήσεων και χρεών</p> <p>Οι απαιτήσεις και τα χρέη της κληρονομίας διαιρούνται αυτοδικαίως μεταξύ των συγκληρονόμων ανάλογα με τη μερίδα του καθενός.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1881 Μερισμός απαιτήσεων και χρεών</p> <p>Οι απαιτήσεις και τα χρέη της κληρονομίας διαιρούνται αυτοδικαίως μεταξύ των συγκληρονόμων ανάλογα με τη μερίδα του καθενός.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1886 Διάθεση μερίδας</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1882 Διάθεση μερίδας</p> <p>Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να διαθέσει τη μερίδα του στην</p>

<p>Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να διαθέσει τη μερίδα του στην κληρονομία ή σε κάθε αντικείμενο της.</p>	<p>κληρονομία ή σε κάθε αντικείμενό της.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1887 Διανομή</p> <p>Κάθε συγκληρονόμος έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να ζητήσει τη διανομή της κληρονομίας. Ο διαθέτης δεν μπορεί να απαγορεύσει τη διανομή για χρονικό διάστημα μακρότερο από δέκα χρόνια από το θάνατο του.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1883 Διανομή</p> <p>Κάθε συγκληρονόμος έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να ζητήσει τη διανομή της κληρονομίας. Ο διαθέτης δεν μπορεί να απαγορεύσει τη διανομή. Κάθε συγκληρονόμος δικαιούται να ζητήσει αυτούσια τη μερίδα του στα αντικείμενα της κληρονομίας. Σύμβαση μεταξύ συγκληρονόμων με την οποία διανέμεται η κληρονομία, ολόκληρη ή εν μέρει, ισχύει και ως αποδοχή της κληρονομίας από τους συμβαλλομένους.</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί να ορίσει με διαθήκη τον τρόπο της διανομής και ιδίως μπορεί να αναθέσει τον τρόπο της διανομής στην εύλογη κρίση τρίτου.</p> <p>Αν η αυτούσια διανομή ορισμένου κληρονομιαίου αντικειμένου είναι ανέφικτη ή ασύμφορη, το δικαστήριο μπορεί κατά την εύλογη κρίση του, κατόπιν αίτησης κάποιου από τους συγκληρονόμους, να επιδικάσει τη μερίδα άλλου συγκληρονόμου σε αυτόν που τη ζητεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού ίσου προς την αγοραία αξία της μερίδας. Αν περισσότεροι ζητήσουν την επιδίκαση του ίδιου αντικειμένου, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την ικανότητα</p>

	καθενός για την επωφελή αξιοποίηση του αντικειμένου. Η αξία των αντικειμένων της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση από το δικαστήριο.
<p>Άρθρο 1888</p> <p>Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να ζητήσει αυτούσια τη μερίδα του στα κινητά και τα ακίνητα της κληρονομίας. Έγγραφα που αφορούν τις προσωπικές σχέσεις του κληρονομούμενου ή της οικογένειάς του ή ολόκληρη την κληρονομία παραμένουν κοινά και παραδίδονται για φύλαξη σε ένα συγκληρονόμο που ορίζεται από το δικαστήριο της διανομής.</p>	<p>Άρθρο 1884</p> <p>Έγγραφα που αφορούν στις προσωπικές σχέσεις</p> <p>Έγγραφα που αφορούν στις προσωπικές σχέσεις του κληρονομούμενου ή της οικογένειάς του ή ολόκληρη την κληρονομία παραμένουν κοινά και παραδίδονται για φύλαξη σε έναν συγκληρονόμο που ορίζεται από το δικαστήριο της διανομής.</p>
<p>Άρθρο 1889</p> <p>Ρύθμιση ως προς την οικογενειακή στέγη</p> <p>Αν υπάρχει στην κληρονομία που πρέπει να διανεμηθεί, ακίνητο που χρησίμευσε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του συζύγου του που επιζεί, το δικαστήριο μπορεί, κατά τη διανομή της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του τελευταίου, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά σε αυτόν. Αν η αξία του ακινήτου κατά το θάνατο του κληρονομούμενου είναι μεγαλύτερη από την αξία της κληρονομικής μερίδας του συζύγου που επιζεί, η επιδίκαση γίνεται αφού ο τελευταίος καταβάλει τη διαφορά.</p> <p>Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και σε περίπτωση διανομής μόνο του ακινήτου που χρησίμευε ως οικογενειακή στέγη, αν αυτό</p>	<p>Άρθρο 1885</p> <p>Ρύθμιση ως προς την οικογενειακή στέγη</p> <p>Αν υπάρχει στη διανεμητέα κληρονομία ακίνητο, το οποίο χρησίμευε ενόσω ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του επιζώντος συζύγου, το δικαστήριο μπορεί κατά τη διανομή της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του τελευταίου, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά σε αυτόν. Αν η αξία του ακινήτου κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου είναι μεγαλύτερη από την αξία της κληρονομικής μερίδας του επιζώντος συζύγου, η επιδίκαση γίνεται αφού ο τελευταίος καταβάλλει τη διαφορά. Η</p>

<p>περιήλθε σε περισσότερους, ανάμεσα στους οποίους είναι ο σύζυγος που επιζεί.</p>	<p>διάταξη αυτή εφαρμόζεται και σε περίπτωση διανομής μόνο του ακινήτου που χρησίμευε ως οικογενειακή στέγη, αν αυτό περιήλθε σε περισσότερους, ανάμεσα στους οποίους είναι ο επιζών σύζυγος.</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος δεν είχε σύζυγο και το διανεμητέο ακίνητο χρησίμευε ενόσω ζούσε ως ο τόπος της κύριας διαμονής του ιδίου και άλλου προσώπου που καλείται στην κληρονομία, το δικαστήριο μπορεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 1, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά στο πρόσωπο αυτό.</p>
<p>Άρθρο 1890 Τρόπος διανομής με διαθήκη</p> <p>Ο κληρονομούμενος μπορεί να ορίσει με διαθήκη τον τρόπο της διανομής. Ιδίως μπορεί να αναθέσει τον τρόπο της διανομής στην εύλογη κρίση τρίτου.</p>	
<p>Άρθρο 1891 Νέμηση ανιόντος</p> <p>Ο ανιών μπορεί όσο ζει να διανείμει την περιουσία του μεταξύ των κατιόντων του (νέμηση). Η διανομή γίνεται με σύμβαση και περιλαμβάνει μόνο την περιουσία που υπάρχει. Ο ανιών όμως δεν δεσμεύεται από τη διανομή αυτή για τις διατάξεις της διαθήκης του.</p>	
<p>Άρθρο 1892</p> <p>Στοιχεία περιουσίας που δεν έχουν περιληφθεί στη νέμηση διανέμονται όπως ορίζει ο νόμος.</p>	

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1893</p> <p>Η νέμηση στην οποία έχει παραλειφθεί μεριδούχος κατιών είναι άκυρη ως προς αυτόν κατά το ποσοστό της νόμιμης μοίρας.</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1894</p> <p>Εφόσον με τη νέμηση έχει προσβληθεί η νόμιμη μοίρα κατιόντος, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1827.</p>	
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1895 Τι συνεισφέρεται</p> <p>Οι κατιόντες, όταν κληρονομούν εξ αδιαθέτου, έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν ο ένας στον άλλον στιδήποτε τους δώρισε ή οπωσδήποτε τους παραχώρησε χωρίς αντάλλαγμα ο κληρονομούμενος, όσο ζούσε καθώς και ότι δαπάνησε για την επαγγελματική μόρφωση τους, εφόσον αυτό υπερέβαινε ότι θα ήταν σύμφωνο με την οικονομική κατάσταση του κληρονομούμενου. Δεν υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, αν ο κληρονομούμενος, το όρισε, όταν έδωσε την παροχή ή έκανε τη δαπάνη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1886 Προϋποθέσεις συνεισφοράς</p> <p>Οι κατιόντες, όταν κληρονομούν εξ αδιαθέτου, έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν ο ένας στον άλλο οτιδήποτε τους προσπόρισε με δωρεά ή γονική παροχή ή οπωσδήποτε τους παραχώρησε χωρίς αντάλλαγμα ο κληρονομούμενος, όσο ζούσε, καθώς και ό,τι δαπάνησε για την επαγγελματική μόρφωσή τους, εφόσον αυτό υπερέβαινε το μέτρο που θα ανταποκρινόταν στην οικονομική κατάσταση του κληρονομούμενου. Η υποχρέωση συνεισφοράς αποκλείεται, αν ο κληρονομούμενος το όρισε με διαθήκη όταν προέβη στην παροχή ή έκανε τη δαπάνη ή μεταγενέστερα.</p> <p>Κάθε κατιών δικαιούται να ζητήσει από τους λοιπούς πληροφορίες σχετικά με τις παροχές ή τις δαπάνες που έγιναν προς αυτούς, ως προς τις οποίες υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1896 Συνεισφορά στη θέση άλλου</p> <p>Αν ο κατιών που ως κληρονόμος θα είχε υποχρέωση συνεισφοράς έχει εκπέσει πριν από το θάνατο ή μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, ο κατιών που παίρνει τη θέση του έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν σε εκείνον που έχει εκπέσει.</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος, όρισε υποκατάστατο για τον κατιόντα που έχει εκπέσει, σε περίπτωση αμφιβολίας ο υποκατάστατος έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν σ' εκείνον που έχει εκπέσει.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1887 Συνεισφορά στη θέση άλλου</p> <p>Ο κατιών που παίρνει τη θέση κατιόντος που εξέπεσε πριν ή μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου και ο οποίος ως κληρονόμος θα είχε υποχρέωση συνεισφοράς, έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν στον εκπεσόντα.</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος όρισε υποκατάστατο για τον κατιόντα που έχει εκπέσει, σε περίπτωση αμφιβολίας ο υποκατάστατος έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν στον εκπεσόντα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1897 Συνεισφορά σε περίπτωση διαδοχής από διαθήκη</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος εγκατέστησε κληρονόμους τους κατιόντες του με την ίδια αναλογία μερίδων που θα κληρονομούσαν και χωρίς διαθήκη, σε περίπτωση αμφιβολίας υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, στην έκταση που θα υπήρχε και στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1888 Συνεισφορά σε περίπτωση διαδοχής από διάταξη τελευταίας βούλησης</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος εγκατέστησε κληρονόμους τους κατιόντες του με την ίδια αναλογία μερίδων που θα κληρονομούσαν και χωρίς διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς στην έκταση που θα υπήρχε και στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1898 Παροχή σε απώτερο κατιόντα</p> <p>Παροχή που έκανε ο κληρονομούμενος σε απώτερο κατιόντα πριν εκπέσει ο εγγύτερος κατιών που τον αποκλείει, ή σε κατιόντα που υπεισέρχεται ως υποκατάστατος άλλου κατιόντος δεν συνεισφέρεται, εκτός αν ο κληρονομούμενος κατά την παροχή διέταξε τη συνεισφορά.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1889 Παροχή σε απώτερο κατιόντα</p> <p>Παροχή που έκανε ο κληρονομούμενος σε απώτερο κατιόντα πριν εκπέσει ο εγγύτερος κατιών που τον αποκλείει, ή σε κατιόντα που υπεισέρχεται ως υποκατάστατος άλλου κατιόντος δεν συνεισφέρεται, εκτός αν ο κληρονομούμενος</p>

<p>Το ίδιο ισχύει και για όποιον έλαβε παροχή από τον κληρονομούμενο πριν αποκτήσει τη νομική θέση κατιόντος.</p>	<p>κατά τον χρόνο της παροχής διέταξε τη συνεισφορά. Το ίδιο ισχύει και για όποιον έλαβε παροχή από τον κληρονομούμενο πριν αποκτήσει τη νομική θέση κατιόντος.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1899 Πως γίνεται η συνεισφορά</p> <p>Η συνεισφορά γίνεται με τον υπολογισμό της αξίας της παροχής, για την οποία υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, στην κληρονομία που πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των κατιόντων και με την αφαίρεση κατόπιν της αξίας της από τη μερίδα εκείνου που έχει υποχρέωση συνεισφοράς. Για τον προσδιορισμό της αξίας της παροχής λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που έγινε η παροχή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1890 Πώς γίνεται η συνεισφορά</p> <p>Η συνεισφορά γίνεται με τον υπολογισμό της αξίας της παροχής, για την οποία υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, στην αξία της κληρονομίας που πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των κατιόντων και την αφαίρεση κατόπιν της αξίας της από τη μερίδα εκείνου που έχει υποχρέωση συνεισφοράς. Για τον προσδιορισμό της αξίας της παροχής λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που έγινε η παροχή. Με τη συνεισφορά δεν μεταβάλλονται οι μερίδες των κατιόντων. Ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει σε χρήμα στους λοιπούς, κατά την αναλογία των μερίδων τους, την αξία της παροχής που έλαβε κατά το μέτρο που υπερβαίνει την αξία της κληρονομικής του μερίδας με συνυπολογισμό και της συνεισφοράς. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να διατάξει αντί χρηματικού ποσού την αυτούσια απόδοση περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας ίσης αξίας. Η αξίωση συνεισφοράς παραγράφεται τρία</p>

	έτη από τον θάνατο του κληρονομούμενου.
<p>Άρθρο 1900 Μεγαλύτερη αξία της παροχής που συνεισφέρεται</p> <p>Αν η αξία της παροχής που πρέπει να συνεισφέρει ο κατιών είναι μεγαλύτερη από τη μερίδα που του ανήκει, δεν έχει υποχρέωση για το επιπλέον. Σε τέτοια περίπτωση η κληρονομία διανέμεται μεταξύ των λοιπών κληρονόμων χωρίς να υπολογίζεται η παροχή που έπρεπε να συνεισφέρει ο κατιών.</p>	<p>Άρθρο 1891 Μεγαλύτερη αξία της παροχής που συνεισφέρεται</p> <p>Αν η αξία της παροχής που πρέπει να συνεισφέρει ο κατιών είναι μεγαλύτερη από τη μερίδα που του ανήκει, δεν έχει υποχρέωση για το επιπλέον. Σε αυτή την περίπτωση ο κατιών που έλαβε την παροχή υποχρεούται να μεταβιβάσει τη μερίδα του στους λοιπούς κατιόντες, κατά την αναλογία των μερίδων τους.</p>
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΜΕ ΑΠΟΓΡΑΦΗ</p> <p>Άρθρο 1901 Ευθύνη απλού κληρονόμου</p> <p>Ο κληρονόμος ευθύνεται και με τη δική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας. Οι κληροδοσίες και οι τρόποι εκπληρώνονται μετά τις λοιπές υποχρεώσεις.</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ</p> <p>Άρθρο 1892 Ευθύνη κληρονόμου</p> <p>Ο κληρονόμος δεν ευθύνεται με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εκτός αν δηλώσει στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας ότι θα τη διαχειρίζεται και θα τη διαθέτει ελεύθερα, ή αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 1895.</p>
<p>Άρθρο 1902 Αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής</p> <p>Όσο ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία, μπορεί να δηλώσει ότι την αποδέχεται με το ευεργέτημα της</p>	

<p>απογραφής. Η δήλωση γίνεται στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας.</p> <p>Η δήλωση αποδοχής θεωρείται ότι έγινε με το ευεργέτημα της απογραφής, αν ο κληρονόμος είναι πρόσωπο για το οποίο η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής.</p>	
<p>Άρθρο 1903 Προθεσμία απογραφής</p> <p>Ο κληρονόμος με απογραφή οφείλει να τελειώσει την απογραφή της κληρονομικής περιουσίας μέσα σε τέσσερις μήνες αφότου γίνει η δήλωση του προηγούμενου άρθρου.</p>	
<p>Άρθρο 1904 Ευθύνη κληρονόμου με απογραφή</p> <p>Ο κληρονόμος με απογραφή ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας έως το ενεργητικό της.</p> <p>Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του έναντι της κληρονομίας.</p>	
<p>Άρθρο 1905 Η κληρονομία χωριστή ομάδα</p> <p>Αφότου γίνει η δήλωση της αποδοχής της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα.</p>	
<p>Άρθρο 1906 Εγγραφή υποθήκης</p> <p>Αν έγινε αποδοχή της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, κάθε εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης που έγινε πάνω στα κληρονομιαία με οποιοδήποτε τίτλο μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, δεν</p>	

παρέχει κανένα προνόμιο έναντι των δανειστών της κληρονομίας.	
<p align="center">Άρθρο 1907</p> <p align="center">Διοίκηση κληρονομίας</p> <p>Ο κληρονόμος με απογραφή διοικεί την ομάδα της κληρονομίας, ευθύνεται για κάθε αμέλεια και υπόκειται σε λογοδοσία.</p>	
<p align="center">Άρθρο 1908</p> <p align="center">Εκποίηση ακινήτων και τίτλων</p> <p>Ο κληρονόμος με απογραφή δεν μπορεί να εκποιήσει χωρίς άδεια του δικαστηρίου ακίνητα της κληρονομίας ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιριών. Τα ακίνητα εκποιούνται με πλειστηριασμό, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά.</p>	
<p align="center">Άρθρο 1909</p> <p align="center">Παραχώρηση περιουσίας</p> <p>Ο κληρονόμος με απογραφή έχει δικαίωμα να παραχωρήσει την κληρονομική περιουσία στους δανειστές της κληρονομίας και τους κληροδόχους σύμφωνα με τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας. Με την παραχώρηση αυτή απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση προς αυτούς.</p>	
<p align="center">Άρθρο 1910</p> <p align="center">Αγωγές του κληρονόμου κατά της κληρονομίας</p> <p>Οι αγωγές του κληρονόμου με απογραφή κατά της κληρονομίας απευθύνονται κατά των λουτών κληρονόμων και αν δεν υπάρχουν άλλοι, διορίζεται ειδικός κηδεμόνας για τη διεξαγωγή της δίκης, κατά τις διατάξεις για τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας.</p>	
<p align="center">Άρθρο 1911</p> <p align="center">Έκπτωση από το ευεργέτημα</p>	

<p>Ο κληρονόμος χάνει το ευεργέτημα της απογραφής: 1. αν δεν συνέταξε εμπρόθεσμα απογραφή, 2. αν δολίως έκανε ανακριβή απογραφή, 3. σε περίπτωση δόλου σχετικά με τη διαχείριση της κληρονομικής ομάδας, 4. αν εκποίησε ακίνητα ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιριών, χωρίς άδεια του δικαστηρίου.</p>	
<p>Άρθρο 1912</p> <p>Σε περίπτωση προσώπων ανίκανων ή με περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία, για τα οποία η αποδοχή της κληρονομιάς γίνεται κατά τον νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής, έκπτωση από το ευεργέτημα επειδή δεν συντάχθηκε απογραφή επέρχεται αν μέσα σε έναν χρόνο, αφότου τα πρόσωπα έγιναν απεριορίστως ικανά, δεν έκαναν την απογραφή.</p>	
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ</p> <p>Άρθρο 1913 Πότε διατάζεται</p> <p>Το δικαστήριο της κληρονομιάς μπορεί, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δανειστή της, να διατάξει την εκκαθάριση της κληρονομιάς.</p> <p>Η εκκαθάριση διατάζεται και αν ακόμη η κληρονομία σχολάζει ή ο κληρονόμος τη δέχτηκε με το ευεργέτημα της απογραφής.</p> <p>Το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση, αν ο κληρονόμος παρέχει ασφάλεια υπέρ του δανειστή που τη ζήτησε.</p>	<p>Άρθρο 1893</p> <p>Δικαστική εκκαθάριση κληρονομιάς</p> <p>Το δικαστήριο της κληρονομιάς μπορεί οποτεδήποτε, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, να διατάξει την εκκαθάριση της κληρονομιάς.</p> <p>Η εκκαθάριση διατάσσεται και αν ακόμα η κληρονομία σχολάζει.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1914 Η κληρονομία χωριστή ομάδα</p> <p>Από τη δημοσίευση της απόφασης που διατάζει την εκκαθάριση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας, αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα που διοικείται από τον εκκαθαριστή - κάθε εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης, που έγινε στα κληρονομαία με οποιοδήποτε τίτλο μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, δεν παρέχει κανένα προνόμιο έναντι των δανειστών της κληρονομίας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1894 Η κληρονομία ως χωριστή ομάδα</p> <p>Από τη δημοσίευση της απόφασης που διατάσσει την εκκαθάριση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα που διοικείται από τον εκκαθαριστή. Απαγορεύεται μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου η εγγραφή υποθήκης με οποιονδήποτε τίτλο καθώς και η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης στα κληρονομαία ακίνητα υπέρ του κληρονόμου ή των δανειστών του.</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1895 Επίταση της ευθύνης του κληρονόμου</p> <p>Πριν από την απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση της κληρονομίας, ο κληρονόμος δεν έχει δικαίωμα να διαθέτει αντικείμενα της κληρονομίας χωρίς άδεια του δικαστηρίου, η οποία παρέχεται για σπουδαίο λόγο που αφορά τη ζωή ή την υγεία του κληρονόμου ή του συζύγου, των γονέων ή των τέκνων του, εκτός αν είχε υποβάλει τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892. Έχει όμως δικαίωμα να αποκομίζει τα ωφελήματα της κληρονομίας. Επίσης, έχει δικαίωμα να διαθέτει κεφάλαιο της κληρονομίας προς τον σκοπό της</p>

	<p>ικανοποίησης των δανειστών της ή της συντήρησης των αντικειμένων της.</p> <p>Ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, αν διέθεσε αντικείμενα της κληρονομιάς κατά παράβαση της παρ. 1. Κάθε διάθεση που έγινε από τον κληρονόμο κατά παράβαση της παρ. 1 είναι άκυρη υπέρ των δανειστών της κληρονομιάς, εφόσον ματαιώνει την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.</p> <p>Αν από υπαιτιότητα του κληρονόμου μειώθηκε η αξία της κληρονομιάς, οι αξιώσεις των δανειστών της μπορούν να ικανοποιηθούν και από την ατομική περιουσία του.</p> <p>Οι αξιώσεις των δανειστών του κληρονομούμενου και των νόμιμων μεριδούχων ικανοποιούνται πριν από την εκπλήρωση των κληροδοσιών, των τρόπων και των δωρεών αιτία θανάτου. Αν δεν τηρήθηκε η σειρά του προηγούμενου εδαφίου, ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για την ικανοποίηση των αξιώσεων των δανειστών του κληρονομούμενου που παραλείφθηκαν.</p>
<p>Άρθρο 1915 Διορισμός εκκαθαριστών</p> <p>Η απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση διορίζει εκκαθαριστή της κληρονομιάς. Εκκαθαριστής μπορεί να διοριστεί και ο</p>	<p>Άρθρο 1896 Διορισμός εκκαθαριστή</p> <p>Η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση διορίζει ως εκκαθαριστή της κληρονομιάς δικηγόρο, ο</p>

<p>κληρονόμος ή ένας από τους κληρονόμους, αν έχει πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία.</p>	<p>οποίος περιλαμβάνεται σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας. Ως εκκαθαριστής δεν μπορεί να διορισθεί ο κληρονόμος ή ο δανειστής του κληρονομούμενου, ο σύζυγός του και κάθε συγγενής του εξ αίματος σε ευθεία ή πλάγια γραμμή μέχρι τον τέταρτο βαθμό.</p> <p>Η απόφαση για τον διορισμό του εκκαθαριστή καταχωρίζεται σε ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου και επιδίδεται στον εκκαθαριστή με επιμέλεια της γραμματείας.</p> <p>Ο εκκαθαριστής οφείλει, εντός δέκα (10) ημερών από την επίδοση της απόφασης, να αποδεχθεί τον διορισμό του με δήλωση στη γραμματεία του δικαστηρίου. Αν παρέλθει η προθεσμία, θεωρείται ότι έχει αποποιηθεί. Μετά την αποδοχή του διορισμού του, ο εκκαθαριστής παραλαμβάνει από τον κληρονόμο τα αντικείμενα της κληρονομίας και τα καταγράφει.</p> <p>Ο εκκαθαριστής μπορεί, οποτεδήποτε μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, να ζητήσει από το δικαστήριο την αντικατάστασή του για σπουδαίο λόγο. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και τα πρόσωπα που δικαιούνται να ζητήσουν τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας.</p>
<p>Άρθρο 1916 Πρόσκληση κληρονομικών δανειστών</p>	

<p>Ο εκκαθαριστής μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης δημοσιεύει στον τύπο περίληψη της με πρόσκληση των δανειστών της κληρονομίας να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους και τα δικαιολογητικά τους στοιχεία.</p> <p>Η απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση καθορίζει τα σχετικά με τη δημοσίευση. Σε κάθε περίπτωση η περίληψη με την πρόσκληση των δανειστών δημοσιεύεται σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμηνής του κληρονομούμενου.</p>	<p>Άρθρο 1897 Πρόσκληση κληρονομικών δανειστών</p> <p>Ο εκκαθαριστής, μέσα σε ένα (1) μήνα από την αποδοχή του διορισμού του, δημοσιεύει στον τύπο περίληψη της απόφασης και τη δήλωση αποδοχής του διορισμού του με πρόσκληση των δανειστών της κληρονομίας να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους και να υποβάλλουν τα δικαιολογητικά τους στοιχεία.</p> <p>Η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση καθορίζει τα σχετικά με τη δημοσίευση. Σε κάθε περίπτωση, η περίληψη με την πρόσκληση των δανειστών δημοσιεύεται σε μία εφημερίδα της πρωτεύουσας και στο δελτίο δικαστικών δημοσιεύσεων.</p> <p>Εντός της προθεσμίας της παρ. 1 ο εκκαθαριστής γνωστοποιεί με κάθε πρόσφορο μέσο την περίληψη της απόφασης και τη δήλωση αποδοχής του σε κάθε δανειστή που έχει εγγράψει υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης ή έχει επιβάλει κατάσχεση σε ακίνητο της κληρονομίας ή έχει αποκτήσει ενέχυρο που είναι γραμμένο σε δημόσιο βιβλίο.</p>
<p>Άρθρο 1917 Αναγγελία δανειστών</p> <p>Μέσα σε τέσσερις μήνες από την τελευταία δημοσίευση που γίνεται σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, όποιος θεωρεί τον εαυτό του δανειστή της κληρονομίας οφείλει</p>	<p>Άρθρο 1898 Αναγγελία δανειστών και απογραφή</p> <p>Μέσα σε έξι (6) μήνες από την τελευταία δημοσίευση, που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 1897,</p>

<p>να αναγγείλει στον εκκαθαριστή την απαίτηση του με τα δικαιολογητικά στοιχεία. Με βάση τις απαιτήσεις που αναγγέλθηκαν ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, μέσα σε τρεις μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας για αναγγελία, να τελειώσει την απογραφή της κληρονομίας. Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί να παρατείνει αυτή την προθεσμία για σπουδαίους λόγους.</p>	<p>όποιος θεωρεί ότι διατηρεί απαίτηση κατά της κληρονομίας οφείλει να την αναγγείλει στον εκκαθαριστή και να υποβάλει τα δικαιολογητικά στοιχεία. Η αναγγελία περιλαμβάνει την περιγραφή της απαίτησης και υπογράφεται από δικηγόρο, ο οποίος θεωρείται αντίκλητος του δανειστή.</p> <p>Ο εκκαθαριστής, αφού επαληθεύσει τις απαιτήσεις των δανειστών που αναγγέλθηκαν, έχει υποχρέωση, μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας για αναγγελία, να ολοκληρώσει την απογραφή της κληρονομίας και να συντάξει έκθεση. Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί να παρατείνει αυτή την προθεσμία για σπουδαίο λόγο.</p> <p>Ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση να καταθέσει την έκθεση απογραφής στο δικαστήριο της κληρονομίας και να τη γνωστοποιήσει στον κληρονόμο, τους δανειστές του, εφόσον ζήτησαν την εκκαθάριση, και τους δανειστές της κληρονομίας που αναγγέλθηκαν. Καθέννας που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει αντιρρήσεις κατά της έκθεσης απογραφής μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη γνωστοποίηση σε αυτόν της έκθεσης απογραφής.</p>
<p>Άρθρο 1918 Έργο του εκκαθαριστή</p>	<p>Άρθρο 1899 Έργο του εκκαθαριστή Ο εκκαθαριστής διοικεί την ομάδα της κληρονομίας και</p>

<p>Ο εκκαθαριστής διοικεί την ομάδα της κληρονομίας, ευθύνεται για κάθε αμέλεια και έχει την υποχρέωση να λογοδοτήσει.</p> <p>Έως το τέλος της απογραφής επαληθεύει τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εισπράττει τις απαιτήσεις και εκποιεί τα κινητά και ακίνητα της.</p> <p>Κάθε χρηματικό ποσό που εισπράττεται κατατίθεται εντόκως σε ασφαλή τράπεζα.</p> <p>Σε περίπτωση εκποίησης ακινήτων ή δημόσιων χρεογράφων ή μετοχών ή ομολογιών ανώνυμων εταιριών εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1908.</p>	<p>εισπράττει τις απαιτήσεις του κληρονομούμενου.</p> <p>Εφόσον είναι αναγκαίο για την ικανοποίηση των δανειστών της κληρονομίας, ο εκκαθαριστής εκποιεί ορισμένα ή όλα τα αντικείμενα της κληρονομίας. Για την εκποίηση ακινήτων ή επιχείρησης ή δημόσιων χρεογράφων ή μετοχών ή ομολογιών ανώνυμων εταιρειών απαιτείται άδεια του δικαστηρίου της κληρονομίας. Τα ακίνητα εκποιούνται με πλειστηριασμό, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά. Ακίνητο που λειτουργεί ως οικογενειακή στέγη καθώς και η επιχείρηση που περιλαμβάνεται στην κληρονομία εκποιούνται ύστερα από την εκποίηση των λοιπών αντικειμένων της κληρονομίας, εκτός αν πιθανολογείται κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις ότι η αξία αυτών δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των δανειστών της κληρονομίας.</p> <p>Κάθε χρηματικό ποσό που εισπράττεται κατατίθεται εντόκως σε ασφαλή τράπεζα.</p> <p>Ο εκκαθαριστής ευθύνεται για κάθε αμέλεια.</p>
<p>Άρθρο 1919 Αμοιβή του</p> <p>Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα να λάβει ανάλογη αμοιβή που ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, αν</p>	<p>Άρθρο 1900 Αμοιβή εκκαθαριστή</p> <p>Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα να λάβει από την κληρονομία ανάλογη αμοιβή, η οποία ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Κάθε δαπάνη, η οποία είναι</p>

<p>αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>	<p>αναγκαία για την επιχείρηση συγκεκριμένης πράξης εκκαθάρισης, προκαταβάλλεται στον εκκαθαριστή από αυτόν που ζήτησε την εκκαθάριση. Αν η κληρονομία δεν επαρκεί, οι κληρονόμοι ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για την καταβολή της αμοιβής και των δαπανών στον εκκαθαριστή. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τους κληρονόμους, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>
	<p>Άρθρο 1901 Επάρκεια του προϊόντος εκκαθάρισης Ο εκκαθαριστής διανέμει το προϊόν της εκκαθάρισης, αν αυτό επαρκεί για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειστών που αναγγέλθηκαν, αφού προηγουμένως αφαιρέσει τα έξοδα της εκκαθάρισης, περιλαμβανομένης της αμοιβής του.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1920 Ανεπάρκεια κληρονομίας</p> <p>Αν από την απογραφή προκύπτει ότι το ενεργητικό της κληρονομίας δεν είναι αρκετό για την εξόφληση των υποχρεώσεων της, ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, πριν εξοφλήσει οποιοδήποτε δανειστή, να ζητήσει από το δικαστήριο της κληρονομίας, να ρυθμίσει τη σύμμετρη πληρωμή όλων των δανειστών χωρίς να θίγονται τα προνόμια που αποκτήθηκαν κατά το νόμο ή οι υποθήκες που έχουν εγγραφεί και τα ενέχυρα που έχουν συσταθεί πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου.</p> <p>Οι δανειστές υπό αίρεση κατατάσσονται με την αίρεση αυτή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1902 Ανεπάρκεια του προϊόντος εκκαθάρισης</p> <p>Αν το προϊόν της εκκαθάρισης δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των δανειστών που αναγγέλθηκαν, ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, πριν εξοφλήσει οποιοδήποτε από αυτούς, να συντάξει πίνακα κατάταξης σύμφωνα με τον νόμο. Περισσότεροι δανειστές της ίδιας κατηγορίας κατατάσσονται σύμφωνα, χωρίς να θίγονται τα προνόμια που αποκτήθηκαν κατά τον νόμο ή οι υποθήκες που είχαν εγγραφεί και τα ενέχυρα που είχαν συσταθεί πριν από την απόφαση που διέταξε την εκκαθάριση της κληρονομίας. Απαιτήσεις υπό αίρεση ή αμφίβολες κατατάσσονται τυχαία.</p> <p>Ο εκκαθαριστής καταθέτει τον πίνακα στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας και τον γνωστοποιεί, μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κατάθεση, με κάθε πρόσφορο μέσο στον κληρονόμο και τους δανειστές που αναγγέλθηκαν. Μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας, κάθε δανειστής, ο οποίος είχε αναγγείλει τις απαιτήσεις του, μπορεί να ανακόψει τον πίνακα ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου.</p> <p>Αν δεν ασκήθηκε ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης, ο εκκαθαριστής διανέμει αμέσως το προϊόν της εκκαθάρισης. Σε αντίθετη περίπτωση, ο εκκαθαριστής</p>
--	--

	<p>δεν μπορεί να ικανοποιήσει τους δανειστές των οποίων η κατάταξη προσβάλλεται με την ανακοπή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1921 Δανειστές που δεν αναγγέθηκαν</p> <p>Οι δανειστές της κληρονομίας που δεν αναγγέθηκαν εμπρόθεσμα κατά το άρθρο 1917 ικανοποιούνται μόνο αν μετά την εξόφληση όσων αναγγέθηκαν απομείνει κληρονομική περιουσία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1903 Πέρασ εκκαθάρισης</p> <p>Μέσα σε (1) μήνα από την πληρωμή των δανειστών που αναγγέθηκαν, ο εκκαθαριστής οφείλει να δηλώσει στο δικαστήριο της κληρονομίας το πέρας της εκκαθάρισης και, εφόσον έχει απομείνει κληρονομική περιουσία, την αποδίδει στους κληρονόμους ανάλογα με τις κληρονομικές τους μερίδες. Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα επίσχεσης μέχρι την καταβολή της αμοιβής του και των δαπανών.</p> <p>Μετά το πέρας της εκκαθάρισης ο κληρονόμος και κάθε δανειστής της κληρονομίας που είχε αναγγελθεί δικαιούται να ζητήσει από τον εκκαθαριστή λογοδοσία. Η αξίωση παραγράφεται μέσα σε έξι μήνες από το πέρας της εκκαθάρισης.</p> <p>Δανειστές που δεν αναγγέθηκαν ικανοποιούνται, μετά το πέρας της εκκαθάρισης, μόνο στις περιπτώσεις που ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1922 Εκκαθάριση και περιορισμός της ευθύνης</p> <p>Με την απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση της κληρονομίας δεν περιορίζεται η ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εφόσον δεν είναι</p>	

<p>κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής. Αλλά αν έχει τέτοια ιδιότητα, από τη δημοσίευση της απόφασης παύουν τα καθήκοντα του ως κληρονόμου με απογραφή.</p>	
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1923 Έννοια</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να υποχρεώσει τον κληρονόμο να παραδώσει έπειτα από ορισμένο γεγονός ή χρονικό σημείο την κληρονομία που απέκτησε ή ποσοστό της σε άλλον (καταπιστευματοδόχο). Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον καταπιστευματοδόχο.</p>	<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1904 Έννοια</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να υποχρεώσει τον κληρονόμο να παραδώσει έπειτα από ορισμένο γεγονός ή χρονικό σημείο την κληρονομία που απέκτησε ή ποσοστό της σε άλλον (καταπιστευματοδόχο). Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον καταπιστευματοδόχο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1924</p> <p>Με την επιφύλαξη του άρθρου 1711 εδ. β', αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συλληφθεί κατά το θάνατό του, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος. Το ίδιο ισχύει και αν εγκαταστάθηκε κληρονόμος νομικό πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συσταθεί κατά το θάνατο του διαθέτη.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1905 Εγκατάσταση προσώπου που δεν είχε ακόμη συλληφθεί</p> <p>Με την επιφύλαξη του άρθρου 1711 εδάφιο β', αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συλληφθεί κατά τον θάνατό του, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος. Το ίδιο ισχύει και αν εγκαταστάθηκε κληρονόμος νομικό πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συσταθεί κατά τον θάνατο του διαθέτη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1925 Εγκατάσταση με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1906 Εγκατάσταση με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με αναβλητική</p>

<p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο, με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία που δεν είχε πληρωθεί κατά το θάνατο του διαθέτη, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και αν ο προσδιορισμός του εγκαταστάτου εξαρτάται από γεγονός που επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη.</p>	<p>αίρεση ή προθεσμία που δεν είχε πληρωθεί κατά τον θάνατο του διαθέτη, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.</p> <p>Το ίδιο ισχύει και αν ο προσδιορισμός του εγκαταστάτου εξαρτάται από γεγονός που επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1926 Εγκατάσταση με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία, χωρίς να ορίσει τον καταπιστευματοδόχο, θεωρείται καταπιστευματοδόχος, το πρόσωπο που θα κληρονομούσε το διαθέτη εξ αδιαθέτου αν ο διαθέτης πέθαινε κατά την πλήρωση της αίρεσης ή προθεσμίας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1907 Εγκατάσταση με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία, χωρίς να ορίσει τον καταπιστευματοδόχο, θεωρείται καταπιστευματοδόχος το πρόσωπο που θα κληρονομούσε τον διαθέτη εξ αδιαθέτου, αν ο διαθέτης αποβίωνε κατά την πλήρωση της αίρεσης ή προθεσμίας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1927 Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης</p> <p>Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεση της με διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του κληρονόμου θεωρούνται καταπιστευματοδόχοι.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1908 Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης</p> <p>Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του κληρονόμου θεωρούνται καταπιστευματοδόχοι.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1928</p> <p>Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεση της με διάταξη τελευταίας βούλησης και συγχρόνως προσδιόρισε το πρόσωπο για χάρη του οποίου έταξε την απαγόρευση, σε</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1909 Ορισμός καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση απαγόρευσης εκποίησης της κληρονομίας</p> <p>Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της</p>

<p>περίπτωση αμφιβολίας το πρόσωπο που προσδιορίστηκε με αυτόν τον τρόπο θεωρείται καταπιστευματοδόχος.</p>	<p>κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης και συγχρόνως προσδιόρισε το πρόσωπο για χάρη του οποίου έταξε την απαγόρευση, σε περίπτωση αμφιβολίας το πρόσωπο που προσδιορίστηκε με αυτόν τον τρόπο θεωρείται καταπιστευματοδόχος.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1929 Οικογενειακό καταπίστευμα</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένεια του, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1923 παρ. 2 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά το θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου το διαθέτη, αν πέθαινε κατά το θάνατο του εγκαταστάτου. Για άλλους απώτερους συγγενείς του διαθέτη δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1910 Οικογενειακό Καταπίστευμα</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένειά του, με την επιφύλαξη της διάταξης της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1906 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά τον θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου τον διαθέτη, αν αποβίωνε κατά τον θάνατο του εγκαταστάτου. Για άλλους απώτερους συγγενείς του διαθέτη δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1930</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένεια του κληρονόμου, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1923 παρ. 2 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά το θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου τον κληρονόμο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1911 Όρος διατήρησης της κληρονομίας στην οικογένεια του κληρονόμου</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένεια του κληρονόμου, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 1904 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά τον θάνατο του</p>

<p>Για άλλους απώτερους συγγενείς του κληρονόμου δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.</p>	<p>εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα τον κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου. Για άλλους απώτερους συγγενείς του κληρονόμου δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.</p>
<p align="center">Άρθρο 1931 Ειδική περίπτωση βεβαρημένου</p> <p>Στις περιπτώσεις των άρθρων 1924 και 1925, ωστόσο γίνεται η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο χωρεί ως προς την μερίδα του η εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p>	<p align="center">Άρθρο 1912 Ειδική περίπτωση βεβαρημένου</p> <p>Στις περιπτώσεις των άρθρων 1905 και 1919, ωστόσο γίνεται η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, χωρεί ως προς τη μερίδα του η εξ αδιαθέτου διαδοχή.</p>
<p align="center">Άρθρο 1932 Σιωπηρή υποκατάσταση</p> <p>Όποιος εγκαταστάθηκε ως καταπιστευματοδόχος, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει ορισθεί και ως υποκατάστατος του κληρονόμου.</p>	<p align="center">Άρθρο 1913 Σιωπηρή υποκατάσταση</p> <p>Όποιος εγκαταστάθηκε ως καταπιστευματοδόχος, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει ορισθεί και ως υποκατάστατος του κληρονόμου.</p>
<p align="center">Άρθρο 1933 Άτεκνος κατιών</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε καταπιστευματοδόχο για την περίπτωση θανάτου του κατιόντος του, που κατά τη σύνταξη της διαθήκης ήταν άτεκνος, ο καταπιστευματοδόχος θεωρείται ότι εγκαταστάθηκε για την περίπτωση που ο κατιών θα πέθαινε άτεκνος.</p>	<p align="center">Άρθρο 1914 Άτεκνος κατιών</p> <p>Αν ο διαθέτης εγκατέστησε καταπιστευματοδόχο για την περίπτωση θανάτου του κατιόντος του, ο οποίος κατά τη σύνταξη της διαθήκης ήταν άτεκνος, ο καταπιστευματοδόχος θεωρείται ότι εγκαταστάθηκε για την περίπτωση που ο κατιών θα αποβίωνε άτεκνος.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1934 Έκταση καταπιστεύματος</p> <p>Το δικαίωμα του καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και στην μερίδα που απέκτησε ο κληρονόμος από την έκπτωση κάποιου συγκληρονόμου. Σε περίπτωση αμφιβολίας δεν περιλαμβάνει και το εξάιρετο που καταλείφθηκε στον κληρονόμο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1915 Έκταση καταπιστεύματος</p> <p>Το δικαίωμα του καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και στη μερίδα που απέκτησε ο κληρονόμος από την έκπτωση κάποιου συγκληρονόμου. Σε περίπτωση αμφιβολίας δεν περιλαμβάνει και το εξάιρετο που καταλείφθηκε στον κληρονόμο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1935 Χρόνος επαγωγής</p> <p>Η επαγωγή της κληρονομιάς στον καταπιστευματοδόχο επέρχεται μόλις πεθάνει ο κληρονόμος, αν ο διαθέτης δεν έταξε κάποιο άλλο γεγονός ή χρονικό σημείο. Στις περιπτώσεις του άρθρου 1924 η επαγωγή επέρχεται μόλις γίνει ο τοκετός ή μόλις συσταθεί το νομικό πρόσωπο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1916 Χρόνος επαγωγής</p> <p>Η επαγωγή της κληρονομιάς στον καταπιστευματοδόχο επέρχεται μόλις αποβιώσει ο κληρονόμος, αν ο διαθέτης δεν έταξε κάποιο άλλο γεγονός ή χρονικό σημείο. Στις περιπτώσεις του άρθρου 1905 η επαγωγή επέρχεται με τον τοκετό ή τη σύσταση του νομικού προσώπου. Σε κάθε περίπτωση, η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο μεταιώνεται, αν παρέλθουν (30) έτη από τον θάνατο του διαθέτη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1936 Ύπαρξη του τιμώμενου προσώπου</p> <p>Καταπιστευματοδόχος μπορεί να είναι μόνο όποιος ζει ή τουλάχιστον έχει συλληφθεί κατά το χρόνο που επάγεται σε αυτόν η κληρονομία. Αν ο καταπιστευματοδόχος δεν ζει ή δεν έχει συλληφθεί κατ' αυτόν τον χρόνο, εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, η κληρονομία παραμένει στον κληρονόμο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1917 Ύπαρξη του τιμώμενου προσώπου</p> <p>Καταπιστευματοδόχος μπορεί να είναι μόνο όποιος ζει ή τουλάχιστον έχει συλληφθεί κατά τον χρόνο που επάγεται σε αυτόν η κληρονομία. Αν ο καταπιστευματοδόχος δεν ζει ή δεν έχει συλληφθεί κατά τον χρόνο αυτόν, εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, η</p>

	κληρονομία παραμένει στον κληρονόμο.
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1937 Δικαιώματα βεβαρημένου</p> <p>Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος ασκεί τις κληρονομικές αγωγές και διαχειρίζεται την κληρονομία - απέναντι στον καταπιστευματοδόχο ευθύνεται για όση επιμέλεια δείχνει στις δικές του υποθέσεις.</p> <p>Διάθεση των αντικειμένων της κληρονομίας, αν ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, συγχωρείται μόνο όταν επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης ή έδωσε τη συναίνεση του ο καταπιστευματοδόχος ή στην περίπτωση του άρθρου 1939.</p> <p>Κάθε άλλη διάθεση αποβαίνει άκυρη μόλις γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1918 Δικαιώματα βεβαρημένου</p> <p>Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος ασκεί τις κληρονομικές αγωγές και διαχειρίζεται την κληρονομία απέναντι στον καταπιστευματοδόχο ευθύνεται για όση επιμέλεια δείχνει στις δικές του υποθέσεις.</p> <p>Διάθεση των αντικειμένων της κληρονομίας, αν ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, συγχωρείται μόνο όταν επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης ή έδωσε τη συναίνεσή του ο καταπιστευματοδόχος ή στην περίπτωση του άρθρου 1918. Κάθε άλλη διάθεση καθίσταται άκυρη μόλις επέλθει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1938 Δαπάνες</p> <p>Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος βαρύνεται μόνο με τις αναγκαίες δαπάνες και με τις δαπάνες για την παραγωγή καρπών, καθώς και με τα τακτικά βάρη των κληρονομιαίων αντικειμένων. Κάθε άλλη δαπάνη κρίνεται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1919 Δαπάνες</p> <p>Ωσότου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος βαρύνεται μόνο με τις αναγκαίες δαπάνες και με τις δαπάνες για την παραγωγή καρπών, καθώς και με τα τακτικά βάρη των κληρονομιαίων αντικειμένων. Κάθε άλλη δαπάνη κρίνεται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1939 Αποκατάσταση του υπολοίπου</p> <p>Αν ο καταπιστευματοδόχος εγκαταστάθηκε σε ότι βρεθεί στην κληρονομία κατά το</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1920 Αποκατάσταση του υπολοίπου</p>

<p>χρόνο της επαγωγής σε αυτόν ή αν ο διαθέτης επέτρεψε ελεύθερη διαχείριση στον κληρονόμο αυτός έχει δικαίωμα να διαθέτει τα κληρονομιαία αντικείμενα.</p>	<p>Αν ο καταπιστευματοδόχος εγκαταστάθηκε σε ό,τι βρεθεί στην κληρονομία κατά τον χρόνο της επαγωγής σε αυτόν, ή αν ο διαθέτης επέτρεψε ελεύθερη διαχείριση στον κληρονόμο, αυτός έχει δικαίωμα να διαθέτει τα κληρονομιαία αντικείμενα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1940</p> <p>Αποδοχή ή αποποίηση του καταπιστεύματος</p> <p>Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο αυτός δικαιούται να αποδεχτεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά τις διατάξεις για την αποδοχή ή την αποποίηση της.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1921</p> <p>Αποδοχή ή αποποίηση του καταπιστεύματος</p> <p>Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, αυτός δικαιούται να αποδεχτεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά τις διατάξεις για την αποδοχή ή την αποποίησή της.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1941</p> <p>Αποκατάσταση και αποτέλεσμα</p> <p>Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος παύει να είναι κληρονόμος και έχει υποχρέωση να παραδώσει την κληρονομία στην κατάσταση που θα βρισκόταν ύστερα από τακτική διαχείριση, εκτός από τους καρπούς που έχουν παραχθεί έως την επαγωγή. Ο καταπιστευματοδόχος έχει δικαίωμα να ζητήσει λογοδοσία. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αποσβέστηκαν με τη σύγχυση αναβιώνουν αυτοδικαίως.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1922</p> <p>Αποκατάσταση και αποτέλεσμα</p> <p>Μόλις επέλθει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο, ο κληρονόμος παύει να είναι κληρονόμος και έχει υποχρέωση να παραδώσει την κληρονομία στην κατάσταση που θα βρισκόταν ύστερα από τακτική διαχείριση, εκτός από τους καρπούς που έχουν παραχθεί έως την επαγωγή. Ο καταπιστευματοδόχος έχει δικαίωμα να ζητήσει λογοδοσία. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αποσβέστηκαν με σύγχυση αναβιώνουν αυτοδικαίως.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ</p> <p style="text-align: center;">ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1942</p>	

<p>Πώληση της κληρονομίας</p> <p>Ο κληρονόμος μπορεί να πουλήσει την κληρονομία που του έχει επαχθεί, ολόκληρη ή ποσοστό της.</p> <p>Η πώληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.</p>	
<p>Άρθρο 1943</p> <p>Τι περιλαμβάνει</p> <p>Κάθε όφελος που προέρχεται από τη μεταίωση κληροδοσίας ή τρόπου ή από καταπίστευμα ή από την υποχρέωση συγκληρονόμου για συνεισφορά ανήκει στον αγοραστή.</p>	
<p>Άρθρο 1944</p> <p>Κληρονομική μερίδα που επάγεται στον πωλητή μετά την αγοραπωλησία από καταπίστευμα ή από έκπτωση συγκληρονόμου, καθώς και το εξάιρετο που καταλείφθηκε στον πωλητή, σε περίπτωση αμφιβολίας δεν θεωρείται ότι περιλαμβάνονται στην πώληση. Το ίδιο ισχύει και για οικογενειακά έγγραφα και κειμήλια.</p>	
<p>Άρθρο 1945</p> <p>Υποχρεώσεις του πωλητή</p> <p>Ο πωλητής έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει στον αγοραστή τα αντικείμενα της κληρονομίας που υπάρχουν κατά τον χρόνο της αγοραπωλησίας, καθώς και όσα απέκτησε πριν από την αγοραπωλησία με κάποιο δικαίωμα της κληρονομίας ή ως αποζημίωση για τη χειροτέρευση, την καταστροφή ή την αφαίρεση αντικειμένου της ή με δικαιопραξία που σχετίζεται με την κληρονομία.</p>	
<p>Άρθρο 1946</p> <p>Για κάθε ανάλωση ή εκποίηση χωρίς αντάλλαγμα αντικειμένου της κληρονομίας πριν από την αγοραπωλησία, ο πωλητής έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει στον</p>	

<p>αγοραστή την αντίστοιχη αξία κατά τον χρόνο της ανάλωσης ή εκποίησης, εκτός αν ο αγοραστής γνώριζε κατά την κατάρτιση της αγοραπωλησίας την ανάλωση ή την εκποίηση.</p> <p>Ο αγοραστής δεν έχει δικαίωμα αποζημίωση εξαιτίας χειροτέρευσης, καταστροφής ή από άλλο λόγο αδυναμίας απόδοσης αντικειμένου της κληρονομίας.</p>	
<p>Άρθρο 1947 Ελαττώματα, έλλειψη δικαιώματος, βάρη</p> <p>Ο πωλητής της κληρονομίας δεν ευθύνεται για πραγματικά ή νομικά ελαττώματα των επί μέρους αντικειμένων της.</p> <p>Ο πωλητής ευθύνεται για την ύπαρξη του κληρονομικού του δικαιώματος, καθώς και για το ότι αυτό είναι ελεύθερο από καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο ή βάρος νόμιμης μοίρας ή υποχρέωση για συνεισφορά, διορισμό εκτελεστή διαθήκης και διάταξη του διαθέτη που αφορά τη διανομή.</p> <p>Ο πωλητής ευθύνεται επίσης για την απώλεια του ευεργετήματος της απογραφής.</p>	
<p>Άρθρο 1948 Όσα αποσβέστηκαν με σύγχυση</p> <p>Υποχρεώσεις και δικαιώματα που αποσβέστηκαν με σύγχυση από την επαγωγή της κληρονομίας, στις σχέσεις πωλητή και αγοραστή θεωρούνται ότι δεν αποσβέστηκαν.</p>	
<p>Άρθρο 1949 Υποχρεώσεις του αγοραστή</p> <p>Ο αγοραστής έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εκτός από εκείνες για τις οποίες ευθύνεται κατά το άρθρο 1947 ο πωλητής. Ο αγοραστής έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή και για τους φόρους που βαρύνουν την κληρονομία.</p>	

<p>Αν ο πωλητής εκπλήρωσε υποχρέωση της κληρονομιάς πριν από την αγοραπωλησία, έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον αγοραστή αποζημίωση.</p>	
<p>Άρθρο 1950 Ωφελήματα, βάρη, κίνδυνος</p> <p>Τα ωφελήματα που έχουν εξαχθεί από την κληρονομία πριν από την αγοραπωλησία ανήκουν στον πωλητή, ο οποίος φέρει και τα βάρη που αναλογούν σε αυτόν τον χρόνο, μεταξύ των οποίων και τους τόκους των υποχρεώσεων της κληρονομιάς.</p>	
<p>Άρθρο 1951</p> <p>Από την κατάρτιση της αγοραπωλησίας ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο της τυχαίας καταστροφής ή χειροτέρευσης των αντικειμένων της κληρονομιάς και αυτόν τον χρόνο ανήκουν στον αγοραστή τα ωφελήματα και αυτός φέρει τα βάρη.</p>	
<p>Άρθρο 1952 Δαπάνες</p> <p>Ο αγοραστής έχει υποχρέωση να αποδώσει στον πωλητή τις αναγκαίες δαπάνες που έκανε για την κληρονομία πριν από την αγοραπωλησία. Για κάθε άλλη δαπάνη που έγινε πριν από την αγοραπωλησία ο αγοραστής έχει υποχρέωση μόνο εφόσον κατά το χρόνο της αγοραπωλησίας σώζεται η αύξησης της αξίας της κληρονομιάς που προήλθε απ' αυτήν τη δαπάνη.</p>	
<p>Άρθρο 1953 Ευθύνη προς τους δανειστές</p> <p>Ο αγοραστής από την κατάρτιση της αγοραπωλησίας ευθύνεται απέναντι στους δανειστές της κληρονομιάς, εξακολουθεί όμως α-κέραιη και η ευθύνη του πωλητή. Αυτό ισχύει και για υποχρεώσεις για τις οποίες ο</p>	

<p>αγοραστής δεν έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή κατά τα άρθρα 1949 και 1950. Συμφωνία μεταξύ πωλητή και αγοραστή που απαλλάσσει τον αγοραστή ή περιορίζει την ευθύνη του δεν ισχύει απέναντι στους δανειστές.</p>	
<p>Άρθρο 1954 Ευεργέτημα απογραφής Ο αγοραστής μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα της αποδοχής της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, εφόσον ο πωλητής είχε αυτό το δικαίωμα κατά την κατάρτιση της αγοραπωλησίας. Η σύνταξη απογραφής από τον πωλητή ή τον αγοραστή ωφελεί και τους δύο.</p>	
<p>Άρθρο 1955 Άλλες συμβάσεις εκποίησης Οι διατάξεις για την πώληση κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και σε κάθε άλλη σύμβαση που έχει σκοπό την εκποίηση κληρονομίας. Σε περίπτωση δωρεάς ο δωρητής δεν ευθύνεται για την ανάλωση ή τη χωρίς αντάλλαγμα εκποίηση πριν από την δωρεά, ούτε για τις ελλείψεις ή τους περιορισμούς του κληρονομικού δικαιώματος, εκτός αν τα αποσιώπησε με δόλο.</p>	
<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ</p> <p>Άρθρο 1956 Έννοια Το δικαστήριο της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του κληρονόμου, δυνάμει απόφασης ή πράξης του παρέχει πιστοποιητικό για το κληρονομικό του δικαίωμα και για τη μερίδα που του αναλογεί (κληρονομητήριο)».</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ</p> <p>Άρθρο 1923 Έννοια Το δικαστήριο της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του κληρονόμου, του καταπιστευματοδόχου, του κληροδόχου, ή του εκτελεστή διαθήκης, δυνάμει απόφασης ή πράξης του, παρέχει</p>

	πιστοποιητικό για το κληρονομικό του δικαίωμα και για τη μερίδα που του αναλογεί (κληρονομητήριο).
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1957 Περιεχόμενο της αίτησης</p> <p>Εκείνος που ζητεί κληρονομητήριο οφείλει να αναφέρει στην αίτηση: 1. τη χρονολογία του θανάτου του κληρονομούμενου, 2. τη διαθήκη και το περιεχόμενο της ή τη συγγενική σχέση στην οποία στηρίζει το κληρονομικό του δικαίωμα, 3. ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα που να αποκλείουν ή να περιορίζουν το κληρονομικό του δικαίωμα ή ότι εκείνα που υπήρχαν εξέπεσαν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξέπεσαν, 4. αν υπάρχουν άλλες διαθήκες, το περιεχόμενό τους, 5. αν εκκρεμεί δίκη για το κληρονομικό δικαίωμα.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1924 Περιεχόμενο της αίτησης</p> <p>Εκείνος που ζητεί κληρονομητήριο οφείλει να αναφέρει στην αίτηση: 1. τη χρονολογία του θανάτου του κληρονομούμενου· 2. τη διάταξη τελευταίας βούλησης και το περιεχόμενό της ή τη συγγενική σχέση, στην οποία στηρίζει το κληρονομικό του δικαίωμα· 3. ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα, που να αποκλείουν ή να περιορίζουν το κληρονομικό του δικαίωμα ή ότι εκείνα που υπήρχαν εξέπεσαν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξέπεσαν· 4. αν υπάρχουν άλλες διατάξεις τελευταίας βούλησης και το περιεχόμενό τους· 5. αν εκκρεμεί δίκη για το κληρονομικό δικαίωμα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1958 Απόδειξη</p> <p>Εκείνος που υποβάλλει την αίτηση, αποδεικνύει με δημόσια έγγραφα την ακρίβεια όσων αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο. Αν είναι αδύνατον ή ιδιαίτερα δύσκολο να προσκομισθεί δημόσιο έγγραφο, ο αρμόδιος δικηγόρος για την έκδοση μπορεί να αξιολογήσει και κάθε άλλο προσκομισθέν έγγραφο. Όταν το κληρονομητήριο εκδίδεται με βάση απόφαση, ο δικαστής μπορεί στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου να υποχρεώσει συγχρόνως αυτόν που υπέβαλε την</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1925 Απόδειξη</p> <p>Εκείνος που υποβάλλει την αίτηση αποδεικνύει με δημόσια έγγραφα την ακρίβεια όσων αναφέρονται στο άρθρο 1924. Αν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο να προσκομισθεί δημόσιο έγγραφο, ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο μπορεί να αξιολογήσει και κάθε άλλο προσκομισθέν έγγραφο. Όταν το κληρονομητήριο εκδίδεται με βάση απόφαση, ο</p>

<p>αίτηση να βεβαιώσει ενόρκως ότι δεν γνωρίζει κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις του, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζεται και το άρθρο 744 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.</p>	<p>δικαστής μπορεί στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου να υποχρεώσει συγχρόνως αυτόν που υπέβαλε την αίτηση να βεβαιώσει ενόρκως ότι δεν γνωρίζει κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις του, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζεται και το άρθρο 744 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1959 Αυτεπάγγελτη έρευνα</p> <p>Ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο για να εξακριβώσει τις δηλώσεις εκείνου που ζητεί το κληρονομητήριο και ιδίως να ζητήσει να δημοσιευθεί η αίτηση, καθορίζοντας και τον τρόπο δημοσίευσής της. Έχει επίσης δικαίωμα να καλέσει για να ακουστούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι αν τυχόν ήταν άκυρη η διάταξη της τελευταίας βούλησης, ή πρόσωπα τα οποία έχουν δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1926 Αυτεπάγγελτη έρευνα</p> <p>Ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τις δηλώσεις του αιτούντος το κληρονομητήριο, και ιδίως να διατάξει τη δημοσίευση της αίτησης καθορίζοντας και τον τρόπο δημοσίευσής της. Έχει επίσης δικαίωμα να καλέσει για να ακουστούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διάταξη της τελευταίας βούλησης, ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα. Όταν ζητείται κοινό κληρονομητήριο ή κληρονομητήριο από τον μοναδικό κληρονόμο και στη διάταξη τελευταίας βούλησης διαπιστώνονται επουσιώδεις ασάφειες ή πρόδηλα σφάλματα, που δεν αλλοιώνουν τη βούληση του κληρονομούμενου, εφόσον</p>

	<p>κανείς τιμώμενος δεν προβάλλει αντιρρήσεις, ο αρμόδιος να εκδώσει κληρονομητήριο μπορεί να το εκδώσει.</p>
<p>Άρθρο 1960 Περισσότεροι κληρονόμοι</p> <p>Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, με αίτηση οποιουδήποτε από αυτούς παρέχεται κοινό κληρονομητήριο. Στην περίπτωση αυτή, εκείνος που το ζητεί, πρέπει να αναφέρει τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων, καθώς και ότι αυτοί αποδέχθηκαν την κληρονομία και ακόμη να αποδείξει τις δηλώσεις του αυτές.</p> <p>Ο αρμόδιος να εκδώσει το κληρονομητήριο, μπορεί να ζητήσει από όλους τους κληρονόμους να προσκομίσουν υπεύθυνες δηλώσεις, με τις οποίες βεβαιώνουν ότι δεν γνωρίζουν κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις της παρ. 1.»</p>	<p>Άρθρο 1927 Περισσότεροι κληρονόμοι</p> <p>Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, με αίτηση οποιουδήποτε από αυτούς παρέχεται κοινό κληρονομητήριο. Στην περίπτωση αυτή εκείνος που το ζητεί πρέπει να αναφέρει τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων, καθώς και ότι αυτοί αποδέχθηκαν την κληρονομία και ακόμη να αποδείξει τις δηλώσεις του αυτές.</p> <p>Επιτρέπεται η έκδοση ενιαίου κληρονομητηρίου για διαδοχικές κληρονομικές διαδοχές (πολλαπλό κληρονομητήριο).</p>
<p>Άρθρο 1961 Περιεχόμενο του κληρονομητηρίου</p> <p>Το κληρονομητήριο παρέχεται μόνον αν κριθεί ότι έχουν αποδειχτεί όσα αναφέρονται στην αίτηση.</p> <p>Το κληρονομητήριο αναγράφει τον κληρονόμο και αν υπάρχουν περισσότεροι και την κληρονομική μερίδα καθενός και ακόμη τον εκτελεστή της διαθήκης, καθώς και τον καταπιστευματοδόχο και τους όρους με τους οποίους αυτός διορίζεται.</p>	<p>Άρθρο 1928 Περιεχόμενο του κληρονομητηρίου</p> <p>Το κληρονομητήριο παρέχεται μόνο αν κριθεί ότι έχουν αποδειχθεί όσα αναφέρονται στην αίτηση.</p> <p>Με την επιφύλαξη του τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763, για την έκδοση κληρονομητηρίου αρκεί η δημοσίευση της ιδιόγραφης διαθήκης.</p> <p>Το κληρονομητήριο αναγράφει τον κληρονόμο και, αν υπάρχουν περισσότεροι, την κληρονομική μερίδα καθενός, τον</p>

	καταπιστευματοδόχο, τον εκτελεστή της διαθήκης και τους όρους με τους οποίους αυτός διορίζεται, καθώς και, τις κληροδοσίες και τους τρόπους.
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1962 Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας</p> <p>Αυτός που στο κληρονομητήριο κατονομάζεται κληρονόμος τεκμαίρεται ότι έχει το κληρονομικό δικαίωμα που αναφέρεται σ' αυτό και ότι δεν περιορίζεται από άλλες διατάξεις, εκτός από εκείνες που αναγράφονται στο κληρονομητήριο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1929 Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας</p> <p>Αυτός που στο κληρονομητήριο κατονομάζεται κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος ή εκτελεστής διαθήκης τεκμαίρεται ότι έχει το κληρονομικό δικαίωμα που αναφέρεται σε αυτό και ότι δεν περιορίζεται από άλλες διατάξεις, εκτός από εκείνες που αναγράφονται στο κληρονομητήριο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1963 Ισχύς των δικαιοπραξιών</p> <p>Κάθε δικαιοπραξία αυτού που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος με τρίτον ή του τρίτου έναντι του κληρονόμου αυτού ισχύει υπέρ του τρίτου, σε όση έκταση υπάρχει το τεκμήριο του προηγούμενου άρθρου, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου ή τη δικαστική του ανάκληση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1930 Ισχύς των δικαιοπραξιών</p> <p>Κάθε δικαιοπραξία αυτού που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος ή εκτελεστής διαθήκης με τρίτον ή του τρίτου έναντι των προσώπων αυτών ισχύει υπέρ του τρίτου, σε όση έκταση υπάρχει το τεκμήριο του άρθρου 1929, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου, ή την υποβολή αίτησης για αφαίρεση ή κήρυξη ανισχύρου του πιστοποιητικού, ή τη δικαστική του ανάκληση ή τροποποίηση.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1964 Ανακριβές κληρονομητήριο</p> <p>Ο πραγματικός κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης μπορεί να απαιτήσει από εκείνον που κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο, να το παραδώσει στο δικαστήριο της κληρονομιάς.</p> <p>Όποιος έχει πάρει ανακριβές κληρονομητήριο οφείλει να δώσει στον πραγματικό κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς και για την τύχη των αντικειμένων της.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1931 Ανακριβές κληρονομητήριο</p> <p>Ο πραγματικός κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης μπορεί να απαιτήσει από εκείνον που κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο, να το παραδώσει στο δικαστήριο της κληρονομιάς.</p> <p>Όποιος κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο οφείλει να παράσχει στον πραγματικό κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς και την τύχη των αντικειμένων της.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1965 Αφαίρεση ή ακύρωση του κληρονομητηρίου</p> <p>Αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, το δικαστήριο της κληρονομιάς διατάζει να αφαιρεθεί. Με την αφαίρεση το κληρονομητήριο παύει να ισχύει.</p> <p>Αν η αφαίρεση του κληρονομητηρίου δεν είναι αμέσως δυνατή, το δικαστήριο το κηρύσσει με απόφαση του ανίσχυρο. Περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην απόφαση. Η περίληψη καταχωρίζεται σε κάθε περίπτωση σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου. Όταν περάσει ένας μήνας από την τελευταία καταχώριση, η απόφαση που κηρύσσει το κληρονομητήριο ανίσχυρο ισχύει για όλους.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1932 Αφαίρεση ή ακύρωση του κληρονομητηρίου</p> <p>Αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, το δικαστήριο της κληρονομιάς διατάσσει την αφαίρεσή του με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Με την αφαίρεση το κληρονομητήριο παύει να ισχύει.</p> <p>Αν η αφαίρεση του κληρονομητηρίου δεν είναι αμέσως δυνατή, το δικαστήριο το κηρύσσει με απόφασή του ανίσχυρο. Περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην απόφαση. Η περίληψη καταχωρίζεται σε κάθε περίπτωση σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου. Όταν περάσει ένας (1) μήνας από την τελευταία καταχώριση, η απόφαση που κηρύσσει το κληρονομητήριο ανίσχυρο ισχύει για όλους.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1966</p> <p>Το δικαστήριο της κληρονομιάς έχει δικαίωμα να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως αν είναι ακριβές το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε και να το ανακαλέσει ή να το τροποποιήσει.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1933 Ανάκληση ή τροποποίηση ανακριβούς κληρονομητηρίου</p> <p>Το δικαστήριο της κληρονομιάς ερευνά αυτεπαγγέλτως, αν είναι ανακριβές το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε, και το ανακαλεί ή το τροποποιεί.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1967 Ποιος βαρύνεται</p> <p>Βεβαρημένος με κληροδοσία μπορεί να είναι ο κληρονόμος, ο καταπιστευματοδόχος και ο κληροδόχος. Εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, βεβαρημένος είναι ο κληρονόμος.</p>	<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρα 1934 Ποιος βαρύνεται</p> <p>Βεβαρημένος με κληροδοσία μπορεί να είναι ο κληρονόμος, ο καταπιστευματοδόχος και ο κληροδόχος. Εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, βεβαρημένος είναι ο κληρονόμος.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1968 Περισσότεροι βεβαρημένοι</p> <p>Αν βαρύνονται περισσότεροι κληρονόμοι ή κληροδόχοι, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κάθε κληρονόμος λογίζεται ότι βαρύνεται ανάλογα με την μερίδα του και ο κάθε κληροδόχος ανάλογα με την αξία του αντικειμένου που του κληροδοτήθηκε. Το ίδιο ισχύει και αν περισσότεροι βαρύνονται διαζευκτικά με μια κληροδοσία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1935 Περισσότεροι βεβαρημένοι</p> <p>Αν βαρύνονται περισσότεροι κληρονόμοι ή κληροδόχοι, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κάθε κληρονόμος λογίζεται ότι βαρύνεται ανάλογα με τη μερίδα του και ο κάθε κληροδόχος ανάλογα με την αξία του αντικειμένου που του κληροδοτήθηκε. Το ίδιο ισχύει και αν περισσότεροι βαρύνονται διαζευκτικά με μια κληροδοσία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1969 Εξαίρετο</p> <p>Η κληροδοσία που αφέθηκε στον κληρονόμο (εξαίρετο) θεωρείται κληροδοσία και</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1936 Εξαίρετο</p> <p>Η κληροδοσία που αφέθηκε στον κληρονόμο (εξαίρετο) θεωρείται κληροδοσία και ως προς το μέρος</p>

ως προς το μέρος της με το οποίο βαρύνεται με αυτήν ο ίδιος.	της με το οποίο βαρύνεται με αυτήν ο ίδιος.
<p align="center">Άρθρο 1970 Σιωπηρό κληροδότημα</p> <p>Αν ο διαθέτης διέταξε να μην περιέλθει στον εγκατάστατο με τη διαθήκη αντικείμενο της κληρονομίας, το αντικείμενο αυτό θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε στον εξ αδιαθέτου κληρονόμο.</p>	<p align="center">Άρθρο 1937 Σιωπηρό κληροδότημα</p> <p>Αν ο διαθέτης διέταξε να μην περιέλθει στον εγκατάστατο με τη διαθήκη αντικείμενο της κληρονομίας, το αντικείμενο αυτό θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε στον εξ αδιαθέτου κληρονόμο.</p>
<p align="center">Άρθρο 1971 Προσδιορισμός από τον βεβαρημένο ή από τρίτον</p> <p>Αν κληροδόχος ορίστηκε πρόσωπο από ορισμένο κύκλο, κατ' επιλογήν του βεβαρημένου ή τρίτου, ο καθορισμός του προσώπου γίνεται από το βεβαρημένο με δήλωση του προς αυτό και από τον τρίτον με δήλωση του προς το βεβαρημένο. Σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι ο καθορισμός έχει ανατεθεί στο βεβαρημένο.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορούν να κάνουν τον καθορισμό, ή αν η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό πέρασε άπρακτη, όλα τα πρόσωπα θεωρούνται δανειστές εις ολόκληρον και δεν χωρεί αναγωγή εναντίον εκείνου που έλαβε το κληροδότημα.</p>	<p align="center">Άρθρο 1938 Προσδιορισμός από τον βεβαρημένο ή από τρίτο</p> <p>Αν κληροδόχος ορίστηκε πρόσωπο από ορισμένο κύκλο, κατ' επιλογήν του βεβαρημένου ή τρίτου, ο καθορισμός του προσώπου γίνεται από τον βεβαρημένο με δήλωσή του προς το πρόσωπο αυτό και από τον τρίτο με δήλωσή του προς τον βεβαρημένο. Σε περίπτωση αμφιβολίας, λογίζεται ότι ο καθορισμός έχει ανατεθεί στον βεβαρημένο.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορεί να προβεί στον καθορισμό ή αν η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν πέρασε άπρακτη, όλα τα πρόσωπα θεωρούνται δανειστές εις ολόκληρον και δεν χωρεί αναγωγή εναντίον εκείνου που έλαβε το κληροδότημα.</p>
<p align="center">Άρθρο 1972</p> <p>Αν ο διαθέτης άφησε κληροδοσία σε περισσότερους και ανέθεσε στο βεβαρημένο ή σε τρίτον να καθορίσει τι θα πάρει ο καθένας</p>	<p align="center">Άρθρο 1939 Κληροδοσία σε περισσότερους</p> <p>Αν ο διαθέτης άφησε κληροδοσία σε περισσότερους και ανέθεσε</p>

<p>από το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, ο καθορισμός γίνεται με τον τρόπο που ορίζει το προηγούμενο άρθρο.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορούν να κάνουν τον καθορισμό, ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, όλοι οι τιμώμενοι έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη της κληροδοσίας.</p>	<p>στον βεβαρημένο ή σε τρίτον να καθορίσει τι θα πάρει ο καθένας από το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, ο καθορισμός γίνεται με τον τρόπο που ορίζει το άρθρο 1938.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορεί να προβεί στον καθορισμό ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, όλοι οι τιμώμενοι έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη της κληροδοσίας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1973</p> <p>Αν ο διαθέτης όρισε να πάρει ο τιμώμενος ένα από περισσότερα αντικείμενα και η επιλογή έχει ανατεθεί σε τρίτον, αυτή γίνεται με δήλωση προς το βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει την επιλογή ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, το δικαίωμα της επιλογής περιέρχεται στο βεβαρημένο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1940 Επιλογή σε τρίτο</p> <p>Αν ο διαθέτης όρισε να πάρει ο τιμώμενος ένα από περισσότερα αντικείμενα και η επιλογή έχει ανατεθεί σε τρίτον, αυτή γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει την επιλογή ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτό, το δικαίωμα της επιλογής περιέρχεται στον βεβαρημένο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1974 Προσδιορισμός κατά δίκαιη κρίση</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αναθέσει στη δίκαιη κρίση του βεβαρημένου ή τρίτου τον καθορισμό του αντικείμενου της κληροδοσίας, εφόσον όρισε το σκοπό της κληροδοσίας. Σε τέτοια κληροδοσία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν στις συμβάσεις για παροχή που πρέπει να προσδιοριστεί από το ένα συμβαλλόμενο ή από τρίτο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1941 Προσδιορισμός κατά δίκαιη κρίση</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να αναθέσει στη δίκαιη κρίση του βεβαρημένου ή τρίτου τον καθορισμό του αντικειμένου της κληροδοσίας, εφόσον όρισε τον σκοπό της κληροδοσίας. Σε τέτοια κληροδοσία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν στις συμβάσεις για παροχή, η οποία πρέπει</p>

	να προσδιορισθεί από τον έναν συμβαλλόμενο ή από τρίτον.
<p>Άρθρο 1975 Κατάλειψη αντικειμένου σε περισσότερους</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε σε περισσότερους το ίδιο αντικείμενο, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1802 έως 1806.</p>	<p>Άρθρο 1942 Κατάλειψη αντικειμένου σε περισσότερους</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε σε περισσότερους το ίδιο αντικείμενο, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1787 έως 1791.</p>
<p>Άρθρο 1976 Προσαύξηση σε περίπτωση κληροδοσίας</p> <p>Αν το ίδιο αντικείμενο κληροδοτήθηκε σε περισσότερους και ο ένας εξέπεσε πριν από το θάνατο ή μετά το θάνατο του διαθέτη, το μέρος του προσαυξάνει στους άλλους ανάλογα με τη μερίδα του καθενός. Το ίδιο ισχύει και αν ο διαθέτης προσδιόρισε τις μερίδες τους. Αν μερικοί από τους κληροδόχους γράφθηκαν στην ίδια μερίδα, η προσαύξηση χωρεί κατά προτίμηση μεταξύ τους.</p>	<p>Άρθρο 1943 Προσαύξηση σε περίπτωση κληροδοσίας</p> <p>Αν το ίδιο αντικείμενο κληροδοτήθηκε σε περισσότερους και ο ένας εξέπεσε πριν ή μετά την επαγωγή, το μέρος του προσαυξάνει στις μερίδες των άλλων ανάλογα με το ποσοστό τους. Το ίδιο ισχύει και αν ο διαθέτης προσδιόρισε τις μερίδες τους. Αν μερικοί από τους κληροδόχους γράφθηκαν στην ίδια μερίδα, η προσαύξηση χωρεί κατά προτίμηση μεταξύ τους.</p>
<p>Άρθρο 1977</p> <p>Η μερίδα που ο κληροδόχος αποκτά από προσαύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληροδοσία ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο, με τις οποίες βαρύνεται αυτός ή εκείνος που εξέπεσε.</p>	<p>Άρθρο 1944 Μερίδα κληροδόχου από προσαύξηση</p> <p>Η μερίδα που ο κληροδόχος αποκτά από προσαύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληροδοσία ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο, με τις οποίες βαρύνεται αυτός ή εκείνος που εξέπεσε.</p>
<p>Άρθρο 1978 Προαποβίωση του κληροδόχου</p> <p>Η κληροδοσία γίνεται άκυρη, αν ο κληροδόχος δεν ζει πια κατά το θάνατο του διαθέτη.</p>	<p>Άρθρο 1945 Προαποβίωση του κληροδόχου</p> <p>Η κληροδοσία καθίσταται άκυρη, αν ο κληροδόχος δεν ζει πια κατά τον θάνατο του διαθέτη.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1979 Έκπτωση του βεβαρημένου</p> <p>Αν ο βεβαρημένος δεν γίνει κληρονόμος, ή κληροδόχος, η κληροδοσία σε περίπτωση αμφιβολίας, εξακολουθεί να ισχύει και βαρύνει εκείνον που ωφελείται από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1946 Έκπτωση βεβαρημένου</p> <p>Αν ο βεβαρημένος δεν γίνει κληρονόμος ή κληροδόχος, η κληροδοσία σε περίπτωση αμφιβολίας εξακολουθεί να ισχύει, και βαρύνει εκείνον που ωφελείται από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1980 Αδύνατη κληροδοσία</p> <p>Είναι άκυρη η κληροδοσία της οποίας η παροχή κατά το θάνατο του διαθέτη είναι αδύνατη ή αντιβαίνει στο νόμο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1947 Αδύνατη κληροδοσία</p> <p>Είναι άκυρη η κληροδοσία, της οποίας η παροχή κατά τον θάνατο του διαθέτη είναι αδύνατη ή αντιβαίνει στον νόμο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1981 Ματαίωση της κληροδοσίας</p> <p>Κληροδοσία που είναι άκυρη ή που ματαιώνεται ωφελεί το βεβαρημένο αν δεν υπάρχει περίπτωση υποκατάστασης ή προσαύξησης.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1948 Ματαίωση της κληροδοσίας</p> <p>Κληροδοσία που είναι άκυρη ή που ματαιώνεται ωφελεί τον βεβαρημένο, αν δεν υπάρχει περίπτωση υποκατάστασης ή προσαύξησης.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1982 Παραρτήματα του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία ενός πράγματος περιλαμβάνει και τα παραρτήματα του, που υπάρχουν κατά το θάνατο του διαθέτη.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει απαίτηση αποζημίωσης εξαιτίας βλάβης του πράγματος που προκλήθηκε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε και η απαίτηση αυτή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1949 Παραρτήματα του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία ενός πράγματος περιλαμβάνει και τα παραρτήματά του, που υπάρχουν κατά τον θάνατο του διαθέτη.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει απαίτηση αποζημίωσης εξαιτίας βλάβης του πράγματος που προκλήθηκε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε και η απαίτηση αυτή.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1983 Βάρη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση να το απαλλάξει από τα βάρη του.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει τέτοια απαλλαγή, σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία περιλαμβάνει και την απαίτηση αυτή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1950 Βάρη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση να το απαλλάξει από τα βάρη του.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει τέτοια απαλλαγή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει και την απαίτηση αυτή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1984 Κληροδοσία ξένου πράγματος</p> <p>Η κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου, που δεν ανήκει στην κληρονομία κατά το θάνατο του διαθέτη, είναι άκυρη, εκτός αν συνάγεται ότι γίνεται και για την περίπτωση που το αντικείμενο αυτό δεν ανήκει στην κληρονομία. Θεωρείται ότι δεν ανήκει στην κληρονομία και εκείνο το αντικείμενο που ο διαθέτης έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει σε άλλον.</p> <p>Αν ο διαθέτης κατά το θάνατο του είχε μόνο τη νομή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία περιλαμβάνει τη νομή.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τρίτον το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε η απαίτηση αυτή. Το ίδιο ισχύει και όταν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για την απώλεια ή την αφαίρεση που επήλθε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1951 Κληροδοσία ξένου πράγματος</p> <p>Η κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου που δεν ανήκει στην κληρονομία κατά τον θάνατο του διαθέτη είναι άκυρη, εκτός αν συνάγεται ότι γίνεται και για την περίπτωση που το αντικείμενο αυτό δεν ανήκει στην κληρονομία. Θεωρείται ότι δεν ανήκει στην κληρονομία και εκείνο το αντικείμενο, το οποίο ο διαθέτης έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει σε άλλον.</p> <p>Αν ο διαθέτης κατά τον θάνατό του είχε μόνο τη νομή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει τη νομή.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τρίτον το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε η απαίτηση αυτή. Το ίδιο ισχύει και όταν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει</p>

	<p>αποζημίωση για την απώλεια ή την αφαίρεση που επήλθε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας.</p>
<p>Άρθρο 1985</p> <p>Εφόσον σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο είναι ισχυρή η κληροδοσία αντικειμένου, που δεν ανήκε στην κληρονομία κατά το θάνατο του διαθέτη, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να το προμηθεύσει στον κληροδόχο.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος αδυνατεί να το προμηθεύσει ή αν χρειάζεται γι' αυτό δυσανάλογη δαπάνη, οφείλεται η αξία του.</p>	<p>Άρθρο 1952</p> <p>Κληροδοσία προμηθευτέου αντικειμένου Εφόσον σύμφωνα με το άρθρο 1951 είναι ισχυρή η κληροδοσία αντικειμένου, που δεν ανήκε στην κληρονομία κατά τον θάνατο του διαθέτη, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να το προμηθεύσει στον κληροδόχο.</p> <p>Αν ο βεβαρημένος αδυνατεί να το προμηθεύσει ή αν χρειάζεται για αυτό δυσανάλογη δαπάνη, οφείλεται η αξία του.</p>
<p>Άρθρο 1986</p> <p>Ένωση ή ανάμιξη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας ένωσε ή ανέμιξε το πράγμα που κληροδοτήθηκε με άλλο, έτσι ώστε η κυριότητα πάνω στο άλλο να επεκτείνεται και σ' αυτό ή να δημιουργείται συγκυριότητα και η κατάσταση αυτή υπάρχει κατά το θάνατο του διαθέτη, η κληροδοσία είναι άκυρη.</p> <p>Αν η ένωση ή η ανάμιξη έγινε από άλλο και όχι από το διαθέτη και ο διαθέτης απέκτησε συγκυριότητα, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε η συγκυριότητα.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το πράγμα που ενώθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το δικαίωμα αυτό.</p>	<p>Άρθρο 1953</p> <p>Ένωση ή ανάμιξη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε</p> <p>Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας ένωσε ή ανέμιξε το πράγμα που κληροδοτήθηκε με άλλο, έτσι ώστε η κυριότητα πάνω στο άλλο να επεκτείνεται και σε αυτό ή να δημιουργείται συγκυριότητα, και η κατάσταση αυτή υπάρχει κατά τον θάνατο του διαθέτη, η κληροδοσία είναι άκυρη.</p> <p>Αν η ένωση ή η ανάμιξη έγινε από άλλον και όχι από τον διαθέτη, και ο διαθέτης απέκτησε συγκυριότητα, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε η συγκυριότητα.</p> <p>Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το πράγμα που ενώθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας</p>

	<p>λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το δικαίωμα αυτό.</p>
<p>Άρθρο 1987 Επεξεργασία ή μετάπλαση</p> <p>Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας παρήγαγε νέο πράγμα με επεξεργασία ή μετάπλαση εκείνου που κληροδοτήθηκε, έτσι ώστε σύμφωνα με το νόμο ο κατασκευαστής να γίνεται κύριος του, η κληροδοσία είναι άκυρη.</p> <p>Αν η μεταποίηση αυτή έγινε από άλλον και όχι από το διαθέτη, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1984 παρ. 3.</p>	<p>Άρθρο 1954 Επεξεργασία ή μετάπλαση</p> <p>Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας παρήγαγε νέο πράγμα με επεξεργασία ή μετάπλαση εκείνου που κληροδοτήθηκε, έτσι ώστε σύμφωνα με τον νόμο ο κατασκευαστής να γίνεται κύριός του, η κληροδοσία είναι άκυρη.</p> <p>Αν η μεταποίηση αυτή έγινε από άλλον και όχι από τον διαθέτη, εφαρμόζεται η διάταξη της τρίτης παραγράφου του άρθρου 1951.</p>
<p>Άρθρο 1988 Κληροδοσία απαίτησης που έχει εισπραχθεί</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε απαίτηση του που εκπληρώθηκε πριν πεθάνει και το αντικείμενο της υπάρχει ακόμα στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας, λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το αντικείμενο αυτό. Αν η απαίτηση ήταν χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε ίσο χρηματικό ποσό, ακόμα και αν δεν υπάρχει στην κληρονομία τέτοιο ποσό.</p>	<p>Άρθρο 1955 Κληροδοσία απαίτησης που έχει εισπραχθεί</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε απαίτησή του που εκπληρώθηκε πριν αποβιώσει και το αντικείμενό της υπάρχει ακόμα στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το αντικείμενο αυτό. Αν η απαίτηση ήταν χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε ίσο χρηματικό ποσό.</p>
<p>Άρθρο 1989 Πράγμα κατά γένος</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να λάβει πράγμα που να ανταποκρίνεται στις συνθήκες στις οποίες αυτός βρίσκεται.</p>	<p>Άρθρο 1956 Πράγμα κατά γένος ορισμένο</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να λάβει πράγμα που να ανταποκρίνεται στις συνθήκες στις οποίες αυτός βρίσκεται.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1990</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο και ο καθορισμός του ανατέθηκε στον κληροδόχο ή σε τρίτον, ο καθορισμός γίνεται με δήλωση τους στον βεβαρημένο. Αν αυτοί δεν μπορούν ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό ή αν ο καθορισμός που έγινε δεν είναι εκείνος που πρέπει να είναι σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, ο καθορισμός γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1957</p> <p>Καθορισμός πράγματος κατά γένος ορισμένου</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο και ο καθορισμός του ανατέθηκε στον κληροδόχο ή σε τρίτον, ο καθορισμός γίνεται με δήλωσή τους στον βεβαρημένο. Αν αυτοί δεν μπορούν ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν ή αν ο καθορισμός που έγινε δεν είναι σύμφωνος με το άρθρο 1956, ο καθορισμός γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1991</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ως προς τις υποχρεώσεις του βεβαρημένου εξαιτίας νομικών ή πραγματικών ελαττωμάτων εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τις υποχρεώσεις του πωλητή. Το ίδιο ισχύει, σε περίπτωση αμφιβολίας και σε κληροδοσία ορισμένου αντικείμενου που δεν ανήκει στην κληρονομία, με την επιφύλαξη του περιορισμού του άρθρου 1985 παρ. 2.</p> <p>Αν το αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ακίνητο, σε περίπτωση αμφιβολίας, ο βεβαρημένος δεν ευθύνεται για δουλείες ή άλλα εμπράγματα βάρη του ακινήτου.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1958</p> <p>Υποχρεώσεις βεβαρημένου σε κληροδότημα κατά γένος μόνο ορισμένο</p> <p>Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ως προς τις υποχρεώσεις του βεβαρημένου εξαιτίας νομικών ή πραγματικών ελαττωμάτων εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τις υποχρεώσεις του πωλητή. Το ίδιο ισχύει, σε περίπτωση αμφιβολίας, και σε κληροδοσία ορισμένου αντικείμενου που δεν ανήκει στην κληρονομία, με την επιφύλαξη του περιορισμού της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1952.</p> <p>Αν το αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ακίνητο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν ευθύνεται για δουλείες ή άλλα εμπράγματα βάρη του ακινήτου.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 1992</p> <p style="text-align: center;">Κληροδοσία όλων των απαιτήσεων</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει όλες τις απαιτήσεις του, σε περίπτωση αμφιβολίας περιλαμβάνονται μόνο οι χρηματικές και όχι άλλες απαιτήσεις ή ανώνυμοι τίτλοι ή καταθέσεις σε τράπεζες και ταμειυτήρια.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1959</p> <p style="text-align: center;">Κληροδοσία όλων των απαιτήσεων</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει όλες τις απαιτήσεις του, σε περίπτωση αμφιβολίας περιλαμβάνονται μόνο οι χρηματικές και όχι άλλες απαιτήσεις ή ανώνυμοι τίτλοι ή καταθέσεις σε τράπεζες και ταμειυτήρια. ή προθεσμία ή ένσταση.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1993</p> <p style="text-align: center;">Κληροδοσία οφειλής</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε ότι οφείλει στον κληροδόχο, σε περίπτωση αμφιβολίας, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να καταβάλλει το χρέος χωρίς να έχει το δικαίωμα να αντιτάξει αίρεση ή προθεσμία ή ένσταση.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1960</p> <p style="text-align: center;">Κληροδοσία οφειλής</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδότησε ό,τι οφείλει στον κληροδόχο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να καταβάλλει το χρέος, χωρίς να έχει το δικαίωμα να αντιτάξει αίρεση.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1994</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει χρηματικό ποσό στο δανειστή του, αποσιωπώντας την οφειλή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία δεν θεωρείται ότι έγινε για να εξοφληθεί η οφειλή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1961</p> <p style="text-align: center;">Κληροδοσία χρηματικού ποσού</p> <p>Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει χρηματικό ποσό στον δανειστή του, αποσιωπώντας την οφειλή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία δεν θεωρείται ότι έγινε για να εξοφληθεί η οφειλή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1995</p> <p style="text-align: center;">Το δικαίωμα από την κληροδοσία</p> <p>Ο κληροδόχος αποκτά με την κληροδοσία το ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από το βεβαρημένο την παροχή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1962</p> <p style="text-align: center;">Δικαίωμα από την κληροδοσία</p> <p>Ο κληροδόχος αποκτά με την κληροδοσία το ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από τον βεβαρημένο την παροχή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε. Η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο διετίας, η οποία αρχίζει μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου ο κληροδόχος πληροφορήθηκε την</p>

	<p>ύπαρξη της αξίωσης. Σε κάθε περίπτωση, η αξίωση παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη δημοσίευση της διαθήκης. Αν ο διαθέτης συνιστά υπέρ του κληροδόχου δικαίωμα δουλείας σε ορισμένο πράγμα που του ανήκε κατά τον χρόνο του θανάτου του, ο κληροδόχος το αποκτά άμεσα και αυτοδικαίως με την επιφύλαξη του άρθρου 1198.</p>
<p>Άρθρο 1996</p> <p>Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198, αν βεβαρημένος με την κληροδοσία είναι ο κληρονόμος και αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ορισμένο πράγμα ή δικαίωμα που ανήκει στο διαθέτη, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, ο κληροδόχος το αποκτά αμέσως και αυτοδικαίως. Αν η κληροδοσία συνίσταται σε απαλλαγή από εμπράγματο βάρος ή από υποχρέωση προς το διαθέτη, ο κληροδόχος απαλλάσσεται αμέσως και αυτοδικαίως.</p>	<p>Άρθρο 1963 Απαλλαγή κληροδόχου</p> <p>Αν η κληροδοσία συνίσταται σε απαλλαγή από εμπράγματο βάρος ή από υποχρέωση προς τον διαθέτη, ο κληροδόχος απαλλάσσεται αμέσως και αυτοδικαίως.</p>
<p>Άρθρο 1997 Πότε γίνεται η επαγωγή ή η κτήση</p> <p>Το δικαίωμα από την κληροδοσία αποκτάται μόλις πεθάνει ο διαθέτης (επαγωγή της κληροδοσίας). Ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληροδοσία.</p>	<p>Άρθρο 1964 Επαγωγή της κληροδοσίας</p> <p>Το δικαίωμα από την κληροδοσία αποκτάται μόλις αποβιώσει ο διαθέτης (επαγωγή της κληροδοσίας). Ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληροδοσία.</p>

<p align="center">Άρθρο 1998 Σε περίπτωση αίρεσης ή προθεσμίας</p> <p>Σε περίπτωση κληροδοσίας με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά το θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή η προθεσμία.</p>	<p align="center">Άρθρο 1965 Επαγωγή σε περίπτωση αίρεσης ή προθεσμίας</p> <p>Σε περίπτωση κληροδοσίας με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή η προθεσμία.</p>
<p align="center">Άρθρο 1999</p> <p>Αν ο κληροδόχος δεν έχει ακόμη συλληφθεί, όταν πεθάνει ο διαθέτης ή αν το πρόσωπο του προσδιορίζεται από γεγονός που επέρχεται μετά το θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή γίνεται κατά το χρόνο του τοκετού ή μόλις επέλθει το γεγονός.</p>	<p align="center">Άρθρο 1966 Κληροδόχος που δεν έχει ακόμη συλληφθεί</p> <p>Αν ο κληροδόχος δεν έχει ακόμη συλληφθεί όταν αποβιώσει ο διαθέτης, ή αν το πρόσωπό του προσδιορίζεται από γεγονός που επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή γίνεται κατά τον χρόνο του τοκετού ή μόλις επέλθει το γεγονός.</p>
<p align="center">Άρθρο 2000</p> <p>Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, κατά το χρονικό διάστημα από το θάνατο του διαθέτη έως την επαγωγή της κληροδοσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναβλητική αίρεση.</p>	<p align="center">Άρθρο 1967 Εφαρμογή των διατάξεων για αναβλητική αίρεση</p> <p>Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, κατά το χρονικό διάστημα από τον θάνατο του διαθέτη έως την επαγωγή της κληροδοσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναβλητική αίρεση.</p>
<p align="center">Άρθρο 2001 Αποποίηση της κληροδοσίας</p> <p>Ο κληροδόχος δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληροδοσία μετά την αποδοχή της. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση προς το βεβαρημένο. Η δήλωση γίνεται μόνο μετά την επαγωγή της κληροδοσίας</p>	<p align="center">Άρθρο 1968 Αποποίηση της κληροδοσίας</p> <p>Ο κληροδόχος δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληροδοσία μετά την αποδοχή της. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση προς τον</p>

<p>και είναι άκυρη αν γίνει με αίρεση ή προθεσμία ή μερικώς. Οι διατάξεις των άρθρων 1854,1855 παρ. 2 και 1856 για την αποδοχή ή την αποποίηση της κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και για την κληροδοσία.</p>	<p>βεβαρημένο. Η δήλωση γίνεται μόνο μετά την επαγωγή της κληροδοσίας και είναι άκυρη, αν γίνει με αίρεση ή προθεσμία ή μερικώς. Οι διατάξεις των άρθρων 1852, 1853 παράγραφος 2 και 1854 για την αποδοχή ή την αποποίηση της κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και για την κληροδοσία.</p>
<p>Άρθρο 2002 Αν ο χρόνος για την εκπλήρωση της κληροδοσίας έχει αφεθεί στη διάκριση του βεβαρημένου, σε περίπτωση αμφιβολίας η παροχή γίνεται απαιτητή μόλις αυτός πεθάνει.</p>	<p>Άρθρο 1969 Απαιτητό κληροδοσίας Αν ο χρόνος για την εκπλήρωση της κληροδοσίας έχει αφεθεί στη διάκριση του βεβαρημένου, σε περίπτωση αμφιβολίας η παροχή γίνεται απαιτητή μόλις αυτός αποβιώσει.</p>
<p>Άρθρο 2003 Καρποί του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον κληροδόχο και τους καρπούς που συλλέχθηκαν από την επαγωγή της κληροδοσίας καθώς και οτιδήποτε περιήλθε σ' αυτόν με άλλο τρόπο εξαιτίας του δικαιώματος που κληροδοτήθηκε. Ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση σε αποζημίωση για ωφελήματα που δεν είναι καρποί.</p>	<p>Άρθρο 1970 Καρποί του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον κληροδόχο και τους καρπούς που συλλέχθηκαν από την επαγωγή της κληροδοσίας, καθώς και οτιδήποτε περιήλθε σε αυτόν με άλλο τρόπο εξαιτίας του δικαιώματος που κληροδοτήθηκε. Ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση σε αποζημίωση για ωφελήματα που δεν είναι καρποί.</p>
<p>Άρθρο 2004 Δαπάνες Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο πράγμα που ανήκει στην κληρονομία ο βεβαρημένος</p>	<p>Άρθρο 1971 Δαπάνες Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο πράγμα που ανήκει στην</p>

<p>μπορεί, κατά τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ κυρίου και νομέα, να απαιτήσει αποζημίωση για τις δαπάνες που έγιναν στο πράγμα μετά το θάνατο του διαθέτη, καθώς και για όσα καταβλήθηκαν μετά το θάνατο του διαθέτη για να απαλλαγεί το πράγμα από βάρη.</p>	<p>κληρονομία, ο βεβαρημένος μπορεί, κατά τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ κυρίου και νομέα, να απαιτήσει αποκατάσταση των δαπανών που έγιναν στο πράγμα μετά τον θάνατο του διαθέτη, καθώς και για όσα καταβλήθηκαν μετά τον θάνατο του διαθέτη για να απαλλαγεί το πράγμα από βάρη.</p>
<p>Άρθρο 2005 Βεβαρημένος κληροδόχος Κληροδόχος που είναι βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο, έχει υποχρέωση να εκπληρώσει μόνο αφότου έχει και αυτός δικαίωμα να απαιτήσει ότι του έχει καταλειφθεί.</p>	<p>Άρθρο 1972 Βεβαρημένος κληροδόχος Κληροδόχος που είναι βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο, έχει υποχρέωση να εκπληρώσει μόνο αφότου έχει και αυτός δικαίωμα να απαιτήσει ό,τι του έχει καταλειφθεί.</p>
<p>Άρθρο 2006 Κληροδόχος βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο μπορεί, και μετά την αποδοχή της κληροδοσίας που καταλείφθηκε σ' αυτόν, να αρνηθεί να εκπληρώσει, αν αυτό που παίρνει από την κληροδοσία ο ίδιος δεν επαρκεί για την εκπλήρωση. Αν σύμφωνα με το άρθρο 1979 στη θέση του βεβαρημένου υπεισέλθει άλλος, αυτός δεν ευθύνεται περισσότερο από τον κληροδόχο.</p>	<p>Άρθρο 1973 Άρνηση κληροδόχου Κληροδόχος βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο μπορεί, και μετά την αποδοχή της κληροδοσίας που καταλείφθηκε σε αυτόν, να αρνηθεί να εκπληρώσει, αν αυτό που παίρνει από την κληροδοσία ο ίδιος δεν επαρκεί για την εκπλήρωση. Αν σύμφωνα με το άρθρο 1946 στη θέση του βεβαρημένου υπεισέλθει άλλος, αυτός δεν ευθύνεται περισσότερο από τον κληροδόχο.</p>
<p>Άρθρο 2007 Ελάττωση της κληροδοσίας Αν η παροχή από την κληροδοσία μειωθεί σύμφωνα με τις διατάξεις για τη νόμιμη</p>	<p>Άρθρο 1974 Ελάττωση της κληροδοσίας Αν η παροχή από την κληροδοσία μειωθεί κατά τις διατάξεις για τη</p>

μοίρα ή σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κληροδόχος έχει το δικαίωμα να μειώσει και αυτός ανάλογα τα βάρη που του έχουν επιβληθεί.	νόμιμη μοίρα ή σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κληροδόχος έχει το δικαίωμα να μειώσει και αυτός ανάλογα τα βάρη που του έχουν επιβληθεί.
<p align="center">Άρθρο 2008 Υποκατάσταση</p> <p>Αν ο διαθέτης, για την περίπτωση που ο πρώτος τιμώμενος δεν αποκτήσει την κληροδοσία, αφήνει το αντικείμενο της σε άλλον, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1810 έως 1812 για την υποκατάσταση κληρονόμου.</p>	<p align="center">Άρθρο 1975 Υποκατάσταση</p> <p>Αν ο διαθέτης, για την περίπτωση που ο πρώτος τιμώμενος δεν αποκτήσει την κληροδοσία, αφήνει το αντικείμενο της σε άλλον, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1795 έως 1797 για την υποκατάσταση κληρονόμου.</p>
<p align="center">Άρθρο 2009 Υποκατάσταση καταπιστευτική</p> <p>Η διάταξη του διαθέτη ότι από ορισμένο χρονικό σημείο ή γεγονός που επέρχεται μετά την απόκτηση της κληροδοσίας αυτό που κληροδοτήθηκε περιέρχεται σε άλλον (υποκατάσταση καταπιστευτική), ισχύει μόνο για κοινωφελή σκοπό ή υπέρ των εξ αίματος συγγενών του διαθέτη σε ευθεία γραμμή, ή έως και τον τρίτον βαθμό σε πλάγια γραμμή, που υπάρχουν κατά το θάνατο του βεβαρημένου πρώτου κληροδόχου. Η υποκατάσταση δεν ισχύει για άλλα περαιτέρω πρόσωπα.</p>	<p align="center">Άρθρο 1976 Μετακληροδοσία</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί, με διάταξή του, να ορίσει ότι, από ορισμένο χρονικό σημείο ή γεγονός που επέρχεται μετά την απόκτηση της κληροδοσίας, αυτό που κληροδοτήθηκε περιέρχεται σε άλλον (μετακληροδοσία). Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον μετακληροδόχο.</p>
<p align="center">Άρθρο 2010 Οικογενειακό κληροδότημα</p> <p>Αν κατά τη θέληση του διαθέτη το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε πρέπει να μείνει για πάντα στη δική του οικογένεια, θεωρούνται ότι έχουν τιμηθεί με κληροδοσία κατά υποκατάσταση εκείνοι μόνο από τους συγγενείς του προηγούμενου άρθρου, οι οποίοι θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου το</p>	<p align="center">Άρθρο 1977 Οικογενειακό κληροδότημα</p> <p>Αν κατά τη βούληση του διαθέτη το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε πρέπει να μείνει για πάντα στη δική του οικογένεια, θεωρούνται ότι έχουν τιμηθεί με κληροδοσία κατά υποκατάσταση εκείνοι που θα κληρονομούσαν εξ</p>

<p>διαθέτη, αν πέθαινε τότε που πέθανε ο βεβαρημένος πρώτος κληροδόχος.</p>	<p>αδιαθέτου τον διαθέτη κατά τον χρόνο του θανάτου του βεβαρημένου αρχικού κληροδόχου.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΤΡΟΠΟΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 2011</p> <p>Αν η τελευταία διάταξη περιέχει τρόπο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1789,1967,1968,1973,1974,1979,1980,1989 και 2002.</p>	<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΤΡΟΠΟΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1978 Σύσταση τρόπου</p> <p>Αν ο κληρονομούμενος με διάταξη τελευταίας βούλησης υποχρεώνει τον τιμώμενο στην τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει συσταθεί τρόπος. Αν η τελευταία διάταξη περιέχει τρόπο, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1774, 1934, 1935, 1940, 1941, 1946, 1947, 1956 και 1969.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2012</p> <p style="text-align: center;">Πρόσωπο για το οποίο γίνεται η παροχή</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να τάξει τρόπο για ορισμένο σκοπό και να αφήσει στο βεβαρημένο ή σε τρίτον να προσδιορίσει το πρόσωπο στο οποίο θα γίνει η παροχή.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1979</p> <p style="text-align: center;">Πρόσωπο στο οποίο γίνεται η παροχή</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να τάξει τρόπο για ορισμένο σκοπό και να επιτρέψει στον βεβαρημένο ή σε τρίτον τον προσδιορισμό του προσώπου στο οποίο θα γίνει η παροχή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2013</p> <p style="text-align: center;">Καθορισμός από το βεβαρημένο ή από τρίτον</p> <p>Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε στο βεβαρημένο και πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, ο καθορισμός γίνεται από αυτόν που άσκησε την αγωγή.</p> <p>Αν ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε σε τρίτον, γίνεται με δήλωση προς το</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1980</p> <p style="text-align: center;">Καθορισμός από βεβαρημένο ή από τρίτο</p> <p>Αν στην περίπτωση του άρθρου 1979 ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε στον βεβαρημένο και πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, ο καθορισμός γίνεται από αυτόν που άσκησε την αγωγή.</p>

<p>βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει τον καθορισμό ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, ο καθορισμός γίνεται από το βεβαρημένο. Η δικαστική προθεσμία τάσσεται ύστερα από αίτηση και του βεβαρημένου.</p>	<p>Αν ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε σε τρίτον, γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει τον καθορισμό ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για τον σκοπό αυτόν, ο καθορισμός γίνεται από τον βεβαρημένο. Η δικαστική προθεσμία τάσσεται ύστερα από αίτηση και του βεβαρημένου.</p>
<p>Άρθρο 2014 Ποιος απαιτεί την εκπλήρωση</p> <p>Την εκτέλεση του τρόπου έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν ο εκτελεστής της διαθήκης, ο κληρονόμος, ο συγκληρονόμος και αυτός που ωφελείται άμεσα από την έκπτωση εκείνου που είναι αρχικά βεβαρημένος με τον τρόπο.</p> <p>Αν η εκτέλεση του τρόπου αφορά το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να την απαιτήσει και η δημόσια αρχή.</p>	<p>Άρθρο 1981 Ποιος απαιτεί την εκπλήρωση</p> <p>Την εκτέλεση του τρόπου έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν ο εκτελεστής της διαθήκης, ο κληρονόμος, ο συγκληρονόμος και αυτός που ωφελείται άμεσα από την έκπτωση εκείνου που είναι αρχικά βεβαρημένος με τον τρόπο.</p> <p>Αν η εκτέλεση του τρόπου αφορά το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να την απαιτήσει και η δημόσια αρχή.</p>
<p>Άρθρο 2015 Ακυρότητα του τρόπου</p> <p>Αν ο τρόπος είναι άκυρος, τότε μόνο είναι άκυρη και η διάταξη υπέρ του βεβαρημένου, όταν αυτό προκύπτει ως θέληση του διαθέτη.</p>	<p>Άρθρο 1982 Ακυρότητα του τρόπου</p> <p>Αν ο τρόπος είναι άκυρος, τότε μόνο είναι άκυρη και η διάταξη υπέρ του βεβαρημένου, όταν αυτό προκύπτει ως βούληση του διαθέτη.</p>
<p>Άρθρο 2016 Τρόπος αδύνατος</p> <p>Αν η εκτέλεση του τρόπου γίνει αδύνατη από υπαιτιότητα του βεβαρημένου εκείνος που θα είχε ωφέλεια από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου, μπορεί να απαιτήσει,</p>	<p>Άρθρο 1983 Τρόπος αδύνατος</p> <p>Αν η εκτέλεση του τρόπου γίνει αδύνατη από υπαιτιότητα του βεβαρημένου, εκείνος που θα είχε ωφέλεια από την έκπτωσή του</p>

<p>κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, να του αποδοθεί ότι έχει καταλειφθεί κατά το μέρος που έπρεπε να δαπανηθεί για την εκτέλεση του τρόπου.</p>	<p>μπορεί να απαιτήσει, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, να του αποδοθεί ό,τι έχει καταλειφθεί κατά το μέρος που έπρεπε να δαπανηθεί για την εκτέλεση του τρόπου.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 2017 Διορισμός</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει στη διαθήκη εκτελεστές ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Μπορεί ακόμη να αναθέσει στον εκτελεστή να ορίσει συνεκτελεστές ή διαδόχους του.</p>	<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1984 Διορισμός</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει στη διαθήκη εκτελεστές ένα (1) ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Μπορεί ακόμη να αναθέσει στον εκτελεστή να ορίσει συνεκτελεστές ή διαδόχους του. Εκτελεστής μπορεί να ορισθεί και με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2018 Ικανότητα</p> <p>Ο διορισμός εκτελεστή είναι άκυρος, αν αυτός τότε που αποδέχεται το λειτουργήμα είναι ανίκανος ή έχει περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1985 Ικανότητα</p> <p>Ο διορισμός εκτελεστή είναι άκυρος, αν αυτός κατά την αποδοχή του λειτουργήματος είναι ανίκανος ή έχει περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2019 Έναρξη, αποδοχή, αποποίηση</p> <p>Το λειτουργήμα του εκτελεστή αρχίζει από την αποδοχή του. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1986 Έναρξη, αποδοχή, αποποίηση</p> <p>Το λειτουργήμα του εκτελεστή αρχίζει από την αποδοχή του. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση στον γραμματέα</p>

<p>κληρονομίας, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η δήλωση είναι άκυρη, αν γίνει πριν από την επαγωγή της κληρονομίας ή με αίρεση ή με προθεσμία.</p> <p>Ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει συμφέρον, ο πρόεδρος του δικαστηρίου, της κληρονομίας ορίζει προθεσμία για να κάνει ο εκτελεστής τη δήλωση, αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, ο εκτελεστής θεωρείται ότι αποποιήθηκε το λειτούργημα.</p>	<p>του δικαστηρίου της κληρονομίας, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η δήλωση είναι άκυρη, αν γίνει πριν από την επαγωγή της κληρονομίας ή με αίρεση ή με προθεσμία.</p> <p>Ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει συμφέρον, ο πρόεδρος του δικαστηρίου της κληρονομίας ορίζει προθεσμία για να προβεί ο εκτελεστής στη δήλωση· αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, ο εκτελεστής θεωρείται ότι αποποιήθηκε το λειτούργημα.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2020 Εξουσία του εκτελεστή</p> <p>Έργο του εκτελεστή είναι η εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης.</p> <p>Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρήσει κάθε πράξη την οποία ρητά επέτρεψε ο διαθέτης ή είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των διατάξεων του. Με τους ίδιους όρους έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται την κληρονομία, είτε ολόκληρη, είτε κατά ένα μέρος της.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1987 Εξουσία του εκτελεστή</p> <p>Έργο του εκτελεστή είναι η εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης.</p> <p>Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρήσει κάθε πράξη την οποία ρητά επέτρεψε ο διαθέτης ή είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των διατάξεών του. Ο εκτελεστής διαθήκης έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται ολόκληρη την κληρονομία ή μέρος αυτής, αν τούτο είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης ή και ανεξάρτητα από αυτό, αν τούτο όρισε ο διαθέτης εκτελεστής που έχει ορισθεί με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου έχει μόνο τις εξουσίες που ορίζονται σε αυτή.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2021 Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου</p>	

<p>Αν στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου χρειάζεται να εκποιηθούν ακίνητα της κληρονομιάς ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιριών ή να συνομολογηθεί δάνειο ή συμβιβασμός ή να γίνει δαπάνη που υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες δραχμές και δεν συναινεί σ' αυτό ο κληρονόμος, ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρεί τις πράξεις αυτές ύστερα από άδεια του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1988 Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου</p> <p>Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 1987 χρειάζεται να εκποιηθούν ακίνητα της κληρονομιάς ή κινητά σημαντικής αξίας σε σχέση με την κληρονομία ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιρειών ή να συνομολογηθεί δάνειο ή συμβιβασμός ή να γίνει δαπάνη που υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου μικροδιαφοράς κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο εκτελεστής διαθήκης ενημερώνει προηγουμένως τον κληρονόμο και του τάσσει προθεσμία δύο (2) μηνών για να δηλώσει αν συναινεί. Εφόσον ο κληρονόμος συναινεί, μετά την επιχείρηση της πράξης ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2022</p> <p>Ο διαθέτης μπορεί με ρητή δήλωση στη διαθήκη να απαλλάξει τον εκτελεστή από τους περιορισμούς του προηγούμενου άρθρου.</p>	<p>Αν ο κληρονόμος δεν συναινεί ή παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που του τάχθηκε, ο εκτελεστής διαθήκης μπορεί να επιχειρήσει την πράξη ύστερα από άδεια του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο. Στην περίπτωση αυτή ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς.</p> <p>Αν ο εκτελεστής διαθήκης επιχειρήσει τις πράξεις της παρ. 1 χωρίς να ειδοποιήσει προηγουμένως</p>

	<p>τον κληρονόμο ή χωρίς τη συναίνεσή του ή χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ευθύνεται ο ίδιος για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς εις ολόκληρον με τον κληρονόμο. Δικαίωμα αναγωγής του εκτελεστή κατά του κληρονόμου αποκλείεται.</p>
	<p>Άρθρο 1989 Περιουσία περιερχόμενη σε επιτροπευόμενο ή σε συμπαραστατούμενο</p> <p>Αν η περιουσία για την οποία έχει ορισθεί εκτελεστής διαθήκης περιέρχεται σε ανήλικο που τελεί υπό επιτροπεία ή σε ενήλικο που τελεί υπό δικαστική συμπάρασταση, αυτή υπόκειται στη διαχείριση του επιτρόπου ή του δικαστικού συμπαραστάτη, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε με τη διαθήκη του ρητά ότι η περιουσία υπόκειται στη διαχείριση του εκτελεστή διαθήκης. Στην περίπτωση αυτή ο εκτελεστής διαθήκης υπάγεται στις διατυπώσεις και δεσμεύσεις της επιτροπείας ή της δικαστικής συμπάραστασης. Αντίθετη διάταξη της διαθήκης είναι άκυρη.</p>
<p>Άρθρο 2023 Ευθύνη του εκτελεστή</p> <p>Στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ο εκτελεστής ευθύνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τους κανόνες της εντολής για κάθε ζημία της κληρονομιάς από πταίσμα του. Σε περίπτωση διαχείρισης έχει υποχρέωση και να λογοδοτήσει.</p>	<p>Άρθρο 1990 Ευθύνη του εκτελεστή</p> <p>Κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του ο εκτελεστής ευθύνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τους κανόνες της εντολής για κάθε ζημία της κληρονομιάς από πταίσμα του. Σε περίπτωση</p>

<p>Περισσότεροι εκτελεστές ευθύνονται για κοινό πταίσμα τους εις ολόκληρον.</p>	<p>διαχείρισης έχει υποχρέωση και να λογοδοτήσει. Περισσότεροι εκτελεστές ευθύνονται για κοινό πταίσμα τους εις ολόκληρον.</p>
<p>Άρθρο 2024 Περισσότεροι εκτελεστές Περισσότεροι εκτελεστές ενεργούν όλοι μαζί, αν λείψει ένας από αυτούς, ενεργούν οι άλλοι μόνοι τους. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει η πλειοψηφία και σε ισοψηφία κρίνει ελεύθερα το δικαστήριο. Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει διαφορετικά. Καθένας από τους περισσότερους εκτελεστές μπορεί να παίρνει και μόνος του συντηρητικά μέτρα.</p>	<p>Άρθρο 1991 Περισσότεροι εκτελεστές Περισσότεροι εκτελεστές ενεργούν όλοι μαζί· αν λείπει ένας από αυτούς, ενεργούν οι άλλοι μόνοι τους. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει η πλειοψηφία και σε ισοψηφία κρίνει ελεύθερα το δικαστήριο. Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει διαφορετικά. Καθένας από τους περισσότερους εκτελεστές μπορεί να παίρνει και μόνος του συντηρητικά μέτρα.</p>
<p>Άρθρο 2025 Αγωγές της κληρονομίας Ο κληρονόμος ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας. Ο εκτελεστής της διαθήκης ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας και ενάγεται για τις αξιώσεις κατά της κληρονομίας εφόσον έχει τη διαχείριση της κληρονομίας ή των σχετικών αξιώσεων.</p>	<p>Άρθρο 1992 Αγωγές της κληρονομίας Ο κληρονόμος ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας. Ο εκτελεστής της διαθήκης ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας και ενάγεται για τις υποχρεώσεις της, εφόσον έχει τη διαχείριση της κληρονομίας ή των σχετικών αξιώσεων.</p>
<p>Άρθρο 2026 Αξιώσεις κατά της κληρονομίας Οι αξιώσεις κατά της κληρονομίας ασκούνται κατά του κληρονόμου. Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να παρέμβει στη δίκη.</p>	<p>Άρθρο 1993 Αξιώσεις κατά της κληρονομίας Οι αξιώσεις κατά της κληρονομίας ασκούνται κατά του κληρονόμου. Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να παρέμβει στη δίκη.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 2027 Αμοιβή</p> <p>Ο εκτελεστής μπορεί, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, να ζητήσει να του ορίσει το δικαστήριο της κληρονομίας ανάλογη αμοιβή.</p> <p>Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1994 Αμοιβή</p> <p>Ο εκτελεστής μπορεί, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, να ζητήσει να του ορίσει το δικαστήριο της κληρονομίας ανάλογη αμοιβή.</p> <p>Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2028 Παύση του λειτουργήματος</p> <p>Το λειτουργήμα του εκτελεστή παύει αν ο κληρονόμος παρέχει επαρκή εγγύηση, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ότι θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης, για τις οποίες ορίστηκε ο εκτελεστής.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1996 Παύση του εκτελεστή διαθήκης</p> <p>Για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων του ή ανικανότητα για διαχείριση το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να παύσει τον εκτελεστή, αφού προηγουμένως τον ακούσει, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p> <p>Το λειτουργήμα του εκτελεστή παύει αν ο κληρονόμος παρέχει επαρκή εγγύηση, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ότι θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης, για τις οποίες ορίστηκε ο εκτελεστής.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 2029</p> <p>Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει με το θάνατο ή την επερχόμενη πλήρη ή περιορισμένη ανικανότητά του για δικαιοπραξία.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1997 Παύση του λειτουργήματος του εκτελεστή</p> <p>Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει με τον θάνατο ή την επερχόμενη πλήρη ή περιορισμένη ανικανότητά του για δικαιοπραξία. Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει επίσης με την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης, με την παρέλευση του προβλεπόμενου στη διαθήκη χρόνου και, σε κάθε περίπτωση, μετά την παρέλευση τριάντα ετών από τον θάνατο του διαθέτη.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2030</p> <p>Ο εκτελεστής μπορεί να παραιτηθεί οποτεδήποτε με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η παραίτηση γίνεται χωρίς αίρεση ή προθεσμία και γνωστοποιείται στον κληρονόμο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1995 Παραίτηση του εκτελεστή διαθήκης</p> <p>Ο εκτελεστής διαθήκης μπορεί να παραιτηθεί οποτεδήποτε με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η παραίτηση γίνεται χωρίς αίρεση ή προθεσμία και γνωστοποιείται στον κληρονόμο.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 2031</p> <p>Για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων του ή ανικανότητα για διαχείριση, το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση όσων έχουν συμφέρον, να πάψει τον εκτελεστή αφού προηγουμένως, τον ακούσει, αν αυτό δεν είναι δυνατό ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1996</p> <p>Παύση του εκτελεστή διαθήκης</p> <p>Για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων του ή ανικανότητα για διαχείριση το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να παύσει τον εκτελεστή, αφού προηγουμένως τον ακούσει, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.</p> <p>Το λειτούργημα του εκτελεστή παύει αν ο κληρονόμος παρέχει επαρκή εγγύηση, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ότι θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης, για τις οποίες ορίσθηκε ο εκτελεστής.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΩΡΕΑ ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 2032</p> <p style="text-align: center;">Έννοια</p> <p>Αν δωρεά συμφωνηθεί με την αναβλητική αίρεση, αν προαποβιώσει ο δωρητής ή αν πεθάνουν συγχρόνως και οι δυο συμβαλλόμενοι, χωρίς να έχει στο μεταξύ ο δωρεοδόχος την απόλαυση των αντικειμένων που δωρίζονται (δωρεά αιτία θανάτου) εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις δωρεές, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.</p>	<p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΩΡΕΑ ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 1998</p> <p style="text-align: center;">Έννοια</p> <p>Αν δωρεά συμφωνηθεί με την αναβλητική αίρεση της προαποβίωσης του δωρητή ή της συναποβίωσης και των δύο συμβαλλομένων, χωρίς να έχει στο μεταξύ ο δωρεοδόχος την απόλαυση των αντικειμένων της δωρεάς (δωρεά αιτία θανάτου), εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις δωρεές, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.</p>

<p style="text-align: center;">Άρθρο 2033 Ανάκληση</p> <p>Ο δωρητής ανακαλεί ελεύθερα τη δωρεά αιτία θανάτου. Η δήλωση για την ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στο δωρεοδόχο, εφόσον αφορά δωρεά ακινήτου απαιτείται και μεταγραφή.</p> <p>Με την ανάκληση η δωρεά αναιρείται αυτοδικαίως.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 1999 Ανάκληση</p> <p>Ο δωρητής ανακαλεί ελεύθερα τη δωρεά αιτία θανάτου.</p> <p>Η δήλωση για την ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στον δωρεοδόχο· εφόσον αφορά δωρεά ακινήτου, απαιτείται και μεταγραφή.</p> <p>Με την ανάκληση η δωρεά αναιρείται αυτοδικαίως.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2034 Συμφωνία για το αμετάκλητο</p> <p>Αν η δωρεά αιτία θανάτου συμφωνήθηκε αμετάκλητη ανακαλείται μόνο στις περιπτώσεις και με τον τρόπο που ανακαλείται κάθε άλλη δωρεά.</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 2000 Συμφωνία για το αμετάκλητο</p> <p>Αν η δωρεά αιτία θανάτου συμφωνήθηκε αμετάκλητη, ανακαλείται μόνο στις περιπτώσεις και με τον τρόπο που ανακαλείται κάθε άλλη δωρεά.».</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2035 Δικαίωμα των δανειστών ή των μεριδούχων</p> <p>Σε δωρεές αιτία θανάτου, που μειώνουν την περιουσία του δωρητή με αποτέλεσμα να προκαλείται βλάβη στους δανειστές ή που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα των μεριδούχων, εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις κληροδοσίες.</p>	

Αθήνα, 8 Μαΐου 2026

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Κυρ. Πιερρακάκης	Γ. Γεραπετρίτης	Θ. Λιβάνιος
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
Γ. Φλωρίδης	Αθ. Πλεύρης	Δ.- Μ. Μιχαηλίδου
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ		ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
Δ. Παπαστεργίου		Χρ. - Γ. Σκέρτσος
	Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	
	Ν. Παπαθανάσης	

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ**ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ**
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς διατάξεις»

Επισπεύδον Υπουργείο: Δικαιοσύνης

Στοιχεία επικοινωνίας: Σωκράτης Μεργανός, Νομικός Σύμβουλος Υπουργού Δικαιοσύνης,
Τηλ. 210 7709 660, Λεωφ. Μεσογείων 96, Τ.Κ.: 11527, Email: Grammateia@justice.gov.grΕπιλέξατε από τον παρακάτω κατάλογο τον τομέα ή τους τομείς νομοθέτησης
στους οποίους αφορούν οι βασικές διατάξεις της αξιολογούμενης ρύθμισης:

ΤΟΜΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ	(X)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ¹	
ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ²	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ / ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ / ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ³	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ⁴	
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ – ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ⁵	X
ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ⁶	

- ¹ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Υπουργείου Πολιτισμού.
- ² Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εξωτερικών και Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.
- ³ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.
- ⁴ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Υγείας, Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.
- ⁵ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εσωτερικών, Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείου Δικαιοσύνης, Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- ⁶ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείου Ανάπτυξης, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείου Τουρισμού και Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Α. Αιτιολογική έκθεση

Η «ταυτότητα» της αξιολογούμενης ρύθμισης	
1.	<p>Ποιο ζήτημα αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση;</p> <p>Με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις του Μέρους Α' αντιμετωπίζονται προβλήματα όπως η έλλειψη ασφάλειας ως προς την πραγματική αποτύπωση της ιερότητας της τελευταίας βούλησης των προσώπων, λόγω της μη ύπαρξης επαρκών δικλίδων ασφαλείας όσον αφορά στην ύπαρξη ιδióγραφων διαθηκών καθώς και η μη αποσαφήνιση ζητημάτων για το κληρονομικό δικαίωμα και την αποποίηση. Αντιμετωπίζονται, επίσης, η αδικαιολόγητη και παρακωλυτική για την οικονομία, εμπραγματοποίηση της νόμιμης μοίρας, όπως ισχύει μέχρι σήμερα, αλλά και ο μη διαχωρισμός της κληρονομιαίας περιουσίας από την ατομική περιουσία του κληρονόμου, ο οποίος οδηγούσε σε διαδοχικές και ατέρμονες αποποιήσεις, με αποτέλεσμα τη μη αποπληρωμή των χρεών και την αχρησία ή τη φθορά κληρονομιαίων περιουσιών. Τέλος, λαμβάνεται υπόψη ότι η μη τροποποίηση του Πέμπτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 162) επί δεκαετίες είχε ως αποτέλεσμα το νομοθετικό πλαίσιο να μην ανταποκρίνεται σε πραγματικές συνθήκες και ανάγκες του κοινωνικού και οικονομικού βίου, όπως ενδεικτικά η παντελής έλλειψη προστασίας του συντρόφου σε ελεύθερη ένωση αλλά και η αδυναμία σύναψης κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου.</p> <p>Με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις του Μέρους Β' προσαρμόζονται συναφώς οι επιμέρους διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) και του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), ώστε να ευθυγραμμιστούν με τις προτεινόμενες αλλαγές του Μέρους Α'. Ειδικότερα, εισάγονται ρυθμίσεις για την ενίσχυση της προστασίας των συγγενών του κληρονομούμενου και των συνδεόμενων με αυτόν προσώπων, την καλύτερη διαχείριση της κληρονομιαίας περιουσίας, ιδίως όταν αφορά σε ανήλικους, καθώς και για την προσαρμογή και την εκσυγχρονισμό των σχετικών δικονομικών διαδικασιών.</p> <p>Το Μέρος Γ' αντιμετωπίζει το ζήτημα μετάβασης στο νέο σύστημα κληρονομικού δικαίου. Ειδικότερα, καθορίζεται το χρονικό σημείο από το οποίο εφαρμόζονται οι νέες ρυθμίσεις στις κληρονομικές σχέσεις, προβλέπεται η διατήρηση της εφαρμογής του προϊσχύοντος δικαίου σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως σε ήδη συντεταγμένες διαθήκες ή σε καταρτιθείσα νέμηση ανιόντος, ορίζεται η έναρξη εφαρμογής ειδικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα και ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, καθώς και επιμέρους οργανωτικά θέματα για την εφαρμογή του νόμου.</p> <p>Με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις του Μέρους Δ' εισάγονται στοχευμένες παρεμβάσεις για την επιτάχυνση και αποσαφήνιση διαδικασιών της πολιτικής δικαιοσύνης, την ενίσχυση της ψηφιοποίησης πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης και την προσαρμογή της εθνικής έννομης τάξης σε ενωσιακές υποχρεώσεις προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τον έλεγχο διαλογής και τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα. Ειδικώς ως προς το τελευταίο, σημειώνεται ότι επιδιώκεται η</p>

	<p>συμμόρφωση της χώρας προς την υποχρέωση δημιουργίας ανεξάρτητου μηχανισμού για την παρακολούθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι υποβάλλονται σε έλεγχο διαλογής (screening), σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 (L 22.05.2024), ή οι οποίοι υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας στα σύνορα, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 43 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ (L 22.05.2024).</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, ως Ελληνικός Ανεξάρτητος Μηχανισμός ορίζεται η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, στην οποία ανατίθεται η αρμοδιότητα παρακολούθησης της συμμόρφωσης των αρμόδιων εθνικών αρχών προς το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο περί θεμελιωδών δικαιωμάτων, της πρόληψης παραβιάσεων και της αντιμετώπισης τεκμηριωμένων ισχυρισμών περί μη σεβασμού τους, ιδίως σε σχέση με την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, την αρχή της μη επαναπροώθησης, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τους κανόνες περί κράτησης [βλ. σημείο 27 του προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 και σημείο 71 του προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348]</p>
2.	<p>Γιατί αποτελεί πρόβλημα;</p>
	<p>Οι διατάξεις του Πέμπτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα για το κληρονομικό δίκαιο, διαμορφώθηκαν σε ένα διαφορετικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, και έκτοτε παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητες από την έναρξη ισχύος του, το 1946, πριν από περίπου ογδόντα (80) έτη. Η εξέλιξη των οικογενειακών σχέσεων, οι μεταβολές στις μορφές περιουσίας και οι πρακτικές δυσχέρειες που ανέκυπταν κατά την εφαρμογή ορισμένων παλαιών ρυθμίσεων ανέδειξαν την ανάγκη αναμόρφωσης του ισχύοντος πλαισίου. Παράλληλα, η ασάφεια ορισμένων</p>

διατάξεων είχε οδηγήσει σε ερμηνευτικές αμφιβολίες και διχογνωμίες στη νομολογία, ενώ ορισμένοι θεσμοί του κληρονομικού δικαίου είχαν περιέλθει σε αχρησία.

Για την επίτευξη του σκοπούμενου εκσυγχρονισμού το προτεινόμενο σχέδιο νόμου κινήθηκε σε τέσσερις βασικούς άξονες:

Πρώτον, αναμορφώθηκαν οι περισσότερες ρυθμίσεις του κληρονομικού δικαίου, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες (λ.χ. αναμορφώθηκαν οι διατάξεις της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής και της νόμιμης μοίρας, αναθεωρήθηκε το σύστημα για την ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, αναβαθμίστηκε ο θεσμός της δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομιάς, απλοποιήθηκε η διευθέτηση των σχέσεων των συγκληρονόμων).

Δεύτερον, εισήχθησαν νέοι θεσμοί κληρονομικού δικαίου, (λ.χ. οι κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου και κληρονομικές συμβάσεις παραίτησης από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία).

Τρίτον, επιλύθηκαν νομοθετικά ερμηνευτικά ζητήματα που δημιουργούνταν από την ασάφεια των ισχυουσών διατάξεων και ταλάνιζαν τη νομολογία (λ.χ. άρση της διχογνωμίας ως προς τον υπολογισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας των ετεροθαλών αδελφών, καθορισμός συγκεκριμένων έννομων συνεπειών της συνεισφοράς στο πεδίο της εξ αδιαθέτου διαδοχής, διάκριση της κληροδοσίας από την εγκατάσταση κληρονόμου σε δήλο και διασαφήνιση της προθεσμίας για την αποποίηση δικαιοπρακτικώς ανίκανων προσώπων).

Τέταρτον, καταργήθηκαν θεσμοί του κληρονομικού δικαίου που είχαν περιπέσει σε αχρησία (λ.χ. νέμηση ανιόντος, εκποίηση κληρονομιάς).

Παράλληλα, στόχο αποτέλεσε η γραμματική και συντακτική ομοιομορφία όλων των διατάξεων του κληρονομικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που δεν αναθεωρούνται στην ουσία τους, ενώ επιδείχθηκε ιδιαίτερη επιμέλεια για αποφυγή τυχόν αντινομιών μεταξύ των αναθεωρούμενων και μη αναθεωρούμενων διατάξεων, ώστε το νέο κληρονομικό δίκαιο, όπως οι διατάξεις του αναριθμήθηκαν, να διακρίνεται από τελολογική και συστηματική συνοχή.

Ως προς το **Μέρος Β' και Γ'** οι αξιολογούμενες διατάξεις παρουσιάζονται αναγκαίες προκειμένου να προσαρμοστούν πλήρως στη νέα αρχιτεκτονική του κληρονομικού δικαίου, ιδίως ως προς την κληρονομική σύμβαση, τη βεβαίωση κληρονομικών δικαιωμάτων, τη σχολάζουσα κληρονομία και την εκκαθάριση κληρονομιάς. Η έλλειψη ειδικών ή επικαιροποιημένων διαδικαστικών κανόνων δημιουργεί ασάφειες, καθυστερήσεις και κίνδυνο ανομοιόμορφης εφαρμογής από τα αρμόδια όργανα. Παράλληλα, εισάγονται μεταβατικές ρυθμίσεις καθότι το επιβάλλουν λόγοι ασφάλειας δικαίου και ομαλής μετάβασης από το υφιστάμενο πλαίσιο κανόνων δικαίου στο νέο Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα.

Αναφορικά με το **Μέρος Δ'** οι υφιστάμενες ρυθμίσεις δημιουργούν ερμηνευτικές ασάφειες, διαδικαστικές καθυστερήσεις και αποσπασματική οργάνωση κρίσιμων διαδικασιών στην απονομή της δικαιοσύνης, ενώ παράλληλα δεν διασφαλίζεται

	<p>πλήρως η αποτελεσματική λειτουργία ψηφιακών εργαλείων αναγκαστικής εκτέλεσης. Επιπλέον, σημειώνεται ότι οι ρυθμίσεις των προαναφερόμενων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζονται ευθέως στα κράτη μέλη από τη 12η Ιουνίου του 2026 (βλ. παρ. 2 άρθρου 79 Κανονισμού 2024/1348 καθώς και άρθρο 25 Κανονισμού 2024/1356). Όμως, η ουσιαστική τους εφαρμογή, ιδίως σε περιπτώσεις όπου γεννώνται δικαιώματα και υποχρεώσεις για τους πολίτες τρίτων χωρών, προϋποθέτει ότι η χώρα μας έχει λάβει εγκαίρως τα κατάλληλα εφαρμοστικά μέτρα, η μη λήψη των οποίων αποτελεί λόγο εκκίνησης της διαδικασίας επί παραβάσει (άρθρο 258 ΣΛΕΕ). Σχετικά με την υποχρέωση της χώρας, κατ' άρθρο 10 του Κανονισμού 2024/1356 (που εφαρμόζεται αναλόγως και για τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 43 του Κανονισμού 2024/1348) να προβλέψει ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής και της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα και προκειμένου να καλυφθούν πλήρως οι απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356, επιλέχθηκε να οριστεί η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, ως ο μηχανισμός αυτός, διότι απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και δεν υπόκειται σε έλεγχο ή εποπτεία. Σημειώνεται ότι η αξιολογούμενη ρύθμιση κρίνεται αναγκαία στην παρούσα φάση, προκειμένου να ληφθούν, έγκαιρα, τα αναγκαία μέτρα για την ανάληψη, από πλευράς της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από τον νέο αυτό ρόλο που αναλαμβάνει (υποδομές, προσωπικό, κατανομή αρμοδιοτήτων κ.ο.κ.), έτσι ώστε με τη θέση σε ισχύ των παραπάνω Κανονισμών, τη 12η Ιουνίου του 2026, να είναι ο μηχανισμός σε πλήρη λειτουργία.</p>
3.	<p>Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά;</p>
	<p>Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αφορούν σε όλους τους Έλληνες πολίτες, στους νομικούς επαγγελματίες και τον επιχειρηματικό κόσμο. Αφορούν ακόμη σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι υπόκεινται σε έλεγχο διαλογής (screening) στα σύνορα, ανεξαρτήτως του αν έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. Ακόμη, αφορά στους πολίτες τρίτων χωρών που έχουν υποβληθεί στον έλεγχο διαλογής, δεν έχουν λάβει ακόμη άδεια εισόδου στο ελληνικό έδαφος και υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας στα σύνορα. Τέλος αφορά στην Ελληνική Αρχή Διαφάνειας και τις υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή των διαδικασιών διαλογής και ασύλου στα σύνορα.</p>
	<p>Η αναγκαιότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης</p>
4.	<p>Το εν λόγω ζήτημα έχει αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση στο παρελθόν;</p> <p>ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐</p> <p>Εάν ΝΑΙ, ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα;</p>

Μέρος Α': Το Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 162)

Μέρος Β':

- Τα άρθρα 57, 368, 612, 612Α, 1262, 1495, 1521, 1522, 1527, 1571, 1616, 1625 του Αστικού Κώδικα,
- το άρθρο 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29),
- τα άρθρα 483, 808Α, 812, 813, 814, 817 και 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182),
- Άρθρα 10 και 83 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58), η παρ. 3 του άρθρου 3 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α' 185) και
- Άρθρο 92 και παρ. 4 άρθρου 93, 97, παρ. 2 άρθρου 98 ν. 5259/2025 (Α' 228) και

Μέρος Δ':

- Άρθρα 626, 636Α, 637, 640, 641, 985 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

5.	Γιατί δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας	
	i) με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης;	Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης.
	ii) με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας;	Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας.
	iii) με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων;	Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων.

Συναφείς πρακτικές	
6.	Έχετε λάβει υπόψη συναφείς πρακτικές; ΝΑΙ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε συγκεκριμένα:
	i) σε άλλη/ες χώρα/ες της Ε.Ε. ή του ΟΟΣΑ:
	ii) σε όργανα της Ε.Ε.:
	iii) σε διεθνείς οργανισμούς:

Στόχοι αξιολογούμενης ρύθμισης	
7.	Σημειώστε ποιοι από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση
	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐
8.	Ποιοι είναι οι στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης;
	i) βραχυπρόθεσμοι:
	Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αποσκοπούν, μεσοπρόθεσμα, στην αποσαφήνιση ασαφών ή αμφιλεγόμενων διατάξεων του ισχύοντος κληρονομικού δικαίου, στην άρση ερμηνευτικών αμφιβολιών που έχουν

	<p>ανακύψει στη θεωρία και τη νομολογία, καθώς και στην αντιμετώπιση πρακτικών δυσλειτουργιών που παρατηρούνται κατά την εφαρμογή τους. Παράλληλα, επιδιώκονται η απλοποίηση και συστηματική αναδιάρθρωση του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου, καθώς και η κατάργηση θεσμών που έχουν περιέλθει σε αχρησία.</p>
ii) μακροπρόθεσμοι:	<p>Μακροπρόθεσμα, η μεταρρύθμιση που εισάγεται με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις αποβλέπει στον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του κληρονομικού δικαίου και στην προσαρμογή του στις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.</p> <p>Περαιτέρω, επιδιώκονται η ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας των κανόνων που διέπουν την κληρονομική διαδοχή, η διευκόλυνση της ορθολογικής διαχείρισης και αξιοποίησης της κληρονομιαίας περιουσίας, καθώς και η διαμόρφωση ενός συνεκτικού και λειτουργικού συστήματος κανόνων που να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας.</p>

Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης	
14.	Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου
Άρθρο	Στόχος
1	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τίθεται ο σκοπός του παρόντος νόμου.
2	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τίθεται το αντικείμενο του παρόντος νόμου.
3	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αντικαθίσταται το Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα και επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του κληρονομικού δικαίου του Αστικού Κώδικα, οι διατάξεις του οποίου παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητες από την έναρξη ισχύος του. Στόχος της παρούσας μεταρρύθμισης είναι η προσαρμογή των κανόνων της κληρονομικής διαδοχής στις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, η αντιμετώπιση ερμηνευτικών προβλημάτων που είχαν ανακύψει στη νομολογία και η απλούστευση της ρύθμισης των κληρονομικών σχέσεων. Παράλληλα επιδιώκεται η εισαγωγή νέων θεσμών, όπως οι κληρονομικές συμβάσεις και οι συμβάσεις παραίτησης από μελλοντικά κληρονομικά

	δικαιώματα, καθώς και η βελτίωση της λειτουργίας υφιστάμενων θεσμών, ώστε το κληρονομικό δίκαιο να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Ειδικότερα παρατίθενται κατωτέρω οι επιμέρους αλλαγές.
<i>Άρθρα του Αστικού Κώδικα</i>	<i>Στόχος</i>
Άρθρο 1710	Η διάταξη αναδιατυπώνεται εν όψει της εισαγωγής στην εθνική έννομη τάξη του θεσμού των κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου. Συγκεκριμένα η λέξη «διαθήκη» της αρχικής διάταξης αντικαθίσταται από τη φράση «διάταξη τελευταίας βούλησης», ενώ από την παρένθεση που ακολουθεί (διαθήκη, κληρονομική σύμβαση) προκύπτει ότι στην ευρύτερη έννοια της διάταξης τελευταίας βούλησης με την οποία η περιουσία του προσώπου κατά τον θάνατό του περιέρχεται στους κληρονόμους του, εκτός από τη διαθήκη εμπίπτει πλέον και η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου.
Άρθρο 1711	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις για λόγους γραμματικής και συντακτικής ομοιομορφίας, καθώς και νομοτεχνικής εναρμόνισης με το αναμορφωμένο κληρονομικό δίκαιο, χωρίς ουσιαστική μεταβολή του κανονιστικού περιεχομένου.
Άρθρο 1712	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της διάταξης, ώστε να καταλαμβάνει όχι μόνο τις διαθήκες αλλά και τις κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου ως διατάξεων τελευταίας βούλησης.
Άρθρο 1713	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχονται περιορισμένες νομοτεχνικές προσαρμογές, με σκοπό τη σαφέστερη διατύπωση της διάταξης και τη συστηματική ένταξή της στο αναμορφωμένο κληρονομικό δίκαιο.
Άρθρο 1714	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιατυπώνεται η διάταξη ώστε να καλύπτει και τις κληρονομικές συμβάσεις, πέραν των διαθηκών, ως διατάξεων τελευταίας βούλησης.
Άρθρο 1715	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προσαρμόζεται η διάταξη στο νέο σύστημα κληρονομικής διαδοχής, το οποίο πλέον αναγνωρίζει και την κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου.
Άρθρο 1716	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διατηρείται η βασική αρχή της αυτοπρόσωπης σύνταξης της διαθήκης, σύμφωνα με την οποία η διαθήκη αποτελεί κατ' εξοχήν προσωπική πράξη του διαθέτη και δεν μπορεί να καταρτισθεί μέσω αντιπροσώπου. Η διάταξη δεν μεταβάλλεται ουσιαστικά σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, αλλά εντάσσεται συστηματικά στο αναμορφωμένο πλαίσιο των διατάξεων περί διαθηκών.

Άρθρο 1717	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αντιμετωπίζεται ρητά το ζήτημα της κοινής διαθήκης περισσότερων προσώπων.</p> <p>Στο ισχύον δίκαιο η κοινή διαθήκη θεωρείται άκυρη. Με τη νέα διάταξη προβλέπεται ότι η σύνταξη διαθήκης από περισσότερους με την ίδια πράξη μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της.</p> <p>Η ρύθμιση αυτή συνδέεται άμεσα με την εισαγωγή του θεσμού της κληρονομικής σύμβασης, που αποτελεί μία από τις βασικές μεταρρυθμίσεις του παρόντος.</p>
Άρθρο 1718	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιατυπώνεται η διάταξη για την ακυρότητα της διαθήκης, ώστε να προσαρμοστεί στη νέα δομή των διατάξεων περί τύπων διαθήκης.</p> <p>Η τροποποίηση έχει κυρίως συστηματικό χαρακτήρα, λόγω της αναρίθμησης και της αναδιάρθρωσης των σχετικών άρθρων.</p>
Άρθρο 1719	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η διατύπωση των περιπτώσεων ανικανότητας προς σύνταξη διαθήκης ενισχύοντας το προστατευτικό σκοπό της διάταξης, με την απαγόρευση να συντάξουν διαθήκη όσα πρόσωπα βρίσκονται σε κατάσταση που αποκλείει την ελεύθερη διαμόρφωση της βούλησής τους ή δε διαθέτουν την απαιτούμενη δικαιοπρακτική ικανότητα. Πιο συγκεκριμένα, εξορθολογίζεται η πρώτη περίπτωση ορίζοντας πως ανίκανοι να συντάξουν διαθήκη είναι όσοι ανήλικοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο (16ο) έτος της ηλικίας τους.</p>
Άρθρο 1720	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχεται νομοτεχνική αναδιατύπωση της διάταξης, χωρίς μεταβολή του κανονιστικού της περιεχομένου. Η τροποποίηση αποσκοπεί στη γλωσσική προσαρμογή της διάταξης στο αναμορφωμένο σύστημα των διατάξεων περί διαθηκών.</p>
Άρθρο 1721	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση μετριάζεται η αυστηρότητα των τυπικών προϋποθέσεων της ιδιόγραφης διαθήκης ως προς τη χρονολογία. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι ψευδής, εσφαλμένη ή ελλιπής χρονολογία δεν επιφέρει αυτοδικαίως ακυρότητα, εφόσον μπορεί να προσδιοριστεί ο χρόνος σύνταξης της διαθήκης από άλλα στοιχεία.</p> <p>Η μεταβολή αυτή αποσκοπεί στον περιορισμό περιπτώσεων ακυρότητας για καθαρά τυπικούς λόγους και στην προστασία της πραγματικής βούλησης του διαθέτη. Επίσης, προβλέπεται ότι οι διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα που μπορούν να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης περιγράφονται από τον συμβολαιογράφο που δημοσίευσε τη διαθήκη.</p>
Άρθρο 1722	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται ο περιορισμός ότι η κατάθεση ιδιόγραφης διαθήκης σε συμβολαιογράφο προς φύλαξη μπορεί να γίνει μόνο αυτοπροσώπως από τον διαθέτη.</p>

	Η ρύθμιση αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι η διαθήκη εμπεριέχει την αληθινή βούληση του διαθέτη.
Άρθρο 1723	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται στους ανίκανους για σύνταξη ιδιόγραφης διαθήκης και ο ανήλικος.
Άρθρο 1724	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται περιορισμός ως προς τις ιδιόγραφες διαθήκες που συντάσσονται από πρόσωπα τα οποία νοσηλεύονται ή περιθάλπονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας . Συγκεκριμένα, η διάταξη προβλέπει ότι τέτοια διαθήκη είναι άκυρη κατά το μέρος που ευνοεί πρόσωπα και στενούς συγγενείς αυτών των προσώπων, τα οποία συνδέονται με φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας, εκτός αν πρόκειται για πρόσωπα που θα καλούνταν ούτως ή άλλως εξ αδιαθέτου στην κληρονομία. Η ρύθμιση αποσκοπεί στην αποτροπή αθέμιτης επιρροής σε ευάλωτα πρόσωπα.
Άρθρο 1725	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση απλοποιείται η διαδικασία σύνταξης της δημόσιας διαθήκης, καθώς προβλέπεται ότι αυτή καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με τη σύμπραξη δύο (2) μαρτύρων. Η αλλαγή αποσκοπεί στην απλούστευση της διαδικασίας χωρίς μείωση των εγγυήσεων ως προς τη γνησιότητα της δήλωσης βούλησης του διαθέτη.
Άρθρο 1726	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις δίχως ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο του άρθρου 1726 ΑΚ, το οποίο διατηρείται ως ισχύει.
Άρθρο 1727	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές στο προηγούμενο άρθρο 1726, , χωρίς να μεταβάλλεται το κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης.
Άρθρο 1728	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές στο άρθρο 1726 ως προς τις σχέσεις που δημιουργούν κώλυμα συμμετοχής, χωρίς μεταβολή του κανονιστικού περιεχομένου της διάταξης.
Άρθρο 1729	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι μάρτυρες για σύνταξη δημόσιας διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν όσοι ανήλικοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας τους, αντικαθίσταται η παρωχημένη αναφορά σε γραφείς και υπηρέτες από την σύγχρονη αναφορά σε συνεργάτες ή υπαλλήλους του συμβολαιογράφου προστίθεται η πρόβλεψη ότι δεν μπορούν να συμπράττουν ως μάρτυρες πρόσωπα που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα
Άρθρο 1730	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχεται νομοτεχνικές βελτιώσεις, δίχως μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει.

Άρθρο 1731	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εκσυγχρονίζεται ο τρόπος δήλωσης της τελευταίας βούλησης του διαθέτη, καθώς προβλέπεται ότι, σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας λόγου, ο διαθέτης μπορεί να χρησιμοποιεί μηχανικά ή ηλεκτρονικά μέσα που επιτρέπουν τη φωνητική απόδοση της δήλωσης της τελευταίας του βούλησης ή να προσλαμβάνει διερμηνέα.
Άρθρο 1732	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη, η οποία διατηρείται ως ισχύει ως προς την όρκιση των μαρτύρων για τη διατήρηση της μυστικότητας των διατάξεων της διαθήκης.
Άρθρο 1733	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές και η διατύπωση των στοιχείων που πρέπει να περιλαμβάνει η πράξη της δημόσιας διαθήκης, ιδίως ως προς τη μεία τήρησης των άρθρων 1730 και 1732, χωρίς να μεταβάλλεται το βασικό περιεχόμενο της διάταξης.
Άρθρο 1734	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει ως προς την ανάγνωση και υπογραφή της πράξης της δημόσιας διαθήκης.
Άρθρο 1735	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει ως προς την εφαρμογή των γενικών διατάξεων για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα.
Άρθρο 1736	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει ως προς τη διαδικασία σύνταξης διαθήκης από κωφό διαθέτη.
Άρθρο 1737	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εξορθολογίζεται η προϋπόθεση του απαιτούμενου αριθμού των απαιτούμενων μαρτύρων σε περίπτωση σύνταξης διαθήκης από κωφό που δεν μπορεί να διαβάσει. Η αλλαγή αποσκοπεί στην απλούστευση της διαδικασίας χωρίς μείωση των εγγυήσεων ως προς τη γνησιότητα της δήλωσης βούλησης του διαθέτη.
Άρθρο 1738	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές στα άρθρα 1726 έως 1729 και αναδιατυπώνονται ορισμένες διαδικαστικές διατυπώσεις σχετικά με τον διερμηνέα, χωρίς ουσιαστική μεταβολή του κανονιστικού περιεχομένου της διάταξης.
Άρθρο 1739	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται η διάταξη ως προς τον αριθμό των μαρτύρων που απαιτούνται για την κατάρτιση μυστικής διαθήκης, καθώς προβλέπεται πλέον η παρουσία δύο (2) μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και ενός (1) μάρτυρα κατά την εγχείριση του εγγράφου στον συμβολαιογράφο.

Άρθρο 1740	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η διατύπωση της παραπομπής στα άρθρα 1726 έως 1730, τα οποία εφαρμόζονται αναλόγως και στη μουσική διαθήκη.
Άρθρο 1741	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές στις σχετικές διατάξεις και η διατύπωση ως προς την υπογραφή του εγγράφου της μουσικής διαθήκης, χωρίς μεταβολή του βασικού κανονιστικού περιεχομένου της διάταξης.
Άρθρο 1742	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει.
Άρθρο 1743	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η παραπομπή στο άρθρο 1731, χωρίς μεταβολή του ουσιαστικού περιεχομένου της διάταξης.
Άρθρο 1744	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές στα σχετικά άρθρα που εφαρμόζονται αναλόγως για την πράξη της μουσικής διαθήκης, χωρίς μεταβολή του βασικού κανονιστικού περιεχομένου της διάταξης.
Άρθρο 1745	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει, με αναρίθμηση.
Άρθρο 1746	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η διατύπωση της διάταξης ως προς τη δυνατότητα σύνταξης μουσικής διαθήκης από πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, χωρίς μεταβολή της βασικής ρύθμισης.
Άρθρο 1747	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η παραπομπή στο άρθρο 1738, το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως και στη μουσική διαθήκη.
Άρθρο 1748	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει.
Άρθρο 1749	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία διατηρείται ως ισχύει, με αναρίθμηση.
Άρθρο 1750	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται ενιαίος τύπος διαθήκης σε έκτακτες περιπτώσεις, ο οποίος εφαρμόζεται όταν λόγω ιδιαίτερων συνθηκών είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής η σύνταξη διαθήκης με τους συνήθεις τύπους. Προβλέπεται ότι η τελευταία βούληση δηλώνεται προφορικά ενώπιον τριών μαρτύρων και καταγράφεται από έναν από αυτούς.

Άρθρο 1751	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζεται προθεσμία τριών (3) μηνών για την ισχύ της διαθήκης που συντάσσεται σε έκτακτες περιστάσεις, καθώς και οι περιπτώσεις αναστολής και διακοπής της προθεσμίας
Άρθρο 1752	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται η υποχρέωση παράδοσης της έκτακτης διαθήκης σε συμβολαιογράφο ή ελληνική προξενική αρχή, καθώς και η διαδικασία σύνταξης σχετικής πράξης και διαβίβασης αντιγράφου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.
Άρθρο 1753	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει τους τρόπους ανάκλησης της διαθήκης, είτε με μεταγενέστερη διαθήκη είτε με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου με την παρουσία μαρτύρων.
Άρθρο 1754	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση μειώνεται ο αριθμός των μαρτύρων που πρέπει να συμπράττουν κατά τη δήλωση ανάκλησης με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου, χωρίς να επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την επίδραση μεταγενέστερης διαθήκης επί προγενέστερης, ορίζοντας ότι η νεότερη καταργεί την προηγούμενη κατά το μέρος που αντίκειται σε αυτή.
Άρθρο 1755	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ανάκληση ιδιόγραφης διαθήκης με καταστροφή ή μεταβολή του εγγράφου από τον διαθέτη όταν από τις πράξεις αυτές προκύπτει πρόθεση ανάκλησης.
Άρθρο 1756	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ανάκληση μυστικής διαθήκης μέσω της ανάληψης του εγγράφου από τον διαθέτη, καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η ανάληψη αυτή δεν θεωρείται ανάκληση, προβλέπεται πάντως ότι η ανάληψη μυστικής διαθήκης που έχει ισχύ ιδιόγραφης διαθήκης δεν θεωρείται ανάκληση ως προς την ιδιόγραφη διαθήκη.
Άρθρο 1757	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει τη δυνατότητα ανάληψης ιδιόγραφης διαθήκης που έχει κατατεθεί σε συμβολαιογράφο για φύλαξη, διευκρινίζοντας ότι η ανάληψη αυτή δεν συνεπάγεται ανάκληση της διαθήκης.
Άρθρο 1758	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η παραπομπή στα άρθρα 1716 έως 1720, τα οποία εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανάκληση διαθήκης.
Άρθρο 1759	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εκσυγχρονίζεται η διαδικασία δημοσίευσης διαθηκών, καθώς προβλέπεται ότι η δημοσίευση πραγματοποιείται στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα

	«Μητρώο Διαθηκών» που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους.
Άρθρο 1760	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η διαδικασία δημοσίευσης διαθήκης από προξενική αρχή, με παραπομπή στη διαδικασία του άρθρου 1759.
Άρθρο 1761	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η παραπομπή στο άρθρο 1760, χωρίς μεταβολή της βασικής ρύθμισης.
Άρθρο 1762	Προβλέπεται ότι η δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να κηρυχθεί κυρία από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.
Άρθρο 1763	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, προβλέποντας ότι η ιδιόγραφη διαθήκη παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας μόνο αν με αυτή τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, πρέπει να κηρυχθεί κυρία. Το ίδιο ισχύει και όταν η διαθήκη δημοσιεύεται μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομουμένου. Η ρύθμιση αποσκοπεί στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και στον περιορισμό κινδύνων κατάχρησης, πλαστότητας ή καθυστερημένης εμφάνισης ιδιόγραφων διαθηκών, όταν αυτές δεν είχαν τεθεί υπό καθεστώς φύλαξης.
Άρθρο 1764	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται τεκμήριο γνησιότητας ιδιόγραφης διαθήκης που έχει κηρυχθεί κύρια, εφόσον δεν αμφισβητηθεί η γνησιότητά της εντός πέντε (5) ετών από τη δημοσίευσή της.
Άρθρο 1765	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκρινίζεται ότι η μη τήρηση των διαδικασιών των άρθρων 1759 έως 1763 δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.
Άρθρο 1766	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ακυρότητα διάταξης διαθήκης υπέρ προσώπου που είναι τόσο αόριστα προσδιορισμένο ώστε να μην είναι δυνατός ο προσδιορισμός του.
Άρθρο 1767	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ακυρωσία διάταξης διαθήκης όταν αυτή αποτελεί αποτέλεσμα παράνομης απειλής ή απάτης.

Άρθρο 1768	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ακυρωσία διάταξης διαθήκης σε περίπτωση πλάνης του διαθέτη ως προς την ταυτότητα του τιμώμενου προσώπου ή του αντικειμένου της κατάλειψης.
Άρθρο 1769	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ακυρωσία διάταξης διαθήκης σε περίπτωση πλάνης του διαθέτη ως προς την ταυτότητα του τιμώμενου προσώπου ή του αντικειμένου της κατάλειψης.
Άρθρο 1770	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επεκτείνεται η εφαρμογή της διάταξης και στην περίπτωση που είχε συναφθεί η συμφωνία για τη συναινετική λύση του γάμου, ή είχε υποβληθεί η κοινή ψηφιακή δήλωση κατά το άρθρο 1441, καθώς και σε περίπτωση λύσης συμφώνου συμβίωσης, προβλέποντας ότι η διάταξη υπέρ του συντρόφου μπορεί να θεωρηθεί ακυρώσιμη υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τον σύζυγο.
Άρθρο 1771	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση περιορίζεται η ακυρωσία μόνον στο μέρος κατά το οποίο θίγεται η εξ αδιαθέτου μερίδα του παραλειφθέντος μεριδούχο. Κατά τα λοιπά δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει τις συνέπειες της παράλειψης μεριδούχου στη διαθήκη.
Άρθρο 1772	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη, η οποία καθορίζει ποια πρόσωπα έχουν δικαίωμα να ζητήσουν την ακύρωση διάταξης διαθήκης.
Άρθρο 1773	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, κατά το ότι προβλέπεται ότι η άσκηση του δικαιώματος ακύρωσης διάταξης τελευταίας βούλησης υπόκειται σε διετή αποσβεστική προθεσμία και όχι σε παραγραφή.
Άρθρο 1774	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία απαγορεύει την εξάρτηση της ισχύος διάταξης τελευταίας βούλησης από τη γνώμη τρίτου.
Άρθρο 1775	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ερμηνεία διατάξεων διαθήκης υπέρ «συγγενών» ή «νομίμων κληρονόμων».
Άρθρο 1776	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την υποκατάσταση των κατιόντων σε περίπτωση έκπτωσης του τιμώμενου.

Άρθρο 1777	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ερμηνεία καταλείψεων υπέρ των «φτωχών» ή «απόρων».
Άρθρο 1778	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την κατανομή της κατάλειψης όταν ο προσδιορισμός του τιμώμενου προσώπου δημιουργεί αμφιβολία.
Άρθρο 1779	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία προβλέπει ότι ακατάληπτες αιρέσεις σε διάταξη διαθήκης θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί.
Άρθρο 1780	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται πως παράνομη ή ανήθικη αίρεση προσδίδοντας παράνομο ή ανήθικο περιεχόμενο στην διάταξη την καθιστά άκυρη. Εκσυγχρονίζεται η αντιμετώπιση της αίρεσης αγαμίας ή χηρείας με τη διευκρίνηση νομοθετικά θεωρείται μη γεγραμμένη.
Άρθρο 1781	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία προβλέπει την ακυρότητα διάταξης τελευταίας βούλησης όταν αυτή εξαρτάται από την αμοιβαία ελευθεριότητα του τιμώμενου σε μεταγενέστερη διαθήκη.
Άρθρο 1782	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την ισχύ διάταξης διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση.
Άρθρο 1783	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ερμηνεύει αιρέσεις που επιβάλλουν παράλειψη ενέργειας ως διαλυτικές αιρέσεις αντίθετου περιεχομένου.
Άρθρο 1784	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την περίπτωση κατά την οποία η πλήρωση της αίρεσης εξαρτάται από τρίτο πρόσωπο που αρνείται να συμπράξει.
Άρθρο 1785	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται στα περιλαμβανόμενα κριτήρια διάκρισης κληρονόμου – κληροδόχου και η αξία του καταλειπομένου εν σχέσει προς το σύνολο της αξίας της κληρονομίας. Διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση αμφιβολίας αν ο διαθέτης άφησε ειδικά αντικείμενα τα οποία, λαμβανομένης υπόψη της αξίας της κληρονομίας, αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα αυτής ο τιμώμενος θεωρείται κληρονόμος, ενώ αν έχουν αφεθεί μόνο ειδικά αντικείμενα στον τιμώμενο σε περίπτωση αμφιβολίας και λαμβανομένης υπόψη της αξίας αυτών σε σχέση με το σύνολο της κληρονομίας, αυτός θεωρείται κληροδόχος.

Άρθρο 1786	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την εφαρμογή της εξ αδιαθέτου διαδοχής όταν η διαθήκη δεν εξαντλεί το σύνολο της κληρονομίας.
Άρθρο 1787	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την αναλογική αύξηση των ποσοστών των εγκαταστάτων όταν τα ορισμένα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο.
Άρθρο 1788	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία προβλέπει την αναλογική μείωση των ποσοστών όταν αυτά υπερβαίνουν το σύνολο της κληρονομίας.
Άρθρο 1789	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ορίζει ότι οι εγκατάστατοι χωρίς προσδιορισμό μερίδων θεωρούνται ότι εγκαθίστανται σε ίσα μέρη.
Άρθρο 1790	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει τη συνύπαρξη εγκαταστάσεων με ορισμένα και αόριστα ποσοστά.
Άρθρο 1791	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη, η οποία ρυθμίζει την εφαρμογή των κανόνων των άρθρων 1787 έως 1790 στις κοινές μερίδες.
Άρθρο 1792	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει την προσαύξηση της μερίδας εγκαταστάτου που εξέπεσε υπέρ των λοιπών.
Άρθρο 1793	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία καθορίζει τη νομική μεταχείριση της μερίδας που αποκτάται λόγω προσαύξησης.
Άρθρο 1794	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης, η οποία επιτρέπει στον διαθέτη να ορίσει υποκατάστατο κληρονόμο.
Άρθρο 1795	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη, η οποία ερμηνεύει την υποκατάσταση σε περίπτωση αμφιβολίας.
Άρθρο 1796	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία ρυθμίζει τις περιπτώσεις αμοιβαίας υποκατάστασης.

Άρθρο 1797	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη, η οποία καθορίζει την προτεραιότητα της υποκατάστασης έναντι της προσαύξησης.
Άρθρο 1798	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται για πρώτη φορά στο ελληνικό κληρονομικό δίκαιο ο θεσμός της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, με την οποία ο κληρονομούμενος μπορεί να εγκαθιστά κληρονόμο, να συστήνει καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο, καθώς και να επιλέγει το εφαρμοστέο δίκαιο της κληρονομικής του διαδοχής. Με δεδομένο ότι πρόκειται για σύμβαση αιτία θανάτου, ο τιμώμενος με την κληρονομική σύμβαση δεν αποκτά δικαίωμα προσδοκίας. Η σύμβαση καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυτοπρόσωπη παρουσία των συμβαλλομένων, ενώ η ικανότητα του προσώπου που προβαίνει στη διάθεση της περιουσίας του αιτία θανάτου διέπεται από τις διατάξεις για την ικανότητα σύνταξης διαθήκης.
Άρθρο 1799	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζεται η δεσμευτικότητα των διατάξεων της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, προβλέποντας ότι οι σχετικές διατάξεις δεν ανακαλούνται μονομερώς. Προβλέπεται επίσης, ότι πέρα από την εγκατάσταση κληρονόμου, σύσταση καταπιστεύματος, κληροδοσίας ή τρόπου ή επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου, στην κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου μπορεί να περιληφθεί και κάθε άλλη διάταξη που μπορεί να περιληφθεί και σε διαθήκη, χωρίς όμως αυτή να καταλαμβάνεται από τη δεσμευτικότητα της κληρονομικής σύμβασης. Προβλέπεται, τέλος, ότι ο τιμώμενος με κληρονομική σύμβαση μπορεί, όπως και ο τιμώμενος με διαθήκη, μετά την επαγωγή να προβεί σε αποποίηση όσων του περιέρχονται, ακόμα και αν ήταν ο ίδιος αντισυμβαλλόμενος του κληρονομούμενου.
Άρθρο 1800	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζεται η σχέση της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου με προγενέστερες ή μεταγενέστερες διαθήκες. ή κληρονομικές συμβάσεις. Κληρονομική σύμβαση ανακαλεί προγενέστερη διαθήκη, στο μέτρο που εναντιώνεται σε αυτή, ενώ ο κληρονομούμενος δεν μπορεί με μεταγενέστερη διαθήκη να ανακαλέσει διατάξεις κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου που καταλαμβάνονται από τη δεσμευτικότητά της κατά το προηγούμενο άρθρο. Μεταγενέστερη κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου δεν ισχύει στο μέτρο που αντιτίθεται σε προγενέστερη κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, εκτός αν έχει καταρτισθεί μεταξύ των ίδιων συμβαλλομένων, οπότε και πρόκειται για τροποποιητική ή καταργητική σύμβαση

<p>Άρθρο 1801</p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκρινίζεται ότι η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου δεν περιορίζει, κατ' αρχήν, την ελευθερία του κληρονομούμενου να διαθέτει την περιουσία του εν ζωή, καθώς δεν οδηγεί ούτε στη γένεση δικαιώματος προσδοκίας του τιμωμένου. Ωστόσο τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν διαφορετικά, ως προς τη διάθεση συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου του κληρονομούμενου, οπότε και ο περιορισμός στην εξουσία διάθεσης έχει ενοχική μόνο ενέργεια κατά την ΑΚ 177. Παράλληλα, προβλέπεται ότι εάν ο κληρονομούμενος διαθέσει την περιουσία του από χαριστική αιτία προς βλάβη του τιμωμένου, στην ουσία ενεργώντας καταχρηστικά, ο τελευταίος έχει, μετά την επαγωγή της κληρονομίας, δικαίωμα, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, αγωγή για την ανατροπή της χαριστικής δικαιοπραξίας. Εφόσον γίνει η ανατροπή, καθίσταται δυνατή η αναζήτηση του αντικειμένου της κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται εξισορρόπηση μεταξύ της ελευθερίας διάθεσης του κληρονομούμενου και της προστασίας του τιμωμένου από τη σύμβαση.</p>
<p>Άρθρο 1802</p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν τις διαθήκες και το περιεχόμενό τους και στις κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου, ιδίως των άρθρων 1766 έως 1797. Παράλληλα διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση της παράλειψης μεριδούχου (άρθρο 1771) η κληρονομική σύμβαση είναι καταρχήν ακυρώσιμη στο σύνολό της, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει διαφορετικά. Επιπλέον ορίζεται ότι οι διατάξεις για το καταπίστευμα, την κληροδοσία και τον τρόπο εφαρμόζονται αναλόγως και όταν το καταπίστευμα η κληροδοσία ή ο τρόπος συστήνονται με κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου.</p>
<p>Άρθρο 1803</p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι δικαίωμα ακύρωσης της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου (κατά τις 1767 έως 1771, που κατά την ΑΚ 1802 εφαρμόζονται ανάλογα και στις κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου) λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής, πέρα από τα πρόσωπα της ΑΚ 1772, έχει και ο ίδιος ο κληρονομούμενος, εντός της προθεσμίας του άρθρου 157 ΑΚ. Περαιτέρω ορίζεται ότι ακύρωση δεν χωρεί μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου όταν το σχετικό δικαίωμα είχε ήδη γεννηθεί στο πρόσωπό του και αποσβεσθεί κατά τον χρόνο της επαγωγής. Τέλος περιλαμβάνεται ειδικότερη ρύθμιση ως προς τις συνέπειες της ακύρωσης διάταξης κληρονομικής σύμβασης με την οποία διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι συμβαλλόμενοι, ορίζοντας ότι η ακύρωση διάταξης του ενός σε περίπτωση αμφιβολίας επιφέρει ακύρωση ολόκληρης της σύμβασης.</p>

Άρθρο 1804	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση παρέχεται στον κληρονομούμενο η δυνατότητα ανάκλησης διάταξης της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου όταν ο τιμώμενος υποπέσει σε σοβαρό παράπτωμα έναντί του, το οποίο θα δικαιολογούσε, εάν επρόκειτο για μεριδούχο, τη στέρηση της νόμιμης μοίρας. Προβλέπεται επίσης ότι η ανάκληση γίνεται με αυτοπρόσωπη δήλωση του κληρονομούμενου προς τον αντισυμβαλλόμενο, ή προς τους κληρονόμους του, αν αυτός έχει προαποβιώσει, και προς τον τιμώμενο ενώ υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου.</p>
Άρθρο 1805	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζονται οι περιπτώσεις κληρονομικής σύμβασης που καταρτίζεται έναντι αντιπαροχής εν ζωή. Προβλέπεται ότι σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της αντιπαροχής ο κληρονομούμενος μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Αντίστοιχα δικαίωμα υπαναχώρησης παρέχεται και στον αντισυμβαλλόμενο όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως όταν ο κληρονομούμενος διαθέτει εν ζωή την περιουσία του κατά τρόπο αντίθετο προς τη σύμβαση. Η υπαναχώρηση γίνεται με συμβολαιογραφική δήλωση και εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις για την υπαναχώρηση. Διευκρινίζεται ότι η συμφωνία για το αντάλλαγμα αποτελεί μέρος της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου. Πρόκειται συνεπώς για μια ενιαία <i>sui generis</i> σύμβαση. Παρά το γεγονός ότι οι εκατέρωθεν παροχές βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση αλληλεξάρτησης, δεν μπορεί να γίνει λόγος για αμφοτεροβαρή σύμβαση, επειδή με αυτή ο κληρονομούμενος προβαίνει σε αιτία θανάτου διάθεση της περιουσίας του, και δεν αναλαμβάνει απλώς σχετική υποχρέωση. Η προσέγγιση αυτή κρίνεται σαφής και πρακτική, αν και δογματικά όχι καθαρή. Λόγω του ότι πρόκειται για <i>sui generis</i> σύμβαση ειδική αναφορά γίνεται στην ανώμαλη εξέλιξή της. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι κάθε συμβαλλόμενος μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση στην περίπτωση (ουσιώδους) αθέτησής της.</p>
Άρθρο 1806	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζεται η διαδικασία δημοσίευσης της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, προβλέποντας ότι εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν για τη δημοσίευση διαθήκης. Παράλληλα ρυθμίζεται η ειδική περίπτωση κατά την οποία στην ίδια σύμβαση διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι συμβαλλόμενοι, οπότε κατά τη δημοσίευση απαλείφονται οι διατάξεις τελευταίας βούλησης του επιζώντος συμβαλλομένου, στο μέτρο που μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του αποβιώσαντος.</p>

Άρθρο 1807	<p>Η αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπει την ακυρότητα συμβάσεων με τις οποίες ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει υποχρέωση να καταρτίσει, να μην καταρτίσει, να ανακαλέσει ή να μην ανακαλέσει διάταξη τελευταίας βούλησης, προκειμένου να προστατευθεί η ελευθερία του διατιθέναι. Η ρύθμιση αυτή αποδίδει στην ουσία το περιεχόμενο του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 368ΑΚ, όπως είχε πριν από την προτεινόμενη μεταρρύθμιση. Παράλληλα προβλέπεται ότι σύμβαση με την οποία ο κληρονομούμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίσει διάταξη τελευταίας βούλησης υπέρ ορισμένου προσώπου μπορεί, κατά μετατροπή, να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου κατά τα άρθρα 1798 έως 1806.</p>
Άρθρο 1808	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που καθορίζει τους κατιόντες ως κληρονόμους της πρώτης τάξης και ρυθμίζει τη διαδοχή κατά ρίζες.</p>
Άρθρο 1809	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιαμορφώνεται η δεύτερη τάξη της εξ αδιαθέτου διαδοχής, καθώς καλούνται μαζί οι γονείς, οι αδελφοί, καθώς και τα τέκνα και οι εγγονοί αδελφών που εξέπεσαν, ενώ ρυθμίζεται ειδικότερα η προσαύξηση της μερίδας γονέα που εξέπεσε και η θέση των ετεροθαλών αδελφών. Συγκεκριμένα ως προς τους ετεροθαλείς αδερφούς, με την αναδιατύπωση της σχετικής διάταξης προκρίνεται ο πραγματικός υπολογισμός της κληρονομικής τους μερίδας, έναντι του υποθετικού υπολογισμού. Η ρύθμιση αποσκοπεί σε εξορθολογισμό στο σύστημα της διαδοχής στη δεύτερη τάξη.</p>
Άρθρο 1810	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ενισχύεται η θέση του επιζώντος συζύγου στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, καθώς αυξάνεται το ποσοστό του όταν συντρέχει με ένα μόνο τέκνο. Επίσης, προβλέπεται ότι εκτός από το εξ αίρετο, ο σύζυγος δικαιούται την αποκλειστική χρήση της οικογενειακής στέγης, εφόσον αυτή ανήκει στην κληρονομία, για ένα έτος από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Περαιτέρω, κατά την αξιολογούμενη διάταξη, ο σύζυγος μπορεί, αντί της κληρονομικής του μερίδας, να ζητήσει δικαστικώς την παροχή επικαρπίας σε αντικείμενα της κληρονομίας. Πρόκειται για ουσιώδη μεταβολή, με στόχο την καλύτερη προστασία του επιζώντος συζύγου, ιδίως ως προς τη διατήρηση της χρήσης της οικογενειακής περιουσίας.</p>
Άρθρο 1811	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι, ελλείψει συγγενών της πρώτης και δεύτερης τάξης, ο επιζών σύζυγος καλείται σε ολόκληρη την κληρονομία.</p>

Άρθρο 1812	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευρύνονται οι περιπτώσεις αποκλεισμού του επιζώντος συζύγου από την εξ αδιαθέτου διαδοχή, καθώς η ρύθμιση καταλαμβάνει κάθε περίπτωση εκκρεμούς διαδικασίας λύσης γάμου, συναινετική ή κατ' αντιδικία, στην τελευταία περίπτωση ανεξαρτήτως του ποιος από τους συζύγους άσκησε την αγωγή.</p> <p>Προβλέπεται όμως ότι αν ο κληρονομούμενος είχε ασκήσει την αγωγή χωρίς βάσιμο λόγο, ο επιζών σύζυγος δεν στερείται τη νόμιμη μοίρα του. Ειδική αναφορά γίνεται τέλος στον αποκλεισμό του συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης από την κληρονομική διαδοχή του αποβιώσαντος συντρόφου, αν εκκρεμεί διαδικασία για τη λύση του.</p>
Άρθρο 1813	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που οργανώνει τη διαδοχή των παππούδων, γιαγιάδων και των κατιόντων τους στην τέταρτη τάξη, πέραν του ότι πλέον τα πρόσωπα της τάξης αυτής καλούνται στην κληρονομική διαδοχή του κληρονομούμενου μόνο όταν δεν υφίσταται σύζυγος που κληρονομεί.</p>
Άρθρο 1814	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που ρυθμίζει την κτήση μερίδας από περισσότερες ρίζες.</p>
Άρθρο 1815	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη θεμελιώδη αρχή ότι η επόμενη τάξη αποκλείεται όσο υπάρχει κληρονόμος προηγούμενης τάξης. Προστίθεται, επίσης στο ίδιο άρθρο η υφιστάμενη ρύθμιση για την προσαύξηση (1823 ΑΚ) χωρίς να επέρχεται ουσιαστική μεταβολή.</p>

<p>Άρθρο 1816</p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται πρόσθετο δικαίωμα αναζήτησης αντικειμένων που προέρχονται από την ίδια συγγενική γραμμή, όταν δεν υπάρχουν κατιόντες, αδέρφια, τέκνα ή εγγόνια αδελφών και σύζυγος. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί ουσιαστική καινοτομία, καθώς επιτρέπει σε ορισμένους εξ αδιαθέτου κληρονόμους να ζητήσουν την απόδοση αντικειμένων που προέρχονται από χαριστικές παροχές, κληρονομίες ή κληροδοσίες της ίδιας γραμμής. Ορίζεται, επίσης, ότι οι δανειστές της κληρονομίας μπορούν να ικανοποιηθούν από το αντικείμενο της χαριστικής εν ζωή παροχής και μετά την απόδοσή του στον γονέα που το ζήτησε, με την επιφύλαξη του άρθρου 1895.</p>
<p>Άρθρο 1817</p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναγνωρίζεται για πρώτη φορά κληρονομική προστασία εκ του νόμου στο πρόσωπο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο. Ειδικότερα, του απονέμεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - το εξάιρετο, υπό την προϋπόθεση ότι στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος και ότι με τον κληρονομούμενο συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό, εφόσον συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο κατά τον χρόνο του θανάτου και είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με αυτόν, τα οποία εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή. - το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης της κύριας κατοικίας για ένα έτος, υπό την προϋπόθεση ότι στην κληρονομία δεν καλείται σύζυγος και ότι στην κληρονομία περιλαμβάνεται ακίνητο το οποίο χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του προσώπου με το οποίο εκείνος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό, εφόσον συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο κατά τον χρόνο του θανάτου και είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με αυτόν, τα οποία εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή και, - δυνατότητα κλήσης στην κληρονομία ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου, ελλείψει συζύγου ή άλλων συγγενών που θα καλούνταν στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, υπό την προϋπόθεση ότι με τον κληρονομούμενο συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση κατά τα τελευταία τρία (3) έτη πριν από τον θάνατό του ή χωρίς χρονικό περιορισμό, εφόσον συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο κατά τον χρόνο του θανάτου και είχε αποκτήσει κοινά τέκνα με αυτόν και αυτά εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή. Το πρόσωπο αυτό (της παρ. 3) αποκτά την κληρονομία ήδη κατά τον χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου, μόνο εφόσον το δικαστήριο της κληρονομίας, μετά από αίτησή του, που υποβάλλεται εντός

	<p>των προθεσμιών του άρθρου 1845, βεβαιώσει τις προϋποθέσεις του παρόντος.</p> <p>Πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντική μεταβολή του ισχύοντος δικαίου αποτυπώνοντας στο νόμο την κοινωνική πραγματικότητα.</p>
Άρθρο 1818	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καλείται το Δημόσιο ως τελευταίος εξ αδιαθέτου κληρονόμο στην έκτη τάξη, λόγω του ότι για πρώτη φορά θα καλείται στην εξ αδιαθέτου διαδοχή στην πέμπτη τάξη πρόσωπο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο.</p>
Άρθρο 1819	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται εκ του νόμου κληροδοσία υπέρ του προσώπου που παρείχε ουσιώδη, χωρίς αντάλλαγμα και χωρίς νομική υποχρέωση φροντίδα στον κληρονομούμενο, για ορισμένο χρονικό διάστημα πριν από τον θάνατό του. Αν ο φροντιστής είχε σχετική νομική υποχρέωση, δεν αποκλείεται να είναι δικαιούχος της εν λόγω κληροδοσίας αν η παροχή του βαίνει πέραν της εκ του νόμου υποχρέωσής του. Δικαιούχος της κληροδοσίας μπορεί να είναι κάθε πρόσωπο που παρείχε φροντίδα στον κληρονομούμενο, είτε συγγενής είτε τρίτος, ακόμα και αν είναι και κληρονόμος του κληρονομούμενου. Περαιτέρω, προσδιορίζεται το αντικείμενο της κληροδοσίας, η δυνατότητα αυτούσιας απόδοσης στοιχείου της κληρονομίας, η δυνατότητα αποκλεισμού της με διαθήκη και η προτεραιότητά της έναντι άλλων κληροδοσιών και τρόπων.</p>
Άρθρο 1820	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση μεταβάλλεται ριζικά η φύση της νόμιμης μοίρας, καθώς αυτή παύει να λειτουργεί ως άμεση, εμπράγματη και αυτοδίκαιη υπεισέλευση του μεριδούχου στην κληρονομία και μετατρέπεται πλέον σε ενοχική-χρηματική αξίωση του μεριδούχου κατά του κληρονόμου, ίση με το μισό της αξίας της εξ αδιαθέτου μερίδας του. Έτσι, ο μεριδούχος δεν είναι πλέον (αναγκαστικός) κληρονόμος, άρα δεν ευθύνεται για τα χρέη της κληρονομίας, δεν έχει εμπράγματη συμμετοχή στην κληρονομιαία περιουσία, δεν αναγράφεται στο κληρονομητήριο, δεν εφαρμόζονται επ' αυτού οι διατάξεις των άρθρων 1844 επ. ΑΚ περί επαγωγής της κληρονομίας ή περί αποδοχής ή αποποίησης αυτής, ούτε των άρθρων 1867 επ. ΑΚ περί της αγωγής περί κλήρου ή του άρθρου 983 ΑΚ περί πλασματικής νομής του κληρονόμου. Παράλληλα, πάντως, προβλέπεται και δυνατότητα αυτούσιας ικανοποίησης του μεριδούχου (ήτοι δυνατότητα αυτούσιας απόδοσης της νόμιμης μοίρας) και θεσπίζεται ειδικό καθεστώς παραγραφής.. Ο μεριδούχος επέχει μεν θέση δανειστή της κληρονομίας, υπέρ αυτού όμως προβλέπεται αυξημένη-προνομιακή προστασία σε σχέση με τους λοιπούς δανειστές της κληρονομίας, δεν αποτελεί δηλαδή έναν «κοινό δανειστή». Εισάγεται υπέρ</p>

	αυτού νέο γενικό προνόμιο στην εκτέλεση (περ. 3Α) άρθρου 975 ΚΠολΔ), ενώ συγχρόνως παρέχεται και δικαίωμα εγγραφής υποθήκης (παρ. 6 άρθρου 1262 ΑΚ).
Άρθρο 1821	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται ερμηνευτικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο, όταν ο διαθέτης αφήνει σε μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα, δεν θεωρείται σε περίπτωση αμφιβολίας ότι τον εγκαθιστά κληρονόμο. Η διάταξη συνδέεται με τον ενοχικό πλέον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας.
Άρθρο 1822	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ρητά η διαδοχή στην αξίωση της νόμιμης μοίρας από τους μεριδούχους που έρχονται στη θέση εκείνου που την στερήθηκε, παραιτήθηκε εκ των προτέρων ή εξέπεσε από αυτήν, ενώ διευκρινίζεται ότι δεν χωρεί προσαύξηση στην αξίωση αυτή, αιρουμένης έτσι της σχετικής διχογνωμίας που υφίστατο κατά το προϊσχύσαν δίκαιο.
Άρθρο 1823	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει ότι ο μεριδούχος διατηρεί αξίωση για το ελλείπον μέρος της νόμιμης μοίρας του. Ωστόσο επέρχεται προσαρμογή στον ενοχικό πλέον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας.
Άρθρο 1824	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την κληροδοσία στον μεριδούχο. Επέρχεται βεβαίως προσαρμογή στον ενοχικό πλέον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας.
Άρθρο 1825	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εξειδικεύονται οι περιπτώσεις περιορισμού της νόμιμης μοίρας, ιδίως όταν αυτή βαρύνεται με καταπίστευμα, εκτελεστή διαθήκης, κληροδοσία ή τρόπο, και προβλέπεται ότι η προθεσμία αποποίησης αρχίζει μόλις ο μεριδούχος λάβει γνώση του περιορισμού ή του βάρους. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχεται στον εγκατάστατο το δικαίωμα να επιλέξει είτε να αποποιηθεί τη βεβαρημένη με περιορισμούς κληρονομική εγκατάσταση και να αξιώσει τη νόμιμη μοίρα από τον κληρονόμο, είτε να αποδεχθεί την εγκατάσταση με τους επιβληθέντες περιορισμούς. Διευκρινίζεται επίσης ότι περιορισμός υφίσταται και όταν ο μεριδούχος εγκαθίσταται ως καταπιστευματοδόχος.
Άρθρο 1826	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που καθορίζει ποια πρόσωπα συναριθμούνται για τον υπολογισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας, βάσει της οποίας προσδιορίζεται η νόμιμη μοίρα. Μεταξύ άλλων, συναριθμούνται πλέον και όσοι έχουν παραιτηθεί (προθανατίως) από το εν γένει κληρονομικό δικαίωμα ή μόνο από το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας.

Άρθρο 1827	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιατυπώνεται και αποσαφηνίζεται ο τρόπος υπολογισμού της κληρονομίας για τις ανάγκες της νόμιμης μοίρας, ενώ ρητώς αναγνωρίζεται στον μεριδούχο η πρακτικά σημαντική αξίωση παροχής πληροφοριών κατά του κληρονόμου. Επιπλέον αποτυπώνεται με σαφήνεια η πρόσθεση δωρεών, γονικών παροχών και δωρεών αιτία θανάτου στην υπολογιστική βάση της νόμιμης μοίρας. Στην παρ. 2 επέρχεται πλέον σύντμηση του χρονικού διαστήματος πρόσθεσης των δωρεών προς τρίτους από τα δέκα στα πέντε έτη, και τούτο προς εξυπηρέτηση της ασφάλειας των συναλλαγών. Στην παρ. 3 ορίζεται ότι για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας του γονέα δεν συνυπολογίζεται ό,τι περιέρχεται ως εξάιρετο, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 1810, στον σύζυγο που επιζεί. Επίσης, δεν συνυπολογίζονται τα αντικείμενα του άρθρου 1816, τα οποία προέρχονται από την άλλη συγγενική γραμμή.
Άρθρο 1828	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που ρυθμίζει την αποτίμηση της κληρονομίας και την αντιμετώπιση δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων που τελούν υπό αίρεση ή είναι αβέβαια ή επισφαλή.
Άρθρο 1829	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που καθορίζει ποιες παροχές καταλογίζονται στη νόμιμη μοίρα. Η διάταξη εναρμονίζεται με τη διάταξη του άρθρου 1827 ΑΚ για τις προσθετές παροχές.
Άρθρο 1830	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναμορφώνεται η προστασία του μεριδούχου έναντι των ληπτών χαριστικών παροχών (σε περίπτωση που η κληρονομία δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα) σε συμφωνία με τον ενοχικό πλέον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας. Ο μεριδούχος μπορεί να ζητήσει από τον λήπτη την καταβολή του ποσού που ελλείπει (για την ικανοποίηση της νόμιμης μοίρας του). Ο λήπτης, αντί καταβολής ποσού, μπορεί να ικανοποιήσει τον μεριδούχο και με αυτούσια απόδοση του αντικειμένου που έλαβε. Ρυθμίζονται επίσης η σειρά εναγωγής των ληπτών και η παραγραφή της σχετικής αξίωσης. Στην παρ. 4 προβλέπεται, για λόγους οικονομίας της δίκης και πληρέστερης προστασίας των συμφερόντων του μεριδούχου και σε συμφωνία με το άρθρο 219 ΚΠολΔ, η (δικονομική) δυνατότητα του τελευταίου να εναγάγει με το ίδιο δικόγραφο τον κληρονόμο και τους λήπτες χαριστικών παροχών υπό την αίρεση απόρριψης της αγωγής κατά του πρώτου υποχρέου.
Άρθρο 1831	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που περιορίζει την ευθύνη του λήπτη παροχής χωρίς αντάλλαγμα που είναι και μεριδούχος στο

	μέτρο του υπερβάλλοντος. Επέρχεται βεβαίως ορολογική εναρμόνιση με το νέο άρθρο 1831 ΑΚ.
Άρθρο 1832	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη βασική αρχή ότι η στέρηση της νόμιμης μοίρας είναι δυνατή μόνο για νόμιμους λόγους και μόνο με διαθήκη.
Άρθρο 1833	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιαμορφώνονται οι λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας. Η διάταξη εξορθολογίζει και εκσυγχρονίζει τους σχετικούς λόγους. Οι βασικές περιπτώσεις στέρησης της νόμιμης μοίρας αποσυνδέονται από τις ιδιότητες του διαθέτη και του μεριδούχου και οι μέχρι πρότινος προβλεπόμενοι στα άρθρα 1840-1841 ΑΚ λόγοι αποκλήρωσης ενοποιούνται σε ένα άρθρο, το νέο άρθρο 1833 ΑΚ. Σκοπός της ρύθμισης είναι κυρίως η ενίσχυση της συνταγματικά προστατευόμενης τελευταίας βουλήσεως διαθέτη, μέσω της διεύρυνσης των λόγων αποκλεισμού από τη νόμιμη μοίρα, προκειμένου να καλυφθούν ιδίως περιπτώσεις ιδιαίτερα αντικοινωνικής συμπεριφοράς ή διαγωγής του μεριδούχου, που καταδεικνύουν έλλειψη ευγνωμοσύνης και αχαριστία έναντι του διαθέτη, του συζύγου ή συντρόφου ή άλλου μέλους της οικογένειάς του.</p> <p>Οι έννοιες «βαρύ παράπτωμα» και «αχαριστία» έχουν τύχει πλούσιας θεωρητικής και νομολογιακής επεξεργασίας, αφού συγκροτούν τον βασικό λόγο ανάκλησης της δωρεάς σύμφωνα με το άρθρο 505ΑΚ.</p> <p>Στην έννοια του βαρέως παραπτώματος που συνιστά αχαριστία, εντάσσονται ενδεικτικά όχι μόνο πράξεις ή παραλείψεις που ενέχουν ποινική απαξία, αλλά και πράξεις ή παραλείψεις, όπως: α) η πολυετής και αδιάλειπτη απουσία επαφής και επικοινωνίας με τον διαθέτη ή και με μέλη της οικογενείας του, β) η αδιαφορία γενικώς για την τύχη του διαθέτη, ιδίως όταν ο τελευταίος έχει ανάγκη περίθαλψης, οικονομικής ενίσχυσης ή ψυχολογικής στήριξης λόγω γήρατος ή ασθένειας, γ) η καταφρόνηση και απαξίωση με λόγο και έργο, ακόμα και μέσω δικαστικών ενεργειών ή δικογράφων ή με επίκληση εγγράφων σε δικόγραφα, δ) η χρήση ατιμωτικών εκφράσεων και απειλών και ε) η εν γένει προσβλητική συμπεριφορά.</p> <p>Επιπλέον, καταργείται ως λόγος στέρησης ο άτιμος ή ανήθικος βίος, που προβλεπόταν στο προϊσχύσαν δίκαιο.</p>
Άρθρο 1834	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προκρίνεται η μερική διατήρηση της περίπτωσης στέρησης της νόμιμης μοίρας για λόγους πρόνοιας, η οποία, χάριν συστηματικής αλληλουχίας, έπεται της βασικής νέας διάταξης του άρθρου 1833 ΑΚ.

Άρθρο 1835	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναμορφώνεται ως λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας υπέρ του συζύγου το δικαίωμα άσκησης αγωγής διαζυγίου για βάσιμο λόγο, χωρίς πλέον να απαιτείται αυτός να ανάγεται σε υπαιτιότητα του άλλου μεριδούχου συζύγου. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά τον θάνατο του διαθέτη έπαυσε να υφίσταται βάσιμος λόγος διαζυγίου.
Άρθρο 1836	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που απαιτεί ο λόγος στέρησης να υπάρχει κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης και να αναφέρεται σε αυτή.
Άρθρο 1837	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει ότι η συγγνώμη του διαθέτη επιφέρει την απόσβεση του δικαιώματος στέρησης της νόμιμης μοίρας. Πάντως, επήλθε γλωσσική βελτίωση της διατύπωσης της παλαιάς ρύθμισης,
Άρθρο 1838	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται για πρώτη φορά η δυνατότητα σύμβασης παραίτησης από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου, είτε από τον νόμο είτε από υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης. Κατ' ακριβολογία η παραίτηση αφορά στην ελπίδα κτήσης δικαιώματος και έτσι με αυτή εμποδίζεται η ίδια η γένεση του δικαιώματος. Διευκρινίζεται ότι η παραίτηση μπορεί να είναι ολική ή μερική, με ή χωρίς αντάλλαγμα, και να περιορίζεται και μόνο στη νόμιμη μοίρα.
Άρθρο 1839	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζονται οι αυστηρές τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις κατάρτισης της σύμβασης παραίτησης, ήτοι αυτοπρόσωπη δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου, χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Επί μέρους απόκλιση προβλέπεται από τις γενικές ρυθμίσεις για την ικανότητα για δικαιοπραξία όταν το πρόσωπο στην κληρονομία του οποίου αφορά η παραίτηση τελεί υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για τις δικαιοπραξίες. Απόκλιση από αυτές προβλέπεται ως προς την προθεσμία ακύρωσης της σύμβασης μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, οπότε και προβλέπεται σύντομη αποσβεστική προθεσμία.
Άρθρο 1840	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζονται τα αποτελέσματα της παραίτησης, καθώς ο παραιτηθείς θεωρείται ότι δεν ζούσε κατά τον χρόνο της επαγωγής, ενώ τα αποτελέσματα εκτείνονται, σε περίπτωση αμφιβολίας, και στους κατιόντες του.
Άρθρο 1841	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζονται ειδικά οι περιπτώσεις παραίτησης έναντι ανταλλάγματος. Υιοθετείται η πρακτική, αν και όχι δογματικά καθαρή προσέγγιση, ότι η συμφωνία για το αντάλλαγμα και η παραίτηση συνιστούν μια

	<p>ενιαία <i>sui generis</i> σύμβαση. Αν και οι εκατέρωθεν παροχές (παραίτηση, αντάλλαγμα) βρίσκονται στην πράξη σε ανταλλακτική σχέση μεταξύ τους, δεν μπορεί να γίνει λόγος για αμφοτεροβαρή σύμβαση, αφενός επειδή ο παραιτούμενος δεν αναλαμβάνει απλώς σχετική υποχρέωση, αλλά ήδη παραιτείται από ενδεχόμενα μελλοντικά δικαιώματά του στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του, προβαίνοντας σε διάθεσή τους, και αφετέρου επειδή με το αντάλλαγμα που του καταβάλλεται, ο παραιτούμενος αντλεί ωφέλεια από την εν ζωή περιουσία του αντισυμβαλλομένου του, ως αντιστάθμισμα εκείνης που, αν δεν παραιτούταν, θα λάμβανε από την κληρονομία, χωρίς αντάλλαγμα, με αποτέλεσμα και στη σύμβαση παραίτησης να ενυπάρχει στην ουσία το χαριστικό στοιχείο. Ειδικότερα στην προτεινόμενη διάταξη περιλαμβάνεται ρύθμιση ως προς τη μη επέλευση των αποτελεσμάτων της παραίτησης αν δεν καταβληθεί το αντάλλαγμα στον παραιτούμενο εντός εξαμήνου από την κατάρτιση της σύμβασης, τη μεταχείριση του ανταλλάγματος ως δωρεάς, που είναι κρίσιμη για την προστασία μεριδούχων και δανειστών, την ανάκληση της σχετικής συμφωνίας από το πρόσωπο στην κληρονομία του οποίου αφορά η σύμβαση και το δικαίωμα υπαναχώρησης του παραιτηθέντος όταν υποχρεωθεί να αποδώσει στους δανειστές του κληρονομούμενου τυχόν αντάλλαγμα που έλαβε. Διευκρινίζεται ότι, τόσο στην περίπτωση ανάκλησης από τον κληρονομούμενο, όσο και στην περίπτωση υπαναχώρησης από τον παραιτηθέντα, η παραίτηση δεν αναπτύσσει τα αποτελέσματά της.</p>
Άρθρο 1842	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι τα αποτελέσματα της παραίτησης μπορούν να αναιρεθούν με αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων, η οποία καταρτίζεται με τον ίδιο τύπο.</p>
Άρθρο 1843	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκρινίζεται ότι σύμβαση με αντικείμενο μελλοντική αποποίηση της κληρονομίας ή παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα μετά την επαγωγή ισχύει ως σύμβαση παραίτησης από μελλοντικά κληρονομικά δικαιώματα, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις της. Πρόκειται για ιδιότυπη περίπτωση εκ του νόμου μετατροπής, χωρίς να εξετάζεται η υποθετική βούληση των μερών.</p>
Άρθρο 1844	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιείται η παραπομπή, ώστε να ληφθεί υπόψη και το νέο άρθρο 1817 για την ελεύθερη ένωση, χωρίς να μεταβάλλεται η βασική αρχή της αυτοδίκαιης κτήσης της κληρονομίας.</p>

Άρθρο 1845	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που ρυθμίζει την προθεσμία αποποίησης και την αναστολή της. Αποσαφηνίζεται μόνο ότι η προθεσμία αποποίησης δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευση όχι μόνο διαθήκης, αλλά κάθε διάταξης τελευταίας βούλησης.
Άρθρο 1846	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που καθορίζει τον τύπο της αποποίησης και τον αποκλεισμό αποποίησης από το Δημόσιο ως εξ αδιαθέτου κληρονόμο.
Άρθρο 1847	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκρινίζεται ότι η καταβολή δαπανών κηδείας και η επιμέλεια για τη δημοσίευση διαθήκης δεν συνιστούν σιωπηρή αποδοχή κληρονομιάς, ενώ πράξεις διαχείρισης της κληρονομιάς κατά το άρθρο 1856 παρ. 2 τεκμαίρεται ότι δεν συνιστούν αποδοχή, ενισχύοντας έτσι την ασφάλεια δικαίου για τον προσωρινό διαχειριστή πριν από την αποποίηση.
Άρθρο 1848	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει ότι η εκπρόθεσμη αποποίηση είναι άκυρη.
Άρθρο 1849	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που αποκλείει αποδοχή ή αποποίηση πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου ή υπό αίρεση, προθεσμία ή για μέρος της κληρονομιάς.
Άρθρο 1850	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη δυνατότητα αποδοχής από άλλο λόγο επαγωγής.
Άρθρο 1851	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που ρυθμίζει τη δυνατότητα του κληρονόμου να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί περισσότερες κληρονομικές μερίδες χωριστά ή συνολικά. Η ρύθμιση διατηρεί την ισχύουσα αρχή ότι η κατά προσαύξηση μερίδα δεν επιδέχεται χωριστή αποδοχή ή αποποίηση, εκτός από τις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος.
Άρθρο 1852	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, καθώς διατηρείται η αρχή ότι το δικαίωμα αποποίησης της κληρονομιάς μεταβιβάζεται στους κληρονόμους του κληρονόμου, αποσαφηνίζεται μόνο ότι το κληρονομητό του δικαιώματος αφορά και την αποδοχή.
Άρθρο 1853	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που ρυθμίζει την προθεσμία αποποίησης σε περίπτωση θανάτου του κληρονόμου πριν από τη λήξη της.

Άρθρο 1854	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η αρχή ότι ο αποποιηθείς θεωρείται σαν να μην είχε κληθεί στην κληρονομία.
Άρθρο 1855	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχονται κυρίως νομοτεχνικές και γλωσσικές βελτιώσεις και αποσαφηνίζεται ότι η ακύρωση της αποδοχής ισχύει ως αποποίηση, ενώ η ακύρωση της αποποίησης ισχύει ως αποδοχή, χωρίς ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης περί αμετακλήτου της αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας.
Άρθρο 1856	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκρινίζεται το καθεστώς των πράξεων διαχείρισης της κληρονομίας πριν από την αποποίηση, ιδίως ως προς την ισχύ πράξεων διάθεσης που δεν μπορούσαν να αναβληθούν χωρίς ζημία της κληρονομίας. Επίσης, διατηρείται η αρχή ότι, όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας, εκτός αν έχει διορισθεί κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας, με την προσθήκη της επιφύλαξης των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων.
Άρθρο 1857	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται για πρώτη φορά ο θεσμός της κληρονομικής ανικανότητας, καθώς προβλέπεται αυτοδίκαιη ανικανότητα για πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί αμετάκλητα για ιδιαίτερα σοβαρά κακούργηματα κατά του κληρονομούμενου.
Άρθρο 1858	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευρύνονται και εξειδικεύονται οι λόγοι κληρονομικής αναξιοτήτας, ιδίως για πράξεις που στρέφονται κατά του κληρονομούμενου ή της οικογένειάς του, καθώς και για παρεμβάσεις στη διαμόρφωση της τελευταίας του βούλησης.
Άρθρο 1859	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιαμορφώνεται η προθεσμία άσκησης της αγωγής κήρυξης αναξιοτήτας, χωρίς ουσιαστική μεταβολή στον μηχανισμό δικαστικής κήρυξης.
Άρθρο 1860	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διατηρείται η δυνατότητα άρσης της ανικανότητας ή αναξιοτήτας λόγω συγγνώμης του κληρονομούμενου, χωρίς ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης.
Άρθρο 1861	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί κληρονομικής ανικανότητας και αναξιοτήτας, καθώς προβλέπεται ρητά ότι αυτές εφαρμόζονται όχι μόνο στον κληρονόμο αλλά και στον μεριδούχο, στον κληροδόχο, στον ωφελούμενο με τρόπο και στον αιτία θανάτου δωρεοδόχο.

Άρθρο 1862	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της διάταξης, η οποία εξακολουθεί να ρυθμίζει τις περιπτώσεις διορισμού κηδεμόνα όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία. Ο διορισμός κηδεμόνα γίνεται κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στον ν. 5259/2025 (Α' 228).
Άρθρο 1863	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχεται εναρμόνιση της ρύθμισης του Αστικού Κώδικα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 5259/2025 που καθορίζουν τις αρμοδιότητες του κηδεμόνα της κληρονομιάς ως προς τη διαχείριση και προστασία της κληρονομιαίας περιουσίας.
Άρθρο 1864	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η δυνατότητα της μητέρας κυοφορούμενου κληρονόμου να ζητήσει διατροφή από την κληρονομική μερίδα του έως τον τοκετό.
Άρθρο 1865	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η διαδικασία δικαστικής βεβαίωσης ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, η οποία δημιουργεί τεκμήριο ότι το Δημόσιο είναι εξ αδιαθέτου κληρονόμος.
Άρθρο 1866	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να προβλέπεται ότι πριν από τη δικαστική βεβαίωση περί ανυπαρξίας άλλου κληρονόμου δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από ή κατά του Δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.
Άρθρο 1867	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο περιεχόμενο της αγωγής περί κλήρου. Διατηρείται η δυνατότητα του κληρονόμου να στραφεί κατά του νομέα της κληρονομιάς και να ζητήσει την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματός του καθώς και την απόδοση της κληρονομιάς ή συγκεκριμένων αντικειμένων της.
Άρθρο 1868	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η έννοια των αντικειμένων της κληρονομιάς που μπορούν να διεκδικηθούν με την αγωγή περί κλήρου, περιλαμβανομένων και όσων αποκτήθηκαν από τον νομέα με χρήση κληρονομιαίων μέσων.
Άρθρο 1869	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να προβλέπεται ότι σε περίπτωση αδυναμίας αυτούσιας απόδοσης των κληρονομιαίων αντικειμένων εφαρμόζονται οι διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού.
Άρθρο 1870	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να ρυθμίζεται η υποχρέωση του καλόπιστου νομέα να αποδώσει τα ωφελήματα και κάθε επαύξηση της κληρονομιάς στο μέτρο που πλουτίστηκε.

Άρθρο 1871	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται το δικαίωμα του καλόπιστου νομέα να ζητήσει την απόδοση των δαπανών που έγιναν υπέρ της κληρονομίας καθώς και το δικαίωμα επίσχεσης.
Άρθρο 1872	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθούν να ισχύουν οι κανόνες για την ευθύνη του νομέα μετά την επίδοση της αγωγής περί κλήρου.
Άρθρο 1873	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται το καθεστώς αυξημένης ευθύνης του κακόπιστου νομέα της κληρονομίας.
Άρθρο 1874	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να εφαρμόζεται το καθεστώς ευθύνης των αδικοπραξιών.
Άρθρο 1875	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η απαγόρευση επίκλησης χρησικτησίας από τον νομέα όσο δεν έχει παραγραφεί η αγωγή περί κλήρου.
Άρθρο 1876	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η υποχρέωση του νομέα της κληρονομίας να παρέχει πληροφορίες στον κληρονόμο για την κατάσταση και την τύχη των αντικειμένων της κληρονομίας.
Άρθρο 1877	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η δυνατότητα του κληρονόμου να ασκήσει ειδικές αγωγές για επιμέρους αντικείμενα της κληρονομίας.
Άρθρο 1878	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να θεωρείται νομέας της κληρονομίας και όποιος την αποκτά από τον νομέα.
Άρθρο 1879	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται το δικαίωμα του αφάντου που εμφανίζεται να απαιτήσει την απόδοση της περιουσίας του.
Άρθρο 1880	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ εξακολουθεί να ισχύει ότι η κληρονομία περιέρχεται σε κοινωνία μεταξύ των συγκληρονόμων.
Άρθρο 1881	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται η αρχή της αυτοδίκαιης διαίρεσης των απαιτήσεων και χρεών της κληρονομίας.

Άρθρο 1882	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται το δικαίωμα κάθε συγκληρονόμου να διαθέσει τη μερίδα του.
Άρθρο 1883	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι ο διαθέτης δεν μπορεί να απαγορεύσει τη διανομή, ενώ εισάγεται ειδικότερη ρύθμιση για τη δικαστική επιδίκαση μερίδας άλλου συγκληρονόμου, όταν η αυτούσια διανομή δεν είναι δυνατή ή συμφέρουσα. Πρόκειται για καινοτομία που θα συμβάλει στη διατήρηση της ενότητας της κληρονομιαίας περιουσίας και στην αποφυγή της κατάτμησης αυτής σε ιδανικά μερίδια εξ αδιαιρέτου μεταξύ περισσότερων συγκληρονόμων. Ειδικότερα προβλέπεται ότι η επιδίκαση της μερίδας άλλου συγκληρονόμου γίνεται μέσω εξαγοράς, με εκτίμηση της αξίας των αντικειμένων της κληρονομιάς από το δικαστήριο, εφόσον είναι αναγκαίο.
Άρθρο 1884	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη ρύθμιση για τη φύλαξη εγγράφων που αφορούν στις προσωπικές σχέσεις του κληρονομούμενου. εξειδικεύεται
Άρθρο 1885	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ενισχύεται η προστασία της οικογενειακής στέγης, παρέχοντας στο δικαστήριο τη δυνατότητα να επιδικάσει το ακίνητο στον επιζώντα σύζυγο υπό προϋποθέσεις, ενώ εισάγεται νέα ρύθμιση για την περίπτωση που ο κληρονομούμενος δεν είχε σύζυγο και το διανεμητέο ακίνητο χρησίμευε ενόσω ζούσε ως ο τόπος της κύριας διαμονής του ιδίου και άλλου προσώπου που καλείται στην κληρονομία, οπότε το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά στο πρόσωπο αυτό.
Άρθρο 1886	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στο ισχύον δικαίω της συνεισφοράς μεταξύ κατιόντων. Διατηρείται η αρχή ότι οι κατιόντες που κληρονομούν εξ αδιαιρέτου υποχρεούνται να συνεισφέρουν μεταξύ τους τις παροχές που έλαβαν από τον κληρονομούμενο χωρίς αντάλλαγμα, και διασαφηνίζεται ότι σε αυτές περιλαμβάνονται οι δωρεές ή γονικές παροχές, καθώς και δαπάνες που έγιναν για την επαγγελματική τους μόρφωση και υπερέβαιναν το μέτρο που αντιστοιχούσε στην οικονομική κατάσταση του κληρονομούμενου. Παράλληλα, επαναλαμβάνεται ότι η υποχρέωση συνεισφοράς μπορεί να αποκλειστεί με δήλωση του κληρονομούμενου, ακόμα και μετά τον χρόνο που έκανε την παροχή, ενώ καθιερώνεται και υποχρέωση παροχής πληροφοριών.

Άρθρο 1887	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ διατηρείται ο κανόνας ότι κατιών που υπεισέρχεται στη θέση άλλου κατιόντος υποχρεούται να συνεισφέρει τις παροχές που είχαν γίνει προς τον τελευταίο.
Άρθρο 1888	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν μεταβάλλεται το ισχύον καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο, όταν ο διαθέτης εγκαθιστά κληρονόμους τους κατιόντες του με την ίδια αναλογία που θα ίσχυε στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, τεκμαίρεται ότι διατηρείται και η υποχρέωση συνεισφοράς.
Άρθρο 1889	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή, ενώ επαναλαμβάνεται ότι παροχές που έγιναν σε απώτερο κατιόντα πριν εκπέσει ο εγγύτερος δεν υπόκεινται σε συνεισφορά, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε διαφορετικά.
Άρθρο 1890	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στον τρόπο υπολογισμού της συνεισφοράς. Διατηρείται δηλαδή η αρχή ότι η αξία της παροχής που υπόκειται σε συνεισφορά προστίθεται στην αξία της κληρονομίας και στη συνέχεια αφαιρείται από τη μερίδα του κατιόντος που έλαβε την παροχή. Ωστόσο, προβλέπεται ότι με τη συνεισφορά δεν μεταβάλλονται οι κληρονομικές μερίδες των λοιπών κατιόντων και ότι ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει σε χρήμα στους λοιπούς την αξία της παροχής που έλαβε κατά το μέτρο που υπερβαίνει την αξία της κληρονομικής του μερίδας με συνυπολογισμό και της συνεισφοράς. Παράλληλα, προβλέπεται η δυνατότητα του δικαστηρίου να επιδικάσει την αυτούσια απόδοση περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας ίσης αξίας. Λόγω της ενοχικής φύσης της συνεισφοράς, εισήχθη ρύθμιση σχετικά με την παραγραφή της αξίωσης συνεισφοράς, η οποία ορίζεται τριετής από τον θάνατο του κληρονομούμενου.
Άρθρο 1891	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται μεταβολή ως προς την απαλλαγή του υπερκαλυμμένου κατιόντος για το επιπλέον της κληρονομικής του μερίδας. Αντίθετα, προβλέπεται ότι ο υπερκαλυμμένος κατιών έχει ενοχική υποχρέωση να μεταβιβάσει τη μερίδα του στους λοιπούς κατιόντες, οι οποίοι αποκτούν αντίστοιχη ενοχική αξίωση.
Άρθρο 1892	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αναδιαμορφώνεται το πλαίσιο ευθύνης του κληρονόμου για τα χρέη της κληρονομίας, προβλέποντας ότι ο κληρονόμος δεν ευθύνεται με την ατομική του περιουσία, εκτός αν δηλώσει ότι θα διαχειρίζεται ελεύθερα την κληρονομία ή αν συντρέχουν ειδικές περιπτώσεις που ορίζονται στον νόμο.
Άρθρο 1893	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται δυνατότητα δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, ακόμη και όταν η κληρονομία σχολάζει. Έννομο συμφέρον έχουν, πέρα από τους

	δανειστές του κληρονομούμενου, καθώς και ο κληρονόμος, οι ατομικοί δανειστές του κληρονόμου, οι νόμιμοι μεριδούχοι, οι κληροδόχοι και οι ωφελούμενοι με τρόπον. Μάλιστα, η αίτηση για δικαστική εκκαθάριση μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε, δηλαδή χωρίς την τήρηση κάποιας προθεσμίας.
Άρθρο 1894	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται ρητά ότι, μετά τη δημοσίευση της απόφασης εκκαθάρισης, η κληρονομία αποτελεί χωριστή περιουσιακή ομάδα, η οποία αποχωρίζεται από την περιουσία του κληρονόμου και διοικείται από τον εκκαθαριστή.
Άρθρο 1895	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται εξαίρεση από τον κανόνα ότι ο κληρονόμος δεν ευθύνεται με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας. Την επίταση της ευθύνης του επιφέρει η διάθεση κληρονομιών αντικειμένων από τον κληρονόμο, πριν από την εκκαθάριση της κληρονομίας, δίχως δικαστική άδεια ή με σκοπό άλλον πλην της ικανοποίησης δανειστή της κληρονομίας ή της συντήρησής της, με σκοπό την προστασία των δανειστών της.
Άρθρο 1896	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζεται η διαδικασία διορισμού εκκαθαριστή της κληρονομίας, ο οποίος πρέπει να είναι δικηγόρος εγγεγραμμένος σε ειδικό κατάλογο του δικαστηρίου της κληρονομίας, ενώ προβλέπονται κωλύματα διορισμού προκειμένου να διασφαλιστεί η αμεροληψία του εκκαθαριστή. Παράλληλα, προβλέπεται προθεσμία αποδοχής του λειτουργήματος και υποχρέωση παραλαβής και καταγραφής αντικειμένων της κληρονομίας.
Άρθρο 1897	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται διαδικασία για τη την ευρύτερη δυνατή δημόσια πρόσκληση των δανειστών της κληρονομίας για την αναγγελία των απαιτήσεών τους.
Άρθρο 1898	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζεται η διαδικασία αναγγελίας των απαιτήσεων των δανειστών και η υποχρέωση σύνταξης έκθεσης απογραφής της κληρονομίας από τον εκκαθαριστή, η οποία θα κατατίθεται στο δικαστήριο της κληρονομίας και θα κοινοποιείται στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, τα οποία έχουν δυνατότητα άσκησης ανακοπής κατά της έκθεσης απογραφής.
Άρθρο 1899	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθορίζεται το έργο του εκκαθαριστή, ο οποίος διοικεί την κληρονομία, εισπράττει τις απαιτήσεις και, εφόσον απαιτείται για την ικανοποίηση των δανειστών, προβαίνει στην εκποίηση των κληρονομιών αντικειμένων με άδεια του δικαστηρίου. Λαμβάνεται μέριμνα για την προστασία της οικογενειακής στέγης και της επιχείρησης που περιλαμβάνονται στην κληρονομία.

Άρθρο 1900	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διασφαλίζεται ότι ο εκκαθαριστής θα αποζημιώνεται εύλογα για την άσκηση των καθηκόντων του, μέσω καθορισμού της αμοιβής από το δικαστήριο της κληρονομιάς. Επιτυγχάνεται επιπλέον η αποτελεσματική εξέλιξη της εκκαθάρισης μέσω πρόβλεψης προκαταβολής των αναγκαίων δαπανών από τον αιτούντα την εκκαθάριση.</p> <p>Παράλληλα, η ρύθμιση αποσαφηνίζει την ευθύνη των κληρονόμων για την καταβολή της αμοιβής και των δαπανών σε περίπτωση ανεπάρκειας της κληρονομιαίας περιουσίας, ενώ προβλέπεται η διαδικαστική εγγύηση της προηγούμενης ακρόασης των κληρονόμων από το δικαστήριο, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την προστασία των συμφερόντων τους.</p>
Άρθρο 1901	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την περίπτωση της επάρκειας της κληρονομιάς.</p>
Άρθρο 1902	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται η θέσπιση σαφούς διαδικασίας για τη διαχείριση των περιπτώσεων ανεπάρκειας της κληρονομιαίας περιουσίας κατά τη διαδικασία εκκαθάρισης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί η δίκαιη και νόμιμη ικανοποίηση των δανειστών μέσω της υποχρεωτικής κατάρτισης πίνακα κατάταξης από τον εκκαθαριστή πριν από οποιαδήποτε πληρωμή, όταν το προϊόν της εκκαθάρισης δεν επαρκεί για την πλήρη κάλυψη των απαιτήσεων. Παράλληλα, η ρύθμιση προβλέπει τη σύμμετρη ικανοποίηση των δανειστών της ίδιας κατηγορίας, με σεβασμό στα υφιστάμενα νόμιμα προνόμια και δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας, ενώ ρυθμίζει και την κατάταξη απαιτήσεων υπό αίρεση ή αμφισβητούμενων. Επιπλέον, θεσπίζεται διαδικασία δημοσιότητας και δικαστικού ελέγχου του πίνακα κατάταξης μέσω της κατάθεσής του στη γραμματεία του δικαστηρίου και της δυνατότητας άσκησης ανακοπής από τους δανειστές, εντός συγκεκριμένων προθεσμιών, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας, της ασφάλειας δικαίου και της αποτελεσματικής ολοκλήρωσης της διαδικασίας εκκαθάρισης.</p>
Άρθρο 1903	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ρυθμίζεται το πέρας της εκκαθάρισης και η εκ μέρους του εκκαθαριστή απόδοση στους κληρονόμους της εναπομείνουσας μετά την εκκαθάριση κληρονομιάς, ενώ εισάγεται υποχρέωση του εκκαθαριστή για λογοδοσία. Παράλληλα, προβλέπεται ότι, μετά το πέρας της εκκαθάρισης, δανειστές της κληρονομιάς που δεν αναγγέλθηκαν δεν ικανοποιούνται προκειμένου να αρθεί οποιαδήποτε αβεβαιότητα για την ευθύνη του κληρονόμου, ο οποίος έκτοτε δεν ευθύνεται ούτε με την κληρονομία για τις υποχρεώσεις της.</p>

Άρθρο 1904	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έννοια του καταπιστεύματος.
Άρθρο 1905	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που παραμένει σε ισχύ ως έχει.
Άρθρο 1906	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Εγκατάσταση με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία.
Άρθρο 1907	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Εγκατάσταση με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία.
Άρθρο 1908	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης.
Άρθρο 1909	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον Ορισμό καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση απαγόρευσης εκποίησης της κληρονομίας.
Άρθρο 1910	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το οικογενειακό καταπίστευμα.
Άρθρο 1911	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον ορισμό καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση ύπαρξης όρου διατήρησης της κληρονομίας στην οικογένεια του κληρονόμου.
Άρθρο 1912	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ειδική περίπτωση βεβαρημένου.
Άρθρο 1913	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την σιωπηρή υποκατάσταση.
Άρθρο 1914	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον άτεκνο κατιόντα.
Άρθρο 1915	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έκταση καταπιστεύματος.

Άρθρο 1916	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να καθορισθεί ο χρόνος επαγωγής της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο. Στόχος είναι να αποσαφηνιστεί ότι η επαγωγή επέρχεται, κατά κανόνα, με τον θάνατο του κληρονόμου ή με άλλο γεγονός ή χρονικό σημείο που όρισε ο διαθέτης, ενώ για ειδικές περιπτώσεις συνδέεται με τον τοκετό ή τη σύσταση νομικού προσώπου, θεσπίζοντας παράλληλα ανώτατο χρονικό όριο τριάντα ετών από τον θάνατο του διαθέτη για την αποτροπή υπερβολικής χρονικής δέσμευσης της κληρονομίας.
Άρθρο 1917	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ύπαρξη του τιμώμενου προσώπου.
Άρθρο 1918	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τα δικαιώματα βεβαρημένου.
Άρθρο 1919	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τις δαπάνες.
Άρθρο 1920	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αποκατάσταση του υπολοίπου.
Άρθρο 1921	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αποδοχή ή αποποίηση του καταπιστεύματος.
Άρθρο 1922	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αποκατάσταση και αποτέλεσμα.
Άρθρο 1923	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έννοια του κληρονομητηρίου
Άρθρο 1924	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το περιεχόμενο της αίτησης.
Άρθρο 1925	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την απόδειξη.

Άρθρο 1926	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση διευκολύνεται η έκδοση του κληρονομητηρίου όταν αιτούντες είναι όλοι κληρονόμοι ή υπάρχει μόνον ένας κληρονόμος, υπάρχουν δε επουσιώδεις ασάφειες ή πρόδηλα σφάλματα στη διαθήκη.
Άρθρο 1927	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται ο θεσμός του πολλαπλού κληρονομητηρίου.
Άρθρο 1928	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται ότι το κληρονομητήριο περιλαμβάνει τον κληρονόμο, καταπιστευματοδόχο, εκτελεστή διαθήκης, τον τρόπο και τον κληροδόχο. Νοείται μόνον ο κληροδόχος που αποκτά άμεση κληροδοσία (η οποία και συνιστά περιορισμό του κληρονομικού δικαιώματος) κατά την παρ. 2 του άρθρου 1962 Αστικού Κώδικα.
Άρθρο 1929	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται τεκμήριο και της ιδιότητας του καταπιστευματοδόχου, του εκτελεστή διαθήκης και του (άμεσου) κληροδόχου.
Άρθρο 1930	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται πως το τεκμήριο του κληρονομητηρίου δεν ισχύει υπέρ του τρίτου, αν αυτός γνώριζε την ανακρίβεια ή την ανάκληση του κληρονομητηρίου, καθώς και την έναρξη της διαδικασίας αφαίρεσης ή κήρυξης ανίσχυρου του κληρονομητηρίου.
Άρθρο 1931	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το ανακριβές κληρονομητήριο.
Άρθρο 1932	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται στη διάταξη που προβλέπει την αφαίρεση ή ακύρωση του κληρονομητηρίου ότι αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, το δικαστήριο της κληρονομιάς διατάσσει την αφαίρεσή του με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.
Άρθρο 1933	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ανάκληση ή τροποποίηση ανακριβούς κληρονομητηρίου.
Άρθρο 1934	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το ποιος βαρύνεται.
Άρθρο 1935	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την περίπτωση περισσότερων βεβαρημένων

Άρθρο 1936	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το εξάιρετο.
Άρθρο 1937	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το σιωπηρό κληροδότημα.
Άρθρο 1938	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον Προσδιορισμό από τον βεβαρημένο ή από τρίτο.
Άρθρο 1939	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον καθορισμό μερίδας από κληροδοσία σε περισσότερους.
Άρθρο 1940	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Επιλογή σε τρίτο.
Άρθρο 1941	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον Προσδιορισμό κατά δίκαιη κρίση.
Άρθρο 1942	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές άρθρων 1787 έως 1791, χωρίς να μεταβάλλεται το βασικό περιεχόμενο της διάταξης που προβλέπει την κατάλειψη αντικειμένου σε περισσότερους ως κληροδοσίας.
Άρθρο 1943	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να ρυθμιστούν οι συνέπειες της έκπτωσης ενός κληροδόχου όταν το ίδιο αντικείμενο έχει κληροδοτηθεί σε περισσότερα πρόσωπα. Στόχος είναι να αποσαφηνιστεί ότι, ανεξαρτήτως αν η έκπτωση επέλθει πριν ή μετά την επαγωγή της κληροδοσίας, η μερίδα εκείνου που εξέπεσε προσαυξάνει αναλογικά στις μερίδες των λοιπών κληροδόχων, διασφαλίζοντας τη σταθερότητα της διάταξης και την προβλεψιμότητα της διανομής.
Άρθρο 1944	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Μερίδα κληροδόχου από προσαύξηση.
Άρθρο 1945	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την προαποβίωση του κληροδόχου.

Άρθρο 1946	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έκπτωση βεβαρημένου.
Άρθρο 1947	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αδύνατη κληροδοσία.
Άρθρο 1948	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ματαίωση της κληροδοσίας.
Άρθρο 1949	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τα παραρτήματα του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.
Άρθρο 1950	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τα βάρη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.
Άρθρο 1951	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την κληροδοσία ξένου πράγματος.
Άρθρο 1952	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την προμήθεια κληροδοσία αντικειμένου.
Άρθρο 1953	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ένωση ή ανάμειξη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.
Άρθρο 1954	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την επεξεργασία ή μετάπλαση.
Άρθρο 1955	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την κληροδοσία απαίτησης που έχει εισπραχθεί.
Άρθρο 1956	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το πράγμα κατά γένος ορισμένο.

Άρθρο 1957	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον καθορισμό κληροδότησης κατά γένος μόνο ορισμένο.
Άρθρο 1958	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τις υποχρεώσεις βεβαρημένου σε κληροδότημα κατά γένος μόνο ορισμένο.
Άρθρο 1959	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την κληροδοσία όλων των απαιτήσεων.
Άρθρο 1960	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Κληροδοσία οφειλής.
Άρθρο 1961	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την κληροδοσία χρηματικού ποσού.
Άρθρο 1962	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να αποσαφηνιστεί η νομική φύση του δικαιώματος του κληροδόχου και να καθοριστούν τα χρονικά όρια άσκησης της σχετικής αξίωσης. Ορίζεται πως ο κληροδόχος αποκτά ενοχικό δικαίωμα κατά του βεβαρημένου για την απόδοση του αντικειμένου της κληροδοσίας, εκτός από την περίπτωση που ο διαθέτης συνιστά υπέρ του κληροδόχου δικαίωμα δουλείας σε ορισμένο πράγμα που του ανήκε κατά τον χρόνο του θανάτου του, οπότε ο κληροδόχος το αποκτά άμεσα και αυτοδικαίως με την επιφύλαξη του άρθρου 1198, ενώ παράλληλα θεσπίζονται σαφείς προθεσμίες παραγραφής, προκειμένου να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου και η οριστικοποίηση των κληρονομικών σχέσεων.
Άρθρο 1963	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καταργείται η εμπράγματο κληροδοσία, διατηρείται όμως η πρόβλεψη ότι, αν η κληροδοσία συνίσταται σε απαλλαγή από εμπράγματο βάρος ή από υποχρέωση προς τον διαθέτη, ο κληροδόχος απαλλάσσεται αμέσως και αυτοδικαίως.
Άρθρο 1964	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την επαγωγή της κληροδοσίας
Άρθρο 1965	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την επαγωγή σε περίπτωση αίρεσης ή προθεσμίας

Άρθρο 1966	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον κληροδόχο που δεν έχει ακόμη συλληφθεί όταν αποβιώσει ο διαθέτης.
Άρθρο 1967	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων για αναβλητική αίρεση.
Άρθρο 1968	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι παραπομπές των άρθρων 1852, 1853 παρ. 2 και 1854, χωρίς να επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αποποίηση της κληροδοσίας.
Άρθρο 1969	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το απαιτητό κληροδοσίας.
Άρθρο 1970	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τους καρπούς του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.
Άρθρο 1971	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τις δαπάνες.
Άρθρο 1972	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον βεβαρημένο κληροδόχο.
Άρθρο 1973	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την άρνηση κληροδόχου με κληροδοσία.
Άρθρο 1974	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ελάττωση της κληροδοσίας.
Άρθρο 1975	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την υποκατάσταση.
Άρθρο 1976	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης μετακληροδοσίας υπέρ οποιουδήποτε προσώπου και όχι μόνο για κοινωφελή σκοπό ή υπέρ των εξ αίματος συγγενών του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή, που υπάρχουν κατά το θάνατο του βεβαρημένου πρώτου κληροδόχου.

Άρθρο 1977	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επέρχεται νομοτεχνική αναδιατύπωση της διάταξης που προβλέπει το Οικογενειακό κληροδότημα, χωρίς ουσιαστική μεταβολή του κανονιστικού της περιεχομένου.
Άρθρο 1978	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να αποσαφηνιστεί η ερμηνευτική αντιμετώπιση διατάξεων τελευταίας βούλησης που επιβάλλουν συγκεκριμένη συμπεριφορά στον τιμώμενο. Στόχος είναι, σε περίπτωση αμφιβολίας, να θεωρείται ότι έχει τεθεί τρόπος, και όχι αίρεση, επειδή τούτο συνιστά μικρότερη επιβάρυνση για τον βεβαρημένο. Η προσέγγιση αυτή αποδίδει την κρατούσα άποψη.
Άρθρο 1979	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την σύσταση τρόπου.
Άρθρο 1980	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει το πρόσωπο για το οποίο γίνεται η παροχή.
Άρθρο 1981	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τον Καθορισμό από βεβαρημένο ή από τρίτο.
Άρθρο 1982	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει Ποιος απαιτεί την εκπλήρωση.
Άρθρο 1983	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την Ακυρότητα του τρόπου.
Άρθρο 1984	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να επεκταθεί η δυνατότητα ορισμού εκτελεστή της διαθήκης και στην περίπτωση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι και στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζεται το ίδιο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τον εκτελεστή, μέσω της αναλογικής εφαρμογής των σχετικών διατάξεων.
Άρθρο 1985	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ικανότητα.
Άρθρο 1986	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έναρξη, αποδοχή, αποποίηση.

Άρθρο 1987	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση καθιερώνεται ρητά ο θεσμός του εκτελεστή-διαχειριστή, δηλαδή μπορεί με τη διαθήκη να ανατεθεί στον εκτελεστή η διαχείριση της κληρονομιάς ή μέρους της ανεξάρτητα από την ύπαρξη διατάξεων προς εκτέλεση.
Άρθρο 1988	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να τεθούν εγγυήσεις ελέγχου για σημαντικές πράξεις διαχείρισης της κληρονομιάς από τον εκτελεστή. Στόχος είναι ιδίως να διασφαλιστεί ότι, όταν πρόκειται να εκποιηθούν ακίνητα της κληρονομιάς ή κινητά σημαντικής αξίας σε σχέση με την κληρονομία ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιρειών ή να συνομολογηθεί δάνειο ή συμβιβασμός ή να γίνει δαπάνη που υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου μικροδιαφοράς κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο εκτελεστής διαθήκης ενημερώνει προηγουμένως τον κληρονόμο και του τάσσει προθεσμία δύο (2) μηνών για να δηλώσει αν συναινεί. Ορίζεται (και επιμερίζεται μεταξύ κληρονόμου και εκτελεστή διαθήκης) η ευθύνη για πράξεις εκποίησης που ενεργεί ο εκτελεστής διαθήκης εκ της κληρονομιάς περιουσίας.
Άρθρο 1989	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται προς προστασία των ευάλωτων προσώπων (επιτροπευομένων δικαστικά συμπαραστατούμενων) ότι ο εκτελεστής διαθήκης έχει τους περιορισμούς του επιτρόπου ή του δικαστικού συμπαραστάτη στη διαχείριση της περιουσίας επιτροπευόμενου και δικαστικά συμπαραστατούμενου.
Άρθρο 1990	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ευθύνη του εκτελεστή.
Άρθρο 1991	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει περισσότερους εκτελεστές.
Άρθρο 1992	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τις αγωγές της κληρονομιάς.
Άρθρο 1993	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τις αξιώσεις κατά της κληρονομιάς.
Άρθρο 1994	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την αμοιβή του εκτελεστή.

Άρθρο 1995	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την παραίτηση του εκτελεστή διαθήκης.
Άρθρο 1996	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκεται να θεσπιστεί μηχανισμός ελέγχου της άσκησης των καθηκόντων του εκτελεστή της διαθήκης. Στόχος είναι να παρέχεται η δυνατότητα δικαστικής παύσης του εκτελεστή για σπουδαίους λόγους, ιδίως σε περιπτώσεις βαριάς παράβασης των καθηκόντων του ή ανικανότητας διαχείρισης, κατόπιν αίτησης προσώπου με έννομο συμφέρον, διασφαλίζοντας την ορθή διαχείριση της κληρονομίας και την προστασία των συμφερόντων των δικαιούχων.
Άρθρο 1997	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση εισάγεται η παρέλευση 30ετίας από τον θάνατο του κληρονομούμενου ως λόγος παύσεως του εκτελεστή διαθήκης.
Άρθρο 1998	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την έννοια της δωρεάς αιτία θανάτου.
Άρθρο 1999	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει την ανάκληση της δωρεάς αιτίας θανάτου.
Άρθρο 2000	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή στη διάταξη που προβλέπει τη συμφωνία για το αμετάκλητο.
4	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα προκειμένου να επέλθει εναρμόνιση με την εισαγωγή του θεσμού της κληρονομικής σύμβασης.
5	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 368 του Αστικού Κώδικα, ώστε να αναφέρεται μόνο σε συμβάσεις για την κληρονομική διαδοχή ζώντος τρίτου. Κληρονομικές συμβάσεις για την κληρονομική διαδοχή ζώντος προσώπου που είναι συμβαλλόμενος ρυθμίζονται στο κληρονομικό δίκαιο..
6	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 612 του Αστικού Κώδικα προκειμένου να επεκταθεί η προστασία και στις περιπτώσεις όπου ενόσω ζούσε ο κληρονομούμενος υπήρχε μίσθωση ακινήτου που χρησίμευε ως οικογενειακή στέγη και στη σύντροφο από ελεύθερη ένωση. Ειδικότερα, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση περιέρχονται αποκλειστικά στο σύντροφο από ελεύθερη ένωση, ο οποίος

	δικαιούται τηρώντας την προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, να καταγγείλει οποτεδήποτε τη μίσθωση, με προϋπόθεση τη συναίνεση του εκμισθωτή. Αν ο κληρονομούμενος και ο σύντροφος σε ελεύθερη ένωση είχαν αποκτήσει κοινά τέκνα, συναίνεση του εκμισθωτή δεν απαιτείται. Η συγκεκριμένη ρύθμιση ανταποκρίνεται στην αναγνώριση των συντρόφων από μόνιμη ελεύθερη ένωση ως εξ αδιαθέτου κληρονόμων (άρθρο 1817 ΑΚ) αποτυπώνοντας τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες.
7	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 612Α του Αστικού Κώδικα προκειμένου να επεκταθεί η προστασία και στις περιπτώσεις που υφίσταται μίσθωση και υπάρχει σύντροφος με σύμφωνο συμβίωσης του μισθωτή.
8	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1262 Αστικού Κώδικα ορίζοντας πως τίτλο από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης έχουν και οι νόμιμοι μεριδιούχοι, στα ακίνητα της κληρονομιάς, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα. Η προκείμενη τροποποίηση αντανακλά στην αλλαγή του εμπράγματου χαρακτήρα της νομίμου μοίρας σε ενοχικό με τους νόμιμους μεριδιούχους να διατηρούν κατ αρχήν σε περίπτωση προσβολής της νομίμου μοίρας τους χρηματική αξίωση.
9	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1495 του Αστικού Κώδικα, περί ελαττωμένης διατροφής προκειμένου οι κατιόντες και οι ανιόντες να δικαιούνται μόνο τη στοιχειώδη διατροφή αν υπέπεσαν απέναντι στον υπόχρεο διατροφής σε παράπτωμα που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας.
10	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1521 του Αστικού Κώδικα προς το σκοπό της αποσαφήνισης της βούλησης του κληρονομούμενου(στον οποίο περιλαμβάνεται όχι μόνο η διαθήκη αλλά κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης) ως προς τη διοίκηση περιουσίας ανηλίκου.
11	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1522 του Αστικού Κώδικα ,ώστε να αποσαφηνίζεται πως στο ρυθμιστικό πεδίο της διάταξης σχετικά με τη διοίκηση της περιουσίας ανηλίκου περιλαμβάνεται κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης και όχι μόνο η καταλιτόμενη με διαθήκη περιουσία.
12	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αντικαθίσταται το άρθρο 1527 του Αστικού Κώδικα σχετικά με τη ρύθμιση ευθύνης γονέων και προστασία ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομιάς. Εξορθολογίζονται με βάση το συμφέρον των τέκνων οι προϋποθέσεις για τη διοίκηση της περιουσίας των τέκνων. Πιο συγκεκριμένα η άδεια χορηγείται εφόσον: 1. οι γονείς δηλώσουν ότι θα ευθύνονται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς εις ολόκληρον με το τέκνο· και 2. η αξία της περιουσίας τους ισούται ή υπερβαίνει την αξία της ατομικής περιουσίας του τέκνου κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης.

	<p>Αν οι γονείς παραλείψουν να υποβάλουν τη δήλωση ή δεν τους χορηγήθηκε η σχετική άδεια του δικαστηρίου, το τέκνο ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία έναντι των δανειστών της κληρονομιάς για την περίπτωση που οι γονείς διέθεσαν αντικείμενα της κληρονομιάς. Το ίδιο ισχύει και αν η αξία της κληρονομιάς μειώθηκε από την πλημμελή διαχείριση των γονέων, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά τους αμέλεια.</p>
13	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1571 του Αστικού Κώδικα περί λύσης με δικαστική απόφαση της υιοθεσίας. Ειδικότερα προβλέπεται πως αν συντρέχει λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 1833, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακόμη και τη λύση της υιοθεσίας.</p>
14	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1616 του Αστικού Κώδικα περί της διοίκησης περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεάς προκειμένου να επέλθει εναρμόνιση με την εισαγωγή του θεσμού της κληρονομικής σύμβασης.</p>
15	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 1625 του Αστικού Κώδικα σύμφωνα με το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις κληρονομιάς και κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο το άρθρο 1527 περί ευθύνης γονέων και προστασίας ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομιάς.</p>
16	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και ορίζεται πως το Δημόσιο ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομιάς. Η βεβαίωση του άρθρου 1865 του Αστικού Κώδικα εκδίδεται όπως ο νόμος ορίζει. Επιτυγχάνεται κατά αυτόν τον τρόπο επικαιροποίηση του λεκτικού της διάταξης εξασφαλίζοντας το κεκτημένο του περιορισμού της ευθύνης του Δημοσίου ως κληρονόμο στο ύψος του ενεργητικού της κληρονομιάς.</p>
17	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 483 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σχετικά με τη διεύρυνση της επιδίκασης επιχείρησης και θέσπιση ρύθμισης αναβολής καταβολής. Σημαντική η ρύθμιση σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που ζητείται η διανομή όλων των αντικειμένων κληρονομιάς, στην οποία περιλαμβάνεται και επιχείρηση, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση σε εκείνον που το ζητεί έναντι αυτούσιας απόδοσης ποσοστού ή περιουσιακού στοιχείου της κληρονομιάς στους λοιπούς κληρονόμους.</p>

18	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 808 Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σχετικά με την ρύθμιση αρμοδιότητας για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας.
19	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται άρθρο 808 Β στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας περί διαδικασίας δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, συνεπεία της εισαγωγής στην εθνική έννομη τάξη του θεσμού της κληρονομικής σύμβασης αιτίας θανάτου. Αξιοποιείται και το νέο Μητρώο Διαθηκών, συσταθέν με τον ν. 5221/2025, στο οποίο θα γίνεται και η σχετική καταχώριση.
20	Με το άρθρο 20 τροποποιείται το άρθρο 812 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και απαλείφεται η αναφορά στη δήλωση αποδοχής του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας ή παραίτησης από αυτόν ενώπιον τής γραμματείας του δικαστηρίου της κληρονομίας. Η μεταβολή αυτή κατατείνει στην εναρμόνιση του θεσμού της σχολάζουσας κληρονομίας στον ν. 5259/2025.
21	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται νέο άρθρο 812 Α στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με το οποίο εισάγεται η δικονομική διαδικασία περί βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος προσώπου σε ελεύθερη ένωση, καθότι πλέον δύναται ο σύντροφος από ελεύθερη ένωση να καλείται στην πέμπτη τάξη της εξ αδιαθέτου διαδοχής σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 1817 του Αστικού Κώδικα.
22	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με την οποία εισάγεται διαδικασία έκδοσης διαταγής από τον δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας του δικαστηρίου της κληρονομίας όταν ζητείται κατά το νόμο να βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο (σχολάζουσα κληρονομία). Κατά αυτόν τον τρόπο παρέχεται μια ευέλικτη δικαστική διαδικασία βεβαίωσης διασφαλίζοντας τα απαραίτητα εχέγγυα.
23	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 814 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας περί ρύθμισης αρμοδιότητας και διαδικασίας δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας. Η σημαντικότερη αλλαγή έγκειται στην προσθήκη παρ. 1Α κατά την οποία 1Α αν την αίτηση για δικαστική εκκαθάριση υποβάλλει δανειστής της κληρονομίας ή δανειστής του κληρονόμου, το δικαστήριο καλεί τους κληρονόμους, εφόσον αυτοί είναι γνωστοί.
24	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αντικαθίσταται το άρθρο 817 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας συνεπεία των αλλαγών στο ουσιαστικό δίκαιο σχετικά με τη διαδικασία εκκαθάρισης της κληρονομίας. Ειδικότερα, ορίζεται πως αντιρρήσεις κατά της

	έκθεσης απογραφής και κατά του πίνακα κατάταξης των δανειστών της κληρονομίας που συντάσσει ο εκκαθαριστής ασκούνται μόνο με ανακοπή που εισάγεται στο δικαστήριο της κληρονομίας και δικάζεται κατά την παρούσα διαδικασία, ενώ προβλέπεται και κάθε σχετική δικονομική και διαδικαστική λεπτομέρεια.
25	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ώστε να καθιερωθεί στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεση προνόμιο υπέρ της νόμιμης μοίρας, συνεπεία του ενοχικού πλέον χαρακτήρα της.
26	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση αντικαθίσταται η παρ.3 του άρθρου 3 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α' 185) θεσπίζοντας ευθύνη του Δημοσίου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομίας.
27	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 10 και 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58). . Ειδικότερα προβλέπεται πως σε περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 1892 του Αστικού Κώδικα περί μη ευθύνης του κληρονόμου με την ατομική περιουσία του και 1894 του Αστικού Κώδικα περί της κληρονομίας ως χωριστής ομάδας διατηρείται ο Α.Φ.Μ. του κληρονομούμενου ως Α.Φ.Μ. της κληρονομίας. Σκοπός της αξιολογούμενης ρύθμισης αποτελεί η υλοποίηση σε κάθε πτυχή του χωρισμού της ατομικής από την κληρονομιαία περιουσία στις περιπτώσεις που προβλέπουν οι νέες διατάξεις. Αν υπάρξει κληρονόμος που κληρονομεί υπό τους όρους του άρθρου 1892 ΑΚ τότε θα δύναται όσον αφορά την ατομική του περιουσία να εκδίδει φορολογική ενημερότητα, καθότι δε θα επιβαρυνθεί το δικό του ΑΦΜ με τα χρέη της κληρονομίας. Το ίδιο και στον εκκαθαριστή που με τις νέες διατάξεις θα είναι δικηγόρος από ειδικό κατάλογο.
28	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 92 του ν. 5259/2025 και προσαρμόζεται με το νέο κληρονομικό δίκαιο το πεδίο εφαρμογής της προβλεπόμενης κατ' εξαίρεση διοικητικής διαδικασίας διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του ελληνικού δημοσίου επί σχολαζουσών κληρονομιών. Ειδικότερα, ορίζεται ότι η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται μόνο για θανάτους που επήλθαν έως και τη 15η Σεπτεμβρίου 2026, οπότε και θα τεθεί σε ισχύ το νέο πλαίσιο ρυθμίσεων των άρθρων 1862 έως 1866 του Αστικού Κώδικα. Με την ίδια ρύθμιση διευκρινίζεται ότι η δυνατότητα ανάθεσης στον Φορέα της διενέργειας επειγουσών διαχειριστικών πράξεων αφορά αποκλειστικά τις υποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 92. Σκοπός της ρύθμισης είναι η σαφής διάκριση

	<p>μεταξύ της μεταβατικής διοικητικής διαδικασίας και του πάγιου συστήματος αναγνώρισης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου μέσω δικαστικής διαδικασίας κατά τα άρθρα 95 έως 97, καθώς και η ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της συστηματικής συνοχής του νέου πλαισίου.</p>
29	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 93 του ν. 5259/2025 και περιορίζεται το γνωμοδοτικό έργο της Επιτροπής Σχολαζουσών Κληρονομιών αποκλειστικά στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 92. Ειδικότερα, προσαρμόζεται η αρμοδιότητα της Επιτροπής, η οποία θα γνωμοδοτούσε πριν από την έκδοση της πράξης της παρ. 1 του άρθρου 97, ενόψει της μεταβολής του συστήματος αναγνώρισης του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου και της υπαγωγής των σχετικών υποθέσεων σε δικαστική κρίση. Σκοπός της ρύθμισης είναι η προσαρμογή των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής στη νέα διάρθρωση της διαδικασίας αναγνώρισης σχολαζουσών κληρονομιών, διατηρώντας τον γνωμοδοτικό της ρόλο στο πλαίσιο της μεταβατικής κατ' εξαίρεση διαδικασίας της παρ. 2 του άρθρου 92.</p>
30	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 97 του ν. 5259/2025, περί αναγνώρισης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου επί σχολάζουσας κληρονομίας. Ειδικότερα, προσαρμόζεται η διαδικασία διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου στις προτεινόμενες ρυθμίσεις του άρθρου 3 του προτεινόμενου σχεδίου νόμου. Έτσι, αυτή λαμβάνει χώρα με διαταγή του δικαστή του δικαστηρίου της κληρονομίας, σύμφωνα με το νέο άρθρο 1865 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) και την παρ. 2 του άρθρου 813 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182). Συνεπώς, καταργείται η υποβολή αιτιολογημένης εισήγησης εκ μέρους του Φορέα του άρθρου 7 του ίδιου νόμου προς την Επιτροπή του άρθρου 93, η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της τελευταίας, καθώς και η έκδοση σχετικής πράξης του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Συνακόλουθα, καταργείται και η διαδικασία ανάρτησης της υπουργικής πράξης στην πλατφόρμα «e-diadochi», καθώς και η δυνατότητα υποβολής αίτησης θεραπείας κατ' αυτής. Περαιτέρω, προβλέπεται ρητά ότι η διαταγή του δικαστή κατά την παρ. 2 του άρθρου 813 ΚΠολΔ επέχει θέση κληρονομητηρίου υπέρ του Δημοσίου, κατά τα άρθρα 1956, 1962 και 1963 του Αστικού Κώδικα. Παράλληλα, διατηρείται η αντίστοιχη ισχύς, ως κληρονομητήριο υπέρ του Δημοσίου, της πράξης του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για το μεταβατικό καθεστώς της παρ. 2 του άρθρου 92, όπως τροποποιείται με τις ρυθμίσεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου. Τέλος, αναδιατυπώνεται η παρ. 4 του άρθρου 97, ώστε</p>

	να αποσαφηνιστεί ότι η επαγωγή της κληρονομιάς στο Δημόσιο λαμβάνει χώρα κατά την παρ. 1 του άρθρου 118 ΕισΝΑΚ και τον ν. 5259/2025, χωρίς όρο και χωρίς περιορισμό ως προς την προθεσμία σύνταξης απογραφής..
31	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 98 του ν. 5259/2025, προκειμένου να προσαρμοστεί η διατύπωσή της στο νέο σύστημα διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του ελληνικού δημοσίου επί σχολαζουσών κληρονομιών.
32	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση θεσπίζεται εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό όρων εγγραφής δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο του άρθρου 1905 του Αστικού Κώδικα, καθώς και της αποζημίωσής τους.
33	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση θεσπίζονται μεταβατικές διατάξεις.
34	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τίθενται οι καταργούμενες διατάξεις.
35	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 626 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί έκδοσης διαταγής πληρωμής, στοιχείων αίτησης και προϋποθέσεων διορισμού δικηγόρων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η διαδικασία κατάθεσης της αίτησης για την έκδοση διαταγής πληρωμής και να συμπληρωθεί η εξουσιοδοτική διάταξη σχετικά με τον ορισμό των αρμόδιων δικηγόρων. Ειδικότερα, διευκρινίζεται ότι η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο δωσιδικεί η διαφορά και συντάσσεται κάτω από αυτήν σχετική έκθεση. Παράλληλα, προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται, πέραν των προϋποθέσεων διορισμού των δικηγόρων και των ειδικών προσόντων τους, και ζητήματα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του σχετικού καταλόγου, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή της διαδικασίας.
36	Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 636Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί έκδοσης διαταγής πληρωμής για οφειλόμενους μισθούς και διαδικασίας άσκησης ανακοπής κατ' αυτής, με σκοπό την εναρμόνιση με τα άρθρα 625, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 5297/2026 (Α' 64), και 626 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και ειδικότερα με τη διαδικασία κατάθεσης της αίτησης.
37	Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιούνται τα άρθρα 637, 640 και 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με σκοπό: (α) την αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής της διαταγής απόδοσης μισθίου, μέσω της διάκρισης και ειδικής ρύθμισης

	<p>των περιπτώσεων καθυστέρησης μισθωμάτων λόγω δυστροπίας και των περιπτώσεων λήξης ή παρέλευσης της διάρκειας της μίσθωσης, καθώς και την εισαγωγή σαφών και ενιαίων προϋποθέσεων για την έκδοση διαταγής σε περίπτωση λήξης της μίσθωσης (Άρθρο 637),</p> <p>(β) την προσαρμογή της διαδικασίας έκδοσης της διαταγής και εκτέλεσης στις ανωτέρω διαφοροποιήσεις, ιδίως με την πρόβλεψη διαφοροποιημένων προθεσμιών εκτέλεσης στις περιπτώσεις λήξης της μίσθωσης (άρθρο 640),</p> <p>(γ) την νομοτεχνική προσαρμογή των άρθρων στον ενισχυμένο ρόλο του δικηγόρου κατά το στάδιο έκδοσης της διαταγής, καθώς και την κατάργηση τυπικών απαιτήσεων που δεν κρίνονται πλέον αναγκαίες (άρθρα 640 και 641),</p> <p>(δ) την άρση ερμηνευτικών αμφιβολιών και την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, μέσω στοχευμένων νομοτεχνικών βελτιώσεων και εξορθολογισμού των διατάξεων.</p>
38	<p>Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 985 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί υποβολής δήλωσης μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), με σκοπό τη συμπλήρωση της εξουσιοδοτικής διάταξης με τη δυνατότητα ρύθμισης τεχνικών λεπτομερειών, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας.</p>
39	<p>Ο ορισμός της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας ως ο Ανεξάρτητος Μηχανισμός Παρακολούθησης τήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών τρίτων χωρών κατά το στάδιο του ελέγχου της διαλογής τους (screening) και κατά τη διαδικασία παροχής διεθνούς προστασίας στα σύνορα, σε συμμόρφωση με τις προβλέψεις του άρ. 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 (L, 22.05.2024) και την παρ. 4 του άρθρου 43 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 (L, 22.05.2024) υπό τους όρους και σκοπούς που αυτές οι διατάξεις θέτουν. Επίσης, η ανάθεση στον εν λόγω Ανεξάρτητο Μηχανισμό των κύριων αρμοδιοτήτων της παρακολούθησης και διασφάλισης της συμμόρφωσης με την εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή νομοθεσία όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών τρίτων χωρών, της αντιμετώπισης τεκμηριωμένων ισχυρισμών περί μη σεβασμού θεμελιωδών δικαιωμάτων, της πρόληψης τυχόν παραβιάσεων ιδίως σχετικά με την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου με γνώμονα την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τους κανόνες για την κράτηση. Με στόχο την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του Μηχανισμού, προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για τη στελέχωσή του με προσωπικό μέσω αποσπάσεων υπαλλήλων σε θέσεις επιθεωρητών ελεγκτών και</p>

	επιπλέον για την υποστήριξη του Μηχανισμού, έως δέκα (10) υπαλλήλων, μόνιμων ή ΙΔΑΧ, που υπηρετούν σε φορείς του δημόσιου τομέα Τέλος, προκειμένου να εξειδικευθούν ζητήματα που αναφέρονται στην αποστολή, τις αρμοδιότητες, τη στελέχωση του Μηχανισμού και κάθε σχετική αναγκαία λεπτομέρεια παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προς τους Υπουργούς Μετανάστευσης και Ασύλου, Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και τυχόν συναρμόδιων, για έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης.
40	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τίθεται ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων του παρόντος.

Δ. Έκθεση γενικών συνεπειών

18.	Οφέλη αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	-------------------------------

		ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣ ΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕ Σ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚ Ο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟ Ν	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤ ΗΤΑ	
ΟΦΕΛΗ ΡΥΘΜΙΣ ΗΣ	ΑΜΕΣ Α	Αύξηση εσόδων					
		Μείωση δαπανών					
		Εξοικονόμησ η χρόνου					
		Μεγαλύτερη αποδοτικότη τα / αποτελεσμα τικότητα					
		Άλλο					
	ΕΜΜΕ ΣΑ	Βελτίωση παρεχόμενω ν υπηρεσιών					
		Δίκαιη μεταχείριση πολιτών					
		Αυξημένη αξιοπιστία / διαφάνεια θεσμών					

		Βελτιωμένη διαχείριση κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

19.	Κόστος αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	--------------------------------

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ , ΑΝΤΑΓΩΝΙΣ ΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕ Σ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚ Ο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟ Ν	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤ ΗΤΑ
ΚΟΣΤΟΣ ΡΥΘΜΙΣ ΗΣ	ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΦΑΡΜΟ ΓΗΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗ Σ	Σχεδιασμός / προετοιμασία					
		Υποδομή / εξοπλισμός					
		Προσλήψεις / κινητικότητα					
		Ενημέρωση εκπαίδευση εμπλεκόμενων					
		Άλλο					
	ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ & ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗ Σ	Στήριξη και λειτουργία διαχείρισης					
		Διαχείριση αλλαγών κατά την εκτέλεση					
		Κόστος συμμετοχή					

		στη νέα ρύθμιση					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

--

20.	Κίνδυνοι αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	----------------------------------

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ , ΑΝΤΑΓΩΝΙΣ ΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕ Σ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚ Ο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟ Ν	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗ ΤΑ
ΚΙΝΔΥΝ ΟΙ ΡΥΘΜΙΣ ΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙ ΣΗ ΚΙΝΔΥΝ ΩΝ	Αναγνώριση / εντοπισμός κινδύνου					
		Διαπίστωση συνεπειών κινδύνων στους στόχους					
		Σχεδιασμός αποτροπής / αντιστάθμισ ης κινδύνων					
		Άλλο					
	ΜΕΙΩΣΗ ΚΙΝΔΥΝ ΩΝ	Πιλοτική εφαρμογή					
		Ανάδειξη καλών πρακτικών κατά την υλοποίηση της ρύθμισης					
Συνεχής αξιολόγηση διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων							

		Άλλο					
--	--	------	--	--	--	--	--

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

Δεν διαφαίνονται, γενικά, αβέβαιες παράμετροι που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των αξιολογούμενων ρυθμίσεων και την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

21.	Γνώμες ή πορίσματα αρμόδιων υπηρεσιών και ανεξάρτητων αρχών (ηλεκτρονική επισύναψη). Ειδική αιτιολογία σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης μεταξύ της γνωμοδότησης και της αξιολογούμενης ρύθμισης.
	Δεν υφίστανται ανεξάρτητες αρχές με αρμοδιότητα συναφή με το αντικείμενο των ρυθμίσεων.

Ε. Έκθεση διαβούλευσης

22.	Διαβούλευση κατά τη διάρκεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας από την έναρξη κατάρτισης της αξιολογούμενης ρύθμισης μέχρι την υπογραφή από τους συναρμόδιους Υπουργούς	
☐	Συνεργασία με άλλα υπουργεία / υπηρεσίες	Ενδεικτικά μνημονεύονται τα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εσωτερικών και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.
☐	Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς / Ανεξάρτητες Αρχές	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), από την οποία ζητήθηκε η υποβολή γνώμης, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 82 του Συντάγματος. Με την από Απρίλιο 2026 γνωμοδότηση της Ο.Κ.Ε., διατυπώθηκαν παρατηρήσεις και προτάσεις της για το σχέδιο νόμου εν γένει και ειδικά. - Στη γνώμη επαναλαμβάνεται σε αρκετά σημεία το επιχείρημα ότι προέχει η ασφάλεια δικαίου και ότι η χρήση αόριστων νομικών εννοιών προβληματίζει. Η ασφάλεια δικαίου είναι σημαντική, αλλά εξίσου σημαντική είναι και ευελιξία, καθώς και η διασφάλιση της δυνατότητας κάλυψης όμοιων περιπτώσεων, χωρίς εγκλωβισμό σε περιπτώσιολογικές ρυθμίσεις. Η ευρεία χρήση αόριστων νομικών εννοιών αποτελεί εν γένει βασικό χαρακτηριστικό του Αστικού Κώδικα και αξιολογείται θετικά. - Το σχόλιο περί ανάγκης πρόβλεψης ειδικού εύρους αποδεικτικών μέσων για τη διαπίστωση της τριετούς

μόνιμης συμβίωσης δεν υιοθετήθηκε γιατί κρίθηκε ότι το ισχύον πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας παρέχει ήδη επαρκή ευχέρεια ως προς την απόδειξη. Ειδικότερα, η διαδικασία υπαγωγής του συντρόφου σε ελεύθερη ένωση υπάγεται στο νέο άρθρο 812Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις του άρθρου 759 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σύμφωνα με τις οποίες το δικαστήριο δύναται, ακόμη και αποκλίνοντας από τους κανόνες της τυπικής απόδειξης, να διατάσσει αυτεπαγγέλτως κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο για τη διακρίβωση της αλήθειας. Συνεπώς, δεν κρίθηκε αναγκαία η ειδική νομοθετική απαρίθμηση ή διεύρυνση αποδεικτικών μέσων.

-Το σχόλιο περί ασυμβατότητας της διατήρησης της κληρονομιάς στον αρχικό κληρονόμο με την έννοια της αποποίησης δεν υιοθετήθηκε, διότι σκοπός της ρύθμισης είναι η αποτροπή της μετακύλισης υπερχρεωμένων κληρονομιών σε επόμενες τάξεις κληρονόμων, οι οποίοι συχνά αγνοούν την επαγωγή και επιβαρύνονται αιφνιδιαστικά με χρέη ή με την ανάγκη διαδοχικών αποποιήσεων. Η ρύθμιση δεν αναιρεί τον πυρήνα της αποποίησης, αλλά εισάγει ειδική αντιμετώπιση αποκλειστικά για τις προδηλώς υπερχρεωμένες κληρονομίες, προς προστασία της ασφάλειας δικαίου και αποφυγή αλυσιδωτών συνεπειών για συγγενικά πρόσωπα. Εξάλλου, το ζήτημα του υπερχρεωμένου χαρακτήρα της κληρονομιάς θα κρίνεται από τα πραγματικά περιστατικά της κάθε περίπτωσης και από τα στοιχεία της κληρονομιαίας περιουσίας, χωρίς να μεταβάλλεται το γενικό πλαίσιο περί αποποίησης.

-Το σχόλιο περί δημιουργίας σοβαρής ανασφάλειας δικαίου από τη ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 1801 του Αστικού Κώδικα, περί της ελευθερίας διάθεσης εν ζωή, δεν υιοθετήθηκε, διότι η δυνατότητα του κληρονομούμενου να διαθέτει ελεύθερα την περιουσία του εν ζωή, παρά την ύπαρξη κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, αποτελεί καθιερωμένη επιλογή σε έννομες τάξεις της κεντρικής Ευρώπης που αναγνωρίζουν τον θεσμό αυτόν. Κατά τη στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων, προτεραιότητα δίδεται στην ελευθερία διάθεσης του

κληρονομούμενου όσο ζει, δεδομένου ότι ο τιμώμενος από την κληρονομική σύμβαση δεν αποκτά εμπράγματο δικαίωμα ούτε πλήρως κατοχυρωμένη προσδοκία επί συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων. Εξάλλου, εφόσον τα μέρη επιδιώκουν την οριστική εξασφάλιση μεταβίβασης συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου, μπορούν να επιλέξουν άλλες συμβατικές μορφές εν ζωή, όπως μεταβίβαση ψιλής κυριότητας ή σύμβαση υπό προθεσμία θανάτου. Η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου εισάγεται ως πρόσθετο εργαλείο σχεδιασμού της κληρονομικής διαδοχής και όχι ως μηχανισμός δέσμευσης της περιουσίας του κληρονομούμενου εν ζωή.

-Το σχόλιο περί περιπλοκών που δημιουργούνται από τον συνδυασμό της προτεινόμενης ρύθμισης με το άρθρο 177 του Αστικού Κώδικα υιοθετήθηκε. Για τον λόγο αυτό τροποποιήθηκε η παρ. 2 του άρθρου 1801 του Αστικού Κώδικα, ώστε να μην γίνεται πλέον παραπομπή στη διάρρηξη καταδολιευτικής απαλλοτρίωσης, αλλά να προβλέπεται ειδικά η ανατροπή της χαριστικής δικαιοπραξίας. Μετά από την ανατροπή της υποσχετικής δικαιοπραξίας, το αντικείμενό της αναζητείται από τον τρίτο, στον οποίο είχε περιέλθει, με βάση τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού. Κατ' αυτόν τον τρόπο αποσαφηνίστηκε ότι ούτε η ανατροπή αυτή παράγει εμπράγματη ενέργεια, γεγονός που καθιστά τη ρύθμιση συμβατή με άρθρο 177 του Αστικού Κώδικα και περιορίζει τις ερμηνευτικές αμφιβολίες.

-Το σχόλιο περί ανάγκης επανεξέτασης του άρθρου 1801 του Αστικού Κώδικα σε συνδυασμό με το άρθρο 1805, ώστε να αποτρέπεται η ματαίωση στην πράξη της κληρονομικής σύμβασης από εν ζωή διάθεση περιουσίας, δεν υιοθετήθηκε, διότι η προστασία που παρέχει το άρθρο 1805 αφορά ειδικά στις περιπτώσεις κληρονομικής σύμβασης έναντι ανταλλάγματος, όπου η ανάγκη προστασίας του τιμωμένου είναι εντονότερη. Δεν κρίθηκε σκόπιμη η γενίκευση τέτοιου βαθμού δέσμευσης του κληρονομούμενου σε κάθε μορφή κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, καθώς κάτι τέτοιο θα αναιρούσε τον ίδιο τον χαρακτήρα της ως δικαιοπραξίας αιτία θανάτου και θα περιόριζε

υπέρμετρα την ελευθερία διάθεσης της περιουσίας εν ζωή.

- Το σχόλιο περί διαφορετικής αντιμετώπισης οικογενειών με ένα (1) τέκνο έναντι οικογενειών με περισσότερα τέκνα ως προς την αύξηση της κληρονομικής μερίδας του ή της επιζώντος συζύγου δεν υιοθετήθηκε, διότι κρίθηκε σκόπιμη η ενίσχυση της θέσης του επιζώντος συζύγου στις περιπτώσεις συνδρομής με ένα (1) μόνο τέκνο. Σε κάθε περίπτωση, το μοναδικό τέκνο εξακολουθεί να λαμβάνει σημαντικά μεγαλύτερο κληρονομικό μερίδιο από ό,τι θα ελάμβανε αν υπήρχαν περισσότερα τέκνα. Αντιθέτως, όταν υπάρχουν δύο (2) ή περισσότερα τέκνα, διατηρήθηκε το ποσοστό του συζύγου στο ένα τέταρτο (1/4), προκειμένου να μην επέλθει περαιτέρω μείωση των μεριδίων των τέκνων, τα οποία ήδη, λόγω του αριθμού τους, λαμβάνουν αισθητά μικρότερα ποσοστά συγκριτικά με το μοναδικό τέκνο.

- Το σχόλιο περί ανάγκης διατήρησης της προστασίας του προσωρινού κληρονόμου και της απαγόρευσης επιθετικών ενεργειών σε βάρος του υιοθετήθηκε. Για τον λόγο αυτό η σχετική ρύθμιση επανεισήχθη στη νέα παρ. 3 του άρθρου 1856του Αστικού Κώδικα, ώστε να διατηρηθεί ρητά η προστασία του προσωρινού κληρονόμου κατά το χρονικό διάστημα εντός του οποίου διατηρεί το δικαίωμα αποποίησης της κληρονομίας, και προκειμένου να αποφευχθούν ερμηνευτικές αμφιβολίες ως προς την εφαρμογή της αρχής αυτής.

- Το σχόλιο περί υπερβολικής πολυπλοκότητας της προτεινόμενης ρύθμισης και ανάγκης αναθεώρησης της ευθύνης του ανηλικού τέκνου υιοθετήθηκε. Για τον λόγο αυτό αναθεωρήθηκε η παρ. 2 του άρθρου 1527 του Αστικού Κώδικα, ώστε να αποσαφηνιστούν και να περιοριστούν οι περιπτώσεις στις οποίες το τέκνο ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία έναντι των δανειστών της κληρονομίας.

- Το σχόλιο περί ανάγκης σαφούς και συστηματικής ένταξης της κοινής διαθήκης στο κληρονομικό δίκαιο δεν υιοθετήθηκε ως προς την εισαγωγή της

συνδιαθήκης ως αυτοτελούς θεσμού. Κρίθηκε ότι οι ανάγκες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τα μέρη στη σύνταξη κοινής διαθήκης καλύπτονται ήδη πλήρως από το πλαίσιο των κληρονομικών συμβάσεων, όπως αυτό διαμορφώνεται ιδίως στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 1 1798 του Αστικού Κώδικα. Ειδικότερα, με την ίδια κληρονομική σύμβαση μπορούν να διαθέτουν την περιουσία τους αιτία θανάτου όλοι οι αντισυμβαλλόμενοι, είτε αμοιβαία είτε υπέρ τρίτου προσώπου, όπως λ.χ. κοινού κατιόντος. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε ότι δεν είναι σκόπιμη η καθιέρωση της συνδιαθήκης ως ιδιαίτερου θεσμού με αυτοτελές κανονιστικό πλαίσιο, αλλά ότι το επιτρεπτό και το κύρος της πρέπει να αξιολογούνται αποκλειστικά στο πλαίσιο και υπό τις προϋποθέσεις των κληρονομικών συμβάσεων. Συνεπώς, η συνδιαθήκη επιτρέπεται μόνο με τη μορφή κληρονομικής σύμβασης.

- Το σχόλιο περί αοριστίας της έννοιας των «νομικών ή φυσικών προσώπων που συνδέονται» με νοσοκομεία, κλινικές ή μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και περί ενδεχόμενης ανασφάλειας δικαίου δεν υιοθετήθηκε, διότι επιλέχθηκε συνειδητά το αφηρημένο κριτήριο της «σύνδεσης» προκειμένου να καταλαμβάνεται το ευρύτερο δυνατό φάσμα προσώπων που ενδέχεται να επηρεάζουν αθέμιτα τη βούληση του διαθέτη. Κρίθηκε ότι τυχόν ειδική περιγραφή ή ενδεικτική απαρίθμηση των μορφών σύνδεσης θα μπορούσε να οδηγήσει σε αδικαιολόγητους αποκλεισμούς περιπτώσεων που χρήζουν προστασίας. Για τον λόγο αυτό προτιμήθηκε μία ευρύτερη διατύπωση, η οποία θα εξειδικεύεται ερμηνευτικά από τα δικαστήρια ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε υπόθεσης.

- Το σχόλιο περί αμφίβολης σκοπιμότητας της νέας παρ. 2 του άρθρου 1816 του Αστικού Κώδικα υιοθετήθηκε εν μέρει. Για τον λόγο αυτό, στην τελική μορφή της διάταξης εισήχθησαν σημαντικοί περιορισμοί του πεδίου εφαρμογής της. Ειδικότερα, το σχετικό δικαίωμα αναγνωρίστηκε μόνο στους γονείς και όχι πλέον και στους παππούδες, γιαγιάδες ή λοιπούς κατιόντες τους, περιορίστηκε αποκλειστικά σε χαριστικές εν ζωή παροχές και δεν καταλαμβάνει

κληρονομίες ή κληροδοσίες, ενώ τέθηκε και χρονικός περιορισμός, ώστε να αναζητούνται μόνο παροχές που πραγματοποιήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου. Με τις προτεινόμενες αυτές τροποποιήσεις επιχειρήθηκε να περιοριστεί η έκταση της ρύθμισης και να αντιμετωπιστούν οι προβληματισμοί ως προς τη σκοπιμότητα και την ασφάλεια δικαίου.

- Το σχόλιο περί ανάγκης πρόβλεψης πρόσθετων εγγυήσεων και ειδικότερων αποδεικτικών μέσων για τη διαπίστωση της ελεύθερης ένωσης κατά το άρθρο 1817 του Αστικού Κώδικα δεν υιοθετήθηκε, διότι κρίθηκε ότι το ισχύον πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας παρέχει ήδη επαρκείς εγγυήσεις για την ασφαλή διάγνωση των πραγματικών περιστατικών. Ειδικότερα, η σχετική αίτηση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, όπου εφαρμόζεται το ανακριτικό σύστημα και το δικαστήριο εκτιμά ελεύθερα κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο, ενώ προβλέπεται και η δυνατότητα παρέμβασης του δημοσίου προς αμφισβήτηση της αίτησης. Για τον λόγο αυτό δεν κρίθηκε σκόπιμη η εισαγωγή ειδικής διάταξης στον Αστικό Κώδικα ή στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας είτε για περιορισμό είτε για ενδεικτική απαρίθμηση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων.

-Το σχόλιο περί ανάγκης ενίσχυσης της προστασίας του μετακληροδόχου με πρόβλεψη δυνατότητας αποδοχής υπό αίρεση ή προθεσμία δεν υιοθετήθηκε, διότι κρίθηκε ότι η θέση του μετακληροδόχου δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται διαφορετικά από εκείνη κάθε υπό αίρεση δικαιούχου. Η ανάγκη προστασίας του μετακληροδόχου από ενδεχόμενη διάθεση του αντικειμένου της μετακληροδοσίας από τον τον βεβαρημένο πρώτο κληροδόχο (προκληροδόχο) απορρέει από τη φύση της καταπιστευτικής υποκατάστασης (μετακληροδοσίας) ως δικαιώματος προσδοκίας ενοχικού χαρακτήρα και αποτελεί γενικότερο ζήτημα των υπό αίρεση δικαιωμάτων. Περαιτέρω, η πρόβλεψη αποδοχής υπό αίρεση ή προθεσμία κατά τον χρόνο επαγωγής της κληροδοσίας στον προκληροδόχο δεν κρίθηκε σκόπιμη, καθώς θα δημιουργούσε δογματικά

	<p>ζητήματα λόγω έλλειψης αντίστοιχου νομοθετικού προηγούμενου και θα ερχόταν σε αντίθεση με τη γενική απαγόρευση αποδοχής υπό αίρεση ή προθεσμία που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1849 του Αστικού Κώδικα.</p> <p>- Το σχόλιο περί ανάγκης αποσαφήνισης της εφαρμογής των νέων προθεσμιών παραγραφής και στις περιπτώσεις μετακληροδοσίας, καθώς και περί υπερβολικά περιοριστικού χαρακτήρα των προθεσμιών των δύο (2) και πέντε (5) ετών, δεν υιοθετήθηκε, διότι κρίθηκε ότι οι προβλεπόμενες προθεσμίες εξυπηρετούν την ανάγκη σχετικά σύντομης εκκαθάρισης των έννομων σχέσεων μεταξύ του βεβαρημένου με την κληροδοσία και του κληροδόχου. Ειδικότερα, η διετής παραγραφή θεωρήθηκε εύλογη και συστηματικά συνεπής, καθώς ευθυγραμμίζεται με την αντίστοιχη διετή παραγραφή της ενοχικής αξίωσης του μεριδούχου κατά το πρώτο εδάφιο της νέας παρ. 4 του άρθρου 1820 του Αστικού Κώδικα.</p>
<p>☒ Διεθνής διαβούλευση</p>	

23.	Σχόλια στο πλαίσιο της διαβούλευσης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.opengov.gr (ηλεκτρονική επισύναψη της έκθεσης)	
	<p>Το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς διατάξεις» τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση από το Σάββατο 21 Μαρτίου 2026 έως τη Δευτέρα 20 Απριλίου 2026 και σε αυτό υποβλήθηκαν συνολικά ογδόντα οκτώ (88) σχόλια. Το σύνολο των σχολίων που υποβλήθηκαν είναι προσβάσιμα στην ιστοσελίδα https://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=18208</p>	
Επί των γενικών αρχών («επί της αρχής») της αξιολογούμενης ρύθμισης	Αριθμός συμμετασχόντων	Δέκα (10)
	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	Μηδέν (0)
	Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανόμενα)	Ως προς το άρθρο 1 του προτεινόμενου σχεδίου νόμου:

	<p>νομένης επαρκούς αιτιολόγησης)</p>	<p>- Το σχόλιο που προτείνει αυξημένη προστασία των τέκνων από πρώτο γάμο έναντι των κληρονόμων που προκύπτουν από δεύτερο γάμο, ιδίως ως προς τη νόμιμη μοίρα και τις κληρονομικές συμβάσεις δεν υιοθετήθηκε, καθώς θα οδηγούσε σε διαφορετική μεταχείριση των τέκνων ανάλογα με την οικογενειακή τους προέλευση, αντίθετα προς την αρχή της ισότητας των τέκνων στο ελληνικό δίκαιο. Επιπλέον, κρίθηκε ότι θα δημιουργούσε νέα πρακτικά και ερμηνευτικά ζητήματα στις σύγχρονες μορφές οικογένειας, αντί να περιορίσει τις κληρονομικές διαφορές.</p> <p>- Το σχόλιο που προτείνει τη ρητή διατήρηση ή ειδική επαναρύθμιση του ιδιαίτερου καθεστώτος κληρονομικής διαδοχής των μοναχών και ιερομονάχων, καθώς και της περιουσιακής τους σχέσης με τις Ιερές Μονές δεν υιοθετήθηκε, καθώς το ειδικό καθεστώς εξακολουθεί να διέπεται από το άρθρο 99 ΕισΝΑΚ και τις λοιπές ειδικές διατάξεις που παραμένουν σε ισχύ, χωρίς να θίγεται από την παρούσα μεταρρύθμιση. Συνεπώς, δεν κρίθηκε αναγκαία η επανάληψη ή ειδική μεία των σχετικών ρυθμίσεων στο νέο πλαίσιο του κληρονομικού δικαίου.</p> <p>- Το σχόλιο που προτείνει την εισαγωγή ρυθμίσεων για την ηλεκτρονική διαθήκη, με επίκληση της αυξανόμενης χρήσης ηλεκτρονικών μέσων παραγωγής λόγου και των σχετικών εξελίξεων στο εξωτερικό δεν υιοθετήθηκε, καθώς κρίθηκε ότι το ισχύον σύστημα διαθηκών, και ιδίως οι αυστηρές διατυπώσεις που τις περιβάλλουν, εξακολουθούν να εξυπηρετούν την ασφάλεια δικαίου και την προστασία της γνησιότητας της τελευταίας βούλησης. Επιπλέον, η εισαγωγή ηλεκτρονικών διαθηκών προϋποθέτει ευρύτερη θεσμική και τεχνική προετοιμασία, η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας μεταρρύθμισης.</p> <p>- Το σχόλιο που προτείνει τη θέσπιση ανώτατου ορίου ηλικίας για τη σύνταξη διαθήκης, με το σκεπτικό ότι πρόσωπα άνω των ογδόντα (80) ετών ενδέχεται να παρουσιάζουν προβλήματα αντίληψης και να καθίστανται ευάλωτα σε επιρροή ή</p>
--	---------------------------------------	--

	<p>εκμετάλλευση δεν υιοθετήθηκε, καθώς η δικαιοπρακτική ικανότητα δεν συνδέεται γενικά και αφηρημένα με συγκεκριμένο ηλικιακό όριο, αλλά κρίνεται κατά περίπτωση βάσει της πραγματικής πνευματικής και ψυχικής κατάστασης του διαθέτη κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης. Επιπλέον, το ισχύον δίκαιο ήδη παρέχει δυνατότητα δικαστικού ελέγχου και ακύρωσης διαθηκών σε περιπτώσεις έλλειψης συνείδησης, πλάνης ή αθέμιτης επιρροής.</p> <p>- Τα σχόλια του άρθρου 2 του σχεδίου νόμου που προτείνουν ειδική ρύθμιση για τους κοινούς τραπεζικούς λογαριασμούς μετά τον θάνατο συνδικαιούχου, ιδίως όταν τα χρήματα προέρχονταν ουσιαστικά μόνο από τον αποβιώσαντα και ο έτερος συνδικαιούχος είχε προστεθεί για λόγους διευκόλυνσης. Επίσης, προτείνεται ενίσχυση της προστασίας και ενημέρωσης των κληρονόμων έναντι των τραπεζών και του επιζώντος συνδικαιούχου. Τα σχόλια δεν υιοθετήθηκαν, καθώς το ζήτημα ρυθμίζεται ήδη από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο περί κοινών λογαριασμών και από τη σχετική νομολογία, η οποία επιτρέπει τη δικαστική διερεύνηση της πραγματικής βούλησης των μερών και της προέλευσης των καταθέσεων. Επιπλέον, κρίθηκε ότι η εισαγωγή ειδικών ρυθμίσεων τραπεζικού δικαίου υπερβαίνει το αντικείμενο της παρούσας μεταρρύθμισης του κληρονομικού δικαίου.</p> <p>- Ακόμη, το σχόλιο προτείνει τη θέσπιση μεταβατικών διατάξεων για την προστασία πολιτών που κατά το παρελθόν κληρονόμησαν χρέη και προέβησαν σε εκπρόθεσμη αποποίηση κληρονομίας. Το σχόλιο δεν υιοθετήθηκε, καθώς κρίθηκε ότι οι νέες ρυθμίσεις δεν μπορούν να ανατρέψουν οριστικά διαμορφωμένες έννομες καταστάσεις του παρελθόντος ούτε να εφαρμοστούν αναδρομικά σε υποθέσεις για τις οποίες έχουν ήδη παρέλθει οι προβλεπόμενες προθεσμίες ή έχουν επέλθει έννομα αποτελέσματα.</p> <p>- Τα υπόλοιπα σχόλια των άρθρων 1 και 2 του προτεινόμενου σχεδίου νόμου αφορούσαν σε περιγραφή προσωπικών περιπτώσεων, δίχως</p>
--	--

		συγκεκριμένες προτάσεις και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν
Επί των άρθρων της αξιολογούμενης ρύθμισης	Αριθμός συμμετασχόντων	Πενήντα πέντε (55)
	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	<p>- Στο άρθρο 1801 του Αστικού Κώδικα, υιοθετήθηκαν τα σχόλια που αφορούσαν στις νομοτεχνικές και πρακτικές δυσχέρειες της αρχικής ρύθμισης, καθώς η παρ. 2 αναθεωρήθηκε στο τελικό κείμενο. Ειδικότερα, απαλείφθηκε η παραπομπή στις διατάξεις περί διάρρηξης, η οποία κρίθηκε ότι θα μπορούσε να δημιουργήσει ερμηνευτικά και πρακτικά προβλήματα κατά την εφαρμογή της κληρονομικής σύμβασης. Με την τροποποίηση αυτή επιδιώχθηκε η απλούστευση και η μεγαλύτερη σαφήνεια της διάταξης, αποφεύγοντας τις δυσχέρειες που επισημάνθηκαν.</p> <p>- Στο άρθρο 1810 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην πρόβλεψη διαρκούς ή χωρίς χρονικό περιορισμό δικαιώματος χρήσης της οικογενειακής στέγης υπέρ του επιζώντος συζύγου, κατ' αναλογία προς τη ρύθμιση του άρθρου 1393 του Αστικού Κώδικα ή άλλες διατάξεις επιείκειας, διότι οι περιπτώσεις αυτές δεν είναι συγκρίσιμες ως προς τη φύση και τη διάρκεια της προστασίας που παρέχουν. Ειδικότερα, η διάταξη του άρθρου 1393 του Αστικού Κώδικα αφορά στην περίπτωση διάστασης και προβλέπει προσωρινή ρύθμιση, η οποία παύει με τη λύση του γάμου, ενώ στην κληρονομική διαδοχή δεν υφίσταται αντίστοιχο πλαίσιο χρονικού περιορισμού που να δικαιολογεί μόνιμη παρέκκλιση από τους κανόνες της κυριότητας. Περαιτέρω, επισημάνθηκε ότι με την τροποποίηση του άρθρου 1810 του Αστικού Κώδικα έχει ήδη προβλεφθεί δικαίωμα του συζύγου για χρήση της οικογενειακής στέγης για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους μετά από τον θάνατο, το οποίο κρίθηκε ως εύλογη και επαρκής ρύθμιση για την κάλυψη των σχετικών αναγκών.</p> <p>- Στο άρθρο 1817 του Αστικού Κώδικα, υιοθετήθηκε ένα (1) σχόλιο που αφορούσε στην άνιση</p>

		<p>μεταχείριση μεταξύ συντρόφου σε ελεύθερη ένωση και επιζώντος συζύγου ως προς τη χρήση της οικογενειακής στέγης, ιδίως σε περιπτώσεις ύπαρξης επικαρπίας, διότι το ζήτημα αντιμετωπίστηκε με τροποποίηση του άρθρου 1810 του Αστικού Κώδικα. Ειδικότερα, προβλέφθηκε πλέον ότι και ο σύζυγος απολαμβάνει αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης, διασφαλίζοντας έτσι την ισόρροπη προστασία του και αποτρέποντας φαινόμενα δυσμενέστερης μεταχείρισής του έναντι του συντρόφου.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, υιοθετήθηκε σχόλιο που αφορούσε στην αυστηροποίηση των προϋποθέσεων παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα μέσω σύμβασης άφεσης χρέους με τον κληρονόμο, καθώς στο τελικό κείμενο του νόμου προκρίθηκε η λύση της μονομερούς παραίτησης. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι η παραίτηση μπορεί να λάβει χώρα με μονομερή δήλωση του μεριδούχου, ρητή ή σιωπηρή και άτυπη, κατά τρόπο συμβατό με τη γενικότερη συστηματική του κληρονομικού δικαίου, δεδομένου ότι και η αποποίηση του ίδιου του κληρονομικού δικαιώματος συντελείται με μονομερή δήλωση, έστω και αν αυτή υπόκειται σε τυπικές προϋποθέσεις.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ανάγκη διευκρίνισης της έννοιας της παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα, καθώς στο αρχικό σχέδιο δεν ήταν σαφές αν αυτή καταλάμβανε την εκ των προτέρων παραίτηση ή και την εκ των υστέρων. Προς άρση της αμφισημίας, στο τελικό κείμενο της διάταξης αποσαφηνίστηκε ότι η ρύθμιση αναφέρεται ρητώς στην εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα στη νόμιμη μοίρα, διασφαλίζοντας έτσι μεγαλύτερη σαφήνεια ως προς το πεδίο εφαρμογής της και τη σχέση αυτής με τη διαδοχή των μεριδούχων κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου διαδοχής.</p> <p>- Στο άρθρο 1827 του Αστικού Κώδικα, υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ανάγκη αποσαφήνισης του πεδίου εφαρμογής των χαριστικών πράξεων που λαμβάνονται υπόψη για</p>
--	--	---

		<p>τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας, ιδίως ως προς τη συμπερίληψη των γονικών παροχών, καθώς στο τελικό κείμενο της διάταξης προστέθηκε ρητή πρόβλεψη ότι στις παραχωρήσεις χωρίς αντάλλαγμα περιλαμβάνονται και αυτές. Η προσθήκη αυτή έγινε προς άρση αμφισβητήσεων, παρότι και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο οι γονικές παροχές θεωρούνταν ότι εντάσσονται κατ' αρχήν στις χαριστικές παροχές, είτε ως παραχωρήσεις χωρίς αντάλλαγμα είτε, κατά το υπερβάλλον μέτρο, ως δωρεές, με αποτέλεσμα να συνυπολογίζονται εν τέλει στο σύνολό τους στην πλασματική κληρονομία.</p> <p>- Υιοθετήθηκαν τα σχόλια που αφορούσαν, αφενός, στην ανάγκη διόρθωσης της αναφοράς σε «ανατροπή δωρεάς», η οποία δεν συνάδει με την αναμόρφωση της φύσης της αξίωσης της νόμιμης μοίρας σε ενοχική, και, αφετέρου, στη ρητή πρόβλεψη ορίου ευθύνης του δωρεοδόχου, καθώς και στον προσδιορισμό του κρίσιμου χρόνου υπολογισμού της αξίας. Συγκεκριμένα, στο τελικό κείμενο της προτεινόμενης διάταξης ορίστηκε ότι ο μεριδούχος έχει αξίωση καταβολής του ποσού που υπολείπεται για την κάλυψη της νόμιμης μοίρας του, ενώ η ευθύνη του λήπτη δεν υπερβαίνει την αξία του αντικειμένου που έλαβε, όπως αυτή υπολογίζεται κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου. Παράλληλα, προβλέφθηκε η δυνατότητα αυτούσιας απόδοσης του αντικειμένου αντί χρηματικής καταβολής, με στόχο τη σαφέστερη και λειτουργικότερη ρύθμιση του ζητήματος.</p>
	<p>Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανομένης επαρκούς αιτιολόγησης)</p>	<p>- Στο άρθρο 1710 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην εξαίρεση από την κληρονομία της περιουσίας ή των χρημάτων που περιήλθαν στον κληρονομούμενο από παράνομη πράξη (όπως κλοπή, υπεξαίρεση ή απάτη), ακόμη και όταν αυτή έχει αναγνωριστεί με οριστική ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση, και την αυτοδίκαιη περιέλευσή τους στον ζημιωθέντα δανειστή με τον θάνατο του κληρονομούμενου, διότι μια τέτοια ρύθμιση θα συνιστούσε απόκλιση από θεμελιώδεις αρχές του κληρονομικού δικαίου, ιδίως από την αρχή της καθολικότητας της κληρονομικής διαδοχής. Στην πράξη, το ζήτημα αναμένεται να αντιμετωπιστεί μέσω του νέου</p>

		<p>συστήματος για την ευθύνη του κληρονόμου, το οποίο περιορίζει το φαινόμενο των διαδοχικών αποποιήσεων, ενώ παρέχεται και η δυνατότητα εκκαθάρισης της κληρονομίας, ώστε να επιταχύνεται η ικανοποίηση των δανειστών. Περαιτέρω, η πρόωρη περιέλευση της κληρονομίας στο δημόσιο, ως αποτέλεσμα τέτοιων ρυθμίσεων, δεν θα συνάδει, κατά κανόνα, με την υποθετική βούληση του μέσου κληρονομούμενου, η οποία αποτελεί βάση των διατάξεων της εξ αδιαθέτου διαδοχής.</p> <p>- Στο άρθρο 1717 του Αστικού Κώδικα όπως αποτυπώνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην απαλοιφή των λέξεων «αιτία θανάτου» ως περιττής, διότι κρίθηκε ότι η χρήση της είναι αναγκαία για λόγους σαφήνειας και αποφυγής συγχύσεων. Ειδικότερα, στο ελληνικό δίκαιο ο όρος «κληρονομική σύμβαση» έχει χρησιμοποιηθεί διαχρονικά για να περιγράψει ποικίλες συμβάσεις που σχετίζονται με τη μελλοντική κληρονομική διαδοχή, πολλές εκ των οποίων αφορούν σε συμβάσεις εν ζωή και είναι κατ' αρχήν άκυρες κατά το υφιστάμενο καθεστώς. Ως εκ τούτου, κρίθηκε σκόπιμη η χρήση διακριτού όρου, ώστε να καταστεί σαφές ότι η ρύθμιση αφορά σε συγκεκριμένο είδος κληρονομικών συμβάσεων, δηλαδή εκείνων που παράγουν έννομα αποτελέσματα αιτία θανάτου, και να αποφευχθούν ερμηνευτικές αμφιβολίες ως προς το πεδίο εφαρμογής της διάταξης.</p> <p>Εξάλλου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην κατάργηση της διάταξης ως περιττής ή στην αποφυγή έμμεσης εισαγωγής της συνδιαθήκης στο ελληνικό δίκαιο, διότι κρίθηκε ότι δεν εισάγεται νέος θεσμός, αλλά αποσαφηνίζεται η τύχη μίας ήδη γνωστής μορφής δικαιοπραξίας. Ειδικότερα, η διάταξη επισημαίνει ότι η συνδιαθήκη, η οποία ως τέτοια είναι άκυρη, δύναται να ισχύσει κατ' εξαίρεση ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 1798 επ. του Αστικού Κώδικα. Πρόκειται ουσιαστικά για εφαρμογή του θεσμού της μετατροπής, χωρίς να θίγεται η πάγια αρχή ότι η διαθήκη παραμένει μονομερής και μη απευθυντέα δικαιοπραξία, ούτε</p>
--	--	--

		<p>να δημιουργείται ασάφεια ως προς το πεδίο εφαρμογής των κληρονομικών συμβάσεων.</p> <p>- Στο άρθρο 1724 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη διεύρυνση της ακυρότητας των διαθηκών που συντάσσονται από πρόσωπα υπό περίθαλψη σε νοσοκομεία, κλινικές και λοιπές δομές φροντίδας, ώστε να καταλαμβάνει όλες τις μορφές διαθήκης και όχι μόνο την ιδιόγραφη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις ευνοϊκής μεταχείρισης συγγενών της πρώτης τάξης ή του συζύγου, διότι η προβλεπόμενη απαγόρευση περιορίζεται στην ιδιόγραφη διαθήκη, ενώ η δημόσια και η μυστική διαθήκη παρέχουν, λόγω της σύμπραξης συμβολαιογράφου και μαρτύρων, επαρκή εχέγγυα για τη διασφάλιση της γνήσιας βούλησης του διαθέτη και την αποτροπή αθέμιτης επιρροής. Περαιτέρω, στο τελικό κείμενο της διάταξης ελήφθη υπόψη η ανάγκη ενίσχυσης της προστασίας, με επέκταση της απαγόρευσης όχι μόνο στα πρόσωπα που συνδέονται άμεσα με τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας, αλλά και στους συγγενείς αυτών σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και έως τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή, εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, καθώς και στον σύζυγο.</p> <p>- Δεν υιοθετήθηκαν τα σχόλια που αφορούσαν γενικά στην εισαγωγή γενικής διάταξης για την αναγνώριση και ρύθμιση των ψηφιακών ή ηλεκτρονικών διαθηκών, με πρόβλεψη περαιτέρω εξειδίκευσης μέσω κανονιστικών πράξεων, διότι κρίθηκε ότι με τα υφιστάμενα τεχνολογικά μέσα δεν διασφαλίζονται επαρκώς κρίσιμα ζητήματα που άπτονται του κύρους τους. Ειδικότερα, δεν εξασφαλίζεται η γνησιότητα και η μοναδικότητα της δήλωσης βούλησης του διαθέτη, καθώς τα μέσα επαλήθευσης των στοιχείων του ενδέχεται να είναι προσβάσιμα και σε τρίτα πρόσωπα, δεν αποκλείεται η αλλοίωση του περιεχομένου τους, ούτε διασφαλίζεται η ασφαλής και μακροχρόνια διατήρησή τους έως τον χρόνο επαγωγής της κληρονομίας. Περαιτέρω, η επιλογή αυτή ευθυγραμμίζεται με τη συγκρατημένη στάση που τηρείται και σε άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις,</p>
--	--	--

		<p>στις οποίες, παρά τις σχετικές συζητήσεις, δεν έχει ακόμη θεσπιστεί αντίστοιχο πλαίσιο, αλλά το ζήτημα έχει παραπεμφθεί σε μελλοντική νομοθετική επεξεργασία.</p> <p>- Στο άρθρο 1807 του Αστικού Κώδικα όπως αποτυπώνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ανάγκη ρητής και σαφούς ρύθμισης περί επιτρεπτού του προσυμφώνου κληρονομικής σύμβασης, διότι από τη διάταξη συνάγεται ότι αυτό δεν επιτρέπεται. Παρότι η απαγόρευση προσυμφώνου ακόμη και για επιτρεπόμενη σύμβαση μπορεί να φαίνεται παράδοξη, κρίθηκε αναγκαία ενόψει της ιδιαίτερης ανάγκης προστασίας της ελευθερίας του διατιθέναι. Η επιλογή αυτή ευθυγραμμίζεται με αντίστοιχες ρυθμίσεις άλλων εννόμων τάξεων, όπως η παρ. 2302 γερμανικού Αστικού Κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB), ενώ παρόμοια προσέγγιση γίνεται δεκτή και στο ελβετικό δίκαιο. Περαιτέρω, στη διάταξη προβλέπεται ότι, κατά περίπτωση, είναι δυνατή η μετατροπή της άκυρης δικαιοπραξίας, κατά τρόπο σύμφωνο με τη συγκριτική εμπειρία.</p> <p>- Στο άρθρο 1809 του Αστικού Κώδικα όπως αποτυπώνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην περαιτέρω αναδιατύπωση της διάταξης για σαφέστερη αποτύπωση του τρόπου υπολογισμού της μερίδας των ετεροθαλών αδελφών, διότι κρίθηκε ότι η ήδη επελθούσα τροποποίηση, με την αντικατάσταση του ρήματος «ανήκει» από το ρήμα «περιέρχεται», καθιστά τη διάταξη επαρκώς σαφή. Ειδικότερα, η νέα διατύπωση θεωρήθηκε ότι αποτυπώνει πλέον με επάρκεια την υιοθέτηση του πραγματικού υπολογισμού της εξ αδιαθέτου κληρονομικής μερίδας των ετεροθαλών αδελφών, χωρίς να απαιτείται περαιτέρω νομοτεχνική παρέμβαση.</p> <p>- Στα άρθρα 1810 και 1817 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στον χαρακτηρισμό του εξαίρετου ως απλής ενοχικής αξίωσης, με συνέπεια την υπαγωγή του στις γενικές διατάξεις περί ενοχών, διότι από τη διατύπωση της</p>
--	--	---

		<p>διάταξης προκύπτει ότι το εξαιρετο συνιστά κληροδοσία εκ του νόμου που αποκτάται αυτοδικαίως. Κατά συνέπεια, η μεταβολή του συστήματος της νόμιμης μοίρας και η κατάργηση της άμεσης κληροδοσίας σε άλλες περιπτώσεις δεν επηρεάζουν τη φύση και τη λειτουργία του εξαιρετου, το οποίο διατηρεί τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ως αυτοδίκαιης εκ του νόμου παροχής.</p> <p>- Επιπλέον στα άρθρα 1810, 1817 και 1819 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην προτεραιότητα του εξαιρετου του συζύγου ή συντρόφου έναντι της κληροδοσίας υπέρ του προσώπου που παρείχε φροντίδα, διότι κρίθηκε ότι η τελευταία υπερισχύει. Η προτεραιότητα αυτή δικαιολογείται από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της κληροδοσίας του άρθρου 1819, η οποία αποτελεί υβριδικό μόρφωμα μεταξύ κληρονομικού και ενοχικού δικαίου, καθώς λειτουργεί ως αντιστάθμισμα της ουσιώδους και αφιλοκερδούς φροντίδας που παρείχε το συγκεκριμένο πρόσωπο στον κληρονομούμενο. Με τον τρόπο αυτό, αναγνωρίζεται ότι η συμβολή του προσώπου αυτού είχε ως αποτέλεσμα, κατά κανόνα, την εξοικονόμηση δαπανών για τον κληρονομούμενο, στοιχείο που δικαιολογεί την κατά προτεραιότητα ικανοποίησή του.</p> <p>- Στο άρθρο 1817 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη διευκρίνιση ότι η προβλεπόμενη δικαστική βεβαίωση καταλαμβάνει το σύνολο των παραγράφων του άρθρου και όχι μόνο την παρ. 3 και ως εκ τούτου δεν υιοθετήθηκε η προτεινόμενη αναδιατύπωση της διάταξης, διότι η εν λόγω βεβαίωση αφορά αποκλειστικά στην περίπτωση της παρ. 3, στην οποία το πρόσωπο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση καθίσταται κληρονόμος. Αντιθέτως, στις παρ. 1 και 2 δεν πρόκειται για καθολική διαδοχή, αλλά για ειδική διαδοχή σε επιμέρους αντικείμενα (εκ του νόμου κληροδοσία), με αποτέλεσμα να μην τίθεται ζήτημα βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος. Τυχόν αμφισβήτηση ως προς την ύπαρξη των δικαιωμάτων των παρ. 1 και 2</p>
--	--	---

		<p>επιλύεται δικαστικώς κατά τα γενικώς ισχύοντα, χωρίς να δημιουργείται ουσιώδες πρόβλημα για την ασφάλεια των συναλλαγών.</p> <p>- Στο άρθρο 1817 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη ρητή πρόβλεψη δυνατότητας του κληρονομούμενου να ορίσει διαφορετικά, με διάταξη τελευταίας βούλησης, ως προς το εξάιρετο και το δικαίωμα χρήσης του ακινήτου από τον σύντροφο, διότι πρόκειται για ρύθμιση που εντάσσεται αποκλειστικά στο πλαίσιο της εξ αδιαθέτου διαδοχής και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζεται όταν υπάρχει διαθήκη.</p> <p>Περαιτέρω, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη θέσπιση πρόσθετης προϋπόθεσης, σύμφωνα με την οποία ο σύντροφος δεν θα πρέπει να διαθέτει άλλο ακίνητο προκειμένου να δικαιούται τη χρήση του ακινήτου για ένα (1) έτος μετά τον θάνατο, διότι κρίθηκε ότι ακόμη και σε περίπτωση ύπαρξης ιδιόκτητου ακινήτου, απαιτείται εύλογος χρόνος προσαρμογής και μετεγκατάστασης. Το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα του ενός (1) έτους θεωρήθηκε εύλογο για την αντιμετώπιση πρακτικών δυσχερειών, όπως η μίσθωση ή η ανάγκη ανακαίνισης του άλλου ακινήτου, ιδίως δε για πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.</p> <p>- Στο άρθρο 1819 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη ρητή πρόβλεψη υπέρ των δικαστικών συμπαραστατών ως δικαιούχων της κληροδοσίας εκ του νόμου, διότι κρίθηκε ότι η υφιστάμενη διατύπωση της διάταξης δεν τους αποκλείει κατ' αρχήν. Ειδικότερα, όταν στον δικαστικό συμπαραστάτη δεν έχει ανατεθεί η φροντίδα του προσώπου του συμπαραστατούμενου κατά το άρθρο 1680 του Αστικού Κώδικα, η παροχή τέτοιας φροντίδας εκ μέρους του δεν στηρίζεται σε νόμιμη υποχρέωση, με αποτέλεσμα να μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης. Ακόμη και στην περίπτωση που έχει ανατεθεί σχετική υποχρέωση, εφόσον η παρεχόμενη φροντίδα υπερβαίνει τα όρια των καθηκόντων του, είναι δυνατό να θεμελιωθεί το δικαίωμα στην</p>
--	--	---

	<p>κληροδοσία εκ του νόμου, στοιχείο που δύναται να αποσαφηνιστεί ερμηνευτικά. Τέλος, επισημάνθηκε ότι οι διατάξεις περί αμοιβής του επιτρόπου (άρθρο 1631 του Αστικού Κώδικα), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως και στη δικαστική συμπάρασταση (άρθρο 1682 του Αστικού Κώδικα), επιβεβαιώνουν ότι το καθεστώς δεν είναι εκ φύσεως ασύμβατο με την παροχή σχετικής ανταμοιβής.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην αμφισβήτηση της σκοπιμότητας της μετατροπής της νόμιμης μοίρας σε ενοχική – χρηματική αξίωση, καθώς και τις επιφυλάξεις ως προς την πρακτική αναγκαιότητα της ρύθμισης, διότι κρίθηκε ότι με τη νέα διάταξη αντιμετωπίζονται ουσιώδη προβλήματα που ανέκυπταν και ανακύπτουν υπό το υφιστάμενο δίκαιο λόγω του εμπράγματος χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας. Ειδικότερα, η μετατροπή της σε χρηματική αξίωση αποτρέπει δυσλειτουργικές καταστάσεις συνιδιοκτησίας και περιπλοκές που δημιουργούνταν από νομολογιακές και θεωρητικές παραδοχές περί ανεπίτρεπτων περιορισμών της νόμιμης μοίρας, όπως ιδίως στις περιπτώσεις κατάλειψης επικαρπίας στη σύζυγο και ψιλής κυριότητας στα τέκνα ή άλλων περιορισμένων εμπραγμάτων δικαιωμάτων στον μεριδούχο. Στις περιπτώσεις αυτές, γινόταν δεκτό ότι η σχετική διάταξη της διαθήκης ήταν άκυρη κατά το μέρος που προσέβαλλε τη νόμιμη μοίρα, ακόμη και αν η αξία των παρεχόμενων δικαιωμάτων επαρκούσε για την κάλυψή της, γεγονός που οδηγούσε σε αχρείαστες ακυρότητες και πρακτικές δυσχέρειες. Με το νέο καθεστώς, τα ζητήματα αυτά εξαλείφονται, ενώ ενισχύεται η ευελιξία στη διαμόρφωση της κληρονομικής διαδοχής και περιορίζονται οι αναγκαστικές και συχνά δυσλειτουργικές σχέσεις συνιδιοκτησίας.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στον αποκλεισμό των γονέων από τους δικαιούχους νόμιμης μοίρας, ιδίως ενόψει των πρακτικών προβλημάτων που ανακύπτουν από τον κληρονομητό χαρακτήρα της σχετικής αξίωσης, διότι</p>
--	--

		<p>ο νομοθέτης συνειδητά διατήρησε τον κληρονομητό χαρακτήρα της αξίωσης χωρίς να υιοθετήσει ρύθμιση αντίστοιχη με άλλες περιπτώσεις ακληρονόμητων αξιώσεων του Αστικού Κώδικα. Κατά συνέπεια, η αξίωση νόμιμης μοίρας περιέρχεται στους κληρονόμους του μεριδούχου, ακόμη και αν αυτός δεν είχε ασκήσει αγωγή ή δεν είχε επιτευχθεί σχετική αναγνώριση πριν από τον θάνατό του, εφόσον δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η αξίωση μεταβιβάζεται σε πρόσωπα απομακρυσμένα από τον αρχικό μεριδούχο δεν μπορούν να αποτελέσουν τον κανόνα για τη διαμόρφωση της ρύθμισης, καθώς ο νομοθέτης οφείλει να λαμβάνει υπόψη κυρίως τις συνήθεις βιοτικές καταστάσεις και τις συχνότερα απαντώμενες περιπτώσεις στην πράξη.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε την πρόβλεψη ότι, σε περίπτωση επιβολής περιορισμών στον μεριδούχο, αυτός θα αποκτά χρηματική αξίωση κατά του κληρονόμου ίση με την αξία του περιορισμού, κατ' ανάλογη εφαρμογή της ρύθμισης για τη συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας, διότι μια τέτοια λύση θα μπορούσε να λειτουργήσει μόνο σε περιπτώσεις χρηματικά αποτιμητών περιορισμών, όπως οι κληροδοσίες, όχι, όμως, και σε μη αποτιμητούς περιορισμούς (όπως εγκατάσταση υπό αίρεση ή προθεσμία, καταπίστευμα ή επιβολή βάρους εκτελεστή διαθήκης). Κρίθηκε ότι η υιοθέτηση διαφορετικής μεταχείρισης ανάλογα με τη φύση του περιορισμού θα οδηγούσε σε υπέρμετρα πολυπλοκότητα της ρύθμισης και σε ερμηνευτικές δυσχέρειες, χωρίς αντίστοιχο πρακτικό όφελος.</p> <p>- Στο άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη διατήρηση της λύσης του υφιστάμενου δικαίου, δηλαδή την ακυρότητα των περιορισμών που επιβάλλονται στη νόμιμη μοίρα, διότι η λύση αυτή δεν συμβιβάζεται με τη βασική νομοθετική επιλογή της μετατροπής της νόμιμης μοίρας σε ενοχική – χρηματική αξίωση. Η ακυρότητα διατάξεων τελευταίας βούλησης που προσβάλλουν τη νόμιμη</p>
--	--	--

		<p>μοίρα συνδέεται δογματικά με τον εμπράγματο χαρακτήρα του θεσμού, υπό τον οποίο ο μεριδούχος είχε άμεση συμμετοχή στην κληρονομία, ενώ στο νέο σύστημα η προστασία του επιτυγχάνεται μέσω ενοχικής αξίωσης κατά των κληρονόμων. Περαιτέρω, η επαναφορά της ακυρότητας θα δημιουργούσε αξιολογική ασυνέπεια, καθώς θα οδηγούσε στο παράδοξο να προβλέπεται ακυρότητα για ηπιότερες περιπτώσεις (επιβολή περιορισμών), αλλά όχι για βαρύτερες (πλήρης παράλειψη του μεριδούχου), γεγονός που θα υπονόμει τη συνοχή του νέου ρυθμιστικού πλαισίου.</p> <p>- Το σχόλιο που διατυπώθηκε στο άρθρο 1825 του Αστικού Κώδικα είναι εύστοχη παρατήρηση και εύλογος κατ' αρχήν προβληματισμός, καθώς η διάταξη αυτή χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή κατά την κατανόηση και την εφαρμογή της. Ωστόσο:</p> <p>α) Εν πρώτοις, η ρύθμιση δεν ταυτίζεται απολύτως με την αντίστοιχη γερμανική (παρ. 2306 γερμανικού Αστικού Κώδικα), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την αναθεώρηση του γερμανικού κληρονομικού δικαίου το 2010 [έκτοτε η γερμανική ρύθμιση έχει διαφορετική πλέον διατύπωση:</p> <p>«(1) Ist ein als Erbe berufener Pflichtteilsberechtigter durch die Einsetzung eines Nacherben, die Ernennung eines Testamentsvollstreckers oder eine Teilungsanordnung beschränkt oder ist er mit einem Vermächtnis oder einer Auflage beschwert, so kann er den Pflichtteil verlangen, wenn er den Erbteil ausschlägt; die Ausschlagungsfrist beginnt erst, wenn der Pflichtteilsberechtigte von der Beschränkung oder der Beschwerung Kenntnis erlangt.</p> <p>(2) Einer Beschränkung der Erbeinsetzung steht es gleich, wenn der Pflichtteilsberechtigte als Nacherbe eingesetzt ist.»].</p> <p>β) Κατά δεύτερον και επί της ουσίας, από το γράμμα του άρθρου 1825 του Αστικού Κώδικα συνάγεται ότι κατ' αρχήν οποιοσδήποτε περιορισμός της νόμιμης μοίρας (χωρίς υπολογισμό αξίας) ενεργοποιεί την εφαρμογή της διάταξης.</p> <p>- Στο άρθρο 1827 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ανάγκη</p>
--	--	---

	<p>νομοθετικής αποσαφήνισης της νομικής φύσης της δωρεάς αιτία θανάτου (ως ενοχικής ή εμπράγματης δικαιοπραξίας), παρά τις επισημάνσεις περί ενδεχόμενης αμφισημίας του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, διότι το ζήτημα αφέθηκε, όπως και υπό το υφιστάμενο δίκαιο, στη θεωρία και τη νομολογία. Κρίθηκε ότι, στο πλαίσιο διατήρησης του λιτού και συστηματικού χαρακτήρα του Αστικού Κώδικα, δεν είναι σκόπιμο να επιλύονται νομοθετικά όλες οι υφιστάμενες θεωρητικές και νομολογιακές διχογνωμίες, ιδίως όταν αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν ερμηνευτικά.</p> <p>- Στο άρθρο 1827 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη θέσπιση ειδικής ρύθμισης για τις μη εκπληρωθείσες δωρεές κατά τον χρόνο θανάτου και τον συνυπολογισμό τους ως χρεών της κληρονομιάς υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, διότι, όπως και υπό το υφιστάμενο δίκαιο, το ζήτημα αφέθηκε στη θεωρία και τη νομολογία. Ειδικότερα, δεν κρίθηκε σκόπιμη η νομοθετική αποσαφήνιση ως προς το αν αρκεί η εκπλήρωση της δωρεάς εντός της κρίσιμης χρονικής περιόδου ή αν απαιτείται και η ανάληψη της σχετικής υποχρέωσης εντός αυτής, με την κρατούσα πάντως στη θεωρία άποψη να δέχεται ότι κρίσιμο είναι το χρονικό σημείο ανάληψης της δέσμευσης του κληρονομούμενου για τη χαριστική παροχή και όχι εκείνο της ενδεχομένως μεταγενέστερης εκπλήρωσής της.</p> <p>- Δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην απαλλαγή του δωρεοδόχου από την υποχρέωση καταβολής χρηματικού ποσού σε περίπτωση που έχει ήδη μεταβιβάσει το αντικείμενο της δωρεάς και αποδίδει το τίμημα που έλαβε, κατ' αναλογία προς τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, διότι κρίθηκε ότι μια τέτοια ρύθμιση δεν θα ήταν δίκαιη και θα μπορούσε να δημιουργήσει κινδύνους καταστρατήγησης. Ειδικότερα, θα ήταν δυνατό να υποθάλλονται φαινόμενα συμπαιγνίας μεταξύ δωρεοδόχου και τρίτου αγοραστή, μέσω της τεχνητής δήλωσης χαμηλότερου τιμήματος και παράλληλης συμφωνίας για καταβολή πρόσθετου, μη εμφανιζόμενου ποσού, με αποτέλεσμα την</p>
--	--

		<p>αδικαιολόγητη μείωση της ικανοποίησης του μεριδούχου.</p> <p>- Στο άρθρο 1833 του Αστικού Κώδικα, περί στέρησης της νόμιμης μοίρας, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην απαλοιφή της «αχαριστίας» ως λόγου αποκλήρωσης, εξαιτίας του φόβου δημιουργίας ανασφάλειας δικαίου και αύξησης των δικαστικών διενέξεων, διότι κρίθηκε ότι η σχετική ρύθμιση υπηρετεί την ενίσχυση της συνταγματικά προστατευόμενης ελευθερίας της τελευταίας βούλησης του διαθέτη. Ειδικότερα, με την εισαγωγή της αχαριστίας καλύπτονται περιπτώσεις ιδιαίτερα αντικοινωνικής συμπεριφοράς του μεριδούχου, οι οποίες καταδεικνύουν ρήξη του ηθικού δεσμού με τον διαθέτη ή τα μέλη της οικογένειάς του και αίρεται η έως τώρα «ασυλία» του μεριδούχου έναντι τέτοιων συμπεριφορών. Περαιτέρω, η ρύθμιση αίρει αξιολογική αντινομία του υφιστάμενου δικαίου, όπου η αχαριστία αποτελούσε λόγο ανάκλησης δωρεάς εν ζωή αλλά όχι στέρησης της νόμιμης μοίρας, ενώ παράλληλα μπορεί να αξιοποιηθεί το ήδη διαμορφωμένο νομολογιακό πλαίσιο του άρθρου 505 του Αστικού Κώδικα (Ανάκληση της δωρεάς), γεγονός που συμβάλλει στη διατήρηση της ασφάλειας δικαίου. Επιπλέον, εκτιμήθηκε ότι η προτεινόμενη διάταξη μπορεί να έχει και παιδαγωγική λειτουργία, αποθαρρύνοντας συμπεριφορές έλλειψης ευγνωμοσύνης και ενισχύοντας τελικώς την προστασία της οικογένειας.</p> <p>- Δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην αντίθεση προς τη μετατροπή της νόμιμης μοίρας σε ενοχική αξίωση, λόγω υποβάθμισης των μεριδούχων σε απλούς δανειστές και πιθανής αντίθεσης προς τη συνταγματική προστασία της οικογένειας, διότι κρίθηκε ότι ο μεριδούχος δεν εξομοιώνεται με κοινό δανειστή, αλλά απολαύει αυξημένης έννομης προστασίας. Ειδικότερα, διαθέτει προνόμια, όπως το γενικό και ειδικό προνόμιο του άρθρου 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και τίτλο εκ του νόμου για την εγγραφή υποθήκης κατά τον αριθμό 6 του άρθρου 1262 του Αστικού Κώδικα, που ενισχύουν ουσιαστικά τη θέση</p>
--	--	--

		<p>του έναντι των λοιπών δανειστών. Περαιτέρω, επισημάνθηκε ότι και υπό το υφιστάμενο δίκαιο ο μεριδούχος συχνά υποχρεωνόταν να προσφύγει σε δικαστική προστασία (π.χ. με την αγωγή περί κλήρου), με αντίστοιχες επιβαρύνσεις, ώστε η ανάγκη δικαστικής διεκδίκησης δεν συνιστά νέο στοιχείο του συστήματος.</p> <p>- Στο άρθρο 1839 του Αστικού Κώδικα όπως αποτυπώνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ανάγκη ρητής διευκρίνισης ως προς την έναρξη της προθεσμίας αποποίησης σε περίπτωση ακύρωσης της σύμβασης παραίτησης λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής, διότι κρίθηκε ότι το ζήτημα καλύπτεται ήδη από τη ρύθμιση του άρθρου 1845 του Αστικού Κώδικα. Ειδικότερα, ο παραιτηθείς αποκτά γνώση του λόγου της επαγωγής της κληρονομίας σε αυτόν μόνο μετά την ακύρωση της παραίτησης, δεδομένου ότι όσο αυτή ισχύει δεν καλείται στην κληρονομία. Συνεπώς, από το χρονικό αυτό σημείο εκκινεί και η σχετική προθεσμία, χωρίς να απαιτείται ειδική νομοθετική πρόβλεψη.</p> <p>- Στο άρθρο 24 του σχεδίου νόμου με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη συμπλήρωση της διάταξης με ρητή πρόβλεψη ότι οι απαιτήσεις του μεριδούχου πρέπει να είναι υφιστάμενες και μη παραγεγραμμένες, προκειμένου να απολαμβάνουν του προνομίου, διότι κρίθηκε ότι δεν υφίσταται ουσιαστικό περιθώριο παρερμηνείας. Ειδικότερα, θεωρήθηκε αυτονόητο ότι μόνο υφιστάμενες και μη παραγεγραμμένες αξιώσεις μπορούν να θεμελιώσουν δικαίωμα ικανοποίησης, ενώ σε περίπτωση παραγραφής ο υπόχρεος διαθέτει τα προβλεπόμενα ένδικα βοηθήματα για την προβολή της σχετικής ένστασης, χωρίς να απαιτείται ειδική νομοθετική διευκρίνιση.</p> <p>- Δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην αμφισβήτηση της ένταξης του συντρόφου σε ελεύθερη ένωση στους εξ αδιαθέτου κληρονόμους, λόγω της φερόμενης εφήμερης φύσης των σύγχρονων σχέσεων, διότι κρίθηκε ότι η</p>
--	--	---

		<p>προβλεπόμενη προϋπόθεση τριετούς ήδη πριν τον χρόνο του θανάτου συμβίωσης δεν συνάδει με πρόσκαιρες ή ευκαιριακές σχέσεις. Περαιτέρω, ο σύντροφος καλείται στην κληρονομία επικουρικά, μόνο εφόσον δεν υπάρχει άλλος εξ αδιαθέτου κληρονόμος, προηγούμενος μόνον του ελληνικού δημοσίου, γεγονός που θεωρήθηκε ότι ανταποκρίνεται κατά τεκμήριο στην υποθετική βούληση του μέσου κληρονομούμενου. Σε κάθε περίπτωση, παρέχεται η δυνατότητα στον ίδιο τον κληρονομούμενο να ρυθμίσει διαφορετικά τη διαδοχή του με διάταξη τελευταίας βούλησης, εφόσον δεν επιθυμεί την εφαρμογή της εν λόγω ρύθμισης.</p> <p>- Στο Κεφάλαιο της εξ αδιαθέτου διαδοχής, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην επέκταση των κληρονομικών δικαιωμάτων σε προς υιοθεσία τέκνα ή αναδειχθέντες ανηλίκους, με την ένταξή τους στην πρώτη τάξη κληρονόμων ή την κατοχύρωση νόμιμης μοίρας υπέρ αυτών, διότι κρίθηκε ότι μια τέτοια ρύθμιση θα δημιουργούσε ανασφάλεια δικαίου και δεν ανταποκρίνεται κατ' ανάγκη στην εικαζόμενη βούληση του μέσου κληρονομούμενου. Ειδικότερα, επισημάνθηκε ότι ο ανάδοχος γονέας μπορεί να έχει διαδοχικά περισσότερα αναδειχθέντα τέκνα ή και ίδια τέκνα, γεγονός που καθιστά προβληματική τη γενικευμένη εξομοίωσή τους με συγγενείς πρώτης τάξης. Περαιτέρω, υπογραμμίστηκε ότι, εφόσον το επιθυμεί, ο διαθέτης έχει ήδη τη δυνατότητα να εγκαταστήσει τα πρόσωπα αυτά ως κληρονόμους μέσω διαθήκης, διασφαλίζοντας έτσι την υλοποίηση της πραγματικής του βούλησης, χωρίς την ανάγκη νομοθετικής παρέμβασης.</p> <p>- Στο άρθρο 1841 του Αστικού Κώδικα όπως αποτυπώνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην πρόβλεψη δικαιώματος υπαναχώρησης του παραιτουμένου σε περίπτωση μη καταβολής του ανταλλάγματος εντός εξαμήνου, καθώς και τη διατήρηση αξίωσης καταβολής αυτού, διότι η υφιστάμενη ρύθμιση κρίθηκε ότι διασφαλίζει πληρέστερα τη θέση του παραιτουμένου.</p>
--	--	--

		<p>Ειδικότερα, η πρόβλεψη ότι η παραίτηση δεν αναπτύσσει αποτελέσματα σε περίπτωση μη καταβολής του ανταλλάγματος εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας αποτρέπει την αβεβαιότητα ως προς το αν ο παραιτηθείς θα καταστεί τελικώς κληρονόμος κατά τον χρόνο επαγωγής της κληρονομίας. Αντιθέτως, η προτεινόμενη λύση θα μπορούσε να δημιουργήσει εκκρεμότητες και αμφιβολίες κατά τον κρίσιμο χρόνο, γεγονός που κρίθηκε ανεπιθύμητο για την ασφάλεια δικαίου.</p> <p>- Στο άρθρο 1841 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στον δογματικό χαρακτηρισμό της σύμβασης παραίτησης με αντάλλαγμα ως επαχθούς και όχι ως χαριστικής, διότι πρόκειται για συνειδητή νομοθετική επιλογή, η οποία αποτυπώνεται ρητώς στη διάταξη, σύμφωνα με την οποία η συμφωνία ως προς το αντάλλαγμα θεωρείται δωρεά. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε σαφής και λειτουργικά απλή, στοιχείο ιδιαίτερα κρίσιμο δεδομένου ότι εισάγεται νέος θεσμός στο δίκαιο. Περαιτέρω, η προσέγγιση αυτή αξιολογήθηκε θετικά και από τη θεωρία, ενώ η ένταξη του ανταλλάγματος στην πλασματική κληρονομία κρίνεται αναγκαία για τη δίκαιη προστασία των λοιπών μεριδούχων κατά τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας, αποτρέποντας καταστρατηγήσεις. Επιπλέον, η επιλογή αυτή διευκολύνει την εφαρμογή των διατάξεων περί διάρρηξης, χωρίς πάντως να αφήνει απροστάτευτο τον παραιτούμενο, ο οποίος διατηρεί το δικαίωμα υπαναχώρησης κατά το ίδιο άρθρο. Τέλος, επισημάνθηκε ότι η ελληνική ρύθμιση δεν ακολουθεί αυτούσιο κάποιο αλλοδαπό πρότυπο, αλλά διαμορφώθηκε αυτοτελώς με γνώμονα τη λειτουργικότητα και τη συστηματική συνοχή.</p> <p>- Στα άρθρα 1838 έως 1843 του Αστικού Κώδικα, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην ένταξη των συμβάσεων παραίτησης από δικαιώματα στην κληρονομία στο ίδιο κεφάλαιο με τις κληρονομικές συμβάσεις, διότι κρίθηκε ότι, μετά τη μεταρρύθμιση, οι κατηγορίες αυτές παρουσιάζουν ουσιώδεις δογματικές και λειτουργικές διαφορές</p>
--	--	--

		<p>που επιβάλλουν τη διακριτή ρύθμισή τους. Ειδικότερα, ενώ στο υφιστάμενο δίκαιο ο όρος «κληρονομικές συμβάσεις» χρησιμοποιούνταν ευρύτερα λόγω της ενιαίας αντιμετώπισής τους, πλέον οι συμβάσεις αιτία θανάτου και οι συμβάσεις εκ των προτέρων παραίτησης διαφοροποιούνται ουσιωδώς ως προς τη λειτουργία τους: οι πρώτες περιορίζουν την ελευθερία του διατιθέναι του κληρονομούμενου, ενώ οι δεύτερες, κατά περίπτωση, την ενισχύουν.</p> <p>Περαιτέρω, κρίθηκε ότι η ενιαία ρύθμιση, με εσωτερικές διακρίσεις ως προς το εφαρμοστέο καθεστώς, δεν θα εξυπηρετούσε τη σαφήνεια του νόμου, σε αντίθεση με τη διακριτή συστηματική ένταξη που επιλέχθηκε. Ως εκ τούτου, η υφιστάμενη διάρθρωση θεωρήθηκε πιο κατανοητή και λειτουργική για την εφαρμογή των επιμέρους ρυθμίσεων.</p> <p>- Στις μεταβατικές διατάξεις, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην πρόβλεψη αναδρομικής προστασίας υπέρ κληρονόμων που είχαν αποποιηθεί εκπροθέσμως ή είχαν επιβαρυνθεί με χρέη της κληρονομίας κατά το υφιστάμενο δίκαιο, διότι κρίθηκε ότι μια τέτοια ρύθμιση θα προσέκρουε σε συνταγματικές και υπερεθνικές εγγυήσεις προστασίας της περιουσίας των δανειστών. Ειδικότερα, η αναδρομική εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 1892 Αστικού Κώδικα, περί μη ευθύνης του κληρονόμου με την ατομική του περιουσία θα παραβίαζε το άρθρο 17 του Συντάγματος και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς θα έθιγε ήδη θεμελιωμένα δικαιώματα των δανειστών της κληρονομίας. Περαιτέρω, η τυχόν επιλεκτική αναδρομικότητα (π.χ. μόνο σε περιπτώσεις χωρίς εκτελεστό τίτλο ή χωρίς έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης) θα οδηγούσε σε αδικαιολόγητη άνιση μεταχείριση μεταξύ δανειστών και, αντιστοίχως, μεταξύ συνεπών και ασυνεπών κληρονόμων, γεγονός που κρίθηκε ανεπίτρεπτο από πλευράς ισότητας και ασφάλειας δικαίου.</p> <p>- Στο πλαίσιο των διατάξεων περί αποποίησης και ευθύνης του κληρονόμου, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην αναθεώρηση του</p>
--	--	---

		<p>συστήματος της πλασματικής αποδοχής λόγω παρέλευσης της τετράμηνης προθεσμίας, διότι κρίθηκε ότι ο σχετικός προβληματισμός καλύπτεται πλέον από τη νέα ρύθμιση του άρθρου 1892 του Αστικού Κώδικα, σύμφωνα με την οποία ο κληρονόμος δεν ευθύνεται με την ατομική του περιουσία για τα χρέη της κληρονομίας.</p> <p>- Περαιτέρω, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη θέσπιση υποχρεωτικής ενημέρωσης των δυνητικών κληρονόμων από δημόσιες αρχές, καθώς εκτιμήθηκε ότι, υπό το νέο καθεστώς περιορισμού της ευθύνης, παρέχεται ήδη επαρκής προστασία, ενώ η πρακτική εφαρμογή ενός τέτοιου μηχανισμού κρίνεται εξαιρετικά αμφίβολη στην ελληνική έννομη τάξη.</p> <p>- Επίσης, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στην έναρξη της προθεσμίας αποποίησης μόνο από την πλήρη και αποδεδειγμένη γνώση του ενεργητικού και παθητικού της κληρονομίας, διότι κρίθηκε ότι μια τέτοια ρύθμιση θα καθιστούσε υπέρμετρα ελαστικό το σύστημα και θα δημιουργούσε ανασφάλεια δικαίου.</p> <p>- Στις μεταβατικές διατάξεις, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη χορήγηση ειδικής ετήσιας προθεσμίας αποποίησης για ανηλίκους, λόγω της κατάργησης του άρθρου 35 του ν. 4786/2021 (Α' 43), διότι κρίθηκε ότι δεν υφίσταται αιφνιδιασμός ή αναδρομική επιδείνωση της θέσης τους. Ειδικότερα, η κατάργηση της εν λόγω διάταξης εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις θανάτων που επέρχονται μετά την έναρξη ισχύος του νέου νόμου (16η.9.2026), ενώ για θανάτους που έχουν επέλθει πριν από την ημερομηνία αυτή εξακολουθεί να εφαρμόζεται κανονικά το υφιστάμενο καθεστώς. Κατά συνέπεια, διασφαλίζεται η προστασία των ήδη θεμελιωμένων δικαιωμάτων και δεν κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση πρόσθετης μεταβατικής ρύθμισης.</p> <p>- Τέλος, δεν υιοθετήθηκε το σχόλιο που αφορούσε στη διεύρυνση της δυνατότητας ακύρωσης της αποδοχής λόγω πλάνης ως προς το ύψος των χρεών, διότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε στην πρακτική δυνατότητα ακύρωσης της πλασματικής αποδοχής</p>
--	--	---

		σχεδόν σε κάθε περίπτωση, υπονομεύοντας τη σταθερότητα των συναλλαγών.
--	--	--

Στ. Έκθεση νομιμότητας

24.	Συναφείς συνταγματικές διατάξεις	
	Παρ. 1 του άρθρου 2, παρ. 1 και 2 του άρθρου 4, παρ. 1 του άρθρου 5, άρθρο 17, παρ. 1 του άρθρου 21 και άρθρο 25 του Συντάγματος	
25.	Ενωσιακό δίκαιο	
☐	Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων)	
☐	Κανονισμός	- Παρ. 4 του άρθρου 43 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14 ^{ης} Μαΐου 2024 για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (L, 22.05.2024) - Άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14 ^{ης} Μαΐου 2024 για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 (L, 22.05.2024)
☐	Οδηγία	
☐	Απόφαση	
26.	Συναφείς διατάξεις διεθνών συνθηκών ή συμφωνιών	
☐	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	

?	Διεθνείς συμβάσεις	
---	--------------------	--

27.	Συναφής νομολογία των ανωτάτων και άλλων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών	
		<i>Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>
	Ανώτατο ή άλλο εθνικό δικαστήριο (αναφέρατε)	Δεν υφίσταται.
	Ανεξάρτητη Αρχή (αναφέρατε)	Δεν υφίσταται.
28.	Συναφής ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία	
		<i>Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>
r	Νομολογία Δικαστηρίου Ε.Ε.	Δεν υφίσταται.
r	Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Δεν υφίσταται.
r	Άλλα ευρωπαϊκά ή διεθνή δικαστήρια ή διαιτητικά όργανα	Δεν υφίσταται.

Ζ. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων

29.	Τροποποίηση – αντικατάσταση – συμπλήρωση διατάξεων	
	Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης	Υφιστάμενες διατάξεις

<p style="text-align: center;">Άρθρο 4 Διεύρυνση της προστασίας της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης – Τροποποίηση άρθρου 57 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 57 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί δικαιώματος στην προσωπικότητα, η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης» και το άρθρο 57 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 57 Δικαίωμα στην προσωπικότητα Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διάταξη τελευταίας βούλησης. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»</p>	<p style="text-align: center;">Το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 57 Δικαίωμα στην προσωπικότητα Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 5 Ακυρότητα σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου – Αντικατάσταση άρθρου 368 Αστικού Κώδικα</p> <p>Το άρθρο 368 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ακυρότητας σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 368 Σύμβαση για την κληρονομία ζώντος τρίτου Σύμβαση, είτε για ολόκληρη την κληρονομία ζώντος τρίτου προσώπου είτε για ποσοστό της, είναι άκυρη.»</p>	<p style="text-align: center;">Το άρθρο 368 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 368 Σύμβαση για την κληρονομία προσώπου που ζει Σύμβαση για την κληρονομία προσώπου που ζει, είτε με τον ίδιο, είτε με τρίτο πρόσωπο, είτε για ολόκληρη είτε για ποσοστό της, είναι άκυρη. Το ίδιο ισχύει και για τη σύμβαση με την οποία περιορίζεται η ελευθερία ως προς τις διατάξεις τελευταίας βούλησης.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 6 Διεύρυνση της προστασίας της οικογενειακής στέγης σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή – Τροποποίηση άρθρου 612 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 612 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί θανάτου του</p>	<p style="text-align: center;">Το άρθρο 612 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 612 Θάνατος του μισθωτή Όταν αποβιώσει ο μισθωτής οι κληρονόμοι του έχουν δικαίωμα να καταγγείλουν τη μίσθωση. Η καταγγελία γίνεται τουλάχιστον πριν από τρεις μήνες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού</p>

<p>μισθωτή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2 μετά τις λέξεις «ο σύζυγος του» προστίθενται οι λέξεις «ή ο σύντροφός με σύμφωνο συμβίωσης» και β) προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο 612, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 612 Θάνατος του μισθωτή Όταν αποβιώσει ο μισθωτής, οι κληρονόμοι του έχουν δικαίωμα να καταγγείλουν τη μίσθωση. Η καταγγελία γίνεται τουλάχιστον πριν από τρεις (3) μήνες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού μήνα. Στην περίπτωση που το μίσθιο χρησίμευε, ενόσω ζούσε ο μισθωτής, ως οικογενειακή στέγη με την έννοια του άρθρου 1393 και ζει κατά τον χρόνο του θανάτου του ο σύζυγος του ή ο σύντροφός με σύμφωνο συμβίωσης, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση περιέρχονται αποκλειστικά σε αυτόν, ο οποίος δικαιούται τηρώντας την προθεσμία της παρ. 1, να καταγγείλει οποτεδήποτε τη μίσθωση. Η παρ. 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση που το μίσθιο χρησίμευε, ενόσω ζούσε ο μισθωτής, ως ο κύριος τόπος διαμονής του ιδίου και του προσώπου με το οποίο εκείνος συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση, εφόσον συναινέσει ο εκμισθωτής. Αν ο κληρονομούμενος και ο σύντροφος σε ελεύθερη ένωση είχαν αποκτήσει κοινά τέκνα, συναίνεση του εκμισθωτή δεν απαιτείται.»</p>	<p>μηγός Στην περίπτωση όπου το μίσθιο χρησίμευε, όσο ζούσε ο μισθωτής, ως οικογενειακή στέγη με την έννοια του άρθρου 1393 και ζει κατά το χρόνο του θανάτου του ο σύζυγος του, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση περιέρχονται αποκλειστικά σ'αυτόν ο οποίος δικαιούται όμως, τηρώντας την προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, να καταγγείλει οποτεδήποτε τη μίσθωση.»</p>
<p>Άρθρο 7 Επέκταση της προστασίας της οικογενειακής στέγης στον σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης - Τροποποίηση άρθρου 612Α Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 612Α του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί οικογενειακής στέγης, μετά τη λέξη «σύζυγο» προστίθενται οι λέξεις «ή σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης» και το άρθρο 612Α, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 612Α Οικογενειακή στέγη Στην περίπτωση που το μίσθιο χρησιμεύει ως οικογενειακή στέγη και η χρήση αυτή έχει γνωστοποιηθεί στον εκμισθωτή, η καταγγελία της μίσθωσης, στην οποία αυτός προβαίνει, είναι άκυρη, εφόσον δεν την κοινοποιεί και στο σύζυγο του μισθωτή, τηρώντας την ίδια προθεσμία που τυχόν απαιτείται για την καταγγελία.»</p>	<p>Το άρθρο 612Α του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 612Α Οικογενειακή στέγη Στην περίπτωση όπου το μίσθιο χρησιμεύει ως οικογενειακή στέγη και η χρήση αυτή έχει γνωστοποιηθεί στον εκμισθωτή, η καταγγελία της μίσθωσης, στην οποία αυτός προβαίνει, είναι άκυρη, εφόσον δεν την κοινοποιεί και στο σύζυγο του μισθωτή, τηρώντας την ίδια προθεσμία που τυχόν απαιτείται για την καταγγελία.»</p>

<p>γνωστοποιηθεί στον εκμισθωτή, η καταγγελία της μίσθωσης, στην οποία αυτός προβαίνει, είναι άκυρη, εφόσον δεν την κοινοποιεί και στον σύζυγο ή σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης του μισθωτή, τηρώντας την ίδια προθεσμία που τυχόν απαιτείται για την καταγγελία.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 8 Επέκταση του τίτλου από τον νόμο υπέρ των νόμιμων μεριδούχων - Τροποποίηση άρθρου 1262 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στην περ. 6 του άρθρου 1262 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί τίτλου από τον νόμο για απόκτηση υποθήκης, μετά τις λέξεις «που τους έλαχαν» προστίθενται οι λέξεις «, καθώς επίσης και οι νόμιμοι μεριδούχοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 1262 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1262 Τίτλος από τον νόμο</p> <p>Τίτλο από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης έχουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. το δημόσιο, στα ακίνητα των οφειλετών του, για απαιτήσεις από καθυστερούμενους φόρους· 2. το δημόσιο, οι δήμοι, οι κοινότητες, τα θρησκευτικά ή τα κοινής ωφέλειας ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα ακίνητα των διαχειριστών ή των εγγυητών τους, για τις απαιτήσεις που πηγάζουν από τη διαχείριση· 3. εκείνοι που τελούν υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, στα ακίνητα των γονέων ή του επιτρόπου, για την περιουσία τους που αυτοί διαχειρίζονται και για τις απαιτήσεις τους από αυτή τη διαχείριση· 4. ο κάθε σύζυγος για την απαίτησή του από την επαύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου κατά το άρθρο 1400· 5. οι κληροδόχοι στα ακίνητα της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις τους· 6. οι κληρονόμοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις προς εξίσωση των μερίδων τους ή λόγω νομικών ελαττωμάτων των αντικειμένων της κληρονομίας που τους έλαχαν, καθώς επίσης και οι νόμιμοι μεριδούχοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα· 7. ο ενυπόθηκος δανειστής, στο ενυπόθηκο ακίνητο, για τους καθυστερούμενους τόκους της απαίτησης και για τη δαπάνη της εγγραφής της υποθήκης ή τη δικαστική δαπάνη 	<p>Το άρθρο 1262 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1262 Τίτλος από τον νόμο</p> <p>Τίτλο από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης έχουν: 1. το δημόσιο, στα ακίνητα των οφειλετών του, για απαιτήσεις από καθυστερούμενους φόρους· 2. το δημόσιο, οι δήμοι, οι κοινότητες, τα θρησκευτικά ή τα κοινής ωφέλειας ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα ακίνητα των διαχειριστών ή των εγγυητών τους, για τις απαιτήσεις που πηγάζουν από τη διαχείριση· 3. εκείνοι που τελούν υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, στα ακίνητα των γονέων ή του επιτρόπου, για την περιουσία τους που αυτοί διαχειρίζονται και για τις απαιτήσεις τους από αυτή τη διαχείριση· 4. ο κάθε σύζυγος για την απαίτησή του από την επαύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου κατά το άρθρο 1400· 5. οι κληροδόχοι στα ακίνητα της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις τους· 6. οι κληρονόμοι, στα ακίνητα της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις προς εξίσωση των μερίδων τους ή λόγω νομικών ελαττωμάτων των αντικειμένων της κληρονομίας που τους έλαχαν· 7. ο ενυπόθηκος δανειστής, στο ενυπόθηκο ακίνητο, για τους καθυστερούμενους τόκους της απαίτησης και για τη δαπάνη της εγγραφής της υποθήκης ή τη δικαστική δαπάνη εφόσον το ενυπόθηκο ακίνητο δεν μεταβιβάστηκε σε άλλον.»</p>

<p>δαπάνη, εφόσον το ενυπόθηκο ακίνητο δεν μεταβιβάστηκε σε άλλον.».</p>	
<p>Άρθρο 9 Ελαττωμένη διατροφή - Τροποποίηση άρθρου 1495 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 1495 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ελαττωμένης διατροφής οι λέξεις «που δικαιολογεί την αποκλήρωσή τους» αντικαθίστανται από τις λέξεις «που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας» και το άρθρο 1495 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1495 Ελαττωμένη διατροφή</p> <p>Οι κατιόντες και οι ανιόντες δικαιούνται μόνο τη στοιχειώδη διατροφή, που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρηση, αν υπέπεσαν απέναντι στον υπόχρεο διατροφής σε παράπτωμα που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας.».</p>	<p>Το άρθρο 1495 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1495 Ελαττωμένη διατροφή</p> <p>Οι κατιόντες και οι ανιόντες δικαιούνται μόνο τη στοιχειώδη διατροφή, που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρηση, αν υπέπεσαν απέναντι στον υπόχρεο διατροφής σε παράπτωμα που δικαιολογεί την αποκλήρωσή τους.</p>
<p>Άρθρο 10 Αποσαφήνιση της βούλησης του κληρονομούμενου ως προς τη διοίκηση περιουσίας ανηλίκου - Τροποποίηση άρθρου 1521 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 1521 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί περιουσίας του τέκνου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στον τίτλο, η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης», β) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 1521 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1521</p> <p>Περιουσία του τέκνου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά</p> <p>Η διοίκηση των γονέων δεν εκτείνεται και στα περιουσιακά στοιχεία που περιέχονται στο τέκνο από διάταξη τελευταίας βούλησης ή από δωρεά, με τον όρο να μην έχουν τη διοίκησή τους οι γονείς. Αν ο κληρονομούμενος ή ο δωρητής δεν ορίσει το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτών των</p>	<p>Το άρθρο 1521 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1521</p> <p>Περιουσία του τέκνου από διαθήκη ή δωρεά</p> <p>"Η διοίκηση των γονέων δεν εκτείνεται και στα περιουσιακά στοιχεία που περιέχονται στο τέκνο από διάταξη τελευταίας βούλησης, ή από δωρεά με τον όρο να μην έχουν τη διοίκηση τους οι γονείς" (αντικ. του εφαφ. α' από το άρθρο 26 του Ν. 2447/96, ΦΕΚ-278 Α'). Αν ο διαθέτης ή ο δωρητής δεν ορίσει το πρόσωπο που θα έχει την διοίκηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.</p> <p>Αν στη διατάξη της τελευταίας βούλησης ή στη δωρεά ορίζεται να μην έχει τη διοίκηση ο ένας από τους γονείς, η διοίκηση ανήκει, σε περίπτωση αμφιβολίας, στον άλλο γονέα, ο οποίος και αντιπροσωπεύει το τέκνο μόνος του στις σχετικές δικές ή δικαιοπραξίες.»</p>

<p>περιουσιακών στοιχείων, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.</p> <p>Αν στη διάταξη της τελευταίας βούλησης ή στη δωρεά ορίζεται να μην έχει τη διοίκηση ο ένας από τους γονείς, η διοίκηση ανήκει, σε περίπτωση αμφιβολίας, στον άλλο γονέα, ο οποίος και αντιπροσωπεύει το τέκνο μόνος του στις σχετικές δίκες ή δικαιοπραξίες.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 11 Διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά - Τροποποίηση άρθρου 1522 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 1522 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί ορισμού τρόπου διοίκησης περιουσίας του τέκνου από κληρονομούμενο ή δωρητή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο αα) η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος», αβ) οι λέξεις «μπορούν να ορίσουν» αντικαθίστανται από τις λέξεις «μπορεί να ορίσει», αγ) οι λέξεις «άφησαν ή έδωσαν» αντικαθίστανται από τις λέξεις «αφέθηκαν ή δόθηκαν», β) στο δεύτερο εδάφιο η λέξη «αυτή» αντικαθίσταται από τη λέξη «αυτή» και το άρθρο 1522 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 1522 Ο κληρονομούμενος ή ο δωρητής μπορεί να ορίσει τον τρόπο, με τον οποίο θα διοικηθούν τα περιουσιακά στοιχεία που αφέθηκαν ή δόθηκαν στο τέκνο. Παρέκκλιση επιτρέπεται στην περίπτωση της δωρεάς, εφόσον ο δωρητής συναινεί σε αυτή. Αν ο δωρητής δεν ζει ή αρνείται να συναινέσει ή η συναινέσή του δεν είναι εφικτή, καθώς και στις περιπτώσεις των επιδόσεων με διάταξη τελευταίας βούλησης, η παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο με άδεια του δικαστηρίου και εφόσον επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου.».</p>	<p>Το άρθρο 1522 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1522</p> <p>Ο διαθέτης ή ο δωρητής μπορούν να ορίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διοικηθούν τα περιουσιακά στοιχεία που άφησαν ή έδωσαν στο τέκνο. Παρέκκλιση επιτρέπεται στην περίπτωση της δωρεάς, εφόσον ο δωρητής συναινεί σ'αυτήν. Αν ο δωρητής δεν ζει ή αρνείται να συναινέσει ή η συναινέση του δεν είναι εφικτή καθώς και στις περιπτώσεις των επιδόσεων με διάταξη τελευταίας βούλησης, η παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο με άδεια του δικαστηρίου και εφόσον επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 12 Ευθύνη γονέων και προστασία ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομίας - Αντικατάσταση άρθρου 1527 Αστικού Κώδικα</p>	<p>Το άρθρο 1527 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1527</p> <p>Η κληρονομία που επάγεται στο ανήλικο τέκνο θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής και το τέκνο, με την</p>

<p>Το άρθρο 1527 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομιάς που επάγεται σε ανήλικο τέκνο και ευθύνης των γονέων, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 1527</p> <p>Για την κληρονομία που επάγεται σε ανήλικο τέκνο οι γονείς του μπορούν να υποβάλουν τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892 μόνο μετά από άδεια δικαστηρίου. Η άδεια χορηγείται εφόσον: 1. οι γονείς δηλώσουν ότι θα ευθύνονται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς εις ολόκληρον με το τέκνο και 2. η αξία της περιουσίας τους ισούται ή υπερβαίνει την αξία της ατομικής περιουσίας του τέκνου κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης. Η υποβολή της δήλωσης δεν επιφέρει επίταση της ευθύνης του τέκνου έναντι των δανειστών της κληρονομιάς και με την ατομική του περιουσία. Δικαίωμα αναγωγής των γονέων κατά του τέκνου αποκλείεται.</p> <p>Αν οι γονείς παραλείψουν να υποβάλουν τη δήλωση ή δεν τους χορηγήθηκε η σχετική άδεια του δικαστηρίου, οι γονείς ευθύνονται με την περιουσία τους έναντι των δανειστών της κληρονομιάς για την περίπτωση που διέθεσαν αντικείμενά της. Το ίδιο ισχύει και αν η αξία της κληρονομιάς μειώθηκε από την πλημμελή διαχείριση των γονέων, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά τους αμέλεια.»</p>	<p>επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1912, δεν εκπίπτει από το ευεργέτημα αυτό.</p> <p>Τρίτοι, που έχουν έννομο συμφέρον, μπορούν να αξιώσουν από το γονέα, ο οποίος έχει τη διοίκηση να συντάξει απογραφή μέσα σε τέσσερις μήνες το βραδύτερο.»</p>
<p>Άρθρο 13</p> <p>Λύση με δικαστική απόφαση-Τροποποίηση άρθρου 1571 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 1571 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί λύσης με δικαστική απόφαση, οι λέξεις «λόγος αποκλήρωσης του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1, 2 και 3 του άρθρου 1840,» αντικαθίστανται από τις λέξεις «λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 1833,» και το άρθρο 1571 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 1571</p> <p>Λύση με δικαστική απόφαση</p> <p>Αν ο θετός γονέας εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή αν του αφαιρεθεί η άσκησή της για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532, καθώς και αν συντρέχει λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 1833, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει</p>	<p>Το άρθρο 1571 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 1571</p> <p>Λύση με δικαστική απόφαση</p> <p>Αν ο θετός γονέας εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή αν του αφαιρεθεί η άσκησή της για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532, καθώς και αν συντρέχει λόγος αποκλήρωσης του θετού τέκνου για μία από τις περιπτώσεις 1, 2 και 3 του άρθρου 1840, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει, λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακόμη και τη λύση της υιοθεσίας.</p>

<p>λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακόμη και τη λύση της υιοθεσίας.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 14 Διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά – Τροποποίηση άρθρου 1616 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στο άρθρο 1616 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί διοίκησης περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 αα) η λέξη «διαθήκη» αντικαθίσταται από τις λέξεις «διάταξη τελευταίας βούλησης», αβ) η λέξη «διαθέτης» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και β) στην παρ. 2 η λέξη «δωρητής» αντικαθίσταται από τη λέξη «κληρονομούμενος» και το άρθρο 1616 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1616</p> <p style="text-align: center;">Διοίκηση της περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους</p> <p>Ο επίτροπος οφείλει να διοικεί την περιουσία που παραχωρήθηκε στον ανήλικο με χαρακτηριστική πράξη εν ζωή ή που περιήλθε σε αυτόν με διάταξη τελευταίας βούλησης, σύμφωνα με τους όρους που έθεσε ο δωρητής ή ο κληρονομούμενος. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει παρέκκλιση από αυτούς τους όρους, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου.</p> <p>Αν ο δωρητής ή ο κληρονομούμενος ορίσουν να μην έχει τη διοίκηση της περιουσίας που παραχώρησαν ο επίτροπος και δεν όρισαν το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτής της περιουσίας, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.».</p>	<p>Το άρθρο 1616 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1616</p> <p style="text-align: center;">Διοίκηση της περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους</p> <p>Ο επίτροπος οφείλει να διοικεί την περιουσία που παραχωρήθηκε στον ανήλικο με χαρακτηριστική πράξη εν ζωή ή που περιήλθε σ' αυτόν με διαθήκη, σύμφωνα με τους όρους που έθεσε ο δωρητής ή ο διαθέτης. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει παρέκκλιση από αυτούς τους όρους, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου.</p> <p>Αν ο δωρητής ή ο διαθέτης ορίσουν να μην έχει την διοίκηση της περιουσίας που παραχώρησαν ο επίτροπος και δεν όρισαν το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτής της περιουσίας, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 15 Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο-Τροποποίηση άρθρου 1625 Αστικού Κώδικα</p> <p>Η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας ή κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο, αντικαθίσταται και το άρθρο 1625 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1625</p>	<p>Το άρθρο 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1625</p> <p style="text-align: center;">Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο</p> <p>Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανηλίκου: 1. να αποποιείται κληρονομία ή να παραιτείται από την νόμιμη μοίρα κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο 2. να αποδέχεται</p>

<p>Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο</p> <p>Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανηλίκου: 1. να αποποιείται κληρονομία ή να παραιτείται από τη νόμιμη μοίρα κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο, 2. να αποδέχεται κληροδοσία ή δωρεά που συνεπάγεται βάρη, 3. να αποποιείται κληροδοσία που περιέρχεται στον ανήλικο. Η διάταξη του άρθρου 1527 εφαρμόζεται αναλόγως.».</p>	<p>κληροδοσία ή δωρεά που συνεπάγεται βάρη 3. να αποποιείται κληροδοσία που περιέρχεται στον ανήλικο. Όσον αφορά την αποδοχή κληρονομίας, η οποία επάγεται στον ανήλικο, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1527.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 16 Περιορισμός της ευθύνης του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομίας – Αντικατάσταση άρθρου 118 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα</p> <p>1. Το άρθρο 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29), περί ευθύνης του Δημοσίου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 118</p> <p>Το Δημόσιο ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομίας. Η βεβαίωση του άρθρου 1865 του Αστικού Κώδικα εκδίδεται όπως ο νόμος ορίζει.».</p> <p>2. Η παρ. 1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, περί του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου, εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που νομικό πρόσωπο κληρονομεί εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής.</p>	<p>Το άρθρο 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρον 118</p> <p>Το δημόσιον θεωρείται πάντοτε κληρονόμος εξ απογραφής μη υποχρεούμενον εις δήλωσιν περί τούτου ή σύνταξιν απογραφής, ουδέ υποκείμενον εις έκπτωσιν από του ευεργετήματος της απογραφής.</p> <p>Την κατά το άρθρον 1868 του Αστικού Κώδικος βεβαίωσιν αιτείται ο Υπουργός των Οικονομικών δια του οικονομικού εφόρου εφαρμοζομένων κατ' αναλογίαν των άρθρων 8 έως 24, 26, 27, 30 έως 34 και 140 έως 141 του Αναγκαστικού Νόμου 2039 της 24 Οκτωβρίου 1939.</p> <p>Δια βασιλικού διατάγματος, προτάσει των επί της Δικαιοσύνης και των Οικονομικών Υπουργών κανονισθήσονται τα της διοικητικής εποπτείας επί των κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών, αι λεπτομέρειαι της διαχειρίσεως και ο τρόπος της εκκαθαρίσεως αυτών ως και τα της αντιμισθίας των κηδεμόνων τούτων.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 17 Διεύρυνση της επιδίκασης επιχείρησης και θέσπιση ρύθμισης αναβολής καταβολής – Τροποποίηση άρθρου 483 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο άρθρο 483 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί επιδίκασης επιχείρησης ως οικονομικού συνόλου κατά τη διανομή, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, μετά τις λέξεις «οικονομικό σύνολο,»</p>	<p>Το άρθρο 483 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 483</p> <p>1. Αν στην κοινωνία υπάρχει εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική, μεταλλευτική, γεωργική, κτηνοτροφική ή άλλη επιχείρηση που αποτελεί οικονομικό σύνολο, το δικαστήριο μπορεί με αίτηση κάποιου από τους κοινωνούς να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση που πρέπει να διανεμηθεί σε εκείνον που το ζητεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού ίσου προς</p>

<p>προστίθενται οι λέξεις «ακόμη και αν αυτή βρίσκεται στο στάδιο πριν από την έναρξη λειτουργίας ή προσωρινής αναστολής λειτουργίας ή εκκαθάρισης,» β) προστίθενται παρ. 1Α και 1Β, και το άρθρο 483 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 483</p> <p>1. Αν στην κοινωνία υπάρχει εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική, μεταλλευτική, γεωργική, κτηνοτροφική ή άλλη επιχείρηση που αποτελεί οικονομικό σύνολο, ακόμη και αν αυτή βρίσκεται στο στάδιο πριν από την έναρξη λειτουργίας ή προσωρινής αναστολής λειτουργίας ή εκκαθάρισης, το δικαστήριο μπορεί με αίτηση κάποιου από τους κοινωνούς να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση που πρέπει να διανεμηθεί σε εκείνον που το ζητεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού ίσου προς την αγοραία αξία της επιχείρησης. Για να καθορισθεί η αξία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 482. Αν περισσότεροι κοινωνοί ζητήσουν να επιδικασθεί σε αυτούς η επιχείρηση, το δικαστήριο την επιδικάζει σε εκείνον που κατά την κρίση του είναι πιο ικανός να τη συνεχίσει κατά τρόπο επωφελή.</p> <p>1Α. Αν ζητείται η διανομή όλων των αντικειμένων κληρονομίας, στην οποία περιλαμβάνεται και επιχείρηση, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει ολόκληρη την επιχείρηση σε εκείνον που το ζητεί έναντι αυτούσιας απόδοσης ποσοστού ή περιουσιακού στοιχείου της κληρονομίας στους λοιπούς κληρονόμους.</p> <p>1Β. Ο κοινωνός που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν μπορεί να αιτηθεί την αναβολή ικανοποίησης, εν όλω ή εν μέρει, της αξίωσης των λοιπών κοινωνών, αν η άμεση ικανοποίηση θα του προκαλούσε σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Εφόσον γίνει δεκτό το αίτημα του κοινωνού, το δικαστήριο μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις: α) να προσδιορίσει τον χρόνο της αναβολής, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία από την επίδοση της αγωγής των λοιπών κοινωνών, καθώς και την τοκοφορία της αξίωσης των λοιπών κοινωνών, δυνάμενο να διατάξει και την παροχή ασφάλειας από τον κοινωνό που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν, β) να αναστείλει την πρόοδο της δίκης και να διατάξει την επανάληψη της συζήτησης μετά από την παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει την τριετία από την επίδοση της</p>	<p>την αγοραία αξία της επιχείρησης. Για να καθορισθεί η αξία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 482. Αν περισσότεροι κοινωνοί ζητήσουν να επιδικασθεί σ' αυτούς η επιχείρηση, το δικαστήριο την επιδικάζει σε εκείνον που κατά την κρίση του είναι πιο ικανός να τη συνεχίσει κατά τρόπο επωφελή.</p> <p>2. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μέχρι την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο.</p> <p>3. Η αίτηση ενός ή περισσότερων κοινωνών για επιδίκαση ολόκληρης της επιχείρησης ως οικονομικού συνόλου, είτε η επιχείρηση αποτελεί το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της κοινωνίας, είτε ένα από τα στοιχεία που την αποτελούν, μπορεί, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για τους οποίους δικαιολογείται να μη γίνει η διανομή της, να υποβληθεί στο δικαστήριο της διανομής και πριν από κάθε εκκαθάριση ή άσκηση της αγωγής για διανομή της κοινής περιουσίας και να δικαστεί από το ίδιο δικαστήριο αυτοτελώς. Το άρθρο 220 εφαρμόζεται και εδώ.»</p>
---	---

<p>αγωγής των λοιπών κοινωνιών, δυνάμενο και πάλι να προσδιορίσει την τοκοφορία της αξίωσης των λοιπών κοινωνιών, καθώς και να διατάξει την παροχή ασφάλειας από τον κοινωνό που ζητεί να επιδικασθεί η επιχείρηση σε αυτόν ή γ) να διατάξει την καταβολή της χρηματικής αξίας της επιχείρησης σε δόσεις εντός χρονικού διαστήματος που δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία από την επίδοση της αγωγής.</p> <p>2. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο.</p> <p>3. Η αίτηση ενός ή περισσότερων κοινωνιών για επιδίκαση ολόκληρης της επιχείρησης ως οικονομικού συνόλου, είτε η επιχείρηση αποτελεί το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της κοινωνίας είτε ένα από τα στοιχεία που την αποτελούν, μπορεί, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για τους οποίους δικαιολογείται να μη γίνει η διανομή της, να υποβληθεί στο δικαστήριο της διανομής και πριν από κάθε εκκαθάριση ή άσκηση της αγωγής για διανομή της κοινής περιουσίας και να δικασθεί από το ίδιο δικαστήριο αυτοτελώς. Το άρθρο 220 εφαρμόζεται και εδώ.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 18 Αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας – Αντικατάσταση άρθρου 808Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Το άρθρο 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 808Α</p> <p>1. Η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γίνεται με πράξη πιστοποιημένου συμβολαιογράφου από κατάλογο που καταρτίζεται ανά έτος από τον οικείο Συμβολαιογραφικό Σύλλογο και αν δεν υπάρχει από οποιονδήποτε πιστοποιημένο συμβολαιογράφο, εφόσον πιθανολογηθεί η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη μετά από ένορκη εξέταση δύο (2) μαρτύρων. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου.</p> <p>2. Στις περιπτώσεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, για την κήρυξη ως κυρίας δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης διατάσσεται από τον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από</p>	<p>Το άρθρο 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 808Α</p> <p>Διαδικασία κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης</p> <p>Εφόσον ζητηθεί η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κύριας, αυτή γίνεται με πράξη του συμβολαιογράφου, ο οποίος προέβη στη δημοσίευση αυτής και υποχρεούται να προβεί στην κήρυξη υπό την προϋπόθεση συνδρομής των όρων του δεύτερου και του τρίτου εδαφίου. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου και με δύο (2) μάρτυρες, οι οποίοι βεβαιώνουν τη γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη.</p> <p>Όταν με ιδιόγραφη διαθήκη ορίζεται αποκλειστικός κληρονόμος πρόσωπο που δεν είναι σύζυγος του διαθέτη ή πρόσωπο, με το οποίο ο διαθέτης έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή δεν έχει με τον διαθέτη συγγενική σχέση τουλάχιστον τέταρτου βαθμού, ο αιτών υποχρεούται να προσκομίζει γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, προκειμένου να αποδεικνύεται η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη. Στην περίπτωση αυτή, το πρακτικό δημοσίευσης κοινοποιείται από τον συμβολαιογράφο που προέβη στην κήρυξη της</p>

<p>πραγματογνώμονα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο πραγματογνωμόνων, που τηρείται στο οικείο πρωτοδικείο και, εφόσον τιμώμενος με τη διαθήκη είναι αποκλειστικά εξωτικός, καλείται υποχρεωτικά με επιμέλεια του συμβολαιογράφου τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση το Δημόσιο.</p> <p>3. Ο ορισθείς συμβολαιογράφος έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τη γνησιότητα της ιδióγραφης διαθήκης. Επίσης, έχει δικαίωμα να καλέσει για να ακουσθούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διαθήκη, ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα. Στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, ο συμβολαιογράφος έχει υποχρέωση να καλέσει τους κατιόντες και τον σύζυγο που παραλείφθηκαν από τη διαθήκη, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατον ή ιδιαίτερα δύσκολο. Σε κάθε περίπτωση, η πράξη του συμβολαιογράφου για την κήρυξη της ιδióγραφης διαθήκης ως κυρίας πρέπει να περιέχει συνοπτική αιτιολογία και να αναφέρει τους μάρτυρες που εξετάστηκαν και τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη που τυχόν διατάχθηκε, καθώς και την άποψη των προσώπων που κλήθηκαν από τον συμβολαιογράφο ή τον λόγο της παράλειψης της κλήτευσής τους.</p> <p>4. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 όταν η ιδióγραφη διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή κατά το άρθρο 1761 του Αστικού Κώδικα, αρμόδιος να την κηρύξει κυρία είναι συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου.».</p>	<p>διαθήκης ως κύριας στο ελληνικό Δημόσιο το αργότερο δέκα (10) ημέρες από την επομένη της κήρυξης της διαθήκης ως κύριας.</p> <p>Όταν η διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή, αρμόδιος να την κηρύξει κύρια είναι συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών, από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων, μελών του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου.</p>
<p>Άρθρο 20 Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομιάς – Τροποποίηση άρθρου 812 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 812 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί διαδικασίας δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομιάς, διαγράφονται οι λέξεις «και αποδοχής του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας</p>	<p>Το άρθρο 812 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 812 Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομιάς Η δήλωση αποποίησης κληρονομιάς ή αποδοχής κληρονομιάς με το ευεργέτημα της απογραφής, αποδοχής ή αποποίησης του λειτουργήματος του εκτελεστή ή παραίτησης από αυτό και αποδοχής</p>

<p>κληρονομιάς ή παραίτησης από αυτόν» και το άρθρο 812 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 812</p> <p style="text-align: center;">Διαδικασία δήλωσης αποποίησης ή αποδοχής κληρονομιάς.</p> <p>Η δήλωση αποποίησης κληρονομιάς ή αποδοχής κληρονομιάς με το ευεργέτημα της απογραφής, αποδοχής ή αποποίησης του λειτουργήματος του εκτελεστή ή παραίτησης από αυτό γίνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Με τη διαδικασία του πρώτου εδαφίου δύναται να υποβληθεί και δήλωση αποδοχής κληρονομιάς από τον κληρονόμο. Στην περίπτωση αυτή, ο δηλών έχει υποχρέωση να παρίσταται μετά ή διά πληρεξουσίου δικηγόρου.»</p>	<p>του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς ή παραίτησης από αυτόν γίνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομιάς. Με τη διαδικασία του πρώτου εδαφίου δύναται να υποβληθεί και δήλωση αποδοχής κληρονομιάς από τον κληρονόμο. Στην περίπτωση αυτή, ο δηλών έχει υποχρέωση να παρίσταται μετά ή διά πληρεξουσίου δικηγόρου.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 22</p> <p style="text-align: center;">Βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο - Τροποποίηση άρθρου 813 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο άρθρο 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί της ειδικής διάταξης εκουσίας δικαιοδοσίας για τον διορισμό κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) διαγράφεται το δεύτερο εδάφιο, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 813 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 813</p> <p>1. Όταν κατά τον νόμο το δικαστήριο μπορεί να διορίσει ειδικό κηδεμόνα για τη διεξαγωγή δίκης, ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση του γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομιάς.</p> <p>2. Όταν ζητείται κατά τον νόμο να βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας του δικαστηρίου της κληρονομιάς και, αν δεν υπάρχει κατοικία ή διαμονή του κληρονομούμενου στην Ελλάδα, αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου της πρωτεύουσας του κράτους.»</p>	<p>Το άρθρο 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 813</p> <p>Όταν κατά το νόμο το δικαστήριο μπορεί να διορίσει ειδικό κηδεμόνα για τη διεξαγωγή δίκης, ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση του γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομιάς. Από το ίδιο δικαστήριο γίνεται και η βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 23</p>	<p>Το άρθρο 814 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p>

<p>Αρμοδιότητα και διαδικασία δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας – Τροποποίηση άρθρου 814 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο άρθρο 814 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η παρ. 1 αντικαθίσταται, β) προστίθεται παρ. 1Α, γ) στην παρ. 2 οι λέξεις «κατάσταση πτώχευσης» αντικαθίστανται από τη λέξη «πτώχευση» και το άρθρο 814 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 814</p> <p>1. Το δικαστήριο της κληρονομίας είναι αρμόδιο να διατάσσει τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας, να διορίζει και να αντικαθιστά τον εκκαθαριστή, να παρατείνει την προθεσμία για τη σύνταξη της έκθεσης απογραφής, καθώς και να καθορίζει την αμοιβή του εκκαθαριστή.</p> <p>1Α. Αν την αίτηση για δικαστική εκκαθάριση υποβάλλει δανειστής της κληρονομίας ή δανειστής του κληρονόμου, το δικαστήριο καλεί τους κληρονόμους, εφόσον αυτοί είναι γνωστοί, ή τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας. Το ίδιο ισχύει και όταν την αίτηση υποβάλλει ένας μόνο κληρονόμος.</p> <p>2. Αν εκείνος που πέθανε έχει κηρυχθεί σε πτώχευση, δεν είναι δυνατό να διαταχθεί δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας του και η εκκαθάριση παύει, αν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης κατά τη διάρκειά της.»</p>	<p>«Άρθρο 814</p> <p>1. Όταν κατά το νόμο έχει κανείς το δικαίωμα να ζητήσει την εκκαθάριση κληρονομίας και το διορισμό εκκαθαριστή της, η εκκαθάριση της κληρονομίας διατάσσεται και ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση του εκκαθαριστή γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Από το ίδιο δικαστήριο παρατείνεται η προθεσμία για τη σύνταξη της απογραφής της κληρονομίας από τον εκκαθαριστή και γίνεται ο κανονισμός της σύμμετρης πληρωμής των δανειστών.</p> <p>2. Αν εκείνος που πέθανε έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης, δεν είναι δυνατό να διαταχθεί δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας του και η εκκαθάριση παύει, αν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης κατά τη διάρκειά της.»</p>
<p>Άρθρο 24</p> <p>Αναμόρφωση της διαδικασίας ανακοπής κατά την εκκαθάριση κληρονομίας – Αντικατάσταση άρθρου 817 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Το άρθρο 817 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί αντιρρήσεων κατά της έκθεσης απογραφής και του πίνακα κατάταξης στην εκκαθάριση κληρονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 817</p> <p>1. Αντιρρήσεις κατά της έκθεσης απογραφής και κατά του πίνακα κατάταξης των δανειστών της κληρονομίας που συντάσσει ο εκκαθαριστής ασκούνται μόνο με ανακοπή που εισάγεται στο δικαστήριο της</p>	<p>Το άρθρο 817 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 817</p> <p>Όταν κατά το νόμο ο κληρονόμος που έχει το ευεργέτημα της απογραφής έχει το δικαίωμα να παραχωρήσει την κληρονομική περιουσία προς τους δανειστές της κληρονομίας και τους κληροδόχους, το δικαστήριο της κληρονομίας διατάζει τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομικής περιουσίας που περιέχεται στον κληρονόμο, ο οποίος έχει το ευεργέτημα της απογραφής και διορίζει εκκαθαριστή της κληρονομίας.</p> <p>2. Η δικαστική εκκαθάριση που αναφέρεται στην παρ.1 διατάσσεται με αίτηση του κληρονόμου που έχει το ευεργέτημα της απογραφής και εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη δικαστική</p>

<p>κληρονομίας και δικάζεται κατά την παρούσα διαδικασία.</p> <p>2. Αντίγραφο της ανακοπής με την πράξη ορισμού δικασίμου επιδίδεται και στον εκκαθαριστή μέσα σε προθεσμία που ορίζεται από τον δικαστή.</p> <p>3. Η ανακοπή κατά της έκθεσης απογραφής δεν αναστέλλει τη διαδικασία της εκκαθάρισης. Αν είχε ρευστοποιηθεί αντικείμενο της κληρονομίας από τον εκκαθαριστή και το δικαστήριο δεχθεί την ανακοπή, διατάσσει, αν το ζητήσει ο κληρονόμος ή οι δανειστές του που είχαν ζητήσει την εκκαθάριση, την επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από τη σύνταξη της έκθεσης απογραφής.</p> <p>4. Κατά της απόφασης που δέχεται ή απορρίπτει την ανακοπή κατά της έκθεσης απογραφής ή κατά του πίνακα κατάταξης επιτρέπεται να ασκηθεί μόνο το ένδικο μέσο της έφεσης.».</p>	<p>εκκαθάριση της κληρονομίας και του άρθρου 814.</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 25</p> <p style="text-align: center;">Αναδιάρθρωση γενικών προνομίων και καθιέρωση προνομίου υπέρ της νόμιμης μοίρας – Τροποποίηση άρθρου 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί γενικών προνομίων και κατάταξης δανειστών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) προστίθεται τίτλος, β) προστίθεται περ. 3Α, γ) η περ. 6 καταργείται και το άρθρο 975 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 975 Γενικά προνόμια Η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα γίνεται με την εξής σειρά. Αφού αφαιρεθούν τα έξοδα της εκτέλεσης, που ορίζονται αιτιολογημένα από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, κατατάσσονται:</p> <p>1) Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις αποζημίωσης δανειστών, λόγω αναπηρίας ποσοστού ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, με εξαίρεση την ικανοποίηση για ηθική βλάβη, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.</p> <p>2) Οι απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.</p> <p>3) Οι απαιτήσεις, που έχουν ως βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις των δικηγόρων, που αμείβονται με</p>	<p>Το άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 975</p> <p>Η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα γίνεται με την εξής σειρά. Αφού αφαιρεθούν τα έξοδα της εκτέλεσης, που ορίζονται αιτιολογημένα από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, κατατάσσονται:</p> <p>1) Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις αποζημίωσης δανειστών, λόγω αναπηρίας ποσοστού ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, με εξαίρεση την ικανοποίηση για ηθική βλάβη, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.</p> <p>2) Οι απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.</p> <p>3) Οι απαιτήσεις, που έχουν ως βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις των δικηγόρων, που αμείβονται με</p>

<p>ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.</p> <p>2) Οι απαιτήσεις για την παροχή τροφίμων αναγκαίων για τη συντήρηση εκείνου κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση, του συζύγου και των τέκνων του, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.</p> <p>3) Οι απαιτήσεις, που έχουν ως βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις των δικηγόρων, που αμείβονται με πάγια περιοδική αμοιβή, εφόσον προέκυψαν μέσα στην τελευταία διετία πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Οι αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σχέσης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των δικηγόρων για αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης έμμισθης εντολής κατατάσσονται στην τάξη αυτή ανεξάρτητα από τον χρόνο που προέκυψαν. Στην ίδια τάξη κατατάσσονται απαιτήσεις δικηγόρων από δικηγορικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν κατά υπόθεση στον οφειλέτη, εφόσον προέκυψαν ένα έτος πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού. Οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρο προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας της γενικής γραμματείας κοινωνικών ασφαλίσεων, οι απαιτήσεις αποζημίωσης σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου προς διατροφή, καθώς και οι απαιτήσεις αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ποσοστού εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.</p> <p>3Α) Οι απαιτήσεις του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα ανεξάρτητα από τον χρόνο που προέκυψαν.</p> <p>4) Οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων, αν προέκυψαν κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.</p> <p>5) Οι απαιτήσεις του Δημοσίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία, με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης</p>	<p>πάγια περιοδική αμοιβή, εφόσον προέκυψαν μέσα στην τελευταία διετία πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης. Οι αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σχέσης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των δικηγόρων για αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης έμμισθης εντολής κατατάσσονται στην τάξη αυτή ανεξάρτητα από τον χρόνο που προέκυψαν. Στην ίδια τάξη κατατάσσονται απαιτήσεις δικηγόρων από δικηγορικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν κατά υπόθεση στον οφειλέτη, εφόσον προέκυψαν ένα έτος πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού. Οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρο προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές. Στην ίδια τάξη υπάγονται και οι απαιτήσεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας της γενικής γραμματείας κοινωνικών ασφαλίσεων, οι απαιτήσεις αποζημίωσης σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου προς διατροφή, καθώς και οι απαιτήσεις αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ποσοστού εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης.</p> <p>4) Οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων, αν προέκυψαν κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.</p> <p>5) Οι απαιτήσεις του Δημοσίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία, με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές.</p> <p>6) Οι απαιτήσεις του Συνεγγυητικού κατά του οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος έχει ή είχε στο παρελθόν την ιδιότητα της επιχείρησης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 2396/1996 και οι απαιτήσεις του Συνεγγυητικού έχουν προκύψει εντός δύο (2) ετών πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.»</p>
--	--

<p>και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές. 6) [Καταργείται].».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 26 Ευθύνη του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομιάς – Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 3 Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών</p> <p>Η παρ. 3 του άρθρου 3 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α' 185), περί ευθύνης του Δημοσίου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, αντικαθίσταται ως εξής: «3. Το δημόσιο ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της. Καμία σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου έναντι της κληρονομιάς.».</p>	<p>Η παρ. 3 του άρθρου 3 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α' 185) έχει ως εξής:</p> <p>«3. Το Δημόσιο θεωρείται ότι αποδέχεται πάντα την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής, μη περιοριζόμενο σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής και μη στερούμενο σε καμιά περίπτωση των πλεονεκτημάτων του εξ απογραφής κληρονόμου.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 27 Διατήρηση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου - Τροποποίηση άρθρων 10 και 83 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας</p> <p>1. Στην παρ. 10 του άρθρου 10 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58), περί εγγραφής στο φορολογικό μητρώο και απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:</p> <p>«10. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.»</p> <p>Η παρ. 7 του άρθρου 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58) έχει ως εξής:</p> <p>«7. Με απόφαση του Διοικητή: α) καθορίζονται τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, ιδίως τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, η φορολογική κατοικία σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, η φορολογική κατοικία, η έδρα και η νόμιμη εκπροσώπηση, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, καθώς και σε κάθε δήλωση μεταβολής των στοιχείων αυτών,</p>	<p>Η παρ. 10 του άρθρου 10 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 85) έχει ως εξής:</p> <p>«10. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.»</p> <p>Η παρ. 7 του άρθρου 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58) έχει ως εξής:</p> <p>«7. Με απόφαση του Διοικητή: α) καθορίζονται τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, ιδίως τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, η φορολογική κατοικία σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, η φορολογική κατοικία, η έδρα και η νόμιμη εκπροσώπηση, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, καθώς και σε κάθε δήλωση μεταβολής των στοιχείων αυτών,</p>

<p>εκτελεστή διαθήκης, διατηρείται ο Α.Φ.Μ. του κληρονομούμενου ως Α.Φ.Μ. της κληρονομίας.».</p> <p>2. Στην παρ. 7 του άρθρου 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, περί εξουσιοδοτικών διατάξεων, προστίθεται περ. δγα) ως εξής:</p> <p>«δγα) καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη διατήρηση του Α.Φ.Μ του δευτέρου εδαφίου της παρ. 10 του άρθρου 10.».</p>	<p>β) ορίζονται η διαδικασία και τα δικαιολογητικά μεταβολής των στοιχείων της περ. α), καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 10, περί εγγραφής στο φορολογικό μητρώο και απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.),</p> <p>γ) δύναται να προβλέπονται και άλλες κατηγορίες προσώπων, ακόμη και αν δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο και απόδοση Α.Φ.Μ., εξαιρέσεις από την υποχρεωτική χρήση Α.Φ.Μ., ιδίως για συναλλαγές με πιστωτικά ιδρύματα, ιδρύματα πληρωμών, φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και επιπλέον στοιχεία, τα οποία δηλώνονται με τη δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, και</p> <p>δ) ορίζονται:</p> <p>δα) το περιεχόμενο και ο τρόπος χορήγησης του Α.Φ.Μ.,</p> <p>δβ) οι περιπτώσεις αναφοράς του Α.Φ.Μ. στις δηλώσεις ή στα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα,</p> <p>δγ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Α.Φ.Μ. σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 10, καθώς και η διαδικασία με την οποία ο φορολογούμενος μπορεί να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου 10 που οδηγούν σε αναστολή ή απενεργοποίηση του Α.Φ.Μ.,</p> <p>δδ) η διαδικασία και οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου, και</p> <p>δε) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 10.»</p>
<p>Άρθρο 28 Σχολάζουσα κληρονομία – Τροποποίηση άρθρου 92 ν. 5259/2025</p> <p>Στο άρθρο 92 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί σχολάζουσας κληρονομίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 προστίθενται οι λέξεις «για θανάτους οι οποίοι επήλθαν έως και τη 15η Σεπτεμβρίου 2026,», β) στην παρ. 3 προστίθενται οι λέξεις «της παρ. 2» και οι παρ. 2 και 3 διαμορφώνονται ως εξής:</p> <p>«2. Κατά παρέκκλιση της διαδικασίας των άρθρων 95 έως 97, για θανάτους οι οποίοι επήλθαν έως και την 15η Σεπτεμβρίου 2026, εφόσον, μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, διαπιστωθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση της τελευταίας κατοικίας του ή από τη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για τους κληρονομούμενους που η τελευταία κατοικία τους ήταν στο εξωτερικό, κατόπιν ελέγχου στα αρμόδια Ληξιαρχεία, στο Μητρώο Πολιτών, στο Μητρώο Διαθηκών και στα Πρωτοδικεία της χώρας και στους φορείς που διαθέτουν στοιχεία για το ενεργητικό και το παθητικό της κληρονομίας, ότι:</p> <p>α) δεν υφίσταται δημοσιευμένη διαθήκη του κληρονομούμενου ή η διαδοχή από διαθήκη έχει ματαιωθεί ολικώς, και β) οι εξ αδιαθέτου</p>	<p>Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 92 του ν. 5259/2025 (Α' 228) έχουν ως εξής:</p> <p>«2. Κατά παρέκκλιση της διαδικασίας των άρθρων 95 έως 97, εφόσον, μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, διαπιστωθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση της τελευταίας κατοικίας του ή από τη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για τους κληρονομούμενους που η τελευταία κατοικία τους ήταν στο εξωτερικό, κατόπιν ελέγχου στα αρμόδια Ληξιαρχεία, στο Μητρώο Πολιτών, στο Μητρώο Διαθηκών και στα Πρωτοδικεία της χώρας και στους φορείς που διαθέτουν στοιχεία για το ενεργητικό και το παθητικό της κληρονομίας, ότι:</p> <p>α) δεν υφίσταται δημοσιευμένη διαθήκη του κληρονομούμενου ή η διαδοχή από διαθήκη έχει ματαιωθεί ολικώς, και β) οι εξ αδιαθέτου</p>

<p>κατοικίας του ή από τη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για τους κληρονομούμενους που η τελευταία κατοικία τους ήταν στο εξωτερικό, κατόπιν ελέγχου στα αρμόδια Ληξιαρχεία, στο Μητρώο Πολιτών, στο Μητρώο Διαθηκών και στα Πρωτοδικεία της χώρας και στους φορείς που διαθέτουν στοιχεία για το ενεργητικό και το παθητικό της κληρονομίας, ότι: α) δεν υφίσταται δημοσιευμένη διαθήκη του κληρονομούμενου ή η διαδοχή από διαθήκη έχει ματαιωθεί ολικώς, και β) οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του, μέχρι και την πέμπτη τάξη, έχουν αποποιηθεί την κληρονομία, ή δεν υπάρχουν τέτοιοι κληρονόμοι, η ως άνω αρμόδια αρχή συντάσσει αιτιολογημένη εισήγηση, σχετικά με το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, και την υποβάλλει στην Επιτροπή του άρθρου 93. Κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής επί της εισήγησης, εκδίδεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, πράξη διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου. Η πράξη του προηγούμενου εδαφίου αναρτάται στην ψηφιακή πλατφόρμα «e-diadochi» για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός. Κατά της πράξης διαπίστωσης χωρεί αίτηση θεραπείας ενώπιον του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία ασκείται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την εκπνοή του ανωτέρω χρονικού διαστήματος της ανάρτησης. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας για υποβολή αίτησης θεραπείας, τεκμαίρεται ότι μοναδικός εξ αδιαθέτου κληρονόμος έκτης τάξης είναι το Ελληνικό Δημόσιο.</p> <p>3. Για την αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών, και μέχρι την καταχώριση στο οικείο κτηματολογικό γραφείο της πράξης της παρ. 2, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2, δύναται να ανατίθεται στον Φορέα η διενέργεια των αναγκαίων διαχειριστικών πράξεων επί σχολαζουσών κληρονομιών της παρ. 2.».</p>	<p>κληρονόμοι του, μέχρι και την πέμπτη τάξη, έχουν αποποιηθεί την κληρονομία, ή δεν υπάρχουν τέτοιοι κληρονόμοι, η ως άνω αρμόδια αρχή συντάσσει αιτιολογημένη εισήγηση, σχετικά με το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, και την υποβάλλει στην Επιτροπή του άρθρου 93. Κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής επί της εισήγησης, εκδίδεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, πράξη διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου. Η πράξη του προηγούμενου εδαφίου αναρτάται στην ψηφιακή πλατφόρμα «e-diadochi» για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός. Κατά της πράξης διαπίστωσης χωρεί αίτηση θεραπείας ενώπιον του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία ασκείται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την εκπνοή του ανωτέρω χρονικού διαστήματος της ανάρτησης. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας για υποβολή αίτησης θεραπείας, τεκμαίρεται ότι μοναδικός εξ αδιαθέτου κληρονόμος έκτης τάξης είναι το Ελληνικό Δημόσιο.</p> <p>3. Για την αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών, και μέχρι την καταχώριση στο οικείο κτηματολογικό γραφείο της πράξης της παρ. 2, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2, δύναται να ανατίθεται στον Φορέα η διενέργεια των αναγκαίων διαχειριστικών πράξεων επί σχολαζουσών κληρονομιών.».</p>
--	--

<p style="text-align: center;">Άρθρο 29 Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 93 ν. 5259/2025</p> <p>Στην παρ. 4 του άρθρου 93 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί της Επιτροπής Σχολαζουσών Κληρονομιών, διαγράφονται οι λέξεις «, καθώς και της παρ. 1 του άρθρου 97», και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«4. Η Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών γνωμοδοτεί, μετά από εισήγηση της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 92, ή του Φορέα, για το κληρονομικό ή μη δικαίωμα του Δημοσίου, πριν από την έκδοση της πράξης διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92.».</p>	<p>Η παρ. 4 του άρθρου 93 του ν. 5259/2025 (Α' 228) έχει ως εξής:</p> <p>«4. Η Επιτροπή Σχολαζουσών Κληρονομιών γνωμοδοτεί, μετά από εισήγηση της αρμόδιας αρχής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 92, ή του Φορέα, για το κληρονομικό ή μη δικαίωμα του Δημοσίου, πριν από την έκδοση της πράξης διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92, καθώς και της παρ. 1 του άρθρου 97.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 30 Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία – Τροποποίηση άρθρου 97 ν. 5259/2025</p> <p>Στο άρθρο 97 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί αναγνώρισης κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:</p> <p>α) στην παρ. 1, αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «αιτιολογημένη εισήγηση στην Επιτροπή του άρθρου 93, περί του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, η οποία γνωμοδοτεί επ' αυτής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 1865 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) και την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου», αβ) το δεύτερο εδάφιο διαγράφεται,</p> <p>β) η παρ. 2 καταργείται,</p> <p>γ) στην παρ. 3, γα) προστίθενται οι λέξεις «διαταγή του δικαστή κατά την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθώς και η», γβ) διαγράφονται οι λέξεις «της παρ. 1, καθώς και η αντίστοιχη πράξη», γγ) διαγράφονται οι λέξεις «(π.δ. 456/1984, Α' 164)»</p> <p>δ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 οι λέξεις «με το ευεργέτημα της απογραφής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κατά την παρ. 1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού</p>	<p>Το άρθρο 97 του ν. 5259/2025 (Α' 228) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 97</p> <p>Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία</p> <p>1. Εάν, μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την ανάρτηση της πρόσκλησης της παρ. 2 του άρθρου 95, δεν έχει δηλωθεί νόμιμος κληρονόμος της σχολάζουσας κληρονομίας, δεν υπάρχει εκκρεμοδικία και δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία ότι υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, ο Φορέας υποβάλλει αιτιολογημένη εισήγηση στην Επιτροπή του άρθρου 93, περί του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, η οποία γνωμοδοτεί επ' αυτής. Κατόπιν της γνωμοδότησης της Επιτροπής, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών εκδίδει πράξη διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.</p> <p>2. Η πράξη της παρ. 1 αναρτάται στην πλατφόρμα «e-diadoxi» για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός. Κατά της πράξης διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου επιτρέπεται αίτηση θεραπείας ενώπιον του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών, από την εκπνοή του ανωτέρω χρονικού διαστήματος ανάρτησης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία για την υποβολή αίτησης θεραπείας, τεκμαίρεται μαχητά ότι μοναδικός εξ αδιαθέτου κληρονόμος έκτης τάξης είναι το Ελληνικό Δημόσιο.</p> <p>3. Η πράξη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών περί της διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου της παρ. 1, καθώς και η αντίστοιχη πράξη της παρ. 2</p>

Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) και τον παρόντα νόμο», και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 97 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 97

Αναγνώριση κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου από σχολάζουσα κληρονομία

1. Εάν, μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την ανάρτηση της πρόσκλησης της παρ. 2 του άρθρου 95, δεν έχει δηλωθεί νόμιμος κληρονόμος της σχολάζουσας κληρονομίας, δεν υπάρχει εκκρεμοδικία και δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία ότι υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, ο Φορέας υποβάλλει αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 1865 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) και την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου.

2. [Καταργείται].

3. Η διαταγή του δικαστή κατά την παρ. 2 του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθώς και η πράξη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών περί της διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92 επέχουν θέση κληρονομητηρίου υπέρ του Δημοσίου, κατά τα άρθρα 1956, 1962 και 1963 του Αστικού Κώδικα.

4. Με τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου θεωρείται ότι η κληρονομία επάγεται σε αυτό κατά την παρ.1 του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941, Α' 29) και τον παρόντα νόμο χωρίς όρο και χωρίς περιορισμό σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής. Για τη σύνταξη της απογραφής και την εκκαθάριση της κληρονομίας ακολουθείται, κατ' αναλογία, η διαδικασία των άρθρων 80 έως 86.

5. Μετά το πέρας της εκκαθάρισης, τα κληρονομαία ακίνητα καθίστανται ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταχωρίζονται στο όνομά του στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο με ευθύνη του Φορέα, ο οποίος στη συνέχεια αποστέλλει την πράξη καταχώρισης με τον οικείο φάκελο στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία για την καταγραφή τους στα Βιβλία Δημοσίων Κτημάτων.»

του άρθρου 92 επέχουν θέση κληρονομητηρίου υπέρ του Δημοσίου, κατά τα άρθρα 1956, 1962 και 1963 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164).

4. Με τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, θεωρείται ότι η κληρονομία επάγεται σε αυτό με το ευεργέτημα της απογραφής, χωρίς όρο και χωρίς περιορισμό σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής. Για τη σύνταξη της απογραφής και την εκκαθάριση της κληρονομίας ακολουθείται, κατ' αναλογία, η διαδικασία των άρθρων 80 έως 86.

5. Μετά το πέρας της εκκαθάρισης, τα κληρονομαία ακίνητα καθίστανται ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταχωρίζονται στο όνομά του στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο με ευθύνη του Φορέα, ο οποίος στη συνέχεια αποστέλλει την πράξη καταχώρισης με τον οικείο φάκελο στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία για την καταγραφή τους στα Βιβλία Δημοσίων Κτημάτων.»

<p style="text-align: center;">Άρθρο 31 Αμφισβήτηση του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 98 ν. 5259/2025</p> <p>Στην παρ. 2 του άρθρου 98 του ν. 5259/2025 (Α' 228), περί αμφισβήτησης του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου: α) οι λέξεις «έκδοση των πράξεων διαπίστωσης» αντικαθίστανται από τη λέξη «διαπίστωση» και β) οι λέξεις «της παρ. 2 του άρθρου 92 και της παρ. 1 του άρθρου 97,» διαγράφονται και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«2. Πριν από τη διαπίστωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το Δημόσιο ή κατά του Δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.».</p>	<p>Η παρ. 2 του άρθρου 98 του ν. 5259/2025 (Α' 228) έχει ως εξής:</p> <p>«2. Πριν από την έκδοση των πράξεων διαπίστωσης του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου της παρ. 2 του άρθρου 92 και της παρ. 1 του άρθρου 97, δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το Δημόσιο ή κατά του δημοσίου ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 35 Ορισμός δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής και την κατάθεση της αίτησης - Τροποποίηση άρθρου 626 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>1. Στο άρθρο 626 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί της έκδοσης διαταγής πληρωμής, των στοιχείων αίτησης και των προϋποθέσεων διορισμού δικηγόρων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) στην παρ. 4, προστίθενται οι λέξεις «ο τρόπος λειτουργίας του καταλόγου» και το άρθρο 626 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 626</p> <p style="text-align: center;">Έκδοση διαταγής πληρωμής - Στοιχεία αίτησης - Προϋποθέσεις διορισμού δικηγόρων</p> <p>1. Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου της απαίτησης. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο δωσιδικεί η διαφορά και συντάσσεται, κάτω από αυτήν, έκθεση.</p> <p>2. Η αίτηση πρέπει να περιέχει: α) όσα ορίζουν τα άρθρα 117 ή 118 και η παρ. 1 του άρθρου 119, β) αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής και γ) την απαίτηση και το ακριβές ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους των οποίων ζητείται η καταβολή.</p> <p>3. Στην αίτηση πρέπει να αναφέρονται και να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της.</p>	<p>Το άρθρο 626 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 626</p> <p style="text-align: center;">Έκδοση διαταγής πληρωμής -Στοιχεία αίτησης - Προϋποθέσεις διορισμού δικηγόρων</p> <p>1. Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου της απαίτησης.</p> <p>2. Η αίτηση πρέπει να περιέχει: α) όσα ορίζουν τα άρθρα 117 ή 118 και η παρ. 1 του άρθρου 119, β) αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής και γ) την απαίτηση και το ακριβές ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους των οποίων ζητείται η καταβολή.</p> <p>3. Στην αίτηση πρέπει να αναφέρονται και να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της.</p> <p>4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις διορισμού των δικηγόρων των άρθρων 625 και 638 τα ειδικά προσόντα τους, ο τρόπος κατάθεσης των αιτήσεων, το ύψος της αποζημίωσης των δικηγόρων στις ως άνω περιπτώσεις, ο τρόπος, ο χρόνος και οι λοιποί όροι καταβολής της, καθώς και οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των δικηγόρων και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.»</p>

<p>4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις διορισμού των δικηγόρων των άρθρων 625 και 638 τα ειδικά προσόντα τους, ο τρόπος λειτουργίας του καταλόγου, ο τρόπος κατάθεσης των αιτήσεων, το ύψος της αποζημίωσης των δικηγόρων στις ως άνω περιπτώσεις, ο τρόπος, ο χρόνος και οι λοιποί όροι καταβολής της, καθώς και οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των δικηγόρων και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 36 Υποβολή αίτησης για έκδοση διαταγής πληρωμής οφειλόμενου μισθού - Τροποποίηση άρθρου 636Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στην παρ. 2 του άρθρου 636Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί έκδοσης διαταγής πληρωμής για οφειλόμενους μισθούς και διαδικασίας άσκησης ανακοπής κατ' αυτής, οι λέξεις «στον κατά τόπο αρμόδιο δικαστή» αντικαθίστανται από τις λέξεις «στην γραμματεία του κατά τόπο αρμόδιου δικαστηρίου» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«2. Η αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής υποβάλλεται και στην γραμματεία του κατά τόπον αρμόδιου δικαστηρίου της παρ. 1 του άρθρου 621.».</p>	<p>Η παρ. 2 του άρθρου 636Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p>«2. Η αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής υποβάλλεται και στον κατά τόπο αρμόδιο δικαστή της παρ. 1 του άρθρου 621.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 37 Νομοτεχνικές βελτιώσεις στα άρθρα για τις διαταγές απόδοσης μισθίου - Τροποποίηση άρθρων 637, 640 και 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>1. Στο άρθρο 637 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί έκδοσης διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «ή παρέλευσης του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της» και οι λέξεις «ή η λήξη της» διαγράφονται, β) προστίθεται νέο τέταρτο εδάφιο, γ) στο νέο πέμπτο εδάφιο, γα) οι λέξεις «Όσον αφορά στην έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου λόγω παρέλευσης του χρόνου διάρκειας της μίσθωσης, προϋπόθεση αποτελεί» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, προϋπόθεση της έκδοσης της διαταγής</p>	<p>Το άρθρο 637 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 637</p> <p>Έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου Κατά τις διατάξεις των άρθρων 638 έως 645, στις περιπτώσεις καθυστέρησης του μισθώματος από δυστροπία ή παρέλευσης του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της, αν η έναρξη της μίσθωσης ή η λήξη της, αποδεικνύεται εγγράφως, και εφόσον έχει επιδοθεί έγγραφη όχληση με δικαστικό επιμελητή δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την κατάθεση της αίτησης, μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου. Η καταβολή των μισθωμάτων εντός του δεκαπενθήμερου, αποδεικνυόμενη εγγράφως, αποκλείει την έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης του μισθίου, εκτός αν υπάρχει επανειλημμένη καθυστέρηση από δυστροπία. Επίδοση έγγραφης όχλησης απαιτείται μόνο την πρώτη φορά. Όσον αφορά</p>

<p>αποτελεί και», γβ) προστίθενται οι λέξεις «ορισμένου χρόνου διάρκειάς της» και γγ) οι λέξεις «επίδοση της διαταγής απόδοσης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «υποβολή της αίτησης για την έκδοση της διαταγής απόδοσης», δ) το νέο έκτο εδάφιο διαγράφεται, και το άρθρο 637, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 637 Έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου</p>	<p>στην έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου λόγω παρέλευσης του χρόνου διάρκειας της μίσθωσης, προϋπόθεση αποτελεί η επίδοση από τον εκμισθωτή εξώδικης πρόσκλησης απόδοσης του μισθίου, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την παρέλευσή του ή επί μισθώσεως που έχει καταστεί αορίστου χρόνου μετά τη λήξη της, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την επίδοση της διαταγής απόδοσης. Στην περίπτωση του τέταρτου εδαφίου, η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί να αρχίσει μετά την παρέλευση δύο (2) μηνών από την επίδοση της διαταγής στον μισθωτή.».</p>
<p>Κατά τις διατάξεις των άρθρων 638 έως 645, στις περιπτώσεις καθυστέρησης του μισθώματος από δυστροπία, αν η έναρξη της μίσθωσης, αποδεικνύεται εγγράφως, και εφόσον έχει επιδοθεί έγγραφη όχληση με δικαστικό επιμελητή δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την κατάθεση της αίτησης, μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου. Η καταβολή των μισθωμάτων εντός του δεκαπενθήμερου, αποδεικνυόμενη εγγράφως, αποκλείει την έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης του μισθίου, εκτός αν υπάρχει επανειλημμένη καθυστέρηση από δυστροπία. Επίδοση έγγραφης όχλησης απαιτείται μόνο την πρώτη φορά. Διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου μπορεί να ζητηθεί και σε περίπτωση παρέλευσης του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της, καθώς και στην περίπτωση λήξης της διάρκειας μίσθωσης ορισμένου χρόνου που κατέστη αορίστου μετά τη λήξη της, αν αποδεικνύονται εγγράφως τόσο η έναρξη, όσο και η λήξη της μίσθωσης. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, προϋπόθεση της έκδοσης της διαταγής αποτελεί και η επίδοση από τον εκμισθωτή εξώδικης πρόσκλησης απόδοσης του μισθίου, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την παρέλευση του ορισμένου χρόνου διάρκειάς της ή επί μισθώσεως που έχει καταστεί αορίστου χρόνου μετά τη λήξη της, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης για την έκδοση της διαταγής απόδοσης.».</p> <p>2. Στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 640 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί διαταγής απόδοσης μισθίου, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2, αα) στην περ.</p>	<p>Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 640 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχουν ως εξής:</p> <p>«2. Η διαταγή καταρτίζεται εγγράφως και περιέχει:</p> <p>α) το ονοματεπώνυμο του δικηγόρου που την εκδίδει, β) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου που ζήτησε την έκδοση της διαταγής και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του και τον αριθμό φορολογικού μητρώου γ) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου, δ) περιγραφή του μισθίου, ε) την αιτία της απόδοσης με έκθεση των αναγκαίων περιστατικών και μνεία της έκθεσης επίδοσης της όχλησης, στ) διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου, ζ) υπόμνηση στον καθ' ου ότι η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό που μπορεί να εκτελεστεί μετά την πάροδο είκοσι (20) ημερών από την προς αυτόν επίδοση και ότι δικαιούται να ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την επίδοση και η) υπογραφή του δικαστή που την εξέδωσε.</p> <p>3. Η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Η εκτέλεση μπορεί να πραγματοποιηθεί αφού παρέλθουν είκοσι (20) ημέρες από την επίδοσή αντιγράφου εξ απογράφου με επιταγή προς εκτέλεση, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη επίδοση αντιγράφου της. Η διαταγή εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 616.».</p>

ζ) προστίθενται οι λέξεις «ή δύο (2) μηνών στην περίπτωση του τετάρτου εδαφίου του άρθρου 637», αβ) στην παρ. η) η λέξη «δικαστή» αντικαθίσταται από τη λέξη «δικηγόρου», β) στην παρ. 3 προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και οι παρ. 2 και 3, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, διαμορφώνονται ως εξής:

«2. Η διαταγή καταρτίζεται εγγράφως και περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του δικηγόρου που την εκδίδει, β) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου που ζήτησε την έκδοση της διαταγής και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του και τον αριθμό φορολογικού μητρώου γ) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο την επωνυμία, τη διεύθυνση της έδρας του, καθώς και αν αυτό είναι εφικτό τον αριθμό φορολογικού μητρώου, δ) περιγραφή του μισθίου, ε) την αιτία της απόδοσης με έκθεση των αναγκαίων περιστατικών και μνεία της έκθεσης επίδοσης της όχλησης, στ) διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου, ζ) υπόμνηση στον καθ' ου ότι η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό που μπορεί να εκτελεστεί μετά την πάροδο είκοσι (20) ημερών ή δύο (2) μηνών στην περίπτωση του τετάρτου εδαφίου του άρθρου 637 από την προς αυτόν επίδοση και ότι δικαιούται να ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την επίδοση και η) υπογραφή του δικηγόρου που την εξέδωσε.

3. Η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Η εκτέλεση μπορεί να πραγματοποιηθεί αφού παρέλθουν είκοσι (20) ημέρες από την επίδοση αντιγράφου εξ απογράφου με επιταγή προς εκτέλεση, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη επίδοση αντιγράφου της. Επί έκδοσης διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου κατά το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 637, η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου της παρούσας είναι δύο (2) μήνες. Η διαταγή εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 616.»

3. Στην περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί

Η παρ. 1 του άρθρου 641 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:

«1. Ο ορισθείς δικηγόρος απορρίπτει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την έκδοσή της και β) αν ο αιτών δεν δίνει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν εξηγήσεις ή δεν προβαίνει στις υποδεικνυόμενες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αίτησης ή δεν παρέχει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν βεβαιώσεις της υπογραφής ιδιωτικών εγγράφων ή αν, μολονότι έχει κληθεί να βεβαιώσει ενόρκως τα κατά το άρθρο 639 περιστατικά, δεν προβαίνει στη βεβαίωση αυτή.»

<p>απόρριψης της αίτησης, οι λέξεις «ή αν, μολονότι έχει κληθεί να βεβαιώσει ενόρκως τα κατά το άρθρο 639 περιστατικά, δεν προβαίνει στη βεβαίωση αυτή» διαγράφονται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«1. Ο ορισθείς δικηγόρος απορρίπτει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την έκδοσή της και β) αν ο αιτών δεν δίνει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν εξηγήσεις ή δεν προβαίνει στις υποδεικνυόμενες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αίτησης ή δεν παρέχει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν βεβαιώσεις της υπογραφής ιδιωτικών εγγράφων.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 38</p> <p style="text-align: center;">Συμπλήρωση εξουσιοδοτικής διάταξης για τη λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr) - Τροποποίηση άρθρου 985 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 985 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί υποβολής της δήλωσης στην ψηφιακή πλατφόρμα της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), προστίθενται οι λέξεις «και τη διενέργεια της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου που γίνεται μέσω της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«2. Η δήλωση της παρ. 1 συντάσσεται, υπογράφεται και υποβάλλεται ηλεκτρονικά από πληρεξούσιο δικηγόρο ή συμβολαιογράφο στις κατασχέσεις εις χείρας τρίτου στις οποίες, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, φέρει την ιδιότητα του τρίτου, στον δικαστικό επιμελητή που επέβαλε την κατάσχεση, με Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών μέσω της εγκεκριμένης ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), με χρήση του Μοναδικού Κωδικού Δήλωσης που αναφέρεται στην περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 983. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζεται κάθε τεχνική λεπτομέρεια σχετικά με την υποβολή της δήλωσης. Η καταφατική δήλωση του άρθρου 988 αποτελεί τίτλο εκτελεστό κατά του τρίτου. Τον εκτελεστήριο τύπο δίνει Πρωτοδικής του κεντρικού Πρωτοδικείου της περιφέρειας όπου ο οφειλέτης έχει, κατά τον χρόνο διενέργειας της κατάσχεσης, την κατοικία, τη διαμονή ή την έδρα του.»</p>	<p>Η παρ. 2 του άρθρου 985 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p>«2. Η δήλωση της παρ. 1 συντάσσεται, υπογράφεται και υποβάλλεται ηλεκτρονικά από πληρεξούσιο δικηγόρο ή συμβολαιογράφο στις κατασχέσεις εις χείρας τρίτου στις οποίες, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, φέρει την ιδιότητα του τρίτου, στον δικαστικό επιμελητή που επέβαλε την κατάσχεση, με Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών μέσω της εγκεκριμένης ψηφιακής πλατφόρμας που διατηρεί η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odee.gr), με χρήση του Μοναδικού Κωδικού Δήλωσης που αναφέρεται στην περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 983. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζεται κάθε τεχνική λεπτομέρεια σχετικά με την υποβολή της δήλωσης. Η καταφατική δήλωση του άρθρου 988 αποτελεί τίτλο εκτελεστό κατά του τρίτου. Τον εκτελεστήριο τύπο δίνει Πρωτοδικής του κεντρικού Πρωτοδικείου της περιφέρειας όπου ο οφειλέτης έχει, κατά τον χρόνο διενέργειας της κατάσχεσης, την κατοικία, τη διαμονή ή την έδρα του.»</p>

	<p>λεπτομέρεια σχετικά με την υποβολή της δήλωσης και τη διενέργεια της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου που γίνεται μέσω της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odde.gr), συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας. Η καταφατική δήλωση του άρθρου 988 αποτελεί τίτλο εκτελεστό κατά του τρίτου. Τον εκτελεστήριο τύπο δίνει Πρωτοδίκης του κεντρικού Πρωτοδικείου της περιφέρειας όπου ο οφειλέτης έχει, κατά τον χρόνο διενέργειας της κατάσχεσης, την κατοικία, τη διαμονή ή την έδρα του.».</p>	
30.	Κατάργηση διατάξεων	
	<p><i>Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης που προβλέπουν κατάργηση</i></p>	<p><i>Καταργούμενες διατάξεις</i></p>
	<p>Άρθρο 25 Αναδιάρθρωση γενικών προνομίων και καθιέρωση προνομίου υπέρ της νόμιμης μοίρας – Τροποποίηση Άρθρου 975 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας</p> <p>Στο άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί γενικών προνομίων και κατάταξης δανειστών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: γ) η περ. 6 καταργείται</p>	<p>Η περ. 6 του άρθρου 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) έχει ως εξής:</p> <p>«6) Οι απαιτήσεις του Συνεγγυητικού κατά του οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος έχει ή είχε στο παρελθόν την ιδιότητα της επιχείρησης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 2396/1996 και οι απαιτήσεις του Συνεγγυητικού έχουν προκύψει εντός δύο (2) ετών πριν από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού ή κήρυξης της πτώχευσης.»</p>
	<p>Άρθρο 34 Καταργούμενες διατάξεις</p> <p>Από τη 16η Σεπτεμβρίου 2026 καταργούνται:</p> <p>α) το άρθρο 35 του ν. 4786/2021 (Α' 43), περί ερμηνευτικής διάταξης για κληρονόμους που ενηλικιώνονται,</p> <p>β) το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 8 του ν. 4356/2015 (Α' 181), περί του κληρονομικού δικαιώματος των μερών συμφώνου συμβίωσης,</p> <p>γ) η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας ή κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο,</p> <p>δ) το άρθρο 1 του ν.δ. 472/1974 (Α' 174), περί συμβάσεων παραίτησης αλλοδαπού συζύγου από κληρονομικά δικαιώματα, και</p>	<p>Το άρθρο 35 του ν. 4786/2021 (Α' 43) έχει ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 35 Ερμηνευτική διάταξη για κληρονόμους που ενηλικιώνονται</p> <p>Κατά την αληθή έννοια του άρθρου 1912 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164), ο κληρονόμος που ενηλικιώνεται δικαιούται εντός της ετήσιας προθεσμίας του άρθρου 1912 ΑΚ να αποποιηθεί την κληρονομία.»</p> <p>Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 8 του ν. 4356/2015 (Α' 181) έχει ως εξής:</p> <p>«Κατά την κατάρτιση του Συμφώνου το κάθε μέρος μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμά του στη νόμιμη μοίρα.»</p>

ε) το άρθρο 7 του ν. 1118/1972 (Α' 29), περί διαθηκών ατόμων που νοσηλεύονται ή φιλοξενούνται σε ιδιωτικές μονάδες περίθαλψης.

Η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) έχει ως εξής:

«Όσον αφορά την αποδοχή κληρονομίας, η οποία επάγεται στον ανήλικο, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1527.»

Το άρθρο 1 του ν.δ. 472/1974 (Α' 174) έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

1. Συμβάσεις συναπτόμεναι εν τη αλλοδαπή δι' ιδιωτικού ή συμβολαιογραφικού εγγράφου μεταξύ προσώπων μελλόντων να έλθουν εις γάμον, εκ των οποίων ο εις τυγχάνει Ελληνικής ιθαγενείας, ο έτερος δε αλλοδαπής, κατοίκων αμφοτέρων αλλοδαπής κατά τον χρόνον της συνάψεως της συμβάσεως και δια των οποίων ο αλλοδαπός παραιτείται, έναντι ή άνευ ανταλλάγματος, δια τον μετά την τέλεσιν του γάμου χρόνον, από του κληρονομικού δικαιώματος αυτού επί της κληρονομίας του Ελληνικής ιθαγενείας συζύγου του, εν τω συνόλω της ή από ποσοστού ταύτης ή από του δικαιώματος νομίμου μοίρας, είναι έγκυροι και ισχυραί, εφόσον επηκολούθησεν, ο εν όψει του οποίου συνήφθησαν, γάμος των συμβαλλομένων.

2. Αι διατάξεις της προηγουμένην παρ., εφαρμόζονται υπό τας αυτάς προϋποθέσεις, και επί συμβάσεων συναπτομένων μετά την τέλεσιν του γάμου των αυτών προσώπων.

3. Τα εν παρ. 1 και 2 οριζόμενα εφαρμόζονται και επί συμβάσεων συναφθεισών μέχρι της ενάρξεως ισχύος του παρόντος εφόσον ο κατά τας παρ. ταύτας, συμβληθείς Έλλην υπήκοος τελεί εν ζωή κατά την έναρξην ισχύος του παρόντος.»

Το άρθρο 7 του ν. 1118/1972 (Α' 29) έχει ως εξής:

«Άρθρο 7

1. Πάσα πράξις τελευταίας βουλήσεως, καταρτιζομένη παρά των εις τας εν άρθρ. 1 του παρόντος Ιδιωτικές Επιχειρήσεις περιθαλπομένων προσώπων, κατά την διάρκειαν της περιθάλψεως των ή εντός τριμήνου από της δι' οιονδήποτε λόγον διακοπής αυτής, λογίζεται άκυρος, καθ' ο μέρος δι' αυτής μεταβιβάζονται περιουσιακά εν γένει στοιχεία εις φυσικά ή νομικά πρόσωπα ασκούντα τας επιχειρήσεις ταύτας ή εις τα εν αυταίς υφ' οιανδήποτε σχέσιν εργασίας απασχολούμενα πρόσωπα, εφ' όσον

	<p>δεν καταρτισθή διά δημοσίου εγγράφου ενώπιον Συμβολαιογράφου, τηρουμένων κατά τα λοιπά των προβλεπομένων υπό της κειμένης νομοθεσίας νομίμων προς τούτο διατυπώσεων.</p> <p>2.Περιοδικαί διακοπαί της περιθάψεως κατά διαδοχικά διαστήματα μικρότερα των τριών μηνών έκαστον, δεν θεωρούνται διακόπτουσαι την περίθαλψιν διά την εφαρμογήν του παρόντος άρθρου.</p> <p>3.Επί προσωπικών εταιρειών ασκουσών τας εν άρθρ.1 του παρόντος επιχειρήσεις η κατά την προηγουμένη παράγραφον απαγγελλομένη ακυρότης εκτείνεται εις πάντα τα αποτελούμενα ταύτας πρόσωπα.»</p>
--	--

Η. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης

31.	Συναρμοδιότητα Υπουργείων / υπηρεσιών / φορέων		
Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Συναρμόδια Υπουργεία – Συναρμόδιες υπηρεσίες / φορείς	Αντικείμενο συναρμοδιότητας	

32.	Έκδοση κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων			
Εξουσιοδοτική ή διάταξη	Είδος πράξης	Αρμόδιο ή επισπεύδον Υπουργείο ή υπηρεσία	Αντικείμενο	Χρονοδιάγραμμα (ενδεικτική ή αποκλειστική προθεσμία)
Παρ. 1 του άρθρου 32	Κοινή απόφαση	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Δικαιοσύνης και Οικονομικών και Δικαιοσύνης	Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται: α) οι προϋποθέσεις εγγραφής των δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο του άρθρου 1896 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164)· β)	

			<p>το ύψος των γραμματίων προείσπραξης των δικηγόρων, ο τρόπος, ο χρόνος και οι λοιποί όροι καταβολής της, εφαρμοζομένης αναλόγως της παρ. 3 του άρθρου 108 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) σχετικά με την αποζημίωση· γ) οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των δικηγόρων, την επιμόρφωσή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.</p>	
<p>Παρ. 2 του άρθρου 32</p>	<p>Απόφαση</p>	<p>Υπουργείο Δικαιοσύνης</p>	<p>Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις εγγραφής των συμβολαιογράφων στους ειδικούς καταλόγους του άρθρου 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθώς και οι αναγκαίες εγγυήσεις για την αδιάβλητη επιλογή των συμβολαιογράφων, την επιμόρφωσή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.</p>	

Αθήνα, 8 Μαΐου 2026

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΙΣ 08.05.2026 22:07	GEORGIOS GERAPETRITIS 08.05.2026 22:08	THEODOROS LIVANIOS 08.05.2026 22:11
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
GEORGIOS FLORIDIS 08.05.2026 22:08	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ PLEVRIS 08.05.2026 22:16	DOMNA MICHAILIDOU 08.05.2026 22:21
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ	ΔΟΜΝΑ – ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ		ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
DIMITRIOS PAPASTERGIOU 08.05.2026 22:09		CHRISTOS- SKERTSOS 08.05.2026 22:28
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ		ΧΡΗΣΤΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΕΡΤΣΟΣ
	Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	
	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΘΑΝΑΣΙΣ 08.05.2026 22:10	
	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ	

Αριθ. 63/3/2026

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Η
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ.1 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις»

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου, προβλέπονται τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Προσδιορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο των προτεινόμενων διατάξεων. **(άρθρα 1 και 2)**

2. Αναμορφώνεται το κληρονομικό δίκαιο και προς τούτο αντικαθίσταται το Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984). Ειδικότερα, οι βασικές αλλαγές εστιάζονται στα ακόλουθα σημεία:

α. Καθιερώνεται ο θεσμός της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, με τη σύμβαση να καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυτοπρόσωπη παρουσία των συμβαλλομένων και με την ίδια πράξη να παρέχεται η δυνατότητα να διαθέσουν την περιουσία τους περισσότεροι.

β. Απλοποιείται η διαδικασία σύνταξης δημόσιας διαθήκης και κατάρτισης μυστικής διαθήκης με τη μείωση του αριθμού των παρόντων μαρτύρων, ενώ προβλέπεται ειδική διαδικασία για τη δήλωση της βούλησης του διαθέτη σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας λόγου και εισάγεται ενιαίος τύπος διαθήκης σε έκτακτες περιπτώσεις.

γ. Αναπροσαρμόζονται οι κανόνες της εξ αδιαθέτου διαδοχής. Μεταξύ άλλων:

- Αυξάνεται η κληρονομική μερίδα του επιζώντος συζύγου εάν συντρέχει με ένα τέκνο.

- Ο σύζυγος του κληρονομούμενου καλείται, εφεξής, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου στην τρίτη τάξη (αντί, στην πέμπτη τάξη, που προβλέπεται σήμερα).

- Δεν περιλαμβάνονται στις τάξεις κληρονομικής διαδοχής πλέον οι προπαπούδες και οι προγιαγιάδες του κληρονομούμενου, ενώ οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου, καθώς και τα τέκνα και οι εγγονοί αυτών καλούνται στην τέταρτη τάξη αντί στην τρίτη που προβλέπεται σήμερα.

- Αναγνωρίζεται, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, η κατάταξη στην πέμπτη τάξη, του προσώπου που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο.

- Συνιστάται κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που είχε αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν από τον θάνατό του και καθορίζεται το αντικείμενο της κληροδοσίας.

δ. Μεταβάλλεται η φύση της νόμιμης μοίρας και αυτή αναγνωρίζεται ως χρηματική αξίωση κατά του κληρονόμου, ίση με το μισό της αξίας της εξ αδιαθέτου μερίδας, προσδιορίζεται δε ο χρόνος παραγραφής της εν λόγω αξίωσης.

- Επανακαθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της νόμιμης μοίρας κ.λπ.

ε. Εισάγεται, με την κατάρτιση σύμβασης, η δυνατότητα παραίτησης προσώπου από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου.

στ. Ορίζεται ρητά, ότι ο κληρονόμος δεν ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εκτός αν δηλώσει ότι θα διαχειρίζεται ελεύθερα την κληρονομία ή αν συντρέχουν ειδικές περιπτώσεις. (Κατά τα ισχύοντα, ευθύνεται και με τη δική του περιουσία, εφόσον δεν έχει το ευεργέτημα της απογραφής ή δεν έχει αποποιηθεί την κληρονομία.)

ζ. Επέρχονται αλλαγές ως προς τον διορισμό των εκκαθαριστών και μεταξύ άλλων:

- Εκκαθαριστής της κληρονομίας διορίζεται δικηγόρος, ο οποίος περιλαμβάνεται σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας, ενώ δεν μπορεί να διορισθεί ως εκκαθαριστής, ο κληρονόμος και τα λοιπά μνημονευόμενα πρόσωπα.

- Προβλέπεται ότι οι κληρονόμοι, εάν η κληρονομία δεν επαρκεί, ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για την καταβολή των δαπανών εκκαθάρισης και της αμοιβής στον εκκαθαριστή, η οποία ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.

η. Επιτρέπεται η έκδοση ενιαίου κληρονομητηρίου για διαδοχικές κληρονομικές διαδοχές (πολλαπλό κληρονομητήριο).

θ. Όσον αφορά στην εκτέλεση της διαθήκης και τα καθήκοντα του εκτελεστή αυτής, μεταξύ άλλων:

- Επανακαθορίζεται η διαδικασία για την επιχείρηση πράξεων από τον εκτελεστή της διαθήκης, με αύξηση του ποσού της δαπάνης πάνω από το οποίο απαιτείται άδεια του δικαστηρίου, σε περίπτωση μη συναίνεσης του κληρονόμου.

- Προβλέπεται ότι ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία σε περίπτωση επιχείρησης πράξεων.

- Ορίζεται ρητά ότι ο εκτελεστής της διαθήκης, εφόσον προβεί σε επιχείρηση πράξεων, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του κληρονόμου ή χωρίς τη συναίνεσή του ή χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ευθύνεται ο ίδιος για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εις ολόκληρον με τον κληρονόμο.

- Εισάγεται πρόβλεψη, σχετικά με τη διαχείριση περιουσίας από επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη, στην περίπτωση που η περιουσία αυτή για την

οποία έχει οριστεί εκτελεστής διαθήκης, περιέρχεται σε ανήλικο που τελεί υπό επιτροπεία ή σε ενήλικο που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση.

- Διευρύνονται οι λόγοι για τους οποίους επέρχεται η παύση του λειτουργήματος του εκτελεστή. **(άρθρο 3)**

ΜΕΡΟΣ Β΄

1. Τροποποιούνται λουπές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (π.δ.456/1984) και του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941) και οι κυριότερες αλλαγές εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία:

α. Διευρύνεται η προστασία της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από διάταξη τελευταίας βούλησης.

β. Επεκτείνεται η προστασία της οικογενειακής στέγης, σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή, και στον σύντροφό του με σύμφωνο συμβίωσης.

γ. Επεκτείνεται ο τίτλος από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης υπέρ των νόμιμων μεριδούχων στα ακίνητα της κληρονομιάς, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα.

δ. Ρυθμίζονται εκ νέου θέματα αναφορικά με την κληρονομία που επάγεται σε ανήλικο τέκνο και μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (μείωση της αξίας της κληρονομιάς λόγω πλημμελούς διαχείρισης των γονέων του κ.ά.), οι γονείς ευθύνονται και με την παρουσία τους έναντι των δανειστών της κληρονομιάς.

ε. Διασαφηνίζεται ότι το νομικό πρόσωπο που κληρονομεί εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της.

(άρθρα 4 - 16)

2. Τροποποιείται - συμπληρώνεται ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985) και μεταξύ άλλων:

α. Καθορίζεται η διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, καθώς και η διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση.

β. Προσδιορίζεται ο αρμόδιος δικαστής για να βεβαιώσει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, στην περίπτωση έλλειψης στοιχείων για την κατοικία ή διαμονή του κληρονομούμενου στην Ελλάδα.

γ. Αναδιαρθρώνονται τα γενικά προνόμια και η σειρά κατάταξης των δανειστών και ειδικότερα, συμπεριλαμβάνονται στη σειρά κατάταξης και οι απαιτήσεις του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα.

(άρθρα 17 - 25)

3.α. Προσδιορίζονται οι περιπτώσεις διατήρησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του κληρονομούμενου ως Α.Φ.Μ. της κληρονομιάς.

β. Εναρμονίζονται διατάξεις του ν. 5259/2025, περί σχολαζουσών κληρονομιών, με το θεσπιζόμενο νέο κληρονομικό δίκαιο. **(άρθρα 26-31)**

ΜΕΡΟΣ Γ΄

1. Παρέχονται νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις αναφορικά με τον καθορισμό:

- των προϋποθέσεων εγγραφής των δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας, του ύψους των γραμματίων προείσπραξης αυτών και των όρων καταβολής τους, εφαρμοζόμενης ανάλογα της παρ. 3 του άρθρου 108 του π.δ. 26/2012 σχετικά με την αποζημίωση των δικαστικών αντιπροσώπων, κατά την εκλογική διαδικασία (απαλλαγή του ποσού της αποζημίωσης από κάθε φόρο, εισφορά ή κράτηση υπέρ τρίτων, ακατάσχετο και μη συμψηφισμός του ποσού αυτού με οφειλές προς το Ελληνικό Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία), θεμάτων σχετικών με την επιμόρφωσή τους κ.ά..

- των προϋποθέσεων εγγραφής των συμβολαιογράφων στους ειδικούς καταλόγους του άρθρου 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, θεμάτων σχετικών με την επιμόρφωσή τους κ.ά. **(άρθρο 32)**

2. Παρατίθενται οι μεταβατικής ισχύος και οι καταργούμενες διατάξεις. **(άρθρα 33-34)**

ΜΕΡΟΣ Δ΄

1. Εισάγονται λοιπές ρυθμίσεις και ειδικότερα:

- Ρυθμίζονται επιμέρους θέματα στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής.

- Παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για τον καθορισμό της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odde.gr), μέσω της οποίας υποβάλλεται η δήλωση τρίτου για τη διενέργεια κατάσχεσης εις χείρας τρίτου. **(άρθρα 35 –**

38)

2.α. Ορίζεται η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), ως ο Ελληνικός Ανεξάρτητος Μηχανισμός Παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών κατά τον έλεγχο διαλογής τους καθώς και κατά τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα και εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες αυτού.

β. Για την άσκηση των προαναφερόμενων αρμοδιοτήτων και την εν γένει υποστήριξη του Ανεξάρτητου Μηχανισμού, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση της κείμενης νομοθεσίας, η απόσπαση υπαλλήλων του δημόσιου τομέα σε θέσεις επιθεωρητών – ελεγκτών, καθώς και μέχρι δέκα (10) υπαλλήλων από φορείς

του δημόσιου τομέα, μονίμων ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, για το οριζόμενο χρονικό διάστημα.

γ. Παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για την περαιτέρω ρύθμιση ζητημάτων αναφορικά με την αποστολή, τις αρμοδιότητες και τη στελέχωση του Ανεξάρτητου Μηχανισμού καθώς και λοιπών συναφών θεμάτων. **(άρθρο 39)**

B. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται επί του κρατικού προϋπολογισμού και επί του προϋπολογισμού των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης κατά περίπτωση, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού από την ανάληψη, από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, του κόστους παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών κατά τον έλεγχο διαλογής τους και την άσκηση της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα. **(άρθρο 39)** Η εν λόγω δαπάνη, σύμφωνα με στοιχεία του αρμόδιου Υπουργείου, εκτιμάται στο ποσό του **1 εκατ. ευρώ** και θα επιβαρύνει το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού:

- από την κάλυψη του μισθολογικού κόστους, σε περίπτωση αποσπάσεων υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης. **(άρθρο 39 παρ.3)**

- από τυχόν τροποποίηση του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης, με κανονιστική πράξη κατ' εφαρμογή του **άρθρου 39 παρ.4.**

3. Απώλεια δημοσίων εσόδων από την απαλλαγή των εκκαθαριστών από την υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων και τη θέσπιση του ακατάσχετου για τα ποσά της αποζημίωσης που τους καταβάλλεται. **(άρθρο 32)**

4. Ενδεχόμενη απώλεια ή χρονική υστέρηση είσπραξης δημοσίων εσόδων, κατά περίπτωση, από την κατάταξη των απαιτήσεων του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα, σε υψηλότερη θέση από τις απαιτήσεις του Δημοσίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία και την ως εκ τούτου μη εξόφληση ή τη χρονική υστέρηση είσπραξης των οφειλομένων. **(άρθρο 25)**

5. Ενδεχόμενη αύξηση δημοσίων εσόδων από την αναμενόμενη αύξηση των αποδοχών κληρονομίας, επειδή οι κληρονόμοι δεν ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας και την εξ'

αυτού του λόγου δυνατότητα αξιοποίησης των ακινήτων και των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομίας «εντός οικονομικής κυκλοφορίας» (ενίσχυση της φορολογικής βάσης, φορολογικά έσοδα από ΕΝΦΙΑ, φόροι μεταβίβασης κ.λπ.).

(άρθρο 3, εσωτερικό άρθρο 1892)

Το ύψος των προαναφερόμενων οικονομικών αποτελεσμάτων εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά.

Αθήνα, 8 Μαΐου 2026

Η Γενική Διευθύντρια

IOULIA ARMAGOU
08/05/2026 19:54

Ιουλία Γ. Αρμάγου

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
(άρθρο 75 παρ.3 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις»

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου, προκαλούνται σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού από την ανάληψη, από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, του κόστους παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών κατά τον έλεγχο διαλογής τους και την άσκηση της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα. **(άρθρο 39)** Η εν λόγω δαπάνη εκτιμάται στο ποσό του **1 εκατ. ευρώ** και θα επιβαρύνει το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού:

- από την κάλυψη του μισθολογικού κόστους, σε περίπτωση αποσπάσεων υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης. **(άρθρο 39 παρ.3)**

- από τυχόν τροποποίηση του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης, με κανονιστική πράξη κατ' εφαρμογή του **άρθρου 39 παρ.4.**

Οι ανωτέρω δαπάνες, των οποίων το ύψος εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά, θα αντιμετωπίζονται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, κατά περίπτωση .

3. Απώλεια δημοσίων εσόδων από την απαλλαγή των εκκαθαριστών από την υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων και τη θέσπιση του ακατάσχετου για τα ποσά της αποζημίωσης που τους καταβάλλεται. **(άρθρο 32)**

4. Ενδεχόμενη απώλεια δημοσίων εσόδων από την κατάταξη των απαιτήσεων του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα, σε υψηλότερη θέση από τις απαιτήσεις του Δημοσίου και των Οργανισμών

Τοπικής Αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία και την ως εκ τούτου μη εξόφληση των οφειλομένων. **(άρθρο 25)**

Οι ανωτέρω απώλειες εσόδων θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού και προϋπολογισμού λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, κατά περίπτωση.

Αθήνα, 8 Μαΐου 2026

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

**ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΙΣ
08.05.2026 21:42

Κ. ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

GEORGIOS FLORIDIS
08.05.2026 21:20

Γ. ΦΛΩΡΙΔΗΣ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

ΓΙΑ ΤΟ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

**«Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς
διατάξεις»**

Απρίλιος 2026

[1]

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 24 Μαρτίου 2026 εστάλη στην Ο.Κ.Ε. προς γνωμοδότηση από το Τμήμα Β΄ της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο: «*Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς διατάξεις*».

Για την επεξεργασία του εν λόγω Σχεδίου Νόμου συγκροτήθηκε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Μιχάλη Αλέπη, Χρήστο Ιωάννου, Φώτη Κολεβέντη, Άγγελο Δημαρά, Ιωάννη Κορκόβελο** και την κα **Δήμητρα - Ινές Αγγελή**.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Ιωάννης Κορκόβελος**, Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ο.Κ.Ε.

Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας συμμετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι κ.κ. **Ελευθέριος Καστρήσιος**, Επίκουρος Καθηγητής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, **Σταμάτης Κουμάνης**, Επίκουρος Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, **Σωτήριος Παπαμιχαήλ**, Δικηγόρος, και η κα **Λήδα - Παναγιώτα Αλέπη**, Νομικός, Σύμβουλος Διεθνούς Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό του έργου της Επιτροπής η κα **Χριστίνα Κουτσιούμπα**, Επιστημονική Συνεργάτης της Ο.Κ.Ε.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της σε τρεις (3) συνεδριάσεις στις 20 Απριλίου 2026.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ	5
ΣΧΟΛΙΑ ΟΚΕ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ Ν/Σ	18
ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ	28
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ Ο.Κ.Ε.	60

Γνώμη της Ο.Κ.Ε. επί του Σχ/Ν του Δικαιοσύνης

«Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς διατάξεις»

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

Η αναθεώρηση του κληρονομικού δικαίου στην Ελλάδα αποτελεί ένα ζήτημα που για ποικίλους λόγους απασχολεί όλο και πιο έντονα τη δημόσια, νομική και επιστημονική συζήτηση. Το Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα, που αφορά στο κληρονομικό δίκαιο, τέθηκε σε ισχύ το 1946 και παρέμεινε ουσιαστικά αναλλοίωτο για σχεδόν οκτώ δεκαετίες. Οι τμηματικές τροποποιήσεις που επήλθαν (κυρίως με τους ν. 2447/1996, 3089/2002, 4055/2012, 5221/2025 κ.ά.) δεν άλλαξαν τα δομικά στοιχεία, ούτε την τελολογία του δικαίου αυτού. Στην ισχύουσα κατάσταση, ενώ αναγνωρίζεται ότι ο Αστικός Κώδικας έχει συμβάλλει σημαντικά στη διασφάλιση της οικογενειακής συνοχής και της κοινωνικής προστασίας, φαίνεται πλέον να μην ανταποκρίνεται πλήρως στις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές απαιτήσεις.

Οι μεταβολές στη δομή και τον τύπο της οικογένειας, καθώς και στις συνθήκες και το προσδόκιμο ζωής, η αύξηση της κινητικότητας των πολιτών και η πολυπλοκότητα των οικονομικών συνθηκών και των σύγχρονων περιουσιακών στοιχείων καθιστούν αναγκαία την αναδιαμόρφωση των κανόνων που διέπουν το θεσμικό πλαίσιο του κληρονομικού δικαίου.

Άλλωστε, στη σύγχρονη πραγματικότητα, όπου οι οικογενειακές σχέσεις είναι πιο σύνθετες και οι οικονομικές δραστηριότητες πιο απαιτητικές, η αυστηρότητα και οι τεχνικοί περιορισμοί του ισχύοντος συστήματος συχνά δημιουργούν καθυστερήσεις, δυσχέρειες, εμπόδια στην αξιοποίηση της κληρονομιαίας περιουσίας, ιδίως δε σε περιπτώσεις διαδοχής επιχειρήσεων.

Η δε σύγχρονη περιουσία, η οποία αποτελείται πολύ συχνά από χρηματοοικονομικά προϊόντα, μετοχές, επιχειρήσεις και δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ ενδέχεται να έχει υποστεί και τις επιπτώσεις της υπερδεκαετούς οικονομικής κρίσης της χώρας μας, διέπεται από μια οικονομική πολυπλοκότητα που

δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά από ρυθμίσεις μιας άλλης εποχής.

Αναλυτικότερα, το ισχύον κληρονομικό δίκαιο, αναγνωρίζει πρακτικά ως οικογένεια μόνο την έννομη σχέση γάμου και συμφώνου συμβίωσης και την εξ αίματος συγγένεια. Η ελεύθερη συμβίωση, αν και μέχρι σήμερα αποτελεί αρκετά διαδεδομένη πραγματική κατάσταση, δεν επιφέρει σε κληρονομικό επίπεδο έννομα αποτελέσματα για τον επιβιώσαντα σύντροφο. Περαιτέρω, η μεγαλύτερη διάρκεια ζωής αποτελεί παράγοντα που θέτει εν αμφιβόλω την αποτελεσματικότητα του πλαισίου προστασίας του υφιστάμενου κληρονομικού δικαίου, ιδίως σε επίπεδο προστασίας νόμιμης μοίρας, καθώς τα τέκνα που κληρονομούν είναι πια στην πλειοψηφία ενήλικα και σε ώριμη πολλές φορές ηλικία, ενώ την ίδια στιγμή δεν υφίσταται πρόβλεψη για την ανταμοιβή άμισθων φροντιστών ηλικιωμένων και επί μακρῶ νοσηλευομένων προσώπων, ούτε δικλείδες ασφαλείας για την προστασία ηλικιωμένων ή/και ασθενών περιθαλπομένων σε νοσοκομεία, κλινικές και μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων κατά τη σύνταξη διαθήκης.

Το μέχρι σήμερα υφιστάμενο σύστημα ευθύνης του κληρονόμου, έχει δημιουργήσει κατά περιπτώσεις προβληματισμούς σε κληρονόμους, οι οποίοι στην πράξη, εξαιτίας άγνοιας ή ολιγωρίας, καταλήγουν να ευθύνονται για χρέη που υπερβαίνουν την αξία της κληρονομιαίας περιουσίας, ενώ και η ιδιότητα του μεριδούχου ως κληρονόμου σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς για τη νόμιμη μοίρα εντείνει τις συγκρούσεις μεταξύ κληρονόμων.

Ειδικότερα, το θέμα της διαδοχής των επιχειρήσεων έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους ευρωπαϊκούς θεσμούς¹ τόσο από άποψη οικονομικής ευελιξίας, όσο και από την άποψη της νομοτεχνικής αρτιότητας μεταβίβασης περιουσιών. Οι σύγχρονες προσεγγίσεις εστιάζουν στην ανάγκη εξεύρεσης μιας νέας ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των συγγενών και της ενίσχυσης της ατομικής αυτονομίας.

¹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/continuity-and-exit/business-transfers_en

Γενικότερα, δε, πολλά ευρωπαϊκά κράτη (Γερμανία, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ολλανδία) έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη εκσυγχρονισμού του κληρονομικού δικαίου, με σκοπό αυτό να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες έννομης προστασίας, έχοντας ήδη προβεί σε σχετικές μεταρρυθμίσεις, ενώ και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έγινε στο πλαίσιο αυτό προσπάθεια ενιαίας διευθέτησης των διεθνών κληρονομικών υποθέσεων με την έκδοση του Κανονισμού 650/2012/ΕΕ.

Εξίσου σημαντική είναι η ανάγκη απλοποίησης των διαδικασιών που σχετίζονται με την αποδοχή και εκκαθάριση της κληρονομιάς. Η γραφειοκρατία, οι καθυστερήσεις και η πολυπλοκότητα των σχετικών διαδικασιών αποτελούν συχνά τροχοπέδη για τους πολίτες και επιβαρύνουν τη λειτουργία της οικονομίας. Η αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και η μείωση των διοικητικών βαρών θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

Ιδιαίτερη θέση στη συζήτηση κατέχει και η φορολογική διάσταση της κληρονομιάς. Η αναμόρφωση του συστήματος φορολόγησης, με στόχο τη δικαιότερη κατανομή των βαρών και την αποφυγή αντικινήτρων για την αξιοποίηση της περιουσίας, αποτελεί βασικό στοιχείο μιας συνολικής μεταρρύθμισης.

Με το Σχέδιο Νόμου (Σχ/Ν) με τίτλο «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και συναφείς διατάξεις» η πολιτεία επιχειρεί να αναθεωρήσει σημαντικό μέρος του Πέμπτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα (Κληρονομικό Δίκαιο), ενώ εισάγει και εντελώς νέες ρυθμίσεις σε αυτό. Αντιστοίχως, προβαίνει και σε τροποποιήσεις του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, καθώς και του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με σκοπό την συμπόρευση των διατάξεών τους και την εφαρμογή τους σε δικονομικό επίπεδο.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, το αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης ανάρτησε στην επίσημη ιστοσελίδα της δημόσιας διαβούλευσης² Σχέδιο Νόμου με σκοπό³ α) την προσαρμογή του κληρονομικού δικαίου στις σύγχρονες ανάγκες μέσω αναμόρφωσης του πλαισίου της εξ αδιαθέτου διαδοχής και της νόμιμης μοίρας, αναθεώρησης του

² <https://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=18208>

³ Υπουργείο Δικαιοσύνης, Παρουσίαση του Σχεδίου Νόμου για την Αναμόρφωση του Κληρονομικού Δικαίου <https://ministryofjustice.gr/?p=16096>

συστήματος της ευθύνης του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, αναβάθμισης του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης και απλοποίησης της διαδικασίας διευθέτησης των σχέσεων μεταξύ των συγκληρονόμων, β) την εισαγωγή νέων θεσμών και συγκεκριμένα των κληρονομικών συμβάσεων (αιτία θανάτου) και των συμβάσεων παραιτήσεως από μελλοντικά κληρονομικά δικαιώματα, προσφέροντας νέες κι ευέλικτες λύσεις για τους ενδιαφερόμενους πολίτες, γ) την επίλυση ερμηνευτικών ζητημάτων που δημιουργούσαν διχογνωμίες στη νομολογία, όπως ο υπολογισμός της μερίδας ετεροθαλών αδελφών, οι προθεσμίες αποποίησης για δικαιοπρακτικά ανίκανα πρόσωπα κ.α. και δ) την κατάργηση παρωχημένων διατάξεων, γλωσσική ομοιομορφία και συστηματική συνοχή των νέων διατάξεων.

Με το νέο αυτό νομοσχέδιο επιχειρείται μια συνολική αντιμετώπιση των προαναφερθέντων ζητημάτων εντός **26 άρθρων**, τα οποία κατανέμονται σε τρία (3) Μέρη (Μέρος Α' έως Γ').

Το πρώτο μέρος (Μέρος Α') με τίτλο «ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ» αποτελείται από δύο (2) Κεφάλαια.

Στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 1 και 2) περιλαμβάνεται ως σκοπός του νόμου ο εκσυγχρονισμός και η προσαρμογή του Κληρονομικού Δικαίου στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες και ως αντικείμενό του α) η αναμόρφωση της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής και της νόμιμης μοίρας, β) η αναθεώρηση του συστήματος για την ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, γ) η αναβάθμιση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομιάς, δ) η απλοποίηση της διευθέτησης των σχέσεων των συγκληρονόμων, ε) η εισαγωγή των νέων θεσμών κληρονομικού δικαίου, ήτοι των κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου και των κληρονομικών συμβάσεων παραίτησης από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία και στ) η κατάργηση θεσμών του κληρονομικού δικαίου που έχουν περιπέσει σε αχρησία.

Στο Κεφάλαιο Β' με τίτλο ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ – ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (άρθρο 3) περιλαμβάνονται τροποποιήσεις σε 135 άρθρα από τα 326 του Πέμπτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, ενώ καταργούνται 28 άρθρα και προστίθενται 17 νέα άρθρα.

Αναλυτικότερα:

I. Γενικές διατάξεις κληρονομικής διαδοχής

Στο άρθρο 1710 προστίθεται ως τρίτη μορφή διάταξης τελευταίας βούλησης η κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, ενώ κατόπιν αυτού αντικαθίσταται σε ολόκληρο τον Κώδικα η λέξη «διαθήκη» με «διάταξη τελευταίας βούλησης»

Στο άρθρο 1717 (Συνδιαθήκη) με το προτεινόμενο σχέδιο αίρεται η απόλυτη απαγόρευση συνδιαθήκης, καθώς πλέον μπορεί να λειτουργήσει στο πλαίσιο κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της τελευταίας· διαφορετικά παραμένει άκυρη.

II. Σύνταξη διαθηκών

Στο άρθρο 1719 η ανικανότητα για δικαιοπρακτική ικανότητα για τη σύνταξη δημόσιας διαθήκης περιορίζεται στους «ανήλικους που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος».

Με το νέο άρθρο που προστίθεται με αριθμό 1724 προβλέπεται μερική ακυρότητα ιδιόγραφης διαθήκης που καταρτίζεται από πρόσωπα σε νοσοκομεία, κλινικές, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων κ.λπ., κατά τη διάρκεια ή εντός τριών μηνών από τη διακοπή της νοσηλείας τους, κατά το μέρος που εγκαθιστά ως κληρονόμους πρόσωπα συνδεδεμένα με τα εν λόγω ιδρύματα (εκτός αν πρόκειται για εξ αδιαθέτου κληρονόμους).

Στο άρθρο 1725 με την προτεινόμενη τροποποίηση απλοποιείται η διαδικασία που αφορά στη δημόσια διαθήκη, καθώς πλέον μειώνεται ο αριθμός μαρτύρων (από 3 σε 2), η παρουσία των οποίων απαιτείται για τη σύνταξή της ενώπιον συμβολαιογράφου.

Με την τροποποίηση του άρθρου 1729 προστίθενται ρητά στους ανίκανους μάρτυρες «όποιοι δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα».

Στο άρθρο 1731 περί δήλωσης βουλήσεως διαθέτη περιλαμβάνεται για τους διαθέτες με σοβαρή αναπηρία λόγου -οι οποίοι μέχρι τώρα μπορούσαν να

συντάσσουν μόνο μουσική διαθήκη- και δυνατότητα να χρησιμοποιούν «μηχανικά ή ηλεκτρονικά μέσα που επιτρέπουν τη φωνητική απόδοση» ή να προσλαμβάνουν διερμηνέα.

Επί των προτεινόμενων άρθρων 1750–1752 ενόποιείται και απλοποιείται ο θεσμός «έκτακτης διαθήκης» (για τις οποίες στο ισχύον δίκαιο υφίσταται ξεχωριστή κατά περίπτωση πρόβλεψη) για την σύνταξη των οποίων απαιτείται παρουσία τριών μαρτύρων όταν ο διαθέτης «διατρέχει άμεσο κίνδυνο θανάτου» λόγω έκτακτων περιστάσεων, με καταγραφή από έναν μάρτυρα.

III. Δημοσίευση διαθηκών και κήρυξη ως κυρίας

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1759–1765 προβλέπεται αναδιάρθρωση της δημοσίευσης με κεντρικό ρόλο αυτόν του συμβολαιογράφου. Ήδη το σύστημα είχε μεταρρυθμιστεί με το ν. 5221/2025, εισάγοντας το «Μητρώο Διαθηκών».

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1762–1763 που αφορούν στη κήρυξη διαθήκης ως κυρίας προβλέπεται το πρώτον ότι η ιδιόγραφη διαθήκη που κατατέθηκε για φύλαξη από τον διαθέτη παράγει έννομα αποτελέσματα χωρίς την κήρυξή της ως κυρίας. Αντίθετα, ιδιόγραφη διαθήκη που τιμά αποκλειστικά πρόσωπα εκτός πρώτης τάξης/συζύγου ή που δημοσιεύεται μετά δύο έτη από τον θάνατο απαιτεί κήρυξη ως κυρίας για να παράγει έννομα αποτελέσματα.

IV. Εξ αδιαθέτου διαδοχή

Με το προτεινόμενο άρθρο 1808 που αφορά στην πρώτη τάξη διαδοχής, προβλέπεται ότι η διαδοχή κατά ρίζες επεκτείνεται και σε κατιόντες που «εξέπεσαν πριν ή μετά την επαγωγή», όχι μόνο σε αυτούς που δεν ζούσαν κατά την επαγωγή.

Με το προτεινόμενο άρθρο 1809 που αφορά στη δεύτερη τάξη διαδοχής ορίζεται ρητά ότι η μερίδα γονέα που εξέπεσε προσαυξάνει κατ' ισομοιρία τη μερίδα των αδελφών ή των τέκνων/εγγονών αδελφών, και μόνο αν δεν υπάρχουν τέτοιοι, τη μερίδα του επιζώντος συζύγου.

Με το προτεινόμενο άρθρο 1810 που αφορά στον επιζώντα σύζυγο προβλέπεται διαφοροποίηση της μερίδας του ανάλογα με τον αριθμό των υφιστάμενων τέκνων. Συγκεκριμένα ορίζεται στο 1/3 αν υπάρχει ένα τέκνο, στο 1/4 αν υπάρχουν δύο ή περισσότερα, ενώ εισάγεται δικαίωμα επιλογής επικαρπίας, αντί κυριότητας σε αντικείμενα της κληρονομίας.

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1811, 1813 και 1817 που αφορούν στην τρίτη, τέταρτη και πέμπτη τάξη διαδοχής προβλέπεται αναδιάρθρωση της εξ αδιαθέτου διαδοχής με εξάλειψη της τάξης των προπαππούδων/προγιαγιάδων και προσθήκη του συντρόφου με ελεύθερη ένωση.

Με τη νέα προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 1817 εισάγεται για πρώτη φορά πρόβλεψη για τον σύντροφο που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι ο σύντροφος που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση τουλάχιστον τρία χρόνια με τον κληρονομούμενο (ή χωρίς χρονικό περιορισμό αν υπάρχουν κοινά τέκνα) αποκτά: (α) το εξάιρετο (οικιακά αντικείμενα), (β) αποκλειστική χρήση κατοικίας για ένα χρόνο, και (γ) εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι κληρονόμοι, ολόκληρη την κληρονομία με δικαστική βεβαίωση.

Με τη νέα προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 1819 εισάγεται για πρώτη φορά πρόβλεψη για νόμιμη κληροδοσία φροντιστή. Ειδικότερα, ορίζεται ότι πρόσωπο που ανέλαβε τη φροντίδα του κληρονομούμενου ουσιαδώς και χωρίς αντάλλαγμα, για τουλάχιστον έξι μήνες κατά τα τελευταία τρία χρόνια, αποκτά εκ του νόμου κληροδοσία, την οποία, όμως, ο κληρονομούμενος μπορεί να την αποκλείσει με διαθήκη. Το ποσό της καθορίζεται από το δικαστήριο βάσει του είδους και της έκτασης της φροντίδας.

V. Νόμιμη μοίρα

Με το προτεινόμενο άρθρο 1820 η νόμιμη μοίρα μετατρέπεται σε ενοχική αξίωση κατά του κληρονόμου, με τον μεριδούχο να μην έχει πλέον κατ' ανάγκη την ιδιότητα του κληρονόμου. Το ποσοστό παραμένει 1/2 της εξ αδιαθέτου μερίδας, αλλά η αξίωση «είναι κληρονομητή και μεταβιβαστή». Εισάγεται δε παραγραφή της σχετικής αξίωσης (2 έτη από τη λήξη του έτους κατά το οποίο ο μεριδούχος

πληροφορήθηκε την ύπαρξη της και πάντως με την πάροδο 20 ετών από θάνατο του κληρονομούμενου).

Με το προτεινόμενο άρθρο 1825 που αφορά στους περιορισμούς της νόμιμης μοίρας προβλέπεται ότι ο μεριδούχος που είναι και κληρονόμος και υφίσταται περιορισμό (καταπίστευμα, εκτελεστής, τρόπος) μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία και να ασκήσει τη χρηματική αξίωση νόμιμης μοίρας.

Με το προτεινόμενο άρθρο 1827 που αφορά στον προσδιορισμό της κληρονομίας προβλέπεται προσμέτρηση δωρεών των τελευταίων σε 5 έτη (αντί 10 σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο) έτη, ενώ προστίθεται ρητά και η δωρεά αιτία θανάτου στον υπολογισμό.

Με το προτεινόμενο άρθρο 1830 προβλέπεται δυνατότητα άσκησης αγωγής κατά του δωρεοδόχου, όχι πλέον για «ανατροπή» της δωρεάς (μέμψη άστοργης δωρεάς εντός δύο ετών από το θάνατο), αλλά αγωγή για «καταβολή ποσού που λείπει» (ή αυτούσια απόδοση) για την ικανοποίηση της νόμιμης μοίρας του, με παραγραφή τριών ετών από θάνατο. Δίνεται δε, δυνατότητα στο δωρεοδόχο να επιλέξει μεταξύ καταβολής χρηματικού ποσού και αυτούσιας απόδοσης.

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1832 επ. που αφορούν στην στέρηση νόμιμης μοίρας προβλέπονται πλέον τρεις ενιαίοι λόγοι για όλους τους μεριδούχους (αντί ανά κατηγορία): (α) επιβουλή ζωής διαθέτη ή μέλους οικογένειάς του, (β) κακούργημα ή σοβαρό πλημμέλημα (με αναφορά στην ενδοοικογενειακή βία) και (γ) αχαριστία με βαρύ παράπτωμα (ιδίως κακόβουλη παράλειψη διατροφής), ενώ καταργείται εντελώς ο λόγος «βίου άτιμου ή ανήθικου».

VI. Κληρονομική σύμβαση και εκ των προτέρων παραίτηση

Με το νέο προτεινόμενο Κεφάλαιο Δ' εισάγεται για πρώτη φορά ο θεσμός της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου (άρθρα 1798–1807). Στα άρθρα αυτά προβλέπεται ότι ο κληρονομούμενος μπορεί με σύμβαση (αυτοπροσώπως ενώπιον συμβολαιογράφου) να εγκαταστήσει κληρονόμο, να συστήσει καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο. Η σύμβαση δεν ανακαλείται μονομερώς (πλην λόγω

παραπτώματος του τιμώμενου). Η ελευθερία διάθεσης εν ζωή διατηρείται, αλλά δωρεές από χαριστική αιτία προς βλάβη του τιμώμενου είναι δυνατόν να προσβληθούν με αγωγή διάρρηξης, ενώ προβλέπεται και δικαίωμα υπαναχώρησης σε συμβάσεις έναντι αντιπαροχής.

Με το νέο προτεινόμενο Κεφάλαιο Ζ' εισάγεται για πρώτη φορά ο θεσμός της σύμβασης παραίτησης (Άρθρα 1838–1843): Στα άρθρα αυτά προβλέπεται ότι με σύμβαση ενώπιον συμβολαιογράφου, ο ένας συμβαλλόμενος παραιτείται εκ των προτέρων από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία του άλλου (εξ αδιαθέτου ή εκ διαθήκης ή νόμιμης μοίρας), ολικά ή μερικά, με ή χωρίς αντάλλαγμα. Σε περίπτωση αμφιβολίας, τα αποτελέσματα εκτείνονται και στους κατιόντες του παραιτηθέντος.

VII. Ευθύνη κληρονόμου

Με το προτεινόμενο άρθρο 1892 προβλέπεται αντιστροφή του συστήματος ευθύνης κληρονόμου και ειδικότερα ορίζεται ότι ο κληρονόμος ευθύνεται μόνο με την κληρονομία, εκτός αν δηλώσει ρητά ότι θα τη διαχειρίζεται ελεύθερα (θετική δήλωση) ή συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 1895 (παράβαση απαγόρευσης εκποίησης κ.λπ.).

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1893 επ. που αφορούν στη δικαστική εκκαθάριση προβλέπεται ότι την σχετική αίτηση μπορεί να υποβάλει (όχι μόνο δανειστής), αλλά «οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον». Εκκαθαριστής ορίζεται πλέον υποχρεωτικά δικηγόρος από ειδικό κατάλογο, ενώ περιλαμβάνεται και λεπτομερής ρύθμιση ολόκληρης της διαδικασίας (αναγγελία δανειστών, απογραφή, πίνακας κατάταξης, ανακοπή).

Με το προτεινόμενο άρθρο 1895 θεσπίζεται για πρώτη φορά απαγόρευση εκποίησης κληρονομαίων αντικειμένων. Ειδικότερα πριν από την απόφαση εκκαθάρισης, ο κληρονόμος δεν μπορεί να διαθέτει κληρονομιαία αντικείμενα χωρίς άδεια δικαστηρίου (εκτός αν ζητά εκποίηση για ικανοποίηση δανειστών ή συντήρηση της κληρονομίας). Παραβίαση της σχετικής πρόβλεψης οδηγεί σε ατομική ευθύνη και σχετική ακυρότητα της διάθεσης έναντι δανειστών.

VIII. Κληρονομική ανικανότητα και αναξιοότητα

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1857–1861 προβλέπεται διάκριση σε δύο θεσμούς α) την αυτοδίκαιη κληρονομική ανικανότητα (άρθρο 1857) για καταδίκη αμετάκλητα για θανάτωση/απόπειρα/άλλο κακούργημα κατά της ζωής, υγείας ή γενετήσιας ελευθερίας και β) τη δικαστικά κηρυσσόμενη αναξιοότητα (άρθρο 1858) για ευρύτερο αριθμό ορισθέντων παραπτωμάτων. Εισάγεται για την άσκηση αγωγής κήρυξης αναξιοότητας αποσβεστική προθεσμία 2 ετών από τη γνώση του λόγου αναξιοότητας και 10 ετών από επαγωγή προς τον ανάξιο.

IX. Κληρονομικό καταπίστευμα

Με το προτεινόμενο άρθρο 1916 παρ. 3 εισάγεται για πρώτη φορά προθεσμία και δη 30ετής αποσβεστική προθεσμία για την επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο από τον θάνατο του διαθέτη.

X. Κληρονομητήριο

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1923επ. στο κληρονομητήριο (άρθρο 1928) ορίζεται ότι θα αναγράφονται όχι μόνο κληρονόμοι και μερίδες, αλλά επίσης νόμιμοι μεριδούχοι, κληροδοσίες, τρόποι και ο εκτελεστής διαθήκης. Εισάγεται η δυνατότητα πολλαπλού κληρονομητηρίου για διαδοχικές κληρονομικές διαδοχές, ενώ για απλές περιπτώσεις (κατατεθείσα ιδιόγραφη διαθήκη ή κοινό κληρονομητήριο) αρκεί η δημοσίευση χωρίς κήρυξη ως κυρίας.

XI. Εκτελεστής διαθήκης

Με τα προτεινόμενα άρθρα 1984 επ. εισάγεται για την παύση του λειτουργήματος του εκτελεστή διαθήκης ρητή αποσβεστική προθεσμία 30 ετών από θάνατο του διαθέτη (νέο άρθρο 1997). Προβλέπεται νέα προστασία για ανήλικους/συμπαραστατούμενους κληρονόμους, καθώς ο εκτελεστής υπόκειται στις δεσμεύσεις επιτροπείας/συμπαραστάσεως, εκτός ρητής αντίθετης βούλησης διαθέτη (νέο άρθρο 1989), ενώ αυξάνεται το χρηματικό όριο που απαιτεί δικαστική άδεια για εκποίηση ακινήτων της κληρονομίας ή δημοσίων χρεογράφων ή μετοχών

ή ομολογιών ανώνυμων εταιρειών ή για συνομολόγηση δανείου ή για συμβιβασμό ή δαπάνη από 290 σε 3.000 ευρώ (άρθρο 1988).

Στο Κεφάλαιο Γ' με τίτλο ΤΕΛΙΚΕΣ – ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ – ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (άρθρο 4 έως 7) ορίζεται ο χρόνος εφαρμογής των διατάξεων για εκτελεστή διαθήκης και ειδικότερα, αν ο θάνατος του κληρονομούμενου επήλθε πριν από τη 16^η Σεπτεμβρίου 2026, οι εκτελεστές διαθήκης εξακολουθούν να ασκούν το λειτουργημά τους κατά το έως τώρα δίκαιο. Αν, όμως, πριν από την ανωτέρω ημερομηνία τους είχε ανατεθεί η διαχείριση της κληρονομίας, εφαρμόζεται από τη 16^η Σεπτεμβρίου 2026 το άρθρο 1989 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), ακόμα και αν ο θάνατος του κληρονομούμενου επήλθε πριν από την ημερομηνία αυτή. Περαιτέρω, καθορίζονται οι περιπτώσεις διατήρησης εφαρμογής προϊσχύοντος δικαίου σε διαθήκες και νέμηση ανιόντος, περιλαμβάνεται εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό των όρων εγγραφής δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο του άρθρου 1905 ΑΚ, την επιλογή και την αποζημίωσή τους στο πλαίσιο αυτό, ενώ απαριθμούνται αναλυτικά οι καταργούμενες διατάξεις⁴.

Το δεύτερο μέρος (Μέρος Β') με τίτλο «ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ» αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια.

Το ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' που αφορά σε ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (άρθρο 8 έως 16) παρεμβαίνει στα άρθρα ΑΚ 57, 368, 612, 612Α, 1262, 1521, 1522, 1616 σχετικά με τη διεύρυνση της προστασίας της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από κάθε διάταξη τελευταίας βούλησης, την ακυρότητα σύμβασης για την κληρονομία ζώντος τρίτου, τη διεύρυνση της προστασίας της οικογενειακής στέγης σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή, την

⁴ α) το άρθρο 35 του ν. 4786/2021 (Α' 43), περί ερμηνευτικής διάταξης για κληρονόμους που ενηλικιώνονται, β) το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 8 του ν. 4356/2015 (Α' 181), περί του κληρονομικού δικαιώματος των μερών συμφώνου συμβίωσης, γ) το άρθρο 21 του ν. 1738/1987 (Α' 200), περί κληρονομικού δικαίου Ελλήνων πολιτών, κατοίκων εξωτερικού επί είκοσι πέντε (25) τουλάχιστον συνεχόμενα χρόνια, δ) η παρ. 2 του άρθρου 1625 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), περί κληρονομίας ή κληροδοσίας που επάγεται στον ανήλικο, ε) το άρθρο 1 του ν.δ. 472/1974 (Α' 174), περί συμβάσεων παραίτησης αλλοδαπού συζύγου από κληρονομικά δικαιώματα, και στ) το άρθρο 7 του ν. 1118/1972 (Α' 29), περί διαθηκίων ατόμων που νοσηλεύονται ή φιλοξενούνται σε ιδιωτικές μονάδες περίθαλψης.

επέκταση της προστασίας της οικογενειακής στέγης στον σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης, την επέκταση του τίτλου από τον νόμο υπέρ των νόμιμων μεριδούχων για την απόκτηση υποθήκης προς περαιτέρω διασφάλισή τους λόγω της μετατροπής της αξίωσής τους σε ενοχική, την αποσαφήνιση της βούλησης του κληρονομούμενου ως προς τη διοίκηση περιουσίας ανηλίκου, την διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά, την ευθύνη των γονέων και την προστασία ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομιάς και την διοίκηση περιουσίας ανηλίκου από διάταξη τελευταίας βούλησης ή δωρεά αντίστοιχα.

Το Κεφάλαιο Β' αφορά σε ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (άρθρο 17) και πιο συγκεκριμένα στην αντικατάσταση άρθρου 118 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα σχετικά με τον περιορισμό της ευθύνης του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομιάς, κατ' αντιστοιχία των διατάξεων περί αντιστροφής συστήματος ευθύνης του κληρονόμου.

Το Κεφάλαιο Γ' που αφορά σε ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (άρθρο 18 έως 24) παρεμβαίνει στα άρθρα ΚπολΔ 483, 808 Α και Β, 812Α, 814, 817 και 975 σχετικά με τη διεύρυνση της επιδίκασης επιχείρησης και θέσπιση ρύθμισης αναβολής καταβολής στο πλαίσιο δικαστικής διανομής, την αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, τη διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, τη διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση, την αρμοδιότητα και διαδικασία δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομιάς, την αναμόρφωση της διαδικασίας ανακοπής κατά την εκκαθάριση κληρονομιάς και την αναδιάρθρωση γενικών προνομίων και καθιέρωση προνομίου υπέρ της νόμιμης μοίρας αντίστοιχα.

Το Κεφάλαιο Δ' που αφορά σε ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ (άρθρο 25) τροποποιεί συγκεκριμένα την παρ. 3 άρθρου 3 Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών σχετικά με την ευθύνη του Δημοσίου για υποχρεώσεις κληρονομιάς.

Το τρίτο μέρος (Μέρος Γ') με τίτλο «ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ» (άρθρο 26) ορίζεται ότι η ισχύς του υπό επεξεργασία νομοσχεδίου αρχίζει κατόπιν της ψήφισής του από την

16-9-2026, πλην των διατάξεων των άρθρων 1760 έως 1764 (δημοσίευση από προξενική αρχή, εμφάνιση δημοσίευσης ιδιόγραφης διαθήκης από διαμένοντα στο εξωτερικό, κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ιδιόγραφης διαθήκης, τεκμήριο γνησιότητας κυρίας διαθήκης) και 1923 έως 1933 (κληρονομητήριο) του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 162) και του άρθρου 808Α (αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) για τις οποίες αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επισημαίνεται ότι το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου⁵ αναρτήθηκε στην πλατφόρμα της Ανοιχτής Διακυβέρνησης στις 21/03/2026 ώρα 20:10, με καταληκτική ημέρα ώρα ολοκλήρωσης της διαδικασίας στις 20/04/2026 ώρα 09:00. Δηλαδή συνολικά, 29 ημέρες και 18 ώρες. Απεστάλη δε στην Ο.Κ.Ε. προς διατύπωση Γνώμης στις 24 Μαρτίου 2026 από το Τμήμα Β' της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Ο χρόνος για την αποδοτική επεξεργασία του νομοθετικού υλικού (σ/ν), σε ένα τόσο καίριο και σύνθετο πεδίο πολιτικής δεν κρίνεται επαρκής για τον αναγνώστη, τους επιστημονικούς και τους κοινωνικούς φορείς. Όπως έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει σε προηγούμενες Γνώμες της, η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι ο επίσημος χρόνος της διαβούλευσης θα πρέπει να είναι ικανός, ώστε να μπορεί να εκπονηθεί μια πλήρης και συμπεριληπτική γνωμοδότηση, κατόπιν της προβλεπόμενης εκ του νόμου διαδικασίας και των απαραίτητων συνεδριάσεων των οργάνων της. Στις δε περιπτώσεις κατά τις οποίες εισάγεται αναθεωρημένη έκδοση προς ψήφιση στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, θα πρέπει να προβλέπεται επιπλέον χρόνος μιας εβδομάδας για την αξιολόγηση των επικαιροποιημένων προτεινόμενων διατάξεων.

Άλλωστε, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε. 2232/1994 (άρθρο 2 παρ. 2) ορίζεται ότι η **Ο.Κ.Ε. διατυπώνει τη γνώμη της μέσα σε προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών και μεγαλύτερη των σαράντα πέντε (45) ημερών από τη γνωστοποίηση σε αυτή του θέματος.** Μόνο μετά την

⁵ <https://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=18208>

πάροδο της προθεσμίας των σαράντα πέντε (45) ημερών η έλλειψη σχετικής γνώμης δεν εμποδίζει τη λήψη σχετικής απόφασης. Στο επόμενο εδάφιο του ίδιου άρθρου αναφέρεται η δυνατότητα σύντμησης της εν λόγω προθεσμίας σε δεκαπέντε μέρες, μόνο όμως σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις.

Το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί αν εμπίπτει στην κατηγορία του εξαιρετικά κατεπείγοντος, καθώς αφενός τίποτα σχετικό δεν αναφέρεται ούτε στο περιεχόμενο του, ούτε στην σχετική αλληλογραφία που το συνοδεύει, ενώ δεν μπορεί να διαγνωσθεί τέτοια επείγουσα περίπτωση με άλλον τρόπο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η Ο.Κ.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες ανάγκες ιδίως σε σχέση με τις κοινωνικές μεταβολές και τις νέες οικογενειακές δομές, τη δημογραφική γήρανση και τη μακροβιότητα, την οικονομική πολυπλοκότητα, την ιδιαιτερότητα και σημασία των ζητημάτων της ευθύνης του κληρονόμου και της νόμιμης μοίρας, σε συνδυασμό με την εναρμόνιση με τους δεσμευτικούς για τη χώρα μας κανόνες ευρωπαϊκού δικαίου, υιοθετεί την ανάγκη εκσυγχρονισμού του κληρονομικού δικαίου, εκφράζοντας παράλληλα στην παρούσα γνωμοδότηση επιφυλάξεις ως προς συγκεκριμένες, αλλά σημαντικές σημειακές παρεμβάσεις του νομοσχεδίου και καλεί την πολιτεία να επανεξετάσει και να αναθεωρήσει τις εν λόγω διατάξεις κατά τα κατωτέρω ειδικώς αναφερόμενα. Τονίζει την σημασία της ουσιαστικής διενέργειας του κοινωνικού διαλόγου (ιδίως μέσω της Ο.Κ.Ε. ως συνταγματικά κατοχυρωμένου και αναγνωρισμένου φορέα), ως εν δυνάμει εγγυητή της πρακτικής αποτελεσματικότητας των υπό ψήφιση ρυθμίσεων και αρωγό σε κάθε προσπάθεια προς το σκοπό της καλής νομοθέτησης.

ΣΧΟΛΙΑ ΟΚΕ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ Ν/Σ

Το προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου αναμορφώνει το κληρονομικό δίκαιο, επιχειρώντας τον συγκερασμό παράδοσης και εκσυγχρονισμού. Η αξιολόγησή του, όπως και κάθε νομοθετικού εγχειρήματος, πρέπει να γίνει με γνώμονα θεμελιώδεις

αρχές του κράτους δικαίου, όπως η ασφάλεια δικαίου, η σαφήνεια των κανόνων, η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα, ώστε οι προτεινόμενες αλλαγές να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες χωρίς να διακυβεύουν τη σταθερότητα και την προβλεψιμότητα του δικαίου.

Όπως έχει αναφερθεί από την Ο.Κ.Ε. και σε προηγούμενη Γνώμη της, ζητούμενο για την Ελλάδα αποτελεί η δημιουργία ενός απλού, κατανοητού και διαφανούς θεσμικού πλαισίου που θα υπηρετεί πραγματικά τον πολίτη και τη δημοκρατία. Στον τομέα της πολλαπλότητας και πολυπλοκότητας των διατάξεων είναι αναγκαία η κωδικοποίηση της νομοθεσίας, η κατάργηση παρωχημένων και άνευ χρησιμότητας πλέον διατάξεων και η θέσπιση λιγότερων, αλλά σαφέστερων κανόνων δικαίου, όπως φαίνεται να συμβαίνει στην παρούσα περίπτωση.

Η επεξεργασία των διατάξεων του κληρονομικού δικαίου στο εν λόγω νομοσχέδιο από ομάδα έγκριτων νομικών παρέχει υψηλού επιπέδου εγγυήσεις για τη διασφάλιση της νομιμότητας και της σαφήνειας και την ελαχιστοποίηση μελλοντικών ζητημάτων σε θέματα εφαρμογής των κανόνων δικαίου.

Ειδικότερα, το παρόν νομοσχέδιο φαίνεται να εναρμονίζεται με τις προτάσεις της Ο.Κ.Ε. σε προηγούμενο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, όσον αφορά την αξιοποίηση νομοπαρασκευαστικών επιτροπών για διασφάλιση της επιστημονικής τεκμηρίωσης των προτεινόμενων ρυθμίσεων⁶.

Θα πρέπει όμως και πάλι να επισημανθεί, ότι κάθε νέα νομοθετική πρωτοβουλία θα πρέπει να συνοδεύεται, πέραν της απαραίτητης αιτιολογικής έκθεσης/έκθεσης ανάλυσης συνεπειών και από σοβαρή μελέτη επιπτώσεων και δημόσια διαβούλευση.

Η δε παράλειψη αποστολής της αιτιολογικής έκθεσης/έκθεσης ανάλυσης συνεπειών στην Ο.Κ.Ε. μαζί με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, καθώς και η παράλειψη ανάρτησή της στον ιστότοπο της ανοιχτής διαβούλευσης καθιστά δυσχερή την δυνατότητα να καταστεί κατανοητή η αναγκαιότητα εισαγωγής ή/και τροποποίησης των συγκεκριμένων ρυθμίσεων και ο σκοπός αυτών.

⁶ https://oke.gr/sites/default/files/372-oke-gnomi_shn_yp_dikaiosynis-eniaio_psifiako_mitroo_diafthoras.pdf

Ενόψει των παραπάνω, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί κρίσιμο τόσο για το παρόν νομοσχέδιο, όσο και για τα νομοσχέδια που θα ακολουθήσουν, ιδίως για την τροποποίηση θεμελιωδών νομοθετημάτων και Κωδίκων να λαμβάνει χώρα η απαραίτητη ουσιαστική διαβούλευση, για την οποία μάλιστα να προβλέπεται επαρκής χρόνος για την μελέτη των σύνθετων αλλαγών (τόσο τεχνικών, όσο και επί της ουσίας) από την πλευρά των κοινωνικών εταίρων. Σημαντικότατο στον τομέα αυτό είναι να τηρούνται απαρέγκλιτα και οι εκ του ν. 2232/1994 προθεσμίες που αφορούν στον απαραίτητο χρόνο και τη διαδικασία για την έκφραση Γνώμης από τον φορέα μας, ο οποίος αποτελεί και τον μοναδικό συνταγματικώς κατοχυρωμένο φορέα για την διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου στην Ελλάδα, προκειμένου να παράγονται τα βέλτιστα δυνατά αποτελέσματα, υπό ευρεία συναίνεση.

Όσον αφορά το κληρονομικό δίκαιο σε επίπεδο ουσίας θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ελληνική έννομη τάξη, με τον ισχύοντα Αστικό Κώδικα, έχει υιοθετήσει ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό τυπικότητας, δίνοντας έμφαση στην ασφάλεια δικαίου. Το σύστημα αυτό, αν και συνέβαλλε επί σχεδόν 8 δεκαετίες στη διασφάλιση της σταθερότητας των συναλλαγών, έχρηζε τρόπον τινά «επικαιροποίησης», ώστε να συνάδει με τις σύγχρονες κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες και τις σύγχρονες ανάγκες ταχύτητας και να αξιοποιεί τα νέα τεχνολογικά μέσα.

Από άποψη διάρθρωσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι το παρόν Σχέδιο Νόμου αναφέρει στο σύνολό του όλα τα άρθρα του προαναφερθέντος πέμπτου βιβλίου του ΑΚ και όχι μόνο αυτά που τροποποιούνται, επιτρέποντας την ενιαία ανάγνωση. Περαιτέρω, περιλαμβάνει τροποποιήσεις σε διατάξεις του Αστικού Κώδικα (ΑΚ), του Εισαγωγικού Νόμου (ΕισΝΑΚ) του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) και ειδικών νομοθετημάτων με σκοπό την πλήρη εναρμόνιση των νέων και τροποποιούμενων ρυθμίσεων του κληρονομικού δικαίου με τις υπόλοιπες ισχύουσες διατάξεις του ΑΚ, και του ΕισΝΑΚ και τη διασφάλιση εφαρμογής τους σε πρακτικό και δικονομικό επίπεδο.

Από συγκριτική σκοπιά, η κατεύθυνση του Σχεδίου Νόμου είναι ευθυγραμμισμένη με ευρωπαϊκές τάσεις⁷, ιδίως ως προς την αναγνώριση της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου και την ενίσχυση της ελευθερίας διάθεσης, ενώ από ουσιαστικής απόψεως περιεχομένου το Σχέδιο Νόμου, αποτελεί μία εκτενή μεταρρύθμιση, με εμφανή εκσυγχρονιστικό προσανατολισμό που επιδιώκει να εισάγει τροποποιήσεις που δημιουργούν ευελιξία και νέες ρυθμίσεις που επιτρέπουν νέες λειτουργίες.

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιφέρει δραστικές μεταβολές στον Αστικό Κώδικα, προβαίνοντας σε πλήθος ουσιαστικών τροποποιήσεων σε σημαντικά πεδία του κληρονομικού δικαίου: **(α)** επεκτείνει τις μορφές δήλωσης τελευταίας βουλήσεως εισάγοντας την κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου, αίροντας την απαγόρευση συνδιαθήκης, εφόσον αυτή πληροί τις προϋποθέσεις της πρώτης, **(β)** εκσυγχρονίζει τη σύνταξη διαθηκών: μειώνει τους μάρτυρες δημόσιας διαθήκης από τρεις σε δύο, χορηγεί δικαίωμα σύνταξης δημόσιας διαθήκης σε 16–18χρονους, προστατεύει ευάλωτους διαθέτες σε νοσοκομεία και εισάγει εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας για διαθέτες με αναπηρία λόγου, **(γ)**, απλοποιεί ριζικά τις έκτακτες διαθήκες σε ένα ενιαίο πρότυπο με τρεις μάρτυρες, **(δ)**, εισάγει νέο σύστημα δημοσίευσης–κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, **(ε)** αναδιαρθρώνει την εξ αδιαθέτου διαδοχή με ουσιαστικές αλλαγές στη δεύτερη τάξη, στη μερίδα του επιζώντος συζύγου (αναλογική μείωση ανάλογα με αριθμό τέκνων) και στην εξάλειψη της τάξης προπαππούδων, **(στ)** αναγνωρίζει για πρώτη φορά το σύντροφο σε ελεύθερη ένωση ως κληρονομικό δικαιούχο, **(ζ)**, εισάγει νόμιμη κληροδοσία υπέρ φροντιστή, **(η)** επαναπροσδιορίζει τη νόμιμη μοίρα ως ενοχική αντί εμπράγματη αξίωση, μειώνοντας τον χρόνο αναδρομής δωρεών από δέκα σε πέντε έτη για τον

⁷ Στη Γερμανία, για παράδειγμα, ο θεσμός της κληρονομικής σύμβασης (Erbvertrag) προβλέπεται με σαφείς κανόνες δεσμευτικότητας και ιεράρχησης έναντι της διαθήκης, ενώ στη Γαλλία οι μεταρρυθμίσεις του Αστικού Κώδικα μετά το 2006 έχουν ενισχύσει την ευελιξία των διαθέσεων αιτία θανάτου. Στην Ιταλία, δεν επιτρέπονται οι κληρονομικές συμβάσεις (patti successori), παρά μόνο όταν υπάρχει λόγος διευθέτησης περιουσίας οικογενειακών επιχειρήσεων. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 προωθεί την προβλεψιμότητα και την ασφάλεια στις διασυνοριακές κληρονομικές σχέσεις. Αναφορικά με την αναγνώριση και άλλων μορφών ένωσης σε οικογένεια πέραν του γάμου, αντιστοίχως παρατηρούνται τάσεις απόδοσης κληρονομικής προστασίας στους πολίτες. Ενώ η πλήρης εξομοίωση με τον γάμο παραμένει η εξαίρεση, υπάρχει σαφής τάση ενίσχυσης της θέσης των μη έγγαμων συντρόφων στο κληρονομικό δίκαιο, ιδίως μέσω ειδικών ρυθμίσεων προστασίας. Ενδεικτικά, σε σκανδιναβικά συστήματα (ιδίως Σουηδία και Νορβηγία) παρατηρούνται αντίστοιχες ρυθμίσεις όπως αυτή που εισάγεται το Σχέδιο Νόμου με το νέο α. 1817 παρ. β, όπου αναγνωρίζονται περιορισμένα, αλλά άμεσα κληρονομικά δικαιώματα στον συμβιούντα υπό προϋποθέσεις, κυρίως ως προς την κοινή κατοικία και ως προς τη χρήση βασικών περιουσιακών στοιχείων, ακόμη και χωρίς διαθήκη.

προσδιορισμό της κληρονομιάς και επεκτείνοντας την παραγραφή της αγωγής κατά δωρεοδόχου από δύο σε τρία έτη, **(θ)** απλοποιεί και ενοποιεί τους λόγους στέρησης της νόμιμης μοίρας, **(ι)** εισάγει την κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου και τη σύμβαση εκ των προτέρων παραίτησης από κληρονομικό δικαίωμα, **(ια)** αντιστρέφει το σύστημα της ευθύνης κληρονόμου, εισάγοντας ως κανόνα τον περιορισμό ευθύνης στην κληρονομία, **(ιβ)** εκσυγχρονίζει πλήρως τη δικαστική εκκαθάριση με τον διορισμό εξειδικευμένου εκκαθαριστή-δικηγόρου και πλήρη πρόβλεψη διαδικασιών, **(ιγ)** εισάγει 30ετή αποσβεστική προθεσμία για το καταπίστευμα και το λειτουργήμα του εκτελεστή, **(ιδ)** εμπλουτίζει το κληρονομητήριο και εισάγει πολλαπλό κληρονομητήριο.

Ενόψει των παραπάνω, το Σχέδιο Νόμου αντανακλά όντως μία προσπάθεια εκσυγχρονισμού. Ενδεικτικά, η εισαγωγή νέων θεσμών με το Σχέδιο Νόμου, όπως οι κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου (άρθρα 1798 επ.), οι οποίες επιτρέπουν μεγαλύτερη προβλεψιμότητα και προγραμματισμό της διαδοχής, κρίνονται κατ' αρχάς θετικά. Η δυνατότητα αυτή, άγνωστη έως σήμερα στο ισχύον δίκαιο, ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες της οικονομικής ζωής, και μπορεί να συμβάλει θετικά ιδίως σε περιπτώσεις επιχειρηματικής διαδοχής. Οι τροποποιήσεις που εισάγονται και αφορούν την αναγνώριση νέων μορφών οικογενειακών σχέσεων διασφαλίζουν τα δικαιώματα κληρονομιάς σε όλα τα ουσιαστικά συνδεόμενα με τον κληρονομούμενο πρόσωπα.

Η απλοποίηση διαδικασιών, όπως η αναμόρφωση της δικαστικής εκκαθάρισης και των σχέσεων συγκληρονόμων (άρθρα 1901 επ.), κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, καθώς με αυτήν επιχειρείται η αντιμετώπιση χρόνιων καθυστερήσεων που οδηγούσαν σε πρακτικές δυσλειτουργίες και οικονομικές απώλειες. Ομοίως, χρήσιμη κρίνεται σε επίπεδο ασφάλειας δικαίου η αναβάθμιση του περιεχομένου του κληρονομητηρίου- στο οποίο πια προβλέπεται η αναγραφή κληρονόμων και μερίδων, αλλά και νόμιμων μεριδούχων, κληροδοσιών, τρόπων και εκτελεστή διαθήκης- καθώς και η πρόβλεψη του πολλαπλού κληρονομητηρίου.

Σημαντική είναι, επίσης, η ενίσχυση της διαφάνειας μέσω ψηφιακών εργαλείων. Εν προκειμένω, το «Μητρώο Διαθηκών» (άρθρο 1759) είναι, ως σύλληψη

ευθυγραμμισμένο με ευρωπαϊκές πρακτικές. Ωστόσο, η επιτυχία του εξαρτάται από κρίσιμες τεχνικές και θεσμικές προϋποθέσεις. Οι νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά εργαλεία οφείλουν να είναι επαρκώς περιγεγραμμένα και να μην υπάρχουν αμφιβολίες τόσο στη χρήση τους (π.χ. από τους συμβολαιογράφους) όσο και στην προστασία των πολιτών των οποίων οι διαθήκες καταχωρούνται στο Μητρώο.

Παρόλα αυτά, σε κάποια σημεία η προαναφερόμενη επιδίωξη εκσυγχρονισμού μέσω της ευελιξίας φαίνεται να επιτυγχάνεται εν μέρει εις βάρος της ασφάλειας δικαίου και της σαφήνειας των κανόνων, όπως πιο αναλυτικά αναφέρεται στο επόμενο Κεφάλαιο με την κατ' άρθρο αξιολόγηση του νομοσχεδίου.

Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις η έλλειψη λήψης- μαζί με το νομοσχέδιο κατά το στάδιο συζήτησης για τη διαμορφωση της Γνώμης από την Ο.Κ.Ε.- της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης κρίνεται ακόμα πιο κρίσιμη, καθώς η αξιολόγηση του νομοσχεδίου θα ήταν αποτελεσματικότερη, εάν μπορούσε να πραγματοποιηθεί λαμβάνοντας υπόψη την πέραν πάσης αμφιβολίας πραγματική βούληση του νομοθέτη ως προς τις προτεραιότητες που θέτει και ως προς την ισορροπία μεταξύ προστασίας προσώπων και καταστάσεων έναντι ελευθερίας διάθεσης ή έναντι συναλλαγών και αξιοποίησης κληρονομιαίας περιουσίας (μέσω αποφυγής της κατάτμησης της ίδιας ή των αντικειμένων της). Χαρακτηριστικές τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν η αναπροσαρμογή της μερίδας του επιζώντος συζύγου η οποία διαφοροποιείται σύμφωνα με τον αριθμό των τέκνων, η μετατροπή της νόμιμης μοίρας σε ενοχική αξίωση, η πρόβλεψη διάταξης περί ελευθερίας διαχείρισης εν ζωή στο πλαίσιο κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου και η πρόβλεψη δικαιώματος γονέων, παππούδων γιαγιάδων και των κατιόντων τους, να αξιώσουν ό,τι έχει δοθεί στους άλλους παππούδες, γιαγιάδες κ.λπ. της άλλης συγγενικής γραμμής από χαριστική αιτία.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου ως προς τις διαθήκες επιχειρεί μία ουσιώδη αναδιάρθρωση του ισχύοντος πλαισίου, διατηρώντας μεν τη βασική τυπολογία του Αστικού Κώδικα, αλλά μεταβάλλοντας σημαντικά τον βαθμό τυπικότητας, τις εγγυήσεις εγκυρότητας και τη λειτουργία των σχετικών θεσμών. Αν και οι τροποποιήσεις στοχεύουν σε ένα εκσυγχρονισμένο κληρονομικό δίκαιο,

δημιουργούνται συχνά προβληματισμοί για την ασφάλεια δικαίου ειδικά ως προς τη διάχυτη χαλάρωση των συνεπειών μη τήρησης του τύπου. Οι διατάξεις του Σχεδίου Νόμου (ιδίως άρθρα 1730 επ.) περιορίζουν την ακυρότητα για ορισμένες τυπικές πλημμέλειες, μετατοπίζοντας το σύστημα από έναν σαφή και προβλέψιμο τύπο σε ένα τύπο που θα χρήζει αξιολόγησης και ερμηνείας. Ενώ η προσέγγιση αυτή εξυπηρετεί τη διάσωση της βούλησης του διαθέτη, εντούτοις ενισχύει την εξάρτηση από τη δικαστική κρίση. Η δε χρήση αόριστων νομικών εννοιών κατά τα κατωτέρω αναλυτικά αναφερόμενα, (λ.χ. άρθρο 1750 σχετικά με τις έκτακτες διαθήκες) επιτείνει τον κίνδυνο αποκλίνουσας νομολογίας.

Όσον αφορά τον πρωτοεισαχθέντα στο ελληνικό δίκαιο θεσμό των κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αποτελεί αναγνωρισμένο από πολλά σύγχρονα κράτη εργαλείο προγραμματισμού σε σχέση με την περιουσία, ιδίως όταν υφίστανται επιχειρήσεις στο πλαίσιο της κληρονομιαιάς περιουσίας. Η εισαγωγή της εμπλουτίζει τις επιλογές του διαθέτη στο ελληνικό σύστημα, προσφέροντας αίσθημα ασφάλειας στον τιμώμενο και επιτρέποντας τον μελλοντικό σχεδιασμό μεταξύ των συμβαλλομένων. Όσον αφορά την πρόβλεψη για ελεύθερη διαχείριση της περιουσίας εν ζωή στο πλαίσιο κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, αυτή κρίνεται επαρκώς νομοτεχνικά εμπεριστατωμένη, πλην όμως επιφυλάξεις τηρούνται σε σχέση με την εξισορρόπηση των δύο παραπάνω εννοιών, υπό το πρίσμα ισχύος της ΑΚ 177, όπως αναλυτικά αναφέρεται στο επόμενο Κεφάλαιο.

Οι δε επιλογές του νομοθέτη για εισαγωγή της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, αλλά και για ριζική αναμόρφωση της νόμιμης μοίρας φαίνεται (ελλείψει αιτιολογικής έκθεσης) να αντικατοπτρίζουν τη βούλησή του για ενίσχυση της προστασίας της κληρονομιαιάς περιουσίας ως συνόλου και την αποτροπή του πλήρους κατακερματισμού της προς τον σκοπό της αποτροπής αδυναμίας στην αξιοποίησή της.

Ειδικότερα στο πεδίο της νόμιμης μοίρας, αν και η θέση του μεριδούχου φαίνεται να καθίσταται με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις πιο επισφαλής σε σύγκριση με το υφιστάμενο δίκαιο (καθώς η μέχρι τώρα εμπράγματα αξίωσή του μετατρέπεται

σε ενοχική), εντούτοις είναι εμφανής η προσπάθεια του νομοθέτη να τον εξοπλίσει με περισσότερα εχέγγυα για την διασφάλιση της αξίωσής του. Εξαίρεση σε αυτό ενδεχομένως αποτελεί η μείωση αναδρομής δωρεών από δέκα (10) σε πέντε (5) έτη για τον υπολογισμό της κληρονομιαίας περιουσίας, κατά την οποία η ασφάλεια δικαίου στις συναλλαγές φαίνεται να αποδυναμώνει κατά τι την προστασία της νόμιμης μοίρας. Σε κάθε περίπτωση ο συνδυασμός των παραπάνω ρυθμίσεων (περί νόμιμης μοίρας και κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου) προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία.

Περαιτέρω, όσον αφορά την εξ αδιαθέτου διαδοχή, η αναμόρφωση των διατάξεων προς την κατεύθυνση που προτείνεται, συζητείται στην επιστήμη για πολλές δεκαετίες. Φαίνεται ότι σχετικά με την πλειοψηφία των προτεινόμενων διατάξεων η θεωρία έχει ωριμάσει και κατασταλάξει. Η ωριμότητα αυτή απεικονίζεται και στο περιεχόμενο των προτεινόμενων διατάξεων, οι οποίες κρίνονται σε γενικές γραμμές θετικές, πέραν των μικρών βελτιώσεων που αναλύονται στο παρακάτω κεφάλαιο.

Σημαντική μεταβολή, η οποία κρίνεται κατ' αρχάς θετική, αποτελεί η σε κληρονομικό επίπεδο αναγνώριση συντρόφου σε ελεύθερη ένωση με την θέσπιση εύλογων κριτηρίων (νέο άρθρο 1817), όπως αυτό της διάρκειας της συμβίωσης σε ελεύθερη ένωση ή της απόκτησης κοινών τέκνων με τον κληρονομούμενων. Η απονομή υπό προϋποθέσεις του εξάιρετου του άρθρου 1810, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης της κύριας κατοικίας για ένα (1) έτος και, ελλείψει συζύγου ή συγγενών, η δυνατότητα κλήσης στην κληρονομία ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου, μετά από δικαστική βεβαίωση των σχετικών προϋποθέσεων, συμβαδίζει με την αναγνώριση των νέων μορφών συμβίωσης (πέραν του γάμου). Ωστόσο, προκειμένου να αποτραπούν παρατεταμένες αντιδικίες, που θα αποθαρρύνουν πολλούς δικαιούχους από την άσκηση των δικαιωμάτων τους, θα πρέπει η προτεινόμενη ρύθμιση να συνοδεύεται από σχετική πρόβλεψη εύρους αποδεικτικών μέσων (πέραν των μαρτύρων και εγγράφων που να αποδεικνύουν κοινή κατοικία ή οικονομική αλληλεξάρτηση) προς αντιμετώπιση των αποδεικτικών δυσκολιών στο ζήτημα της τριετούς μόνιμης συμβίωσης.

Επιπλέον, το σύστημα της ευθύνης για κληρονομικά χρέη απασχολεί έντονα την πράξη. Σε αυτό ο νομοθέτης εισήγαγε με την νέα διάταξη της ΑΚ 1892 τον χωρισμό των περιουσιών, δηλαδή της κληρονομίας από την ατομική περιουσία του κληρονόμου. Αυτό έχει ως κατ' αρχήν συνέπεια ότι ο κληρονόμος δεν θα ευθύνεται με την προσωπική του περιουσία για χρέη της κληρονομίας, εκτός αν συντρέχουν οι ειδικές συνθήκες που αναγράφει ο νόμος.

Η επιλογή αυτή κρίνεται θετική. Ωστόσο, από μόνη της δεν φαίνεται να επαρκεί, ώστε να επιλυθεί αποτελεσματικά το υφιστάμενο έντονο κοινωνικό και νομικό πρόβλημα που απορρέει από τις υπερχρεωμένες κληρονομίες που είναι πολύ αυξημένες και ανεπιθύμητες για τα χρόνια μετά το έτος 2010.

Σύμφωνα με τις προτεινόμενες διατάξεις, φαίνεται να επιχειρείται αναβάθμιση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης και παράλληλα κατάργηση του θεσμού της αποδοχής με απογραφή ως ξεχωριστής ρύθμισης και επιλογής, ο οποίος κατά τα μέχρι σήμερα ισχύοντα αποτελούσε τον βασικό θεσμό προστασίας από τα χρέη της κληρονομίας. Γ' αυτό μάλιστα κατά το ισχύον κληρονομικό δίκαιο είχε τεθεί ως βάση στα επί δεκαετίες ισχύοντα άρθρα ΑΚ 1527 για την προστασία των ανηλίκων από χρέη κληρονομίας⁸ και ΕισΝΑΚ 118⁹. Ο θεσμός αυτός ορθότερο θα ήταν, αντί της κατάργησής του, να αναβαθμιστεί και να αξιοποιηθεί με στοχευμένες βελτιώσεις στα σημεία που μέχρι σήμερα είχαν καταστεί αναποτελεσματικά.

Σκοπό της μεταρρύθμισης στο πεδίο αυτό θα πρέπει να αποτελεί η δημιουργία ενός συστήματος προστασίας από τα κληρονομικά χρέη το οποίο θα είναι τόσο απλό που θα μπορεί να ανταγωνιστεί την απλότητα της αποποίησης και να

⁸ Ισχύον άρθρο ΑΚ 1527: « Η κληρονομία που επάγεται στο ανήλικο τέκνο θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής, και το τέκνο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1912, δεν εκπίπτει από το ευεργέτημα αυτό. Τρίτοι, που έχουν έννομο συμφέρον, μπορούν να αξιώσουν από το γονέα ο οποίος έχει τη διοίκηση, να συντάξει απογραφή μέσα σε τέσσερις μήνες το βραδύτερο»

⁹ Ισχύον άρθρο ΕισΝΑΚ 118: «Το δημόσιο θεωρείται πάντα κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής, χωρίς να έχει υποχρέωση να κάνει σχετική δήλωση ή να συντάξει απογραφή, και δεν υπόκειται σε έκπτωση από το ευεργέτημα αυτό. Τη βεβαίωση του άρθρου 1868 του Αστικού Κώδικα ζητεί ο Υπουργός των Οικονομικών μέσω του οικονομικού εφόρου, και εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 8 έως 24, 26, 27, 30 έως 34 και 140 έως 141 του αναγκαστικού νόμου 2039 της 24 Οκτωβρίου 1939. Με διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, θα κανονιστούν τα σχετικά με τη διοικητική εποπτεία στους κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, οι λεπτομέρειες της διαχείρισής και

ο τρόπος της εκκαθάρισής τους, καθώς και τα σχετικά με την αμοιβή των κηδεμόνων αυτών. ***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σε εκτέλεση του άρθρου 118 εκδόθηκε το Β.Δ. 18 Σεπτ./20 Οκτ. 1947 περί της διοικητικής εποπτείας για τους κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, του τρόπου διαχείρισής και εκκαθάρισής αυτών κ.λπ.»

ωθήσει τους κληρονόμους να το επιλέξουν, αντί αυτής, κάτι που δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται με τις υφιστάμενες ρυθμίσεις.

Ειδικά πρέπει να τονιστεί ότι η τροποποίηση της ΑΚ 1527 η οποία προβλέπει ευθύνη του τέκνου για τα κληρονομικά χρέη ως συνέπεια της συμπεριφοράς του γονέα κρίνεται ως εξαιρετικά δυσμενής και χρήζει αναθεώρησης.

Τέλος, ο θεσμός της δικαστικής εκκαθάρισης ορθά αναβαθμίστηκε, καθώς επρόκειτο για έναν θεσμό που μέχρι σήμερα είχε σχεδόν μηδενική εφαρμογή στην πράξη. Ωστόσο, με το υπό επεξεργασία νομοσχέδιο τίθεται ως κεντρικός θεσμός διαχείρισης των υπερχρεωμένων κληρονομιών, γεγονός το οποίο γεννά ερωτηματικά σχετικά με το αν θα καταστεί δυνατή η καθολική εφαρμογή που αυτό προβλέπει, ενόψει της αδύναμης εφαρμογής του κατά το ισχύον δίκαιο. Εξάλλου ενέχει και ορισμένες εγγενείς αδυναμίες που ως θεσμό τον καθιστούν αναποτελεσματικό. Είναι δε θεσμός γνωστός στο εμπορικό δίκαιο και θα έπρεπε οι εκεί αδυναμίες του να ληφθούν υπόψη και να βελτιωθούν ανάλογα.

Μερικές κομβικές από τις αδυναμίες που ενδέχεται να καταστήσουν το θεσμό της δικαστικής εκκαθάρισης μη επιλέξιμο στην πράξη, είναι οι εξής: α) Ο εκκαθαριστής φέρει στον ΑΦΜ του όλα τα χρέη της υπό εκκαθάριση επιχείρησης και εδώ της υπό εκκαθάριση κληρονομίας, γεγονός αποτρεπτικό για τον καθένα να γίνει εκκαθαριστής, β) Στις υπερχρεωμένες κληρονομίες συχνά δεν υπάρχει ενεργητικό, που να εγγυάται την αμοιβή του εκκαθαριστή, γεγονός το οποίο επίσης λειτουργεί αποτρεπτικά, γ) Για την αμοιβή του εκκαθαριστή ευθύνεται εκείνος που ζητά την εκκαθάριση, γεγονός που ενδέχεται να λειτουργεί ως αντικίνητρο για την υποβολή αιτήματος διορισμού εκκαθαριστή, δ) ειδικά στον νέο θεσμό προβλέπονται περιπτώσεις έκπτωσης και ευθύνης για τα κληρονομικά χρέη, γεγονός το οποίο δε συνάδει με την αρχική πρόβλεψη για διαχωρισμό των περιουσιών. Ορθότερο θα ήταν, αν από την συμπεριφορά του κληρονόμου προκαλείται ζημία στους δανειστές, να προβλέπεται ότι ο κληρονόμος να ευθύνεται αποκλειστικά και μόνο για την ζημία που προκαλεί και να μην ανατρέπεται ο διαχωρισμός των περιουσιών.

Συμπερασματικά όσον αφορά το πεδίο αυτό σκόπιμη κρίνεται: **(α)** η διατήρηση του διαχωρισμού της κληρονομίας από την ατομική περιουσία του

κληρονόμου ως κεκτημένο, **(β)** η υιοθέτηση ενός απλού συστήματος περί της μη ευθύνης για τα κληρονομικά χρέη που θα μπορεί να ανταγωνιστεί την απλότητα της αποποίησης ως επιλογής και να ανατρέψει το κύμα των αποποιήσεων και της διαδοχής των τάξεων, **(γ)** η εξειδίκευση ότι οι κληρονόμοι θα ευθύνονται μόνο με τα αντικείμενα της κληρονομιάς, όπως στις υφιστάμενες ΑΚ 1904-1905, **(δ)** η εκ νέου υιοθέτηση ενός αναβαθμισμένου πια θεσμού αποδοχής με απογραφή, ως ξεχωριστής επιλογής που θα έχει την υφιστάμενη συνέπεια του διαχωρισμού της κληρονομιάς από την ατομική περιουσία, **(ε)** η διατήρηση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης όπως έχει αναβαθμιστεί, με δημιουργία ξεχωριστού ΑΦΜ για τον εκκαθαριστή προκειμένου να καμφθεί το σχετικό αντικίνητρο για την ανάληψη αυτών των καθηκόντων, **(στ)** η απάλειψη από την αποδοχή με απογραφή και την δικαστική εκκαθάριση των λόγων έκπτωσης και η αντικατάστασή τους από λόγους ευθύνης¹⁰, **(ζ)** η πρόβλεψη ότι επί υπερχρεωμένης κληρονομιάς δεν θα επέρχεται η έννομη συνέπεια της υφιστάμενης ΑΚ 1857 και της νέας ΑΚ 1854 και ότι η κληρονομία θα παραμένει στον αρχικό κληρονόμο και **(η)** η πρόβλεψη υποχρέωσης του κληρονόμου υπερχρεωμένης κληρονομιάς να συντάξει ο ίδιος απογραφή.

ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

Στη συγκεκριμένη ενότητα αξιολογούνται οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του υπό επεξεργασία νομοσχεδίου με ανάλυση κατ' άρθρο.

ΜΕΡΟΣ Α' ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

¹⁰ Δηλαδή αν μια συμπεριφορά του κληρονόμου θίγει τους δανειστές δεν πρέπει να αίρεται ο διαχωρισμός της κληρονομιάς από την ατομική περιουσία του κληρονόμου, αλλά να ευθύνεται ο κληρονόμος για την ζημία που προκαλεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ –
ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 3 Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου – Αντικατάσταση
Πέμπτου Βιβλίου Αστικού Κώδικα

Κεφάλαιο δεύτερο-Σύνταξη, ανάκληση και δημοσίευση διαθηκών (νέα άρθρα
ΑΚ 1716-1765)

Η αφετηρία του ισχύοντος δικαίου, όπως αποτυπώνεται στο ισχύον άρθρο 1716 ΑΚ, είναι η αυστηρή προσήλωση στην αυτοπρόσωπη και τυπικά καθορισμένη σύνταξη της διαθήκης, με έντονη έμφαση στην ασφάλεια δικαίου μέσω της τήρησης διατυπώσεων. Το Σχέδιο Νόμου διατηρεί τη βασική αυτή αρχή (άρθρο 1716), αλλά την εντάσσει σε ένα σαφώς πιο ευέλικτο και λειτουργικό σύστημα, στο οποίο η βούληση του διαθέτη υπερισχύει έναντι του τύπου. Η μετατόπιση από τον αυστηρό χαρακτήρα της τήρησης συγκεκριμένων τύπων επί ποινή ακυρότητας του ισχύοντος δικαίου προς μία πιο ελαστική προσέγγιση (π.χ. περιορισμός ακυρότητας λόγω τυπικών ελλείψεων – άρθρα 1730 επ.) αποδυναμώνει τις απαραίτητες εγγυήσεις βεβαιότητας, ενισχύοντας όμως την ευελιξία. Παράλληλα, η χρήση αόριστων νομικών εννοιών, όπως «σημαντικά δυσχερής» (άρθρο 1750 για έκτακτη διαθήκη), ενδέχεται να οδηγήσει σε αποκλίνουσα νομολογία και να εντείνει την ανασφάλεια δικαίου, αλλά και την ανασφάλεια ως προς τη διαδοχή.

Στον τομέα και πάλι της χρήσης των διαφόρων τύπων διαθήκης, πρέπει να επισημανθεί, καταρχάς, η απλοποίηση των τύπων αυτών. Η μυστική διαθήκη διατηρείται (άρθρα 1739 επ.), με τη χρήση λιγότερων μαρτύρων, ενώ είναι σαφής μία γενικότερη στροφή προς πιο ευέλικτες μορφές (ιδίως ιδιόγραφες και ενδεχομένως ψηφιακά υποστηριζόμενες διαδικασίες). Ήδη στην πράξη η μυστική διαθήκη είναι σπάνια, και το Σχέδιο Νόμου δεν φαίνεται να ενισχύει επιπλέον τη θέση της. Η μείωση του αριθμού των μαρτύρων τόσο στη δημόσια διαθήκη (από τρεις σε δύο, άρθρο 1724 ΑΚ έναντι νέου άρθρου 1725) όσο και στη μυστική διαθήκη (άρθρο 1738 ΑΚ έναντι νέου άρθρου 1739) κινείται προς την σωστή κατεύθυνση, προτάσσοντας την πρακτική ευχέρεια και την ανάγκη ταχύτερης και απλούστερης κατάρτισης διαθηκών. Η μεταβολή αυτή αίρει εμπόδια που στην πράξη οδηγούσαν είτε σε

αποφυγή της δημόσιας διαθήκης, είτε σε στροφή προς την ιδιόγραφο, με όλες τις γνωστές παθογένειες.

Νέο άρθρο ΑΚ 1717

Η εισαγωγή της δυνατότητας σύνταξης κοινής διαθήκης που μπορεί να ισχύσει ως κληρονομική σύμβαση συνιστά δομική μεταβολή σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, το οποίο δεν αναγνωρίζει τέτοια δυνατότητα. Η εισαγωγή νέων θεσμών οφείλουν να έχουν σαφή και πλήρη συστηματική ένταξη, ώστε να επιτυγχάνεται ένα «κωδικοποιητικά» ξεκάθαρο νομοτεχνικό κείμενο.

Νέο άρθρο ΑΚ 1724

Με την εν λόγω προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται μερική ακυρότητα ιδιόγραφης διαθήκης που καταρτίζεται από πρόσωπα σε νοσοκομεία, κλινικές, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων κ.λπ. κατά το μέρος που εγκαθιστά ως κληρονόμους πρόσωπα συνδεδεμένα με τα εν λόγω ιδρύματα, επεκτείνοντας τη διάταξη αυτή και κατά τρεις μήνες από τη διάρκεια της νοσηλείας του. Πρόκειται για εισαγωγή αμάχητου τεκμηρίου αθέμιτου επηρεασμού της βούλησης του διαθέτη, με σκοπό προστατευτικό της ευαλωτότητάς του. Πλην, όμως, η αόριστη έννοια «νομικά πρόσωπα ή φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με τα ως άνω ιδρύματα», χωρίς ειδικότερη νομική εξειδίκευση ενδέχεται να λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την ασφάλεια δικαίου.

Νέο άρθρο ΑΚ 1741

Η ρητή αναγνώριση της δυνατότητας χρήσης μηχανικών μέσων κατά τη σύνταξη της μυστικής διαθήκης συνιστά αναγκαία προσαρμογή στη σύγχρονη τεχνολογική πραγματικότητα. Υπογραμμίζεται πάντα η ανάγκη διασφάλισης της χρήσης τεχνολογικών μέσων για την πιστοποίηση της πιστότητας του εγγράφου από τον διαθέτη (π.χ. ηλεκτρονική υπογραφή μέσω gov).

Νέο άρθρο ΑΚ 1748

Η διατήρηση της δυνατότητας διάσωσης άκυρης μυστικής διαθήκης ως ιδιόγραφης επιβεβαιώνει την τάση προστασίας της ουσιαστικής βούλησης του διαθέτη, η οποία διατρέχει συνολικά το Σχέδιο Νόμου.

Νέο άρθρο ΑΚ 1750

Ως προς τις έκτακτες διαθήκες, το ισχύον δίκαιο προβλέπει ειδικές μορφές διαθήκης που καταρτίζονται υπό εξαιρετικές συνθήκες, με επιμέρους διαφοροποιήσεις και ιστορικά προσδιορισμένες περιπτώσεις (π.χ. στρατιωτική διαθήκη, διαθήκη εν πλω), εντασσόμενες σε ένα περισσότερο κατακερματισμένο και τυποποιημένο σύστημα. Αντιθέτως, το προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου προβαίνει σε συστηματική ενοποίηση και αναδιατύπωση του θεσμού στο άρθρο αυτό, εισάγοντας μία γενική ρήτρα, κατά την οποία επιτρέπεται η προφορική δήλωση τελευταίας βούλησης ενώπιον τριών μαρτύρων όταν, λόγω έκτακτων περιστάσεων, είναι «αδύνατη ή σημαντικά δυσχερής» η τήρηση των συνήθων τύπων διαθήκης. Η προσέγγιση αυτή παρουσιάζει αναμφίβολα θετικά στοιχεία, καθώς εκσυγχρονίζει το δίκαιο και το καθιστά προσαρμόσιμο σε σύγχρονες καταστάσεις, όπως επιδημίες ή καταστάσεις αποκλεισμού, οι οποίες δεν καλύπτονταν επαρκώς από το παραδοσιακό σύστημα. Επιπλέον, η ενιαία ρύθμιση ενισχύει τη συστηματικότητα και περιορίζει την πολυδιάσπαση κανόνων που χαρακτήριζε το ισχύον δίκαιο. Ωστόσο, η επιλογή αυτή οφείλει να εξετάζεται και από την άποψη της ασφάλειας δικαίου και της σαφήνειας των προϋποθέσεων εφαρμογής. Η αντικατάσταση ειδικών, σαφώς οριοθετημένων περιπτώσεων του ισχύοντος δικαίου από μία γενική ρήτρα («σημαντικά δυσχερής κατάρτιση διαθήκης», νέο άρθρο 1750) διευρύνει μεν το πεδίο εφαρμογής, αλλά ταυτόχρονα μεταφέρει το βάρος ερμηνείας στα δικαστήρια, αυξάνοντας τον κίνδυνο προσφυγής σε αυτά για ερμηνεία και δημιουργίας αποκλιουσών κρίσεων. Η έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων για το πότε καθίσταται «δυσχερής» η τήρηση των τυπικών μορφών ενδέχεται να οδηγήσει είτε σε καταχρηστική επίκληση της διάταξης είτε, αντιστρόφως, σε υπερβολικά περιοριστική εφαρμογή της. Υπό το πρίσμα αυτό, η ενοποίηση του θεσμού, αν και νομοτεχνικά κομψή, φαίνεται να επιτυγχάνεται εις βάρος της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου, στοιχεία τα οποία στο

ισχύον καθεστώς διασφαλίζονταν ακριβώς μέσω της εξειδίκευσης των επιμέρους μορφών έκτακτης διαθήκης.

Νέο άρθρο ΑΚ 1759

Η εισαγωγή του «Μητρώου Διαθηκών» ενισχύει μεν τη διαφάνεια, αλλά πέραν των προβληματισμών που αναφέρθηκαν ανωτέρω, το Μητρώο Διαθηκών δεν αντιμετωπίζει πλήρως το πρόβλημα της πληρότητας, ιδίως ως προς τις ιδιόγραφες διαθήκες. Εάν δεν καθίσταται σαφής η υποχρεωτική καταχώριση, το μητρώο κινδυνεύει να λειτουργήσει αποσπασματικά, δημιουργώντας ενδεχομένως ψευδή αίσθηση ασφάλειας.

Νέο άρθρο ΑΚ 1763

Προς τον σκοπό της προστασίας απο πλαστογραφία με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι ιδιόγραφη διαθήκη που τιμά αποκλειστικά πρόσωπα εκτός πρώτης τάξης/συζύγου ή που δημοσιεύεται μετά δύο έτη από τον θάνατο απαιτεί κήρυξη ως κυρίας για να παράγει έννομα αποτελέσματα. Στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι χρόνος επαγωγής εξακολουθεί να είναι ο χρόνος του θανάτου, χρήσιμη θα ήταν μια πρόβλεψη σχετικά με την νομική κατάσταση από το χρόνο θανάτου μέχρι την κήρυξη κυρίας υφιστάμενης διαθήκης, καθώς και τα σχετικά δικαιώματα/υποχρεώσεις τιμωμένων με τη διαθήκη και εξ αδιαθέτου κληρονόμων.

Κεφάλαιο τρίτο-Σύνταξη, ανάκληση και δημοσίευση διαθηκών (νέα άρθρα ΑΚ 1766-1797)

Νέο άρθρο ΑΚ 1780

Σύμφωνα με το παραπάνω προτεινόμενο άρθρο η παράνομη ή ανήθικη αίρεση λογίζεται ως μη γεγραμμένη και συνεπώς η διάταξη τελευταίας βούλησης παραμένει έγκυρη, αλλά χωρίς την αίρεση. Πρόκειται για σημαντική διαφοροποίηση με το ισχύον δίκαιο κατά το οποίο προβλέπεται ακυρότητα όλης της δικαιοπραξίας. Ως επιλογή κρίνεται μάλλον θετικά ως πιο ευέλικτη, αν και μπορεί να μην ανταποκρίνεται πάντα στη βούληση του διαθέτη και να μην ρυθμίζει αποτελεσματικά όλες τις περιπτώσεις. Ορθή επιλογή, επίσης, θεωρείται η εξομοίωση αιρέσεων

αγαμίας και χηρείας, οι οποίες με το προτεινόμενο νομοσχέδιο θεωρούνται πια ως μη γεγραμμένες.

Νέο άρθρο ΑΚ 1785

Η προτεινόμενη διάταξη κατατείνει σε διάκριση μεταξύ κληρονόμου και κληροδόχου. Ως κριτήριο, που είναι αποδεκτό από θεωρία και νομολογία εισάγεται η αξία του δήλου σε σχέση με όλη την κληρονομία. Με τις προτεινόμενες διατάξεις του νομοσχεδίου οι κληροδοσίες καθίστανται ενοχικές. Επομένως, για την παραπάνω διάκριση προστίθεται και το κριτήριο, της βούλησης του νομοθέτη που καθιστά πιο ξεκάθαρο το ζήτημα, αναλόγως αν εκείνος επιθυμεί την άμεση περιέλευση του αντικειμένου στον τιμώμενο ή την κληροδότηση απλώς μιας ενοχική αξίωσης. Αν και η ρύθμιση αυτή φαίνεται να έχει βελτιωτικό χαρακτήρα, ενδεχομένως κάποιος επιπλέον ερμηνευτικός κανόνας να ήταν απαραίτητος για να γίνει η διάκριση ευχερέστερη στην πράξη.

Κεφάλαιο τέταρτο -Κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου (Νέα άρθρα ΑΚ 1799-1807)

Ως κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου νοείται αυτή, με την οποία επιδιώκεται η μεταβολή στο δίκαιο της κληρονομικής διαδοχής, με αντικείμενο την κληρονομία ζώντος. Πρόκειται για σύμβαση διφυή, δήλωση βούλησης και διάταξη τελευταίας βούλησης¹¹. Σήμερα, η άνω σύμβαση απαγορεύεται τόσο ερμηνευτικά από την ΑΚ 1710, η οποία ορίζει ότι «Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη (σ.σ. όχι από σύμβαση) σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι). Η κληρονομική διαδοχή από το νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διαθήκη, ή όταν η διαδοχή από διαθήκη ματαιωθεί ολικά ή μερικά», όσο και ρητά από την ΑΚ 368 με την οποία ορίζεται ότι «Σύμβαση για την κληρονομία προσώπου που ζει είτε με το ίδιο είτε με τρίτο πρόσωπο, είτε για ολόκληρη είτε για ποσοστό της, είναι άκυρη. Το ίδιο ισχύει και για τη σύμβαση, με την οποία περιορίζεται η ελευθερία ως προς τις διατάξεις τελευταίας βούλησης.» Έτσι, η μεν γνήσια κληρονομική σύμβαση, με την οποία βασικά

¹¹ Ν.Δ.Ψούνη, Κληρονομικό Δίκαιο, Έκδοση 6η, 2023, σ.82επ.

επιδιώκεται να εξασφαλισθεί ή αποκλεισθεί η επαγωγή της κληρονομίας σε ορισμένο πρόσωπο απαγορεύεται, ενώ η μη γνήσια (νόθος), υπό την μορφή των ΑΚ 1942 (μεταθανάτια εκποίηση κληρονομίας), 2032 (δωρεά αιτία θανάτου) και 1891 (νέμηση ανιόντος), επιτρέπεται, ως εξαιρούμενη της ΑΚ 368.

Με το ως άνω τέταρτο κεφάλαιο και δη τα άρθρα 1798 – 1807 προτείνεται η για πρώτη φορά εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη του θεσμού της κληρονομικής σύμβασης, η απαγόρευση της οποίας είχε καταστεί αντικείμενο έντονης κριτικής, ως αναχρονιστικής βάσει των κρατουσών κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, αναγκών και αντιλήψεων, αφού απαγόρευε την συμβατική μεταθανάτια διευθέτηση της τύχης πολύ σημαντικών περιουσιακών στοιχείων¹². Πρόκειται για κρίσιμη και χρήσιμη εισαγωγή, η οποία κρίνεται ως θετική.

Ειδικότερα, προτείνεται ο μελλοντικός κληρονομούμενος να δικαιούται όσο ζει να εγκαταστήσει -για μετά τον θάνατο του- κληρονόμο, κληροδόχο, καταπιστευματοδόχο (τιμώμενο) με συμβολαιογραφική σύμβαση του με το/τα πρόσωπο/α αυτό/ά, η οποία (σύμβαση) δεν ανακαλείται μονομερώς, αλλά τροποποιείται ή καταργείται με όμοια σύμβαση. Ανάκληση από τον ίδιο τον κληρονομούμενο είναι δυνατή, μόνον εάν ο τιμώμενος υποπέσει σε παράπτωμα στέρησης της νομίμου μοίρας (ΑΚ 1840).

Σε κάθε περίπτωση, ο μελλοντικός κληρονομούμενος μπορεί να διαθέσει εν ζωή την περιουσία του, αλλά αν η διάθεση αποβαίνει σε βάρος του αντισυμβαλλόμενου - τιμώμενου με την κληρονομική σύμβαση, ο τελευταίος δικαιούται σε αγωγή διάρρηξης της δικαιοπραξίας.

Με το υπό επεξεργασία σχέδιο νόμου προτείνεται η θεσμοθέτηση της κληρονομικής σύμβασης, βάσει της οποίας ο κληρονομούμενος θα μπορεί εν ζωή να ορίζει κληρονόμο ή κληροδόχο μέσω συμβολαιογραφικής πράξης. Η σύμβαση αυτή θα είναι αμετάκλητη, εκτός αν υπάρξει κοινή συμφωνία των μερών ή αν ο τιμώμενος υποπέσει σε παράπτωμα που δικαιολογεί τη στέρηση της νόμιμης μοίρας (κατά την ΑΚ 1840).

¹² Α.Γ.Καραμπατζός, ΝΟΒ.2014, σ.1339 επ.

Ωστόσο, η προτεινόμενη ρύθμιση της ΑΚ 1801, που επιτρέπει στον κληρονομούμενο να διαθέτει ελεύθερα την περιουσία του όσο ζει, δημιουργεί σοβαρή ανασφάλεια δικαίου. Εάν ο κληρονομούμενος εκποιήσει την περιουσία του, η κληρονομική σύμβαση καθίσταται κενό γράμμα. Παρότι προβλέπεται δικαίωμα υπαναχώρησης του τιμώμενου (ΑΚ 1805) ή αγωγή διάρρηξης των καταχρηστικών εκποιήσεων, οι λύσεις αυτές περιπλέκονται αν συνδυαστούν με τους περιορισμούς της ΑΚ 177, με την οποία ορίζεται ότι διάταξη δικαιοπραξίας, με την οποία περιορίζεται ή απαγορεύεται η διάθεση ενός δικαιώματος που μπορεί να απαλλοτριωθεί, δεν έχει εμπράγματα ενέργεια.

Συνεπώς, η διάταξη της ΑΚ 1801 χρήζει επανεξέτασης, ιδίως σε συνδυασμό μάλιστα με την προτεινόμενη ρύθμιση της ΑΚ 1805 εδ. β', κατά την οποία ο τιμώμενος δικαιούται σε υπαναχώρηση σε περίπτωση διάθεσης από τον κληρονομούμενο της περιουσίας του αντίθετα από την συναφθείσα κληρονομική σύμβαση, ώστε να διασφαλίζεται ότι η εν ζωή διαχείριση της περιουσίας δεν θα ακυρώνει στην πράξη τις δεσμεύσεις της κληρονομικής σύμβασης,

Επιπλέον, η διάκριση μεταξύ υποσχετικής και εκποιητικής φύσης της σύμβασης περιπλέκεται: αν η υπαναχώρηση επιτρέπεται χωρίς ειδικό λόγο, τότε η σύμβαση στερείται τη δεσμευτικότητα που απαιτεί η ασφάλεια δικαίου, καθιστώντας την προστασία του αντισυμβαλλομένου-τιμώμενου ελλιπή.

Κεφάλαιο πέμπτο -Εξ αδιαθέτου διαδοχή (Νέα άρθρα ΑΚ 1808 έως 1819)

Αρχικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα νέα άρθρα ΑΚ 1808, 1809 § 1, 1814-1815, 1816 § 1 αποδίδουν ισχύον δίκαιο. Αναλυτικότερα κατά τα λοιπά θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

Νέο άρθρο ΑΚ 1809 § 3

Λύνεται το ζήτημα που υπήρχε από τις ισχύουσες διατάξεις για την μερίδα των ετεροθαλών αδερφών.

Νέα άρθρα ΑΚ 1810-1811

Με τις διατάξεις αυτές αυξάνεται η κληρονομική του επιβιώσαντος συζύγου μερίδα όταν συντρέχει με την πρώτη τάξη με ένα τέκνο. Ανέρχεται πλέον στο 1/3. Αν συντρέχει με περισσότερα τέκνα παραμένει στο ¼. Προβλέπεται δικαίωμα να ζητήσει ο σύζυγος την επικαρπία σε πράγματα. Επιπλέον, καλείται στην τρίτη τάξη αντί για την πέμπτη τάξη κατά τα μέχρι σήμερα ισχύοντα. Η πολλαπλή αυτή αναβάθμιση κρίνεται θετική, ενώ σημειώνεται ως σκόπιμη η διατήρηση του διαχωρισμού της κληρονομίας από την ατομική περιουσία του κληρονόμου, ως κεκτημένο. Μοναδικό ερωτηματικό τίθεται στο ζήτημα διαφοροποίησης της κληρονομικής μερίδας του ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων χωρίς προφανή αιτία. Η αύξηση της μερίδας του επιζώντος συζύγου σε 1/3 όταν υπάρχει μόνο ένα τέκνο μειώνει τη μερίδα του τέκνου από 3/4 σε 2/3, γεγονός που δημιουργεί διαφορετική αντιμετώπιση σε κληρονομικό επίπεδο οικογενειών με ένα τέκνο, έναντι αυτών με δύο ή περισσότερα.

Νέο άρθρο ΑΚ 1813

Η εν λόγω διάταξη επαναλαμβάνει το περιεχόμενο των υφιστάμενων διατάξεων σχετικά με την σειρά στην εξ αδιαθέτου διαδοχή των παππούδων και γιαγιάδων του κληρονομούμενου (και από τους κατιόντες τους τα τέκνα και οι εγγονοί) με ορισμένες τεχνικές βελτιώσεις. Δεδομένου ότι με τις προτεινόμενες διατάξεις στην τρίτη τάξη καλείται ο επιζών σύζυγος, οι παραπάνω συγγενείς καλούνται πλέον ως κληρονόμοι τέταρτης τάξης.

Νέο άρθρο ΑΚ 1816 § 2

Με το άρθρο αυτό εισάγεται δικαίωμα γονέων, παππούδων γιαγιάδων και των κατιόντων τους, να αξιώσουν ό,τι έχει δοθεί στους άλλους παππούδες, γιαγιάδες κ.λπ. από χαριστή αιτία. Εδώ σκοπός είναι πιθανόν να δοθεί η δυνατότητα να αξιώσουν οι συγγενείς της μίας γραμμής σε δωρηθέντα των συγγενών της άλλης γραμμής. Ελλείψει αιτιολογικής έκθεσης, η σκοπιμότητα της διάταξης κρίνεται αμφίβολη.

Νέο άρθρο ΑΚ 1817

Πρόκειται για διάταξη που εισάγεται για πρώτη φορά, και προβλέπει την κλήση στην πέμπτη τάξη εξ αδιαθέτου διαδοχής του προσώπου που συζούσε με τον

κληρονομούμενο σε ελεύθερη ένωση για τουλάχιστον τρία (3) έτη. Για λόγους ασφάλειας δικαίου σκόπιμο κρίνεται η διάταξη αυτή να περιβληθεί με πρόσθετα εχέγγυα πέραν της εμμάρτυρης απόδειξης σχετικά με την ύπαρξη εν ισχύ μόνιμης σχέσης σε ελεύθερη ένωση, όπως θα μπορούσαν να είναι αντίγραφα δηλώσεων εισοδήματος των τελευταίων ετών, όπου οι σύντροφοι δηλώνουν την ίδια διεύθυνση κατοικίας, ή στην οποία ο ένας εκ των δυο εμφανίζεται ως φιλοξενούμενος του άλλου, αποδεικτικά στοιχεία κοινών τραπεζικών λογαριασμών, πιστωτικών καρτών ή κοινών επενδύσεων, λογαριασμοί ΔΕΚΟ καταχωρημένοι στο όνομα του ενός ή και των δύο συντρόφων στην ίδια διεύθυνση.

Νέο άρθρο ΑΚ 1819

Με το άρθρο αυτό εισάγεται για πρώτη φορά εκ του νόμου κληροδοσία για πρόσωπο που είχε αναλάβει την φροντίδα του κληρονομούμενου στα τελευταία έτη της ζωής του, γεγονός που κρίνεται κατ' αρχήν θετικό.

Κεφάλαιο έκτο – Νόμιμη μοίρα (νέα άρθρα ΑΚ 1820 -1837)

Αρχικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα νέα άρθρα ΑΚ 1822 εδ. 1, 1823, 1824, 1826, 1828, 1831, 1832 και 1836 αποδίδουν ισχύον δίκαιο. Αναλυτικότερα κατά τα λοιπά θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

Νέο άρθρο ΑΚ 1820

Όπως κατά το ισχύον δίκαιο, έτσι και κατά το σχέδιο νόμου, δικαίωμα νόμιμης μοίρας έχουν οι κατιόντες, οι γονείς και ο σύζυγος του κληρονομούμενου (και βέβαια και ο σύντροφος στο σύμφωνο συμβίωσης), εφόσον θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου (νέο ΑΚ 1820 παρ. 1 εδ. 1), και η νόμιμη μοίρα τους είναι το μισό της εξ αδιαθέτου μερίδας τους (νέο ΑΚ 1820 παρ. 1 εδ. 2).

Η διαφορά όμως είναι ότι, ενώ κατά το ισχύον δίκαιο η διαθήκη είναι άκυρη κατά το ποσοστό που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα και συνεπώς ο μεριδούχος γίνεται κληρονόμος κατά το ποσοστό αυτό, αντιθέτως κατά το σχέδιο νόμου η διαθήκη παραμένει έγκυρη και ο νόμιμος μεριδούχος κατά το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του δεν γίνεται κληρονόμος, αλλά έχει κατά του εκ διαθήκης κληρονόμου το ενοχικό

δικαίωμα να ζητήσει την καταβολή χρηματικού ποσού ίσου με την αξία της νόμιμης μοίρας του (νέο ΑΚ 1820 παρ. 1 εδ. 2).

Η προτεινόμενη ρύθμιση έχει το μειονέκτημα ότι το δικαίωμα του νόμιμου μεριδούχου καθίσταται από νομική άποψη πιο αδύναμο σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, διότι ο μεριδούχος δεν αποκτά εμπράγματο δικαίωμα στα αντικείμενα της κληρονομιάς (αφού δεν γίνεται κληρονόμος), αλλά αποκτά μόνο ενοχική αξίωση. Από την άλλη πλευρά, με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται το φαινόμενο να δημιουργείται κοινωνία περισσότερων κληρονόμων (εν προκειμένω μεταξύ του εκ διαθήκης κληρονόμου και του μεριδούχου) στο κάθε αντικείμενο της κληρονομιάς, φαινόμενο το οποίο είναι γνωστό ότι γεννά προσκόμματα στην αξιοποίηση των αντικειμένων αυτών.

Βέβαια προβλέπεται ότι κατ' εξαίρεση το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τον κληρονόμο να αποδώσει στον μεριδούχο όχι χρηματικό ποσό, αλλά ποσοστό της κληρονομιάς ή αντικείμενο της κληρονομιάς που η αξία του θα αντιστοιχεί στην αξία της νόμιμης μοίρας του (νέο ΑΚ 1820 παρ. 3 εδ. 1). Αλλά και στην περίπτωση αυτή ο μεριδούχος θα έχει απλώς ενοχική αξίωση κατά του κληρονόμου για απόδοση του ποσοστού ή του αντικειμένου της κληρονομιάς.

Επίσης, μπορεί το δικαστήριο να διατάξει τον κληρονόμο να αποδώσει στον μεριδούχο αντικείμενο από την ατομική περιουσία του κληρονόμου, εφόσον όμως ο κληρονόμος θα ευθύνεται έναντι των δανειστών της κληρονομιάς και με την ατομική του περιουσία (νέο ΑΚ 1820 παρ. 3 εδ. 2).

Επομένως, κατά το σχέδιο νόμου ο νόμιμος μεριδούχος καθίσταται δανειστής της κληρονομιάς, όπως οι άλλοι δανειστές της κληρονομιάς. Όμως το σχέδιο νόμου τον προστατεύει περισσότερο σε σχέση με τους άλλους δανειστές της κληρονομιάς, αφενός μεν διότι του παρέχεται τίτλος από το νόμο για εγγραφή υποθήκης στα ακίνητα της κληρονομιάς για την εξασφάλιση της αξίωσής του για τη νόμιμη μοίρα (νέο ΑΚ 1262 αρ. 6), αφετέρου δε διότι με το σχέδιο νόμου τροποποιείται ο ΚΠολΔ και ορίζεται ότι η απαίτηση του μεριδούχου κατατάσσεται προνομιακά στον πλειστηριασμό σε σχέση με άλλες απαιτήσεις (νέο άρθρ. 975 αρ. 3 Α ΚΠολΔ).

Μια άλλη διαφορά είναι ότι στο ισχύον δίκαιο η ακυρότητα της διαθήκης που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα είναι, κατά την κρατούσα γνώμη, σχετική υπέρ του μεριδούχου. Συνεπώς, ο μεριδούχος πρέπει να προτείνει την ακυρότητα αυτή για να γίνει κληρονόμος, δεν προβλέπεται δε προθεσμία εντός της οποίας δικαιούται να το πράξει, άρα μπορεί να το πράξει και μετά την προθεσμία αποποίησης της κληρονομιάς και σε χρόνο πολύ μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου (μέχρι την παραγραφή της περί κλήρου αγωγής, δηλ. μέχρι 20 χρόνια μετά το θάνατο του κληρονομούμενου), εκτός αν προηγουμένως έχει παραιτηθεί από το δικαίωμα αυτό.

Αντιθέτως, κατά το σχέδιο νόμου δεν γεννάται το πρόβλημα αυτό, διότι προβλέπεται ότι η χρηματική αξίωση που έχει ο μεριδούχος κατά του κληρονόμου παραγράφεται σε μία διετία (νέο ΑΚ 1820 παρ. 4 εδ. 1). Η ρύθμιση αυτή περιορίζει μεν χρονικά το δικαίωμα του μεριδούχου, προάγει όμως την ασφάλεια των συναλλαγών.

Περαιτέρω, κατά το ισχύον δίκαιο, αφού η ακυρότητα της διαθήκης που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα είναι, κατά την κρατούσα γνώμη, σχετική υπέρ του μεριδούχου, έπεται ότι μόνον ο μεριδούχος δικαιούται να επικαλεστεί τη σχετική ακυρότητα και όχι οι δανειστές του, οι οποίοι έτσι δεν μπορούν να κατάσχουν τα περιουσιακά στοιχεία που αυτός θα αποκτούσε ως κληρονόμος, αν επικαλείτο την ακυρότητα της διαθήκης που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα του.

Αντιθέτως, κατά το σχέδιο νόμου η χρηματική αξίωση που έχει ο μεριδούχος κατά του κληρονόμου αποτελεί στοιχείο της περιουσίας του και μπορεί να κατασχεθεί από τους δανειστές του. Βλ. και το νέο ΑΚ 1820 παρ. 2, που ορίζει ότι η αξίωση αυτή είναι μεταβιβάσιμη, άρα είναι και κατασχετή. Η ρύθμιση αυτή, χωρίς να θίγει τον νόμιμο μεριδούχο, ευνοεί τους δανειστές του.

Νέο άρθρο ΑΚ 1821

Είναι πολύ συχνό το φαινόμενο να ορίζει ο κληρονομούμενος με τη διαθήκη του ότι αφήνει στο μεριδούχο μόνο τη νόμιμή του μοίρα. Υπό το ισχύον δίκαιο, αυτό σημαίνει ότι ο κληρονομούμενος εγκαθιστά τον μεριδούχο κληρονόμο σε ποσοστό της κληρονομιάς που αντιστοιχεί στη νόμιμή του μοίρα. Με βάση όμως το σχέδιο

νόμου, ο νόμιμος μεριδούχος δεν γίνεται κληρονόμος, αλλά αποκτά απλώς αξίωση κατά του εκ διαθήκης κληρονόμου για καταβολή χρηματικού ποσού ίσου με την αξία της νόμιμης μοίρας. Για τον λόγο ακριβώς αυτόν η νέα ΑΚ 1821 ορίζει πως, αν ο κληρονομούμενος άφησε με τη διαθήκη του στο μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα, τότε εν αμφιβολία δεν θεωρείται ότι τον εγκατέστησε κληρονόμο, δηλ. θεωρείται ότι του άφησε ως κληροδοσία τη χρηματική αξίωση που έχει για το ποσό που αντιστοιχεί στη νόμιμή του μοίρα. Επομένως, αν ο κληρονομούμενος θέλει να εγκαταστήσει τον μεριδούχο κληρονόμο σε ποσοστό που αντιστοιχεί στη νόμιμη μοίρα του, θα πρέπει να το ορίσει ρητά στη διαθήκη του. Η νέα αυτή ρύθμιση αποτελεί λογικό επακόλουθο του ότι κατά το σχέδιο νόμου ο μεριδούχος δεν θεωρείται κληρονόμος.

Νέο άρθρο ΑΚ 1822

Το εδάφιο 2 του παραπάνω άρθρου λύνει μια αμφισβήτηση που έχει δημιουργηθεί υπό το ισχύον δίκαιο στην επιστήμη και στη νομολογία σχετικά με το αν χωρεί προσαύξηση στη νόμιμη μοίρα. Η αμφισβήτηση λύνεται υπέρ της άποψης που έχει επικρατήσει και που είναι η ορθή, σύμφωνα με την οποία δεν χωρεί προσαύξηση στη νόμιμη μοίρα.

Νέο άρθρο ΑΚ 1825

Η ρύθμιση αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία ο κληρονομούμενος εγκαθιστά τον μεριδούχο κληρονόμο, αλλά επιβαρύνει τη νόμιμη μοίρα του με περιορισμούς, όπως είναι το καταπίστευμα, η κληροδοσία, ο τρόπος ή ο εκτελεστής διαθήκης.

Υπό το ισχύον δίκαιο ο περιορισμός που τίθεται στον μεριδούχο είναι άκυρος, κατά το μέρος που βαρύνει τη νόμιμη μοίρα του και δικαιούται να επικαλεστεί την ακυρότητα αυτή, οπότε θα λάβει το ποσοστό της κληρονομιάς που του αναλογεί ελεύθερο του καταπιστεύματος (έχοντας δηλ. τη δυνατότητα να το εκποιεί ελεύθερα, όσο ζει, και να το καταστήσει αντικείμενο της δικής του διαθήκη σε άλλους), ενώ το υπόλοιπο θα το λάβει βεβαρημένο (και συνεπώς δεν θα μπορεί να το εκποιεί όσο ζει, ούτε θα μπορεί να το αφήσει με διαθήκη σε άλλους).

Με βάση τη νέα ρύθμιση, ο μεριδούχος έχει δύο επιλογές: Είτε θα αποδεχθεί τη διαθήκη όπως ακριβώς είναι, δηλ. θα λάβει όλη την κληρονομιά, αλλά με το βάρος του καταπιστεύματος σε ολόκληρη την κληρονομιά, είτε θα αποποιηθεί ολόκληρη την κληρονομιά και θα ασκήσει το δικαίωμά του στη νόμιμη μοίρα, δηλ. θα έχει αξίωση κατά του κληρονόμου για καταβολή χρηματικού ποσού ίσου με την αξία της νόμιμης μοίρας του επί της κληρονομιάς.

Είναι προφανές ότι η νέα ρύθμιση είναι δυσμενέστερη για τον μεριδούχο σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, αποτελεί όμως συνέπεια του ότι, κατά το σχέδιο νόμου, ο νόμιμος μεριδούχος δεν γίνεται κληρονόμος, αλλά έχει ενοχική αξίωση κατά του κληρονόμου. Δεν γίνεται δηλ. ο νόμος να προβλέπει ότι ο μεριδούχος θα λάβει το μέρος της κληρονομιάς που του κατέλυπε ο διαθέτης ως κληρονόμος βεβαρημένο από κάποιο περιορισμό και ότι θα αποποιηθεί υπόλοιπο της κληρονομιάς, έχοντας αξίωση κατά ετέρου κληρονόμου να του δοθεί σε χρήμα η αξίωση ίση με την αξία της νόμιμης μοίρας του, διότι αυτό θα σήμαινε ότι θα αποδεχθεί ένα μέρος της κληρονομιάς και θα αποποιηθεί το υπόλοιπο. Τούτο έρχεται όμως σε αντίθεση με τη βασική αρχή του κληρονομικού δικαίου ότι δεν επιτρέπεται μερική αποδοχή ή μερική αποποίηση της κληρονομιάς.

Νέο άρθρο ΑΚ 1827

Η ρύθμιση αποδίδει ισχύον δίκαιο, με τη διαφορά ότι, για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας, οι δωρεές προς τρίτους (μη μεριδούχους) προστίθενται στην κληρονομιά αν έγιναν όχι μέσα στα τελευταία 10 χρόνια πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου, αλλά αν έγιναν μέσα στα τελευταία 5 χρόνια πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου. Αυτό σημαίνει ότι, αν η αξία της κληρονομιάς που υπάρχει κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για την ικανοποίηση της αξίωσης του νόμιμου μεριδούχου, τότε αυτός μπορεί, για το μέρος που λείπει, να στραφεί και κατά του τρίτου δωρεοδόχου, αλλά μόνον εφόσον πρόκειται για δωρεά που έγινε μέσα στα τελευταία 5 χρόνια από το θάνατο του κληρονομούμενου, ενώ κατά το ισχύον δίκαιο ο μεριδούχος μπορεί στην αντίστοιχη περίπτωση να στραφεί κατά του τρίτου δωρεοδόχου, εφόσον αυτός έλαβε τη δωρεά μέσα στα τελευταία 10 χρόνια από το θάνατο του κληρονομούμενου.

Είναι προφανές ότι η νέα ρύθμιση προστατεύει λιγότερο τον μεριδούχο σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, εξυπηρετεί όμως καλύτερα την ασφάλεια των συναλλαγών, διότι η ασφάλεια των συναλλαγών θίγεται, όταν μετά από την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από τον χρόνο που έγινε η δωρεά ο δωρεοδόχος βρίσκεται εκτεθειμένος σε αξιώσεις του νόμιμου μεριδούχου του δωρητή.

Νέο άρθρο ΑΚ 1829

Η παρ. 1 αποδίδει ισχύον δίκαιο, ορίζοντας ότι η δωρεά που έγινε σε μεριδούχο καταλογίζεται στη νόμιμη μοίρα του.

Η παρ. 2 επιφέρει μια τροποποίηση σε σχέση με το ισχύον δίκαιο. Συγκεκριμένα, το ισχύον δίκαιο προβλέπει ότι ο καταλογισμός γίνεται και αν στη θέση του κατιόντος που έλαβε την παροχή υπεισέρχεται ως μεριδούχος άλλος κατιών. Με τον όρο «άλλος κατιών» εννοείται «άλλος κατιών του κληρονομούμενου». Δηλ. μπορεί αυτός (ο άλλος κατιών) να είναι είτε κατιών του μεριδούχου που έλαβε την παροχή (δηλ. εγγονός, άρα κατιών του κληρονομούμενου) είτε συγκληρονόμος (π.χ. αδελφός ή ανηψιός) του μεριδούχου που έλαβε την παροχή (δηλ. πάλι κατιών του κληρονομούμενου).

Αντιθέτως, η νέα ρύθμιση περιορίζει την εφαρμογή της μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκείνος που υπεισέρχεται στη θέση του μεριδούχου που έλαβε την παροχή είναι κατιών του μεριδούχου, ρύθμιση η οποία δεν κρίνεται δίκαιη σε σχέση με τις ισχύουσες διατάξεις.

Νέο άρθρο ΑΚ 1830

Η νέα ρύθμιση αποδίδει ισχύον δίκαιο, με τις εξής διαφορές:

Αν η κληρονομιά που υπάρχει κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα του μεριδούχου, τότε, κατά το ισχύον δίκαιο ο μεριδούχος μπορεί να στραφεί κατά του δωρεοδόχου και να ζητήσει αυτούσια απόδοση της δωρεάς, κατά το μέρος που λείπει για να συμπληρωθεί η νόμιμη μοίρα, ο δωρεοδόχος όμως έχει την ευχέρεια, αντί της αυτούσιας απόδοσης της δωρεάς, να καταβάλει στον μεριδούχο το ισάξιο σε χρήμα.

Κατά τη νέα ρύθμιση, στην παραπάνω περίπτωση ισχύει το αντίστροφο, δηλ. ο μεριδούχος μπορεί να στραφεί κατά του δωρεοδόχου και να ζητήσει την καταβολή του χρηματικού ποσού που απαιτείται για να συμπληρωθεί η νόμιμη μοίρα του (νέο ΑΚ 1830 παρ. 1 εδ. 1), ο δωρεοδόχος όμως, αντί της καταβολής του ποσού αυτού, έχει την ευχέρεια να ικανοποιήσει τον μεριδούχο με αυτούσια απόδοση του δωρηθέντος αντικειμένου (νέο ΑΚ 1830 παρ. 1 εδ. 2).

Η νέα ρύθμιση δεν προστατεύει τον μεριδούχο λιγότερο σε σχέση με το ισχύον δίκαιο και εξηγείται από το ότι κατά το σχέδιο νόμου η νόμιμη μοίρα αποτελεί χρηματική αξίωση του μεριδούχου.

Η δεύτερη διαφορά έγκειται στο ότι, κατά το ισχύον δίκαιο, η ανωτέρω αξίωση του μεριδούχου παραγράφεται 2 έτη μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, ενώ κατά τη νέα ρύθμιση η εν λόγω αξίωση παραγράφεται 3 έτη μετά το θάνατο του κληρονομούμενου (νέο ΑΚ 1830 παρ. 4). Η νέα ρύθμιση προφανώς προστατεύει περισσότερο τον μεριδούχο.

Τέλος, η τρίτη διαφορά συνίσταται στο εξής: Κατά το ισχύον δίκαιο, αν υπάρχουν δωρεές αιτία θανάτου που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα, τότε οι δωρεές αυτές είναι αυτοδικαίως άκυρες, κατά το μέρος που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα. Δεν απαιτείται δηλ. ο μεριδούχος να στραφεί με αγωγή κατά του δωρεοδόχου και να ζητήσει απόδοση της δωρεάς. Αντιθέτως, κατά τη νέα ρύθμιση οι δωρεές αιτία θανάτου που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα αντιμετωπίζονται όπως και οι δωρεές εν ζωή (βλ. νέο ΑΚ 1830 παρ. 1 εδ. 1), συνεπώς δεν είναι αυτοδικαίως άκυρες, αλλά ο μεριδούχος πρέπει με αγωγή να στραφεί κατά του δωρεοδόχου και να ζητήσει σε χρήμα το ποσό που απαιτείται για να συμπληρωθεί η νόμιμη μοίρα του.

Η νέα αυτή ρύθμιση προστατεύει τον μεριδούχο λιγότερο σε σχέση με το ισχύον δίκαιο, αποτελεί όμως αναγκαία συνέπεια του ότι κατά το σχέδιο νόμου η νόμιμη μοίρα αποτελεί χρηματική αξίωση.

Νέο άρθρο ΑΚ 1833:

Η νέα ρύθμιση αποδίδει ισχύον δίκαιο, με τις εξής διαφορές:

Κατά το ισχύον δίκαιο, ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον κατιόντα του τη νόμιμη μοίρα του και για το λόγο ότι ο κατιών ζει βίο άτιμο ή ανήθικο. Ο λόγος αυτός στέρησης της νόμιμης μοίρας ορθά απαλείφεται με τη νέα ρύθμιση, διότι θεωρείται αναχρονιστικός: εκφράζει αντιλήψεις της εποχής που τέθηκε σε ισχύ ο Αστικός Κώδικας (έτος 1946).

Περαιτέρω, κατά το ισχύον δίκαιο το τέκνο δεν μπορεί με διαθήκη να στερήσει από τον γονέα του τη νόμιμη μοίρα του, αν ο γονέας προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο τέκνο. Η ρύθμιση αυτή εξηγείται από το ότι ο γονέας στα πλαίσια της άσκησης της γονικής μέριμνας είναι πιθανό να έχει λάβει μέτρα σωφρονισμού έναντι του τέκνου και ως εκ τούτου να έχει προκαλέσει σ' αυτό σωματικές κακώσεις. Και η ρύθμιση αυτή θεωρείται σήμερα αναχρονιστική και τροποποιείται με το σχέδιο νόμου: κατά το νέο ΑΚ 1833 αρ. 2, ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον μεριδούχο τη νόμιμη μοίρα, αν ο μεριδούχος έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος και ιδίως ενδοοικογενειακής βίας. Επομένως και το τέκνο μπορεί να στερήσει από το γονέα του τη νόμιμη μοίρα, αν ο γονέας προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο τέκνο, οι οποίες συνιστούν (κατά τον Ποινικό Κώδικα) κακούργημα ή σοβαρό πλημμέλημα ή συνιστούν ενδοοικογενειακή βία (κατά τον σχετικό με αυτήν ειδικό νόμο).

Νέο άρθρο ΑΚ 1834

Η νέα ρύθμιση αποδίδει ισχύον δίκαιο, με τη μόνη διαφορά ότι το ισχύον δίκαιο ορίζει πως σε περίπτωση στέρησης της νόμιμης μοίρας για λόγους πρόνοιας, πρέπει στη διαθήκη να λαμβάνεται πρόνοια για τη συντήρηση του μεριδούχου, ενώ αυτή η φράση απαλείφεται από τη νέα ρύθμιση. Η απάλειψη της φράσης αυτής είναι σε βάρος του μεριδούχου από τον οποίο στερείται η νόμιμη μοίρα για λόγους πρόνοιας.

Νέο άρθρο ΑΚ 1835

Κατά το ισχύον δίκαιο, είναι έγκυρη η διαθήκη με την οποία ο διαθέτης στερεί τη νόμιμη μοίρα από τον σύζυγό του, αν τόσο κατά το χρόνο σύνταξης της διαθήκης όσο και κατά τον χρόνο θανάτου του διαθέτη ο διαθέτης είχε το δικαίωμα να ασκήσει

αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του για βάσιμο λόγο διαζυγίου αναγόμενο σε υπαιτιότητα του τελευταίου.

Το νέο ΑΚ 1835 ορίζει ότι ο διαθέτης μπορεί να στερήσει από τον σύζυγό του τη νόμιμη μοίρα, πέρα από τους λόγους που αναφέρονται στο νέο άρθρο 1833, αν κατά το χρόνο σύνταξης της διαθήκης του είχε βάσιμο λόγο διαζυγίου.

Η πρώτη διαφορά της νέας ρύθμισης από το ισχύον δίκαιο έγκειται στο εξής: Όλοι οι λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας του συζύγου που αναφέρονται στο νέο ΑΚ 1833 αποτελούν λόγους στέρησης της νόμιμης μοίρας που θεμελιώνουν αγωγή διαζυγίου για βάσιμο λόγο αναγόμενο σε υπαιτιότητα του συζύγου από τον οποίο στερείται η νόμιμη μοίρα. Επιπλέον όμως το νέο ΑΚ 1835 επιτρέπει τη στέρηση της νόμιμης μοίρας του συζύγου και για λόγους που συνιστούν βάσιμους λόγους διαζυγίου, χωρίς να απαιτείται να συνιστούν βάσιμους λόγους διαζυγίου που ανάγονται σε υπαιτιότητα του συζύγου από τον οποίο στερείται η νόμιμη μοίρα. Προφανώς οι συντάκτες του νέου ΑΚ 1835 είχαν εδώ υπόψη τους τη διετή διάσταση των συζύγων, η οποία αποτελεί βάσιμο λόγο διαζυγίου που δεν ανάγεται σε υπαιτιότητα του συζύγου από τον οποίο στερείται η νόμιμη μοίρα. Σε μια τέτοια περίπτωση (διετούς διάστασης) ο ένας σύζυγος δεν μπορεί να στερήσει τη νόμιμη μοίρα από τον άλλον κατά το ισχύον δίκαιο, ενώ κατά τη νέα ρύθμιση μπορεί. Κατά τούτο η νέα ρύθμιση είναι δίκαιη και ορθή.

Η δεύτερη διαφορά της νέας ρύθμισης από το ισχύον δίκαιο έγκειται στο εξής: Κατά το ισχύον δίκαιο ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του συζύγου πρέπει να υπάρχει τόσο κατά το χρόνο σύνταξης της διαθήκης όσο και κατά το χρόνο θανάτου του διαθέτη (κληρονομούμενου), ενώ αντιθέτως κατά τη νέα ρύθμιση ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας του συζύγου πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο σύνταξης της διαθήκης. Η διαφορά αυτή μάλλον εξηγείται από το ότι, αν ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας υπάρχει κατά τη σύνταξη της διαθήκης, αλλά δεν υπάρχει κατά το χρόνο θανάτου του διαθέτη (δηλ. του κληρονομούμενου συζύγου), τότε αυτό σημαίνει ότι μετά τη σύνταξη της διαθήκης ο διαθέτης συγχώρησε τον άλλο σύζυγο (για το παράπτωμά του που δικαιολογούσε τη στέρηση της νόμιμης μοίρας) και συνεπώς η διάταξη της διαθήκης με την οποία του στέρησε τη νόμιμη μοίρα παύει

να ισχύει (βλ. νέο ΑΚ 1837). Επομένως επέρχεται η ίδια έννομη συνέπεια που επέρχεται και με το ισχύον δίκαιο. Υπό την έννοια αυτή, η νέα ρύθμιση ορθά διορθώνει τη ρύθμιση του ισχύοντος δικαίου, αφού αποτελεί πλεονασμό η απαίτηση του ισχύοντος δικαίου να υφίσταται ο λόγος στέρησης της νόμιμης μοίρας όχι μόνο κατά τη σύνταξη της διαθήκης αλλά και κατά το χρόνο θανάτου του διαθέτη.

Νέο άρθρο ΑΚ 1837

Το ισχύον δίκαιο ορίζει ότι το δικαίωμα στέρησης της νόμιμης μοίρας αποσβήνεται με συγγνώμη. Επομένως, αν αυτός που σύμφωνα με το νόμο δικαιούται να στερήσει τη νόμιμη μοίρα από τον μεριδούχο, συγχωρήσει τον μεριδούχο (για το παράπτωμά του που συνιστά λόγο στέρησης της νόμιμης μοίρας), δεν έχει πλέον δικαίωμα να του στερήσει τη νόμιμη μοίρα και συνεπώς, αν κατόπιν συντάξει διαθήκη με την οποία του στερεί τη νόμιμη μοίρα, τότε η στέρηση της νόμιμης μοίρας δεν ισχύει, αφού το δικαίωμα στέρησης της νόμιμης μοίρας εν τω μεταξύ αποσβέστηκε λόγω της παροχής συγγνώμης.

Ορίζει περαιτέρω το ισχύον δίκαιο ότι, αν συντάχθηκε διαθήκη με την οποία ο διαθέτης στέρησε τον μεριδούχο από τη νόμιμη μοίρα και στη συνέχεια ο διαθέτης συγχώρεσε τον μεριδούχο (δηλ. έδωσε συγγνώμη στον μεριδούχο), τότε η στέρηση της νόμιμης μοίρας δεν ισχύει (καθίσταται ανίσχυρη).

Ρυθμίζει δηλ. το ισχύον δίκαιο δύο περιπτώσεις: πρώτον, την περίπτωση κατά την οποία η συγγνώμη δόθηκε πριν από τη σύνταξη της διαθήκης με την οποία ο διαθέτης στέρησε τη νόμιμη μοίρα από τον μεριδούχο, και, δεύτερον, την περίπτωση κατά την οποία η συγγνώμη δόθηκε μετά τη σύνταξη της διαθήκης με την οποία ο διαθέτης στέρησε τη νόμιμη μοίρα από τον μεριδούχο.

Αντιθέτως, το νέο ΑΚ 1837 ρυθμίζει μόνο τη δεύτερη από τις ανωτέρω περιπτώσεις. Συγκεκριμένα, ορίζει ότι η διάταξη της διαθήκης με την οποία ο διαθέτης στέρησε τη νόμιμη μοίρα παύει να ισχύει, αν ο διαθέτης συγχώρησε μεταγενέστερα τον μεριδούχο.

Από τη διατύπωση της νέας ρύθμισης φαίνεται ότι οι λέξεις «συγχώρησε μεταγενέστερα» εννοούν «συγχώρησε μετά τη σύνταξη της διαθήκης».

Επομένως, σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, αν π.χ. ο πατέρας, με διαθήκη του στέρησε το τέκνο του από τη νόμιμη μοίρα, επειδή το τέκνο αποπειράθηκε να τον φονεύσει, και στη συνέχεια, δηλ. μετά τη σύνταξη αυτής της διαθήκης, ο πατέρας συγχώρησε το τέκνο του, τότε η στέρηση της νόμιμης μοίρας δεν θα ισχύει και άρα το τέκνο θα έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας, ενώ αντιθέτως, αν ο πατέρας πρώτα συγχώρησε το τέκνο του και στη συνέχεια συνέταξε διαθήκη με την οποία του στέρησε τη νόμιμη μοίρα, τότε η στέρηση της νόμιμης μοίρας θα ισχύει και άρα το τέκνο δεν θα έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Η διαφορετική αυτή αντιμετώπιση των δύο ανωτέρω περιπτώσεων, που αποβαίνει σε βάρος του μεριδούχου, δεν δικαιολογείται ούτε είναι δίκαιη.

Θα μπορούσε ίσως με ερμηνεία της νέας διάταξης να θεωρηθεί ότι η λέξη «μεταγενέστερα» δεν εννοεί «μετά τη σύνταξη της διαθήκης», αλλά «μετά το παράπτωμα του μεριδούχου που συνιστά το λόγο στέρησης της νόμιμης μοίρας», οπότε θα καλύπτονται και οι δύο παραπάνω περιπτώσεις.

Για την αποφυγή πάντως αμφιβολιών θα ήταν ορθότερο να επαναληφθεί η ρύθμιση του ισχύοντος δικαίου, δηλ. στο νέο ΑΚ 1837 να προηγηθεί εδάφιο που θα ορίζει ότι: «Το δικαίωμα στέρησης της νόμιμης μοίρας αποσβήνεται με συγγνώμη».

Κεφάλαιο έβδομο – Σύμβαση εκ των προτέρων παραίτησης από δικαιώματα στην κληρονομιά (νέα ΑΚ 1838 – 1843)

Νέα άρθρα ΑΚ 1838-1843

Κατά το ισχύον δίκαιο δεν είναι έγκυρη η σύμβαση με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος παραιτείται εκ των προτέρων (δηλ. πριν από το θάνατο του αντισυμβαλλομένου του) από το κληρονομικό δικαίωμα (εκ διαθήκης, εξ αδιαθέτου ή νόμιμης μοίρας) που θα έχει στην κληρονομιά του αντισυμβαλλομένου του.

Αντιθέτως το σχέδιο νόμου αναγνωρίζει μια τέτοια σύμβαση ως έγκυρη και ρυθμίζει τα σχετικά με αυτήν ζητήματα σε ειδικό κεφάλαιο.

Η νέα ΑΚ 1838 παρ. 1 ορίζει ότι με σύμβαση είναι δυνατή η παραίτηση προσώπου από μελλοντικά του δικαιώματα στην κληρονομιά του

αντισυμβαλλομένου του, είτε αυτά απορρέουν από το νόμο είτε από υφιστάμενη διάταξη τελευταίας βούλησης.

Επομένως, μπορεί με σύμβαση να παραιτηθεί κάποιος:

α) από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει ως κληρονόμος του αντισυμβαλλομένου του και το οποίο θα απορρέει από διαθήκη που υφίσταται ήδη κατά το χρόνο της παραίτησης,

β) από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει ως κληρονόμος του αντισυμβαλλομένου του και το οποίο θα απορρέει από κληρονομική σύμβαση που υφίσταται ήδη κατά το χρόνο της παραίτησης,

γ) από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος του αντισυμβαλλομένου του,

δ) από το δικαίωμα νόμιμης μοίρας που θα έχει στην κληρονομιά του αντισυμβαλλομένου του (βλ. και νέα ΑΚ 1838 παρ. 3).

Η εκ των προτέρων παραίτηση από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει ο παραιτούμενος και που θα απορρέει από διαθήκη που έχει συντάξει ο αντισυμβαλλόμενός του (βλ. παραπάνω περίπτωση α) δεν φαίνεται να έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία, διότι το ίδιο αποτέλεσμα (δηλ. το να μην γίνει κληρονόμος ο παραιτούμενος) μπορεί απλά να επιτευχθεί και με το να ανακαλέσει ο αντισυμβαλλόμενος τη διαθήκη του.

Η εκ των προτέρων παραίτηση από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει ο παραιτούμενος και που θα απορρέει από κληρονομική σύμβαση μεταξύ του και του αντισυμβαλλόμενου (βλ. παραπάνω περίπτωση β) επίσης δεν φαίνεται να έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία, διότι το ίδιο αποτέλεσμα (δηλ. το να μην γίνει κληρονόμος ο παραιτούμενος) μπορεί να επιτευχθεί και με μεταγενέστερη σύμβαση μεταξύ τους, με την οποία θα καταργείται η προγενέστερη κληρονομική σύμβαση (βλ. νέα ΑΚ 1800 παρ. 1 εδ. 1).

Διαφορετική είναι βέβαια η περίπτωση όπου παραιτείται κάποιος εκ των προτέρων από το κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει στην κληρονομιά του

αντισυμβαλλομένου του και το οποίο απορρέει από κληρονομική σύμβαση που έχει συναφθεί όχι μεταξύ του αντισυμβαλλομένου και του παραιτούμενου, αλλά μεταξύ του αντισυμβαλλομένου και τρίτου.

Σύμφωνα με τη νέα ΑΚ 1840 παρ. 1, ο παραιτηθείς θεωρείται σαν να μην ζούσε κατά το χρόνο της επαγωγής, δηλ. κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου.

Επομένως, αν κάποιος παραιτηθεί από το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει στην κληρονομιά του άλλου (βλ. παραπάνω περίπτωση γ), τότε, κατά το θάνατο του τελευταίου, δεν θα γίνει εξ αδιαθέτου κληρονόμος του. Μια τέτοια παραίτηση δεν φαίνεται να έχει ιδιαίτερη πρακτική αξία, διότι το ίδιο αποτέλεσμα (δηλ. να μην γίνει ο παραιτούμενος εξ αδιαθέτου κληρονόμος του άλλου) μπορεί απλά να επιτευχθεί και με το να εγκαταστήσει ο άλλος ως κληρονόμους του τρίτα πρόσωπα με διαθήκη ή με κληρονομική σύμβαση.

Εκείνο όμως που έχει σημασία είναι ότι, αν αυτός που παραιτείται από το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα που θα έχει στην κληρονομιά του αντισυμβαλλομένου του, ανήκει στα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας, τότε η παραίτησή του από το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα θα έχει ως συνέπεια να μην έχει ούτε δικαίωμα νόμιμης μοίρας, διότι, σύμφωνα με τη νέα ΑΚ 1820 παρ. 1 εδ. 1 (αλλά και σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο), για να έχει κάποιος δικαίωμα νόμιμης μοίρας, θα πρέπει, αν χωρούσε εξ αδιαθέτου διαδοχή, να είχε κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος. Επειδή όμως ο παραιτούμενος από το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα θεωρείται, σύμφωνα με τη νέα ΑΚ 1840 παρ. 1, ότι δεν ζει κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου, έπεται ότι δεν θα έχει εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα, άρα ούτε και δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Αν κάποιος παραιτηθεί μόνο από το δικαίωμα νόμιμης μοίρας που θα έχει στην κληρονομιά του αντισυμβαλλομένου του (βλ. παραπάνω περίπτωση δ), τότε, εάν μεν ο αντισυμβαλλόμενος κληρονομηθεί εξ αδιαθέτου, ο παραιτηθείς θα έχει εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα, ενώ αν υπάρχει διάταξη τελευταίας βουλήσεως του αντισυμβαλλομένου (διαθήκη ή κληρονομική σύμβαση), ο παραιτηθείς δεν θα έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι η πρακτική σημασία του εν λόγω κεφαλαίου του σχεδίου νόμου περί εκ των προτέρων παραίτησης από δικαιώματα στην κληρονομιά εντοπίζεται στην περίπτωση παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα.

Σύμφωνα με τη νέα ΑΚ 1840 παρ. 2, σε περίπτωση αμφιβολίας τα αποτελέσματα της παραίτησης εκτείνονται και στους κατιόντες του παραιτηθέντος.

Επομένως, αν το τέκνο με σύμβαση με τον πατέρα του παραιτηθεί από το δικαίωμα νόμιμης μοίρας που θα έχει στην κληρονομιά του πατέρα του, τότε ούτε τα τέκνα του παραιτηθέντος τέκνου θα έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομιά του παππού τους (πατέρα του παραιτηθέντος), εκτός αν στη σύμβαση παραίτησης προβλέπεται το αντίθετο.

Η εκ των προτέρων παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα μπορεί να συμφωνηθεί έναντι ανταλλάγματος (νέα ΑΚ 1838 παρ. 2). Στην περίπτωση αυτή, η συμφωνία ως προς το αντάλλαγμα (που θα λάβει ο παραιτούμενος) θεωρείται δωρεά (νέα ΑΚ 1841 παρ. 2). Τούτο είναι απόλυτα ορθό.

Πράγματι, αν το χρηματικό ποσό που θα λάβει εκείνος που παραιτείται από τη νόμιμη μοίρα που θα έχει στην κληρονομιά του αντισυμβαλλομένου του, ισούται με την αξία που θα έχει η νόμιμη μοίρα του κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου, τότε η παροχή του ανταλλάγματος στον μεριδούχο δεν σημαίνει τίποτε άλλο, παρά το ότι ο αντισυμβαλλόμενος δίνει από τώρα στον μεριδούχο την αξία της νόμιμης μοίρας του χωρίς αντάλλαγμα και επομένως είναι λογικό να μην έχει ο παραιτούμενος δικαίωμα νόμιμης μοίρας κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου.

Μπορεί βέβαια κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου η περιουσία του να έχει αυξηθεί σε σχέση με την αξία που είχε κατά το χρόνο που καταρτίστηκε η σύμβαση παραίτησης, οπότε και η αξία της νόμιμης μοίρας εκείνου που παραιτήθηκε από αυτήν θα είναι κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου μεγαλύτερη από εκείνη που ήταν κατά το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης παραίτησης (άρα μεγαλύτερη από το αντάλλαγμα που δόθηκε κατά την κατάρτιση της σύμβασης

παραίτησης), οπότε η σύμβαση παραίτησης αποβαίνει εν τέλει επιβλαβής για τον μεριδούχο που παραιτήθηκε από τη νόμιμη μοίρα του.

Μπορεί όμως να συμβεί και το αντίστροφο, δηλ. κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου η περιουσία του να έχει μειωθεί σε σχέση με την αξία που είχε κατά το χρόνο που καταρτίστηκε η σύμβαση παραίτησης, οπότε και η αξία της νόμιμης μοίρας εκείνου που παραιτήθηκε από αυτήν θα είναι κατά το χρόνο θανάτου του αντισυμβαλλομένου μικρότερη από εκείνη που ήταν κατά το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης παραίτησης (άρα μικρότερη από το αντάλλαγμα που δόθηκε κατά την κατάρτιση της σύμβασης παραίτησης), οπότε η σύμβαση παραίτησης αποβαίνει εν τέλει επωφελής για τον μεριδούχο που παραιτήθηκε από τη νόμιμη μοίρα του.

Γενικά η σύμβαση παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα έναντι ανταλλάγματος, ακριβώς επειδή είναι σύμβαση παραίτησης από δικαίωμα που δεν έχει ακόμη γεννηθεί και που για το λόγο αυτό οι συμβαλλόμενοι δεν γνωρίζουν ούτε αν θα γεννηθεί ούτε την αξία που θα έχει όταν γεννηθεί, είναι σύμβαση που παρουσιάζει κινδύνους και για τους δύο συμβαλλομένους.

Ωστόσο, ο θεσμός της εκ των προτέρων παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα θεωρείται ότι είναι (και πράγματι είναι) ένα μέσο με το οποίο μπορεί κάποιος να δώσει, όσο ακόμη ζει, στους μελλοντικούς μεριδούχους του ένα μέρος από την περιουσία του έναντι του δικαίωματος νόμιμης μοίρας που θα έχουν μετά το θάνατό του, έτσι ώστε να μπορεί στη συνέχεια με διαθήκη ή με κληρονομική σύμβαση να αφήσει ως κληρονόμους στην υπόλοιπη περιουσία του (π.χ. εμπορική επιχείρηση) τα πρόσωπα που επιθυμεί και που θεωρεί περισσότερο ικανά να τη διαχειριστούν και να την αξιοποιήσουν, εξασφαλίζοντας ότι αυτοί οι κληρονόμοι θα τη διαχειριστούν και θα την αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα, αφού δεν θα είναι εκτεθειμένοι σε χρηματικές αξιώσεις των μεριδούχων.

Κεφάλαιο όγδοο- Αποδοχή και αποποίηση της κληρονομίας (Νέα άρθρα ΑΚ 1844 έως 1856)

Τα άρθρα 1846 έως και 1857 αποδίδουν ισχύον δίκαιο υπό νέα αρίθμηση.

Νέο άρθρο ΑΚ 1847

Προστίθεται τελευταίο εδάφιο που προβλέπει ότι πράξεις διαχείρισης της κληρονομίας κατά την παρ. 2 του άρθρου 1856 τεκμαίρεται ότι δεν συνιστούν δήλωση αποδοχής σε προσαρμογή του άρθρου στις νέες ρυθμίσεις για το σύστημα περί ευθύνης κληρονόμου.

Νέο άρθρο ΑΚ 1851

Στην διάταξη αυτή που ρυθμίζει την περίπτωση κλήσης κληρονόμου σε περισσότερες μερίδες από την ίδια ή διαφορετική αιτία, προστίθεται τελευταίο εδάφιο που προβλέπει ότι η κατά προσαύξηση μερίδα δεν επιδέχεται χωριστή αποδοχή ή αποποίηση, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1793 και 1816, επιλύοντας έτσι υφιστάμενο πρόβλημα και ως εκ τούτου κρίνεται θετική.

Κατάργηση ισχύουσας ΑΚ 1858

Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη ΑΚ 1858 όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας, εκτός αν έχει διοριστεί κηδεμόνας της σχολάζουσας κληρονομίας. Η διάταξη αυτή περιέχει δηλαδή ως αρχή την απαγόρευση των επιθετικών ενεργειών σε βάρος του προσωρινού κληρονόμου. Η αρχή αυτή πλέον δεν περιέχεται σε κάποιο άρθρο του υπό επεξεργασία νομοσχεδίου. Καθώς επρόκειτο δε για σημαντική προστατευτική διάταξη, η κατάργησή της κρίνεται εσφαλμένη. Η αρχή περί προστασίας του προσωρινού κληρονόμου και της απαγόρευσης επιθετικών ενεργειών σε βάρος του πλέον δεν προβλέπεται ρητά. Επομένως, θα να πρέπει να συναχθεί ερμηνευτικά από επί μέρους διατάξεις που περιέχονται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, γεγονός οποίο θα προκαλέσει ερμηνευτικές δυσκολίες.

Κεφάλαιο Δέκατο τέταρτο- Ικανοποίηση των δανειστών της κληρονομίας (Νέα άρθρα ΑΚ 1892 έως 1903).

Αρχικά να σημειωθεί ότι χρήσιμη θα ήταν η αξιοποίηση υφιστάμενων προστατευτικών θεσμών, όπως αυτός της αποδοχής με απογραφή, εντός του κατάλληλου πλαισίου και κατόπιν των απαραίτητων βελτιώσεων. Η αποδοχή με απογραφή στο υφιστάμενο δίκαιο περιέχει ως έννομη συνέπεια τον διαχωρισμό της

κληρονομίας από την ατομική περιουσία. Εφόσον η έννομη αυτή συνέπεια επιλέχθηκε ως αρχή από τις προτεινόμενες διατάξεις θα έπρεπε να διατηρηθεί και ο υφιστάμενος θεσμός που την προβλέπει. Παράλληλα θα έπρεπε να καταργηθούν οι λόγοι έκπτωσης από το ευεργέτημα και να δημιουργηθεί ευθύνη του κληρονόμου για ζημίες που προκαλεί.

Περαιτέρω, τα ζητήματα α) ευθύνης του κληρονόμου για την αμοιβή του εκκαθαριστή, αν η κληρονομία δεν επαρκεί και β) έκπτωσης του κληρονόμου και ευθύνης του για τα κληρονομικά χρέη, ανεξάρτητα από την ζημία που πιθανόν να προκαλείται, χρήσιμο θα ήταν να επανεξετασθούν.

Νέο άρθρο ΑΚ 1892:

Κρίνεται θετική η αρχή του διαχωρισμού των περιουσιών.

Νέο άρθρο ΑΚ 1893

Η δυνατότητα δικαστικής εκκαθάρισης αιτήσσει όποιου έχει έννομο συμφέρον κρίνεται θετική και στο πνεύμα της μεταρρύθμισης.

Νέο άρθρο ΑΚ 1894

Ο διαχωρισμός των περιουσιών δεν θα είναι αποτελεσματικός ως επιλογή μόνο αν διαταχθεί η εκκαθάριση. Ορθότερη θα ήταν η εισαγωγή του ως κανόνα σε κάθε περίπτωση και εξαρχής.

Νέο άρθρο ΑΚ 1895

Σύμφωνα με την εν λόγω προτεινόμενη διάταξη, πριν από την απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση της κληρονομίας, ο κληρονόμος δεν έχει δικαίωμα να διαθέτει αντικείμενα της κληρονομίας χωρίς άδεια του δικαστηρίου, η οποία παρέχεται για σπουδαίο λόγο που αφορά τη ζωή ή την υγεία του κληρονόμου ή του συζύγου, των γονέων ή των τέκνων του, εκτός αν είχε υποβάλει τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892. Έχει όμως δικαίωμα να αποκομίζει τα ωφελήματα της κληρονομίας. Επίσης, έχει δικαίωμα να διαθέτει κεφάλαιο της κληρονομίας προς τον σκοπό της ικανοποίησης των δανειστών της ή της συντήρησης των αντικειμένων της.

Ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, αν διέθεσε αντικείμενα της κληρονομίας κατά παράβαση της παρ. 1. Κάθε διάθεση που έγινε από τον κληρονόμο κατά παράβαση της παρ. 1 είναι άκυρη υπέρ των δανειστών της κληρονομίας, εφόσον ματαιώνει την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.

Αν από υπαιτιότητα του κληρονόμου μειώθηκε η αξία της κληρονομίας, οι αξιώσεις των δανειστών της μπορούν να ικανοποιηθούν και από την ατομική περιουσία του.

Οι παρ. 2 και 3 δεν συνάδουν με την αρχική θετική έννομη συνέπεια, καθώς η έκπτωση αναιρείται χωρίς κάποιον λόγο, δημιουργώντας σύγχυση για το πότε επέρχεται. Συνεπώς ορθότερο θα ήταν να μην προβλέπεται ως συνέπεια η έκπτωση, αλλά η ευθύνη για ζημίες που προκαλούνται.

Νέα άρθρα ΑΚ 1896-1900

Θετικές κρίνονται οι προβλέψεις για το διορισμό δικηγόρου από ειδικό κατάλογο του δικαστηρίου της κληρονομίας ως εκκαθαριστή, για την πρόσκληση και αναγγελία κληρονομικών καθώς και την απογραφή, το έργο και την ορισθείσα από το δικαστήριο της κληρονομίας αμοιβή του εκκαθαριστή.

Νέο άρθρο ΑΚ 1900 εδ. β'

Με το άρθρο αυτό αλυσίτελώς προβλέπεται ευθύνη των κληρονόμων για την αμοιβή του εκκαθαριστή σε περίπτωση που η κληρονομία δεν επαρκεί. Κι αυτό διότι στις υπερχρεωμένες κληρονομίες, η κληρονομία είναι σχεδόν βέβαιο ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν θα επαρκεί. Η ευθύνη του κληρονόμου στην περίπτωση αυτή θα τον οδηγήσει με βεβαιότητα και πάλι στην αποποίηση, όπως στο υφιστάμενο σύστημα.

Νέα άρθρα 1902- 1903

Οι προβλέψεις σχετικά με τη διαδικασία και τις υποχρεώσεις του εκκαθαριστή σε περίπτωση ανεπάρκειας του προϊόντος εκκαθάριση, αλλά και για το πέρας αυτής κρίνονται θετικές.

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ –
 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ
 ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 15- Ευθύνη γονέων και προστασία ανηλίκου σε περίπτωση επαγωγής κληρονομίας- Αντικατάσταση άρθρου ΑΚ 1527:

Κατά τα μέχρι σήμερα ισχύοντα με το ως άνω άρθρο προβλέπεται ότι η κληρονομία που επάγεται στο ανήλικο τέκνο θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής, και το τέκνο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1912¹³, δεν εκπίπτει από το ευεργέτημα αυτό. Τρίτοι, που έχουν έννομο συμφέρον, μπορούν να αξιώσουν από το γονέα ο οποίος έχει τη διοίκηση, να συντάξει απογραφή μέσα σε τέσσερις μήνες το αργότερο.

Με το προτεινόμενο άρθρο 15 του σχεδίου νόμου προβλέπεται ότι για την κληρονομία που επάγεται σε ανήλικο τέκνο οι γονείς του μπορούν να υποβάλουν τη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 1892 μόνο μετά από άδεια δικαστηρίου. Η άδεια χορηγείται εφόσον: 1. οι γονείς δηλώσουν ότι θα ευθύνονται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εις ολόκληρον με το τέκνο και 2. η αξία της περιουσίας τους ισούται ή υπερβαίνει την αξία της ατομικής περιουσίας του τέκνου κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης. Η υποβολή της δήλωσης δεν επιφέρει επίταση της ευθύνης του τέκνου έναντι των δανειστών της κληρονομίας και με την ατομική του περιουσία. Δικαίωμα αναγωγής των γονέων κατά του τέκνου αποκλείεται.

Αν οι γονείς παραλείψουν να υποβάλουν τη δήλωση ή δεν τους χορηγήθηκε η σχετική άδεια του δικαστηρίου, το τέκνο ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία έναντι των δανειστών της κληρονομίας για την περίπτωση που οι γονείς διέθεσαν αντικείμενα της κληρονομίας. Το ίδιο ισχύει και αν η αξία της κληρονομίας

¹³ Σε περίπτωση προσώπων ανίκανων ή με περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία, για τα οποία η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής, έκπτωση από το ευεργέτημα επειδή δεν συντάχθηκε απογραφή επέρχεται αν μέσα σε ένα χρόνο, αφότου τα πρόσωπα έγιναν απεριορίστως ικανά, δεν έκαναν την απογραφή.

*** Κατά την αληθή έννοια του άρθρου 1912 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164), ο κληρονόμος που ενηλικιώνεται δικαιούται εντός της ετήσιας προθεσμίας του άρθρου 1912 ΑΚ να αποποιηθεί την κληρονομία. (Άρθρο 35 Ν.4786/2021, ΦΕΚ Α 43/23.3.2021.)

μειώθηκε από την πλημμελή διαχείριση των γονέων, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά τους αμέλεια.

Πρόκειται για μια τροποποίηση ιδιαίτερα περίπλοκη που δεν συνάδει με το μέχρι σήμερα προστατευτικό πλαίσιο του κληρονομικού δικαίου, ιδίως όσον αφορά τα ανήλικα τέκνα. Η πρόβλεψη ευθύνης του τέκνου στην § 2 το καταδεικνύει και είναι απαραίτητο να αναθεωρηθεί.

Κεφάλαιο δέκατο έβδομο- Κληροδοσίες (Νέα άρθρα ΑΚ 1933-1977)

Νέο άρθρο ΑΚ 1976

Το προτεινόμενο άρθρο 1976 «Μετακληροδοσία» του νομοσχεδίου αντικαθιστά το ισχύον άρθρο 2009 ΑΚ «Υποκατάσταση καταπιστευτική», καθώς η θεωρία δέχεται ότι πρόκειται για τον ίδιο θεσμό (καταπιστευτική υποκατάσταση, καταπιστευτική κληροδοσία, διαδοχική κληροδοσία, ειδικό καταπίστευμα, μετακληροδοσία). Η διαφορά μεταξύ της ισχύουσας και της προτεινόμενης ρύθμισης εντοπίζεται στο ότι ενώ η ισχύουσα διάταξη ορίζει ότι η καταπιστευτική υποκατάσταση/μετακληροδοσία ισχύει μόνον είτε για κοινωφελή σκοπό (ν.4182/2013), είτε υπέρ των εξ αίματος συγγενών του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως τον γ' βαθμό εκ πλαγίου, οι προϋποθέσεις αυτές προτείνεται με τις διατάξεις του υπό επεξεργασία νομοσχεδίου να απαλειφθούν, ώστε η μετακληροδοσία θα αφορά σε οιοδήποτε πρόσωπο για οιονδήποτε σκοπό. Σημειώνεται ότι ο ν.4182/2013 (ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ) ήδη αντικατεστάθη από τον ν. 5259/12.12.2025 «ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΕΣ, ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΕΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ».

Περαιτέρω, με δεδομένο ότι η επαγωγή στον ωφελούμενο τετιμημένο – μετακληροδόχο λαμβάνει χώρα με την πλήρωση της αίρεσης ή την συμπλήρωση της προθεσμίας που όρισε ο διαθέτης, δηλαδή η παραπάνω επαγωγή ακολουθεί χρονικά την επαγωγή στον βεβαρημένο προκληροδόχο, η οποία συντελείται κατά τον χρόνο θανάτου του διαθέτη, ενώ παράλληλα είναι δυνατόν να μεσολαβούν μεταξύ των δύο

επαγωγών πολλές δεκαετίες (π.χ. 50 έτη), τίθεται το εύλογο ερώτημα της φύσεως του δικαιώματος του μετακληροδόχου κατά το άνω διάστημα.

Αν και πρόκειται για ζήτημα με μακροχρόνια αμφισβήτηση, η κρατούσα θεωρία και δικαστική ερμηνεία δέχεται ότι ο μετακληροδόχος έχει δικαίωμα προσδοκίας, γεγονός σημαίνει ότι ελπίζει να αποκτήσει το κληροδοτηθέν κατά την πλήρωση της αίρεσης ή την συμπλήρωση της προθεσμίας, διαθέτει δε τις σχετικές αξιώσεις.

Ειδικότερα, «...κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαθεί από την αποδοχή της πρώτης κληροδοσίας μέχρι την επαγωγή της δεύτερης κληροδοσία ο μετακληροδόχος δεν έχει πλήρες δικαίωμα επ' αυτής, αλλά διαθέτει δικαίωμα προσδοκίας, **ενοχικού χαρακτήρα**, δεδομένου ότι δεν αποκτά άμεσα και αυτοδίκαια το κληροδοτηθέν αντικείμενο. Είναι δικαιούχος υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία και, συνεπώς, στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναβλητική αίρεση.. η εξουσία διάθεσης του προκληροδόχου, όσο ήρτηται η αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, περιορίζεται στο μέτρο που προστατεύεται το δικαίωμα προσδοκίας του μετακληροδόχου. Ειδικότερα, η δικονομική προστασία του τελευταίου, πριν από την επαγωγή της μετακληροδοσίας, είναι εκείνη που προβλέπεται γενικά για κάθε υπό αίρεση δικαιούχο και συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη δυνατότητα να ζητήσει τη λήψη **ασφαλιστικών μέτρων** για την αποτροπή της βλάβης ή ματαίωσης του δικαιώματος προσδοκίας από επικείμενη διάθεση του κληροδοτηθέντος αντικειμένου (άρθρα 682επ.,731,732 ΚΠολΔ), να ασκήσει **αναγνωριστική αγωγή (άρθρο 70 ΚΠολΔ)** για το δικαίωμα προσδοκίας, να ζητήσει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69 παρ.1εδάφ.ε'και 2εδάφ.γ' ΚΠολΔ, την **καταδίκη του βεβαρημένου στην παροχή του κληροδοτηθέντος αντικειμένου ή της αποζημίωσης του άρθρου 204 ΑΚ** (που εφαρμόζεται στην περίπτωση της ενοχικής φύσεως κληροδοσίας, όπως είναι η μετακληροδοσία), μόλις πληρωθεί η αίρεση .. το δικαίωμα που αποκτά ο μετακληροδόχος από την επαγωγή σε αυτόν της μετακληροδοσίας είναι **ενοχικό** και συνίσταται στην αξίωση κατά του βεβαρημένου πρώτου κληροδόχου (ή των κληρονόμων του) να του μεταβιβάσει το αντικείμενο της κληροδοσίας, εφόσον δε, μεταξύ του βεβαρημένου πρώτου κληροδόχου (ως οφειλέτη) και του μετακληροδόχου (ως δανειστή) δημιουργείται ενοχική σχέση, εφαρμόζονται και εδώ

οι διατάξεις του γενικού ενοχικού δικαίου, ως προς την ευθύνη του οφειλέτη σε περίπτωση **αδυναμίας**, υπερημερίας ή πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής κ.λ.π. .. **μετά την επαγωγή ο μετακληροδόχος μπορεί να ζητήσει αποζημίωση**, εφόσον ο βεβαρημένος προκληροδόχος, κατά το ενδιάμεσο διάστημα, έβλαψε ή ματαίωσε υπαίτια το δικαίωμα που εξαρτάται από την αίρεση ή την προθεσμία, δηλαδή την επαγωγή της μετακληροδοσίας. Πιο συγκεκριμένα, **"ματαίωση"** σημαίνει κάθε ενέργεια υλικής ή νομικής φύσεως που έχει ως αποτέλεσμα τη μη γένεση ή την **εκμηδένιση του υπό αίρεση δικαιώματος** και των περαιτέρω συνεπειών αυτού, ενώ **"βλάβη"** σημαίνει κάθε ζημία που επέρχεται στο υπό αίρεση δικαίωμα, η οποία έχει ως συνέπεια τη μείωση της οικονομικής ή της ηθικής αξίας ή των εννόμων συνεπειών του ... στην περίπτωση που υπαίτιος της ματαίωσης ή βλάβης του δικαιώματος του μετακληροδόχου είναι τρίτος, δεν μπορεί ο μετακληροδόχος, κατά το ενδιάμεσο διάστημα όσο είναι ηρτημένη η αίρεση, να στραφεί ευθέως κατά του τρίτου και να ζητήσει αποζημίωση, κατ' άρθρο 204ΑΚ, διότι η σχετική αξίωση ανήκει μόνο στο βεβαρημένο προκληροδόχο, ο οποίος μετά την επαγωγή της μετακληροδοσίας θα υποχρεούται να αποδώσει στον δικαιούχο (μετακληροδόχο) την τυχόν ληφθείσα αποζημίωση ή να εκχωρήσει σε αυτόν την τυχόν κατά του τρίτου υφιστάμενη σχετική απαίτησή του.» (Α.Π. 1021/2018 Γ' ΠΟΛ.).

Από τα ανωτέρω σαφώς συνάγεται ότι η θέση του μετακληροδόχου είναι σημαντικά επισφαλής με δεδομένο τον κίνδυνο εκποίησης του πράγματος, ιδίως ακινήτου, από τον προκληροδόχο. Σε περίπτωση που επιχειρηθεί και δεν καταστεί δυνατή η αποτροπή μέσω προσωρινής δικαστικής προστασίας, η απώλεια του κληροδοτήματος και η ενεργοποίηση του δικαιώματος του μετακληροδόχου σε διάρρηξη της δικαιοπραξίας είναι δυνατή μόνο μετά το χρόνο επαγωγής του καταπιστεύματος (βλ. Α.Σ.Γεωργιάδης, Κληρονομικό Δίκαιο, 2^η εκδ. Σάκκουλας, σ.1141, παρ.18).

Καθίσταται έτσι σαφές ότι η εν λόγω ρύθμιση ως ισχύει απαιτεί εξορθολογισμό προκειμένου να καταστεί ξεκάθαρη και να μην απαιτείται ερμηνευτική προσέγγιση κατά περίπτωση, κάτι που δεν κατατείνει στην ασφάλεια δικαίου. Και η προτεινόμενη διάταξη, όμως, δεν φαίνεται να λειτουργεί προς το

σκοπό αυτό, ούτε να διασφαλίζει την ασφάλεια ως προς την πραγματική αποτύπωση της ιερότητας της τελευταίας βούλησης των προσώπων.

Ως εκ τούτων, η προτεινόμενη αυτή ρύθμιση κρίνεται σκόπιμο να επανεξετασθεί προκειμένου να επιλυθούν με ρητή πρόβλεψη οι διαχρονικά υφιστάμενες επί της ουσίας αβελτηρίες και να ενισχυθεί η προστασία του μετακληροδόχου με τη θέση δικλείδων ασφαλείας που θα διασφαλίζουν περαιτέρω το δικαίωμά του και την βούληση του διαθέτη. Μια τέτοια δικλείδα ασφαλείας που θα απέτρεπε την τυχόν εκποίηση του πράγματος απο τον κληροδόχο θα μπορούσε να αποτελεί η προβλεψη ενεργοποίησης του δικαιώματος του μετακληροδόχου σε αποδοχή υπό αίρεση ή προθεσμία κατά το χρόνο επαγωγής της κληροδοσίας στον προκληροδόχο (θάνατος διαθέτη κλπ).

Τέλος, με δεδομένο ότι η κατά τα ανωτέρω πλήρωση αίρεσης ή συμπλήρωση προθεσμίας μπορεί να διαρκέσει πολλές δεκαετίες (π.χ. 50 έτη, ήτοι μισό αιώνα, ως η Α.Π. 1021/2018, Γ' ΠΟΛ.), πρέπει να αποσαφηνισθεί εάν και στην περίπτωση της μετακληροδοσίας θα ισχύει η προτεινόμενη προσθήκη του εδ. β' του άρθρου 1962 (νυν ΑΚ.1995), η οποία ούτως ή άλλως είναι πολύ περιορισμένη και ασφυκτική (2 και 5 έτη) και ανεπιτυχώς προτείνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 19 Αρμοδιότητα για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας – Αντικατάσταση άρθρου 808Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Με την προτεινόμενη αυτή διάταξη προκύπτει σύγχυση σχετικά με την αρμοδιότητα κήρυξης κυρίας των διαθηκών, καθώς προβλέπεται τροποποίηση του άρθρου 808Α ΚΠολΔ για τις περιπτώσεις του δεύτερου, τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763 ΑΚ (στα οποία μάλιστα περιλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες ιδιόγραφων διαθηκών) δίνοντας αρμοδιότητα για κήρυξη της διαθήκης ως κυρίας στον δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου, μετά από γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, και μάλιστα μετά από κλήση και του Ελληνικού Δημοσίου αν τιμώμενος με την διαθήκη είναι αποκλειστικά εξωτικός.

Δεδομένου ότι σύμφωνα και με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚπολΔ (κατόπιν των πρόσφατων τροποποιήσεων του με το άρθρου 89 Ν. 5221/2025 με έναρξη ισχύος, από 1.11.2025), αλλά και με την παρ. 1 του ίδιου του προτεινόμενου άρθρου 19, την γενική αυτή αρμοδιότητα (για κήρυξη διαθήκης ως κυρίας) έχουν οι συμβολαιογράφοι, καθίσταται ασαφές ποιες περιπτώσεις καταλαμβάνονται τελικά από τη ρύθμιση του προτεινόμενου άρθρου 1763 § 2. Ως εκ τούτου απαραίτητη κρίνεται η σχετική νομοτεχνική βελτίωση.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ Ο.Κ.Ε.

Η ελληνική πολιτεία επιχειρεί μέσω της αναμόρφωσης του Κληρονομικού δικαίου έναν ουσιαστικό, ψηφιακό και οργανωτικό μετασχηματισμό της δικαιοσύνης, με τις υιοθετούμενες πολιτικές να στοχεύουν σε προσαρμογή του πεδίου προστασίας του κληρονομικού δικαίου στις τρέχουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, σε μείωση των αντιδικιών και των δικαστικών διενέξεων, σε αποδέσμευση των δικαστηρίων από γραφειοκρατικές διαδικασίες, σε επιτάχυνση εξυπηρέτησης του πολίτη μέσω ψηφιοποίησης υπηρεσιών.

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της Ο.Κ.Ε.¹⁴, για να είναι αποτελεσματική και βιώσιμη μια τέτοιου είδους νομοθετική παρέμβαση που αφορά στην εισαγωγή νέων διατάξεων Κωδίκων, αλλά και την τροποποίηση υφιστάμενων αναγκαία κρίνεται η τήρηση των κανόνων της καλής νομοθέτησης μέσω:

Πλήρους αξιοποίησης της Ο.Κ.Ε. και ουσιαστικής συμπερίληψης των Γνωμών της για τη βελτίωση των προτεινόμενων ρυθμίσεων και την διασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους, τηρώντας τις εκ του νόμου προθεσμίες για την διατύπωση Γνώμης και την συνεδρίαση των οργάνων της.

Παροχής επαρκούς χρόνου για την διαβούλευση επί προτεινόμενων νομοθετημάτων ή/ και τροποποιήσεων αυτών (ιδίως Κωδίκων οι οποίοι πρέπει να

¹⁴ https://oke.gr/sites/default/files/372-oke-gnomi_shn_yp._dikaiosynis-eniaio_psifiako_mitroo_diafithoras.pdf

αντιμετωπίζονται ως σύστημα κανόνων δικαίου με συνοχή, σαφήνεια, συνεκτικότητα και πληρότητα).

Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι με το παρόν νομοσχέδιο αντιμετωπίζονται με τρόπο σύγχρονο και αποτελεσματικό ζητήματα του κληρονομικού δικαίου, τα οποία έρχονταν μεταρρύθμισης ως αναχρονιστικά ή αναποτελεσματικά στην πράξη. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η απλοποίηση διαδικασιών και η ενοποίηση προϋποθέσεων σύνταξης έκτακτης διαθήκης, η απλοποίηση της διαδικασίας για την σύναψη δημόσιας διαθήκης, η αναβάθμιση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης, η αντιστροφή του συστήματος ευθύνης κληρονόμου, η συμπερίληψη ρητής πρόβλεψης σχετικά με τη μερίδα των ετεροθαλών αδερφών, η κατάργηση του «άτιμου ή ανήθικου βίου» ως λόγου αποκλήρωσης, η κατάργηση του θεσμού της νέμησης ανιόντος. Ορθά εισήχθησαν δε νέες διατάξεις οι οποίες φαίνονται να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας, όπως η εισαγωγή κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου και σύμβασης εκ των προτέρων παραίτησης, η αναγνώριση συντρόφου σε ελεύθερη ένωση και η νόμιμη κληροδοσία φροντιστή.

Πλην, όμως, προς επίτευξη των ανωτέρω αναφερόμενων στόχων και προς αποτελεσματικότερη εφαρμογή του νέου κληρονομικού δικαίου, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί, ότι στο πλαίσιο της αρχής της καλής νομοθέτησης και της διασφάλισης του δικαίου απαιτούνται επιπλέον:

α) σαφήνεια και ακρίβεια στις διατυπώσεις ιδίως στις νεοεισαχθείσες ρυθμίσεις, ώστε να αποφεύγονται ερμηνευτικές αμφισημίες και δυσχέρειες κατά την εφαρμογή. Ειδικότερα, κρίσιμη κρίνεται η σαφήνεια και η ακρίβεια των διατάξεων λ.χ. σε ζητήματα α) εξισορρόπησης ελευθερίας διαχείρισης εν ζωή και κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, β) απόδειξης συντροφικής σχέσης σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο, γ) προσδιορισμού των όρων «νομικά πρόσωπα ή φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με τα ως άνω ιδρύματα» (άρθρου 1724 σχετικά με ιδιόγραφες διαθήκες από πρόσωπα που περιθάλπονται σε νοσοκομεία, κλινικές, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και άλλα θεραπευτήρια) και «σημαντικά δυσχερής

κατάρτιση διαθήκης» (άρθρο 1750 για έκτακτη διαθήκη), δ) προσδιορισμού αρμοδιότητας για την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

β) πρόβλεψη ρητών μεταβατικών διατάξεων σχετικά με την επίδραση των τροποποιούμενων ρυθμίσεων στις εκκρεμείς υποθέσεις, ιδίως σχετικά με την ευθύνη κληρονόμων που είχαν ήδη αποδεχθεί απεριορίστως κληρονομία κατά το ισχύον δίκαιο και την τύχη εκκρεμών αγωγών περί νόμιμης μοίρας και περί αναγνώρισης αναξιότητας κατά το χρόνο έναρξη ισχύος, αλλά και σχετικά με την ισχύ ιδιόγραφων διαθηκών που έχουν ήδη δημοσιευθεί με το ισχύον καθεστώς χωρίς να έχουν κηρυχθεί κυρίες (προκειμένου να ξεκινήσουν τα έννομα αποτελέσματά τους, όπως προβλέπουν οι προτεινόμενες ρυθμίσεις)

γ) τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και ισορροπίας μεταξύ ελευθερίας διαθέσεως και προστατευτικού χαρακτήρα διατάξεων (σε πρόσωπα ή περιουσία) όπως λ.χ. στις περιπτώσεις της αναπροσαρμογής της μερίδας του επιζώντος συζύγου η οποία διαφοροποιείται χωρίς προφανή αιτία σύμφωνα με τον αριθμό των τέκνων, των διατάξεων της νόμιμης μοίρας και της εξισορρόπησης ελευθερίας διαχείρισης εν ζωή και κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

δ) διασφάλιση πρακτικής εφαρμοσιμότητας των προτεινόμενων διατάξεων μέσω πλήρως λειτουργικών πληροφοριακών συστημάτων και σαφών διαδικαστικών ρυθμίσεων

ε) αξιοποίηση δοκιμασμένων και λειτουργικών υφιστάμενων θεσμών του κληρονομικού δικαίου (λ.χ. αποδοχής με το ευεργέτημα της απογραφής), κατόπιν αναβάθμισης τους, υιοθέτησης των απαραίτητων βελτιώσεων και εναρμόνισής τους με το νέο πλέγμα διατάξεων

στ) εναρμόνιση με τον Κανονισμό 650/2012/ΕΕ και άλλες δεσμευτικές για τη χώρα μας σχετικές ενωσιακές ρυθμίσεις

ζ) μακροπρόθεσμη στόχευση και λήψη υπόψη μελλοντικών απαιτήσεων, καθώς το νέο κληρονομικό δίκαιο ενδέχεται- σε όχι πολύ μακρινό χρονικό διάστημα- να κληθεί να ενσωματώσει και να ρυθμίσει ζητήματα υπό το πρίσμα πιο προηγμένων

τεχνολογικών μέσων και επιτευγμάτων (λ.χ. προσαρμογή για την υιοθέτηση ψηφιακής διαθήκης).